

KIRK AMBAR

TYB KONYA 2022 YILLIĞI

Kerim Dede, Kerimler Cd. No58, 42020
Karatay | Konya

KIRK AMBAR

TYB KONYA 2022 YILLIĞI

ISBN:

YAYIN YÖNETMENİ
AHMET KÖSEOĞLU

HAZIRLAYAN
MUSTAFA GÜDEN

TASARIM -BASKI

ÇİMKE YAYINEVİ BASKI TESİSLERİ
Fevzi Çakmak Mahallesi Yeni Matbaacılar Sitesi
Yazar Cd. 10453. Sk. No: 25 Karatay | KONYA
Tel: 0332 342 52 82
KTB Sertifika No: 44399

ARALIK 2023 | KONYA

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

#özümüzsözümüz

2022
KÜLTÜREL ETKİNLİKLER TAKVİMİ

KATKILARIYLA

19 Şubat
Osmanlı İlimiyesi
Prof. Dr. Mehmet İşgiri
Düzenleyen: Prof. Dr. Bilal Kuşunzar
Sosyal Medya CANLI YAYIN

26 Şubat
Manolya Gürocağ ile
Romani "Sajanak" Üzerine
Düzenleyen: M. Fevza Yazar
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

5 Mart
Dünya Nereye Gidiyor,
Nasıl Sekülerleştik?
Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydın
Düzenleyen: Camii Pasti
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

12 Mart
Raşit Keskin ile
"Kâibin Leylak Saati"
Kitabı Üzerine.
Düzenleyen: Ahmet Aka
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

19 Mart
Kılıcın ve Kalemin
Sultanları
Prof. Dr. Mustafa İnan
Prof. Dr. Tuba İzzetli Durmuş
Düzenleyen: Dr. Mustafa Çıpan
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

26 Mart
Kütüphane Hatırası
Kütüphaneci Ali Emiri Elendi
Dursun Özbek
Düzenleyen: Bekir Şahin
Sosyal Medya CANLI YAYIN

2 Nisan
İslam Düşüncesinin
Tarih Yapıcı Rolü
Sait Mermir
Düzenleyen: Vural Kaya
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

9 Nisan
Küresel İlişkilerde
Değişim
Prof. Dr. Şaban H. Çelîç
Düzenleyen: Doç. Dr. Ahmet Akman
Sosyal Medya CANLI YAYIN

16 Nisan
Türkiye'de
Bilgi Felsefesi
Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç
Düzenleyen: Prof. Dr. Bilal Kuşunzar
Sosyal Medya CANLI YAYIN

23 Nisan
Türk Edebiyatında İdeoloji
Hasim Üstüören
Düzenleyen: Manolya Gürocağ
Sosyal Medya CANLI YAYIN

7 Mayıs
40. Vefat Yılında
Hattat Hamit Aytaç
Doç. Öğr. Üyesi Hüseyin Öksüz
Prof. Dr. Fatih Üzkatı
Düzenleyen: Nihat Kaçınca
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

14 Mayıs
Yakınlık Hatırası
Yakın İnsan
Ahmet Keleşoğlu
Mustafa Sonay Gürgeç
Doç. Dr. Ahmet Akman
Yaşar Boşer Memişoğlu ve Sanık ile
Düzenleyen: Hasan Çınar
YER: SABA ALI KÜTÜPHANESİ CANLI YAYIN

28 Mayıs
Osmanlı Kuruluş
Dönemi Surleri
Prof. Dr. Hâşim Şahin
Düzenleyen: Prof. Dr. Ahmet Çaycı
Sosyal Medya CANLI YAYIN

3-4-5 Haziran
Yazılacak Çok Şeyimiz Var
Hatay'a Gidiyoruz
Düzenleyen: Mustafa Gülden
Sosyal Medya CANLI YAYIN

9-10 Haziran
Vefatının 35. Yılında
Cocuklar Cahit
Zarifioğlu'nda Ne Buldu?
Vural Kaya,
M. Ali Köseoğlu
Aliha Yaramış
Fatma Yurtak
Ahmet Aka
Düzenleyen: Aliha Yaramış
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

11 Haziran
Cengiz Aytmatov'un
Eserlerinin Rusça'ya
Çevrilmesindeki Sorumlular
Ömer Erdoğan
Ruhkudret İyigör Ana
Belgeci Güçlerimi
Düzenleyen: Salim Sadat Ersoz
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

18 Haziran
Vefatının 35. Yılında
Cemil Meric'in
"Bu Ülkem" Sinden Bu Güne
Bakmak
Burhan Sakallı
Düzenleyen: Bekir Biçer
YER: İ. Hoşk. Kütüphanesi CANLI YAYIN

25 Haziran
Yazılacak Çok Şeyimiz Var
Kilis'te Yaşadığımız
Düzenleyen: Mustafa Gülden
Sosyal Medya CANLI YAYIN

2 Temmuz
Türkiye'de
Animasyon Sineması
Doç. Dr. Bülgenç Alıcı
Düzenleyen: Zafar Karakuş
Sosyal Medya CANLI YAYIN

23 Temmuz
Balkan Müzikli İlahileri
Dr. Übeydullah Şezkici
Düzenleyen: Ahmet Çalıncı
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

6 Ağustos
Dünya Müslümanlarının
Sorunları
Doç. Dr. Selim Arğun
Düzenleyen: Doç. Dr. Ahmet Akman
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

13 Ağustos
Asrımızın Bede Korkut'u
Mustafa Necati Sepetçioğlu
Prof. Dr. Hülya Argunşah
Düzenleyen: Hüseyin Yeşim Kaçak
Sosyal Medya CANLI YAYIN

20 Ağustos
Vefatının 70. Yılında
Bîr İlim Adamı Olarak
Ömer Rıza Doğrul
(Fevzi-Konya Miliyetlisi)
Prof. Dr. Ali Akınar
Düzenleyen: Prof. Dr. Hülya Erbuğ
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

27 Ağustos
100. Yaşında
Fethi Bembülluğlu
Sadık Yalovaçyanlar
Dr. Ali Gemalmazoğlu
Doç. Dr. Mehmet Yalçın
Düzenleyen: Duran Çetin
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

3 Eylül
12. Mevlânâ
Şiir Söyleni
Ye Şiir Atölyeleri
Düzenleyen: Osman Üzbahçe
Vural Kaya
Aliha Yaramış
Konya Belediyesi tarafından
YER: Mevlânâ Zulf Beyhanı CANLI YAYIN

10 Eylül
60. Yarı Yüzyıla Vefa
Kuş Misali
Kâmil Uğurlu
Düzenleyen:
Doç. Dr. Mustafa Çıpan
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

17 Eylül
Felsefe Edebiyat İlişkisi
Kırmacının Felsefesi
Doç. Dr. Fevza Şule Güneşin
Düzenleyen: Hüseyin Yeşim Kaçak
Sosyal Medya CANLI YAYIN

24 Eylül
Menekşelendi Sular
Konserti
Nebahat Konu
Düzenleyen: Melahat Ürkmez
Mevlânâ Kültür Merkezi CANLI YAYIN

1 Ekim
Vefatının 60. Yılında
Ahmet Hamdi İnanpınar
Prof. Dr. İsmail Nebi Üstüel
Dr. Fatih Özdemir
Dr. Mert Öksüz
Düzenleyen: Prof. Dr. Mehmet Kanık
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

8 Ekim
Süleyman Çelebi Mevdi
Musiki
Prof. Dr. Bilal Kemikli
Prof. Dr. Ramazan Altıntaş
Dr. Öğr. Mustafa Yıldırım
Düzenleyen: Doç. Dr. Murat Ali
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

15 Ekim
Mimarî
Konya'nın 1950 Sonrası
Çağdaş Yapıları
Dr. Öğr. Üyesi A. Gülçeh Karamaz
M. Fevza Yazar
Düzenleyen: Prof. Dr. Ahmet Çaycı
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

22 Ekim
Türk Dünyasındaki
Son Gelişmeler
Prof. Dr. Kemal Özcan
Düzenleyen: Sadık Gülerce
Sosyal Medya CANLI YAYIN

5 Kasım
Şeyh Bedreddin
İmgeleri
Dr. Yakup Kallın
Düzenleyen:
Prof. Dr. Nazmi Zengin
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

12 Kasım
Mimarî
Tekereğin İzinden...
Şehir Mekan İlişkisi
Prof. Dr. Kerim Çınar
Düzenleyen:
Y. Mimar Günihal Uğur
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

19 Kasım
Vefatının 1. Yılında
Sezai Karakoç
Ömer Erdem
Düzenleyen: Aliha Yaramış
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

26 Kasım
Edebiyatımızda
Yabancı Dil
Prof. Dr. A. Kazım Ürün
Doç. Dr. Mustafa İsmail Dönmez
Dr. Öğr. Üyesi Sena Küçük
Doç. Dr. Mehmet Yalçın
Düzenleyen: Ahmet Çelik
(30 Yaşında İle Değerli)
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

3 Aralık
Dijital Karşılaşmada
Sinemanın Geleceği
İsmail Güneş
Düzenleyen: Sadık Yurtsever
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

10 Aralık
Dünya İnsan
Hakkında Günlük
Hz. Mevlana ve İnsan
Hakları
Doç. Dr. Ergün Ergül
Düzenleyen: Doç. Dr. Nuri Şişgenç
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

17 Aralık
Mevlânâ-Mevlevîlik
Ağız ve Anıtları Üzerine
Doç. Dr. Nuri Şişgenç
Prof. Dr. Ali İsmail
Prof. Dr. Ahmet Şaban
Prof. Dr. Mustafa İnan
Prof. Dr. Hülya Erbuğ
Düzenleyen: Doç. Dr. Nuri Şişgenç
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

24 Aralık
Mevlânâ, Yunus,
Mehmet Akif Bize Ne
Söylediler?
Anadolu Mevlevî Öğrencileri
Düzenleyen: Aliha Yaramış
YER: Tontolay Kültür Merkezi CANLI YAYIN

14:00

CANLI YAYIN

TÜRKİYE YAZARLAR
BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

- TYBKONYA
- TYB Konya Şubesi
- tyb_konya
- tybkonya
- tybkonya.org.tr
- 0332 350 45 25

T: tybkonya42@gmail.com

İ Ç İ N D E K İ L E R

- Takdim / Ahmet Köseoğlu / 7
- Girizgâh / Mustafa Güden / 9
- TYB Konya Şubesi 2022 Yılı Kültürel Etkinlikler Takvimini Açıkladı / 11
- Osmanlı İlmîyesi / Prof. Dr. Mehmet İpşirli / 15
- Manolya Gürocak ile romanı “Sağanak” üzerine /25
- Dünya nereye gidiyor, nasıl sekülerleştik?
/ Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydın / 37
- Raşit Keskin ile “Kalbin Leylak Saati” kitabı üzerine / 47
- Kılıcın ve Kalemın Sultanları
/ Prof. Dr. Mustafa İsen, Prof. Dr. Tuba İşinsu Durmuş / 57
- Kütüphane Haftası Kütüphaneci Ali Emiri Efendi / Dursun Gürlek / 7
- İslâm Düşüncesinin Tarih Yapıcı Rolü / Sait Mermer / 75
- Küresel İlişkilerde Değişim / Prof. Dr. Şaban Halis Çalış /83
- Türkiye'de Bilgi Felsefesi / Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç / 91
- Türk Edebiyatında İdeoloji / Rasim Özdenören / 99
- 40. Vefat Yılında Hattat Hamit Aytaç
/ Dr. Hüseyin Öksüz, Prof. Dr. Fatih Özkafa / 107
- Vakıflar Haftası Vakıf İnsan
/ Mustafa Sonay Gürgen, Mevlüt Çam,
Doç. Dr. Ahmet Akman / 119
- Osmanlı Kuruluş Dönemi Sufileri / Prof. Dr. Haşım Şahin / 127
- Yazılacak Çok Şeyimiz var / Medeniyetler Şehri Hatay / 137
  - ▶ Hüzeyme Yeşim Koçak / 140
  - ▶ Hasan Bahar / 145
  - ▶ Nuri Şimşekler / 154
  - ▶ Elife Mısral / 166

- ▶Ali Işık / 175
- ▶Ahmet Kuş / 186
- ▶Ali Saçıkara / 193
- ▶Sadık Gökce / 195
- ▶Salih Sedat Ersöz / 202
- ▶İsmail Detseli / 216
- ▶Anuş Gökce / 226
- ▶Mustafa Güden / 238
- ▶Ömer Lütfi Ersöz / 243
- ▶Kazım Öztürk / 247
- ▶Halime Doğru / 255
- ▶Sevil Köse / 258
- Vefatının 35. Yılında Çocuklar A. Cahit Zarifoğlu'nda ne buldu?
/ Vural Kaya, M. Ali Köseoğlu, Atilla Yaramış,
Ahmet Aka, Fatma Tutak / 267
- Cengiz Aytmatov'un Eserlerinin Rusçaya Çevrilmesindeki Sorunlar /
Ömer Erdoğan / 271
- Vefatının 35. Yıl Dönümünde Cemil Meriç'in
"Bu Ülke"sinden Bugüne Bakmak / Burhan Sakallı / 279
- Yazılacak Çok Şeyimiz var / KİLİSTRA / 289
- Türkiye'de Animasyon Sineması / Doç. Dr. Birgül Alıcı / 293
- Balkan Müzikli İlahileri / Dr. Ubeydullah Sezikli / 301
- Dünya Müslümanlarının Sorunları / Doç. Dr. Selim Argun / 309
- Asrımızın Dede Korkut'u Mustafa Necati Sepetçioğlu
/ Prof. Hülya Argunşah / 323
- Vefatının 70.Yılında Bir Bilim Adamı Olarak Ömer Rıza Doğrul
/ Pro. Dr. Ali Akpınar / 31
- 100. Yaşında Fethi Gemuhluoğlu
/ Sadık Yalsızuçanlar, Dr. Ali Gemuhluoğlu,
Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz / 341
- Şiir Atölyeleri - 12. Mevlânâ Şiir Şölenine Katılan Şairlerin Şiirleri / 357

- Vefa Kamil Uğurlu / Fahri Tuna, Ertan Bilici, Burhan Yemiş / 573
- Felsefe ve Edebiyat İlişkisi Kurmacanın Felsefesi
/ Doç. Dr. Feyza Şule Güngör / 585
- Türk Sanat Müziği Konseri Menekşelendi Sular / Nebahat Konu / 594
- Vefatının 60. Yılında Ahmet Hamdi Tanpınar
/ Prof. Dr. İdris Nebi Uysal, Dr. Fatih Özdemir,
Dr. Mert Öksüz / 599
- Süleyman Çelebi Mevlit / Prof. Bilal Kemikli,
Prof. Dr. Ramazan Altuntaş, Dr. Mustafa Yıldırım / 609
- Mimari Konya'nın 1950 Sonrası Çağdaş Yapıları
/ Dr. Armağan Güleç Korumaz, M. Feyza Yazar / 617
- Türk Dünyasındaki Son Gelişmeler / Prof. Dr. Kemal Özcan / 625
- Şeyh Bedrettin İmgeleri / Dr. Yakup Kalın / 634
- Mimari Tekerleğin İzinden Şehir Mekân İlişkisi /
Prof. Dr. Kerim Çınar / 644
- Vefatının 1. Yılında Sezai Karakoç / Ömer Erdem / 649
- Edebiyatımızda Yabancı Dil / Prof. Dr. A. Kazım Ürün,
Doç. Dr. Mustafa İsmail Dönmez, Dr. Sena Küçük,
Dr. Eda Bayrakçı / 667
- Dijital Karşısında Sinemanın Geleceği / İsmail Güneş / 677
- Dünya İnsan Hakları Günü Hz. Mevlânâ ve İnsan Hakları
/ Doç. Dr. Ergin Ergül / 694
- Mevlânâ-Mevlevilik Algı ve Anlatıları Üzerine
/ Doç. Dr. Nuri •Şimşekler, Prof. Dr. Hayri Kaplan,
Prof. Dr. Ali Temizel, Prof. Dr. Ahmet Tarhan,
Dr. Hülya Uzun, Prof. Dr. Secaattin Tural / 701
- Mevlâna, Yunus, Mehmet Akif Bize Ne Söylediler? /
/ Anadolu Mektebi Öğrencileri / 711
- Haberler / 729
- Ziyaretler / 739

TAKDİM

AHMET KÖSEOĞLU
TYB Konya Şubesi Başkanı

KIRK AMBAR

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi, küresel salgın döneminde ve sonrasında herşeye rağmen kültürel faaliyetlere devam sloganıyla yıllardır planlı ve periyodik olarak yaptığı faaliyetlerine ara vermemeyi ve zorlu dönemlerde bile sanatın ve kültürün ışığının sönmemesini prensip edinmiştir. Salgın dönemi, sadece sağlık açısından değil, aynı zamanda kültürel etkinliklerin gerçekleştirilmesi açısından da büyük bir sınav niteliği taşımıştır. Ancak, Yazarlar Birliği bu zorluklara meydan okuyarak, sanatın ve kültürün önemini vurgulamış ve bu alandaki faaliyetlerini titizlikle sürdürmüştür

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi 1994 yılında kurulmuş olup çeşitli faaliyetlere zaman zaman ev sahipliği yaparken, 2002 yılından itibaren bu faaliyetlerini takvimli, planlı periyodik bir kültürel etkinlikler şekline bürünmüş, salgın döneminde bile ara vermeden devam etmiş ve her bir etkinlik, katılımcılara sanatın ve kültürün zengin dünyasını sunma hedefiyle özenle düzenlenmiştir. Etkinliklerin çeşitliliği, sinemadan düşünceye, hikayeden şiire, romandan edebiyatın diğer dallarına kadar geniş bir yelpazeyi içermektedir. Bu süre zarfında, her cumartesi günü saat 14:00'te düzenlenen programlar, sanat ve kültür dünyasının çeşitli boyutlarını ele alarak katılımcıla-

ra zengin bir içerik sunmuştur. Sanattan düşünceye, hikayeden şiire kadar geniş bir konu yelpazesi, modern tarz ve düşünceyi irdeleyen ve aynı zamanda gelenekten geleceğe bir perspektifle ele alınmış ve bu alanlardaki değerlerin korunması, gelecek nesillere aktarılması ön planda tutulmuştur.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya şubesi bu faaliyetlerini sadece sosyal medya üzerinden canlı yayınlayarak ve YouTube üzerinden kayıtlara alarak sınırlı tutmamış, aynı zamanda bu değerli içerikleri yazılı formda kitaplaştırmaya yönelmiştir. "Kırkambar" adıyla kitaplaştırılan 2022 yılı kültürel faaliyetlerimizin deşifre edilmesiyle ve konuşmacıların bilgileri dahilinde oluşturulmuş olup, programların görüntülü sesli kayıtlarının ötesinde, kalıcı yazılı bir iz bırakma çabasını yansıtmaktadır. Yazılı kültürün medeniyetimizin zenginleşmesine kültürel zenginliğine çeşitliliğine ciddi bir katkı yaptığının farkındayız ve kitap yapmaya ve faaliyetlerimizi kitaplaştırmaya devam ediyoruz.

Bu çalışmaların değerini bilen ve destekleyen kurum ,kuruluş yetkilileri ve kültür adamlarımıza, üyelerimize, yönetim kurulu üyelerimize teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu destek, kültür ve sanatın toplumsal hayata katkısını vurgulayan bir duruşun parçasıdır.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi, gelecekte de bu önemli misyonunu sürdürecektir ve 2024 yılında 30. yılını kutlayarak bu kutlu yolda emin adımlarla ilerleyecektir. Bu süre zarfında, emeği geçen bütün akademisyenlere, yazarlara ve edebiyatçılara teşekkür ediyor, kitaplaştırma sürecinde emeği geçen Ahmet Aka ve Mustafa Güden'e şükranlarımızı sunuyoruz. Hususen bu faaliyetlere destek veren Selçuklu Belediyesi başkanı Ahmet Pekyatırmacı ve Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca'ya minnettarlığımızı ifade ediyoruz

MUSTAFA GÜDEN
EDİTÖR

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şubesi yıl içerisinde düzenlediği kültürel programları kitap haline getirerek kütüphanelerde, kitaplıklarda kalıcı olmasını da sağlıyor. 2022 yılında "zmz Sözümüz" sloganıyla icra edilen programlarda gündeme getirilen konuların yer aldığı "Kırk Ambar" adlı eserimizi de bu kapsamda, kültür ve sanat dünyasına takdim edebilmenin kıvancını yaşıyoruz.

eyrek asra yakın zamandır yılın her ayını, ayın da neredeyse her haftasını nadide programlarla adeta gergef iŐlercesine süsleyen Yazarlar Birliği eserleriyle de tarihe not düşüyor. İlim ve söz erbabı konuşmacıların 2022 yılında kültürden sanata, tarihten edebiyata, felsefeden sinemaya, musikiden tasavvufa dek gündeme taşıdığı birbirinden farklı konular, bu kitap vesilesiyle yazılı kültürümüze miras olarak bırakılıyor.

Salonlarda geleneksel yöntemle düzenlenen programlarda gündeme getirilen konuların daha fazla insana ulaŐtırılması adına teknolojideki gelişmelerden de istifade eden TYB Konya Şubesi her programını internet üzerinden canlı yayın mecralarından da kültür gönüllülerine ulaŐtırarak geniş bir sahaya hitap ediyor. Programların görüntü kayıtları da, yayımlandıkları dijital platformlarda muhafaza ediliyor.

Bu eserimizde TYB Konya Şubemizin 2022 yılı içinde düzenlediği kültür etkinliklerinde konuşmacıların dile getirdiği konular yer alıyor. Üyelerimizin, Yazılacak Çok Şeyimiz Var başlıklı geleneksel etkinliğimiz çerçevesinde kültür ve medeniyet havamız Hatay'a gerçekleştirdiğimiz seyahate dair gözlem ve tespitlerini anlattıkları yazılar ve diğer etkinliklere dair bilgiler de kitabımızda kayda girdi.

Bereketli geçen bir yılın ardından; yeni faaliyet takvimiyle şube binamızın taşınma süreci birleşti, sair dair faktörlerin de etkisiyle Özümüz Sözümüz adlı eserin okuyucuya ulaşma sürecinde gecikme yaşandı.

Kültüre verdiği değer, hazırladığı birbirinden kıymetli programlar ve gayretleri sebebiyle TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu ve Yönetim Kurulu ile proje paydaşlarına teşekkür ediyoruz.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi 40 Programın yer aldığı
2022 Yılı Kültürel Etkinlikler Takvimini Açıkladı:

Özümüz Sözümüz

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi 2022 yılı etkinlik takvimini açıkladı. Yönetim Kurulu Üyeleriyle birlikte, TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu'nun TYB Konya Şubesi Kütüphanesindeki basın toplantısında yönetim kurulu üyeleri de hazır bulundu. 20 yıldır her cumartesi günü kültür, edebiyat, tarih, düşünce, bilim, sinema ve musiki alanlarında yıl boyunca düzenledikleri programlarla tarihe kayıt düştüklerini anlatan Köseoğlu "Bu yıl 21.sini açıklayacağımız takvimimizde 40 program bulunuyor" dedi.

Salgınla birlikte konferansları dijital mecralardan yayınlamaya başladıklarını ve bu yöntemle hitap edilen coğrafyanın da genişlediğini kaydeden Köseoğlu "Medeniyetlerin beşiği Anadolu'dan insanlığa önceki yıllarda Şehre Sözümüz Var ve İnsanlığa Sözümüz Var gibi mesaj içerek üst başlıklarla hitap etmiştik. 2022 yılı için ise 'Özümüz Sözümüz' sloganını seçtik. Bu sözüme sadık kalma yolunda gayret edeceğiz" diye konuştu.

MİLLÎ, MANEVÎ, HATIRLATICI VE YAPICI

Program takvimlerinde eğitici olduğu kadar hatırlatıcı, yapıcı, millî ve manevî yönü öne çıkan, organizasyonların yer alacağını kaydeden Köseoğlu “Temel değerlerimize uygun olmasına ihtimam gösterdiğimiz programlarımızda hem Konya’mıza, hem ülkemize, hem de insanlığa karşı kültürel vazifemizi yerine getireceğiz” şeklinde konuştu.

İLK PROGRAM KITALAR ARASI ÇEVİRİM İÇİ YÖNTEMLE 19 ŞUBAT'TA

Bu yıl salon programlarına dönüş yapmalarına rağmen bütün konferansları internet üzerinden sosyal ağlarda canlı yayınlayacaklarını da söyleyen Köseoğlu sözlerini “Koronavirüs salgınına yönelik tedbirler sebebiyle geçen yıl programlarımızı dijital mecrada ifa etmiştik. Bu yıl çoğunlukla İl Halk Kütüphanesi Salonunda, bazen de Meram Belediyesi Tantavi Kültür Merkezinde olacağız ama bütün programlarımızı Youtube ve Facebook üzerinden canlı yayınlarak sosyal mecradan da insanlığa sesleneceğiz” diyerek sürdürdü.f

Prof. Dr. Bilal Kuşpınar’ın düzenleyicisi olduğu bu yılın ilk programına dair bilgi de veren Köseoğlu “19 Şubat Cumartesi günkü ilk konferansımızda Konya, İstanbul, Ankara arasında bağlantı kurarak kıtalar arası yayın yapacağız. Görevi sebebiyle Amerika’da bulunan Bilal Kuşpınar hocamızın yönetimindeki programa İstanbul’dan katılacak olan Prof. Mehmet İpşirli hocamız ‘Osmanlı İlmiyesi’ üzerine çevrim içi sohbet edecek” diye konuştu.

DÜNDEN YARINA

Yıllık takvimin belirlenmesi aşamasında yönetim kurulu üyeleriyle istişarelerde bulunup araştırma tespit ve görüşmeler yaptıklarını anlatan Köseoğlu, “Tarihi derinliğimizden gelen kültürel birikimlerin TYB Konya Şubesi organizasyonu ile dile getirilmesi, yazılı ve sesli olarak kayıtlara girmesini arzu ederek bu minvalde konferanslar, paneller, tiyatro ve sinema gösterimleriyle tarihi ve kültürel derinliği olan şehirlerimize geziler düzenledik” dedi.

Köseoğlu sözlerini “2022 takvimimizde Osmanlı Kuruluş Dönemi Sufilerinden Cemil Meriç’e, Asrımızın Dede Korkut’u Mustafa Necati Sepetçioğlu’ndan Fethi Gemuhluoğlu’na, Ahmet Hamdi Tanpınar’dan Sezai Karakoç’a kadar pek çok nadide program tertip edeceğiz. Yılın sonundaki üç programımız ise Hz. Mevlâna’yı, onun fikirlerini nasıl anlamalı ve nasıl anmalıyız gibi konuları ihtiva edecek. Ayrıca 20 yıldır süren ‘Yazılacak Çok Şeyimiz Var’ ilkimizden hareketle bu yıl Hatay-Antakya bölgemizin tarih, kültür ve medeniyetine yolculuk yaparak kayda düşeceğiz” diye sürdürdü.

ŞİİR, MUSİKİ VE SİNEMA İHMAL EDİLEMEZ

Geleneksel bir hüviyet kazandırdıkları Mevlânâ Şiir Şöleni ve Şiir Atölyesi’nin bu yıl 12.sini Mevlâna Dergâhında icra edeceklerini anlatan Başkan “Türkiye’de Animasyon Sineması, Müzikli Balkan İlahileri, Âşıklık Geleneği, Süleyman Çelebi ve Mevlid ile Dijital Karşısında Sinemanın Geleceği gibi konuları da gündeme taşıyacağız” dedi.

KONYA BELEDİYELERİNE TEŞEKKÜR

Konya Büyükşehir, Selçuklu, Meram ve Karatay Belediyelerinin her dönem olduğu gibi bu yıl da faaliyetlerine destek olacaklarını kaydeden Köseoğlu “TYB Konya Şubemizin yüksek gayretlerle 21 yıldır kesintisiz sürdürdüğü kültürel faaliyetlere belediyelerimizin sağladığı katkılardan dolayı Büyükşehir Belediye Başkanımız Uğur İbrahim Altay, Selçuklu Beledşye Başkanımız Ahmet Pekyatırmacı, Meram Belediye Başkanımız Mustafa Kavuş ve Karatay Belediye Başkanımız Hasan Kılca ile İl Halk Kütüphanesi salonunun tahsisinden dolayı İl Kültür Müdürümüz Abdüsettar Yazar’a teşekkür ediyoruz” diyerek sözlerini sürdürdü.

KONFERANSLARDAN KAYNAK KİTAPLAR DOĞUYOR

TYB Konferans ve panellerinde yapılan bütün konuşmaları yazılı kayda da geçirerek yılsonlarında nitelikli kaynak kitaplar olarak toplumun istifadesine sunduklarını da ifade eden Köseoğlu “Vakti müsait olanları yüz yüze programlarımıza davet ediyor, gelecek imkânı olmayanlara da dijital mecralardan programlarımızı izleyerek istifade etmelerini tavsiye ediyorum” diyerek sözlerini tamamladı.

BİRİBİRİNDEN KIYMETLİ İSİMLER GELECEK

TYB'nin 2022 programlarında Prof. Dr. Mehmet İpşirli, Manolya Gürocak, Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydın, Raşit Keskin Prof. Dr. Mustafa İsen, Dr. Tuba Işınsu Durmuş, Dursun Gürlek, Sait Mermer, Prof. Dr. Şaban H. Çalış, Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç, Rasim Özdenören, Hattat Hüseyin Öksüz, Prof. Dr. Fatih Özkafa, Mustafa Sonay Gürgen, Doç. Dr. Ahmet Akman, Prof. Dr. Haşim Şahin, Vural Kaya, Mehmet Ali Köseoğlu, Atilla Yaramış, , Burhan Sakallı, Prof. Dr. Abdullah Şengül, Doç. Dr. Birgül Alıcı, Dr. Ubeydullah Sezikli, Dr. Selim Argun, Prof. Dr. Hülya Argunşah, Prof. Dr. Ali Akpınar, Sadık Yalsızuçanlar, Dr. Ali Gemuhluoğlu, Kamil Uğurlu, Doç. Dr. Feyza Şule Güngör, N. Fazıl Balkan, Prof. Dr. İdris Nebi Uysal, Dr. Fatih Özdemir, Mert Öksüz, Prof. Dr. Bilal Kemikli, Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, Mustafa Yıldırım, Dr. Armağan Güleç Korumaz, M. Feyza Yazar, Prof. Dr. Kemal Özcan, Prof. Dr. Erdal Baykan, Prof. Dr. Kerim Çınar, Ömer Erdem, Prof. Dr. Ahmet Kâzım Ürün, Doç. Dr. Mustafa İsmail Dönmez, Dr. Sena Küçük, Dr. Eda Bayrakçı, İsmail Güneş, Doç. Dr. Ergin Ergül, Doç. Dr. Nuri Şimşekler, Prof. Dr. Hayri Kaplan, Prof. Dr. Ali Temizel, Prof. Dr. Ahmet Tarhan, Dr. Hülya Uzun, Prof. Dr. Secaattin Tural ve Anadolu Mektebi öğrencileri sunum yapacak.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

OSMANLI İLMİYESİ

Prof. Dr. Mehmet İpşirli

Düzenleyen: Prof. Dr. Bilal Kuşpınar

19 Şubat Cumartesi 14:00

KATKILARIYLA

CANLI
YAYIN

TÜRKİYE
YAZARLAR
BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

TYBKONYA
TYB Konya Şubesi
tyb_konya
tybkonya
tybkonya.org.tr
0332 350 45 25
tybkonya42@gmail.com

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

OSMANLI
İLMİYESİ

Prof. Dr. Mehmet İpşirli

Düzenleyen: Prof. Dr. Bilal Kuşpınar

19 Şubat Cumartesi 14:00

CANLI YAYIN

f

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

TYB KONYA ŞUBESİ
19 Şubat
14:00
19 Şubat 2022

KONYA ŞUBESİ

TYB KONYA ŞUBESİ
19 Şubat
14:00
19 Şubat 2022

Prof. Dr. MEHMET İPŞİRLİ

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR/Yöneten: Sayın Seyirciler; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin 2022 yılı Kültürel Etkinlikler Takviminin ilk programında canlı yayında sizlerle birlikteyiz. Bizi izleyen herkese çok teşekkür ediyoruz. Bugünkü programa ben Amerika'dan, Prof. Dr. Mehmet İpşirli hocam da İstanbul'dan katılıyor. Bahri Köseoğlu kardeşimiz de Konya'dan bu yayını yönetiyor. Dolayısıyla kıtalar arası bir program icra etmiş oluyoruz. Prof. Dr. Mehmet İpşirli Osmanlı İlmîyesi üzerine derin çalışmalar yapan, çığır açan bir hocamızdır. Kendisinden yakinen istifade ettik.

Sohbetimize başlamadan önce Mehmet İpşirli Hocamın biyografik bilgilerini sizlerle paylaşmak istiyorum; 1945 yılında Kayseri'de doğdu, ilk ve orta öğrenimini burada tamamladı. 1967 yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nden, 1970 yılında ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyet Tarihi Kürsüsü'nden mezun oldu. 1971-1976 yılları arasında, İngiltere'de Edinburgh Üniversitesi'nde Yüksek Lisans ve Doktorasını tamamladı. 1976'da mezun olduğu Kürsü'de M. Tayyib Gökbilgin'in asistanı olarak göreve başladı. 1982'de "Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadıaskerlik Müessesesi" adlı tezle doçentliğe, 1988 yılında "Diplomatik Açından Mahzar" adlı çalışmasıyla da

profesörlüğe yükseldi. Kurucu bölüm başkanı olduğu İstanbul Üniversitesi Arşivcilik Bölümü'nde 1987'den 1999 yılına kadar çalıştı. 1983-2016 yılları arasında TDV İslam Ansiklopedisi projesinde yer aldı. 1990 yılında Amerika'da, 1991'de Londra'da arşiv ve kütüphanelerde araştırmalarda bulundu. 1994-97 yılları arasında Malezya Kuala Lumpur'da International Institute of Islamic Thought and Civilization'de ders verdi, Master-Doktora tezleri yönetti. 1999-2015 yılları arasında Fatih Üniversitesi Tarih Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Mart 2015'den beri İstanbul Medipol Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Yurtiçinde ve yurtdışında pek çok sempozyumda ve kongrede tebliğler sundu.

Tarih-i Selânikî (1989), Tarih-i Naima (2007) ve Târîh-i Cevdet'i, 1. Cilt (2018) yayınladı. Osmanlı ilmîyesi, müesseseleri ve tarih yazıcılığı konularında makaleler kaleme aldı. TDV İslam Ansiklopedisi'nde 200 civarında madde yazdı. Türk Tarih Kurumu şeref üyesidir. 2018 yılı tarih ve sosyal bilimler alanında Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne layık görülmüştür. Türk Tarih Kurumu üyesidir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Program davetimizi kabul ettiği için kendisine teşekkür ederek sözü Mehmet Hocama bırakıyorum.

PROF. DR. MEHMET İPŞİRLİ: Yıllardır yakından takip ettiğimiz Türkiye Yazarlar Birliği'nin Konya Şubesi çok değerli programlar gerçekleştirmektedir. Bu gayretlerinden dolayı bütün yöneticilere

rine teşekkür ediyorum. Bu programı birlikte yapacağımız değerli Bilal Kuşpınar hocama ve yayının icra edilmesinde emek veren kardeşimize de teşekkür ediyorum.

Osmanlı İlmîyesinden bahsederken Selçuklu'dan bahsedilmezse eksik olur. Selçuklu döneminde ilmin merkezi olan Konya Osmanlı İlmîyesine de çok büyük katıklar vermiştir. Selçuklu devrinde Konya ilmin en önemli merkeziydi. Makam-ı ulema olarak bilinirdi ve birçok âlim orada yetişmiştir. Bunlar Osmanlı'da da büyük vazifeler almışlardır.

İLMİYENİN ÖNEMLİ AKTÖRLERİ VAR

Osmanlı İlmîyesi çok geniş bir konudur. Bu konuda en büyük çalışmayı rahmetli İsmail Hakkı Uzunçarşılı yaptı ve büyük rağbet gördü. Üzerinde çalışılmaya değer bir konudur. Hem köklü ve geleneği olan bir devlet, hem de kurduğumuz bütün devletlere baktığımız zaman; Osmanlı İlmîyesinin, ulemasının çok önemli bir yeri olduğunu görüyoruz.

Bu konuda birkaç saha bulunmaktadır. Birincisi, İlmîyede aktörler var. Bunların başında ulema gelir. Bunun dışında Osmanlı'nın belli başlı kurumları var. Şeyhülislamlik ve kazaskerlik başta olmak üzere kadılık, müderrislik bunlardandır. Bir de yerleşmiş olan ilkeler ve yaşanan problemler var. Hiçbir şey planlandığı gibi düzgün gitmiyor. Bununla ilgili çalışmalar var.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Hocam, Osmanlı İlmîyesi adlı çalışmanızdan bahsederek konuyu etraflıca anlatabilir misiniz?

ULEMA İLMİYLE AMİL OLMALIDIR

PROF. DR. MEHMET İPŞİRLİ: Osmanlı İlmîyesi adlı çalışmamızın birinci kısmında, aktörlerin en belirgin temsilcisi olan ulema üzerinde durduk. Ulema, ilim kökünden geliyor, âlimin çoğuludur. İslâm dünyasına mâl olan kavramlar vardır. Meselâ medrese Arapça da, Farsça da, Türkçede Urduçada da aynıdır. Ulema da bu şekildedir. Hatta batı dillerine, İngilizceye giren İslami kavramlar da var. Ulema İslâm'ın başlangıcında Kuran'da da bir kaç yerde geçer. Olumlu manada, yer yer eleştirel olduğunu da görüyoruz. İslâm Tarihinin başlangıcında farklı kavramlarda kullanılıyordu. Hadisle ilgilenenler için muhaddis, fıkıhla uğraşanlar için fakih deniyordu. Müfessir, mütekel-

lim gibi kavramlar da vardı. Ulema bütün bunları kapsayan, yaygın kullanılan bir kavramdır. İlim sahibi ve topluma hizmet eden bir zümredir.

Ulema ağır sorumluluklar taşır. Ulemanın en önemli özelliği bildiklerini toplumla paylaşmasıdır. Ulemeden beklenen birinci görev emr-i bil maruf, nehy-i anil münker görevi, yani doğrulukların alabildiğine topluma tanıtılması, toplumun kötülüklerden uzaklaştırılması en temel misyonudur. Bir de ulemeden ilmiyle âmil olması beklenir ki bu son derece önemlidir. Zira Peygamber efendimiz 'Kim bildikleriyle amel ederse Allah ona bilmediklerini de öğretir' buyuruyor.

OSMANLI BÜYÜK BİR MİRAS DEVRALDI

"İlimler tasnif edilirken en faydalı ilim olarak din ilmi yani ilm-i şeriat gösterilir. Ama bu ilim iyi kullanıldığı, tatbik edildiğinde faydalıdır.

Osmanlı ilmiyesi, uleması çok zengin bir miras devraldı. Konya'nın bu işte büyük rolü var. Konya ilmin en önemli merkeziydi ve Makam-ı Ulema olarak bilinirdi. Birçok âlim Konya'da yetişmiştir. Karamanoğulları ve Germiyanogulları gibiler mevcut ilmi Osmanlı'ya taşımışlardır. Konyalı, Karamanlı birçok ulema Osmanlı'da hizmet etmiş, kurumların yerleşmesinde çok faydalı olmuşlardır. Mesela meşhur Karamanlı Kara Rüstem'in, Çandarlı Halil Hayrettin Paşa ile birçok dini ve askeri kurumun yerleşmesinde çok büyük rolü olduğu bilinir.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Peki Hocam, bu ilmi mirasın seyr ü seferine dair neler söyleyebilirsiniz?

TÜRKİYE'NİN MİRASI REDDİ YANLIŞTI

PROF. DR. MEHMET İPŞİRLİ: Selçuklu Devleti tarih sahnesinden çekilirken Osmanlı'ya büyük bir ilmi mirası bıraktı. Ama görmezlikten gelip, Türkiye Cumhuriyeti tarih sahnesine çıkarken; yeni tabirle Amerika'yı yeniden keşfetmeye çalışması çok büyük bir hata

oldu. Bir özeleştiri yapmak istiyorum. Biz Cumhuriyeti kuran nesli rahmetle anıyoruz, çok büyük mücadeleler verip bizi böyle büyük bir vatan sahibi kıldılar. Ama hatalı noktaları şu oldu; kuruluş aşamasında reddi miras gibi bir durum söz konusu oldu. Daha önceki bu birikimi tanımama, “Biz yeniden bunları inşa ederiz” gibi bir davranış, yanlıştı. Ve biz bunun sıkıntısını halâ çekiyoruz.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Hocam Osmanlı çok geniş bir coğrafyadır. Acaba bu geniş sahada ilmi kurumların işlevi nasıl sağlanıyordu?

OSMANLI FARKLILIKLARI ZENGİNLİK OLARAK GÖRDÜ

PROF. DR. MEHMET İPŞİRLİ: Ulema kavramı akli, nakli, fenni, dini ilimlerin tamamını temsil eder. Osmanlı ve Selçuklu da akli ve fenni ilimler birlikte okutulmuştur. Merkezde olan ulemadan başka bir de eyaletlerde, Anadolu şehirlerinde, Rumeli’de, Arap memleketlerinde olanlar vardı ve bunların özellikleri birbirinden farklıydı. Mesela Anadolu ulemasında Selçuklu özelliği öne çıkıyordu. İstanbul’un geliştirdiği Balkanlar yine İstanbul’un etkisindeydi ve bir bütünlük arz ederdi. Arap şehirlerinde Eyyübi, Fatımi ve Abbasilerden intikal eden bir gelenek vardı. Osmanlı bunu zenginlik olarak görmüş, sistem koymak gibi yanlış yola girmemiştir. Yani “Biz bir devlet kurduk, bir sistem oluşturduk. Herkes buna uyacak bunun dışındakileri biz tanımıyoruz” demeden, çeşitliliğe çok büyük bir alan ayırmış olması büyük bir zenginlikti. Biz henüz bunlar üzerinde gereken çalışmayı yapamadık. Varsa yoksa merkez uleması üzerinde duruyoruz ama öteki zenginlikler de görmezlikten gelinemez. Bu konuda bilhassa Arap meslektaşlarımızla çalışmalar yapılabilir. Ben bu konuda Anadolu’da yeni açılan üniversitelerden çok ümitliyim. Her şehrin kadı sicilleri var. Bunlar inanılmaz derecede zengin kaynaklardır.

OSMANLI ULEMASI SUNNİ İDİ

Osmanlı uleması sunni sistemi temsil ederdi. Bu çok ince bir nokta; o zaman bir şii bir de sunni dünya vardı. Sunni ulema sistemin içerisinde, devletin bir parçası ve devletin hizmetinde olan bir unsur olarak görünür. Bunlar hiçbir zaman, “Devleti, dini, hukuku biz biliyoruz, devleti ele geçirip biz yönetelim” diye düşünmemişlerdir. Şii dünyasına baktığımız zaman ise ulema adeta iktidarın, yönetimin bir alternatifi gibi durum var. Nitekim Humeyni geldi, mollalardan

oluşan bakanlarla bir devlet yönetimi oluşturdu. Aramızda böyle bir farklılık söz konusudur. Biz de ulemanın, başarıda olduğu gibi başarısızlıklar da rolü vardır. Ellerini her zaman taşın altına koymuşlar ama devleti ele geçirmeyi düşünmemişlerdir.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Ulema devlet yönetiminde olunca siyasetle de içli dışlı olmadı mı? Ve bu yakınlıktan ne gibi sonuçlar ortaya çıktı.

ULEMANIN SİYASETLE İMTİHANI ÇETİN OLDU

PROF. DR. MEHMET İPŞİRLİ: Ulemanın en büyük imtihanı siyasetle olmuştur. Bu ağır bir imtihandır ve orada büyük hatalar işlendiğini görüyoruz. Erken dönem için söylüyorum; ulema siyasetin hep içinde olmuş ama onlarla yüz yüze olmamıştır. Mesela Ebussud Efendiye bakıyorsunuz, bütün icraatın içerisinde. Her şey ona soruluyor ama iktidarla, siyasetle hiç bir zaman yüz göz olmuyor. Molla Hüsrev ve diğerlerinde de bunu görüyoruz. Fakat 17.yüzyıla geldiğinde ulemanın biraz isteyerek biraz da belki zorunluluktan siyasetin içerisinde bulunduğunu, siyasetle yüz göz olduğunu görüyoruz. Uzunçarşılı, Kanuni'ye kadar ilk on Osmanlı sultanı için 'dahi insanlardı' diyor. Kayıp yüzyıl olarak da anılan 17.yüzyılda bir sarsıntı oluyor. İş başına gelen bütün sultanlar ya çocuk ya genç bir delikanlıdır. Cezayir'den Kırım'a, Budin'den Basra'ya uzanmış bir imparatorlukta 7 yaşında çocuklar sultan olunca söz ayağa düşüyor. Başta Valide Sultanlar olmak üzere saray ileri gelenleri, sonra günümüzde kuvvet komutanları dediğimiz ağaların hepsi o dönemde siyasetin içerisinde giriyor. Bunlar yaptıkları işlere meşruiyet kazandırmak için fetva almak üzere ulemanın kapısını çalıyor. Böylece halkın "Demek ki dinimiz buna müsaade ediyor" diye düşünmelerini de sağlamış oluyorlardı.

İHTİLALLERDE ULEMADAN MEŞRUIYET ALDILAR

İbn-i Haldun'un ifade ettiği bir şey var, "Ulema siyasette çok büyük hatalar yapar, bunun için siyasete girmemesi gerekir" diyor. İşte bu hatanın Osmanlı döneminde yaşandığını görüyoruz. Ama erken dönemdeki gelenek çok doğrudur; ulema ile umera ayrıdır. Selçuklu'dan bir örnek verelim. Alparslan ve Melikşah döneminde meşhur İmam Cuveynî vardı. Gazali'nin de hocasıdır. Melikşah'ın davetine iki defa icabet etmeyince Sultan yanına vezirini de alarak ziyaretine gitmiştir. Önceden haber verildiği halde günlük kıyafe-

tiyle sultanı karşılayınca, görevlilerden birisi usulca “Sultan’ın geleceğini bildiğiniz halde neden alelade bir kıyafetle karşıladınız?” diye sormuş. Buna karşılık Cuveynî “Ben bu kıyafetle az önce öğle namazı kıldım” demiştir. Sohbet sırasında da Sultan “Davetimize icabet etmediniz, herhalde önemli bir meşguliyetiniz vardı” deyince de “Hayır, sizi ulemayı ayağına çağıran hükümdar durumuna düşürmek istemedim” diye karşılık vermiştir.

Son dönemde 1960 ihtilâli, 1971 muhtırası,180 80 ihtilâli ve 28 Şubat’ta da darbecilerin ulemeden meşruiyet alındığını görüyoruz.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Tarih akarken, Ulemanın gelişmeler, yenileşmelerle ilgili tavrı nasıl olmuştur?

ULEMA YENİLİKLERE ÖNCÜ OLDU

Ulemanın en önemli özelliği İslam coğrafyasını bir bütün olarak ele almasıdır. İslam dünyasında tahsil görülen medresenin adı değil, tahsil görülen hocanın ismi, takip edilen kitapların ismi çok önemlidir. Bugün diplomalarda üniversitelerin adı var ama hangi hocalardan tahsil alındığı yazılmaz.

Ulema kitap yazmadı diye eleştirilir ama onların esas eseri toplum olmuştur. Toplumunu dini, İslami kurallara bağlı bir şekilde bilinçlendirmişlerdir. Onların eseri insandır. Bir de ulemanın yeniliklere ayak bağı olduğu şeklinde, tamamıyla yanlış bir eleştiri vardır. Osmanlı’nın kuruluşundan yıkılışına kadar geçen zamana, hatta milli mücadele dönemine, birinci millet meclisine bakın; ulema yeniliklere, devletin kurulup gelişmesine önyak olmuştur. Matbaanın kuruluşuna ulemanın karşı çıktığı da külliyen yalandır. Hâlbuki ulema matbaanın kuruluşuna da ön ayak olmuştur.

OSMANLI KEŞKE AFRİKAYI KEŞFEDEBİLSEYDİ

Osmanlı ulemaları verdikleri fetvalarla toplumda ferahlık ve rahatlık sağlamıştır. O dönemin en büyük yanışı İstanbul’a sapanıp kalmış olmalarıydı. Hâlbuki yeni ufuklar arasalar, mesela Afrika’yı keşfetseler ne güzel olurdu. Zira o dönem Afrika keşfedilmeyi bekleyen büyük bir coğrafyaydı. O dönem Osmanlı oralarda idare kurmuş ama güçlü bir ulema kadrosu da gitmiş olsaydı herhalde Afrika’nın tamamı şimdi Türkçe konuşur, Müslüman olurdu. Türkiye, anayasası icabı laik bir ülke ama toplumu Müslüman bir ülkedir. Toplumun dini hassasiyetleri var.

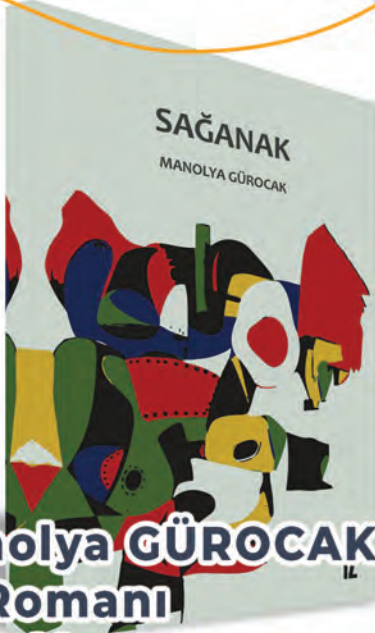

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümzsözümüz

2022

Manolya GÜROCAĞ
ile Romanı

Sağanak Üzerine

Düzenleyen: M. Feyza YARAR

YER: İl Halk
Kütüphanesi

**CANLI
YAYIN**

26 Şubat Cumartesi 14:00

KATKILARIYLA

TÜRKİYE
YAZARLAR
BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

TYBKONYA
TYB Konya Şubesi
tyb_konya
tybkonya
tybkonya.org.tr
0332 350 45 25
tybkonya42@gmail.com

YAZAR MANOLYA GÜROCAĞ İLE SAĞANAK ÜZERİNE

M. FEZZA YARAR/Yöneten: Değerli katılımcılar, yazar Manolya Gürocağ ile romanı Sağanak üzerine yapacağımız programa hepiniz hoş geldiniz. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Koseoğlu ve yönetim kuruluna da böyle bir program tertip ettikleri için teşekkür ediyorum. Manolya Hanımın yazdığı öykü ve şiirler ile makale ve çeviriler çeşitli dergilerde yayınlanmıştı. Son olarak Sağanak adlı romanını okurlarına sundu. Kitabın konusu ve yazarın roman kahramanları üzerinden yaptığı çok önemli tespitler var.

Ben sohbetimize başlamadan önce Manolya Hanım ile ilgili kısa bir biyografisini sizlere takdim etmek istiyorum. 1983 yılında Konya'nın Beyşehir ilçesinde dünyaya geldi. İlkokulu Seydişehir Alüminyum İlkokulu'nda okudu, orta ve lise öğrenimini Seydişehir Anadolu Lisesi'nde gördü. 2006'da Hacettepe Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümünden mezun oldu, aynı yıl Pekin'e gitti. Çince öğrenimini Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi'nde tamamladı. 2013'ten itibaren çeşitli dergilerde öykü ve şiirlerini yayımladı. 2016-2019 yılları arasında Hece Yayınları'nda dış yazışmaları, düzelti ve editörlük işlerini sürdürdü. Çeşitli makale çevirileri yaptı. 2020 yılında Sağanak adlı romanı İz Yayıncılık tarafından yayımlandı.

MANOLYA GÜROCAK: Öncelikle ben de Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanımız Ahmet Köseoğlu beyefendi ve yönetim kuruluna, beni bu programa davet ettikleri için teşekkür ediyorum. Konya memleketim ve çok seviyorum. Buraya geldiğim zaman kendimi ayrı bir huzurlu hissediyorum.

SÖZ OK GİBİDİR, GERİ DÖNMEZ

Romanı 2012 yılında yazmaya başladım ve ilk üç ayda muhteva adeta sağanak halinde döküldü. Fakat döküldüğü gibi kalmadı. Çünkü yazma serüvenim pek çok sorgulamayı ve soruları da tetikledi. Yayınlamadığım her şeyi yok edebilirsin ama bir kez yayılmış bir söz geri dönüş yolunu bilmez. Atılmış ok nasıl yayına geri çağrılmıyorsa söz de böyle bir özelliğe sahip. İşin bu ciddiyet kısmı, yazarken beni çok daha fazla düşünmeye ve sorgulamaya yöneltti.

YAZMAYA FEMİNİST DUYGULARLA BAŞLADIM

Romanı yazmaya feminist eğilimlerle başladım. Ancak yazma serüvenim beni çok farklı yerlere götürdü. Farklı sorular birbirini tetikledi, farklı cevaplar beni başka yerlere götürdü. Farklı cevaplar tekrar farklı sorulara sebep oldu ve başladığım yerden çok daha farklı bir yerde buldum kendimi. Feminizmle ilgili düşüncelerim oldukça revizyona ve deformasyona uğradı. Ardından; o sorular hakikati anlama ve bulma niyetiyle sorulduğu için olsa gerek; ben kendimi başka kapılarda buldum. Bu kapılardan biri de Hazreti Mevlânâ'nın Mesnevi'siydi.

BUTLER'DAN ARABİ'YE

Ülkemizde çok fazla kadın cinayeti oluyor ve kadın cinayetlerine üzölmek yetmiyor. Bir yerden sonra insan bir şeyler yapmak istiyor. Benim elimden de yazmakla anlatmak geldiği için bununla ilgili bir şeyler yapma arzusu uyandı. Bunu yaparken tabii gerçekten sadra şifa olacak şeyler söyleyebilmek için meselenin özünü anlamak ihtiyacı duydum. Bu ihtiyaç beni ilk metinlere kadar döndürdü. İşte o Judith Butler'la başlayan sorgulama süreci İbnü'l Arabî'nin kadın anlayışını öğrendikten sonra rahatladı ve huzura erişti bende.

SAĞANAK 7 YIL DEMLENDİ

Romanı yazıp, kenara bıraktıktan sonra konuya dair pek çok eseri inceledim. İlk metinden yaklaşık yedi yıl sonra tekrar eline aldım ve üç aylık yeni bir çalıma sürecinde anlatıcısını değiştirip tekniğinde farklılığa giderek, yeni biçimlenmiş düşünceleriyle tekrar yazdım. Ama senaryosu ve kurgusunda çok şey değişmedi.

Romanımda modern hayattan, kapitalizmin getirdiği yenedünya düzeninden incinmiş, iş ve özel hayatında ailesi tarafından incitilmiş yarı ideolog yaralı bir kadın olan Efsun'un gölde intihara yürürken karşılaştığı Meryem ve onun küçük çocuğu sayesinde anaç duygularının hortlaması ve bütün bildiklerini baştan yıkıp sonrasında yeniden inşa etmesi sürecini anlattım.

M. FEYZA YARAR: Romanın ilk metnini oluşturduktan sonra yaptığınız okumalardan çok etkilendiğiniz ve kitabın seyrini değiştirdiğini anlaşıyor. Bu okumalardan bahseder misiniz?

KEŞKE MEVLANA'YI OSHO'DAN ÖNCE OKUSAYDIM

MANOLYA GÜROCAK: İbnü'l Arabi ve Hz. Mevlânâ'nın eserleri ile tanıştıktan sonra düşüncelerim de değişmeye başladı. Mesnevi'yi elime aldığımda bir takım sorgulamalarım içinde debelenirken buldum kendimi. Ve "İyi ki de Konya doğumluyum" dedim. Çünkü burası benim memleketim ve bundan çok mutluyum. Ama ben; Pekin'e gittiğimde bir Filipinli arkadaşım bana Osho'yu önermişti ve ben Osho'yu Mevlânâ'dan önce okudum. Bu da hazin bir hikâyedir aslında. Bu benim bir kişisel kabahatim olabilir ama sistemin de kabahatidir. Keşke Mevlânâ'yı çok daha önce okuyabilmiş olsaydım.

Diyalektik düşünceyi biz Hegel'de, Kant'ta bulabileceğimizi zannederken Mevlânâ'yı okuduğumda onun anlatım tarzından, olaylara çok farklı açılardan, farklı kişiler boyutundan bakmasından ziyadesiyle etkiledim. Hegel'de, Kant'ta aradıklarımızın zaten bizim topraklarımızda, kendi öz yurdumuzda yüzyıllardır yapıldığını görüp çok heyecanlandım.

M. FEYZA YARAR: Batılı yazarlardan sonra İslâmi yazarlara yönelindiğinizi ve onlardan çok etkilendiğinizi söylüyorsunuz. İslâm'ın kadına bakışını nasıl gördünüz bu okumalarda?

İSLAM'IN HAYATIN DIŞINDA MEVZİLENEN HİÇ BİR EMRİ YOK

MANOLYA GÜROCAK: Mevlânâ bir hikâyesinde Allah'ın örttüğü kusurları bizim de örtmemiz gerektiğini söylerken başka bir hikâyesinde de kusurlarını sakladığı için onları düzeltme fırsatı bulamayan, sakalını sürekli kuyruk yağıyla yağlayıp zenginmiş gibi, ama aç biilaç gezen bir adamın, zenginmiş İmajını vermesi ile ilgili tam tersi

bir şeyi savunabiliyor. İslâm'ın da bu diyalektik üzerinde, fikriyatının yükseldiğini gördüm. Bu beni çok heyecanlandırdı. Bir de şu çok heyecanlandırdı; İslâm'ın emirlerinde dirimsel olan hayatın yanında kurumlanmayan hiçbir unsur göremedim. Hayatın dışında mevzilenen hiçbir emri yok. Ben de iyi ve kötü tanımımı her zaman bunun üzerine kurdum. Benim için iyi hayatın sürmesi yönünde mevzilenen her şey iyidir, buna karşı olan her şey kötüdür.

FEMİNİZMLE HESAPLAŞTIM

Sağanak'a başlarken feminen duygulara sahiptim ama İslâmi eserleri okudukça feminizmle ilgili düşüncelerimi de sorgulayıp hesaplaşmaya başladım. "Feminizm hayatın neresinde, hayatı çoğaltmaya yönelik hangi fikirleri destekliyor, hangilerini desteklemiyor?" gibi sorulara cevap aradım. Bu sorgulamalar beni bir sürü gerçeğe tanıştırdı. Örneğin feministler... Ki artık lgbt örgütüyle de hareket ediyorlar. Çok küçük bir azınlık ama haklarını çok ateşli ve o kadar da örgütlü bir şekilde savunuyorlar. Hâlbuki ben hep şuna inandım; kolektif olan, yani bütün dünyayı, evreni ilgilendireni çoğaltmaya yönelik olmayan o azınlığın savunulan haklarında eğer kolektife bir saldırı varsa bu benim için kötüdür. Eleştirilerimi de hep buradan kurdum.

M. FEYZA YARAR: Feministler kadın haklarını savunduğunu söylüyor. Siz İslâmi kaynaklarda kadına dair ne tür haklarla karşılaştınız da feminen duygulardan vazgeçtiniz?

FEMİNİZM KADIN SORUNLARINI ÇÖZEMEZ

MANOLYA GÜROCAK: Bir kere kadının sorunlarını çözmede feminizmin etkili bir ideoloji olmadığını görüm. Feminizm aslında 17.yüzyılın son çeyreğinde haklı taleplerle ortaya çıktı. Avrupa’da kadınlar Sanayi Devriminin ardından işgücüne dâhil oldular ve eğitim, mülkiyet gibi hakların eşitliği ile ilgili birtakım talepleri oldu. Çünkü aynı emeği veriyor, aynı zamanı ayırıyor ve erkeğin yarısı kadar ücret alıyordu. Burada ilk dalga feministleri ben biraz anlayabiliyorum ve hak da veriyorum. O hak arayışı bana batıl gelmiyor. Ancak ikinci ve üçüncü dalga ile birlikte bu mesele artık cinsel kimliğe doğru bir saldırıya dönüştüğü için bu mücadele bana kalırsa hak olmaktan çıktı ve bambaşka bir yön aldı. Bu yüzden feminizmin ikinci ve üçüncü dalgada geldiği hali ile bugün kadınların çoğu sorununu çözmeye yetmeyeceğine inanmıyorum.

Bir örnek verelim. Biz de hep mağdurun haklarını öğrenmesi ve bilinçlenmesi üzerinden giden bir hak arayışı var. Ve zalimin eğitilmesi ve zihniyetinin değiştirilmeye çalışılmasına yönelik hiçbir şey yok. Kadınlar ‘haklısın haklısın haklısın’ propagandası ile erkeklerin karşısına hâlâ aslında güçsüz bir şekilde salıveriliyorlar ve kadın cinayetleri azalmadığı gibi giderek artıyor. Bu söylemin, bu gürültünün, bu uğultunun hiçbir işe yaramadığını istatistiklere bakarak bile anlayabiliyoruz.

FEMİNİSTLER YALAN SÖYLÜYOR

Oysa kadınların gerçekten sorunları var. Feministler kadınların sorunlarını ve kadın cinayetlerini tespit etmekte belki mahirler ama bir çözüm üretme konusunda onları oldukça zayıf buluyorum. Hatta ve hatta birazcık da tehlikeli buluyorum. Çünkü yalan söylüyorlar. Üstelik yalanlarını çok gür bir şekilde söylüyorlar ve çok örgütlü bir şekilde hareket ediyorlar. Örgütlü oldukları içinde haklı oldukları ile ilgili inançlarını durmadan tazeliyorlar.

M. FEYZA YARAR: Feminizmin başlarken kadın haklarını aramaya yönelik olduğunu ancak başka evrelerden geçerek bu ilkedен saptığını söylediniz. Bu açar mısınız?

KUIR TEORİ MESNETSİZ

MANOLYA GÜROCAK: Evet, haklı bir hareketin zaman içerisinde amacından saptırıldığını görüyoruz. Mesela üçüncü dalga feminizm Kuir teori üzerinden şekillenmiş ve ben teorinin temellerinin boş ve mesnetsiz olduğunun, bir-iki iddiayla çürütülebileceğini biliyorum. Romanımda da başkarakter Efsun'a bunu söylettim. Herşeyi kültürel ve toplumsal olarak addeden, biyolojik cinsiyeti inkâr eden teorinin savları bütünüyle yanlış. Üstelik bu onların kendi argümanlarıyla yanlış.

HAM NEFİSTEKİ KADIN DAHA TEHLİKELİDİR

Lgbt'yi savunanların, cinsel kimliğin bütünüyle kültürel ve toplumsal olduğu savı gerçekten koca bir palavradır. Son zamanlarda maalesef anketlerde üç cinsiyet görülmeye başlandı. Bu beni endişelendiriyor ve bunları dert ediyorum. Benim fikirlerimin büyük çoğunluğunun İbnü'l Arabi Hazretlerinin fikirlerinin etkisinde geliştiğini söyleyebilirim. Onun kadınla ilgili beni çok etkileyen fikirleri oldu. Hakeza Mevlânâ'nın kadına da; kadın derken, ergin bir kadın, yani ruhani ve manevi olgunluğunu tamamlamış Kemal'e ermiş bir kadınla ilgili konuşuyorum. Onun niyetlerinin, Allah'ın emir ve buyruklarını idrak etme konusunda erkekten daha yatkın olduğunu söylüyor İbn-i Arabi hazretleri. O erginliğe varan bir kadınla, o erginliğe varmış bir erkek arasında bir mertebeye farkı olduğunu ve kadının daha aşkın olduğunu söylüyor ama tabii ki bunu tersten okuduğumuzda kadınların çok hoşuna gitmeyebilir. Ergin olmayan, yani o nefis-i emmare dediğimiz ham nefisteki bir kadın, ham nefisteki bir erkekten daha tehlikeli oluyor.

KADIN VE ERKEĞİN AYRI MAHARETLERİ VAR

Kadın gerek linguistic yetenekleri gerek o multifonksiyonel denilen aynı anda pek çok işi yapma maharetleri bakımından erkekten daha meziyetlidir. Tabii ki erkeğin de kadına göre meziyetli olduğu başka başka alanlar var. Ancak bu varlığın idrakini anlama noktasında gerçekten marifetli. Fakat kadın bir ejderhanın terbiyesiyle meşgulken erkek aslında bir kedi yavrusunu terbiye ediyor. Burada şu özellik var; Allah da zuhurunun şiddetinden gaptir derler. Yani öyle bir gizlenmiştir ki onu biz göremeyiz, onu isimleriyle, dünyadaki işleriyle tanırız, Esmaları ile tanırız. Kadının da işte burada aslında izlemesi gereken yol biraz böyledir.

KADININ KATALİZÖR BİR İŞLEVİ VAR

Feministler erkeklerin gücünü iktidarını talep ederken aslında talep ettikleri, erkekleri eleştirdikleri şeyi istemektedirler. Bu bir çelişkidir. Fakat meselâ tasavvuf ehli İbn-i Arabi kadını bir ara form gibi anlatıyor. Yani Maksat Adem'i yaratmak ve kadın Adem'in yaratımında ihtiyaç duyulan bir ara form. Yani yok olmak üzere Adem de erimek üzere yaratılmış bir katalizör. Evet, kadının öyle bir işlevi var. Bu açıdan bakıldığında yine kendi zuhurunun şiddetinden de gaib olması gerekiyor. Ama feminizmde bambaşka türlü algılanıyor. Halbuki yok olması da gücünden ileri geliyor. Çünkü o doygunluk var. Kadın gerek ontolojik gerek biyolojik olarak zaten doygun bir vaziyette geliyor. Bir çocuk dünyaya getiriyor. Erkeğin deneyimleyemediği bu deneyim onu zaten dünya ile dünyevi şeylerle ilgili çok doyurmuş vaziyettedir. Yani müdana etmiyorum özünde esasında. Ama bu her zaman feministlerce sanki bir beceriksizlik; işte kadın çok iyi ressam olamıyor, kadın çok iyi yazar olamıyor, kadından çok iyi erkek yaptı, kadın pek çok şeyi yapamıyor gibi tanımlanıyor. İşte sorun belki de orada gizli. Çünkü kadın bilinmeyen pek çok anlam ve görevle bu dünyadadır.

ERKEĞİN DESTEĞE İHTİYACI VAR

Müslüman kadınların "Haklarımız size teslim edilmiyor, gerek mirasta, gerek medeni hukukta diye eleştirilerek İslam'da kadının sanki hep mağdur ve ikinci plandaymış gibi anlatıldığı tespitini yapan Gürocağ "Bu da aslında kadın yaratılırken doygun bir şekilde yaratıldığı içindir. Erkeğe pozitif bir ayrımcılık var ve erkek destekleniyor. Çünkü gerçekten erkeğin kadın karşısında bu desteğe ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. İbn-i Arabi'de öyle düşünüyor" dedi.

M. FEYZA YARAR: Yani İslâm aslında kadına gerekli hakları ve değeri veriyor mu?

İSLAM VARSA FEMİNİZM OLAMAZ

MANOLYA GÜROCAĞ: Ben İslam'la feminizmi bağdaştıramıyorum. İslam'ın kusursuzca yaşandığı ve bir paket olarak, bütün olarak uygulandığı bir dünya sisteminde kesinlikle ve kesinlikle feminizm diye bir şey olamaz. Çünkü ihtiyaç yoktur, kadınların hakları zaten İslâm'da güvence altına alınmıştır. Ve bunun teminatı, Allah'ın erkeğe bu görevi bahşetmesi ile tamamlanmıştır. Ama İslam'ın paket halinde değil de oradan buradan, işte faiz sistemi durur, zekât yoktur ama işte birileri Müslümanlığını yaşamaya çalışıyordur orada. Orada da bazen gerçek-

ten bazı hakları talep etmek durumunda kalabiliyorlar. Mesela nafaka sistemi ile ilgili şeyler olabiliyor ya da kadının mağdur olduğu durumlar yapılabiliyor. Burada kadınların örgütlenmesi ve haklarını araması gerektiğine inanıyorum ama bir feminist jargon söyleme değil, Bacıyan-ı Rum teşkilatının sistemi ile yapılmasını daha doğru buluyorum.

KADIN MAKRO DÜŞÜNEMEZ

Anadolu'da kadınların çok aktif ve etkin olarak sosyal hayatta güçlü olduğu ve örgütlendiği zamanlar bu topraklarda yaşandı. Bence yine kadınlar bir feminist öğretinin etrafında değil ama kendi sorunları etrafında, sorunlarını çözmek için örgütlenmeler ve birlikte hareket etmeli, cem olmalı, cemaat olmalı. Ama feminizm kesinlikle ve kesinlikle İslamiyet ile bağdaşmaz. Kadının meziyetlerinin, eğilimlerinin yatkın olduğu alanlar vardır ve erkeğin de yatkın olduğu alanlar vardır. Kadın makro düşünmek de gerçekten acizdir; ayrıntılar da, detaylarda kaybolur. Bu birçok bilimsel araştırmanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Kadından iyi satranç ustası olmaz. Çünkü resmin büyüğünü, o adımları, hamleleri görmekte mahir değildir. Ama erkek makro bakışa sahiptir. Sistem kuran büyük filozofların hepsinin erkek olması tesadüf değildir. Kant'ın, Hegel'in ya da işte Marks'ın erkek olması tesadüf değil. Farklı konularda farklı yatkınlıkları ve üstünlükleri var. Kadın ve erkeğin bu üstünlükleri, birbirlerini ezmek için kullanmadıkları sürece sevimli üstünlüklerdir.

M. FEYZA YARAR: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü yaklaşırken bu sohbetimizde söyledikleriniz bu özel güne dair bakış açılarını da etkileyecektir. Kadınlar Günü için ne diyorsunuz?

8 MART BİR ŞEY İFADE ETMİYOR

MANOLYA GÜROCAK: 8 Mart, o birinci dalgadaki hak arayan emekçiye bir şey ifade edebilirdi ama bugün ikinci ve üçüncü dalgada

İgbt'nin ve feministlerin öncülüğünde giden bir 8 Mart benim için bir şey ifade etmiyor. Benim için, kadın olmak bir şey ifade ediyor. Kadın olmanın gerçek manası benim için çok şey ifade ediyor. Müslüman bir kadın olmak benim için çok şey ifade ediyor ama 8 Mart, benim için bir şey ifade etmiyor. İslâm kadına kadın örgütlerinden çok daha fazlasını, eksiksiz vermektedir.

M. FEYZA YARAR: Günümüzde kadının erkek üzerindeki etkisi ne boyuttadır?

KADININ ŞEYTANDAN DAHA GÜÇLÜ ETKİSİ VAR

MANOLYA GÜROCAK: Rivayetlere göre Hazreti Adem ve Havva cennetteyken yasak elmayı Adem'e ilk başta tavus kuşu ya da yılan kılığındaki şeytan teklif ettiğinde kabul etmeyip haram diye yemeyip, "Allah bana yasakladı bunu" dedi. Sonra şeytan Havva'yı ayartıyor, Hava da Adem'i ayartıyor. Adem Havva'dan geri çevirmiyor. Yani kadının gerçekten erkek üzerinde şeytandan daha güçlü bir etkisi var. Niyeti bozduğunda şeytandan daha tehlikeli, ancak niyeti düzelttiğinde de erkeği şeytanın elinden çekip alabilecek güç ve kuvvettedir.

M. FEYZA YARAR: Bu özel sohbet için zaman ayırıp Konya'ya geldiğiniz için teşekkür ederim.

PLAKETİ KABAKÇI VERDİ

Konferans sonunda yazar Manolya Gürocak'a plâketini Konya eski milletvekili Mustafa Kabakçı verdi. TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu'da TYB yayını kitapları takdim ederek "Uzun bir aradan sonra, salgının tesirinin azalmasıyla ilk yüz yüze programımızı icra etmiş olduk. Her hafta cumartesi günü saat 14'de, kültüre ilgisi olan herkesi İl Halk Kütüphanesi salonuna bekliyoruz" dedi.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN

Nasıl Sekülerleştik? Dünya Nereye Gidiyor?

Düzenleyen: Cemil PASLI

5 Mart Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

TÜRKİYE
YAZARLAR
BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

TYBKONYA
TYB Konya Şubesi
tyb_konya
tybkonya
tybkonya.org.tr
0332 350 45 25
tybkonya42@gmail.com

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN

**Nasıl Sekülerleştik?
Dünya Nereye Gidiyor?**

Düzenleyen: Cemil PASLI

5 Mart Cumartesi 14:00

YER-İI Halk Kütüphanesi

CANLI YAYIN

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

KATILARIZLA

MERAM KAGAZI

TÜRKİYE
TSE Konya Şubesi
YAK. Konya
Konya
tybkon.org.tr
0332 254 41 25
tybkon@tybkon.org.tr

PROF. DR. MEHMET ZEKİ AYDIN

CEMİL PASLI/Yöneten: Çok kıymetli misafirler, ekranlı başında bizi izleyen kültür dostları, programımıza hoş geldiniz. Kuşku yok ki sekülerleşme dünya insanlığı üzerinde son derece olumsuz etkiler meydana getirmektedir. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin düzenlediği bu konferansta Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydın "Nasıl Sekülerleştik?" konusunu, tarihi süreçlerden örnekler vererek anlatacak. Kendisini kürsüye davet etmeden önce öz geçmişinden kısaca bahsetmek istiyorum:

Prof. Dr. Mehmet Zeki Aydın 1959 yılında Konya'nın Çumra ilçesinde doğdu. İlkokulu Çumra'da, ortaokul ve liseyi İzmir ve Manisa'da okudu. 1985'de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1993'de Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Eğitimi Anabilim Dalı'nda da doktorasını tamamladı. Ankara'da öğretmen ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda eğitim uzmanı olarak görev yaptı. 1994-2011 yılları arasında

Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde ve 2011-2020 yılları arasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim ve İlahiyat Fakültele-
rinde çalıştı. 1998'de doçent ve 2004'de profesör oldu. Tunus'ta 10 ay,
Belçika'da 3 ay, Fransa ve Almanya' da birer ay araştırmalarda bulun-
du. Hâlen Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim üyesidir.
Evli ve iki çocuk babasıdır.

Sayın Mehmet Zeki Aydın Hocamızı, konuşmalarını yapmak üzere
kürsüye davet ediyorum.

ORTA ÇAĞDAN GÜNÜMÜZE SEKÜLERİZM

MEHMET ZEKİ AYDIN: Değerli hazırunu ve ekranları başında
bizi dinleyen izleyicilerimizi saygıyla selamlıyorum. Son yıllarda se-
külerleşme çok konuşulur hale geldi. Herkes bundan rahatsızlığını
dile getiriyor. Tarihsel süreç içerisinde; Ortaçağdan günümüze, insan-
lığı etkileyen felsefi akımları inceleyerek sekülerizme nasıl geldiğimizi
görebiliriz.

Sekülerizmi rönesansla başlatırsak, onu reformlar ve Fransız ih-
tilali takip ediyor. O sırada pozitivizm ortaya çıkıyor. Daha sonra
Darwin ve Freud gibi düşünürler ortaya çıkıyor ve liberalizm akımı
gelişiyor. Pragmatizm ve Kapitalizm Amerika'da ve Batıda yayılırken
Rusya'da sosyalizm ve komünizm ortaya çıkıyor. Birinci ve İkinci Dün-
ya Savaşı'ndan sonra Varoluşçulukla başlayan bu akım, sekülerleşme;
günümüzde hümanizme ve katı bir sekülerizme doğru geliyor.

DİN ADAMLARININ BASKISI RÖNASANSA SEBEP OLDU

Sekülerizmin bir kronolojisini de çıkaracak olursak; Ortaçağı dü-
şündüğümüz zaman; İslam dünyasında ve Batı da yani tüm dünya
da din hâkimdi, son sözü din söylüyordu. İslam dünyasında İslam
âlimleri, ama özellikle Hıristiyan Batı dünyasında din adamları söy-
lüyordu. Doğu'da da yine çeşitli adlarla din temsilcileri, görevlileri
toplumu yönetiyordu. Bunlar hukuka, eğitime, sosyal hayata, her ala-
na damgasını vuruyor, bilime ve sanata da müdahale ediyordu. Yani
dinin müdahale etmediği hiçbir alan yoktu. Din her konuda insanlara
son sözü söylüyordu. Ve bu hâkimiyetle özellikle batı dünyasında, din
adamları aşırılıklarıyla insanlara eziyet eder vaziyete geldi. Din adam-
larının bu baskısı, bilime ve sanata engel oluyor, sosyal hayatta da eko-
nomik hayatta da insanların gelişmesini engelliyordu. Toplumda bu
baskıyı, dinin tekeline kırmak üzere kafa yoranlar Rönesans'ı ortaya
çıkardı.

Rönesans, yeniden doğuş anlamına geliyor. Rönesans'ın özeti de bilimi ve sanatı dinden ayırmaktır. Rönesansçılar, "Din insanın sosyal ve manevi hayatını belirlesin ama bilim ve sanatı ayıralım. Çünkü bilim evrende olan olayların nasıldığını açıklar. Din ve felsefe ise niçin olduğunu açıklar" diyor, böylece yavaş yavaş akli ön plana çıkarıyorlar. Ama İslam'da akli ön plana çıkarmak çok yeni bir fikir değil. İslam dini akli değil ama makuldür. Akli demek, akıl ürünü demektir. Mesela felsefe aklidir. Hıristiyanlık dünyasına baktığımız zaman Skolastizm dediğimiz şey karşımıza çıkar. Bu da akla, mantığa uysa da uymasa da buna inanacaksın, der. Bu dogmadır.

RÖNESANS BATI DA DİNDEN KURTULMANIN YOLU OLDU

Rönesans'ın akli ön plana çıkarması bir anlamda batıdaki Hıristiyanlıktan bazı kaleleri düşürmesi anlamındadır. Yani bilim ve sanatı dinden ayırıp ön plana çıkarmak, dinden yavaş yavaş kurtulmanın bir yoludur.

Reformla tüm halka dini yorumlama kutsal metinleri yorumlama hakkı gelince insanlar İncili okuyup kendisi yorumlamaya başladı. Bu da bu bir bakıma Hıristiyanlığın bitişini hazırladı. Çünkü herkes kendi kafasına göre yorumlamaya başladı.

Bundan sonra ortaya laiklik kavramı çıktı. Laikliğin anlamı, "Devlet yönetiminde din adamları son sözü söylemesin, din söylemesin" demektir. Hani bilim ve sanat rönesansta ayrılmışlardı ya; papazlardan, din adamlarından, devlet yönetiminde de söz söyleme hakkını aldılar.

POZİTİVİZM ALLAH İNANCINI YOK ETTİ

Laiklik Fransa'da başladı ve bu esnada Fransız İhtilali oldu. Bununla birlikte Cumhuriyet fikri yaygınlaşmaya başladı. Cumhuriyet'te krallıkların sonunu getirdi. Bu esnada "Elle tutulan gözle görülen şeyin dışında gerçeklik yoktur" diyen Pozitivizm fikri ortaya çıktı. Dolayısıyla metafizik, din vesaire bunların hepsi ortadan kalkmış oluyordu. Pozitivizm, Allah inancını yok eden çok katı bir anlayıştı. Her şeyi gözle görülür hale getiriyordu.

Freud ise insanın kötü yaratıldığını ve sadece cinsellik isteyip, diğer insanlara hükmetme arzusu taşıdığını söyleyerek sekülerleşmeye zemin hazırladı. Arkasından ortaya çıkan Darwin direkt "Allah yoktur" demedi ama evrenin yaratılışını insanların meydana gelişini evrime getirdi. Bundan sonra da, Darwin ve Freud gibi aynı kökenden olan Marx'la Sosyalizmin çıktığını görüyoruz. Sosyalizm 'Anca beraber kanca beraber, birey değil toplum önemlidir' diyordu. İnsanları eşitlemeyi, her şeyi toplumun malı yapmayı amaçlıyordu. Ama ferdi mülkiyet olmayınca bu sefer devletçiliğe dönmeye başladı. Sonra da devleti yönetenler aynı şekilde işin kaymağını alıp halka zulüm etmeye devam etti. Bu esnada da Faşizm ortaya çıktı. Faşizm nedir? Sosyalizm önce toplum diyordu ya; faşizm de "Önce devlet, önce millet, önce vatan" diyordu. Dolayısıyla devleti, milleti, vatani yöneten lider çok önemlidir ve o istediğini yapabilmelidir. İnsanları serbest bırakmamalıdır. Etnisiteye ve ırkçılığa, milliyetçiliğe dayanan bir akım da İtalya'da Mussolini ve Almanya'da Hitler'i doğurdu. Bu fikirler de insanları Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'na getirdi.

Daha sonra Varoluşçuluk denilen Egzistansiyalizm gelişti. "Bireyin varlığı özünden önce gelir. Kimse kimseye karışmasın, herkes kendi yolunu kendi çizsin. Doğruya yanlışa herkes kendi karar verip, sorumluluğu da kendisi alsın. Kendisi dışında ona bir şeyi empoze edebilecek kimse yoktur" diyen bir anlayıştı bu.

SANAYİ DEVRİMİ İLE KAPİTALİZM DOĞDU

Beş yüz yıl kadar önce de Batı Avrupa'da Kapitalizm ortaya çıktı. Bunun Sanayi Devrimi ile doğduğunu söyleyebiliriz. Avrupa feodalizminin içinde, toprak sahibi sınıfın egemen olduğu bir toplumda değişim için bastıran güçlerin ittirmesiyle kapitalizm ekonomik bir sistem olarak büyüdü. Ancak yeni kapitalist toplumun farkını sadece ticaret, olarak görmek doğru değildir. Çünkü ticaret hep vardı.

MODERNİZM TEK DOĞRUYU SAVUNDU

Avrupa’da on yedinci yüzyıldan itibaren Modernizm görülmeye başlandı. Bu toplumsal, siyasal ve kültürel değişim dönemini ifade eder. Bu dönem akli temel alması ve tüm toplumsal ilişki ve kurumları akılcı esaslar üzerine oturtmayı hedeflemesi nedeniyle “Akıl Çağı” olarak da anılır. İnsan akli, modernizmle birlikte, dünyayı anlamak, yorumlamak ve dönüştürmek için tek referans kaynağı olarak ortaya çıkmıştır. Böylece Ortaçağ’da din ve gelenekten beklenen dünyayı anlamak, yorumlamak ve değiştirmek görevi modernizmle birlikte insan aklına verildi. Gerçeğin ‘tek’ olduğunu ve buna akıl yoluyla ulaşılabilceğimizi belirten Modernizm, buradan hareketle ideal bir toplum modeli ortaya koymuştur. Laikleşme, akılcılık, kentleşme, sanayileşme ve ulus devlet gibi süreç ve kavramlar hep bu dönemin ve idealleştirmenin ürünleridir.

POSTMODERNİZM BİRDEN ÇOK DOĞRU OLABİLECEĞİNİ İDDİA ETTİ

Bu gelişmelere karşı, modernizm anlayışının başarısızlığını ilan eden bir takım düşünürler, modern dönemin sona erdiğini ve yeni bir dönemin başladığını iddia etti. Bu dönemin adı “Postmodern Dönem” olarak kayda geçti.

Postmodern düşünürler, modernizmin en temel varsayımı olan “gerçeğin tek olduğu ve buna akıl yoluyla ulaşılabilceği” düşüncesine karşı çıkarlar. Onlara göre doğru birden fazla olabilir.

SEKÜLERİZM DÜNYACILIK DEMEKTİR

Çok geniş bir terim olan Sekülerizm, içinde birçok akımı ve farklı tür teorileri barındırır. Mesela M. Weber ve E. Durkheim’dan tutun da A. Comte, K. Marx, J. Frazer, B. Wilson, P. Berger ve T. Luckman’a kadar birçok sosyolog, bu kavrama farklı anlamlar yükleyerek kullanmışlardır. Fakat bizim dikkate aldığımız Sekülerizm, Avrupa’da sosyologlar tarafından ortaya atılan ve konumuz bağlamında, yani inanç eksenli tanımlanmış olanlarıdır.

Türk Dil Kurumu, Sekülerizm kavramına karşılık olarak dünyacılık sözcüğünü önermiş ve dünyacılığı “Bireysel katılımı önemli gören, dinin devletten ayrı ve özerk olmasını savunan öğretisi” olarak tanımlamıştır. Sekülerizm kelimesini ilk defa kullanan da George Jacob Holvoake ise “İnançtan kaynaklanan bütün düşüncelerin dışlanması esas alan doktrindir” diye tarif etmiştir.

HÜMANİZM İNSANCILIK DEMEKTİR

“Her şey insan için, insana göre, insan tarafından, en son sözü insan kendisi söyler. İnsanın kendisinin üstünde hiçbir varlık yoktur” diyerek âdeta insanın tanrılaştırıldığı görüş olan Hümanizm’den ilk bahseden Dante olmuş, Yeni Çağlarda ilk kullanan 1776-1848 arasında Friedrich Immanuel Niethammer adlı Alman pedagog bu kelimeyi, “İnsan severlik ve insancılık” olarak anlatmıştır.

SEKÜLERİZMİN BİÇİMLERİ

Sekülerimizin ilk uygulama biçimi; Fransa’daki laiklik uygulaması olan devlet kurumuyla dinin birbirinden ayrılmasıdır. Devlet ve devlet kurumlarının işleyişinde din tamamen devre dışı bırakılmış, din bu işlerden bütünüyle çıkartılmıştır.

İkinci tip uygulama biçiminde de kamusal alanın tanrı-din fikrinden arındırılması söz konusudur. Kamusal alan, toplumsal hayattaki politik-ekonomik-kültür-eğitim-eğlence-sanat-meslek vs. gibi işleri kapsadığı için; bu kapsamdaki alanlarda din referans olmaktan çıkarıldı. Böylece insanlık gündelik hayatında dinî referans almadan iş görmektedir.

Üçüncü biçim olan son aşamada ise farklı ilkeler, değerler, kurallar ve onları vazedenden otoriteler arasında, din de tek başına hakikat iddiasında bulunamaz, baskı kuramaz, totaliterlik yapamaz olmuştur.

SEKÜLERİZM DİN HALİNİ ALDI

Modernizmle birlikte gelişen Sekülerliğin ilk iki aşamasında sanayileşmenin getirdiği yoğun çalışma hayatı ve kent hayatının hızlı ve karmaşık yapısı karşısında insanlık çok meşgul bir günlük yaşantı sürmekteydi. Bu nedenle insana ibadethane yerine fabrikayı, büroyu, alışveriş merkezlerini, tatili, eğlenceyi, tüketimi ve hazzı sunan modern hayat, buralardaki zamanları ve işleri de ibadet olarak sundu. Dolayısıyla modernizm kutsal ve doğaüstü olanın yerine doğayı; ahiret yurdu yerine bu dünyayı; dinin yerine bilimi; din adamının yerine bilim adamını; dinî bilgi yerine bilimsel bilgiyi; dindar yerine özgür bireyi; dinî cemaat yerine sivil toplumu sundu. Bu sundukları içinde de yeni kutsallar oluşturarak, vahye dayalı bir din yerine, şartlara uygun yeni bir din icat etti. Bu dinin adı da Sekülerizmdir.

HÜMANİSTLER AVRUPADA DİN OLMA YOLUNDALAR

Belçika'da yasa gereği her din mensubu vakıf ve dernekler yaptıkları faaliyet kadar devletten yardım alır. Hümanistler de kendilerini bir din gibi addederek gerekli yardımı almak istiyorlar. Müstakil bir din gibi algılanmak istiyorlar. Yani şu an bildiğiniz bir din haline geliyorlar.

Özetini yaparsak; önce Rönesansla bilimle dini ayırdılar. Sonra reformda tanrıyla kul arasında din adamını bertaraf ettiler. Laiklikle beraber din ile devleti ayırdılar. Daha önce tüm eğitim sistemini Papazlar yönetiyorken nötr olsun diye devlet okulu diye bir şey çıkardılar. Devlet Okulu, hiçbir dini empoze etmeden ortak eğitim verecek. Şu anda gelinen noktada hayatın tüm alanından dini çıkarmış oldular. Dolayısıyla insanların nihai amaçları dünyadan keyif almak, dünya için yaşamak haline geldi. "Dünyaya bir defa geldin, hayat kısa, zevkini çıkar, keyfine bak" felsefesini yerleştirdiler. Bunlara göre hayatın anlamı cinselliğini yaşamak, para kazanmak, makam sahibi olmak, şöhret yapmak, yemek, içmek, dünyadan kalmak... Evet, insanların en son geldiği nokta budur.

NEHY-İ ANİL MÜNKER FARZ-I AYN OLDU

Bu gelişim bize de aynı şekilde yazıyor. Mesela Pozitivizm 1900'lü yılların başında yakıp kavurmuştu. Eskiden düğünler nasıldı şimdi nasıl? Eskiden inşallah, maşallah, Allah bereket versin, Allah rahmet eylesin, geceniz mübarek olsun gibi kelimeleri kullanırken şimdi 'Ba-

bam hasta' deyince duyduğu filmlerden öğrendiğiyle hareket edip 'Üzüldüm' diyor. Allahısmarladık, Allah yolunu açık etsin, Allah işini gücünü rast getirsin sözleri kullanılmıyor. "Kendine iyi bak" diyorlar. Bilinçaltında "Başkası seni ilgilendirmez, keyfine bak" anlamı taşıyor. Bu şekilde yavaş yavaş biz de aynı şeyi yemeye, aynı şekilde ticaret yapmaya, aynı şekilde eğlenmeye başladık.

Emri bil maruf nehyi anil münker farz-ı kifayedir ya; şu anda günümüzde farz-ı ayn hale gelmiştir. Farzı yerine getirirken de hiçbir şey eksik yapmamak gerekir. Bu ne demek? Yani kişinin gücü neye yetiyorsa, nerede bulunuyorsa, bulunduğu ortamda bunu düzeltmek için çalışacaktır.

CEMİL PASLI: Verdiği kıymetli bilgilerden ötürü değerli hocamıza teşekkürlerimizi sunuyoruz. Gerek ekranları başında bizleri izleyen, gereke salonumuzu teşrif eden misafirlerimize de şükranlarımızı sunuyoruz.

Program sonunda TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu Prof. Dr. Aydın'a plaket takdim ederken Prof. Dr. Şaban Çalış da TYB yayınlarından oluşan kitap serti hediye etti.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Raşit Keskin ile **Kalbin Leylak Saati** Üzerine

Düzenleyen: Ahmet Aka

12 Mart Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi

CANLI
YAYIN

TÜRKİYE
YAZARLAR
BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

TYBKONYA
TYB Konya Şubesi
tyb_konya
tybkonya
tybkonya.org.tr
0332 350 45 25
tybkonya42@gmail.com

KATKILARIYLA

Yazar Raşit Keskin

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin düzenlediği “Kalbin Leylak Saati” başlıklı konferansta eğitimci yazar Raşit Keskin hem İstiklâl Marşı ve Mehmet Akif Ersoy üzerine değerlendirmelerde bulundu hem de kelimelerin gücünü anlattı. TYB üyesi ve Konya Milletvekili Ahmet Sorgun’un da katıldığı program İstiklâl Marşı’nın okunmasıyla açıldı. Programı yöneten Ahmet Aka yazar Raşit Keskin’in biyografisine dair bilgiler verdi.

AHMET AKA/Yöneten: Sayın Milletvekilim, değerli misafirler; Eğitimci yazar Raşit Keskin ile İstiklâl Marşımızın kabul yıldönümü ve son kitabı “Kalbin Leylak Saati” üzerine konuşacağımız programa hoş geldiniz. Raşit Hocamın kelimelerin gücünü anlatacağı programımıza başlamadan önce sizleri bir dakikalık saygı duruşu ve akabinde İstiklâl Marşımızı okumaya davet ediyorum.

Efendim, mikrofonu Raşit Hocama bırakmadan önce biyografisi hakkında kısa bilgiler vereceğim.

Raşit Keskin Kahramanmaraş’ta doğdu. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. Eski Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans yaptı. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı. Hâlen Konya Lisesinde Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak çalışmaktadır. Yazmayı, okumak kadar önemli gören yazar; çevresindeki insanları

yazmaya teşvik etmekte, öğrencilerine yazma dersleri vermektedir. Gemi, Beşinci Mevsim, Harf ve Hayal dergilerini çıkardı. Çeşitli dergilerde eğitim, tabiat, şehir üzerine yazılar yazdı.

Türkçe Dil Bilgisi ve Kompozisyon Bilgileri, Mehmet Akif Ersoy (biyografi), Seni Beklerken (şair), Tabiatın Sessiz Tanıkları Anıt Ağaçlar ve Kalbin Leylak Saati (deneme) adlı kitapları yayımlandı.

Hocam, öncelikli olarak İstiklâl Marşımızın kabul yıldönümünde, Milli Marşımız ve onun yazarı Milli Şairimiz Mehmet Akif Ersoy hakkında neler söylemek istersiniz. Buyurun;

İSTİKLÂL MARŞI PSİKOLOJİK HARP TAKTİĞİYLE YAZILDI

RAŞİT KESKİN: Bu anlamlı günde bu güzel programı tertip eden ve Üyesi olmaktan şeref duyduğum Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin Başkanı Ahmet Köseoğlu ile yönetim kuruluna çok teşekkür ederim. Ayrıca salonumuza kadar gelme zahmetinde bulunan değerli katılımcılara ve ekranları başında bizleri izleyen kıymetli seyircilerimize de saygılarımı sunuyorum.

İstiklâl Marşımızın kabul yıldönümünü tebrik ediyorum. Merhum Mehmet Akif'in de dediği gibi Allah bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırmasın. Akif'in bu sözü söylerken işaret ettiği o günlerde Yunan askerleri Afyon'a kadar gelmişti ve Ankara Hükümeti milleti bir arada tutmaya çalışıyordu. 18 Eylül 1920'de Miralay İsmet Bey'in (daha sonra İsmet İnönü olacaktır) önerisiyle Maarif Vekâleti bir millî marş yarışması açıyor. Böyle bir dönemde neden bir yarışma açılıyor?

Çünkü harbin en büyük kısmı psikolojik harptir de ondan. Bugün de bunu görüyoruz. Psikolojik harpte kelimeler büyük değer taşır. Bir kare fotoğraf bazen harbin seyrini değiştirir. İsmet Paşa bununla birlikte kelimelerin, şiirin, edebiyatın Türk insanının maneviyatını nasıl etkilediğini çok iyi bildiği için Meclis'teki müzakerelerde 'Bize bir marş lâzım' diyor. İstiklâl Marşından önce de Mehmet Akif'in 'Ordunun Duası' adlı marşı bestelenmiş ve bir tamimle orduda söylenmeye başlanmıştı. İsmet Paşa'nın önerisiyle yarışma açılıyor. Yedi yüz yirmi dört şiirin bu yarışmaya katılmış olması çok güzel. Demek ki o dönemde bu kadar şair millî marşı yazmaya aday olmuş.

Yarışma 1920'nin Eylül ayında açıldı. İlk aylarda katılmayı düşünmeyen Mehmet Akif beş altı ay sonra 1921'de ısrarlar üzerine 'Tamam ben yazayım' deyip 5 Şubat'ta yazmaya başladı. Marşı on iki günde yazdı ve 17 Şubat'ta Sebülürreşad (Sırat-ı Müstakim) ile Hâkimiyeti Millîye de yayımlandı. 1 Mart'ta Meclis'te okunduğunda ayakta alkışlandı. Mustafa Kemal de her kıtasını ayakta alkışladı. Tabii müzakereler devam ederken itirazlar da oldu. Neticede 12 Mart 1921'de İstiklâl Marşı olarak oy çokluğuyla kabul edildi. Türk Milleti inşallah bir daha İstiklâl Marşı yazacak durumlara düşmesin.

İSTİKLÂL MARŞI'NIN HER KELİMESİ ÇOK ÖNEMLİ

İstanbul'dan bir dostum (Zeki Bey) son kitabım Kalbin Leylak Saati'ni okuduktan sonra beni arayıp, "Niye İstiklâl Marşı'nın kelimeleri için de böyle bir kitap yayımlamıyorsunuz? İstiklâl Marşı'nın her kelimesi için bir madde yazabilir" dedi. Bu fikir hoşuma gitti. Bugün sizler için İstiklâl Marşı'ndan üç kelime seçtim. Bu üç kelime ile Akif'i ve millî marşımızı anlatmaya çalışacağım. Birinci kelimemiz 'Korkma'... Marşta iki yerde geçer. Akif neden "Korkma" diyerek başladı? Bence İstiklâl Marşı "La tahzen, innallahe meana... Hüzünlenme, korkma, endişelenme, Allah bizimledir" ayetinin yorumudur da ondan. İstiklâl Marşı bu ayet (Tevbe 40) üzerine kurulmuştur diyebilirim.

İSTİKLÂL MARŞI'NI ŞEHİTLER SESLENDİRİYOR

İstiklâl Marşı'nda şair yok aslında. Marşı şehitler seslendiriyor. "O zaman vecd ile bin secde eder, varsa taşım, / Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım, / Fışkırır ruhumücerret gibi yerden naaşım, / O zaman yükselerek arşa değer belki başım" dizelerindeki şu mübalağa sanatının muhteşemliğine bakar mısınız? "Zaferi kazandığımız zaman sevinçten öyle bir coşarım ki mezar taşım binlerce kez secdeye kapanır" diyor şehit.

İkinci kelime “ceriha” okuduğum dizede de geçiyor. Akif yaralı bir adam; bütün şiirlerinde yaradan bahsediyor.

Üçüncü kelime Ulusun.” “Ulusun korkma, nasıl böyle bir imanı boğar” diyor ya... Buradaki “Ulusun”u yıllarca yanlış yorumlayıp “Sen büyüksün” manası verdiler. Aklıma geldi; metnin Osmanlıcasına baktım. Eğer marştaki “Ulusun”, “Sen büyüksün” manasında yazılıydı nazal n ile yazılırdı. Fakat Nun ile yazıldığı için Akif şiirde ülkemizi işgal etmeye yeltenenlere “Onlar kurt gibi, köpek gibi ulusun” diyor.

AHMET AKA: Büyük Şair merhum Mehmet Akif Ersoy’u ve İstiklâl Harbi şehitlerimizi saygı ve rahmetle yad ederek ikinci konumuz olan Kalbin Leylak Saati ne geçiyoruz. Hocam; kitabınızı okurken pek çok not aldım, bazı yerleri işaretledim. Ancak ben kitabın isminden başlamak istiyorum; kalbin bir leylak saati var mı ve yazmak isteyenlere ne gibi tavsiyeleriniz var?

YAZMAK İNSANI GENÇLEŞTİRİR

Kelimeler günlük hayatımızda olduğu gibi yazı hayatında da çok önemlidir. Anlamları gibi kelimelerin gücü de vardır. Yazar doğru ve etkili kelimeleri kullandığı zaman eseri daha güçlü olmaktadır. Ben yetmiş iki yaşında emekli bir öğretmenin kitap yazma gayretine şahit oldum ve yazmanın insan ruhunu gençleştirdiğini o insanda gördüm.

YAZMAK SİZİ KALP SEVİYESİNDE TUTAR

Ben herkese diyorum ki; yazın arkadaş, yazmak sizi de kalbinizi de zinde tutar. Yazmak sizi kalp seviyesinde tutar. Bu benim kitabımda da kullandığım bir slogan. Yazdıkça gençleşirsiniz. “Bütün günlerim aynı, ben ne yazayım?” diyenlere, “yazacak hiçbir şey bulamazsanız o günkü alışveriş listenizi, etrafınızda olup biteni yazın” diyorum.

KELİME GÜNLÜĞÜ TUTUN

Kelime günlüğü tutun; her gün, seçtiğiniz bir kelime hakkında yazın. Okuduğunuz şiirlerden, metinlerden, romanlardan bölümler yazın, onunla ilgili olumlu ya da olumsuz, aklınıza gelen şeyleri yazın. Okulda bunu yapan öğrencilerim oldu. Sosyal medyada beni takip edenlerden de kelime günlüğü tutanlar oldu, çok bereketli bir çalışmaya dönüştü.

KELİME NOTLARIM KİTAP OLDU

Bizim medeniyetimizi, edebiyatımızı, şiirimizi temsil eden kelimeleri düşündüm. Sevdiğim, derinliği olan kelimeler seçtim ve dört yüz yetmiş kelimelik bir listem oluştu. Bu kelimeler hakkında, o gün nasipte ne varsa, her gün bir şeyler yazmaya çalıştım. Bu kelimelerin bir kısmını okuyucuyla paylaşmak istedim. Seçtiğim kelimeler hakkında etimolojik bilgiler, kelimenin anlamı, benim getirdiğim yorumlar; sevdiğim, okuduğum yazarların, şairlerin, filozofların o kelimeye dair söyledikleri bir araya geldi ve Kalbin Leylak Saati’ni oluşturdu.

Kitap bitti. Eşimin doğum gününde çıktısını aldım ve kitabı hediye edip, “Oku, sen beğenmezsen yayımlamayacağım”, dedim. Eşim her gün okuyor, ben de gözünün içine bakıyordum, “beğendi mi, beğenmedi mi?” diye. ‘Aşk Kitabı olmuş’ dedi eşim. Böyle bir cevap beklemiyordum. Sonra kitabı tekrar inceledim. Evet, kuşu da aşkla anlatmışım, suyu, ağacı da aşkla anlatmışım. Kitabın adı biraz da buradan geliyor. Her kelimeyi aşkla, kalple, gönülle ilişkilendirmişim. Kalbin Leylak Saati benim gönül tarifleri defterim. Defterimi okuyucularıyla paylaşmış oldum.

DİLİMİN SINIRLARI

“Dilimin sınırları dünyamın sınırlarıdır.” diyor Wittgenstein. Aynen, sınırında yaşıyoruz biz. Ancak, Türkçemizin geldiği bu noktanın sonu iyi görünmüyor. Oysa kelimelerimiz bizi var eder, onlarla var oluruz.

SİĞ BİR KELİMEYE DÖNÜŞTÜ AŞK

Biz aşk medeniyetindeniz. Göğsümüzü gere gere söyleyebilmeliyiz. Aşk bize ait bir kelimedir. Aşkı bütünleyen kalp, gönül, yürek ve dildir.

“Dil beyt-i Hudâ’dır, ânı pâk eyle sivâdan /Kasrına nüzûl eyleye Rahman gecelerde” yani “Gönül Allah’ın evidir onu temiz tut. Bazı geceler olur ki o sarayın sahibi gelir” diyor şair. Nasıl terk ederiz aşkı? Ben son zamanlarda aşk kelimesinin yüzeyselleştiğini, sığlaştığını ve anlamsızlaştığını gördüm. Bizim medeniyetimizde gönül; saraydır, evdir; ev yıkılır. Son zamanlarda ‘kalbimi kırdın’ diyorlar. Oysa Kalp kırılan bir şey değil, olsa olsa yıkılır. Çünkü o bir ev, içine girilen bir saray... O, cam bir bardak değil!

HASTALIĞIMDAN SONRA AYDINLANDIM

Bir dönem kalp rahatsızlığı yaşadım ve öleceğimi düşündüm. Belki kitapta da kalbin çok fazla geçmesinin sebebi de öleceğimi düşünmüş olmamdandır. İyileşip sokağa çıktığım zaman ilk defa yaprakları, ağaçları, kuşları fark ettim. Necip Fazıl’ın dediği gibi, “Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum / Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum.” Yaşama sevincimi o güne kadar tam olarak bulamadığımı fark ettim. Ağaçları, bitkileri, kuşları, dış dünyayı kitaplardan okuduğum kadarıyla biliyordum. Hastalığımdan sonra bir aydınlanma yaşadım ve tabiatı görmeye başladım. Şimdi ağaçları, çiçekleri inceliyorum, fotoğraflarını çekiyorum. Köklerine bakıp onu anlamaya çalışıyorum. Ağaçlar, bitkiler, tabiat benim dünyaya

bakışımı, okuma biçimimi değiştirdi. Bu kitaba ağaçla başladım o nedenle. Ağacın Türk ve İslâm dünyasındaki karşılığını aradım. Batı medeniyetinde ağaç neye tekabül ediyor, edebiyatta neye tekabül ediyor ve bütün bunları yorumladım. “Ağaç” maddesiyle başlıyor kitap, “Zeytin”le bitiyor.

AHMET AKA: Kalbin Leylak saati var mı sorumuzu unutmayalım hocam. Gerçekten böyle bir saat var mı?

EŞREF SAATİ VARSA KALP SAATİ DE VARDIR

Bizim kültürümüzde Eşref Saati inancı var. İnanın gerçekten böyle bir saati var mı yok mu; başka ülkelerde böyle bir kavram var mı bilmiyorum. Ben var olduğunu düşünüyorum. Zihnimizin daha iyi çalıştığı bir saat var ve kalbimizin de bir saati olmalı diye düşünüyorum. Kitaplarımı imzalarken de “Kalbinizin leylak saatinde okuyun” diyorum. Ben çiçekleri de bir tür kelime, kelimeleri de çiçek olarak görüyorum. “Bütün çiçekler, bütün kelimeler bir isyandı” diyor Turgut Uyar. Bütün bunlar da kalbimizin bahçelerinde yetişiyor. Kalbinde ağaç taşıyan, kuş olan, kalbinde nehirler akan insanlar olalım.

AHMET AKA: Çok kıymetli Raşit Keskin hocamıza verdiği bilgiler, yaptığı tespitler için teşekkür ediyoruz. Şimdi AK Parti Konya Milletvekili Sayın Ahmet Sorgun’u kısa bir selamlama konuşması yapmak ve Raşit hocamın plâketini takdim etmek üzere kürsüye davet ediyorum.

TEK DİŐİ KALMIŞ CANAVARLAR YİNE VAR

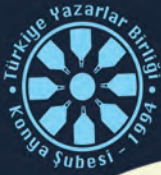
AHMET SORGUN: Kıymetli yazarımız Raşit Keskin'e kelimelerin g¼c¼n¼ anlatsan g¼zel konuşması i¼in teŐekk¼r ediyorum. Bizim Mehmet Akif'in duruŐuna her zamankinden daha ¼ok ihtiya¼ımız olduğunu g¼r¼yoruz. Aynı zamanda Abd¼lhamit Han'ın o k¼resel bakışına da ihtiya¼ımız var. Bug¼n de tek diŐi kalmış canavarlar var, onu da g¼r¼yoruz. Abd¼lhamid'in k¼resel bakışına bug¼n de sahip olmak lazım. Ve Mehmet Akif merhumun o bireysel duruşu da gerekli.

AHMET AKA: Kıymetli misafirler, kitap takdimi ve kapanış konuşması i¼in T¼rkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanımız Sayın Ahmet K¼seoĐlu'nu mikrofonu davet ediyorum.

İNSANLIĞA SÖZ¼M¼Z¼ YERİNE GETİRİYORUZ

AHMET K¼SEOĐLU: 2021 yılında d¼zenlediĐimiz konferans, sempozyum, panel gibi programlarda konuşulan b¼t¼n konuları ihtiva eden İnsanlığa S¼z¼m¼z Var adlı kitabımızı ¼yemiz, milletvekilimiz, ağabeyimiz Ahmet Sorgun'a, yazarımız Raşit Keskin'e ve programı y¼neten Ahmet Aka'ya matbaa sıcaklığıyla takdim ediyoruz. Raşit Hocamı hem Kalbin Leylak Saati ¼zerine, hem de İstikl¼l Marşı'na dair tespitleri ¼zerine dinlemiş olduk. ¼ok teŐekk¼r ediyoruz.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüz sözümüz

2022

Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Tuba Işinsu Durmuş
KILICIN VE KALEMİN
SULTANLARI

Düzenleyen: Dr. Mustafa Çıpan

19 Mart Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Tuba Işınsoy Durmuş

**KILICIN
VE KALEMİN
SULTANLARI**

Düzenleyen: Dr. Mustafa Çıpan
19 Mart Cumartesi 14:00

VER: İi Halk Kütüphanesi **CANLI YAYIN**

KATILIMLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Tuba Işınsoy Durmuş

DR. MUSTAFA ÇIPAN/Yöneten: Muhterem Çelebi Hanımefendi Esin Çelebi Bayru, Postnişin Fahri Özçakıl beyefendi ve çok değerli misafirlerimiz, ekranları başında programımızı takip eden izleyicilerimiz; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin düzenlediği "Kılıcın ve Kalemın Sultanları" konulu konferansımıza hoş geldiniz. Kültür Bakanlığı Müsteşarlığı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanlığı ve iki dönem milletvekilliği yapan Prof. Dr. Mustafa İsen ve kızı Prof. Dr. Tuba Işınsoy Durmuş'un konuşmacı olduğu programımıza başlamadan önce kendileriyle ilgili kısa bilgiler vermek istiyorum.

Akademisyen, bürokrat, siyasetçi ve yazar Sayın Mustafa İsen hocamız Mustafa Sakarya'da dünyaya geldi. Çorum İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul'da öğretmenlik; Atatürk Üniversitesinde asistanlık yaptı. 1981 yılında Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı aracılığı ile Belgrad Üniversitesi Filoloji Fakültesi Doğu Dilleri Bölümüne öğretim elemanı olarak görevlendirildi ve 1983 yılına kadar burada çalıştı. Aynı yıl yardımcı doçent oldu ve yurda dönüşünden sonra Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesi olarak çalıştı.

Kuruluşundan itibaren Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde de alanıyla ilgili dersler verdi. 1988 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nda müşavir olarak görevlendirildi. Aynı yıl, Eski Türk Edebiyatı alanında doçent oldu ve 1989 yılında Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne doçent olarak atandı. Burada Dekan yardımcılığı ve Türkçe Öğrenim Uygulama ve Araştırma Merkezi Başkanlığı yaptı.

1994 yılında Profesör oldu. Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde müdürlük, Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Bölüm Başkanlığı yaptı. Ardından Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi dekanı oldu. 2000 yılında Başkent Üniversitesi'ne geçti ve burada Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kurdu.

17 Aralık 2002 tarihinde Kültür Bakanlığı Müsteşarlığına atandı. Kültür ve Turizm Bakanlıklarının birleşmesi sonucu 17 Haziran 2003 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarlığına tayin edildi.

2007 genel seçimlerinde milletvekili adayı olmak için müsteşarlıktan istifa etti. Müsteşarlık görevine geri döndü. 28 Ağustos 2007'de Cumhurbaşkanlığı Genel sekreterliğine atandı. Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Mütevelli Heyet üyeliği ve YÖK üyeliği görevlerinde bulundu.

Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra Cumhurbaşkanı Başdanışmanı oldu. 25. ve 26. Dönemlerde Ak Parti'den Sakarya Milletvekili seçildi. TÜRK-PA, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu üyesi ve Türkiye Sırbistan Dostluk Grubu Başkanlığı yaptı. Ayrıca Türk Dünyası Akil Adamlar Meclisinde Türkiye'nin Aksakalı'dır. Türk Edebiyatı ve Balkanlarda Türk kültürü ile ilgili yayınlanmış çok sayıda eseri vardır.

Sayın Tuba Işınso İsen Durmuş hanımefendi ise İstanbul'da doğdu. 1999 yılında Gazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Yüksek lisansını 2002 yılında Bilkent Üniversitesinde yaptıktan sonra 2006 yılında da aynı üniversitede doktorasını tamamladı. 2003-2010 yılları arasında Başkent Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde çalıştı. 2010-2011 yılları arasında bir yıl süreyle İngiltere/Oxford Üniversitesinde doktora sonrası araştırma için bulundu. 2010 yılından bu yana TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Osmanlı edebiyatı ürünlerinin kültür tarihine nasıl malzeme sunduğu üzerine önemli eserlerde imzası bulunmaktadır.

Programın bundan sonraki bölümünde ben, Mustafa Bey ile Tuba Hanımı, biraz da baba-kız formunda sohbet etmeleri için kürsüye davet ediyorum.

KONYA ÖNEMLİ BİR AKTARMA MERKEZİDİR

MUSTAFA İSEN: Efendim, bu güzel programı düzenleyen Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin değerli Başkanı Ahmet Köseoğlu beyefendi ve yönetim kurulu ile siz değerli misafirlerimize çok teşekkür ediyorum. Konya bizim için çok değerlidir ve Yazarlar Birliği vesilesiyle çok defa konferans verdik. Konya Kılıcın ve kalemın sultanlarına mekânlık yapmış şehirlerden bir tanesidir. Bu sebeple, toplantımızın Konya'da yapılıyor olması, bir başka şehirde yapılmasından çok daha ehemmiyetlidir. Konya'nın Türk Kültür hayatında şöyle bir konumu var; İslami gelenekte önemli kültür havzaları vardır. Bu İslam medeniyetinin dışında başka hiçbir medeniyette görmediğimiz bir tablodur. Abbasilerden itibaren İslâmi devlet anlayışı bir medeniyete dönüşmeye başladıktan sonra, bir havzada sönmeye yüz tutan bir kim bir başka havzada adeta yeniden parlamıştır. Mesela başlangıçta Bağdat'ta Kûfe'de teşekkül eden ilk yapılanmalar bir süre sonra orası canlılığını kaybetmeye başladığı evrenin hemen akabinde Endülüs'te

parladı, orada büyük bir medeniyet ortaya çıktı. Endülüs çökerken bu defa Orta Asya ve Selçuklu merkezli bir yeni yapı ortaya çıktı. Burası hayatini yitirmeye yüz tutmuşken bu defa Anadolu'da bir yapı ortaya çıktı. İşte Anadolu'daki bu yapının ortaya çıkmasında ben Konya'nın çok önemli bir aktarma merkezi olduğunu düşünüyorum.

KONEVİ'NİN KADRİ BİLİNMIYOR

11. Yüzyıldan itibaren bütün İslâm sanatlarının arkasındaki en önemli motivasyon olan vahdet-i vücut düşüncesi, İbn-i Arabi ile bu coğrafyadadır... Ama nasıl Mevlânâ Mevleviliği kurdu, Sultan Veled onu teşkilatlandırdıysa işte İbn-i Arabi'nin ortaya koyduğu bu felsefi yapılanmayı Sadreddin Konevi sistemleştirdi. Fakat Konya bunun kadr-ü kıymetini bilmiyor gibi geliyor bana. Oysa Konevi çok önemli bir isimdir. Daha sonra bu sistem çok önemli İslâm coğrafyalarında çok önemli bir arka plan olarak bizim kültürümüzü ve sanatımızı motive eden çok önemli felsefi bir unsur oldu.

OSMANLI MEDENİYETİNİN KAYNAĞI İSLÂM MEDENİYETİDİR

Tanpınar'ın ifadesiyle söyleyelim; Nedimi şiirinde var ya... "Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana" diyor. Yani nezaket zaten incelik demektir. "İncelik bin kere daha imbikten geçirilmiş; 'nasıl oluyorsa' ve sana boy pos, endam olmuş diye sevgiliye yönelik bir övgüdür bu. Ben bunu Osmanlı medeniyeti için teşmil ediyorum; İslâm medeniyetinin adeta bin kere imbikten geçmiş şekli Osmanlı medeniyetidir. Konya'da teşekkül eden bu yapı bir süre sonra Bursa'da mayalandı, Edirne'de bir adım daha ileriye taşındı, İstanbul'da bu terkinin uç noktasına ulaşıldı. Anadolu'da teşekkül etmiş bu yeni kültürel medeniyetimin neredeyse bu son parlayışının ateşi bu coğrafyada, Konya'da yakıldı.

KONYA KÜLTÜR VE SANATTA HER ZAMAN İLK BEŞTEDİR

Bir çalışmamda Osmanlı şairlerinin hangi şehirlerde yetiştiklerine dair bir değerlendirme yaptım. Burada da sorsak herkes İstanbul'un bir numaraya oturacağını söyler ki öyledir. Tezkirelere göre üç bin yüz seksen civarında divan şairi var. Bunların yaklaşık sekiz yüzü İstanbul merkezlidir. İkinci sırada Bursa, üçüncü sırada Edirne ve dördüncü sırada Konya gelmektedir. Külliye, medreseler, hat sanatı gibi değerlendirmeler de de Konya'nın yeri daima ilk beş içindedir. Tabi buranın İpek Yolu üzerinde olması, ticaret ve sanayi merkezlerinden biri olması,

çevresindeki verimli ovalarla önemli bir üretim ve iktisat merkezi olması diğerlerinin ortaya çıkmasına da çok ciddi şekilde katkıda bulunmuştur.

AVRUPALI DEVLET ADAMLARINDA ŞAİR YOK GİBİDİR

Osmanlı Sultanları bizzat kendileri şiirle uğraşmıştır ve bunun dünya edebiyatında örnekleri çok az görülmüştür. Avrupa ülkelerinde krallar, padişahlar ya da çarlar kültür ve sanatı ancak desteklemiştir ama bizim sultanlarımızda olduğu gibi destek yapan, üstüne bir de şiir söyleyen, hattat olan, musiki besteleyen çok az adam var. Avrupa krallarının arasında resimle uğraşanlar, müzikle uğraşanlar var ama şiir ve edebiyatla uğraşan neredeyse hiç yok. Ama Kanuni Sultan Süleyman'ın, Fatih Sultan Mehmet'in, İkinci Selim'in şiirlerinden oluşan kitap var. Osmanlı Hanedanı çok dikkate değer bir hanedandır, ünük değildir. Hanedandan yirmi iki kişinin tescil edilmiş şiirleri, kitapları, divanları var.

TÜRK MİLLETİ PADIŞAHINDAN ÇOBANINA KADAR ŞAİR...

Türk Milleti kendi padişahlarına şiiri ve sanatçılığı yakıştırmış ki; Osman Gazi'nin elimiz şiiri yok, olamazdı da zaten. Muhtemelen okuma yazma da bilmiyordu. Orhan Gazi'den itibaren eğitimden geçtiklerinden söz edebiliriz ama elimizde tevsik edilebilir bir örneği yok; İkinci Murat'la birlikte başlıyor. Fakat onlar adına da şiirler icat ve ihdas edilmiş. Hatta yabancı Türkologlardan birinin değerlendirmesi var bu konuda; diyor ki, Türk milleti padişahından çobanına kadar şairdir.

KIRIM GİRAYLARI ENDERUN'DA ŞAİR OLDU

Enderun eğitimi tamamen elit eğitimi üzerine kuruludur. Gelecekte devleti yönetecek kadroları yetiştirmekle görevlidir. Buraya torpille falan adam alınmazdı. Yetenekli akıllı, boylu poslu ve yakışıklı olması zorunluydu. Çünkü o devleti temsil edecek ve görevlendirildiği yerdeki adamdan daha kısa boylu olmayacaktı.

Kırım hanedanlığı mensupları, Fatih döneminden itibaren Enderun'da eğitim görmeye başladı. Bundan önce Kırmımlı yöneticilerden hiç şair yoktu. Ne zaman Kırım Giraylarının çocukları Osmanlı sarayında eğitim görmeye başladılarsa a'dan z'ye hepsi şairdir.

Ben şim di sözü Tuba hanıma bırakıyorum.

SANATA DESTEK DEVLETİN GÖREYİDİ

TUBA İŞINSU DURMUŞ: Ben Orta Çağ'daki devletlerin ve Osmanlı'nın sanata bakışına örnekler vererek başlamak istiyorum. Çalışmalarımnda sanatın himayesi üzerinde yoğunlaştım. Ortaçağ'da, Osmanlı Sarayında yöneticilerin sanat faaliyetlerine destek olma, ilim ve sanat faaliyetleriyle uğraşan üreticilerin üretimlerini destekleme gibi bir görevleri var. İdeal bir yönetici hangi özellikleri taşımalı gibi bir sıralama yaparsak eğer, bunlar arasında sanatın ve ilim faaliyetlerinin destekçisi olma gibi bir görev de kendilerine verilmiş. Bu himaye faaliyetleri gönülden yaptıkları bir iş olarak karşımıza çıkıyor.

KONYA TARİHİN HER DEVRİNDE ÖNEMLİ BİR ŞEHİRDİ

Ancak Osmanlı coğrafyasının çok geniş çerçevede olması sebebiyle, sarayın bulunduğu İstanbul'un bu faaliyetlerin hepsini desteklemesi mümkün olmadı. Devleti temsil eden küçük yapıların başında bulunan kişilerin, yöneticilerin de kendi edebi çevrelerini oluşturduklarını görüyoruz. Bu merkezlerden biri de Konya'dır... Konya tarihin her döneminde çok önemli bir yerleşim merkezi olmuş, Selçuklular döneminde de kimlik ve zenginliğini kazanmış. Selçuklular döneminde önemli filozoflar, şairler, mutasavvıflar ve başka sanat dalında üretimde bulunmuş sanatkârlar var. Bahaeddin Veled, Mevlânâ, Kadı Burhanettin, Kadı Siraceddin, Sadreddin Konevi, Şehabettin Sühreverdi gibi bilginler, Muhiddin Arabi gibi mutasavvıflar belirli dönemlerde Konya'da bulunmuşlar ve şehri bir kültür merkezi haline getirmişler.

Kütüphanelerin, medreselerin açılması, cami, türbe, çeşme, han, hamam, çarşı, bedesten, köprü, saray yapılması ve bunların himaye faaliyetleri kapsamında değerlendirildiğini biliyoruz. Sonra

Karamanoğulları'nın en büyük şehri olarak Konya'da kültürel faaliyetlerin biraz daha ileri boyuta taşındığını görüyoruz. Osmanlı Sarayı son dönemine kadar ilim ve sanat faaliyetlerine çok üst düzeyde destek vermiştir.

Kanuni Sultan Süleyman'ın "Muhibbi" mahlasıyla Hürrem Sultan'a yazdığı gazeli örnek olarak okumak istiyorum:

*"Celis-i halvetim, varım, habibim mah-ı tabanım
Enisim, mahremim, varım, güzeller şahı sultanım*

*Hayatım hasılım, ömrüm, şarab-ı kevserim, adnim
Baharım, behçetim, rüzum, niğarım verd-i handanım*

*Neşatım, işretim, bezmim, çerağım, neyyirim, şem'im
Turuncu u nar u narencim, benim şem'-i şebistanım*

*Nebatım, sükkerim, gencim, cihan içinde bi-rencim
Azizim, Yusuf'um varım, gönül Mısır'ındaki hanım*

*Stanbulum, Karaman'im, diyar-ı milket-i Rum'um
Bedahşan'um ve Kıpçağım ve Bağdad'ım, Horasanım*

*Saçı varım, kaşı yayım, gözü pür fitne, bimarım
Ölürsem boynuna kanım, meded he na-müsülmanım*

*Kapında çünkü meddahım, seni medh ederim daim
Yürek pür gam, gözüm pür nem, Muhibbi'yim hoş halim!"*

Günümüz Türkçesiyle diyor ki;

*"Benim birlikte olduğum, sevgilim, parıldayan ayım,
Can dostum, en yakınım, güzellerin şahı sultanım.*

*Hayatımın, yaşamımın sebebi Cennetim, Kevser şarabım
Baharım, sevincim, günlerimin anlamı, gönlüme nakşolmuş resim gibi
sevgilim, benim gülen gülüm,*

*Sevinç kaynağım, içkimdeki lezzet, eğlenceli meclisim, nurlu parlak
ışığım, meş'alem.*

*Turuncum, narım, narencim, benim gecelerimin, visal odamın aydınlığı,
Nebatım, şekerim, hazinem, cihanda hiç örselenmemiş, el değmemiş
sevgilim.*

Gönlümdeki Mısır'ın Sultanı, Hazret-i Yusuf'um, varlığımın anlamı,

İstanbul'um, Karaman'ım, Bütün Anadolu ve Rum ülkesindeki diyara bedel sevgilim.

Değerli lal madeninin çıktığı yer olan Bedağsan'ım ve Kıpçağım, Bağdad'ım, Horasan'ım.

Güzel saçlım, yay kaşlım, gözleri ıslıl ıslıl fitneler koparan sevgilim, hastayım!

Eğer ölürsem benim vebalim senin boynunadır, çünkü bana eza ederek kanıma sen girdin, bana imdad et, ey Müslüman olmayan güzel sevgilim.

Kapında, devamlı olarak seni medhederim, seni överim, sanki hep seni öğmek için görevlendirilmiş gibiyim.

Yüreğim gam ile gözlerim yaşlarla dolu, ben Muhibbi'yim, sevgi adamıyım, bana bir şeyler oldu, sarhoş gibiyim. Bir hoş hale geldim."

İSEN'İN PLAKETİNİ ESİN ÇELEBİ VERDİ

MUSTAFA ÇIPAN: Efendim Sayın Mustafa İsen Beyefendiye ve Tuba İşinsu urmuş hanımefendiye bu mümtaz sohbetleri için çok teşekkür ediyoruz. Şimdi konuşmacılarımız Prof. Dr. Mustafa İsen ile Tuba İşinsu Durmuş hanımefendiye plâketlerini takdim etmek üzere Esin Çelebi Bayru hanımefendiye ve Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Çaycı'yı kürsüye davet ediyorum.

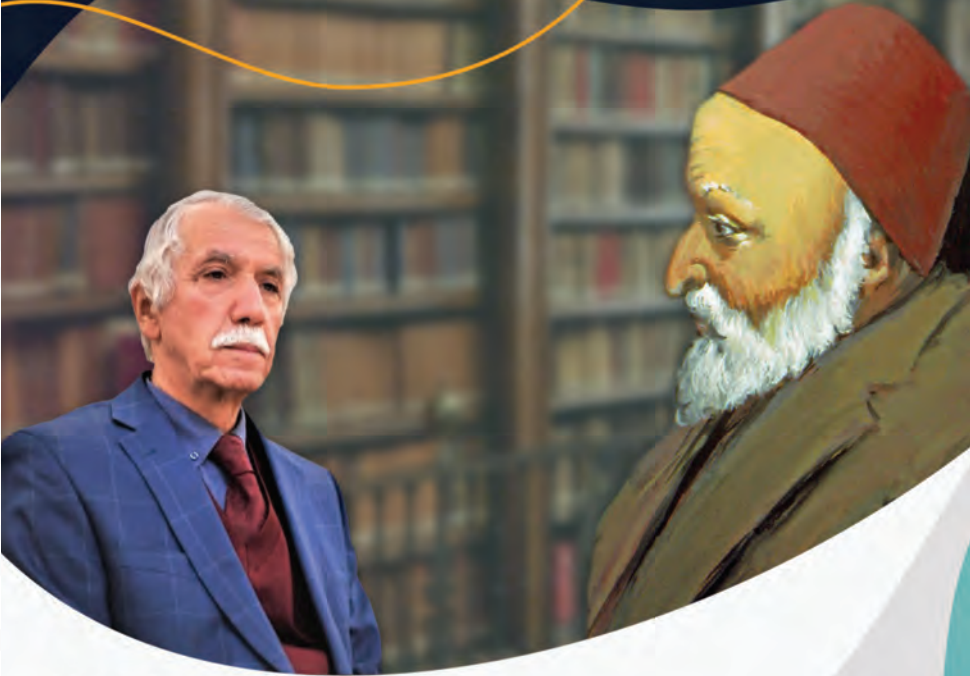
Yazarlar Birliğimizin İnsanlığa Sözümüz Var adlı eserini de Başkan yardımcımız Doç. Dr. Ahmet Akman, Prof. Dr. Haşim Karpuz ve Yönetim Kurulu Üyemiz Safet Yurtsever takdim edeceklerdir.

Programı kapatırken gerek salonumuza icabet eden, gerekse ekranları başında bizleri izleyen bütün kültür gönüllülerine teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Kütüphane haftası

Dursun Gürlek

KÜTÜPHANECİ ALİ EMİRİ EFENDİ

Düzenleyen: Bekir ŞAHİN

26 Mart Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Kütüphane haftası
Dursun Gürlek
KÜTÜPHANECİ
ALİ EMİRİ EFENDİ

Düzenleyen: Bekir ŞAHİN
26 Mart Cumartesi 14:00

CANLI YAYIN

KATILIMLARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TARİHÇİ YAZAR DURSUN GÜRLEK

BEKİR ŞAHİN/Yöneten: Kıymetli seyircilerimiz, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi olarak, Kütüphane Haftası münasebetiyle düzenlediğimiz Kütüphaneci Ali Emiri Efendiyi Anma programına hoş geldiniz. Aslında bu programı salonda yapıp internet kanalları-mızda da yayınlıyacaktık ama değerli konuşmacımız Dursun Gürlek hocamızın yoğun programları sebebiyle benim Konya'dan, hocamın İstanbul'dan katıldığı bir canlı yayın olarak icra edeceğiz.

Ben sözü kendisine bırakmadan önce Dursun Gürlek hocamdan ve çalışmalarından biraz bahsetmek istiyorum.

Dursun Gürlek, Tokat'a bağlı Üzümlü köyünde dünyaya geldi. İlkokulu köyünde bitirdikten sonra Tokat İmam Hatip Okulunda okudu. İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Yeni İstanbul, Hürriyet, Günaydın gazetelerinde çeşitli görevlerde bulundu. Tercüman gazetesinde köşe yazarlığı, yanı sıra çeşitli okullarda Türkçe ve Türk Dili

ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. İlk makalesi Milli Kültür dergisinin 11. sayısında Şarkta Roman başlığı ile yayınlandı. Meşale, İnanç, Türk Edebiyatı, Kültür Dünyası dergilerinde de makaleleri yayınlandı. Tarih ve Düşünce Dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. Osmanlı tarihi ile ilgili yayımlanmış birçok kitabı vardır. Çeşitli televizyon kanallarında milli kültür ve tarih üzerine programlar hazırlayıp sundu. 2013 yılında TRT Anadolu kanalında Yavuz Bahadıroğlu ve Resul Tosun ile birlikte yirmi altı bölümden oluşan Muhabbet Meclisi adlı programı sundu. 2019 yılından itibaren Yeni Şafak gazetesinde köşe yazısı yazmaya başladı.

Ayaklı Kütüphaneler, Maziye Bir Bakıver, Çınaraltı Kitap Sohbetleri, Karınca Huzura Varınca, Amak-ı Hayal, Tebessüm ve Tefekkür, Kültür Dünyamızdan Manzaralar, Muhabbet Ateşi, Sohbet Tadında, Dersaâdet'te Ramazan Akşamları, Dersaâdet'te Bayram Sabahları ve İbnülemin Mahmud Kemal İnal yayınlanmış kitaplarıdır.

Hocam bugün kültür dünyamızın en önemli hizmetkârlarından Ali Emiri Efendi'yi anacağız. Ali Emiri kimdir, neden önemlidir?

DURSUN GÜRLEK: Efendim, bu müstesna programı düzenlediği için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine teşekkürlerimi arz ediyorum. Aslında çok sevdiğim Konya'da olup kıymetli dostlarımızla bir arada olmayı da çok isterdim ama yoğun ders programlarım, gelmeye vakit bulamadığım için müteessir oldum. İnşallah Konya'da bir başka programla bunu telafi ederiz.

Bir ön bilgi olarak, Ali Emiri Efendi'nin, ömrü boyunca biriktirdiği on altı bin cilt eseri de bağışlayarak Fatih'te kendi gayretleriyle Milet Kütüphaneyi kurduğunu ve bir başka sureti bulunmayan Divânü Lügât'it Türk'ü sahaflarda bulup kültürümüze armağan ettiğini söyleyelim ki bu çok önemlidir.

ONU EN GÜZEL YAHYA KEMAL ANLATIR

Ali Emîrî' hayatını adeta kitaplara vakfetmiş, gayretler göstererek edindiği çoğu nadir ve tek nüsha olan on altı bin cilt esere sahip olmuştur. Ömrünü tamamladıktan sonra bu kitapların heba olup gitmemesi için de bunları kendi kurduğu Milet Kütüphanesine bağışlayıp ilim ve kültür insanlarının hizmetine sunmuştur.

Büyük insan, büyük kitap aşığı, kitabiyyat bilgini Ali Emîrî Efendi'yi en iyi, şiirin diliyle anlatan Yahya Kemal'dir. "Muhtâc isen füyûzuna eslâf pendinin, Diz çök önünde şimdi Emîrî Efendi'nin..." diyor.

KİTAPLARINI VAKFEDEREK EN GÜZEL HAYRI İŞLEDİ

Ali Emîrî, ardında hayırlı eserler, çok kıymetli bir kütüphane bırakan bahtiyar bir insandır. “Bu kitapları okuyarak İbn’i Sina’lar, İmam-ı Gazali’ler, Mevlana’lar gibi büyük insanlar yetişsin, gençler onlardan istifade etsin. Bütün ömrümü vererek, bin bir meşakkate katlanmak suretiyle cem ettiğim bu kıymetli eserleri milletime vakfediyorum.” deyip en güzel hayrı işlemiş, inşallah amel defteri kapanmayan güzel insanlar arasına girmiştir.

EMÎRÎ İKİNCİ ÖMRÜNÜ YAŞAYAN İNSANDIR

Bendeniz Emîrî gibi insanlara “ikinci ömrünü yaşayan insanlar” diyorum. Malum; bizim tabii bir ömrümüz var, 60,70 veya 80-90 gibi; bu kısadır ama ikinci ömür uzundur. Ali Emîrî’nin kütüphanesinden insanlar istifade ettiği sürece, amel defterine sevap yazılmaya devam ediyor. İşte Mimar Sinan Süleymaniye’yi yapmış ve beş yüz senedir amel defterine sevap yazılıyor; ne büyük bahtiyarlık. Emîrî’de böyle bir kimsedir.

KOLEKSİYONER DEĞİL, KİTAP AŞIĞIDIR

Ali Emîrî için koleksiyoner diyemeyiz, o kitaba âşık bir insandır. Kitabı okuyan, seven, okşayan, kitap yolunda her meşakkate katlanan bir insan olduğu için Ali Emîrî’nin bu aşkı kelimelerle tarif edilmez. O, nevi şahsına münhasır bir insandır.

Eskiler, kitaba muhabbeti olan kimselere bir takım sıfatlar izafe etmişlerdir. Mesela kitap delisi demişlerdir, kitap aşığı demişlerdir. “O var ya o Ali Emîrî... mecanin-i kütüpten bir zatı şeriftir” demişler. Yani kitap delisi demişler. Böyle delilere can kurban. Zaten delilikle velilik arasında ince bir zar, ince bir perde vardır. Birinden diğerine çok kolay geçilir. Ali Emîrî hakikaten mecanini kütüpten idi. Nasıl kitap topladığına dair bilgilerimiz genişledikçe onun deliliğine hayran oluyoruz. Delilik böyle işlerde makbuldür. Kişi işinin delisi olmazsa o işte muvaffak olamaz. Ali Emîrî gibi insanların kısacık ömürlerine bu kadar kitabı sığdırmış olmaları bir lutfi ilahidir, çalışkanlıktır, gayrettir. En önemlisi de işini sevmektir.

BEKİR ŞAHİN: Hocam, Ali Emîrî'nin sadece kitap toplamak değil bir de nüshaları yazması hadisesi var değil mi?

ÜŞENMEDEN YÜZLERCE KİTABI ELİ İLE YAZDI

DURŞUN GÜRLEK: Efendim bu kadar değerli kitaba sahip olmak ilim gerektirdiği büyük de bir mdaadi masraf ister. Emîrî de maddi imkânı sınırlı olduğu için bazı kitapları satın alamasa da bizzat kendisi istinsah etmiş; yani kitabı baştan sonra kendi güzel el yazısıyla üşenmeden yazmıştır. Bunu yapanlara da eskiden müstensih deniyordu. İstinsah ettiği yedi yüz kadar kıymetli kitabı da millet kütüphanesine kazandırmış olmanın başarısını ve zevkini manen yaşayan bir insandır.

İŞGALCI FRANSIZ KOMUTANI KOVMAKTAN BETER ETTİ

Ali Emîrî'nin kütüphanesi bazı iştahları da kabartmıştır. 1920'li yıllarda İstanbul'un İngiliz ve Fransızlar tarafından işgali sırasında, Fransız işgal komutanı bir gün kütüphaneye geliyor ve Ali Emîrî Efendiye cazip fakat ahlaksız bir teklifte bulunup, “Kütüphaneyi Paris'e taşıyalım, sana orada her türlü imkânı sağlayalım. İstedığın kadar maaş verelim, hatta emrine Bolu'dan aşçılar dahi getirelim” demiş. Buna karşılık Ali Emîrî “Ekselans! Biz Türkler, misafirperver bir milletiz. Şu anda benim kütüphanemde misafir olmasaydın seni elimdeki şu bastonla bir güzel döver ondan sonra da kovardım” diyor. İşgal komutanına karşı bu cesareti göstermek de kolay değil.

BEKİR ŞAHİN: Peki hocam, bu mümtaz şahsiyeti hatırasına biz ne yaptık? Anabildik mi, anlayabildik mi, anlatabildik mi?

ALİ EMİRİ İHMAL EDİLDİ

DURSUN GÜRLEK: Esefle etmek gerekirse, biz ona layık olduğumuz gibi yaklaşmadık. Onun gibi bir deha hakkında şimdiye kadar çok güzel araştırmalar yapılmalıydı. Yapılmadı, ihmal edildi. Ali Emîrî Efendi Paris'te Londra'da, Amerika'da dünyaya gelseydi kanaatimce hakkında yüzlerce eser yazılır, hayatı filme alınır. Ama biz bunları yapmadık.

BEKİR ŞAHİN: Hocam, Eli Emîrî Efendi'nin Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı ve yitik olan Dîvânü Lügâtî't Türk'ü de bulup bizlere kazandırmakla çok büyük bir hizmet yapmıştı. Bu hususuta bildiklerinizi anlatır mısınız?

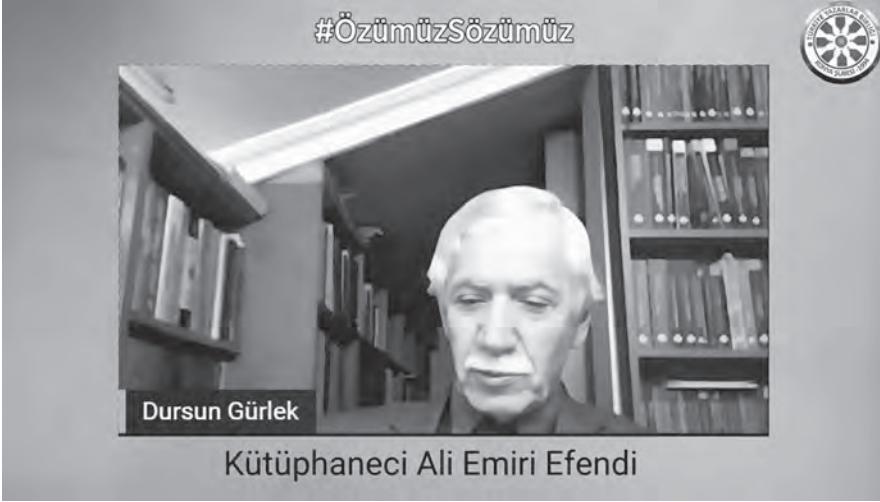
DÎVÂNÜ LUGÂTİ'T-TÜRK EN BÜYÜK HEDİYESİDİR

Ali Emîrî Ali Emîrî Milli Kütüphaneyi kurmasaydı, başka da bir hizmeti olmasaydı, Kaşgarlı Mahmud'un Dîvânü Lügâtî't Türk adlı şaheserini sahafta keşfedip kültür dünyamıza kazandırması başarı olarak, zevk olarak, zafer olarak ona yeter de artardı. Bin yıllık, adı var kendisi yok diye tarif edeceğimiz bu eseri sahaflar çarşısındaki keşifleri sırasında bulmuş olması takdire şayandır. Sahaf'a otuz altın karşılığında satılmak üzere yaşlı bir kadın tarafından bırakıldığını öğrenince "Tamam o halde, ben alacağım" diyor ama o kadar parası da yok! Aziz dostu, İstanbul Darülfünun edebiyat hocalarından Faik Reşat Bey oradan geçiyormuş, ondan borç alıp kitabı bu parayla satın alıyor. Kitabı alınca da arkasına bakmadan Çemberlitaş'taki Diyarbakır Kiraathanesine gidiyor. Orada bulunan Ziya Gökalp ve diğerleriyle sevincini paylaşıyor. Sonra Talat Paşa'nın bundan haberi oluyor. Buluşup kitabın basılmasında anlaşılıyorlar. Emîrî "Kilisli muallim Rıfat Bilge tashihini yapacak" diye şart koşuyor. Onun da bu kitapta büyük emeği vardır. Dîvânü Lügâtî't Türk gibi büyük hazine Türk tefekkür dünyasına, Türk kütüphanecilik dünyasına böylece kazandırılmış oluyor.

BEKİR ŞAHİN: Hocam kitabın genel manada büyük bir geçmişi var. İhmal edilmemesi gereken en önemli hazine diyebilir miyiz?

KİTAP İNSANLIK TARİHİYLE BAŞLAMIŞTIR

DURSUN GÜRLEK: Kitaplar insanları güzelleştirir. Çünkü kitabın tarihi ilk insan ve ilk peygamber Hazreti Âdem ile başlıyor. Bizim medeniyetimizin kitap medeniyeti olduğunu unutmayalım. Kitap ilk

insanla başlamıştır. Hazreti Âdem'e suhuf yani sayfalar indirilmiştir. Ulul Azim Peygamberlere 30, 40, 50 sayfa suhuflar indirilmiştir. Demek ki İslam Tarihi kitap tarihidir. Kütüphaneler de bu medeniyetin canlı göstergeleridir.

BEKİR ŞAHİN: Efendimi bizi dinleyen gençler de var kuşkusuz. Onlara tavsiyeleriniz var mı?

GENÇLER EMİRÎ'Yİ ÖRNEK ALSIN

DURSUN GÜRLEK: Gençler Ali Emîrî'nin çalışkanlığını, merakını, gayretini ve kitap sevgisi örnek almalıdır. Ali Emîrî Efendi mübarek bir insandır. Kitaplar onu güzelleştirmiştir. Gençlerimiz bu güzel insanı tanısınlar. Bu vesileyle ona medyunu şükran olduğumuzu belirtiyor, Allah'tan makam ve mekânının âli ve cennet olmasını niyaz ediyoruz. Onlar güzel insanlar kafilesine katılmış ilim ve irfan adamlarıydı.

BEKİR ŞAHİN: Kıymetli izleyicilerimiz, programımızın sonuna gelmiş bulunuyoruz. İstanbul'dan yayınıma katılarak bizleri bilgilendiren, kendisinden her daim istifade ettiğimiz Dursun Gürlek hocama ve siz saygıdeğer misafirlerimize teşekkürlerimizi sunuyoruz.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Sait MERMER

İSLAM DÜŞÜNCESİNİN TARİH YAPICI ROLÜ

Düzenleyen: Vural KAYA

2 Nisan Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzşözümüz

2022

Saif MERMER

**İSLAM
DÜŞÜNCESİNİN TARİH YAPICI ROLÜ**

Düzenleyen: Vural KAYA

2 Nisan Cumartesi 14:00

YER: İi Halk Kütüphanesi

CANLI YAYIN

KATILARILYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

ARAŞTIRMACI YAZAR SAİT MERMER

ATILLA YARAMIŞ/**Yöneten:** Değerli misafirlerimiz; Türkiye Yazarlar Birliği'nin düzenlediği ve bu yılın yedinci programı olan "İslâm Düşüncesinin Tarih Yapıcı Rolü" konulu konferansımıza hoş geldiniz. Facebook ve Youtube kanallarımızdan bizleri izleyen saygıdeğer izleyicilerimize de teşekkürlerimizi sunuyoruz. Araştırmacı Yazar Saif Mermer hocamız kaleme aldığı yeni kitabını "İslâm Düşüncesinin Tarih Yapıcı Rolü" ismiyle yayınladı ve bu eseri Türkiye Yazarlar Birliği Genel Merkezi tarafından Yılın Araştırma Kitabı ödülüne değer görüldü. Biz de bu önemli konuyu enine boyuna anlatması için kendisini davet ettik. Hocamı kürsüye davet etmeden önce biyografisinden kısaca bahsetmek istiyorum.

YAZAR SAİT MERMER: Mensubu olmaktan onur duyduğum Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin değerli Başkanı Ahmet Köseoğlu beye, yönetim kurulu üyelerimize, bu programın düzenlenmesinde emeği geçenlere, siz saygıdeğer katılımcılara ve ekranları başında bizi izleyen herkese şükranlarımı arz ederek konuşmama başlamak istiyorum.

BATI MİTOLOJİ İLE İDARE EDİYOR

Yeryüzü tarihi Hazreti Adem ile başlamıştır ve bu aynı zamanda İslâm'ın da başlangıcıdır. Ve “Kur’an bize bir tarih perspektifi sunuyor. Bizim İslam Tarihi Dönemi dediğimiz zamandan itibaren, metin tarihi dönemine bakıyoruz; batıların o dönemlerde yazılı tarihleri bile yok, mitoloji ile idare ediyorlar. Prehistorya batılı arkeologların, antropologların çıkardığı bir kavramdır ve tarih öncesi demektir. Niye tarih öncesi demek? Çünkü tarihleri var, öncesi yok; karanlık! Tarih öncesini de evrimci bir bakışla inşa ediyorlar. Kuzey İngiliz bilimcilerinin icat ettiği arkeolog kazmasını toprağa vurduklarında hayvan iskeletiyle karşılaştılar. Bunun üzerine “Bizim Prehistoryamız hayvandan geliyor” dediler.

KUR’AN BİZE NET BİR TARİH PERSPEKTİFİ SUNUYOR

Batılılar modern tarih yazım döneminde de tarih felsefesi yaptılar. Bu da kendilerine yeni bir tarih inşası ortaya koymak demekti. Çünkü uygarlığın temeli ancak bunun üzerine inşa olabilirdi. Tarihiniz varsa medeniyetiniz vardır. Bizim tarihimiz var ama tarih perspektifimiz yok ve bizim tarihimizi batı tanımlıyor. Bizim yazılı metin tarihimiz ortada, Kur’an-ı Kerim ortada... Kur’an bize net bir tarih perspektifi sunuyor, Resulullah Efendimiz Hadisleriyle tarih perspektifi sunuyor. Sahabe sonrası dönemde Hadis rivayetleriyle temellenen bir tarih yazımı da ortaya çıkıyor. Hadis yazılmasına Resulullah döneminde başlanmıştı. Abdullah İbni Amr Bin As, Efendimizden bizzat izin alıp yazmaya başlamıştı. Hadis yazmanın ve nakletmenin de şartları vardı.

İSLÂM TARİHİ DÜNYA TARİHİDİR

Yeryüzü tarihi Hazreti Adem'le başlar. Hazreti Nuh zamanı, Hazreti İdris de mekânı başlattı. İkisi aynı çağın peygamberidir. Bakın, tarihi peygamberler yapıyor ve hareket ettiriyor. Hani İslâm'dan önce Araplar, İslâm'dan önce Türkler diyorlar ya; İslâm'dan önce bir şey yok. Bütün her şey İslâm'dan sonradır. Çünkü İslâm Hazreti Adem'le başlıyor. Dünya'da ne olup bittiyse hepsi İslâm'dan sonradır. İslâm tarihi dünya tarihi demektir.

İKTİSAT İLMİ YAHUDİLERE HZ. YUSUF'TAN GEÇTİ

Nuh tufanında mekân helâk oldu, zaman başladı. Gemideki insanlar, Hazreti İdris'in ördüğü mekân üzerine ayak bastı. İdris mekân peygamberidir. Hazreti Yusuf'a bir rüya tabiri bir de dünya tabiri öğretildi. Rüyasının tabiri olarak da Mısır hazinesinin başına geçirildi ve Mısır'ın iktisadını düzenledi. Hz. Yusuf iktisat peygamberiydi. Kardeşleri Yusuf'a en sonunda biat etmişlerdi ve onlar vasıtasıyla Hz. Yusuf'un iktisat ilmi kardeşleri üzerinden İsrail kavmine, hem yaşayarak hem de metin üzerinden intikal etti. Onun için Yahudiler iyi ekonomi bilir. Ben-i İsrail'in iyi iktisat bilmesi Hz. Yusuf'tan aldıkları mirastan kaynaklanır.

AÇIKTAN TEBLİĞ HZ. ÖMER İLE BAŞLADI

İnsandan maksat Hazreti Muhammed'dir. Hüma'nın tanımını yaparsanız model odur. İnsan için peşin veri odur. Hazreti Muham-

med olduktan sonra; Hz. Adem'le başlayan süre işledi. İslâm'ın emekleme döneminde Peygamberimiz yakınlarını ve akrabalarını davet etti. Ayağa kalkış ise Hz. Ömer'in Müslüman oluşuyla gerçekleşti ve açıktan tebliğ dönemi başladı. Bu Hz. Nuh'un zamanı başlatıp yürüttüğüne benzer. Hz. Musa'nın asası da Nuh'un gemisindedir. O ikisi arasında doğrudan tarihsel bağ var. Hz. Adem, Nuh, Hud, Musa, sonra Hz. Ömer... Sahabede Hz. Musa'nın rol modeli Hz. Ömer'dir. Sahabenin en büyük müçtehid Hz. Ömer'di. Ömer'in Müslüman oluşuyla yürüyüş başladı.

TASAVVUZ MAVERAÜNNEHİR'DE KURUMLAŞTI

İmam-ı Âzâm hareketi, Abbasilerin başı ve Emevilerin sonunda Maverâünnehir'e yürüdü. Ondan evvel Ehlibeyt Emeviler döneminde, Hz. İsa'nın tebliğ hareketi Muhammedî bir biçimde Hz. Ali üzerinden yürür. Hz. Ali ve Ehlibeyt hareketi yine Kûfe üzerinden Horasan ve Maverâünnehir'e; sünnet ve hadis kayda geçirilerek hareket ettiriliyor. Emeviler döneminde Ehlibeyt Horasan'a gidiyor. Hz. İsa'nın ruh (velayet) hareketi, Hz. Ali üzerinden tasavvuf olarak Maverâünnehir'de kurumlaşıyor. Hanefilik mezhep olarak kurumlaşıyor. Ve akidevî bir şekilde İmâm Maturidi'de tecessüm ediyor.

TÜRK İSMİNİ HZ. PEYGAMBERİMİZ VERDİ

Buhari, Müslim, Tirmîzi, Ebu Davut... Bütün hadis musanniflerin yüzde doksanı Orta Asya'dadır. Çünkü orada Müslüman olmaya hazır bekleyen bir topluluk var. O topluluğa peygamberimiz Türk diyor. Türk kelimesi yazılı metinlerde ilk defa hadislerde geçer. O topluluğa Türk ismini peygamberimiz verdi. Türkler ve Türk. Bu manada Türk ismi Arapça'dır. O Türkler, Ehlibeyt tarafından tasavvuf çatısı altında Müslüman kınıyor. Sonra tasavvuf, hânifilik ve hadis, yâni üç şey oraya gidiyor. Ruh, Ehlibeyt üzerinden tasavvuf; Akıl, İmam Maturidi üzerinden Hanefi; Hâfıza, Hadis hareketi yani Ebu Hureyre hareketi. Bunlar (Tasavvuf, Hanefilik, Hadis) Türk bünyesinde birleşiyor ve Anadolu'ya geliyor. Özellikle 13 ve 14. yüzyıl çok kritik. Haçlı saldırıları ve Moğol istilâları var. Haçlı saldırıları ve Moğol istilâlarının yoğun olduğu enkazdan da Osmanlı çıkıyor. Nasıl çıkıyor? Bu üç şeyle çıkıyor. Bu üç şey Anadolu gemisinin ana direğidir. Anadolu Gemisi'nin çatısını ve direklerini Hanefiler yontuyorlar. Gemisini Gazali çıkarıyor. Zeminini muhaddisler kuruyor.

TENNURU MEVLÂNA ATEŞLEDİ

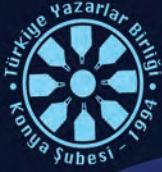
Nuh'un gemisinde bir özellik var. Nuh gemiyi yaptıktan sonra Cenâb-ı Hakk, 'Tennur' diyor. Tennur ateşlendikten sonra... Nuh'un gemisi yelkenli değil. Herhalde buhar gücüyle çalışıyor. Anadolu gemisinin tennurunu da Mevlâna ateşliyor. Ateşi harlayan da Hacı Bektaş-ı Velî'dir. Bu geminin dilini de Yunus Emre kuruyor.

BU GEMİ NİYE BATMADI?

Maveraünnehir'den gelen ehl-i sünnet ve'l-cemaat çatısının kurduğu bu gemi, şimdi yaralı. Bu gemiyi belki Batılılar (aydınlanma ve modernleşme çağımız) belki de Hızır yaraladı; bilemiyorum. Kehf suresinde hani Musa aleyhisselâm ile gemiye biniyorlar da Hızır, gemiyi yarıyor ya... Sonra da Musa, "Gemiye yardım, ne yaptın, batıracaksın bizi" diyor ya. Ona karşılık da "Bak! İtiraz istemem demiştin ya" diyor Hızır. Sonra da "O gemiyi niye yardım biliyor musun? Buranın emperyalist, işgalci büyük kralı sağlam gemilere el koyuyordu. Dolayısıyla bu gemiyi yaralayayım da şu fukaranın gemisine el koymasın diledik" diye açıklamıştı. Belki, Anadolu Gemisi'ne bir yarık attı Hızır, emperyalizm el koymasın diye. Hani "Anadolu, Dünya'da yüzde yüz işgal edilememiş tek ülkedir, tek toprak parçasıdır" diyoruz ya... İşte oradan bir şey çıkaralım. Dolayısıyla Anadolu gemisi biraz yaralı ama yürüyor. Netice inşallah hayırlı olur.

ATILLA YARAMIŞ: Saygıdeğer misafirlerimizi programımızın sonuna geldik. Sait Mermer hocamı, yılın araştırma kitabı seçilen çalışmasından dolayı bir kez daha tebrik ederek, verdiği bilgilerden ötürü teşekkür ediyorum. Şimdi plaket ve TYB yayınlarının takdim etmeleri için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu ve Prof. Dr. Kemal Kahraman hocamı kürsüye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Şaban Halis Çalış Küresel İlişkilerde Değişim

Düzenleyen: Doç. Dr. Ahmet Akman

9 Nisan Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Prof. Dr. Şaban Halis Çalış

Küresel İlişkilerde Değişim

Düzenleyen: Doç. Dr. Ahmet Akman

9 Nisan Cumartesi 14:00

KATILIMCI

MERAM

KARATAY

KATILIMCIYLA

CANLI YAYIN

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

PROF. DR. ŞABAN ÇALIŞ

DOÇ. DR. AHMET AKMAN/Yöneten: Değerli misafirler. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi olarak düzenlediğimiz konferansta bugün, değerli hocamız Prof. Dr. Şaban Halis Çalış bize Uluslararası İlişkiler ve Küresel sistem hakkında önemli bilgiler verecek. Türkiye Yazarlar Birliği olarak Konya Şubesi olarak, Ramazan ayı münasebetiyle salon toplantılarına ara versek de “Kültür ihmale gelmez” diyerek, İnternet mecralarımızdan canlı yayınlarla konferanslarımıza devam ediyoruz. Programımızı sosyal medya hesaplarımızdan izleyen kıymetli kültür dostlarınızı saygı ile selamlıyorum. Sözü Şaban hocama bırakmadan önce şahsı ve çalışmalarını hakkında sizlere bilgi vermek istiyorum.

Şaban Halis Çalış Konya'nın Çumra ilçesinde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini burada tamamladı. Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü mezunudur. Yüksek lisans ve doktorasını İngiltere'de Milli Eğitim Bakanlığı bursuyla yaptı. Uluslararası İlişkiler alanında Master derecesini (MA) Reading Üniversitesi'nden,

Doktora (PhD) derecesini de Nottingham Üniversitesi'nden aldı. 2002 yılında Doçent, 2008 yılında Profesör oldu.

1996-2011 yılları arasında Selçuk Üniversitesi'nde Bölüm Başkanlığı ve Merkez Müdürlüğü ile değişik koordinatörlükler ve kurul üyeliklerinde bulundu. Konya Sanayi Odası'na danışmanlık yaptı, birçok AB projesi hazırladı, proje koordinatörlüklerini yürüttü. Ulusal Ajans'ta Bologna Rehberi olarak görev aldı.

Akademik kurumsal yayınlar yanında Liberal Düşünce, the Mediterranean Quarterly, Central Asian Survey ve Perceptions gibi ulusal ve uluslararası dergilerde pek çok bilimsel makalesi yayınlandı. Türkiye-AB İlişkileri (Nobel, 4. Baskı, 2008), Hayaletbilimi ve Hayali Kimlikler (Çizgi, 4. Baskı, 2008), Türkiye'nin Dış Politika Gündemi (Liberte, 2001), Uluslararası Örgütler ve Türkiye (Çizgi, 2006), Balkanlar'da Siyaset (Anadolu Üniversitesi, 2012) gibi kitapların yazarlığı veya editörlüğünü yaptı. Siyasetten sanata pek çok konuyla yakından ilgilendi. Vakti Geldi (Çizgi, 2005) isimli bir şiir kitabı yayınlandı.

Yükseköğretim Kurulu'nun pek çok komisyonlarında üyelik yapan Dr. Çalış, Öğretim Üyesi Yetiştirme, Öğrenci ve Öğretim Elemanı Değişim (Mevlana ve Farabi Değişim Programları) ve Engelli Öğrenciler komisyonlarının da yürütücülüğünü yaptı. Başkan Danışman'ı olarak 2008 yılında göreve başladığı Yükseköğretim Kurulu'na 2011 yılında önce Genel Kurul, sonra da Yürütme Kurulu üyesi seçildi ve aynı yıl

YÖK Başkan Vekili olarak atandı. Prof. Dr. Şaban H. Çalış, evli ve dört çocuk babasıdır.

Zengin biyografisinden ötürü Sayın hocama tebriklerimi sunuyor, konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

ULUSLARARASI SİSTEM DEĞİŞİM İÇİNDE

PROF. DR. ŞABAN HALİS ÇALIŞ: Öncelikle, bu Ramazan gününde ekranları başında bizi izleyenler kıymetli seyircilerimize çok teşekkür ediyorum. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin Başkanı değerli dostum Ahmet Köseoğlu ve birlikte mesai yaptığı yönetim kurulunu da gayretli çalışmaları sebebiyle tebrik ediyor, teşekkürlerimi sunuyorum.

ULUSLARARASI SİSTEM DEĞİŞİM İÇİNDE

Küresel Sistemde yaşanan değişim üzerinde konuşulması gereken bir yığın mesele var. Şu anda Uluslararası sistemden küresel sisteme geçişin yaşandığı bir dönemde olduğumuzu düşünüyorum. Uluslararası sistem ve küresel sistem, tarihsel açıdan baktığımızda sistemin, olguların, sistemin kendisini oluşturan yapılar, aktörler, ülkeler ve diğer unsurları dikkate aldığımızda otuz yıl savaşlarından sonra başlayan, bir anlamda da ikinci dünya savaşından sonra da gittikçe hızlanan günümüze yaklaştıkça ivmesi artan bir değişim içerisinde olduğunu görüyoruz.

ULUSLARARASI VE KÜRESEL, İKİ FARKLI DÖNEMDİR

Uluslararası ve küresel dediğimiz zaman aslında iki farklı dönemden, çağdan söz ediyoruz. Uluslararası ilişkilerde yapılacak olan analizlerde de bunun fevkalade önemli olduğunu düşünüyorum. Uluslararası sistemden kastettiğimiz, 1648 Vestfalya Barış Antlaşması ve sonrası oluşan sistemdir. Nedir bu sistem; kendine ait kuralları, davranış kalıpları, politika seçenekleri var. En başta da bir ulus devlet içinde bir sistemden söz ediyoruz. Bu Vestfalya Sisteminin en belirleyici özelliği temel aktör olarak ulus devletlerin var olduğu bir yapı içerisinde uluslararası ilişkilerin varlığı sürdürmesidir. Bu anlamda baktığımızda da uluslararası, devletlerarası ilişkileri ifade ediyor. Çok doğru bir kavramdır. Günümüz açısından baktığımızda tamamen sönmüş yıldızlara bakıyor gibi oluyoruz. Uluslararası ilişkiler dediğimiz zaman aslında var olmayan ama arkasında başka bir şeyin gizlendiği ilişkiler bütününden söz ediyoruz.

1648'DE GELEN DEVLETLERARASI İLİŞKİLER DEĞİLDİ

Uluslararası ilişkiler aslında, 1648 sonrasında da aslında idare olarak, devlet forması üzerine oturmuş olmasına rağmen hiçbir zaman olmadı. Çünkü ulus dediğimiz kavram bir anlamda tek temellere dayanmak zorunda, dil birliğine dayanmak zorunda, yani ulus dediğimiz temel kavrama dayanmak zorunda. 1648 sonrasına baktığımızda bunun Batı Avrupa için belki bir dereceye kadar geçerli ama dünyanın geneline baktığımızda çok da öyle olmadığını görüyoruz. Dolayısıyla 1648 sonrası ilişkilerin, bir devletlerarası ilişkiler olduğunu söyleyemeyiz. Bir atıfta bulunmak gerekirse, devletlerin kutsal olduğu bir yapıdan söz ediyoruz. Nereden anlıyoruz; egemen olan son sözü söyleyendir. Hatta olağanüstü hale kim karar veriyorsa egemen olan odur.

Devletin üstünde başka bir iktidarı düzenleyici aktörü kabul etmediği bir yapı olduğunu düşündüğümüzde de uluslararası ilişkiler o yanıtıcı birliğine rağmen, devletlerarası ilişkiler olarak anlaşıldığında, demek ki devletlerin temel alındığı, devletlerarasındaki yapının kutsal sayıldığı, hatta bir adım ötesine gidelim; devletlerin egemenlik eşitliğine dayanan bir ilişkiler bütünüdür.

BATI MEDENİYETİNDEN ÖNCE DE BİR AKIŞ VARDI

Dolayısıyla 1648'de buna uygun ilkeler ortaya çıktı. Mesela devletlerin iç işlerine karışılmaz, sınırlar aşılmaz, kutsandır, egemenlik alanıdır. Bunun üzerinde iç tasarrufu tamamen o devlete ait olduğu gibi Uluslararası hukuk diyebileceğimiz devletin üstünde bir yapının olması da çok da kabul edilebilir bulunamaz.

Değişim dediğimiz şey hayatın kendisidir. Aynı ırmakta iki defa yıkanamazsınız. Hz. Âdem'den bu yana, insanlık ölmediği sürece insanlık ırmağı akışı içerisinde devam eder. Batı medeniyetinden önce başka bir şey yoktu demek fevkalade yanlış bir değerlendirmedir. Batı medeniyetinden önce de batı medeniyetine hayat veren bir akış vardı. Yunan medeniyetini batı medeniyeti olarak aldığımız zaman onun öncülü Mısır, onun da öncülü Mezopotamya; oradan Sümer'e, oradan da Doğu medeniyetinin kadim halklarına, Türklere doğru bir açılım da yapabiliriz. Batı medeniyetinden önce başka bir şey yoktu demek olsa olsa bir propaganda yapıyordur. Onun dışında bunun akademik, ilmi bir kıymeti harbiyesi olmaz.

HİÇ BİR DÖNEM TAMAMEN YOK OLMADI

İnsanlık tarihi açısından baktığımızda toplu yaşamlar formları sürekli bir harmanlanmaya tabi olarak karşımıza çıkıyor. Yani parçalanmalar bütünleşmeleri durgunlaşmalar var. Ben hiçbir dönemin tamamen yok olmadığı gibi bir kanaate sahibim. Hatta ilkel topluluklar dediğimiz, Avustralya'daki Aborjinliler, Amerika'daki Kızılderililer gibi topluluklara bugün de rastlıyoruz. Ama günümüzü belirleyen şeyler de bunlar değil.

KÜRESELLEŞME SİSTEMİNDE KAOS VAR

Günümüze gelirsek, 2. Dünya Savaşından sonraki gelişmeler o kadar hızlı, büyük çaplı ve katmanlı ki; daha önceki uluslararası sistemin artık taşıyamayacağı bu sistemin yeni ilkeler, yeni kurumlar, yeni normlar, yeni aktörlerle kendisini sürdürmeye başladığı bir dönemden söz ediyoruz. Anlaşılması gereken, küreselleşme, uluslararasına kendi rengini verebildi mi? Ben henüz o rengi verebildiğini görmüyorum. Hatta gelen o yeni renk nedeniyle uluslararası dediğimiz, küresel dediğimiz o sistemde müthiş bir kaos, inanılmaz paradoksal çelişkili, dün olanı bugün inkar eden bir dönemi yaşıyor olabiliriz.

AHMET AKMAN: Şaban Hocam; son dönemde olan küresel hareketlerin coğrafi değişikliğe evrilme ihtimali olabilir mi?"

BUGÜNKÜ DÜNYA ULUS DEVLETLERİN HAPİSHANESİ

ŞABAN HALİS ÇALIŞ: Coğrafi değişiklikler konusu iki boyutlu meseledir. Bir jeopolitik boyut var; coğrafya kaderdir diye başlayan bir hikâyedir. Ben böyle bir söze çok itibar etmem. Coğrafya kaderse insanlığın kaderidir. Coğrafyayı sadece içinde yaşadığınız şehir ve ülke olarak görmeyin. İnsanlık coğrafyası diye bir mesele var. Artık keşfedilmemiş bir coğrafya yok. Küresel coğrafyadan bahsettiğimizde; ben küresel coğrafyanın sınırları da yok edeceğini düşünüyorum. Küresel iklim değişikliği tarım, gıda, hayvancılık, göç; bunlar coğrafyayla çözülmaz. Bugünkü dünyayı ben ulus devletlerin hapisaneleri olarak görüyorum, üzerine ulus devlet kılıfı geçirilmiş egemen varlıkların hapisaneleri olarak görüyorum. Oysa yeryüzü bütün insanlığa aittir.

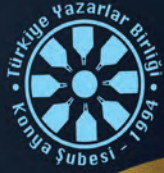
AHMET AKMAN: Hocam bir izleyicimizin sorusunu yöneltiyorum. "Türklerin son yüzyılda Hıristiyanlaştırılması, 3 bin yılda Asya kıtasının Hıristiyanlaştırılması projesi bağlamında küreselleşme için bunun tamamlanması denebilir mi?" diye bir soru gönderdi Sabri Soylu.

HIRİSTİYANLIK SÖNMÜŞ BİR YILDIZDIR

ŞABAN HALİS ÇALIŞ: “Hıristiyanlık sönmüş bir yıldızdır, ondan endişelenmeye gerek yok. Siz kendi yanan yıldızınızı parlatın. Hakikaten bu sönmüş yıldızla dayalı olarak insanlar bir proje üretip dünyayı o hale getirirlerse sana, bana ve diğerlerine yazıklara olsun.

AHMET AKMAN: Değerli hocam, canlı yayınınızın sonuna geldik. Sıcak bir Ramazan günü vakit ayırıp bizi, izleyicilerimizi aydınlatığınız için teşekkür ediyorum. Ekranları başında bizleri ilgiyle dinleyen seyircilerimize de hayırlı Ramazanlar diliyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç

Türkiye'de Bilgi Felsefesi

Düzenleyen: Prof. Dr. Bilal Kuşpınar

16 Nisan Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç

Türkiye'de Bilgi Felsefesi

Düzenleyen: Prof. Dr. BİLAL KUŞPINAR

16 Nisan Cumartesi 14:00

CANLI YAYIN

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

KATILARILYLA

PROF. ALPARSLAN AÇIKGENÇ

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Sayın Seyirciler, görevim nedeniyle le bulunduğum Amerika Birleşik Devletlerinden hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi sıcak Ramazan günlerinde kültür dostlarını yormamak için salon toplantılarına ara verip programlarını internet üzerinden canlı olarak sürdürüyor. Biz de bugün Amerika, İstanbul, Konya üçgeninde bir kıtalar arası program icra edip, Prof. Dr. Alparslan Açıkgenç hocamla Türkiye'de Bilgi Felsefesi üzerine konuşacağız.

Sohbetimize başlamadan önce ben Alparslan hocamı kısaca tanıtmak istiyorum.

Alparalan Açıkgenç, 1952 yılında Erzurum'da doğdu. Lisans eğitimini 1974 yılında Ankara Üniversitesi'nde tamamladı. Yüksek lisansını 1978'de University of Wisconsin'de ve Doktorasını 1983'de The University of Chicago'da yaptı. 1983 yılında ODTÜ Felsefe Bölümü'nde yaptı. 1983 yılında ise ODTÜ Felsefe Bölümü'nde göreve başladı.

1984'te Yardımcı Doçent, 1987'de Doçent ve 1993'te Profesör oldu. 1985'de Chicago Üniversitesi'nde, 1995-99 arasında Malezya Uluslararası İslâm Düşüncesi ve Medeniyeti Enstitüsü'nde görev yaptı.

Bilgi Felsefesi(1992), Being and Existence in Sadrâ and Heidegger: A Comperati ve Ontology, (Kuala Lumpur, 1992); Kavram ve Süreç olarak Bilginin İslâmileştirilmesi (1998) isimli kitapları yayınlandı.

Hocam Türkiye'de bilgi Felsefesine dair bilgiler vererek sohbetimize başlayalım. Bu konuda bize neler anlatmak istersiniz?

BİLGİ FELSEFESİ NEDİR?

PROF. DR. ALPARLAN AÇIKGENÇ: Sözlerime başlarken bütün izleyicilerimizin Ramazan ayını tebrik ediyorum. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemize de bu güzel programı tertip ettiği için teşekkürlerimi sunuyorum.

Bilgi felsefesi benim en temel uğraşlarımdan birisidir, ilmi çalışmalarımın bel kemiğini teşkil eder. Bilgi felsefesi kavramı Türkiye'de felsefenin bir dalı olarak kullanılmaktadır. Farklı anlamlarda kullanan da vardır. Batı felsefesinde ise bilgi felsefesi kavramı ya hiç kullanılmamaktadır ya da kullanılsa dahi sözlük anlamında; mesela biz deriz ya, hayat felsefesi diye, bundan kastettiğimiz anlam ne ise öyle kullanılabilir. Fakat bunu felsefenin bir alt dalı olarak telakki eden bir yaklaşım, bildiğim kadarıyla batıda görmüyoruz. Batıda bir başka kullanım; bizdeki bilgi felsefesine benzer manada kullanılmaktadır. Bu da

Epistemoloji kelimesidir ve felsefenin bir alt dalı olarak bilinmektedir. Ancak bilgi felsefesi kavramı daha kapsamlıdır. Epistemoloji'nin biraz dar kapsamı var. Epistemoloji sadece bilgi kuramını işaret etmektedir. Halbuki bilgi felsefesi bilgi kuramını ve bunun dışında birçok bilgi ile ilgili birçok sorunları da kendi kapsamı içine alır. Bizim kullandığımız bilgi kavramı felsefesi zannedersen epistemolojiden daha doğrudur. Epistemolojiyi belki onun bir konusu olarak ele almak gerekir. Çünkü epistemolojide yalnızca bilgi kuvveleri ve gerçekleştirdikleri işlemleri ele alınarak bilgi süreçleri tahlil edilmektedir. Ancak bilgi kuramıyla ilgili olan bilgi-özne ilişkisi, öznellik-nesnellik sorunu, bilginin izafiyeti toplumdaki işlevi, bilginin ahlakılığı ve bilgi türleri gibi birçok sorun felsefenin diğer alanlarına kaymış durumdadır, epistemolojide ele alınmaz. Bilgi felsefesi bir felsefe disiplini olarak bu sorunların hepsini bir araya toplayarak, bilgi kuramı da dâhil; bir felsefe dalı olarak daha derli toplu ele almaktadır. Ancak şüphesiz ki bilgi felsefesinin en temel konusu olan, bilgi ve bilginin mahiyeti meselesi onun başlangıç noktasını temsil etmektedir. Bunu da belirtmemiz gerekir.

BİLGİNİN ON TEMEL ÖZELLİĞİ VAR

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Peki hocam, bilgi nasıl tanımlanabilir?

PROF. DR. ALPARSLAN AÇIKGENÇ: Bilginin insanı değiştirme meselesi çok önemlidir. Bilgi kendi mahiyeti yönünde insanı dönüştürür. Bilgisel bağlam olarak adlandırdığımız bilginin, bilgi açısından önemine bakacak olursak felsefe tarihinde denebilir ki bilginin on temel özelliği vardır. Belki daha fazladır da ben bu kadarını derledim. Ve hepsinin bir bakış açısı var. Birincisi bilgi bizzat güzel ve iyidir. Bizim geleneğimizde buna hayr-ı mahz denir. Bilgi bizzat erdemdir, fazilettir. Bilgi insan fıtratıyla bizzat ilgilidir. Bizim fıtratımız bilgiye bağımlıdır. Bilginin kendisi de bizim fıtratımızla doğrudan ilgilidir. Burada iki yönlü bir ilişki var. Bilgiyle bilen kişi arasında ahlaki ve duygusal bir ilişki vardır.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Bilim felsefesi ve teorileriyle ilgili de önemli tespitleriniz olduğunu biliyorum. Bunlardan biraz bahsedermisiniz?

PROF. DR. ALPARSLAN AÇIKGENÇ: Bilim felsefesinde yanlış olan teoriler de var. Çok bilinen bir şey; yanlış bir teoriden doğru bir

uygulama çıkarımları var. Teknolojiyi kuranlar var. Yanlış teori üzerine kurulmuş. Demek ki pratik bir faydası da olabiliyor, yanlış olmasına rağmen. O zaman bunların hepsi bizim zihnimizde... Yanlış bilgi, zararlı bilgi faydalı bilgi, hayr-ı mahz olan bilgi; hepsinin ortak bir yönü insan zihni içerisinde buluşmak. Bunun şöyle bir sakıncası olabilir; bizi idealizme götürür mü acaba?

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Türkiye’de bilgi felsefesi ne durumdadır hocam?

TÜRKİYE’DE BİLGİ FELSEFESİ NE DURUMDA?

PROF. DR. ALPARSLAN AÇIKGENÇ: Bildiğim bazı üniversitelerde Bilgi Felsefesi dersi var. Bazılarında ismi farklı olabilir. Mesela Bilgi Teorisi adıyla ders verenler var. Dolayısıyla Türkiye’de bilgi felsefesi, sevindirici bir durumdadır. İleride inşallah bu çok daha iyi meyveler verecek. Ama asıl önemli olan; bilgi felsefesinde ileriye sürülebiyecek olan görüşlerdir.

Hangi dine mensup olursa olsun; yaşadığı ortam içerisindeki gelenek neyse ona saygılı bir biçimde ve onu kullanarak bilimsel çalışmalarını sürdüren birçok kimseler olmuştur. Geçmişte bir Maimonides ve bir Gazali’yi karşılaştırdığımız zaman bilgi teorilerinde felsefi açıdan çok önemli farklılıklar göremeyiz. Elbette bazı görüşlerde ayrılacaklardır ama ayrılmaları dinden kaynaklanmıyor.

Günümüzde biz artık diğer bütün medeniyet ve kültürlerden izole edilmiş bir şekilde çalışma yapmıyoruz. Artık küreselleşme diye bir olgu var. Şu anda onun içindeyiz ve bu programda da o küreselleşmeyi icra ediyoruz. Bilal Bey Amerika’da, ben İstanbul’da ve merkezi Konya olan bir program yapıyoruz. Bu küresel olgu içerisinde yürüyüp devam eden bir bilim geleneği var. Bilim geleneği insanlığa mal olmuş bir gelenektir. Fakat şöyle bir durum var; bu küreselleşen bilim geleneği maalesef İslam Bilim geleneği değil. Orada bir zafiyetimiz var. Bugün küreselleşen batı bilim ve bilgi geleneğidir. Keşke ortaçağdaki batı bilim geleneği küreselleşseydi bugün hiçbir sorunumuz olmayacaktı. Yaklaşımlar çok benzerdi. Hristiyanlık bizim de inancımızda; Hz. İsa’nın, kendisine gelen vahiy ile geliştirmiş olduğu bir din. Her ne kadar ilahiyatında sonradan tahrifler olmuşsa da bakış açısı, ahlaki inanç, tevhide olan vurgusu bilime olduğu gibi yansımış. Teolojiden çok bunlar yansıtılmış ve bunlar bizde de aynıdır.

ORTAÇAĞ'DA BATI İSLÂMDAN BESLENDİ

Batı bilim geleneği Ortaçağ devrinde İslâm'dan çok beslenmiş. Bizde olan neredeyse her şey tercümelerle batıya geçmiş. Sicilya'da, İtalya'da, Almanya'da, Toledo'da tercüme faaliyetleri yapılmış. Bilim dergilerinde Avrupa'da, İngiltere'de, İspanya'da o dönem yirmiden fazla tercüme okulları olduğu yazıldı. İspanya'dan Bağdat'a kadar gelip çalışan batılı filozoflar vardı. Bu etkileşimden dolayı Ortaçağ bilim geleneği bize çok uygun idi. Ama maalesef batıda gelişen modernite, postmodernite ve evrim biyolojisi bunu tamamıyla tahrif etti. Bugün o yüzden insanlığa zararlı duruma gelmiş olan birçok özellikleri içerisinde barındıran bir bilim anlayışı var. Bu bilim anlayışının kabul edemeyeceğimiz yönleri var. Bugün Müslümanlar bundan muzdarip ama biz kendimizi izole edemeyiz. Kendi bakış açımızla bunları dile getirmemiz çok önemli ki, bu bilgi felsefesinin görevidir.

Biz İslâm medeniyetindeki bilim geleneğinin bakış açısını küresel bilim geleneğine ne kadar yerleştirebilirsek insanlık bundan çok çok istifade edecektir. Nitekim batılı düşünürler de bu görüştedir. Benim katıldığım toplantılarda "Bize yardım edin, İslâm geleneğinde çok güçlü yönler var. Bunlardan insanlığın istifade etmesi lazım" diye söyleyen düşünürleri biliyorum.

KONYA FELSEFE OKULUDUR

Bilginin yayılma düzeneği İslâm medeniyetinde çok sağlıklı bir şekilde kurulmuştu. Maalesef Moğol istilalarıyla tüm İslâm dünyası ağır tahribata uğradı. Sonradan toparlandı elbette ama o tahribat çok önemli gerilemelere yol açtı, durağanlığa ve o bilgi düzeneğinin büyük ölçüde bozulmasına yol açtı. Konya bu istilaya karşı sabırlı bir direniş gösterdi ve İslâm dünyası Konya'da toparlandı.

Moğol istilasıyla bozulan düzen sonra yeniden kuruldu ama Osmanlı devletinin çökmesi ve batının hücumuyla o düzenek neredeyse bugün tamamıyla bozulmuş durumda. Bu da bizi batı bilim geleneğine, batı bilgi geleneğinin içerisine iteledi. Onun içine düştük.

KONYA İSLÂM BİLM MERKEZİDİR

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Hocam burada biraz daha ayrıntıya girmenizi istirham edeceğim. Konya'nın bu toparlanma sürecindeki etkisi neydi?

PROF. DR. ALPARSLAN AÇIKGENÇ: Konya İslâm dünyasında bu geleneğin çok önemli bir temsil merkezidir. İslâm bilim geleneği içerisinde Konya çok önemli bir yer tutuyor. Bu geleneğin, Konya Okulunun öncüleri de iki önemli düşünür Hz. Mevlânâ ve İbn-i Arabî'dir. Konevi de bu öncü düşünürlerdendir. Hatta, Konya'ya gelip Mevlevi olan Ankaravî'de dahildir. Felsefe kolundan geldiği için İbn-i Arabî'ye eğilimi de var.

Davud El Kayseri, Molla Fenari var. Hz. Mevlânâ ile İbn-i Arabî düşüncesini mezc eden yaklaşım, Osmanlı döneminin düşünce çerçevesini çizmiştir. Bu gelenek aynı şekilde ta 1938 yılında merhum Ahmet Avni Konuk'un vefatına kadar devam etmiştir. Konuk yazdığı eserlerle bu geleneği en güzel manada temsil eden birisidir. Osmanlı düşüncesinin tam anlamıyla çerçevesini çiziyordu. Bu çerçeveye isim vermek gerekirse şüphesiz "Konya Okulu"dur.

Felsefe tarihinde vahyi örtme girişimde olan filozoflar da olmuştur. Ama felsefenin bizzat kendisinin böyle bir amacı ve görevi yok. Felsefe sistem bilimdir. O sistemi filozof nasıl kurarsa, onun bilgi teorisine bağlıdır. Bizim İslâm bilgi geleneğimizde felsefede gaybi konulara akli yolla girmek yoktur. Gaybi konular vahyin konusudur. Biz bunları vahiyden öğrenir felsefeyi de böyle yaparız.

PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR: Hocam süremizin sonuna geldik. Verdiğiniz kıymetli bilgiler için çok teşekkür ediyorum. Saygıdeğer izleyicilerimize de bizi sabırla, ilgiyle dinledikleri için teşekkür ve saygılarımızı sunuyoruz.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzşözümüz

2022

Rasim ÖZDENÖREN

Türk Edebiyatında İdeoloji

Düzenleyen: Manolya Gürocak

23 Nisan Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Rasim ÖZDENÖREN
Türk Edebiyatında İdeoloji

Düzenleyen: Manolya Gürocağ

23 Nisan Cumartesi 14:00

CANLI YAYIN

KONYA MERAM KARATAY KATILIMLARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

RASİM ÖZDENÖREN

MANOLYA GÜROCAĞ/Yöneten: Merhabalar efendim. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin düzenlediği “Türk Edebiyatında İdeoloji” konulu programımızı bugün değerli üstadımız, kıymetli yazarımız, Rasim Özdenören hocamızın Ankara’daki evinden gerçekleştiriyoruz. Aslında Yazarlar Birliğimizin yıllık takvim planlamasına göre Rasim Bey bu program için Konya’ya gelecek ve konferans verecekti ama sağlık sorunları ortaya çıkınca bu mümkün olmadı. Bir süre hastanede tedavi gören hocamız şu an evinde istirahat ediyor

ama Konya’ya verdiği sözü yerine getirmek istedi. Biz de onu yormak için canlı yayınımızı evinden yapıyoruz.

Sözü hocamıza bırakmadan önce ben izleyicilerimize kendisini biraz tanıtmak istiyorum. Rasim Özdenören 1940 yılında Kahramanmaraş’ta dünyaya geldi. İlkokulu Kahramanmaraş’ta ve Malatya’da okuduktan sonra, Tunceli Ortaokulundan mezun oldu.

Öğrencilik yıllarında arkadaşlarıyla Türkiye'nin önde gelen edebiyat dergilerini izleyip, yerel gazetelerde sanat sayfaları düzenlemeye başlarken, birlikte, o dönem yayınına ara verilen Maraş Lisesinin Hamle dergisini yeniden çıkardılar.

İlk hikayesi, "Akarsu", Varlık dergisinde 1 Ocak 1957'de çıktı.

Ailesiyle İstanbul'a taşındı ve İstanbul Üniversitesinde, İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsünü 1964'te, Hukuk Fakültesini ise 1967'de bitirdi.

1964-1965'te Yeni İstiklal gazetesinin sanat sayfasını yönetti, 1950'li yıllarda yazdığı, "Eskiyen", "Oda", "Yolda", "Kan Otları", "Mani Olunmuş Adam", "Ricat", "Çark", "Sabah", "Koridor" ve "Düğüm" adlı hikâyelerini bu sayfada yayımladı.

Nuri Pakdil, Mehmet Akif İnan, Erdem Bayazıt ve Alaeddin Özdenören ile 1969'da "Edebiyat" dergisinin kurucuları arasında yer aldı.

Ankara'da, Devlet Planlama Teşkilatında (DPT) uzman yardımcısı olarak işe başladı.

Nuri Pakdil'in yayımladığı "Edebiyat" dergisinde yazılar yazdı.

"Kalkınma İktisadı" konulu yüksek lisans çalışması için 1970'te ABD'ye gitti, ancak New Mexico Üniversitesinde tezini tamamlayamadan geri döndü, 1971'de Ayşe Hanım ile Kahramanmaraş'ta evlendi.

Bursa'da yedek subay personel okulunda 1972'de 6 ay eğitim gördükten sonra, kışla görevini Şırnak'ta yaptı.

1975'te Kültür Bakanlığına bakanlık müşaviri olarak atandı, 1977-1978'de müfettiş olarak çalıştı. Kültür Bakanlığındaki görevinden 1978'de ayrıldı ve 1980'de tekrar DPT'de çalışmaya başladı. Burada uzman, yayın ve temsil dairesi başkanlığı, genel sekreter yardımcılığı ve müşavirlik gibi çeşitli görevlerde bulunduktan sonra genel sekreter iken 2005 yılında emekli oldu.

Cahit Zarifoğlu, Mehmet Akif İnan, Erdem Bayazıt ve Alaeddin Özdenören ile 1976'nın sonunda "Mavera" dergisini kurdular. Hikâye ve yazıları Varlık, Türk Sanatı, Arayış, Hamle, Dost, Soyut, Yeni İstiklal, Diriliş, Edebiyat, Mavera, Yeni Devir, Yeni Zemin, Yedi İklim, Kaşgar, Hece, Zaman, Yeni Şafak, Yeni Dönem'de yayımlandı.

İlk kitabı "Hastalar ve Işıklar"ın 1967'de de yayımlandı. 1973'te "Çözülme", 1974'te "Çok Sesli Bir Ölüm" adlı kitaplarını okuyucuyla buluşturdu. Prag'da yapılan Uluslararası TV Filmleri Yarışması'nda Jüri Özel Ödülü'nü kazanan Çok Sesli Bir Ölüm 1984'te, Çözülme ise 1973'te, televizyona film olarak uyarlandı.

"Çarpılmışlar" kitabı 1977'de, "Gül Yetiştiren Adam" romanı 1979'da, "Denize Açılan Kapı" eseri 1983'te, Hz. Yusuf kıssasından yola çıkarak kaleme aldığı "Kuyu" 1999'da, "Ansızın Yola Çıkmak" ile "Hışırtı" 2000'de, "Toz" ise 2002'de okuyucuyla buluştu.

Rasim Özdenören hocamız, Türk edebiyatına damga vuran Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Nuri Pakdil, Mehmet Akif İnan, Alaeddin Özdenören ve Ali Kutlay ile birlikte 7 güzel adam olarak anılıyor.

Pek çok da ödül aldı. 1978'de İki Dünya kitabıyla Türkiye Millî Kültür Vakfı'nın Fikir Dalında Jüri Özel Ödülü'ne layık bulundu.

1984'te Denize Açılan Kapı kitabı ile Yazarlar Birliği'nin 'Yılın Hikâyecisi Ödülü'nü aldı.

1986'da Ruhun Malzemeleri kitabı ile Türkiye Yazarlar Birliği'nin 'Deneme Ödülü'ne layık görüldü.

2008'de Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk Dil Kurumu, RTÜK'ün iştirakiyle düzenlenen Karaman Türk Dili Ödülü kapsamında "Türkçeyi Güzel ve Doğru Kullanan Edebiyatçı Ödülü" verildi.

2009'da TBMM Üstün Hizmet Ödülü'ne layık bulundu.

2011'de Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve 2015'te Sakarya Üniversitesi tarafından fahri doktora unvanı verildi.

2015'te Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne layık bulundu.

2016'da Star gazetesinin düzenlediği Necip Fazıl Kısakürek Saygı Ödülü'nün sahibi oldu.

2018'de Bayburt Üniversitesi'nin düzenlediği 2. Dede Korkut Ödülleri kapsamında Özdenören'e "Bilge Adam Ödülü" verildi.

Eserlerini de burada zikretmek istiyorum:

Hikayeleri: Hastalar ve Işıklar (1967), Çözülme (1973), Çok Sesli Bir Ölüm (1974), Çarpılmışlar (1977), Denize Açılan Kapı (1983), Kuyu (1999), Hışırta (2000), Ansızın Yola Çıkmak (2000), Toz (2002)

Romanı: Gül Yetiştiren Adam (1979)

Denemeleri: İki Dünya (1977), Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler (1985), Yaşadığımız Günler (1985), Ruhun Malzemeleri (1986), Yeniden İnanmak (1987), Kafa Karıştıran Kelimeler (1987), Çapraz İlişkiler (1987), Yumurtayı Hangi Ucundan Kırmalı? (1987), Müslümanca Yaşamak (1988), Red Yazıları (1988), Yeni Dünya Düzeninin Sefaleti (1996), Ben ve Hayat ve Ölüm (1997), İpin Ucu (1997), Acemi Yolcu (1997), Kent İlişkileri (1998), Yüzler (1999), Köpekçe Düşünceler (1999), Eşikte Duran İnsan (2000), Yazı İmge ve Gerçeklik (2002), Aşkın Diyalektiği (2003), Düşünsel Duruş (2004) Siyasal İstiareler (2009), Açık Mektuplar (2014), Edebiyat ve Hayat (2012), Hadislerin Işığında Hz. Muhammed (2018)

Bütün bu güzel eserler için teşekkür ederek sözü Rasim Özdenören Hocama bırakmak istiyorum. Efendim, Türk Edebiyatında ideoloji konusunda bize neler anlatacaksınız?

RASİM ÖZDENÖREN: Teşekkür ederim. Bu program için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin Başkanı değerli dostum Ahmet Köseoğlu beni Konya'ya davet etmişti. Konya Şubemizin çok güzel programları oluyor, kendilerini tebrik ediyorum. Fakat beklenmedik bir durumla karşılaştım ve bir süre hastanede kaldım. Şimdi de evimde istirahat etmem tavsiye edildi. Bu yüzden canlı yayında konuşacağız. Ben kısa konuşacağım ve sözü Manolya hanıma bırakacağım.

İDEOLOJİ OLMADAN KENDİMİZİ İZAH ETMEMİZ ZORLAŞTI

İdeolojinin kendisi alabildiğine geniş bir konudur. Çok yeni olmakla beraber; son yüz-yüz elli yılın ortaya çıkardığı bir kavramdır. Daha öncesinde ne fikir dünyamızda ne edebiyat dünyamızda böyle bir kavram yoktu. Fikir vardı, fikriyat vardı ama ideoloji kelimesi son yüz elli yılın fikir ve edebiyat dünyasına bir armağanı, hediyesi oldu. Yeni bir kavram ama bütün fikir dünyasını etkiledi ve bizi ister istemez kendi mecrasına doğru sürüklüyor. Onsuz kendimizi izah etmemiz bir hayli zorlaşmış vaziyette gibi görünüyor.

Ben konuşmamı burada tamamlayıp müsaadenizle istirahate çekilmek istiyorum ve sözü Manolya'ya bırakıyorum.

MANOLYA GÜROCAK: Rahatsızlığına rağmen bizi evinde kabul edip programımıza katılan Rasim Özdenören hocamıza çok teşekkür ediyorum. Onun eserleriyle ilgili aldığım notları kıymetli izleyicilerimizle paylaşarak programımıza devam edeceğim.

YAZAR YAZMADIKLARINDAN ÇAĞINA BORÇLANIR MI?

Rasim beyin hayatı Türk edebiyatında ideoloji konuşmasını yapmak için ideal bir örnek. Çünkü o bu konuyu hem yazmış hem eleştirmiş hem de kendi hayatında izleyebileceğimiz bir noktaya getirmiştir.

Ruhun Malzemeleri adlı kitabında da bu konuyu, dünya edebiyatından bir takım örneklerle ele almaktadır. Bu örneklerden ilki Fransız devrimi sürecinde yaşananlar ya da Fransa'nın o günün koşullarında çağın getirdiği olaylar esnasında sanatçıların neler yaptığına bakarak başlıyor. Burada Rasim Bey Sartre'dan bir alıntı yapıyor;

“Sartre'ın günün koşulları, olayları ve gündemiyle ilgi yazdıklarını eserlerinde görüyoruz; kendi döneminde kaçış edebiyatı yapan sanatçıları eleştiriyor. Dönemin bütün olaylarına, sıcak gelişmelerine kendini kapatıp gündemin 17. Yüzyıl gündeminin sıcaklığında mistik şiirler yazarak kendini gündeme kapatan şairleri eleştiriyor.”

Bu alıntının ardından Özdenören şu soruyu soruyor;

“Voger ve Gonkor; kendi dönemlerinde dönemin sıcak gelişmelerine, politikasına, siyasetine ya da çok önemli olaylarına seyirci kalmazken onlar bu konularda kalem kıpırdatmadılar. Bu şu soruyu doğuruyor: Acaba bir yazar yazdıkları kadar yazmadıklarıyla, söyledikleri kadar söylemedikleriyle de okurlarına ve çağına bir şeyler borçlanıyor mu?”

ÖZDENÖREN GÜNDEME MÜDAHALE EDEN BİR YAZAR

Rasim Bey bu tespitlerden sonra, “Acaba Calas davası gerçekten Voltaire’in işi miydi?” diye de soruyor. Ayrıca, o dönem de bazı davaların yazarların işi mi olduğunu da soruyor. Aslında bu sorunun cevabını kendi hayatında da, edebi ürünleri ve denemelerinde veriyor Rasim Bey.

Biz Rasim Beyin, kendi döneminin sorunlarına seyirci kalmak bir yana; bu sorunlarla ilgili kendine ciddi sorumluluklar çıkaran ve bırakın seyirci kalmayı, gündeme müdahale edecek boyutta öncelik aldığını görüyoruz.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin klasik program formatının dışında bir yayın yaptık. Ben konuşmamı burada bitirmek istiyorum. Bizi izlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Dr. Hüseyin Öksüz

Prof. Dr. Fatih Özkafa

40. Vefat Yılında

Hattat Hâmid Aytaç

Düzenleyen: Öğr. Gör. Nihat Kağnıcı

7 Mayıs Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

40. Vefat Yılında
**Hattat
Hâmid
Aytaç**

Dr. Hüseyin Öksüz Prof. Dr. Fatih Özkafa

Düzenleyen: Öğr. Gör. Nihat Kağnıcı

7 Mayıs Cumartesi 14:00

YER: İbrahim Halk Kütüphanesi **CANLI YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

KATILIMLA MERAM KARATAY

HÜSEYİN ÖKSÜZ PROF. DR. FATİH ÖZKAFA

ÖĞR. GÖR. NİHAT KAĞNICI/Yöneten: Kıymetli misafirler ve ekranları başında bizleri izleyen değerli seyirciler; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin Hattat Hamid Aytaç'ı anmak üzere düzenlediği toplantıya hoş geldiniz. Bugün salonda iki konuşmacımız olacaktı. Ancak Hattat Hüseyin Öksüz hocamız, mecburi bir İstanbul seyahati için aramıza katılamadı. Hocamız, sözünü yerine getirmek üzere kısa bir video konuşması yaparak Hattat Hamid Aytaç hakkında bize bilgiler verecek. Daha sonra Prof. Dr. Fatih Özkafa hocamız Hat sanatının duayeni olan Hamid Aytaç'ın hayatı hakkında detaylı bilgiler verirken eserlerinden seçtiği bir de sunum yapacak. Şimdi teknik yönetmenimizden, Hüseyin Öksüz hocamın konuşmasını perdeye yansıtmasını rica ediyorum.

HATTATLAR ESERLERİYLE YAŞAR

HATTAT HÜSEYİN ÖKSÜZ: Efendim, muhterem hazirunu saygıyla selamlarım. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin Başkanı, değerli dostum Ahmet Köseoğlu ile evvelki aylarda görüştüğümüzde programa katılabileceğimi söylemiştim ama bir zaruret hasıl oldu, İstanbul'a geldik. Konya'ya dönüşümüz gecikince de teknolojiden istifade edip video görüntüsüyle aranızda olmak istedim.

Hattatlar bu dünyadan göç etseler bile insanlar arasında daima yaşayan kimselerdir. Çünkü eserleri yaşıyor, yüzyıllar geçse de kaybolmuyor, hatta daha da kıymetleniyor. Hattatların ve hattatlığın kaderi budur. Her ne kadar torundan toruna kalsa da değeri düşmüyor, kıymetleniyor, insanlar onu elde etmek için yarışıyorlar.

HÂMİD HATTATLAR SİLSİLESİNİN EN BÜYÜKLERİNDEN BİRİDİR

Hattat Hâmîd, Hz. Ali Efendimizle başlayan ve bin dört yüz yıldan beri devam edegelen hattatlar silsilesinin en büyük halkalarından biridir. Bizim, hattatlar arasında dünya da en çok bilinen, adı İslâm âlemini de aşmış iki hattatımız vardır. Bunlardan biri Hattat Hafız Osman biri de Hattat Hâmîd'dir. Ben de Hattat Hamid'den ders almış biriyim. Burada onunla bir hatıramı nakletmek isterim. Dersimi götürdüğüm bir gün duvarda bir yazı gördüm; şöyle diyordu:

“Talebelerime; hayat şartlarının zorluğundan her ders yüz liradır.”

Meşkime baktı, dersimi bitirdim. Ben “Hocam duvarda bir yazı gördüm, ben de dâhil miyim?” dedim. Hayır, evladım, estağfirullah. Her gelen ders almak istediğini söyleyip benden Rabbi Yessir'i alıyor, bir daha uğramıyor, bunu onlar için yazdım” dedi. Hakika-

ten bizim arkadaşlar öyle yapıyorlardı. Sonra azimli olup da devam edenlerden para almadı.

Hâmid'in en kıymetli eseri elbette talebeleri ve onların talebeleri-
dir. Hamid'in yolunu devam ettiren talebeleri çoğaldılar. Dünyanın
neresinde hat sanatı çalışılıyorsa orada Hattat Hâmid bilinir ve örnek
alınır. Talebelerinin talebeleri de bu güzel sanatı yaşıyorlar.

HAT SANATINI DÜNYAYA SEVİDİRDİ

İslam Konferansı Teşkilatının birimlerinden IRCICA'nın 1986'dan beri her üç yılda bir düzenlediği Uluslararası Hat Yarışmalarında dünya hattatları bütün hünerlerini ortaya koyar. Bu müsabakaların ilki Birinci Uluslararası Hattat Hâmid Hat Yarışması adıyla düzenlenmiştir. Rahmetli hiçbir zaman yazıya doyamadı. Doksan yıllık ömrü hep yazıyla geçti. Hiçbir zaman kalemi elinden bırakmadı. Sanatı için birçok sıkıntılara, çilelere katlandı. 18 Mayıs 1982'de vefatından sonra hat sanatına olan ilgi bütün dünyada yayılmaya başladı. O bugünleri dünya gözüyle göremedi, umarız ruhu bu güzelliklerden haberdardır. Allah mekânını cennet etsin. Ben bu güzide programı tertip ettikleri için Türkiye yazarlar Birliğimize ve katılı bizleri dinledikleri için de misafirlerimize çok teşekkür ediyorum.

NİHAT KAĞNICI: Kıymetli Hüseyin Öksüz hocamıza, bu veciz konuşmaları için teşekkür ediyorum, sağlıklar diliyorum. Şimdi konuşması ve sunumunu yapmak üzere Prof. Dr. Fatih Özkafa hocamızı kürsüye davet ediyorum.

KONYA VEFA ŞEHİRİ

PROF. DR. FATİH ÖZKAFA: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi yönetimine ve Başkanı Sayın Ahmet Köseoğlu beyefendiye, Hattat Hâmid Aytaç'ın vefat yıldönümünde burada böyle anlamlı bir programa ev sahipliği yaptıkları için teşekkür ediyorum. İki sene önce 2020 yılında da hat sanatında Türk mektebinin kurucusu diyebileceğiniz Şeyh Hamdullah'ın 500. vefat yıldönümüydü, yine Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi tarafından bir program gerçekleştirilmişti. Osmanlı hat sanatının son temsilcisi diyebileceğimiz Hattat Hâmid Aytaç'ın vefat yıldönümünde yine aynı çatı altında anma programı gerçekleşiyor, bunun çok manidar olduğunu düşünüyorum. Bunların Konya'da gerçekleşiyor olması gerçekten çok anlamlıydı.

İstanbul'da Şeyh Hamdullah adına bir sempozyum ve bu sempozyum kapsamında bir de seçki eserlerden oluşmuş hat sergisi planlıyorduk. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Albaraka tarafından ortaklaşa düzenlenen bir program olacaktı. Fakat büyük virüs salgını sebebiyle gerçekleştirilemedi. Konya'da pandemi şartlarında uygun tedbirler alınarak, en azından sempozyumun konferans kısmını, Şeyh Hamdullah'ı anarak gerçekleştirmiş olduk.

HAT SANATINA MUTEBER BİR MEVKİ KAZANDIRDI

Hattat Hâmid Ayaç 1892 senesinde Diyarbakır'da dünyaya gelen bir büyük sanatkar. Adını sadece Türkiye ve Osmanlı topraklarında değil bütün İslâm âleminde duyurabilmiş müstesna bir şahsiyet. Ve Hattat Hâmid Ayaç günümüz hat sanatının üstatlarının da hocası. Dolayısıyla bugün Türkiye'de ve dünyada hat sanatı muteber bir mevkiye sahipse bunun ardındaki en önemli isimlerden biri belki de Hattat Hâmid Ayaç'tır.

BABASI HATTAT OLMASINI İSTEMİYORDU

Hattat Hâmid'in asıl adı Şeyh Musa Azmi ve Diyarbakır'da dünyaya geldiği için, Hattat Hâmid El Âmidî diye imzasını atıyor. Amid bildiğiniz gibi Diyarbakır'ın eski ismidir. Babası Zülfikâr ağa, İlk başlarda Hattat Hâmid'in yazıya karşı olan merakına mukabil mücadele ediyor. Yani küçük Musa Azmi'nin hat sanatıyla, yazıyla iştiğal etmesine pek taraftar değil. Tak ki Hâmid bir müsabakaya katılıp,

padişahın tuğrasını çekerek bir altın kazanınca artık babası onun yazıyla meşgul olmasına müsaade ediyor.

Silsile olarak nesebinde yine başka hattatlar var. Dedelerinden Adem El Âmidi yine bir hattat. Başka hattatlar da var. Dolayısıyla Hattat Hâmid Aytaç kökeninde hattatların bulunduğu bir aileye mensup.

İLK DERSİ RİKA ÜZERİNE ALDI

Küçük yaşlarda Rika yazısını Vahit Efendi'den meşk ediyor. Bildiğiniz

gibi Osmanlı döneminde Arap veya İslâm harfleri diyebileceğimiz, şimdi eski yazı olarak da telaffuz edilen yazı ilk mekteplerde, yani İptidaiyelere öğretiliyordu ve aslında sanatlı bir yazı olmaktan ziyade günlük hayatı idame ettirmek için okumuş yazmış olan herkesin öğrendiği bir yazı idi.

HEM HATTAT HEM DE RESSAMDI

Asıl hat sanatı eğitimi alabilecek olanlar sülüs hattıyla Rabbi Yesir yazarak bu eğitime başlıyorlardı. Bu dönemde Şeyh Musa, Vahit Efendi'den ilk olarak Rika meşklerini alıyor. Sonra Ahmet Hilmi Efendiden sülüs hattını meşk ediyor. Bir de resim macerası var, Hâmid Aytaç aynı zamanda ressam diyebileceğimiz çok yönlü bir sanatkâr. Resim derslerini Askeri Rüştiye Mektebinde resim hocası olan Hilmi Efendi'den alıyor. Sonraki dönemlerde bir takım tablolar da ortaya çıkarmıştır.

MEKTEBİ HUKUK'U BIRAKIP SANAYİİ NEFİSE'YE GİTTİ

1906 senesinde, İdadiden mezun olduktan sonra İstanbul'a geliyor. Eski öğrenim sisteminde İptidaiye, Rüştiye ve İdadi olmak üzere, ilköğrenim kademeleri lise sonuna kadar bu şekilde devam ediyordu. Daha sonra yüksek tahsil için Mekteb-i Hukuk'a giriyor ancak burayı tamamlayamıyor. Babası vefat ediyor ve geçim derdine düşüyor. Maişet derdinden dolayı Hukuk Fakültesi eğitimi yarıda kalıyor.

Daha sonra Sanayii Nefise mektebine gidiyor, şimdiki adıyla Güzel Sanatlar diyebiliriz. Sonra hat sanatı ile ilgili tekamülünü daha büyük isimlerden destek alarak devam ettiriyor. Nazif Bey'den cel'i sülüs dersi alıyor, Osmanlı'nın son Reis-ül Hattatini olan Kamil Akdik'ten sülüs ve nesih derslerini alıyor. Yine bir başka büyük isim İsmail Hakkı Altunbezer; son Osmanlı tuğrakeşidir, ondan da Tuğra dersleri alıyor. Osmanlı talik hattının son büyük ustası Hulusi Yazgan Efendi'den de talik dersleri alıyor.

Bu kadar ders almasına rağmen icazeti yok ama Allah vergisi büyük bir kabiliyeti olduğu için bu dersler onun büyük bir sanatkâr olmasına kâfi geliyor. Zaten ders aldığı her bir hocası, sahasında dev sayabileceğimiz isimlerdir.

ÖĞRETMENLİKTEN HATTALIĞA

1980 senesinde Gülşen'i Maarif mektebinde resim ve yazı hocalığı yapıyor. Aynı zamanda resim dersleri verdiğini öğreniyoruz. Daha sonra Mektebi Harbiye matbaasında hattatlık yapıyor. Eskiden matbaalarda kitaplar Osmanlı imlasıyla tab edildiği için bu kitapların kapak isimleri, kitap isimleri, müellif isimleri ve bir takım tasarımlar hattatlar tarafından gerçekleştiriliyordu. Yine erkan-ı Harbiye-i umumi hattatı oluyor. Yani askeriyede özellikle haritaların üzerindeki yazılar falan sülüs veya nesih yazılarıyla bir görevli hattat tarafından yazılıyor. İşte bu vazifeyi de Hâmid Hoca deruhte ediyor. Orada daha evvel görev yapmış olan Nazif Bey'in vefatı sebebiyle vefatı sebebiyle kendisi erkân-ı harbiye-i Umumiye de Hattat olarak görevlendiriyor. Hocasının resmi manada da bir Halefi olmuş oluyor.

MUSA AZMİ'DEN HATTAT HAMİD'E GEÇİŞ

Bu yıllardan sonra artık Musa Azmi'den Hamid'e doğru geçiş var. Ondan evvel Hâmîd diye bir isim yok, çünkü Hâmîd onun mahlasıdır. Bugün artık İslâm âleminde, sanat dünyasında Musa Azmi dediğimiz zaman çok az kişi onun kim olduğunu bilir. Onun daha çok tanınmış olduğu isim Hâmîd mahlasıdır. Eskiden zaten birçok büyük hattatın resmi dairelerdeki görevlerinde kendisine bir icazet kabilinde mahlas verilirdi. Hatta Hüseyin Öksüz hocamız da genellikle Konevi diye imza atıyor.

Hâmîd'e doğru geçiş söz konusu olduğu yıllarda kendisine bir yazı evi açıyor ve ismini de Hattat Hâmîd Yazıevi olarak belirliyor. Burada her türlü tasarım, takip işleri yapıyor. Özellikle kartvizitler, isim logoları, kitap adları, birtakım grafik çalışmaları, afişler tasarlıyor, etiketler basıyor. Yani grafik tasarımcılıkla, matbaa âlemi ile ilgili her türlü işi yapabilen çok yetenekli, çok yönlü bir sanatkâr ortaya çıkıyor.

EŞİNDEN AYRILINCA MÜNZEVİ BİR HAYATA BAŞLIYOR

Meslektaşısı olan Arif Hikmet Bey'in bir matbaa işletmesi vardır. Arif Hikmet Bey bir müddet sonra vefat ediyor ve matbaa İşletmesi hanımına kalıyor. Adile Hanım hanımdan bu matbaayı Hâmîd Hoca devralıyor; hanumefendi ile iş ortaklığı yaparak matbaayı işletiyor. Bir müddet sonra ise bu iş ortaklığı bir aile birliktelikle dönüşüyor. Daha evvel bir kısa süren evliliği olmuş boşanmış olan Hâmîd Efendi Adile hanımla ikinci evliliğini gerçekleştiriyor. Sonra bu evlilik de yürümüyor ve boşanıyorlar. 1960'lardan sonra artık tekrar bir evlilik söz konusu olmuyor Hattat Hâmîd münzevi bir hayat sürmeye başlıyor.

HEDİYE EDİLEN DAİREYİ "BURADA İLHAM GELMEZ DİYE" ALMADI

İstanbul Cağaloğlu'nda Reşit Efendi Hanında hayatının sonuna kadar sadece yazı yazmakla meşgul oluyor. Hayatının son demlerinde Ekmeleddin İhsanoğlu Bey IRCICA başkanıyken ona güzel bir daire almak istiyor ve bu dairenin kendisine tahsisi için hocayı atölyeden alıp eve götürüyorlar. Hoca bakıyor; evet son derece güzel, temiz, yepyeni bir daire; fakat 'Yapamam, burada bana ilham gelmez' diyor ve o köhne hanına geri dönüyor.

Orada son derece zor şartlar altında kendine bir ortam oluşturmuş; kirinden, pasından, yağmurundan rahatsız olmuyor. Hatta Hüseyin hocamızın anlattığı bazı hatıralara göre farelerin falan da bulunduğu bir mekân burası. Yağmurda su basıyor, hoca kâğıtları, yazıları kurtarmak için çabılıyor. Öğrencilerden bir tanesi bugün peçete dediğimiz tarzda bir şeyler getiriyor, o havlu peçeteleri yerlere basarak yazıları kurtarıyor. Buna hoca çok seviniyor ve dua ediyor.

İYİ NİYETİNİ İSTİSMAR EDENLER DE OLDU

Hoca insanların hat sanatına az ilgi gösterdiği o dönemlerde kendisine gelen her türlü talibe kapısını açmış fedakâr bir insandı. Hocanın bu yönünü istismar ederek ondan bir Rabbi Yessir koparıp kaçmış olanlar da var. Meşk etmek için geliyor, ‘Hocam bana bir Rabbi Yessir yazar mısın?’ diyor. Şimdiki gibi fotokopi yok, cep telefonu yok; hoca orijinal olarak bir kâğıda özene bezene yazıyor. Onu alıyor ondan sonra bir daha uğramıyor. Onlar şimdi tabii epey para ediyor, müzayedelerde falan satılıyor. Veyahut bazıları buradan prim de yapmışlar, ben Hâmid Hoca’dan ders aldım diye.

Bugün hamdolsun; Türkiye’de ve dünyada binlerce kişi hat sanatı ile meşgul oluyorsa bu fedakârlıklar yatıyor. 18 Mayıs 1982 senesinde, 90 yıllık bir ömür sürdürdükten sonra irtihal ediyor. Bu süre zarfında sayısız eserler ortaya çıkarmıştır. Bunlardan iki tane Mushaf var ki en başta zikretmemiz gereken eserlerindedir.

Fotoğraf gösterimine teknik aksaklık yüzünden geç başladığımız için, bize ifade edilen sürenin çok üzerine çıktığımızı biliyorum. İlgile ve sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

NİHAT KAĞNICI: Değerli misafirler, Hattat Haid Aytaç’ı anmak üzere düzenlediğimiz toplantıda verdiği kıymetli bilgiler ve arşivinden derleyip bizimle paylaştığı nadide eserler için Prof. Dr. Fatih Özkafa hocama çok teşekkür ediyorum. Şimdi kapanış konuşması ve plaket takdimi için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Sayın Ahmet Köseoğlu ile Doç. Dr. Mustafa Çıpan’ı kürsüye davet ediyorum.

KÖSEOĞLU’DAN PLAKET

AHMET KÖSEOĞLU: Kıymetli hazirunu ve sosyal medya kanallarımızdan programımızı izleyen kıymetli kültür dostlarımızı saygın ve hürmetle selamlıyorum. Hüseyin Öksüz hocamız da bugün burada olacaktı ama nasibi onu İstanbul’a götürdü. Fakat video yöntemiyle de aramıza katılarak bizleri mutlu etti. Bugün salonun teknik donanımında yaşanan problemden kaynaklı olarak, Fatih hocamın sunumunu ekrana yansıtmakta sorun yaşadık. Elde olmayan bu durumdan ötürü hem sizlerden, hem de hocamızdan özür diliyorum.

Ben, “Hat Sanatı Cennet Sanatıdır” diyerek, bu sanatın Profesörü Fatih Özkafa hocama plaketini ve TYB’mizin İnsanlığa Sözümüz Var adlı eserini takdim ediyorum. Programın düzenleyicisi arkadaşımız Öğr. Görevlisi Nihat Kağnıcı’ya da belge ve kitap takdimini Doç. Dr. Mustafa Çıpan hocamız yapacak.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Mevlüt Çam

Mustafa Sonay Gürgen

Doç. Dr. Ahmet Akman

Vakıf İnsan

14 Mayıs Cumartesi 14:00

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

T.C.
VAKIFLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KONYA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Sahip Ata
Vakıf Müzesi

CANLI
YAYIN

Vakıflar Haftası

09-15 MAYIS 2022

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZ SÖZÜMÜZ

2022

Vakıflar Haftası
Vakıf İnsan

Mevlüt Çam Mustafa Sonay Gürgen Doç. Dr. Ahmet Akman

14 Mayıs Cumartesi 14:00

Sahip Ata Vakıf Müzesi **CANLI YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

MEVLÜT ÇAM MUSTAFA SONAY GÜRGEN

DOÇ. DR. AHMET AKMAN/Yöneten: Değerli misafirler, Vakıf Haftası münasebetiyle Konya Vakıflar Bölge Müdürlüğü ve Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin birlikte organize ettiği programların “Vakıf İnsan” konulu faslında bugün panel Sahip Ata Vakıf Müzesi Salonunda sizlerle beraberiz; hepimiz hoş geldiniz. . Pannelistlerimiz, Ahmet ve Nezahat Keleşoğlu Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mustafa Sonay Gürgen ve Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Daire Başkanı Mevlüt Çam ile söyleşimize geçmeden önce Vakıflar Bölge Müdürü Nurullah Osmanlı’yı açılı konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

OSMANLI: ANADOLU’DA 60 BİN VAKIF YER ALDI

VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRÜ NURULLAH OSMANLI: Değerli misafirlerimizi ve ekranları başında bizi izleyenleri saygıyla selamlıyorum. Vakıflar Anadolu medeniyetinde en önemli unsurlardan biridir. Elimizdeki kayıtlara göre, Anadolu’da altmış binden fazla vakfın yer aldığını biliyoruz. Konya’da halen yürütmekte olduğumuz, denetim ve yükümlülüklerimiz altında dört yüze yakın vakfımız var. Yüz elli bir adet vakfımız da görev yapmaktadır. Bu sene Vakıflar Haftası için paylaşım amaçlı bir tema belirleyip vakfın

ne kadar önemli olduğunu hatırlatmak istedik; geçmişi andığımız kadar geleceğe de vurgu yaptık. Her gün farklı proje ortaklarıyla farklı konuklarla vakfa dair farklı konuları gündeme taşıyan programlar gerçekleştirdik. Bugün de Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi işbirliği ile son oturumu icra edip kapanışı yapacağız.

DOÇ. DR. AHMET AKMAN: Değerli Bölge Müdürümüze konuşmaları için teşekkür ediyorum. Şimdi de konuşmalarını yapmak üzere Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu Beyefendiyi kürsüye davet ediyorum.

KÖSEOĞLU: SİVİL TOPLUMLA ORTAK FAALİYET YAPMAK ÖNEMLİ

AHMET KÖSEOĞLU: Vakıf medeniyetinin merkez şehirlerinden biri olan Konya’da Vakıflar Haftası kutlamaları için Selçuklu Mimarisinin zarif örneklerinden biri olan bu güzel salonu tercih ettiklerinden ötürü Vakıflar Bölge Müdürlüğümüzü tebrik ediyorum. Ecdadın yaptığı bu zarif binaları görünce bizim program yaptığımız salonların sentetik olduğunu düşünüyoruz. Büyük Selçuklu’da Nizamül Mülk, Türkiye Selçuklu devletinde de Sahib-i Ata Fahreddin Ali, yani dinin övüncü, Kavvamül Mülk, yani devletin dayanağı, Ebul Hayrat, yani hayırların babası gibi sıfatlarla anılıyordu. Günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğümüz bu işin Ebül Hayrat kısmını olduğu kadar Kavvam kısmını da icra ediyor. Dolayısıyla devletimiz de yapmış oluyor. Ben sivil toplum kuruluşlarıyla ortak faaliyetler yapmanın önemini de burada vurgulamak istiyorum. Ve bu konudaki hassasiyeti nedeniyle Vakıflar Bölge Müdürümüzü, personelinin kutluyorum. Osmanlı’da ve Selçuklu da olduğu gibi sivil kuruluşlarla iş işe olabilirsek bu iş daha anlamlı olabilir.

AHMET AKMAN: Efendim, Yazarlar Birliği bünyesinde birlikte görev yaptığımız Başkanımız Ahmet Köseoğlu’na konuşmaları için teşekkür ediyorum. Konuşmalarını yapmak üzere Karatay Belediye Başkanımız Hasan Kılca Beyi kürsüye davet ediyorum.

KILCA: ECDAT YADİGÂRLARI İHYA EDİLİYOR

KARATAY BELEDİYE BAŞKANI HASAN KILCA: Muhterem katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Karatay ilçemiz Selçuklu devletinden günümüze intikal eden önemli vakıf eserlerine ev sahipliği

yapmaktadır ve bu açıdan zengindir. Konya Vakıflar Bölge Müdürlüğümüzü Vakıf eserlerin korunması için yürüttüğü çalışmalardan dolayı tebrik ediyorum. Mesela biz Vakıflar Müdürlüğümüzle birlikte, yıkılmak üzere olan, sekiz yüz yıllık ecdat yadigârı Obruk Hanını restore edip hizmete açılma aşamasına getirdik. Karatay'da ne kadar tarihi cami ve tarihi mekân varsa hepsini aslına uygun olarak restore edip gelecek nesle aktarmak üzere elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Programımız hayırlara vesile olması dileğiyle hepiniz tekrar selamlıyorum.

VAKIFLAR İLİM VE HAYIR ÜRETEK KURUMLARDIR

AHMET AKMAN: Belediye Başkanımız Sayın Hasan Kılca'ya, hem konuşmaları hem de Vakıf eserlerin bakımı ve korunması için gösterdikleri gayretler nedeniyle teşekkür ediyorum.

Tarihte vakıf uygulama ve geleneklerinde çok önemli örnekler var. İyilik yapmak, vakıf kültürü ile bireysellikten çıkarılarak kurumsallaştırılmış. İnsanların tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri konular, bir vakıf çerçevesi içerisinde sürdürülebilir hale getirilmiş. Şimdi panelistlerimiz Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Daire Başkanı Mevlüt Çam ve Konya'nın önde gelen hayırseverlerinden Ahmet ve Nezahat Keleşoğlu Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mustafa Sonay Gürgen'i kürsüdeki yerlerine davete ediyorum. Sohbetimize başlamadan önce ben kendilerini kısaca tanıtmak istiyorum.

Vakıf Haftası

09-15 MAYIS

Konya doğumlu olan Mustafa Sonay Gürgen, orta ve lise öğrenimini Konya Maarif Koleji'nde tamamladıktan sonra lisans derecesini İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İşletme-Maliye Bölümü'nde yaptı. Çalışma hayatına 1976 yılında Selçuk Ecza Deposu A.Ş.'de başladı. Selçuk Ecza Deposu A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanlığının yanı sıra Ahmet ve Nezahat Keleşoğlu Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanlığı da yapmaktadır.

Sayın Mevlüt Çam ise....

ÇAM: VAKIFLARIN TEMELİ DİNİ REFERANSLARDIR

MEVLÜT ÇAM: Konya'da bu yıl icra edilen Vakıf Haftası kutlamalarından duyduğum memnuniyeti ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum. Vakıf kurmadaki öncelikli, en temel dayanak dini referanslardır. Ecdadımız da bu prensipten hareket etmiştir. Cenabı Hakkın emirleri, Peygamber Efendimizin hadis ve uygulamaları buna en büyük referans kaynağıdır. Allah Yüce kitabı Kur'an da Müslümanlar arasında hiçbir alanda yarışmayı emretmezken bizlere hayırda yarışmayı tavsiye etmiş. Yine bizi vakıf kurmaya yönlendiren hadisi şerifler de var. Vakıf, İslâm hukukunda bir bölüm ya da bir bâb olarak yer almaz. Vakfiyelerde "Vakıf sadaka-ı cariye'nin en faziletlisi, en erdemlisi, geliri ölümle dahi kayıtlı bulunmayandır" diye tarif edildiğini görüyoruz.

Konya derin tarihi, Anadolu Selçuklu Devletine Başkanlık yapmış olması, ilmin merkez şehirlerinden biri olması gibi özellikleriyle Türk kültürünün hafıza şehirlerindedir. Burada pek çok Selçuklu ve Osmanlı vakfiyesi bulunmakta ve her biri intizamli bir şekilde korunmaya, gelecek nesillere aktarılmaya gayret edilmektedir. Karatay Belediye Başkanımızın da ifade ettiği gibi Konya Belediyeleri vakıf eserlere yakın ilgi gösterip r4storasyonunda bizimle işbirliği yapıyorlar. Kendilerine teşekkür ediyoruz.

AHMET AKMAN: Efendim, şimdi de sözü Ahmet-Nezahat Keleşoğlu Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı Mustafa Sonay Gürgen'e bırakıyorum.

GÜRGEN: VAKIF İYİLİĞİN ETE KEMİĞE BÜRÜNMÜŞ HALİDİR

MUSTAFA SONAY GÜRGEN: Bu toplantının tertip edilmesinde emeği olan herkesi, değerli protokol mensupların ve katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Kurum olarak hayır işlerini seven bir müesseseyiz ve merhum Başkanımız Ahmet Keleşoğlu bu konuda çok duyarlı bir insandı. Nitekim onun sağlığında Konya'mıza ve ülkemize vakfettiği eserleri herkesin malumudur. Hayır işlerine kurumsallık kazandırmak üzere AHmmet-Nezahat Keleşoğlu Vakfı kuruldu. Ahmet ve Nezahat Keleşoğlu çifti varlıklarının önemli bir bölümünü ve şirketlerdeki hisselerinin de yüzde 51'ini vakfımıza

devrettiler. Kendi çocukları yoktu ve ortaya çok büyük bir yapı vardı. Hayır yapmayı sağlıklarında da seviyorlardı. “Bir vakıf kuralım, bizden sonrakilerde hayrımızı sürdürsünler” diyerek 2008 tarihinde kuruluşu gerçekleştirdiler. Vakfımızın ana amacı üretim, hizmet ve ticaret alanlarında ülke ekonomisine yararlı olacak teknik araştırma ve geliştirmeler yapmak; vakfın malvarlığının sürdürülmesini ve gelişmesini sağlayarak elde edilecek gelirlerle devletin kamu hizmeti yükünü azaltıcı düzeyde, insan kaynaklarının yerinde kullanılması ve değerlendirilmesine ilişkin bilim, eğitim-öğretim ve kültür-sanat hizmetleri sunmak; insan ve çevre yararına hayır, yardım ve katkılarda bulunmaktır.

İslam medeniyeti iyilik hareketini vakıflar vasıtasıyla kurumsallaştırmıştır. İyilik faktörünü ete kemiğe büründüren en önemli araçlardan bir tanesi vakıflardır. Dünya hayatı iyilik ve kötülük üzerine kuruldu. Ne kadar iyilik yaparsanız, Allah katında öbür dünyadaki durumunuz ona göre belirlenir. İslâm’da sosyal yardım meselesinin başında vakıflar geliyor. Vakıflar ulvi bir düşüncenin ürünüdür.

PLAKET VE TYB KİTABI HEDİYE EDİLDİ

AHMET AKMAN: Sonay Beye de konuşmaları için teşekkür ediyorum. Şimdi Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu’nu, konuşmacılarımızın plâket ve İnsanlığa Sözümler Var adlı kitabı takdim etmek üzere kürsüye davet ediyorum. Akabinde, Vakıf Haftasının diğer konuşmacılarıyla katkı sağlayan kişi ve kurumlara plâket verilecektir.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Haşim Şahin

Osmanlı Kuruluş Dönemi Sufileri

Düzenleyen: Prof. Dr. Ahmet Çaycı

28 Mayıs Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

TYB Konya Şubesi

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr.
Haşim Şahin

**Osmanlı
Kuruluş Dönemi
Sufileri**

CANLI
YAYIN

Düzenleyen: Prof. Dr. Ahmet Çaycı

28 Mayıs Cumartesi 14:00

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

KATILARILYLA

MİRAM
KARATAY

PROF. DR. HAŞİM ŞAHİN

PROF. DR. AHMET ÇAYCI/Yöneten: Efendim hepimiz hoş geldiniz. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin yaklaşık yirmi yıldır devam ettirmekte olduğu programlardan bir tanesinde daha bugün birlikteyiz. Normal şartlarda biz programlarımızı salon ortamında canlı olarak yapıyoruz. Fakat bugün, hem Profesör Doktor Haşim Şahin hocamızın özel durumu hem de diğer şartlar nedeniyle internet ortamında canlı olarak yapmak zorunda kaldık. Öncelikle bunu ifade etmek isterim.

Bugünkü konuğumuz Prof. Dr. Haşim Şahin hoca, sağ olsun, Yazarlar Birliği Konya Şubesinin teklifini kabul etti. Bu kadar yoğunluk arasında hocamızı bugün dinleyeceğiz. Hocamız bugün bize Osmanlı Kuruluş Dönemi Sufilerini anlatacak. Hocamız alanının duayenlerindedir. Bugün inşallah hem Selçuklu, yani Ortaçağ hem de Osmanlı'nın Kuruluş dönemindeki kültür atmosferini kendisinden dinleyeceğiz. Ben sözü kendisine bırakmadan önce biyografisinden bahsetmek istiyorum.

Haşim Şahin hoca Eskişehir Anadolu Üniversitesi tarih bölümü mezunudur. Sakarya Üniversitesi'nde yüksek lisansını, Marmara Üniversitesi'nde Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Döneminde Dinî

Zümreler 1299-1402 adlı teziyle doktorasını tamamladı. 2001-2008 yılları arasında Marmara Üniversitesi'nde görev yaptı. 2012 yılında doçent, 2018'de profesör oldu. Halen Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyesidir.

Akademik ve popüler dergilerde, kolektif eserlerde makaleleri, Türkiye'de ve İran'da yayınlanan İslâm Ansiklopedilerinde tasavvuf tarihi üzerine maddeleri bulunmaktadır. Türklerin

İslâmlaşma süreci, Selçuklu ve erken Osmanlı döneminde din-devlet ilişkileri, Osmanlı Sufiliği, Bektâşilik ve Alevîlik tarihi, Orta Asya ve Selçuklu beslenme kültürü, seyahat tarihi konuları üzerine araştırmalarını sürdürmektedir. TRT, HABERTÜRK, CNN TÜRK, ÜLKE TV, TV NET, A HABER, YİRMİDÖRT TV kanallarında sahasındaki konularda televizyon programları yaptı, pek çok belge ve sinema filmine katkıda bulundu, danışmanlık yaptı. 2015-2018 yılları arasında Akademik İncelemeler (AID) / Journal of Academic Inquires (JAI) ve Sosyal ve Kültürel Araştırmalar (SKAD) / Journal of Social and Cultural Studies (JSCS) dergilerinin editörlüğünü yürüttü. Erdem Yayınları bünyesinde çıkarılan "Tarihi İnsan Yazar" biyografi serisinin danışmanlığını yürütmektedir.

Orta Zamanın Türkleri (2011), Osmanlı Dünyasında Çocuk Olmak (Nurdan Şafak ile birlikte, 2012), Arı Kovanına Çomak Sokmak: Ahmet Yaşar Ocak Kitabı (2014: ESKADER Hatırat Ödülü, 2014), Anadolu Beylikleri El Kitabı (2016), Osmanlı'da Fıkıh ve Hukuk (Süleyman Kaya ile birlikte, 2017), Kıbrıs'ın Fethi ve Hala Sultan (İsmail Güleç ile birlikte, 2017) ve Dervişler ve Sufi Çevreler (2017) isimli kitapları bulunmaktadır. Onlarca da makale yazmıştır ama ben fazla uzatmadan sözü hocama bırakmak istiyorum. Buyurun hocam, sizi dinliyoruz.

SUFİLER MİSTİK YÖNLERİ AĞIR BASAN KİMSELERDİR

PROF. DR HAŞİM ŞAHİN: Hocam, nazik davetiniz için sizin şahsınıza hem size hem adaşınız, Konya Şube Başkanımız Ahmet Köseoğlu'na çok teşekkür ederim. Gönül orada olmayı çok isterdi. Konya benim çok sevdiğim, gönlümde ayrı bir yere sahip en büyük kentlerden biri. Huzur bulduğum yerlerden birisidir. Malumunuz, benim canlı olması gereken televizyon programım da var. O sebeple buradayım. Hocamızın özel durumdan kastettiği oydu.

Konuşacağımız konu Osmanlı Kuruluş Sufileri. Bizim ele aldığımız dönem itibariyle böyle. Sufilik çok geniş, köklü bir geçmişe sahip. Gerek İslâm coğrafyasında, gerek İslâm dışı coğrafyada kendilerini toplumun genelinden ayırt eden yahut ta toplumun içerisinde bir takım erdemlere ulaşmayı hedefleyen belli gruplar vardır. Bunlar mistik yönleri biraz daha baskın olan gruplardır bunlar. Zaman içerisinde bunlar aynı hedef etrafında, aynı gaye etrafında birleşince tarikatlara oluşmaya başlamış.

TEKKELER DEVLETİN TOPLUMA BAKAN YÜZÜDÜR

Bunlar iktidarlara da çok cazip geliyor. Böylesine geniş kitlelere sahip insanları yanlarında bulundurmak, onların desteğini almak; bir şekilde belli politikalar üretirken hem onların fikirlerini, hem de yardımlarını almak açısından önemlidir. Şöyle bir cümle var, sık sık tekrarlarım. Mesela tekkeler devletin topluma bakan yüzüdür, o yüzyıl için. Bir iktidar mensubu, ya da bir sultan, kağan, han, doğrudan doğruya halka ulaşmakta zorlanabilir. Çünkü belli bürokrasisi var bu için. Ama bir mutasavvıf, gidilen gelinen, hayır işleri yapılan bir mekânın sahibi olarak; bir sosyal yardımlaşma ve dayanışma müessesesidir tekkeler. Çok daha geniş halk kitlelerine doğal olarak çok daha hızlı bir şekilde ulaşabiliyorlar. Dolayısıyla devlet bu müesseseleri destekleyerek bir anlamda o hayır işlerini daha çok bu kurumlar üzerinden inşa ediyor, diyebiliriz.

SUFİLER HAYATIN MERKEZİNDEYDİ

Sufiler kendisini toplumdaki tamamen soyutlayan, başı önünde, sürekli tefekküre dalan, siyasetten, toplumdan uzak, kendisini soyutlamış kişiler olarak tanımlanır. Bu tamamen yanlış değil ama eksik bir tanımdır. Bunu yapan gruplar da elbette var ama bizim Anado-

lu ve Orta Asya Sufiliği kendisini soyutlayan mistiklerden daha çok halk içinde, halk ile beraber olmayı kendisine düstur edinmiş, esnaf tabakasına ki; Ahilik bunun bir parçasıdır. Bunlar bir köprüünün inşasında da, bir sultanın sefer kararı almasında da onu etkileyecek kadar önemli kişilerdir.

İSTANBUL'UN FETHİNDE ÇOK FAZLA SUFİ VARDI

İstanbul'un fethinde en önemli aktörlerden birisi Bayrami Şeyhi Akşemseddin idi ve fetihde çok belirleyici rolü bulunuyordu. Hatta Sultan kuşatmanın yirminci gününde tam ümitsizliğe düştüğü bir anda onu kuşatmayı devam ettirmeye teşvik eden bir mektup da yazdı. Sufiler sıradan, kenarda duran insanlar değil, aksine savaşan, şehit olan isimlerdir. Çoğu zaman belli bir politikayı, gaza düşüncesini en net ve en somut bir şekilde ortaya koyan kişilikler olarak düşünebiliriz.

Kaynaklar İstanbul'un fethinde sadece Akşemseddin'in ismini verir ama bu sayı çok fazladır. Sadece Bayramilerden on beş kadar derviş orada vardı. Başka tarikat mensupları da vardı. Mesela Zeyniler'de Fatih'in İstanbul kuşatmasında vardı.

OSMANLI'NIN KURULUŞUNDA DA SUFİLER VARDI

Osmanlı kuruluş döneminin dervişlerinden örnek vermek gerekirse; 1280'li yıllarda Osmanlılar daha bağımsız olmadan, Pamukova tarafına bir sefer düzenliyorlar. Karacaahmet yanındaki Türkmenlerle birlikte, o yıllarda adı Akhisar olan Pamukova'nın fethine katılıyorlar. 1326'da Bursa'nın fethi de çok önemli bir olaydır. Çünkü beylik, hatta devlet olma sürecindeki Osmanlıların ilk defa Bizans'ın elindeki hatırı sayılır, metropol şehir olarak adlandırabileceğimiz, önemli ticaret merkezlerinden olan, İpekyolu'nun ana güzergahlarından birisi olan

Bursa'yı ele geçirdiği süreçte dervişlerin hemen hemen hepsinin var olduğunu görüyoruz. Abdalan-ı Rum olarak adlandırılıyor bu dervişler.

SAVAŞÇI SUFİLER DE VARDI

Abdalan-ı Rum denilen zümrede Karacahmet, Abdal Musa Abdal Murad, Abdal Mehmet, geyikli Baba, Postinpuş Baba gibi isim ve ünvanları taşıyan, çoğunun Vefai olduğunu düşündüğümüz dervişler vardı. Vefaileri biz Kalenderi dervişleri diye biliriz. Bunlar aynı zamanda birer Türkmen aşiretinin liderliğini de yapıyorlardı. Mesele Geyikli Baba'nın gerçek adı Hasan'dır ve Geyikli Aşireti'nin reisi-dir. Bursa'nın fethine katıldığı sırada Kırkkilise denilen bir bölgeyi bizzat kendi müritleriyle ve kendi bilek gücüyle savaşıyorlardı. Orhan Gazi'de bunun karşılığında kendisine günümüzde Baba Sultan olarak anılan yeri vermiştir. Yani Dervişlerin savaşçı bir misyonu da var; onu demek istedim.

KERVANLAR BİLGİ TAŞIRDI

Ortaçağda bilginin muhteşem bir seyahati vardır. Önemli bilgi kaynakları, bilgi merkezleri vardır. Tüccarlar, âlimler ve hacılar bilgiyi taşırlardı. Her birinin müşterek buluşma noktalarından birisi de Mekke'dir. Hac da farklı İslâm coğrafyalarından gelen herkes bilgi birikimlerini aktarırlar, bilgi bu şekilde giderdi.

KONYA MEDRESELERİ OSMANLI'YI BESLEDİ

Osmanlı tarihinin en öne çıkan isimlerinden biri de Abdülatif Makdisi'dir. Ebül Vefa gibi o da Konyalı'dır. Hatta Konya'da onun Şah İsmail'in büyük dedesi Şeyh Cüneyt ile bir dergâhın içinde kavgaya çıktığına dair bir rivayet de anlatılır. Şeyh Edebalı da Karamanlı, yani Konya merkezlidir. Konya medreseleri Osmanlı ulemasını da erken Osmanlı medrese kültürünü de besleyen bir yapıya sahipti. İznik'te ilk medrese olan Süleymanpaşa Medresesi kurulduğu zaman ilk müderrisi Davud el Kayseri; İbni Arabi ekolüne mensup ve Konevi üzerinden gelmiştir.

OSMANLI KÜLTÜRÜNÜN TEMELİ SELÇUKLU

Osmanlılar her ne kadar Selçukluların, dizilerde anlatıldığı gibi devamı değil de muhalifi gibi olsalar da (ki bence de muhalifdir) kültürel olarak bir bütünlük, bir devam olduğu muhakkaktır. Osmanlı ulemasının zihniyetini kültürel anlamda doğal olarak Selçuklu mirası destekledi.

Batı Anadolu'da, Akdeniz'de, Orta Anadolu'da o dönem muazzam bir Ahi kültürünün varlığını görürüz. Bacılar Teşkilatı konusuna benim biraz itirazım vardı. Bu teşkilat yok demiyorum ama müstakil bir teşkilat olmaktan ziyade Ahilerin hanımlar kolu gibi şekillendiğini düşünüyorum. Dolayısıyla Ahi gruplarının içinde değerlendirilmesi gerekir, diye düşünüyorum.

AHİLER HZ. MEVLÂNA'YA DÜŞMAN DEĞİLDİ

Ahi teşkilatına gelince; Ahileri Kalemîye ve Seyfiye diye adlandırmak doğru bir tanımdır. Savaşçı olan Ahiler de var, Mevlâna'nın çok yakınında onu destekleyen çok sayıda Ahiler de vardı. "Ahiler Mevlâna'ya düşman mıydı?" sorusu üzerinden gidecek olursak, "Hayır" derim. Mevlâna'nın baş müridi, meşhur mesnevi yazarı Hüsameddin Çelebi'nin babasının ismi Ahi Türk'tü. Ahi ismini taşıyan birisiydi yani. Bunun dışında çok sayıda Mevlevî olan Ahiler de vardı. Ama onu sevmeyen Ahiler de vardı; bugünkü tarikat yapılanmaları gibi düşünün. İnsanlar birbirini sevmek zorunda değiller. Anlaşamama sebepleri ideolojik nedenler değildi yani.

Entelektüel, tekke kuran, insanlara yemek veren Ahiler vardı. Bir de yönetimin içinde yer alan; Kadı Burhanettin devletinde olduğu gibi, Ahi İsa örneğinde olduğu gibi hükümdar naibi olan Ahiler de vardı. Bazı yerde siyasetin dışında, bazı yerde de çok içineydiler.

KURUŞULUN BEYİNİ EDEBALI'DIR

Osmanlı'nın kuruluştaki beyni Şeyh Edebalı, Abdalan-ı Rum dediğimiz dervişler grubunun en fazla itibar gören ismidir. Aynı zamanda Vefai Şeyhidir. Eskişehir yakınlarında İtburnu'nda tekkesi o bölgedeki en büyük dergâhlardan biriydi. Ahi Şemseddin onun kardeşidir ve Ahiler nezdinde çok etkilidir. Onun oğlu Hasan, Osmanlı kuruluşunun en aktif isimlerindedir. Savaşta başı çeken bir âhidir. Geyikli Baba gibi elinde kılıçla savaşırdı. Sultan Orhan'ın en yakın silah arkadaşlarından birisidir ve Bursa'nın fethinde surlara ilk çıkan Osmanlı askeridir.

ŞEYH EDEBALI KONYA'DA YETİŞTİ

Şeyh Edebalı Konya hinterlândından beslenen, Konya ulemasından birisidir. Zayıf bir rivayette onun İbn-i Arabî ile de görüştüğü söylenir. Kaynaklar şey Edebalı'nın 120'li yaşlarda öldüğünü gösterir ve kronolojik olarak görüşmeleri nâmümkün değildir. Bu kesin

olmasa da, kesin olan şey Konya medreselerinde yetiştiğidir. Damadı Dursun Fakih de Konya Medreselerinde yetişmiştir. Ve bu kadro Osmanlıların kuruluş zihniyetini oluşturuyor.

KÜLTÜRÜN ANA MERKEZİ KONYA

Anadolu o dönemin irfan merkeziydi. Selçuklu hinterlandı kültürel anlamda zaten bütün beylikleri besliyordu. Osmanlı altı yüz yıl süren bir devlet kurduğu için biz bunu konuşuyoruz. Bunu Germiyanogulları, Menteseogulları, Eşrefogulları ya da Karamanoğulları yapmış olsaydı onları konuşacaktık ve onları da Selçuklu kültürü beslemiş olacaktı. Bütün beyliklerin kültürel altyapılarını Türkiye Selçuklularının kurduğu muazzam sistem oluşturuyordu. Oraya yolu düşmeyen kimse yok. Sonra Kahire'ye başka yerlere gidenler var ama ana merkez Konya'dır, Selçuklu şehirleridir.

GAZA RUHUNUN TARİHİ DERİNLİĞİ VAR

Gaziyan-ı Rum, Anadolu Gazileridir. Bu çok eski zamanlardan beri vardır. Biz Hazreti Peygamberimizin yaptığı savaşlara gazve diyoruz. Gaza mantığı burada hep var. Osmanlı coğrafyası da uç nokta olduğundan gaza ruhunun çok canlı olduğu bir coğrafyadır. Osmangazi'nin etrafında çok sayıda alp olmasının nedeni de budur. Şeyh Edebali'nun bir damadı Osman Gazi devlet kurmuş, diğer damadı Dursun Fakih'de bağımsızlık hutbesini okumuştur.

DEVLETE KAFA TUTAN DERVİŞLER DE VARDI

"Dervişler devlete kafa tutar mı?" soruna bakarsak; evet, devlete kafa tutabilir. Babailer isyanı var mesela; ben bu isyanın dini bir isyan olduğunu düşünmüyorum. Aksine bunun tamamen siyasi bir isyan olduğunu düşünenlerdenim. Sultan Keykubat'tan sonra bir yönetim boşluğu olunca Sadettin Köpek gibi zulmeden yöneticiler ortaya çıktı ve on beş kadar beylik bağımsızlığını ilan etti. Baba İlyas belki yirmi yıl erken davrandı, vaktinden önce öten horoz gibi. O dönemde Selçuklular paralı Frenk askerleriyle bu isyanı kanlı bir şekilde bastırdı. Bu gelişmeler aslında tekke yönetimleri tarafından bile Selçuklu'nun gözden çıkarıldığını gösterir.

AHMET ÇAYCI: Kıymetli hocam, verdiğiniz önemli bilgiler için çok teşekkür ediyoruz. İnşallah sizi kısa zaman içinde Konya'da bir programda da konu etmek isteriz. Değerli izleyicilerimiz programımızın sonuna geldik, bir başka konferansta buluşmak ümidiyle hoşça kalın.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

Yazılacak Çok Şeyimiz Var...

HATAY'a 3-4-5
Haziran
GİDİYORUZ 2022

“Yazılacak Çok Şeyimiz Var” Hatay’

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi “Yazılacak Çok Şeyimiz Var” sloganı ile tarihi ve kültürel derinliği olan şehirlere düzenlediği seyahat için bu yıl medeniyetlerin ortak şehri Hatay’ı tercih etti. Hatay’ı bütün yönleriyle tanımak üzere düzenlenen programa Konya Karatay Belediyesi’nin yanında Hatay yerel yöneticileri de destek verip ilgi gösterdi.

TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu nezaretinde Konya’dan hareket eden kırk beş kişilik heyet ilk olarak güzergâhlarında bulunan Tarsus’taki Ashab-ı Kehf Mağarasını ziyaret etti. Antakya’da incelemelerine Harbiye Şelalelerini gezerek başlayan TYB kafilesi ertesi gün Habibi Neccar Camii, Uzun Çarşı, Fransız Çarşısı, Antakya eski evleri, St.Pierre Kilisesi ile Hatay Arkeoloji ve Mozaik Müzesini ziyaret edip bilgi aldı. Aynı gün Altınözü ilçesine hareket eden heyet burada Belediye Başkanı Rifat Sarı’yı, ardından Altınözü Kitap Fuarı ile Zeytin Müzesini ziyaret edip belediye tarafından ilçeye kazandırılan, park ve sosyal tesisleri inceledi.

Programın son gününde Antakya'dan ayrılan TYB heyeti Samandağ ilçesinde nüfusunun tamamı Ermeni olan Vakıflı Köyü'nü, ardından Hz. Musa ile Hz. Hızır'ın bulunduğu yer olarak kabul edilen Ab-ı Hayat Çeşmesi ile Musa Ağacını ziyaret etti. Çevlik Örenyeri yakınında, İ.Ö. birinci yüzyılda Roma İmparatoru Vespasian tarafından, dağlardan inerek yaşamı tehdit eden sel ve taşkınlardan şehri korumak üzere yaptırılan Titus Tüneli ve devamındaki Beşikli Mağara'yı da gezen heyet Hz. Hızır'ın makamı olarak kabul edilen mekânı ziyaret ettikten sonra Payas'a geçti. Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa tarafından inşa ettirilen ve kendi adı verilen Külliye ile Camiyi gezen heyete Payas Belediye Başkanı Bekir Altan refakat ederek ilçe ile ilgili bilgiler verdi. Hatay seyahatinin son durağı olan İskenderun'da Belediye Başkanı M. Fatih Tosyalı ile bir araya gelip ilçe hakkında bilgiler alan heyet daha sonra Konya'ya döndü.

Akademisyen, araştırmacı, yazar ve şairlerin yer aldığı TYB kafinesine refakat etmek üzere Antakya Belediye Başkanı İzzettin Yılmaz, Mehmet Yalçın yardımcılarını görevlendirirken TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu Hatay Basın İlan Kurumu Müdürü hemşehrimiz Halil İbrahim Parlak'ı makamında ziyaret etti.

HA(TA)Y DEYİNCE

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK

“**B**indiği at sabırsızdı. Sahibinden evvel, menzile varmak istiyor, sanki dağları ovaları deviriyor, atın ve binicisinin kanatlarıyla mekânlar dürülüyordu.

Nihayet çadır görünmüştü. Hüsametdin Çelebi atından indi. Âlemlerin Rabbine minnetini ifade için tekrar toprağa kapandı öptü.

O da yalınayak dışarı çıkmıştı. Hak sürmesi çekilmiş, aşk püskürten gözleri keskin, mânidar bakışlarla, içerdeki hazinenin derinliğini ifşâ ediyordu.

Dışarıda neyler üfleniyor, bülbüller sırrı nağmelerle ötüyor, ruhlar uyanıyordu. Kucaklaştılar.

Hiç konuşmadan, huzur içinde oturuyorlardı. Mecali kesilmişti. İstese de dudakları kıpırdamazdı, konuşamazdı. Çünkü...

“*Ben can kulağı ile can kuşumun kafes gibi olan göğsümden, tıpkı bir güvercin gibi, Mevlâna'nın ruhuyla oynadığını ve 'bakrabaku, bakrabaku' diye seslendiğini işitiyordum. Mevlâna'nın ruhunun güzel sesi, can kulağıma ulaşıp içime doğru uçuyordu.*”

Tarifsiz bir mutlulukla mihlandı. Çelebi Hüsameddin, gözlerini kapadı.

Beden küçüldü küçüldü. “Noktanın” gönlünden çiçek kokuları yayılıyordu; içi gülistandı.”

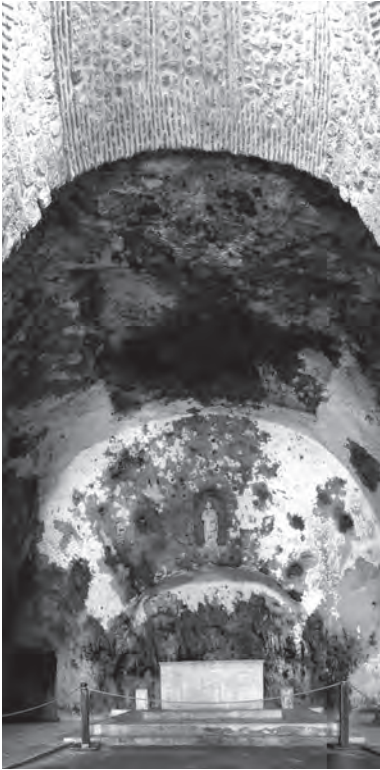
(Kumru, Hüzeyme Yeşim Koçak)

...

TYB Konya Şubesinin düzenlediği, 3-5 Haziran tarihleri arasında gerçekleşen HATAY gezisi nice güzelliklere, ibretlere sahneydi. Ashab-ı Kehf, Harbiye Şelaleleri, Habib-i Neccar Camii, Hatay Arkeoloji ve Mozaik Müzesi, Hızır Makamı, Titus Tüneli, Beşikli Mağara, Musa Ağacı, Vakıflı Köyü, Zeytin Müzesi, Payas Sokullu Külliyesi duraklarımızdan bir kısmıydı.

Öncelikle başta bu kıymetli, anlamlı gezinin mimarı Başkanımız Ahmet Köseoğlu Bey’e, Mustafa Güden Bey olmak üzere bütün emeği geçenlere, bizi misafir eden belediye başkanlarına, sevgili arkadaşlarım ile değerli hocalarım ve Karatay Belediyesi’ne teşekkürlerimi sunuyorum.

Lâtif bir vasatta, ibretli hayat hikâyeleri, tanıklıklar, hoş sürprizler, kekreliği alınmış huzura dönüşecek olaylar vardı.

Suretlerin gerisindeki gerçek insan portreleri, bazen okumalarımızın yanlışlığı; sonra muhabbetli kaynakların kendini gösterişi, seyredilmeye doyumlayan varlık gösterileri vardı.

Kuşlar, kırlangıçlar, kumrular konardı yüreğe. Onların baygın ötüşleri, bir duygu cümbüşünü, hülasasını ortaya çıkarır, kalbi genişletir, sevgiyi kaynatır.

Zaman dalgaları, katmanlı zaman sunuşları erişir, kuşatır. Sağdan soldan, arzın merkezinden, semadan fısıltılar, konuşmalar duyulurdu.

Mesela, Hatay Reyhanlı Cemil Meriç hatıralara dokunurdu. “Vettiyni vezzeytuni(And olsun o incire ve zeytine) diyen ötelerden, esrarlı bir hitap işitildiğinde, büyük bir tazimle, tüm azalar ayağa kalkar, sükûnetle durulurdu.

Gönül, kendi Hızır'la Musa'sını bulmaya, karşıla(ş)maya çağırılırdı.

İçinde Âsi nehirler, *Tuhaf Bir Açlık*'la dolaşanlara Bâyezid-i Bestamî kelamı yetiştirirdi: “Nehirler, çaylar, dereler akarken homurtu çıkarır ve gürültüler içinde **denize** doğru yol alır. Oraya dökülünce de sesi kesilir.”

Mitolojinin tanrısal tacizcisi Apollon'un şerrinden ancak Toprak Ana'ya sığımp, ağaç olmakla kurtulan güzel Defne'nin, gariban mağdur hemcinslerine selâmı, tarih tekerrürleri şaşırtırdı.

Yedi Uyurların mesajları: ‘Nerede, nasıl, ne zaman, kime uyanırız; biz âlem içre âlemde aşk ateşiyle yanarız.’ diye uyarırdı... Onların ve Habibi-Neccar'ın asıl direnişleri, hayranlık uyandırırdı.

Hatay, bağımsızlığını sağlayan, şehre yeniden hayat bulduran; “*Kırk Asırlık Türk yurdu, düşman elinde kalamaz*” diyen **Atalarını**, kahramanlarını minnetle anardı.

Geçmişten günümüze anbean yaşanan hikâyeler; hep diri kalanlar önümüze çıkardı.

Gölgesinde dinlendiğimiz; bize su ses nefes veren, gönendiren ulu ağaçlar mayaya çalardı.

Neşe, sürur içinde geçen bir geziydi. Bilgisiyle yüzümüzü gözümüzü gönlümüzü yıkayan hocalar; bir tutam esriklik, kalbi sevgiyle ısıtırdı.

Yanı başımızda duran Hz. Mevlâna'nın, Konya'nın havası sarardı.

Ünlü bir *Gezgin*'in dilinden, aşk terennümleri dolanırdı:

“Ne zaman ansam ben onun anılarını

Ne zaman ansam evini, yurdunu ve geride bıraktıklarını

“Hu” dediysem “Ya” dediysem, ya da “Hüve” dediysem ya da bunların çoğulu

“Ha” dediysem “Ya” dediysem “Ela” dediysem “Emma” Dediysem

Ne geldiye dilime hepsinde onu söyledim onu(...)”

(İbn Arabî, *Arzuların Tercümanı*)

Tırmanışlar, edeple sabırla ulvî gayeyle süslenmiş mağara incelikleri, dağ yücelikleri; ten kafeslerini deler, canlarda konaklardı.

Zaman ve mekânın bize fısıldadıkları, cem olmak, otobüsümüzde Nasreddin Hoca torunlarına yaraşır latifeler, gizli aşıkâr kalp gezintileri göze çarpardı.

Güzelliği geriye kalan, huzur(da) olmaktı. Kâinatın özü, şerefi insandı.

“Yollardan, akik taşlarından (söz ettiysem) tertemiz

Ya da dağlardan, hayallerden, yankılardan ya da kumlardan

Ya da samimi dostlardan, göçlerden, sazlıklardan, geçitlerden

Ya da verimli topraklardan ve yüklerden

Ökçeleri üstünde kıvrak kıvrak yürüyen zarif kadınlardan

Ay gibi doğan, güneş gibi parlayan alyanaklı kızlardan

Her ne zaman onun adının geçtiği yerleri andıysam

Ya da benzer şeyler andıysam hep o söz konusudur eğer Anlarsan”

(İbn Arabî, *Tercümanü'l Eşvak Arzuların Tercümanı*)

Bu manalı davetler Rabbimizden bir mevhibeydi, lütuftu.

Perdeyi biraz aralayınca, gölgeler silinince, seyyah olup dünya altı-üstü gezince, cür'ayı sâfi içince, mestane dillerle zevk edince, daimî işret mevsiminde...

Sevda kelimesi ve sonsuz cümlede...

Doyulmaz kanılmaz işlek sözler yazılırdı devrana; yıldızların kışkandığı ışıltılı, harika yüzlerce.

*“Nice sırlar var bunda nice nurlar var pırıl pırıl parlayan
Ne yüce sırlardır bunlar Gök kervanlarınca ona taşınan
Benim gönlüm için ya da gönlü olanlar için
Tıpkı benimki gibi bilginlik ve bilgelik şartlarına sahip olanlar için
Bu bir sıfattır; öyle kudsi ve öyle ulvi ki Sıdk’ımdan dolayı gösteriyor
dereceyi
Öyleyse ey okuyucu, zahirine bakıp da sakın aldanma
Zorla kendini; çalış çok, batını ara, sırları yakala”*

(İbn Arabî, *Arzuların Tercümanı*)

Mevcutsa bile eleştirel bazı şeyler yazmak hiç içimden gelmiyor. Bas-kın olana, galip gelene, nüfuz edene teslimim.

Aşktır galebe çalan, derunî okumalara, içsel bakışlara, engin ruhlara te-mas eden işaretlerdir. Meftun gözlerdir. Raks eden, çırpıntılı yüreklerdir.

Beşuş tarih sayfalarıdır. Azimle, cehtle, zaferle kurulan gönül şehirleri-dir. Kutlu yol izleridir.

Belki ezik, çılgın bir karın-canın, kendi toprağına çektiğı bayraktır.

O'nun önünde baş kesmek(selam vermek üzere başını eğmektir). Secdeye var-maktır, tapınmaktır.

Aydınlık, rahmanî rüyalara dalmak ve gün ışığıyla sulhla, safayla gözlerini açmaktır.

“Hayat Şehrine hoş geldi-niz!” levhasına, **kurşun** (gibi) kalemle bir çizik atmaktır.

KONYA'DAN HATAY'A ÜÇ GÜNÜMÜZ!

HASAN BAHAR

3-5 Haziran 2022 tarihlerinde Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin Hatay İlimize düzenlediği "Yazılacak Çok Şey Var" projesinde yer alıyoruz. Hedefimizde yaklaşık 550 km'lik bir yol var.

3 Haziran Cuma günü sabah 09.00'da bir otobüsle Konya'dan yola çıkıyoruz. Çevre yolundan güneye yönelen otobüsümüz, yaklaşık 45 kişilik yolcusu ile iki saatlik yolculuk sonunda Karatay İlçesinin Tatlıcak, İsmil, Sakyatan, Yarma, Merdivenli mahallelerini bazen sağına bazen de soluna alarak Karapınar ve Ereğli ilçelerine ulaşıyor. Sol geride Bozdağlara yaslanmış Karatay'ın Karakaya ve Göçü mahalleleri, sağ içeride ovada uzanan Şatır, Hayıroğlu, Merdivenliyayla, Karapınar'ın Hotamış mahalleleri yer alırken, bu yerleşmeler arasında zaman zaman tepelikler halinde boy veren höyükler binlerce yıldan selam veriyor.

Yaklaşık 10 km. içeriden Hayıroğlu Boncuklu'dan 11.500 yıl öncesinde yol güzergahı, beş altı bin yıl önce buraya kaymıştı. Dört bin yıl önce eşek kervanları ile maden ticareti yapan Asurlu tüccarların geçtiği bu yolları, birkaç yüz yıl sonra Hitit atlı savaş arabaları izleyeceklerdir. Antik dönemde adının Lykoania olarak anılacak olması bu

dönemde halkın Luvili olmasındandır. MÖ. 400 yıllarında orduları ile buradan geçen Pers Prensi Genç Kyros, imparatorluğu içinde olmasına rağmen barbar gördüğü bu toprakları neden yağmalatmıştır, bilinmez? Bu şekilde büyük orduların geçmesinden ya da iklim değişikliklerinden ovadaki yerleşmelerin zamanla yüksek dağ eteklerine çekildiği görülür.

13 bin yıl önce bu topraklarda Buzul Çağı sonlarında görülen büyük bir göl oturmuştu. Bozdağların Akbaş yokuşunda, İsmil'in hemen doğu yakınlarında bu göl kıyısına ait izleri dikkatlice bakınca görebilirsiniz. Sağ içeride kalan Hotamış Bataklığı 1990'lara kadar bu gölün yaşayan son kalıntılarında biriydi. Karapınar'ı geçince aynı tarihlerde kurumuş olan Akgöl de böyledir. Suyu her geçen gün çekilen Konya Ovasının en ilgi çekici çöküntü obrukları Karapınar çevresindedir. Karapınar'ın on kilometre kadar güneyinde bulunan Dünyanın Gözbebeği olarak adlandırılan Meke Tuzla Gölü gün geçtikçe suları çekilip ölmektedir.

İçinden geçtiğimiz, Friglerce de yerleşme görmüş Alitepesi gerisinde yerleşen Karapınar'ın 1514 yılında Yavuz Sultan Selim'in İran seferi sırasında buraya Karacadağ'dan su getirip bir derbent kurmasıyla ilk Türk yerleşmesinin olduğu söylenir. Karapınar asıl büyüklüğüne II. Selim zamanında burada yapılan külliyyeden sonra ulaşmış Sultaniye denilmeye başlanmıştır.

Karapınar'dan sonra sağda Meke Tuzlası ve solda Acı Göl geçildikten sonra Kesmez ve Sazgeçit mahallelerinden sonra Ereğli ilçesine giriyoruz. Ereğli ilçesine girince eğlenceli bir gün geçireceğimizin ilk işaretini bizi çeviren motosikletli polisler oldu. Meğer bizim otobüsümüzün plakasını bir hırsızlık çetesi çaldığı bir başka otobüse kopyalamış. Haklı olarak polisler hangi otobüsün çalıntı olduğunu bilmedikleri için her seferinde bize koşarak gelişlerini gülerек karşıyoruz. Zira sonucu biliyoruz, biz çalıntı otobüste değiliz. Hatay'a kadar her seferinde polisler aracımızı durduracaklar, şase numarasına kontrol edip bize "İyi yolculuklar!" diyecekler.

Ereğli'ye gelmişken, burası hakkında da birkaç söz etmek gerekir. Geç Hititler döneminde Hubişna olarak adlandırılan Ereğli, bugünkü adını Bizans İmparatoru Heraklius'tan adını alır. Buranın 15 km güneyinde Bolkar Dağı eteklerindeki İvriz Kaya Anıtı. Geç Hitit

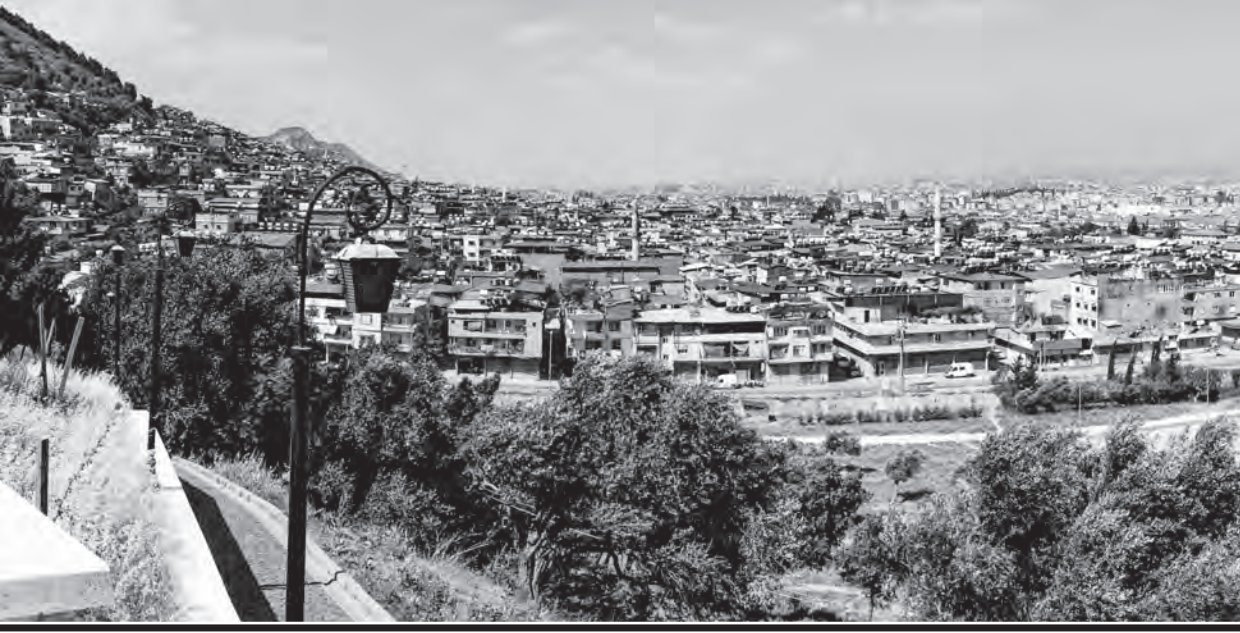

dönemine ait bir tarım anıtıdır. Tanrı Tarhu'nun elinde bulunan bir üzüm salkımı ve buğday demeti Konya coğrafyasının karakterini verir. Tabal krallarından Warpalawaş ellerini tanrıya dua eder konumunda kaldırmış yakarıyor.

Konya'nın en büyük ilçesi Ereğli'den geçtikten sonra Toroslara yönelip Pozantı Geçidine giriyoruz. Pozantı dinlenme tesislerinde dinlenmemiz Cuma vaktidir. Pozantı dinlenme tesislerinde namaz kılındıktan sonra, yemekler yenip, çaylar içilip Çukurova'ya doğru geçide yolculuk başlıyor.

Tarih boyunca Anadolu ile Çukurova arasında bağlantı kuran bu boğazdan Hititlerden Türklere birçok milletin ordularının Orta Anadolu ile Doğu Akdeniz arasında en önemli geçit olan Pozantı'dan Hitit belgelerinde Paduwandu, Bizans döneminde Podantos, Arap kaynaklarında El Bedendum olarak söz edilmektedir.

Pozantı geçitlerinden Çukurova'da ilk ziyaret yerimiz Tarsus'taki Ashab-ı Kehf mağarasındaki Yedi Uyurlardır. Mağara adını Kur'an-ı Kerim'in 18. Sûresinin 9-26. Ayetlerindeki kıssadan alıyor. Dünya'nın farklı toplumlarında mağaralarda uyuma ve uzunca bir süre uyanma üzerine inanmalar vardır. Bu daha çok mağaralarda doğal ya da yapay mumyalanmış bulunmalarından kaynaklanmıştır. Hristiyanlıkta Efes'te geçtiğine inanılan mağarada uyuyakalma inancı, Roma İmparatoru Gaius Messius Quintus Traianus Decius

(249 - 251) zamanında yaşandığına inanılan bir anlatımdır. Ayrıca ana rahmine benzetilen mağara doğum ritüellerinde sıklıkla metafor olarak kullanılmıştır.

Hitit belgelerinde Tarşa, Asur belgelerinde Tarzi, Yunan ve Arap kaynaklarında Tarsos olarak kullanılan Mersin'in Tarsus ilçesinin dokuz bin yıllık bir tarihi var. Gözlükule'de Tarihöncesinin Neolitik (MÖ. 9000-5500) Kalkolitik (MÖ. 5500-3000), İlk Tunç Çağı (MÖ. 3000-1200) ve Demir Çağı (MÖ. 1200-546) olmak üzere tüm dönemleri görülür.

Ashaf-ı Kehf mağarası ziyaretimizden sonra Tarsus'tan Adana'ya doğru yolculuğumuz Çukurova'da sürüyor. Çukurova'ya Hititler Kizzuwatna, Asurlular Que Babiller Tarsus, Mısırlılar Qode, Yunanlılar ve Romalılar Cilicia olarak söz eder. Hitit döneminde Hurrilerin oturduğu bölge Hititlerden sonra Asur, Babil, Pers, Yunan, Romalılar, Ermeniler, Araplar, Selçuklu, Memluk, Ramazanoğlu ve Osmanlı yönetimlerinde kalmıştır.

Adana üzerinden Çukurova yolculuğumuz İskenderun ve Belen üzerinden devam etti. Dönüşte İskenderun ve Payas'da bulunacağımızdan gidişimizde fazla durmuyoruz. Amanoslarda bulunan Hatay ilinin 15 ilçesinden biri olan Belen ilçesi Çukurova ile Amik Ovası arasında bir geçitte kurulmuştur.

Çukurova ile Amik Ovası arasında yer alan Belen Geçidinden geçtik, artık ovada yer alan Antakya görülmüyordu. Antakya'ya varınca ilk olarak otelimizin bulunduğu Defne ilçesindeki Harbiye'ye geçtik.

Fotoğraf: Ahmet Aka

Harbiye’de otelimize yerleşiyoruz ve geçmişte tanrıça Defne’nin gözyaşları olarak görülen şelalelerden kendimizi alamıyoruz. Daha önce yaklaşık 15 yıl önce bir kış günü gelip gördüğümüz Harbiye defalarca gelmeye değer. Başta sevgili eşim olmak üzere yol arkadaşlarımızla bol bol resim çekiyoruz, çekiniyoruz.

İlk gün Harbiye’de vakit geçiriyoruz. İpek Yolunun, Akdeniz’e kapısı olan burası ipekli dokumaları ile meşhur. Akşam yemeğinden sonra ipek dokuma atölyeleri ve satış mağazalarını geziyoruz. Hatıra olarak ipeklilerinden alıyoruz.

Ertesi gün kent içinde St. Petrus Kilisesi, Habibi Neccar Cami ve Altınözü İlçesine gideceğiz. Bilindiği gibi Hatay’ın merkezi ilçesi Antakya kenti kültürlerin kesiştiği bir yer. Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamiyet burada boy vermiş. Camiler, Havralar ve Kiliseler aynı çevrede yan yana. Bu yapıları görmek istiyoruz ancak Havra’nın tamir nedeniyle kapalı olduğunu öğreniyoruz. Habibi Neccar’da öğle namazını kılıp Altınözü’ne hareket ediyoruz.

Kur’ân-ı Kerîm’de, “karye” halkını Hakk’a davet etmek için bir şehre (Karye) gelen iki elçiye destek olmak üzere bir üçüncüsünün gönderildiği, halkın bunlara karşı çıktığı, sadece şehrin uzak bir yerinden gelen bir kişinin iman edip onları desteklediği ve bu kişinin, açıkça ifade edilmemekle beraber, şehir halkı tarafından öldürüldüğü, onun imanı sayesinde cennete girdiği, kendisine kötülük eden şehir halkının ise bir sayha ile helâk edildiği anlatılmaktadır (Yâsîn 36/13-29).

Kentin doğu kesimindeki dağın adı da Habibi Neccar'dır. St. Petrus Kilisesi bu dağın yakınındadır. Burası da ilk ziyaret ettiğimiz yerler arasında olmuştur. Hz. İsa'nın on iki havarisinden Aziz Petrus'un ilk vaaz verdiği yer olduğuna inanılmaktadır. Hristiyanlığın ilk kilisesi bilindiğinden önemli bir hac merkezidir.

Altınözü Ziyaretimiz: Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı topraklarına kazandırılan Altınözü çevresini haritada baktığımızda çölde bir yerde olduğunu sanırsınız. Ama gidince öyle mi, zeytin ormanlarının kapladığı yeşillikler içinde bir alan. Dağlar zeytinlerle kaplı, Belediye Başkanı, -Türkiye'nin zeytin ihtiyacının yüzde doksanı buradan karşılanıyor, diyerek belki de abartılı söylüyor olsa da yüzde altmışını karşıladığına emin olabilirsiniz. Eski bir zeytin işliğini geziyoruz ve bölgede bulunan zeytinle ilgili arkeolojik bulgular dokuz on bin yıllık bir geçmişinin olduğunu gösteriyor. Tam bir zeytin cenneti.

Altınözü'nden sonraki yolculuğumuz Saman Dağı olacak. Bir antik tarihçi olarak dünyanın yedi harikasından biri sayılabilecek Titus Tünelini görmek istiyoruz. Görmek için Samandağı Çevlik Ören Mevkiine yola çıkıyoruz!

Yol boyunca Ermeni vatandaşlarımızın yaşadığı Vakıflı Köyünden geçiyoruz. Türkiye'nin tek Ermeni köyü olduğu söyleniyor. Vakıflı'dan Hıdır Bey'deki Musa Ağacı'nı görmek için geçiyoruz.

Söylentiye göre, Samandağ Sahili'nde buluşan Hz. Hızır ile Hz. Musa birlikte buraya gelirler, buradaki çınar ağacının bulunduğu

noktaya geldiklerinde, Hz. Musa elindeki asayı toprağa saplar ve eğilip su içer ve kalktığında bakar ki asası yeşermiş fidana dönmüştür. Halk buradaki ulu çınarın o fidan olduğunu düşünerek ziyaret eder. Bu gün Anıtlar Kurulu tarafından koruma altında olan ağacın gövde çapınının 7.7 m, dış çeperi 21 metre ve yüksekliğinin 7 metre olduğu belirtiliyor. Ağaç çevresinde her kutsal mekanda olduğu gibi ziyaretçiler için bir pazar oluşmuş. Özellikle bir teyzenin yapıp bize satmaya çalıştığı limonlu dondurmanın doğal bir tadı olduğunu söyleyebilirim.

Hıdırbey Ziyaretgahından Titus Tüneli'ni görmek için yola çıkıyoruz, bu yüzden yolun yakınındaki Aziz Simon manastırına çıkıp çıkmada kararsız kalıyoruz. MS 6. Yüzyılda yaşamış olan Aziz Simon, Aknehir Mahallesi sınırlarında 480 metre rakımlı bir tepede Stilitler (sütuncular) Tarikatının kurucusudur. St. Simon 10 m. yüksekliğindeki bir sütun taşın üstünde 45 yıl inzivada yaşadığına inanılır. Titus Tünelini görmek düşüncesi baskın çıkıyor ve yolumuza devam ediyoruz.

Titus Tüneli.

Bölgede Roma imparatoru Caesar Vespasianus Augustus (MS. 69-79) zamanında, Antakya'nın 35 km batısında Musa Dağı'nın batı yamaçlarında bir liman kenti Seleucia Pieria'nın, dağlardan inen suların basmasını önlemek amacı ile bir tünel yapılmasına karar veriyor. Vespasianus tarafından MS. 69 yılında inşaatı başlatılan tünel, oğlu Titus zamanında MS 81 yılında bitirilmiştir. 380 metre uzunluğunda 7 metre yüksekliğinde ve 6 metre genişliğinde olduğu söylenen tünel ana kaya içine köle insan gücü ile oyularak yapılmıştır. Tünelin sonlarında Beşikli Mağara olarak adlandırılan on dört adet kral mezarları görülmeye değer.

Çevlik Mevkiinde MÖ. 300 yıllarında Büyük İskender'in generallerinden Seleucus I. Nikator tarafından kurulan Seleucia Pieria (daha sonra Suedia), Asi (Orontes) nehrinin denize döküldüğü yere yakın bir yerde liman kentiydi. Kentin tüneli ve mezarları dışında limanın istinat duvarları görülüyor. Buradaki gezimizden sonra öğle yemeği için yine bu civarda bir lokantada mola veriyoruz. Yemek sonrasında Samandağı'nda Hz. Hızır ve Hz. Musa peygamberin bulunduğu inanan yerde yapılan makamı ziyaret ediyoruz. Halk tarafından

Hızır ve Hz. Musa burada buluşmuştur. Burası Asi nehrinin denize döküldüğü deltadaki buluşma noktasıdır. Burada kerpiç taş karışımı bir türbe yapılmış ve ziyaret yapılmaktadır. Kalabalık bir ziyaretçi kitlesi olan türbe çevresinde “Kurbanlık Horoz” ilanları, genellikle horoz kurban edilmesi imajını doğurmaktadır. Samandağlı rehberimize sordüğümüzde; “Özel bir nedeni yok, büyük hayvan kesilemediğinden” demiştir.

Bir kentin tarihi yerlerini görmek kadar o tarihin biriktirilip sunulduğu müzeleri görmek de önemlidir. Bu nedenle gezi ekibimizin ziyaret ettiği mekanlardan biri Hatay Müzesi olmuştur. Dünyanın En Büyük Mozaik Müzesi olarak bilinen müzede Paleolitik Çağdan Orta Çağ’a kadar yüzlerce eser çağdaş üzeciliğin gerektirdiği gibi sergilenmektedir. Burada Samandağlı civarındaki Üç Ağızlı mağaralarında bulunan 43 bin yıllık Üst Paleolitik dönem eserleri dikkat çekicidir.

Müzenin girişinde artık müzenin simgesi olarak görülen Tell Tayinat’ta bulunan Kral Şuppiluliuma heykeli karşılar. Bazı basın organları tarafından Büyük Hitit İmparatoru Şuppiluliuma ile karıştırılan bu heykel Geç Hitit Krallığı Dönemi’ne ait, başka bir kraldır. Oldukça büyük boyutu, sakallı ve üç boyutlu olarak yapılışı, lapulazuli taştan yapılan etkileyici gözleri dikkat çekicidir. 1,5 m. yüksekliğinde ve 1,5 ton ağırlığındaki heykelinin arka kısmında da Luvice (Anadolu Hiyeroglifi) ile yazılmış bir yazıt da bulunmaktadır.

Hatay dönüşümüzde Payas ve İskenderun’a uğruyoruz. Payas’taki Sokollu Mehmet Paşa Kervansarayında soluk alıyoruz. Burada Payas Belediye başkanı bizi ağırlıyor. Yapı hakkında bilgi veriyor. Yemek yediğimiz mekanın birçok anısı var: Osmanlı Ordusu buradan Kıbrıs’ı fethetmek için hareket etmiş, Namık Kemal Kıbrıs sürgününde burada konaklamış bir süre, Mustafa Kemal Atatürk Tayfur Sökmen ile Hatay’ın anavatana katılması çalışmalarını burada birlikte yürütmüşler. Şimdilerde sergi salonları ile bir müze durumunda Payas Kervansarayı ve Kalesi. Payas Kapalı Çarşısı ayakta durup faaliyet yapmasına rağmen köhnemiş, unutulmuş gibi. Payas tarihi yapıları ile ziyaretçilerini bekler.

Hatay demişken tam bir gastronomi kenti, Künefe ve tepsi kebabı harikaydı.

Dönüş yolumuzda akşam yemeğinde İskenderun'dayız. Başkan heyecanlı biri.. Bu arada Payas Belediye Başkanının çantamıza koyduğu birer şişe zeytinyağı hediyesi için teşekkürler. Çam sakızı çoban armağanı demişler. İnsanlar yolda tanınmış. İyi yol arkadaşları edindik, iyi insanlar tanıdık. Hatay'la ilgili birikimlerimiz oldu. Hatay'ın bizim bir parçamız yüreğimiz olduğunu bir kez daha gördük.

Gezimize katkıları olan Yazarlar Birliği Konya Şubesi ve desteği olan diğer kurumlara, bizi sofrasına alan kurumlarımıza ve insanlarımıza teşekkürlerimizle.

Hatay Gezisi Notları İle ANTAKYA MEVLEVÎHÂNESİ “Bu terslikte bir iş var”

(3-5 Haziran 2022 günleri arası gerçekleştirilen Türkiye Yazarlar Birliği Hatay gezisinin ürünü bu yazı 26 Haziran 2022 günü tamamlanmıştır.)

PROF.DR. NURİ ŞİMŞEKLER

(Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
SÜ Mevlâna Araştırmaları Enstitüsü Kurucu Müdürü 2005-2015
Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi)

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şubesi'nin geleneksel hale getirdiği ve ülkemizin “adı, tarihi, kültürü ve anlamı” olan bölgelerine yaptığı “Yazılacak Çok Şeyimiz Var” mottolu bir gezi-inceleme de Hatay'a yapıldı. “Bir otobüs dolusu” kalem ve deklanşör erbâbi; fikir, şiir, tasavvur, bilim ve gönül insanı üç gün boyunca hep bir arada idi. Hepsi aynı yerlere gitti, aynı yerleri gezdi, gördü; ama hepsi farklı baktı, farklı hissetti, farklı gözlemledi, farklı gördü... Zaten gezinin amacı da bu idi. Evet, tüm gezi iştirakçileri kendi gözlerinin gördüğünü, kendi gönüllerinin hissettiği, kendi ilimlerinin kapsadığını gördü, anlattı, yazdı ve biz de zevkle bilgilenerek okuduk, okuyoruz, okunacak.

Genel anlamda “Hatay” denildiğinde ilk akla gelen popüler bilgi ve unvan;

* Ülkemiz topraklarına son katılan il,

* Farklı dinler hattâ inanç sistemlerinin, çeşitli milletlerin ve medeniyetlerin gelip-geçtiği-hâlâ kaldığı “ortak-birlik” yaşam şehri ve

* Tabi ki gastronomi...

Yada kısaca bölge insanının sloganı ile; mekân olarak “**Medeniyetlerin Beşiği**”, anlam çerçevesinde bakılınca da “**Medeniyetler Buluşması**”

Mükemmel modern müzecilik dizaynı ve tabiki -bir-iki Osmanlı Dönemi etnografik eşya hariç- tarihin binlerce yıl öncesine bizi çekip götüren **Arkeoloji Müzesi**, şehre tepeden-dağdan bakan **Saint Pierre Kilisesi**, çevresindeki yerel sebze-meyveleri bize tattıran-sattıran **Musa Ağacı**, “Ahşap Ustası” anlamına gelmekle birlikte tarihin bize “ahşap işçiliği”nden yoksun taşıdığı **Habib Neccâr Camii**, eğer haberdar oldu ise “Ferhad”ın öykündüğü **Titus Tüneli**, istenirse âdetâ “tekeden süt sağmak” deyimini somutlaştırarak bürokratik, kurumsal ve bütçe sorunlarını aşip restorasyon ve işlerlik ile günümüze kazandırılan **Payas Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi**... ve daha nice yerler, nice güzellikler. Heyetimizle birlikte gezildi, görüldü, notlar alındı, haklarında yazılar yazıldı, yazılmakta.

Evet, biz ise göremediğimiz, ancak görmek istediğimiz bir hususu yazmayı tercih ettik: Antakya Mevlevîhânesi

Mevlevîhâneler ve misyonu...

Hız. Mevlâna'nın vefatının ardından kurumsallaşan ve yüzyıllar boyunca Osmanlı coğrafyasının hâkim olduğu üç kıtada açılan 140'dan fazla "Mevlevîhâneler" derûnlarında barındırdığı Mevlevî şeyh ve dedeleri ile bölgenin edebiyat, kültür ve san'atı başta olmak üzere genel anlamda kültürlerine büyük etki etmiş, son din İslamiyet'in anlatımı, uygulanması ve yaşanmasına büyük katkılar sağlamıştır.

Osmanlı Medeniyeti'nin kültürel, hattâ "siyasal" bir stratejisi olan silahla fethedilen bölgeleri kalemle, kültürle, mânâ yapıları ile korumaya ve manen yapılandırma "misyon"u ile Kırım Gözleve, Macaristan Peç; Belgrad, Bosnasaray, Tiran, Filibe Priştine... kısaca tüm Balkan ülkeleri; Yunanistan Atina, Selanik, Girit Hanya, Mısır Kahire, Kıbrıs Magosa, Lefkoşe, Suriye Halep, Şam, Lazkiye, Hama, Humus... Beyrut, Kudüs, Arabistan Mekke, Medine, Irak Bağdat, İran Tebriz... Ve tabi ki tüm Anadolu... Evet genel çerçevesi çizilen bu noktalarda Mevlevîhâneler yüzyıllar boyunca "din, kültür, sanat, zanaat, edeb..." temsili ile Osmanlı Medeniyetinin iskeletini oluşturmuş, temsil etmiş, tanıtmış, yaymış ve hattâ yerel gayrimüslim benzer yapıların yaygınlaşmasına karşı bir "mânâ duvarı" olarak hizmet görmüştür. Bu mânâ duvarını Osmanlı'nın hâkim olduğu bütün coğrafyada yerine getiren Mevlevilik ile birlikte, Anadolu özelinde zanaat ve edeb alanında "Ahî" teşkilatı, Balkanlarda ise din, kültür, edeb alanlarında "Bektaşî" yolu benzer görevleri yerine getirmiştir. Yine Anadolu özelinde, özellikle XV ve XVI. yüzyıllarda Anadolu ve Rumeli'de ortaya çıkan Şii-Batını temayüller karşısında Mevleviliğin ötekileştirmeden halkı "tümünden" kucaklaması da Osmanlı halkının Mevleviliğe olan ilgisini artmıştır.

Osmanlı Döneminde Antakya nüfusunun demografik yapısı

XVI. yüzyıl sonlarına ait bir Osmanlı nüfus sayım defterine göre, Antakya ve çevresi, Halep'e bağlı olarak çoğunluğu Müslümanlardan oluşan bir kent merkezine sahipti ve merkezinde "gayrimüslim" nüfus yoktu. Yine "Arap" olarak nitelendirilen herhangi bir cemaat veya yerleşik nüfus da bulunmamaktaydı. Ayrıca XIX. yüzyıla kadar, Antakya'da yapılan nüfus sayımlarında, Nusayri ve Arap adı altında farklı bir nüfusa da rastlanmaz. Bununla birlikte Antakya kent

merkezinde yüzyıllar öncesine dayanan birçok Müslüman mahallesi teşekkül etmiştir.

Osmanlıların ilk devirlerinde Antakya'nın asli nüfus yapısının Müslümanlardan oluştuğu, XVII. Yüzyıldan günümüze kadar ise **Türkmenler, Ermeniler, Rumlar, Yahudiler, Süryaniler, Kürtler, Çingenerler, Avrupalılar ve Protestan misyoner Amerikalıların** bölgeye gelip yerleştikleri yapılan araştırma ve resmi kayıtlardan ortaya çıkmaktadır. Bu arada XIX. Yüzyıldan itibaren de **Araplar ve Nusayriler** kent nüfusuna katılmaya başlamışlardır. 1842 Osmanlı nüfus sayımına göre, yoğunluğu Müslümanlar olmak üzere üç unsur, **“Rumlar”, “Yahudiler”** ve **“Ermeniler”** Antakya kent nüfusunu oluşturmaktadır. Kent nüfusunun önemli bir varlığı da kış aylarında kıışlamak için Suriye'den Antakya'ya gelen “geçici nüfus” konumundaki **“Türkmen”**lerdir.

1850'li yıllara gelindiğinde ise Antakya farklı, yeni; ama “amaçlı” bir yapılanmayla karşı karşı karşıya kalacaktır. Bölgenin stratejik öneminden dolayı demografik çeşitliliği üzerine şehirde üst üste Konsolosluklar açılmaya, yerel gayrimüslim topluluklar sahiplenilmeye, desteklenmeye başlanır. **Alman, İngiliz, Fransız, Danimarka, İsveç, İtalya...** konsolosluk açan millet-ülkelerden bazısı. Bu konsolosluklar âdeta bölge insanını guruplarına göre aralarında “pay” edip, onlara özgü okullar, mâbedler, kurumlar, vakıflar kurarak gayrimüslimleri sahipleniyor, misyonerlik faaliyetleri ile de **Katolik, Protestan, Ortodoks...** ve kendi milletlerinden yapmaya gayret sarf ediyorlardı.

Osmanlı ise İslâm'ı (Sünni İslâm) korumak ve yaymak; aynı zamanda misyonerliği önlemek için çeşitli tedbirler almaktaydı. Bu tedbir çerçevesinde 1852'de **çan çalınması** yasaklandı, 1802 yılından beri mevcut olan **Özbek Tekkesi** desteklendi, **Nakşibendi Tekkesi**-nin vakıfları zenginleştirildi, türbeler onarıldı, vakıfları genişletildi; bir görüşe göre bu dönemlerde kurulduğu tahmin edilen **Antakya Mevlevîhânesi** önemle desteklendi, vakıfları genişletildi. Uzmanlar Antakya'nın bu dönemini "**İslam ile Hıristiyanlığın birbirine meydan okuduğu kritik dönem**" olarak niteler ve bu mücadelede "kuşatıcı, birleştirici" metodu ile Antakya Mevlevîhânesi'nin önemli rolünü vurgular.

Antakya Mevlevîhânesi

Antakya Mevlevîhânesi'nin ne zaman kurulduğuna dair elimizde henüz net bilgi olmamakla birlikte 1920 yılına kadar faaliyetini sürdürdüğü bilinmektedir. Bazı araştırmacılara göre kuruluşu Mevlâna'nın torunu Ulu Ârif Çelebi (öl. 1320) dönemine kadar gidebileceği söylene de çok zayıf bir ihtimal olarak görünmektedir. Abdülbâki Gölpınarlı hoca ve ondan nakleden araştırmacılar Ulu Ârif Çelebi'nin **Antakya**'ya seyahat ettiğini yazsa da Çelebi'nin müverrihi, yakın dostu-müridi ve birçok seyahatlerinde ona eşlik eden **Ahmed Eflâkî Dede** (öl. 1360) *Menâkibü'l-ârifîn* adlı eserinde Antakya'ya gitme hususundan bahsetmez, **Antalya**'ya (ve öncesi veya sonrasında Alâiye'ye-Alanya'ya) gittiğini yazar. Tahmin ediyoruz Gölpınarlı'nın *Mevlâna'dan Sonra Mevlevîlik* (s. 76) adlı eserindeki "harf hatası, dizgi hatası veya sehven" diğer kaynaklara da "Antalya" yerine "Antakya" olarak geçmesine sebep olmuştur. Bununla birlikte 1824 yılında **Antakya Mevlevîhânesi**'nin olduğu ve buranın bir vakfının bulunduğu, yine Âhilerin, bazı cami ve diğer tarikat vakıflarının bulunduğu dair belgeler mevcuttur. Ayrıca bu dönemlerde Antakya-Hatay ve havalisinde Mevlevîler ile birlikte, **Rufai**, **Kadiri**, **Nakşibendi**, **Halveti** tarikatlarının da mensupları vardı ve tekkeleri kurulmuştu. Bunlar arasında kurumsallaşma ve vakıflarının sahip oldukları mallar bakımından en güçlü ve uzun ömürlü olanı ise **Antakya Mevlevîhânesi** idi. Bu Mevlevîhânenin bir misyonu da normal dini, kültürel ve sanatsal açıdan görevini yerine getirmesi ile birlikte **Hac** güzergâhında olduğu için Anadolu tarafından gelen hacı adayları ve Mevlevîler için konaklama

tesisi görevini de yerine getirmesi idi. Bu görevde benzer konaklama görevi üstlenen Konya, Karaman, Halep, Şam, Kudüs, Mekte ve Medine Mevlevîhâneleri ile koordineli çalışmaktaydı. Ayrıca **Antakya Mevlevîhânesi** bölge merkezleri olarak **Halep, Trab-luşşam, Lazkiye, Humus, Şam ve Kudüs Mevlevîhâneleri** ile de kültürel- geleneksel bilgi alışverişi ve benzer coğrafyada oldukları için yöre insanlarına özgü projeler de üretiyorlardı. Yine Antakya Mevlevîhânesi, Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı'na katılması ile birlikte 47 farklı Mevlevîhânenin katılımı ile kurulan 1026 kişilik **Mevlevî Alayı**'na (Mücâhidîn-i Mevleviyye Alayı) şeyhi Mehmed Şah Efendinin riyasetinde 8 Mevlevî ile katılım sağlamıştı. Tabii bu arada Makam Çelebisi Veled Çelebi (İzbudak) söz konusu Mevlevî Alayı'na "Albay" rütbesi ile komutanlık yapmış, Mevlevîler merkez karargâhta ve bazı birliklerde çeşitli görevlerde bulunmuşlardır. Kendisi de Mevlevî olan **Sultan Reşad I.** Dünya Savaşında Mevlevîlerin hem manevi desteğini istemesi ve Mevlevîleri davet etmesi sonucu "savaşa" katılan Mevlevî Alayı Şam'da kaldıkları 3 yıl süresince (1914-1917) semâ törenleri ve musiki ziyafetleri vererek halkın ve askerlerin morallerini yüksek tutmaya çalışmışlar, savaşa bizzat katılmayıp, geri hizmetlerde görev almışlardır.

Bu konuda son olarak şunu belirtmekte, hatırlatmakta da fayda var.

1925 yılında **Tekâyâ ve Zevâyâ Kanunu** ile ülkemiz sınırlarındaki tüm Mevlevîhâneler kapatılmış (Atatürk'ün emri ile Konya Mevlâna Dergâhı Müze olarak tanzim edilmiştir.) Mevlevîlerin merkezi Konya ise makam ve şehir olarak **Halep Mevlevîhânesi**'ne geçmiştir. Burada Makamda bulunan **Mehmed (Muhammed) Bâkır Çelebi**, Hatay'ın ülkemiz topraklarına katılımı ile ilgili Halep Mevlevîhânesi'ni bir "merkez" olarak teşkilatlandırmış ve bundan haberdar olan bölgedeki Fransız yetkililerinin tepkisini çekerek "Türkiye lehinde casusluk yapmak"la itham edilmiş ve 1937'de bir aile ziyareti için geldiği İstanbul'dan bir daha Suriye'ye geri dönmesine izin verilmemiştir. Mehmed Bâkır Çelebi'nin (öl. 1943) oğlu **Celâleddin Bâkır Çelebi** (1926-1996) de babasının yerine hem Halep Mevlevîhânesi'nde hem de tüm diğer Mevlevîhânelerin başına **Makâm Çelebisi** olarak geçmiş, bu kez de "Halep Mevlevîhânesi Türk Hükümetine ajanlık yapıyor" gerekçesiyle Suriye hükümetince 1945 yılında kapatılmış,

Mevlevîhâneye ve vakıflarına el konulmuş ve eğer Celâleddin Bâkır Çelebi “Suriye vatandaşlığına geçerse geri verileceği” teklifinde bulunulmuştur. Bu dönemde konu üzerine ülkemiz tarafından birçok notalar verilmişse de somut cevap alınamamış ve Suriye Hükümetinin bu teklifini kabul etmeyen ve sürekli tehditler de alan Celâleddin Bâkır Çelebi, ailesi ile birlikte anavatana göç etmiştir.

Bu açıdan bakıldığında da Hatay’ın “Anavatan” a katılma konusunda “dinî ve emîn bir mekân” olarak bir müddet de olsa Fransız takibine uğramayarak ülkemiz lehinde birçok gizli ve diplomatik girişim ve görüşmelere yuva olan Mevlevîhâne **millî** görevini de yerine getirmiş oluyordu.

XIX. yüzyılda Antakya’nın mûsikî okulu:

Antakya Mevlevîhânesi

Antakya’nın son 200 yıllık mûsikî kültürüne bakıldığında büyük ölçüde Dinî Mûsikî’nin en zengin biçimde icra edildiği tekkelerden -özellikle de Antakya Mevlevîhânesi’nden- etkilendiğini sahanın uzmanları tarafından tespit edilmektedir. Bölgedeki diğer tekkeler hakkında fazla bilgi olmamasına rağmen, 1920’li yıllara kadar faal olan **Antakya Mevlevîhânesi**’nde düzenli olarak âyinler icra edildiği ve özellikle birçok **Neyzen** yetiştiği, şehrin aydın kesiminin bu müziğe ve makamlara âşina olduğu da yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkan bilgilerdir.

Yine uzmanların araştırmalarına göre, XIX ve XX. yüzyıl ürünü olan Antakya türkeleri halay türüne yakın olmakla birlikte **Antakya Mevlevîhânesi** ve **Halveti Tekkesi-Türbesi**’nin etkisi görünmekte ve bu hareketli türkülerde **zikir** izi ve formları hissedilmektedir. Böyle olmakla birlikte bile o dönemlerde hattâ yakın tarihimizde dinî mûsikî, ilâhî ve Sanat müziği formu Antakya’da hep **entelektüel müziği** olarak değerlendirilmiş, türkü biraz daha **taşra** kalmıştır. Genel olarak bakıldığında da Mevlevî mûsikîsi başta olmak üzere diğer tariklerin tesiri ile bölgede dini mûsikî ve sanat müziği formu da yaygınlaşmıştır.

Kendisi Hatay doğumlu (soy olarak da Hataylı) olan merhum Emin Işık (öl. 2019) hocamızın bu konu ile ilgili aşağıdaki bir hatırası ve bir tespiti sanki bu yazılanları kısaca özetler gibi:

“Elhamdülillah, Müslüman bir ana-babadan dünyaya gelmişim. Rahmetli babam, Hatay’ın meşhur hâfızlarından Hoca Şemseddin Efendi’dir. Yirmi sene kadar köyde, beş sene Kırıkhan’da ve son yirmi sene de İskenderun’da imam-hatip olarak cami görevi yaptı. Nakşibendî tarikatına mensup, dindar bir insandı. Şeriat ehli olmasına rağmen taassup bilmezdi. Aşk ve gönül ehliydi. “Hülâsatü’l-beyân” adlı tefsir kitabı ile “Kuddûsî Divanı”nı elinden düşürmezdi. Mûsikîye âşinâydı, sesi de çok güzeldi. Güzel mevlid okurdu. Şarkı ve gazel dâhil, klasik mûsikîmizin bütün formlarını severdi. Ben, yanılıp da yanında türkü mırıldanacak olsam, hemen kaşlarını çatar, ‘Türkü-yü çobanlar söyler, sen hâfız olacaksın, utanmıyor musun, bir şey okumak istiyorsan, adam gibi bir şarkı söyle de dinleyelim!’ derdi.”

Evet, 1950’li yıllarda İstanbul’a gelip burada İmam-Hatip ve İlahiyat Fakültesini tamamladıktan sonra gördüğü bir rüya üzerine **Mevlevîliğe** soyunan ve yıllarca *Mesnevî* okutup, Mukâbele-i şerif postunda oturan Emin Işık hocanın şu tespiti de Antakya’nın mûsikî kültürü, seviyesi, zevki ve selîkasını ortaya koymaktadır:

“İstanbul’dan sonra en düzgün mûsikî ile Kur’ân-ı Kerîm okuyanlar olarak Antakya’daki hâfızlar ve müezzinleri gördüm.”

Bu terslikte bir “iş” var!

Şimdi, bu yazının da vesilesi olan 3-5 Haziran 2022 günleri arası gerçekleştirdiğimiz şu Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şubesi’nin Antakya gezisine tekrar dönelim...

Antakya’nın bir ilçesinin misafiriyiz. Resmi kabûlün ardından, akşam yemeğine kadar civarı gezip hava alıyor, yeşilliklerin görsel zevkini yaşıyor ve misafiri kuşların sesi ile “nefes” alıyoruz... Derken son dönemlerde meşhur olan, ama “mânâ”sını bir türlü anlayamadığım **amuda kalkmış** bir evin önüne geliyoruz. Belediye tarafından yerleştirilen ve “zâyir”lerini konuk eden bu **ters evin** içine girip, “buradan nasıl bir ders alabilirim?”, “bu terslik bana ne gibi bir kazanım verir? diye düşünürken, öğretmenleri ile orayı gezen ve yüksek sesli cıvıldaşmaları arasında 8-10 yaşlarında bir öğrencinin; “*bu terslikte bir iş var*” bağırtısı bu yazının “mesajını” oluşturmuş oldu. Evin hemen dış kısmında gezimizin hâdimi olanların başında gelen TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu’na soruyorum;

- Siz uzun yıllardır belediyeçilik hizmetindesiniz, ayrıca bir kalem ve gönül insanısınız, sanatla, sanatçılarla iç içesiniz, ben ilk kez böyle bir evi gezdim, bu ters evin benim anlamadığım mânâsı nedir?

Aldığım cevap; Sonunda bolca ! ve ? ve birçok noktalama-ımlâ işaretlerinin olduğu bir değerlendirme ve;

“Dur bakalım hocam, ben şu kadar şehirde şu kadar gördüm bu evleri bir şey anlamadım, siz ilk gördüğünüz evden mânâ mı arıyorsunuz, mesaj mı çıkarmaya çalışıyorsunuz?!” lâtifesi idi.

Ama ben mesajımı çoktaaan almıştım zaten o “küçücük” öğrenciden...

Evet, yakın tarihte bölgenin **İslâmî** unsurlarını korumak için istifade ettiğimiz tekke ve dergâh kültürü ve misyonunu “modernize” ederek gündemde tutmamız ve bölge kültürünü temsil görevi vermemiz gerekirken, bölgenin -tabi ki dini ve kültürel miras olarak sahiplenmemiz, korumamız ve misafir etmemiz gereken- farklı din ve kültürel özellikleri üzerine bina ettiğimiz tanıtımlarla sanki tarihî gerçeğinden çok farklı bir yer gibi tanıtıyoruz. Malum, bu da yukarıda arz edilmeye çalışılan Osmanlı’nın gayretine, stratejisine “ters” düşen bir uygulama yada bir misyon...

Ne yapıyoruz?

İşte Hatay’da 2007 yılında **Antakya Medeniyetler Korosu** kurarak, dünyaya barış ve sevgi mesajı vermek için dünya turuna çıkıp konserler verdiriyoruz. Dönemin Kültür ve Turizm Bakanı **Atilla Koç**’un teşvikleriyle kurulan koroda 3 ilâhî din ve 6 farklı mezhepten oluşan 120 kişi bulunmakta. Koroda **Müslüman, Hıristiyan** ve **Musevî** din adamları bir arada ilâhîler söylemekte; “*Topraklarımızda asırlarca cami, kilise ve havra yan yana bulunmuştur.*” mesajı verilmektedir. Ne diyelim! O 8-10 yaşındaki öğrencinin “*bu terslikte bir iş var!*” cümlesini buraya da yerleştirelim. O yıllarda hayli popüler olan ve hattâ Konya’ya kadar da gelip konser veren ve merak ederek benim de gidip seyrettiğim-dinlediğim bu **Medeniyetler Korosu** şimdi ne durumda, ne misyonda, ne görevde yada hâlâ devam ediyor mu bilmiyorum... Ama dijital kaynaklardan öğrendiğimiz kadarı ile koro “Dernek” haline dönüştürülmüş, 2012 yılında **Nobel Barış Ödülü**’ne aday gösterilmiş, 2019 yılında ise Kültür ve Turizm Bakanlığı’mızın

Özel Ödül'üne lâyık görülmüş. Tabi ki bu koro da anlamlı, devam ettirilsin, ama "temsil" veya "Antakya'nın tanıtım yüzü" söz konusu ise "ne olmalı?" "nasıl olmalı?" yeniden istişare edilmeli.

Vahdet Dini'nin geçmiş temsilcileri olan Hz. Mûsa ve Hz. İsa dinlerine saygı duymak, peygamberlerine "iman" etmek biz Müslümanların görevi ve hattâ imanının gereği. Bizim vurgulamak istediğimiz ülkemiz temsilinde ön planda, ilk sırada tutmamız gereken unsurun o ev gibi **tepetaklak** edilmemesi...

Ne yapılmış?

Antakya-Hatay ve İskenderun'da "**Mevlâna**" adı ile "**Mevlevî...**" başlığı ile dernekler, vakıflar kurulmuş; bazıları Mevlevî âyinleri haricinde -bizim de gönül kulağı ile dinlediğimiz, ancak Semâ'da değil Samah'ta kullanılan- Alevî-Bektaşî nefesleri ile mûsıkî icra edip "dönmüşler", bazıları da Mevlevilikle ilgisi olmayan "evrâd", âdet, âdâb üzere kendilerince **icrâ-yi cûş u hurûş** yapıp kendilerince bir "yol" çizmeye çalışmışlar. Ama, Mevlâna ve Mevlevilik hususunda çalışmalar yapan akademisyen, yazar, araştırmacı veya gelenekten gelen simaların hiç birinin tanımadığı bu tarz oluşumlar dijital mecralardan takip edilebildiği kadarı ile de çok fazla devam etmemiş yada adları aynı kalmakla birlikte farklı yönlere, kişisel tanıtım ve reklam bloglarına, günlük siyasi konulara, yorum ve eleştiri ortamlarına kaymışlar. Burada gözümüzden kaçmış ve araştırmalarımızda görmemiş olma ihtimalini de göz önünde bulundurarak hemen hemen her ilde hattâ ilçede kurulan benzer yapıların anlamlı, önemli ve fedakâr çalışmaları için bir Mevlâna araştırmacısı ve Konyalı olarak teşekkürü de ihmal etmeyiz. Haklı bulunur yada bulunmaz, bu düşüncelerimiz sadece Hatay-İskenderun'da değil, ülkemizin ve hattâ dünyanın birçok yerinde "Mevlâna, Mevlevilik" isimleri altında, bu isimlerin popülerliği ve güvenilirliğini kullanarak amacı dışında farklı etkinlik ve "yol" yapanlar-açanlar için...

Evet, bu "terslik"te bir "iş" var; ama sanki bir başka "iş" var...

Ne yapılabilir?

Evet, ne yapılabilir? Hangi tarihte açılmışsa açılsın, elimizde fazla doküman ve kaynak olmamakla birlikte günümüzde yerinde olmayan ve canlı şahitlerin anlatımı-yazımı ile yıkılıp yerine **Şah Sinema-**

sı yapılan **Antakya Mevlevîhânesi**'ni yeniden "tesis" etmek. Yakın döneme kadar **Vakıf İş Hanı** olarak kullanılan bu yer de 2021 yılında yıkılmış. Hatay'ın resmi kurumları, Milletvekilleri, STK'lar ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'mız koordinesi ile oluşturulan istişare heyetinin kararı ile bu alan "Şehir Meydanı" veya "Millet Bahçesi" olarak değerlendirilecekti. Bu arada, 1954 yılında Halep Mevlevîhânesi'nden Hatay'a gelen Hz. Mevlâna'nın 21. Kuşak Torunu Celâleddin Bâkır Çelebi'nin (öl. 1996) oğlu **Faruk Hemdem Çelebi** 1960'lı yılların başında babası ile Hatay'a gittiklerini ve **Antakya Mevlevîhânesi**'nin son şeyhinin oğlunun -ki Şih derlermiş adına- kendilerini ziyarete gelip saygı ve tâzimde bulunduğunu, o dönemlerde Mevlevîhânenin yıkılmış olduğunu, Şih efendinin de mazi hatıraları ile derbeder bir hâli bulunduğunu bilgi talebimiz üzerine telefonda bizimle paylaşmıştır.

Evet, Mevlâna ve Mevlevîlik konularında çalışma yapan bir akademisyen olarak zaten bizim görüşümüz, düşüncemiz, dileğimiz ve arzumuz da 1950'li yıllardan önce yıkılmış olan **Antakya Mevlevîhânesi**'ni (yakın tarihimizdeki Ankara Mevlevîhânesi örneğinde olduğu gibi) sembolik de olsa uygun bir yere veya proje olarak reel ise yıkılan **Mehmet Şah Vakıf İş Hanı** bölgesine inşâ etmek ve tarihinde olduğu gibi bölge insanına son din İslâm'ın öğretti ve gereklerini "*Kolaylaştırınız zorlaştırmayınız, sevdiriniz nefret ettirmeyiniz!*" düsturu ile anlatmanın, yüzyıllara dayanan kültür ve sanatımızın tecrübe ve uygulamalarını orada uygulamanın, tarihe aktarmanın; ve tabi ki *Mesnevî* dersleri, *Mukabele-i şerifler* (Semâ) için tefriş ve tanzim etmenin tarihe karşı "tarihi" bir görev olarak düşünmekteyiz. Ayrıca "vefâ" örneği olarak bu uygulama büyük anlam taşıyacaktır.

Yıkılan ve uzun yıllar ne yapılacağı, nasıl değerlendirileceği ile ilgili istişareler edilen, tartışmalar yapılan, önerilen sunulan **Vakıf İş Hanı**'nın yerine bir öneri de biz yapmak istiyoruz. Ne diyor *Mesnevî*'sinde Hz. Mevlâna: "*Yapılmalar yıkılmadadır...*" O halde bu yıkıma bir yapıma, bir yapılanma, bir vefâ, bir tarihe "tarihî not" düşmek üzere *Antakya Mevlevîhânesi*'nin de inşâ edilmesi ve "can"landırılmasını arzu, istek, rica... ediyoruz; **bu terslikten bir iş çıkmasını, bu yıkılmadan bir yapıma** meydana gelmesini diliyor, niyâz ediyoruz.

KAYNAKÇA

Bağı, Resul, *Hatay İli Harbiye ve Şenköy Beldeleri Müzik Kültürü*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007, 180 s.

Çelebi Bayru, Esin, “Babam Celâleddin Bâkır Çelebi”, Selçuk Üniversitesi X. Milli Mevlâna Kongresi, *Tebliğler*, Konya, 2002, ss. 23-33

Çelebi, Celâleddin, “Çelebi Efendi”, TDV İA, c. VIII, s. 261-262

Kara, Adem, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antakya (1800-1850)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Yakınçağ Tarihi) Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2004, 311 s.

Köç Ahmet, “Mevleviler ve Devlet: Ankara Mevlevîhanesi Örneği (Ekonomik Statü, Vakıflar ve Yönetim)”, *TTK Belleten*. 2012; 76 (276), ss. 527-552

Köstüklü, Nuri, “Vatan Savunmasında Gönül Erleri: Mücahidin-i Mevleviye Alayı”, *Tasavvuf Kitabı*, Haz. Cemil Çiftçi, Kitabevi Yay., İstanbul, 2003, ss. 644-661

Öztürk, Mustafa, *Hatay'da Dinî Mûsikî*, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 2019, 167 s.

Web sayfaları:

* Mehmet Akif Erdoğan, Farklı Dinler ve Konsolosluklar Kenti: Antakya
<https://www.dokuzeylul.com/farkli-dinler-ve-konsolosluklar-kenti-antakya-makale,150533.html>

* Jozef Naseh, Geçmiş Zaman Olur ki Hayali Cihan Değer

<https://antakyagazetesi.com/gecmis-zaman-olur-ki-hayali-cihan-deger/>

* Sabah Gazetesi, Hatay Sorununda Mevlevi Desteği

<http://arsiv.sabah.com.tr/2005/10/28/gun110.html>

* Antakya Vakıf İş Hanı Bilmecesi

<https://www.hatayguneyruzgari.com/index.php/genel-haberler/3532-antakya-vakif-i-s-hani-bilmecesi>

* Bakan Mehmet Nuri Ersoy, Vakıf İşhanı İle İlgili Net Konuştu!

<https://www.hatayyenimedya.com/bakan-ersoy-vakif-ishani-ile-iligili-net-konustu-h6302/>

* Hatay Valiliği İl Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Basın Açıklaması: Mehmet Şah Vakıf İş Hanının Şehir Meydanı Olması Hakkında

<http://www.hatay.gov.tr/mehmet-sah-vakif-is-haninin-sehir-meydani-olmasi-hakkinda>

İKKUWANIİA'DAN, HATTENA KRALLIĞINA

(Kültür Başkenti Konya'dan, Medeniyetler Şehri Hatay'a)

ELİFE YILMAZ MISRAL

Serin bir Konya sabahında, Alaaddin Tepesinin eteklerinde bir araya geldik arkadaşlarımızla. Görmeyi çok istediğim medeniyetler şehri; 3 farklı dine, 13 medeniyete ev sahipliği yapmış Hatay'a doğru yola çıkacaktık. Tarih: 03.06.2022 Tanıdık yüzler görmek keyifliydi. Bu kez, ilk defa Türkiye Yazarlar Birliği üyeleriyle birlikte, tebessümlü selamlaşmalar ve tanışmalarla... "Yazılacak çok şeyimiz var" kervanında birlikte yürüyecek ve "teker döndürecektik." Otobüsümüzde hissemize düşen koltuklarımıza oturup, mikrofonun izin verdiği kadar otobüsün ön tarafıyla da bağımızı koparmadan, arkada olmanın kendine has konforuyla keyifli, her şeyin görünenden ziyade, bilinmeyeninde gizli olduğu bir seyahat bizi bekliyordu...

Öncelikle neden "İkkuwaniia'dan, Hattena Krallığına" başlığını kullandığımı açıklamak istiyorum. Hatay Valiliğinin internet sitesinde, MÖ 1200'li yıllarda Hitit Prenslüklerinin birleşerek Hattena Krallığı adını aldığını okumuştum. Uygun bir başlık olması için, aynı dönemlerde şehrimizin ne adla bilindiğini öğrenmek için, arama motorunda yazdığımda, 20.01.2011 tarihli Milliyet.com.tr sayfasında bir yazıya ulaştım. Alıntısını paylaştığım satırlarda "Selçuk Üniversitesi Ede-

biyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Eski Çağ Tarihçisi Prof. Dr. Hasan Bahar, Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapmasıyla bilinen Konya'nın Hititler'e de başkentlik yaptığını, kentin en eski adının da Luvice dilinde "İkkuwaniia" olduğunu öne sürdü." diyordu. Gezi boyunca anlattıklarını merakla dinlediğimiz kıymetli Hocamızın bu yazısıyla karşılaşmış olmanın bir tevafuk olduğunu da düşünerek bu başlığı koydum.

İlk mola yerimiz Pozanti. Kılınan cuma namazı, yenilen toplu ilk yemeğimiz. Öğünlerimiz hiç aksamayacaktı. Bu yüzden "yine mi yemek" seslerinin yükseldiği anlara sıkça tanıklık edecektik. O andan itibaren, Başkan Ahmet Köseoğlu ve Mustafa Güden öncesinde yaptıkları hazırlıklar dışında, sonrasında gelişecek en küçük detayları bile düşünerek misafirlerinin yolculuğunu kolaylaştıracaklardı. 45 kişilik yetişkin grubunun burnunun kanamadığı, kalbinin kırılmadığı bir seyahat oldu. Başkan Köseoğlu son anda gelişen olayları üyeleriyle paylaşmaktan gocunmadı. "Biz dedik, oldu" dan ziyade "sizin fikirleriniz de önemli" deyip, profesyonel aynı zamanda insanı tavrını üç gün boyunca sürdürdü. Mustafa Güden sakin, yüzünden eksik etmediği ince tebessümüyle konulara ve kişilere hep hakimdi. Elllerinden geldiğince nezakette yarışan yol arkadaşlarımız ve Fırat Özçelik vardı. Sağ olsunlar, var olsunlar!

Tarsus ve Ashab-ı Keyf mağarası. Ülkemizde üç yerde, dünyada da örneklerinin olduğu, Kuran-ı Kerim'de de bahsi geçen yer. İnanların her devirde gördüğü zulmü ve "Hak'kın Batıdan" üstün geldiğini göreceğimiz örnek mekânların ilkiydi. Manevi atmosferinin yanı sıra, hissedilir derece aniden artan sıcaklık ve içeride ki hoş serinlik, damlayan sular, kendine has kokusu etkileyiciydi. "Bu mağarada 300 değil, 500 yıl bile uyunur" düşüncesi geçti aklımdan, yüzüme yayılan bir tebessümle... Dualar edildi, hocalarımızın konuyla ilgili anlattıklarını dinledik, fotoğraflar çekildi, "Hatay Gezisi" ile ilgili sosyal medyada ilk paylaşımlar yapıldı!

Uzun bir yolculuktan sonra o günün son durağı Hatay ili-Defne İlçesi- Harbiye şelalesiydi. Duyulan doğaya ait seslere rağmen metruk bir yer düşüncesiyle aşağılara indikçe "sabrın sonu selamet" sözü aklımdan geçti uzun yolculuktan sonra, beş duyumla hissettiğim güzellikler karşısında. Nemli toprak ve yosun kokusu, çağlayan suların görsel şöleni ve yaydığı serinlik, bakir doğa... Olmazsa olmaz

esnaflar doğallığa zarar vermeden kurmuşlardı tezgâhlarını. İlerledikçe bitmeyen güzellikler, suyun huzur veren coşkusu. Asıl güzellikleri ise bir gün sonra akşam arkadaşlarla çay içmek için yer aradığımızda görecektik.

İlk akşam yemeği. İki gün boyunca farklı şekil ve renkte gelen Hatay mezelerine ilk çatal uzattığımız anlar. Biraz daha kaynaşın der gibisine geç gelen yemekler sayesinde uzun uzun sohbetler edildi. Sonrasında Tarbuş oteldeki odalarımıza dağıldık ve şansımıza olan serinlikte; şanslı olanlar

uykuya daldılar... Gezinin ikinci günü ve güzel bir sabah. Bugün teker dönecekti. Kendisini anlamamız içinde ayrıca bir tercümana ihtiyacımız olan rehberimizin hepimizin akıllarında yer eden cümlesiydi.

Gezimizin ikinci günü ve güzel bir cumartesi sabahı. Medeniyetler Şehri Hatay bizi bekliyordu. Bir gün önce Harbiye şelalesinin doğal güzelliği, bugün Hatay'ın tarihi gizemli sokakları büyüleyecekti. Miladın öncesine geçiş yapıp, kendi milatlarını yaşamış toplumlara ait izleri sürecektik. Ne de olsa bir dönem doğunun en büyük metropollerinden birinde, ilk yüzyılda yarım milyon insanın yaşadığı kentteydik.

İlk uğrak yerimiz Aziz Petrus (Saint Pierre) kilisesiydi. Reyhanlı yolu üzerinde kayalıklara oyulmuş "Hıristiyan" kelimesinin ilk kez kullanıldığı bilinen ve dünyada ki ilk mağara kilise. Otobüsten inip ilerlerken, muhteşem manzara ayaklarımızın altında kalıyordu. "Önde zeytin ağaçları, arkasında yar" şarkı sözleri dilimin ucunda, Yar olan Yaratıcı'nın verdiği güzellik ve bereketi hissederek... Yamaçta heybetiyle duran yapının içindeydik. İlk dikkatimi çeken şey, kapı eşiğinde üstü çamla kaplanmış mozaiklerdi. Hemen girişin sağında bir kısımda da belli belirsiz görünüyordu. Bilgilerde MS 4-5. yüzyıla ait olduğu yazıyordu. İşte o anda bizde 1500 yıl önceye ayak basmıştık, onlarla aynı havayı teneffüs etmiştik. Bugün ki gizemli yolculuğun henüz ilk adımlarındaydık....

Dünyanın en büyük mozaiklerinin sergilendiği Hatay Arkeoloji Müzesindeyiz. Taş çağından, Osmanlı'ya kadar geniş bir yelpazesi var. Girişte, canlandırılmış kerpiç yapı ilk anda oldukça ilgimi çekti. Bir bilgi göremedim. Bugün kaynaklara baktığımda Telkurdu Höyüğü ile ilgili bir örnek olduğunu tahmin ettim ve merakımı yendim. Yapıdan başımı kaldırıyorum 5000 yıl öncesine ait boş kafatasları... Aklımda anlık sorular! 'İçleri doluyken' kendi-bizce ilkel dünyalarında ne düşünüyorlardı? Hayatta ka-

labilmenin telaşı mıydı tek düşünceleri ya da dönemlerinin büyük kahramanları mıydılar? Onlardan sıyrılıp, hala içi dolu olan kafamı çevirdiğimde 'sırt çantasının saplarından tutmuş şaşkınlıkla bakan bir çocuk' hissi uyandıran Kral 2. Şuppiluliuma (Şuppilulima) heykeli salonun ortasına da hakim duruyordu, hüküm sürdüğü yıllarda olduğu gibi.

"2900 yıllık, Anadolu bulunan ilk Hitit kral heykeli. Şuppiluliuma döneminin en güçlü krallarından biri olduğu gibi Hitit İmparatorluğunun bilinen son kralı (MÖ 1207-1178). Döneminde halkını kıtlıktan kurtarmış. Komutası altındaki bir donanma ile Kıbrıslıları yenilgiye uğratmış, tarihte kaydedilmiş ilk deniz muharebesi olarak kayıtlara geçmiş." (Kaynak: Vikipedi)

Yanımda aslanlar, diğer taş eserler. Dokunmadan edemedim! Dört kez güvenlikçi hanımefendinin uyarısını aldım. Ortamın zenginliğinde kaybolmuş, duyuyor ama algılayamıyordum. Neyse ki o bölümden sonra eserler cam arkasındaydı. Ta ki iç salonda asılı duran 'koç başları mozağinin" önünde durana kadar.. Geçen o kadar zamana rağmen orada geçmiş hafızasıyla duruyordu. Mozaikler bölümünde arkadaşlarımdan kopmuştum. 10 yaş aralığındaki öğrenci grubuna takıldım ve onlara anlatılanlardan faydalandım. Roma dönemimin şatafatını gözlerimin önüne getirmeye çalıştım. Bir kesimin

yaşadığı şatafat diğer yandan onlara hizmet edenlerin sefaletini de düşünmeden edemedim. O döneme ait takılar, eşyalar ve parfüm şişelerindeki zarif işçilik ve bir kısmının çatlak bile almadan bugünlere kalabilmiş olmasının mucizesi. Elbet bu toprak ananın koruyuculuğuyla ilgiliydi...

Müzeden çıkıp etrafa bakındığımda, her şey Roma dönemi gibiydi. Müze ve içi şatafatlı iken, dışarısi sefaletti. Bakımsızlık ve düzensizlik. Zamanlar ve dönemler değişse de bazı şeyler değişmiyordu...

Medeniyetler şehrinde olduğumuzu gösteren en iyi örneklerden biri de Habibi Neccar Camisiydi. Önce bir tapınak, ardından kilise ve en son Anadolu'nun ilk camisi olma özelliğini taşıyor. Hz. İsa gibi marangoz, ismi Yasin Suresinde geçen zat. Depremlerden etkilenmiş olsa da hala görkemiyle kulu, Yaradan'ına yaklaşıyor. Yapı türbeleri, bahçesinde şadırvanı ve etrafında medrese odalarından oluşuyor. Odaların birinin önünde karşılaştığımız din görevlisi Trabzonlu Nagehan Hanım ile kısa bir sohbet ettik. Köle iken sultan olan Memluk Sultanı Baybars'ın Antakya'yı fethettiğinde koydurduğu kitabenin hemen önünde olduğumuzu söyledi. Kitabenin oraya koyulmasından yaklaşık 854 yıl sonra bugünün insanı, bizler de onunla aynı ruhtaydık...

Oradan ayrılıp uzun çarşıya gitmişsek te, aklım Antakya evlerinde idi. Oradaki han ve hamamları görmek isterdim, zaman yoktu. Anadolu şehirlerindeki çarşılar birbirine benziyor, ürünler değişiyordu sadece. O yüzden Arkadaşlara da rica edip, sorarak eski Antakya evlerinin izini sürdük. Yürüme mesafesindeydi. Girdiğimiz sokakta belirgin bir farklılık göremedik. Açık kemerli bir kapıdan içeriye baktığımda hazine bulmuş sevinci yaşayacaktım. Restore edilmiş bir konaktı. Evin İki ayrı giriş kapısı var, zeminden. Yer karoları muhteşem, yıpranmışlığından orijinal olduğu hissini veriyor. Yukarı kata çıkan merdiven dolap gibi görünen ahşapların arasındaydı. Bahçe de ki kuyu olduğu gibi duruyordu. Konak, kafeterya ve müzik kursları verilen bir işletmeydi. Arkadaşlar "burada bir çay içelim" deyince kaldık. Bu kadarını görmüş olmanın keyifli telaşıyla otobüsümüze koşturduk.

Öğle yemeğinde yerinde Tepsi kebabı yedik, lezzetliydi. Bu arada her masaya oturduğumuzda ortaya koyulan Hatay mezelerinin

isimlerini de saymak istiyorum. Humus hummus, babagannuş, süzme yoğurt, muammara, çiğ köfte, kısır, kekik, zahter salatası, ıspanaklı borani, fava ve musluka.

Güzergahımız Altınözü ilçesiydi. Belediye Başkanı Rifat Sarı'yı makamında beklerken kendi aramızda sohbet edip dinlemen fırsatı da bulduk. Başkan Sarı, konuşmasında "Altınözü İlçemizde herkes kendi siyasetini yapar ama aynı bayrak altında toplanır. Arkamızda iki mahallemizde Hıristiyan'dır ve birlikte ahenk içinde yaşıyoruz" sözlerine çok anlam yükledim. Ardından millet bahçesinde bulunan kitap fuarını gezdik. 'Ters ev' de farklı görseelliğiyle bir süre bizi oyalamayı başardı. Cam terastan, zeytin ağaçlarıyla kaplı manzarayı seyretmek başka bir keyif, ipten yapılmış köprüden geçmek de ayrı bir heyecandı.

Akşam yemeği öncesi "Yazılacak Çok Şeyimiz Var" ekibi Altınözü Kaymakamlığı ve Belediyesince 2017 yılında restoresi edilen 300 yıllık bir geçmişi olan "Zeytin ve Zeytinyağı Müzesi" sindeydi. Zeytinin yağ olma sürecinin anlatıldığı günümüz panoraması yanında, asırlık taş silindirler, havuzlar, depo da görülesiydi...

"Plan yaparsınız, sonra daha iyisi olur." Bakan Rifat Sarı'nın misafiri olduğumuz akşam yemeğinden ayrılıp otele döndüğümüzde beyefendilerin çoğu milli maç, hanımefendiler alışveriş hevesindediler. Biz de bir kaç arkadaşla Harbiye şelalesine gitmeyi planlamıştık. Çay içmek için mekân ararken 'çayımız yok" denildikçe yukarıya doğru çıktık, iyi ki! Doğa adeta çılgınlıyordu. İnsan eli değmişse de tabiat kendi vahşiliğine sahip çıkmıştı sanki. Sular yukarılardan indiği gibi, ayaklarımızın altından da ince ince akıyordu. Bir birine geçmiş dallar ve bitkiler. Mekân olarak bakımsız hissi uyandırır da, doğallık ağır basıyordu. İşletmede oldukça çok heykel ve sütün bulunuyordu. Nereden geldiği ile kendi aramızda istişare etsek te kimseye de sormadık kendi aramızda dönen sohbetten. Zaten orayı işletenlerin "olsanız da olur olmasanız da olur" edası soru sorma şevki de uyandırmıyordu.

Anlatılan efsaneden esinlenip etkilendiğim manzarayı " korkuyla ışık Tanrısı Apollon'dan kaçan, Defnenin (Daphne) dağılan ipek saçlarının arasından saçılan gözyaşlarına benzetmek aklımdan geçmişse de; gerçek, Yaradan'ın bize sunduğu güzelliklerin küçük zerresinden

başka bir şey değildi! Masallarla uyumak isteyen uyusun, biz nasılsa gerçekleri “Yazacak Çok Şeyimiz Var İçin” aramaya devam edecektik.

5 Haziran pazar sabahı. Kaynaklarda “antik mühendisliğin anıtsal bir örneği” diye bahsedilen, lejyoner askerler ve köleler tarafından yapıldığı söylenen Titus Tüneline (MS 69-81) doğru yola çıktık. Birinci yüzyılda dönemin imparatoru tarafından başlanıp, oğlu Titus tarafından bitirilmiş. O yıllarda civarın en büyük ikinci limanını sel sularından korumak için yapılan bir ıslah projesi. Rehberimiz eşliğinde ilerledikçe, önce bizi doğa büyüledi, bilgilerini paylaşan Prof. Dr. Hasan Bahar hocamız gibi. İlerledikçe sol tarafımızda kaya mezarları, diğer yanda günlük hayatına devam eden yerli halk ve satışı koydukları ürünleri. Tünel ile aynı zamanlarda soylular için inşa edildiği düşünülen Beşikli Mağarayı gezdik. Sonra tünelin açık kısmında bulunan, fotoğraf çekirtmeye doyamadığımız köprünün oradan, uyarılarla tahta geçitten tünelin içine indik ve uzun bir yürüyüşe başladık. kapalı kısmın bir bölümüne kadar ilerleyip döndük. Zaman zaman çalışan 1000 kölelerin ruh hallerini hissetmeye çalışsam da başaramadım. İnsan gücünün neler yapabileceğinin bir örneğini ve ülkemde görülmesi gereken bir yeri de görmüş olanın mutluluğuyla sahile indik.

Sahilden gelen tuzlu suyun kokusu, dalgaların serinliği ve zakkumların pembeliğin de soluklanıp “yola revan” olduk!

Sonraki durak bir Ermeni Köyü olan Vakıflı. Uzun mücadelelerle kalmışlarsa da “tek Ermeni Köyü” olarak anılmaktan hoşlanmayan halkın çoğu, okumak için ayrılıp, geri dönmemiş. Kendince, kendi hallerinde, içselliklerinin derinliklerindeki, bilinmezliklerini bilmediğimiz insanlarını görmeden ayrıldık. Uzun zaman Avrupa da yaşamış olup, çok şeyi garipsesem de, Anadolu köyünde haçlı me-

zarlar görmek ilginçti...

İkibin mi, üçbin yıllık mı tartışmalarının ortasında Hıdırbey köyü ve Musa ağacı? Halkı Ermenilerden sonra yerleştirilen Türkmenlerden oluşuyor ve 1980 yılına kadar da bir camileri yokmuş. Musa Ağacı dallarıyla bin metre karelik alanı kaplayan bir çınar ağacı. Büyük ve geniş oyuklarına rağmen yemyeşil. Bir kaç kaynaktan ta teyit ettiğim bilgilere göre "Musa Ağacı denilen çınarın çevresi yirmi metreye yaklaşır. İçindeki boşlukta, geçmiş yıllarda Hıdırbey köyünde yaşayanlar berber dükkânı açarak işletmişlerdir. Günümüzde ise, bu boşluğun az bir bölümü görülebilmektedir. Çünkü DSİ tarafından dere ıslah çalışması sırasında, Çınarın kökünün önemli bir bölümü, dolgu toprağı altında kalmıştır. O nedenle önceki boşluğun tamamını günümüzde bahsettiğimiz şekilde görmek mümkün değildir." bilgisini Samandağ Kaymakamlığı internet sitesinden aldım ve üzüldüm! Pazarda görmeye alıştığımız portakalları, dallarında görüp yokuşlar yürüyüp, gözümüzü Payas'a diktik.

Payas İlçesindeydik! Yakın zamanda ilçe olmuşsa da köklü bir tarihe sahip. Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, 2. Selim Camisi, Palas Kalesi ve Belediye başkanı Bekir Altan bizi bekliyordu. Bize rehberlik yapması için görevlendirilen hanımefendi çarşı kısmının özellikle girişimci hanımlara kiraya verildiği anlatırken, orda ki malzemeleri ilgimi çekmediğinden yaramaz bir çocuk edasıyla gördüğüm kemerli ilk kapıdan çıktım. Sol tarafımda 2. Selim Cami (Sarı Selim Cami), karşımda Payas kalesi duruyordu. Cenevizliler tarafından yapıldığı sanılan kale 16. yüzyılda Osmanlılar tarafından, tamir edilemeyeceği için yeniden inşa edilmiş. Etrafı hendeklerle çevrili kale kapalıydı, içeride ki iki binanın ise sonradan mescit ve kışla olduğunu öğrendim.

Caminin avlusuna girdiğimde ise dünyanın en yaşlı meyve veren ağacı unvanına sahip, bin dört yüz yıllık olduğu tahmin edilen zeytin ağacı “ben buradayım” diyordu. Ardında Sarı Selim Camii. Yine kalın taş duvarları, kendi has sadeliği ve tek minaresiyle oradaydı. Bir süre bankta oturup, atmosferi içime çekip, olmam gereken kalabalığın içine karıştım. Başkan Altan bizi kervansarayın mutfak bölümünde ağırladı ve saydığım bütün yapıları belediyenin imkânlarıyla restore ettiklerini, izin için yıllarca mücadele verdi-

ğini anlattı. Anadolu’nun en büyük bu kervansarayını Sokullu Mehmet Paşa, Mimar Sinan’a yaptırılmış. Mimar bu yapıyı yaparken Palas Kalesinin konumunu da hesap ettiği düşünülüyormuş.

Ve İskenderun... Son iki gün de gerçek bir şehir gördük, bu kez şehrin Belediye Başkanı Fatih Tosyalı’nın misafiriydik. Sahilin keyfini sürdürdük, yine tatlı sohbetler... Konya Yazarlar Birliğinin düzenlediği, Hatay gezisinin geri dönüş için aracımıza bindik. Yolda helallikler alındı, verildi. Tatlı yorgunluğa yeniden bedenlere uykuya yenilip, çok şükür Tarih ve Kültür Şehri Konya’mıza geldik...

Teşekkürler Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi, sizinle olmak büyük mutluktu!

15.06.2022

Anlatılarla Bir Yudum Hatay

ALİ İŞİK

*Yolcular biner
Motor kükrer
Ve teker
Kaderine döner*

Gezmek fiili, tıpkı yemek gibi dostlarla beraber yapıldığında daha bir zevkli, daha bir bereketli olur. TYB Konya Şubesi'nin "Yazılacak Çok Şeyimiz Var" sloganı ile yirmi yıldır hayata geçirdiği kültür gezileri bu savımızın canlı birer timsalidir. Bu yıl 3-5 Haziran tarihleri arasında icra edilen Hatay gezisi de hakeza...

"Hatay denince aklınıza gelen ilk şey nedir?" sorusuna muhatap olsaydım tereddütsüz Neccar Habip, derdim. Adı, Hızır gibi Kur'an-ı Kerim'de geçmese de müminlerin kahir ekseriyetinin kabulüyle Yasin suresinin 13 ila 29. ayetlerinde anlatılan "Ashabü'l-karye" kıssasının kahramanıdır o.

Konya'dan hareketimizden bir gün önce paylaşılan gezi programımıza göz attığımda ilk durağımızın Tarsus/Ashab-ı Kehf Mağarası olduğunu gördüğümde heyecanım da keyfim de ziyadeleşti. Zira

burası da *-muhtemelen-* Kefh sure-sinin 9 ila 26. ayetleri arasında kıs-saları nakledilen mümin gençlerin iltica-gâhları idi.

Otobüsümüz cuma günü kuş-luğunda göz alabildiğine uzanan bozkırda, devasa bir saman yapra-ğâ kara kalemle çekilmiş bir çizgi misali asfaltı ha bire yutmaya baş-ladı. Karapınar, Ereğli, Ulukışla derken manzaradaki yeknesaklık bozulmuyor, ta Ulukışla-Pozantı yolunu yarılâyana dek. Torosları tırmanmaya başladığımızda dışa-rıdaki hâkim renk de yeşile dönü-şüyor. Güneş tepemizden bakma-ya başladığında Pozantı'ya vasıl oluyoruz.

Cuma namazı ve yemek sonrası tekrar yola koyuluyoruz.

Ashab-ı Kefh Mağarası'nı ilkin bir gezi grubuyla seksenli yıllar-da, ikinci olarak da ailemle 2004 yılında ziyaret etmiştim. Son ziyare-timden bu yana Tarsus o kadar büyümüş ki o zamanlar şehir merke-zine on iki km mesafedeki ıssız bir mevkide olan mezkûr mağarayı, günümüzde âdeta bağına basmış.

İşte on sekiz yıl sonra tekrar Encülüs Dağı'nın eteğindeyim. Ma-ğarayı selamlamamla derunî âlemin kapılarını Neccar Habip'in di-yarından önce aralıyorum.

“Uyku ölümün kardeşidir (Zümer/42), sırrıdır... Dünyada nice Ashab-ı Kefh vardır ki bu zamanda senin yanı başında ve önünde-dir. Mağara da dost da onunla terennüm etmektir. Ne fayda, senin gözünde ve kulağında mühür var?” (Mevlâna Celaleddin 2016: 16)

Hatay: Anlatılar, Anlatılar...

Güneşin istirahatete çekilmesine yakın ayaklarımız Antakya topra-ğıyla buluştu. Harbiye imiş burası. Şelaleleriyle ünlü bu semtin adı eskiden Defne imiş. Burası 2012 yılında Antakya ilçesinden ayrılarak Defne adıyla yeni bir ilçe olmuş.

Günbatımına az bir zaman kala şelaleleri gezdik. Vadinin güneyinden çıkan kaynaklar şırl şırl akan şelaleleri oluşturduktan sonra Asi Nehri'ne kavuşuyormuş. Bu tabiat harikası mesirelik ne yazık ki hediyelik eşya, özellikle de takı satışı yapılan salaş barakalarla boğulmuş.

Harbiye şelaleleri, defne ağaçlarıyla olduğu kadar ipekçiliğiyle de ünlü. İpek dokumacılığının yanı sıra ürettikleri ipek ürünlerinin satışını da yapan dükkânlarda özellikle hanım yakınlarınızı sevindirrebilirsiniz.

Gezi boyunca rehberimiz Nail Hoca'dan dinlediğimiz Hatay efsanelerinin ilki de buraya dair. Paganizm dönemine ait efsaneye göre Işık Tanrısı Apollon, ırmak kenarında genç ve güzel bir kız görür. Bu eşsiz güzelin adı Defne'dir. Apollon onunla konuşmak ister. Fakat Defne, ışık tanrısından kaçmaya başlar. O kaçar, Apollon kovalar, bir taraftan da "Kaçma seni seviyorum!" diye bağırır. Defne, Apollon'un nefesini saçlarının arasında hissettiği bir anda aniden durur ve ayağı ile toprağı kazıyarak şöyle bağırır: "Ey toprak ana, beni ört, sakla beni!" Bu içten yalvarış üzerine Defne organlarının ağırlaştığını, odunlaştığını hisseder. Göğsünü gri bir kabuk kaplar, kokulu saçları yapraklara dönüşür, kolları dallar hâlinde uzar, körpe ayakları kök olup toprağın derinliklerine dalar ve bir defne ağacı oluverir. Apollon teessürle o ağacı amblem olarak alır ve parlak yapraklarından başına bir taç yapar. İşte o zamandan beri şiir ve silah zaferi defne dalı ile ödüllendirilir ve inanışa göre yosunlu kayaların arasından şırl şırl süzülen berrak sular Defne'nin gözyaşlarıdır.

Cumartesi sabahı kahvaltı sonrası tekerimiz St. Pierre (Aziz Piyer) Kilisesi için döndü. Mezkûr kilise Antakya'nın Reyhanlı çıkışında, Habib-i Neccar Dağı'nın uzantısı olan Haç (Stauris) Dağı'nın eteğindeki kayalara oyulmuş 13 metre uzunluğunda 9,5 metre genişliğinde ve 7 metre yüksekliğinde bir mağara (kaya) kilisesidir. Hz. İsa'nın ölümünden sonra Antakya Kilisesi'nin kurucusu ve ilk rahibi sayılan havari St. Pierre MS 29-40 yılları arasında şehre gelmiş ve ilk dinî toplantısını bugün St. Pierre Kilisesi olarak bilinen mağarada yapmış. Hz. İsa'ya inananlara Hristiyan (Hristos) adı da ilk kez Antakya'da bu kilise cemaatine verilmiş. St. Pierre Kilisesi, bugün Hristiyanlığın ilk mabetlerinden biri ve hac mekânı olarak kabul edilmekte (*Komisyon 2011: 38*).

Buradan Hatay Arkeolojisi Müzesi'ne hareket ediyoruz. Şehir içindeki yolculuklarımız esasında zaman zaman Asî Nehri'ni se-lamlıyoruz. Meriç Nehri gibi yurt dışında doğup ülkemizde denize dökülen hayırlı bir akarsu olan Asî'nin de bir hikâyesi var: Peygam-berin biri gelmiş. Su içmek istemiş. Nehir suyunu vermek isteme-diğinden yönünü değiştirip ters akmaya başlamış. Nehrin tersine akması efsanesi ise coğrafik bir durum. Lübnan'da doğan Asî Nehri, Suriye üzerinden Türkiye topraklarına girmekte ve oradan da Ha-tay sınırları içinde delta oluşturarak Akdeniz'e dökülmekte. Kuzey yarıküredeki nehirlerin kuzeyden güneye doğru akması geleneğini bozduğu için Asî, ters akan nehir payesine sahiptir (Cengiz 2016: 39).

Hatay Arkeoloji Müzesi gerek yapısıyla gerekse teşhir alanları-yla oldukça modern bir yapı. Müze girişinde Hatay'da hayatın günü-müzden 43.000 yıl önce Üçağzılı Mağarası'nda başladığını canlan-dırma bir tablo ile öğreniyoruz. Hemen ardından ziyaretçileri Hitit kralı I. Şuppiluliuma'nın heykeli karşılıyor. Heybetli taş heykelin iri gözleri insanı kendine cezbediyor. Prof. Dr. Hasan Bahar Hoca'nın bilgilendirmesiyle heykelin gözbebeğini oluşturan lacivert lapusla-zuli taşı Afganistan topraklarından getirilmiş. Mozaik koleksiyonu açısından dünya birincisi olan müzede MS 2-5. yüzyıllar arasına ait mozaikler mimari mekân canlandırılmalarıyla birlikte sergilenmekte.

Güneş tepemizden bakmaya başladığında Uzun Çarşı'dayız. Antakya kültürünün hülasasını burada temaşa etmek mümkün.

Antakya topraklarının bereketi küçük dükkânların önlerinde istiflenmiş. En çok salamura edilmiş küçücük yeşil zeytinler dikkatimi çekiyor. Hatay'a özgü bu zeytin türünün adı "halhalı" imiş. Halhalı zeytini aldığım dükkânın güleç sahibi nereden geldiğimizi soruyor. Konya'dan... cevabıma "Mevlâna'ya bizden selam götürün" dileğiyle karşılık veriyor. "Selam ile hac, hac olmaz." deyince daha önce iki kez ziyaret ettiğini ifade ediyor. "O zaman ismini bağışlarsan özel selamını iletirim" dediğimde adının Selim olduğunu söylüyor. "Çarşıda bir hayli künefecî var, hangisini tavsiye edersiniz?" soruma "Gelin benimle" diyerek önümüze düşüyor. Çarşıdan çıkıp dar bir sokağa girdiğimizde "Size zahmet vermeyelim" ricamı geçiştiriyor. Kısa bir yolculuktan sonra gelenekli olduğu hemencecik anlaşılabilir bir künefeciyeye getiriyor. Selam verip bizi tanıtıyor. Künefecilerimizi alırken hakiki Hatay künefesinde pekmez kullanılmadığını bu sebeple renginin boz olduğu bilgisini de ediniyoruz ustadan. (Pazar günü saat 03.00 sularında Kubbe-i Hadra'nın yanından geçerken Selim kardeşin emanetini tevdi etmeyi unutmuyorum.)

Ve Habib Neccar...

Antakya'nın 638 yılında Müslüman Arapların eline geçtiği dönemde inşa edilen Habib-i Neccar Camii'nin, ülkemiz sınırları içerisinde inşa edilen ilk cami olduğu kabul edilmekte. Habib-i Neccar Camii'ne geldiğimde cemaat öğle namazından çıkıyordu. Bekleyip caminin hariminde oraya buraya koşturup, kâh taklalar atıp kâh yatıp yuvarlanan kızılı erkekli çocukların cıvıltıları arasında namazımı eda ettim. Avlu kadınlı erkekli gezginler sebebiyle hâlâ hareketli. Artık Habib Neccar'ı selamlayabilirim. Habib Neccar'ın mezarı camiin kuzeydoğu köşesinde ve cami seviyesinden dört metre aşağıda. Mezar odasına taş beden üzerine tuğla örgülü, kemerli, dar ve basık iki katlı bir dehlizle ulaşıyor. İlk katı kareye yakın dörtgen planlı. Güneydoğu köşesinde duvar düzlenerek içinde, yarım daire planlı bir mihrap nişine yer verilmiş. Kuzeydoğu ve kuzeybatı yöndeki duvarlarına paralel olarak birer sanduka yerleştirilmiş. İkinci kat daha küçük boyutlarda. Biri kuzeybatı duvarındaki bir niş içinde, diğeri kuzeydoğu duvarına paralel doğrultuda olmak üzere iki ayrı sanduka yerleştirilmiş. Her iki kattaki sandukalardan kuzeydoğu duvarda olanlar Habib Neccar'ın, kuzeybatı duvarda olanlar Şem'un-ı Safa'nın (Yasin Suresi'nde sözü edilen üçüncü elçi olduğuna inanılan kişinin) makamlarını temsil etmekte.

Kur'an-ı Kerim'de, "karye" halkını Hakk'a davet etmek için bir şehre gelen iki elçiye destek olmak üzere bir üçüncüsünün gönderildiği, halkın bunlara karşı çıktığı, sadece şehrin uzak bir yerinden gelen bir kişinin iman edip onları desteklediği ve bu kişinin, açıkça ifade edilmemekle beraber ayetin gelişinden anlaşıldığına göre şehir halkı tarafından öldürüldüğü, onun imanı sayesinde cennete girdiği, kendisine kötülük eden şehir halkının ise bir sayha ile helak edildiği anlatılmaktadır (*Yâsîn* 36/13-29).

Müfessirlere göre elçilerin adları Yuhanna, Pavlus ve Şem'unü's-Safâ (Simun Petrus), gönderildikleri şehir ise Antakya'dır. Bunların tebliğini kabul eden mümin kişinin adı da Habîb b. Mûsâ, Habîb b. İsrâil veya Habîb b. Mer'î'dir. Tefsir kitaplarında Habîb'in neccar (dülger), ipekçi, kassar (bez ağartan) veya ayakkabıcı olduğu, günlük kazancının yarısını ailesine ayırıp diğer yarısını tasadduk ettiği, cüzzam hastalığına yakalandığı için şehirden uzak bir yerde oturup ibadetle meşgul olduğu, iman ettiğini açıklayıp halkı da iman etmeye çağırınca taşlanarak, linç edilerek veya hızarla kesilerek öldürüldüğü, kesilmiş başını eline alıp yürüdüğü rivayet edilir (Ateş 1996: 373).

Külliyedeki ikinci türbe ise avluya girildiğinde, kapının hemen güneyinde, ona bitişik konumda. Batıya bakan basık kemerli giriş kapısının üzerinde taş levha üzerinde yazılı sekiz satırlık kitabe bulunan türbe, dörtgen planlı. Girişin sağında (güneyde), Hz. Yahya (Yuhanna) ve Hz. Yunus'a (Paulos) (Yasin Suresi'nde sözü edilen iki elçi olduğuna inanılan kişilere) atfedilen çift kavuk başlıklı taştan bir sanduka yer alıyor.

Türbenin güneybatı köşesine birleşen ve avluya doğru çıkıntı yapan minarenin kare planlı kaidesi üzerinde, çokgen planlı gövdesi yükseliyor. Şerefesi mahallî özellikte, şemsiyeli tipte yapılmış, üzeri kapatılmış. Habîb-i Neccar Külliyesi cami, iki türbe, medrese hücreleri ve şadırvandan ibaret. Külliye yapıları yamuk biçimli bir avlu etrafında toplanmışlar.

Zeytin Müzesi

Habib-i Neccar Camii ziyaretinden sonra oldukça ünlü Kasap Tugay'da öğle yemeği molası veriyoruz. Antakya'da kasaplar lokanta hizmeti de verdiklerinden yörede lokantalar "kasap" unvanı ile anılıyor. Güleç yüzlü, cana yakın Kasap Tugay'ın güveç tepside hazırladığı Hatay'ın meşhur tepsi kebabını tattıktan sonra Altınözü'ne doğru yola koyuluyoruz.

Ülkemizin zeytinciliğiyle ünlü bölgelerinden Altınözü, Hatay'ın Suriye sınırında yer alan ilçelerinden. Yukarıda bahsettiğim halhali zeytini de bu bölgeye has bir ürünmüş. Belediye Başkanı Rifat Sarı ile bir çay içimi tanışma ve hâl hatır faslından sonra ilçeye yeni kazandırılan Millet Bahçesindeki mütevazı kitap fuarına geçiyoruz. Buraya ulaşabilmek için vadinin iki yakası arasına kurulan asma köprüyü kullanıyoruz. Burada kitap fuarı, ters evi ziyaret edip cam terastan çevreyi temaşa eyledik. Ardından Zeytin Müzesi ziyareti için tekrar otobüsümüzde yerimizi aldık.

Zeytin Müzesi, Ortodoks Arapların yaşadığı Tokaçlı Mahallesi'nde yer alıyor. Köyün dar sokaklarından geçerek geldiğimiz müze 300 yıllık geçmişi olan bir zeytin sıkma binası. Ülkemizdeki zeytin ağacının tarihî serüveninin görsellerle anlatıldığı müzede, zeytin ve zeytinyağı üretimine tarihî bir yolculuk yapılmakta. Görsel ve yazılı olarak zeytin ağacı, zeytin ve zeytinyağı ile ilgili geçmişten bugüne dair bilgiler sunulmakta.

Başkan Rifat Sarı'nın ikram ettiği akşam yemeğinin ardından Altınözü'nden ayrılıp Harbiye'ye otelimize döndük.

Musa Ağacı, Ab-ı Hayat Çeşmesi

Pazar sabahı Samandağı ilçesine hareket ettik. Samandağı ilçesindeki ilk durağımız Hıdırbey Mahallesi. Burada Musa Ağacı ve Ab-ı Hayat Çeşmesi'ni ziyaret edeceğiz. Yol üzerinde ülkemizin

tek Ermeni köyü Vakıflı'dan geçiyoruz. İlçeye üç km mesafede, sırtı Musa Dağı'na, yüzü Akdeniz'e dönük, serin, bol oksijenli, kendine has özellikleri olan Vakıflı Köyü, 35 hane ve 160 kişilik nüfusa sahipmiş. İbadet saatlerine denk geldiğimizden olsa gerek köy oldukça ıssız.

Musa Dağı yamaçlarındaki Hıdırbey, Vakıflı'ya oldukça yakın. Musa Ağacı, köyün yerleştiği vadi tabanından akan berrak bir dere nin kıyısında, Ab-ı Hayat Çeşmesi de hemen yanı başında. Rivayete göre Samandağ sahilinde buluşan Hz. Hızır ile Hz. Musa birlikte dağa çıkarlar. Tam Musa Ağacı'nın bulunduğu noktaya geldiklerinde Hz. Musa elindeki asayı toprağa saplar ve eğilip su içer, tekrar dönüp baktığında asanın yeşerip fidana dönüştüğünü görür. Halk arasında Ab-ı Hayat'tan can bulan fidanın binlerce yılda gelişerek bugünkü hâlini aldığına inanılmakta. Ağacın gövde çapı 7,5 metre, çevresi 21 metre, yüksekliği ise 7 metre ve ağacın dalları yaklaşık 1000 metrelik alanı kaplamakta imiş.

Musa Ağacı'nın gölgesinde Ab-ı Hayat'la hararetimizi dindirdikten sonra Titus Tüneli'ne hareket ettik.

Titus Tüneli, Beşikli Mağarası

Akdeniz kıyısında upuzun bir sahil kenarında otobüsümüzden indik. Burası 14 km uzunluğuyla ülkemizin en uzun sahili olan Çevlik'miş (Sahil bu adını oldukça tehlikeli ters akıntılarında olsa

gerek). Ardından sahilin karşısına düşen yamaca doğru tırmanışa geçtik. Titus Tüneli ve devamındaki Beşikli Mağarası'nı görmek de ücrete tabi. Altmış beş yaş üstü, öğretmen ve öğrenci değilseniz Hatay'ı gezerken bize müze karta sahip olmanız elzem.

MS I. yy. da sel sularını yönlendirmek, Seleucia Pieria antik kentini su baskınla-

rından korumak ve limanın dolmasını önlemek amacıyla, Vespasianus (MS 69) döneminde yapımına başlanan Tünel, oğlu Titus (MS 81) tarafından tamamlanmış. Tünel, 130 metresi kapalı diğer kısmı açık olmak üzere, 1380 metre uzunluğunda, ortalama 7 metre yüksekliğinde ve 6 metre genişliğinde. Tünelin kazıldığı kayalık bölge şehrin nekropol (mezarlık) alanı olarak kullanılmış.

Yol üzerinde tünelin nasıl kazıldığına delil olan oyuntularına denk geldiğimizde ağaç gövdelerinin âdeta dinamit gibi kullanılarak kaya kütlelerinin nasıl patlatıldığını Prof. Dr. Hasan Bahar Hoca'dan dinledik.

Titus Tüneli'nin deniz tarafındaki girişinden sağa, bahçeler arasındaki patikadan ilerleyerek yaklaşık 100 metre sonra Beşikli Mağarası'na ulaştık. Mağaranın içerisinde bölümler hâlinde on iki mezar yer almakta. Mezarlar birbirlerinden duvarlar ile ayrılmış. Bu taş mezarlar, taş sütunlar ve kemerlerin birbirine bağladığı bölümler hâlinde olup yukarıdan aşağıya yine taş merdivenlerle inilmekte. Kayaların oyulması ile meydana getirilen, yer yer kapıların açıldığı bölümlerdeki sütunlar, sütun başlıkları, kademeler ve üst örtüyü kısmen süsleyen motifler orijinallerine uygun biçimde yapılmış.

Çetin bir yürüyüşün oluşturduğu hararet ve yorgunluğu Çevlik Sahili'nde bir nebze dindirdikten sonra yine sahildeki Hızır Makamı'na doğru hareket ettik.

Hızır Makamı

Çoğu müfessirlerce Kur'an-ı Kerim'de, Kehf Suresi'nin 60 ila 72. ayetlerinde ledün ilmine ve ilahi rahmete mazhar olduğu ve Hz. Musa'ya ders verdiği anlatılan zatın Hızır aleyhisselam olduğuna inanılır. Hatay'da bulunan beş yüzü aşkın türbe içerisinde en ünlüsü Samandağ sahilinde yer alan bu Hızır Türbesi. Türbe, Hz. Hızır ile Hz. Musa'nın buluştuğu yer olarak kabul edilen kayanın üzerine inşa edilmiş. Üzeri kubbeli dairevi bir yapı olan türbe özellikle Alevilerin önemli bir ziyaret makamı. Türbeyi ziyarete gelirken buhur getirmek, para bırakmak âdettenmiş. Kapının hemen sağında yanan buhurda tütsülenerek içeri girdik. İçeride kızlı kadınlı bir grup koşutarak tavaf dönmedeydi. Alevi inancındaki bu kişiler kapının üç kenarını öperek girdikleri türbede kaya etrafında üç tur dönermiş. Çıkarken de yüzü türbeye dönmüş şekilde çıkarılmış ki bunlara bire bir tanık olduk.

Payas Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi

Öğle yemeğimizi yine aynı sahildeki bir restoranda yedikten sonra Payas ilçesine hareket ettik. Payas'ta ayaklarımız toprakla buluştuğunda Belediye Başkanı Bekir Altan'ı bizi beklerken gördük. Vaktimiz dardı; zira buradan İskenderun'a dönüp Deniz Müzesi'ni ziyaret edecektik. Vakit kaybetmeden külliyei Başkan Altan'ın rehberliğinde gezdik.

İstanbul-Halep-Şam-Hicaz yolu üzerinde, Hac ve İpek Yolu kervanlarının kesiştiği noktada yer alan bir menzil külliyesi olarak inşa edilen bu eser, devrin kudretli sadrazamı Sokollu Mehmet Paşa tarafından 1574 yılında Mimarbaşı Mimar Sinan'a yaptırılmış. Külliye, Türk-İslam mimarisinin en güzel ve en güzide eserlerinden birisi. Külliye, 13.000 m²'lik bir alana oturmuş. Külliyei oluşturan ana omurga kuzey-güney doğrultusunda 48 dükkânlık arastadır. Arasta, doğusundan han, tabhane ve imarete; batısından ise medresesi içinde bulunan cami, sıbyan mektebi ve kaleye açılmaktadır. Yine arasta içerisinde ulaşılan batı kanadında bulunan çifte hamam ise külliye yapı grubunun tamamlayıcı bölümü. Arastanın tam ortasında bulunan "Dua Kubbesi" bütün yapıları kuzey-güney ve doğu-batı ekseninde birleştiren yapı ögesi olmuş.

İskenderun ve Hatay'a Veda

Bize oldukça samimi bir ev sahipliği yapan Başkan Bekir Altan, Payas'a özgü ürünlerin yer aldığı mütevazı hediyesiyle bizi İskenderun'a uğurladı.

İskenderun'un sanayi ve ticarete ne denli önemli bir yeri olduğu tüten devasa bacalarından, yine devasa antrepolarından ve limanındaki onlarca irili ufaklı gemiden anlaşılıyor. Ayaklarımız İskenderun toprağıyla buluştuğunda gün dinlenmek üzere idi. Deniz Müzesi çoktan kapanmış olduğundan maalesef burayı gezemedik. Bunun üzerine müzenin karşısındaki kordona geçtik. Güneşin etkisini yitirdiği bu serin vakitte kordon oldukça kalabalık. Kısa bir kordon gezintisi yaptıktan sonra akşam yemeği için İskenderun Belediye Başkanı Fatih Tosyalı'nın davetine icabet ettik. Başkan Tosyalı da oldukça candan idi. Bizlere hoş geldin derken adımlarımızı takdim etmiştim. Yemekten sonra Konya'ya hareket için bizi otobüsümüze uğurlarken musafahalaştığımızda fakire adıyla hitabı, zekâsı ve samimiyetinin tam bir göstergesiydi.

Teşekkür

TYB Konya'nın bu Hatay gezisi de oldukça başarılı bir organizasyonla gerçekleşti. Bu başarının mimarı sevgili Başkan Ahmet Köseoğlu'na, gezinin düzenleyicisi sevgili Mustafa Güden'e ve bu gezinin samimi ve olgun bir havada tamamlanmasını sağlayan TYB Konya Şubesi üyesi gezi arkadaşlarıma firade firade teşekkür ederim.

Kaynaklar:

ATEŞ, Süleyman (1996), "Habîb en-Neccâr", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C 14, s. 373-374.

CENGİZ, Ali Koray (2016), "Bi(r)yerli Olmak: Anlatılar ve İmgeler Üzerinden Antakyalılık", (Basılmamış Doktora Tezi), *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji (Sosyal Antropoloji) Ana Bilim Dalı*, Ankara.

KOMİSYON (2011), *Hatay*, Hatay: Hatay Valiliği Yay.

MEVLÂNÂ CELALEDDİN (2016), *Mesnevi*, (trc. Veled Çelebi İzbudak, thk. Abdülbaki Gölpınarlı), Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Yay. (2. bs.)

SICAK, Ahmet Sait (2017), "Kur'ân Yorum Geleneğinde Habîb en-Neccâr: Bir Literatür İncelemesi", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 14, S 40, s. 445-460.

İNSANI ASIRLAR ÖNCESİNE GÖTÜREN BİR ŞEHİR: HATAY

AHMET KUŞ

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin 2004 yılından beri “Yazılacak Çok Şeyimiz Var” başlığıyla gelenekli hale getirdiği seyahatlerinin bu yıl ki güzergâhı Hatay idi. Daha önceki seyahatlerden birkaç tanesine biz de iştirak etmiştik. Sağ olsunlar başkanlarımız bu seyahatlere bizi de davet etmişlerdi ve işlerimiz müsaade ettiği ölçüde iştirak etmeye gayret etmiştik. Üyesi olmaktan gurur duyduğumuz derneğimiz kültür, sanat, edebiyat alanında kaliteli işlere imza atan köklü bir sivil toplum kuruluşudur. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi ailesi olarak Hatay’da dolu dolu üç gün geçirdik. Kafilemizin aynı kültür grubuna mensup olması seyahatimizin uyum içerisinde geçmesine vesile oldu. Hâsılı keyifli, huzurlu, bereketli ve unutulmaz bir seyahati kazasız belasız geride bıraktık.

Hatay gibi kadim bir şehri elbette üç günde hakkıyla gazeblemek pek mümkün değil ama titizce hazırlanmış bir program sayesinde en azından Hatay’ın belli başlı kültür ve tabiat varlıklarını görmemiz mümkün oldu. Programımızın aksamadan yürütülmesinde yol arkadaşlarımızın molalarda ve ziyaretler sırasında verilen zamanlara hassasiyetle uymalarının da rolü vardı. Bu yazıda Hatay seyahatimize ait izlenimlerimizi, hatırımızda kalanları ve dikkatimizi çeken hususları sizinle paylaşmaya çalışacağız.

Tarihi Kadar Bitki Örtüsü de Zengin Bir Şehir

Aslında iki şehir arasında mukayese yapmayı pek sevmem ama bozkırdan yemyeşil bir yere gidince ister istemez bazen Konya ile Hatay'ı karşılaştırmak zorunda kaldık. İnsan saksıdaki kauçuk çiçeğini parklarda, bahçelerde devasa bir ağaç olarak, limonu, portakalı, turunçu dalda görünce şaşırmadan edemiyor... Hatay tarih ve kültür zenginliğinin yanı sıra zengin bitki örtüsüyle de dikkat çekiyor. İklim farklılığı sebebiyle Konya'da yetişmeyen defne, zeytin, turunçu, okaliptus, begonvil, Japon gülü gibi pek çok ağaç, bitki ve çiçek çeşidi insanın gözünü, gönlünü okşuyor. Bizim saksıda yetiştirdiğimiz pembe, beyaz ve kırmızı zakkumlar ise refüjleri, yol kenarlarını, avluları, parkları, bahçeleri süslüyor. Üstelik uygun iklim koşulları sebebiyle zakkumlar da küçük birer ağaç büyüklüğüne ulaşmış.

Zeytin ağaçları Hatay'ın bitki örtüsü içerisinde özel bir yere sahip. Özellikle 5 milyon zeytin ağacının bulunduğu Altınözü ilçesinde zaytınağı üretiminde kullanılmak üzere hatırı sayılır düzeyde zeytin üretiliyor. Adı zeytinle anılan ilçenin Tokaçlı Mahallesi'nde Durmuş Sıtkı Debboglu Cami Vakfı Zeytin Müzesi bulunuyor. Yaklaşık olarak 300 yıllık bir geçmişi olan Durmuş Sıtkı Debboglu'na ait zeytin mengenesi restore edilerek Zeytin ve Zeytinağı Müzesi olarak 22 Ekim 2017 tarihinde hizmete açılmış. Gelenekli bir konak ve avludan müzeye dönüştürülen mekânda zeytin ve zeytinağı üretiminin tarihçesine ait bilgileri ve aletleri görmek mümkün.

Suyla Yeşilliğin Harman Olduğu Yer Harbiye

Hatay'ın merkez ilçesi Defne sınırları içerisinde bulunan Harbiye Şelalesi şehrin en önemli doğal güzelliklerinden biridir. Geçmiş Helenistik ve Roma dönemlerine kadar giden vadide Antakya'nın su kaynakları bulunuyor. Vaktiyle burada antik yapılar ve su yolları da bulunuyormuş ama ne yazık ki bu yapılar günümüze ulaşmamış. Vadinin muhtelif kısımlarında şelaleler oluşturan su kaynakları daha sonra Asi Nehri'ne ulaşıyor. Günümüzde meşhur bir mesire yeri olan Harbiye'de yemek yiyebileceğiniz, bir şeyler içebileceğiniz, hatta ayağınızı suya sokup serinliği hissedebileceğiniz, hediyelik eşya alabileceğiniz çok güzel mekânlar bulunuyor. Bu tezgâhlar arasında taşlara şekil veren bir usta dikkatimi çekti. Bildiğiniz gibi Hatay'ın taş işçiliği de meşhurdur. Usta serpantin taşını işleyerek Hatay'a özgü motiflere ve çeşitli figürlere dönüştürüyor.

Antakya'nın Kalbi Habib-i Neccar Camii

Tarih boyunca Antakya'nın çekim merkezlerinden biri olan Habib-i Neccar Camii günümüzde de aynı işlevi yerine getiriyor. Anadolu'daki çoğu kadim şehirde olduğu gibi Antakya'da da ticari ve sosyal hayat bu mukaddes mekân etrafında dönüyor. Evler, dükkânlar, çarşılar bu caminin etrafında şekillenmiş. Bina, aslı bir Roma tapınağı iken Bizans Döneminde kiliseye, İslamî Dönemde camiye çevrilmiş. Caminin altındaki üç mezardan birinin camiye adını veren Habib-i Neccar'a ait olduğu rivayet ediliyor. Kur'an-ı Kerim'in Yasin Suresinde anlatılan bir kıssaya göre karye halkını Hakk'a davet etmek için karyeye gelen iki elçiye destek olmak üzere bir üçüncüsünün gönderildiği, halkın bunlara karşı çıktığı, sadece karyenin uzak bir yerinden gelen bir kişinin iman edip onları desteklediği ve bu kişinin, açıkça ifade edilmemekle birlikte ayetin gelişinden anlaşılacağına göre karye halkı tarafından öldürüldüğü, onun imanı sayesinde cennete girdiği, kendisine kötülük eden karye halkının ise bir sayha ile helak edildiği anlatılmaktadır. Müfessirler tarafından bu şahsın Habib-i Neccar olduğu ifade edilir ama kuşkusuz mutlak doğruyu yalnızca Allah bilir.

Öğle namazından sonra caminin avlusunda vakit geçirirken yanımıza Antakyalı bir pir-i fani yaklaştı. Ayak üstü birkaç dakika sohbet ettik. Mütebessim yüzünde huzurlu bir ifade olan ihtiyar caminin beş vakit müdavimlerinden birisiymiş. Konyalı olduğumuzu söyleyince yüzündeki ifade daha da sevimlileşti ve Hazreti Mevlâna'ya selamımızı iletin dedi. "İletelim hacı amca ama siz de Konya'ya buyurun gelin, hem Hazreti Mevlâna'nın türbesini de ziyaret edersiniz dediyince "Bu yaştan sonra zor be evlat..." dedi.

Bir Şehri Tanımak İstiyorsanız Çarşılarını Gezin

Asıl işimiz fotoğrafçılık olunca etrafa da biraz o zaviyeden bakıyoruz. Uzun Çarşı da Habib-i Neccar Camii gibi şehrin merkezinde yer alıyor. Ne zaman bir bedestene, bir arastaya ya da tarihî bir çarşıya girsek fotoğraf çekeceğiz diye adeta kendimizi kaybediyoruz. İşte Uzun Çarşı'da da böyle oldu. Çarşının birbirine bağlı dar sokaklarında vaktin nasıl geçtiğini bile anlamadık. Antakya Çarşısı meslek grupları ve insan profili açısından Kudüs, Halep ve Trablusşam çarşılarına çok benziyor. Çarşının bazı bölümleri orijinal hâlini korusa da diğer şehirlerimizde olduğu gibi burada da yeni yapılaşmaya izin verilmiş. Tarihî çarşılarda esnafların ve müşterilerin her türlü ihtiyacı düşünülmüş ve dükkânların yanı sıra cami, mescit, şadırvan, han, hamam gibi yapılar da inşa edilmiş. Uzun Çarşı'da tepsi kebabı, humus, lahmacun, künefe gibi yöreye has lezzetleri tadacağınız mekânların yanı sıra nar ekşisi, salça, yeşil zeytin, zeytinyağı, yoğurt, peynir, taze kekik ve defne sabunu gibi ürünleri alma imkânınız da bulunuyor.

Dünyaca Ünlü Mozaik Müzesi

Hatay Arkeoloji Müzesi her ne kadar başka eserler de sergilense de mozaikleriyle ünlüdür. Aslında diğer kültür ve tabiat varlıkları da önemli ama bence Hatay'a sadece bu müzeyi gezmek için bile gidilir. Şayet tarihe, kültüre, sanata meraklıysanız ve yeterince vaktiniz de varsa burası için seyahat planınızda biraz daha fazla vakit ayırın, zira müzede sergilenen o kadar çok eser var ki burayı kısa sürede gezmeniz mümkün değil. Gezmeye gezersiniz ama bu geziniz biraz tadımlık olur. 2010 yılında Hatay Arkeoloji Müzesinin eski binasını da

gezmiştim. 2014 yılında tamamlanan yeni bina gerek dış görünüm olarak gerekse modern sergileme yöntemleri açısından son derece güzel bir bina olmuş. Haliyle Hatay ülkemizin geçmişi çok eski dönemlere kadar giden bir şehri olduğu için Hatay ve çevresinde yapılan arkeolojik kazılarda kayda değer eserler bulunmuş. İşte bölgeden çıkarılan bu eserlerin çoğu Hatay Arkeoloji Müzesinde sergileniyor. Müzedeki diğer eserler de önemli ama müze dünyada genellikle mozaikleriyle biliniyor. Mozaik koleksiyonunun büyüklüğü, sayısı ve kalitesi sayesinde Hatay Arkeoloji Müzesi dünyanın en önemli mozaik müzelerinden biri olmuş. Müze her ne kadar mozaikleriyle ünlü olsa da girişte ziyaretçileri karşılayan Hitit kralı II. Şuppiluliuma'nın heykeli de en az müze kadar ünlüdür. Louvre Müzesindeki Mona Lisa tablosu gibi II. Şuppiluliuma heykelinin önünü de boş bulmak adeta imkânsız... Ziyaretçiler heykelle birlikte fotoğraf çektirebilmek için neredeyse birbirleriyle yarışıyorlar.

Hristiyanlığın İlk Mabetlerinden Biri

Hatay dinler tarihi açısından da önemli bir şehirdir. Özellikle Antakya-Reyhanlı karayolu üzerinde bir dağın yamacında bulunan Saint Pierre Kilisesi, Hristiyanlar için kutsal bir mekândır. Mağaranın ön kısmı bir duvarla kapatılarak kiliseye dönüştürülmüş. Hazreti İsa'nın ölümünden sonra 29 yılında Antakya'ya gelen Sen Piyer burada vaazlar vermiş. Kilise Hristiyan âlemi için kutsal bir yer olması sebebiyle 1963 yılında Papa tarafından hac yeri olarak ilan edilince burayı ziyaret eden yabancı sayısında da artış olmuş. Kilise şehre hâkim bir tepenin yamacında bulunduğu için Antakya şehir merkezinin bir kısmını buradan görebiliyorsunuz. Bu tür yurt içi seyahatlerde şayet öğretmen, 18 yaş altı veya 65 yaş üstü değilseniz bir müze kart almanız müze girişlerini daha ekonomik bir hâle dönüştürür.

2009 yılında bir otelin temel kazısı sırasında ortaya çıkan Helenistik Dönemden İslamiyet Dönemine kadar 5 farklı arkeolojik döneme ait kalıntılar bulunmuş. Buluntular otel projesinin değişmesine ve inşaat süresinin de uzamasına yol açmış. Ama maliyetin artması ve sürenin uzaması arsa sahibi Asfuroğlu ailesini yolundan döndürmemiş ve aile her türlü zahmete katlanarak ülkemize Müze Otelini kazandırmış. Şu anda hem otel hem de bir müzeyi bünyesinde barındıran binaya kilisenin bulunduğu bölgeden rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Kültür Bakanlığına devredilen Necmi Asfuroğlu Arkeoloji Müzesini normal bir müze gibi ziyaret edebilirsiniz. Zaten otel müşterileri de aynı şe-

kilde müzeyi normal ziyaretçiler gibi ücret ödeyerek gezebiliyorlar. Müze diğer eserlerin yanı sıra dünyanın en büyük tek parça taban mozaigine de ev sahipliği yapıyor.

İnsanı Binlerce Yıl Öncesine Götüren Tünel

Hatay'ın Samandağ ilçesinde bulunan Titus Tüneli de görülmesi gereken tarihî yerlerden biridir. 1380 m uzunluğundaki tünelin, dağdan gelen suların taşıdığı kum ve çakılların limanı doldurmasını engellemek için Roma İmparatoru Vespasianus'un emriyle M.S. 69 yılında yapımına başlanmış ve oğlu Titus döneminde M.S. 81 yılında tamamlanmış. Tamamen insan gücüyle yapılan tünelin inşaatında esirler çalıştırılmış. Aynı zamanda müthiş bir doğal güzelliğe sahip olan bölgede yürürken asırlar önce binbir emekle yapılan tünel inşaatında çekilen çileleri hissedebiliyorsunuz. Sahilde yürüdüğünüz zaman antik liman kalıntılarını da görebiliyorsunuz. Roma Dönemine ait kaya mezarlarının yer aldığı Beşikli Mağara da tünelin yakınında bulunuyor.

Osmanlının İhtişamını Yansıtan Külliye

Seyahatimizin son durağı Hatay'ın Payas ilçesiydi. Hatay'a gidip de Sokollu Mehmet Paşa Külliyesini görmeseydim üzüldüm. Ama sağ olsunlar seyahat programımızı yapan dostlarımız külliye'yi de ziyaret edeceğimiz yerler içerisine dahil etmişler. Hac ve İpek Yolu üzerinde yer alan menzil külliyesi Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa tarafından 1574 yılında Mimar Sinan'a yaptırılmış. Osmanlı mimarisinin bölgedeki en önemli yapılarından biri olan külliye içerisinde arasta, han, tabhane, imaret, cami, kale, medrese, sıbyan mektebi,

hamam, dua kubbesi gibi bölümler bulunuyor. Külliyyeden günümüze ulaşan tek kitabe olan hanın arasta kapısı üzerinde yer alan inşa kitabesinde bakın bu muhteşem eserin banisi bizlere neler söylüyor; “Âlemin kendisi ile övündüğü ve güzel ahlak sahibi Süleyman’ın oğlu Sultan Selim’in veziri; Bu fani dünyanın geçici olduğunu anladı ve bayrağının daima olmadığını ve bu dünyanın mihnetlerde bir cehennem olduğunu görerek; Allah rızası için bu hanı yapıp vakfetti ve böylece daha dünyada iken ahiretini mamur eyledi. Allah bu emsalsiz hayrı kabul ede, doğrusu bu ki böyle hayrı herkese nasip etmez.”

Her Yolculuk Bitiş Değil Bir Başlangıçtır

Ne kadar uzun olsa da ömür gibi yol da bitiyor. Hatay seyahatimiz de daha öncekiler gibi sona erdi ve şehrimize doğru yola koyulduk. Her seyahatte olduğu gibi Hatay’da da yeni yeni limanlara yelken açtık, yeni bilgiler öğrendik ve yeni dostluklar edindik. “Tebdili mekânda ferahlık vardır” sözünün gerçekten ferahlığa, gönül yenilenmesine vesile olduğunu birçok kez tecrübe ettik. Bu seyahatimizde de müthiş bir enerji, müthiş bir moralle şehrimize döndük. Kim bilir bundan sonraki rotamız neresi olur ama kesin olan bir şey var ki Allah sağlık verdiği sürece biz seyahat etmeye devam edeceğiz. Bu seyahate bizleri de davet ederek dostlarımızla birlikte üç güzel gün geçirmemize vesile olan başta Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu olmak üzere derneğimizin yönetim kurulu üyelerine, AK Parti Konya milletvekilimiz Ahmet Sorgun’a, derneğimizin faaliyetlerine destek olan ve bizleri Hatay’da misafir eden belediyelerimize gönül dolusu teşekkürlerimi sunuyorum.

ÇİFTE YOLCULUK

ALİ SAÇIKARA

*Bir yol geçer içimden
Gâh aydınlık gâh kapkara
Hangisi gerçek hangisi düş bilemem*

Sabahın dokuzunda çıkıyoruz yola. Parolamız “Yazılacak Çok Şeyimiz Var”, ev sahibimiz TYB Konya Şubesi...

Yazı amaçlı bir gezi! Büyük bir fırsat yakaladığımı düşünüyorum, hem içimden geçen yolu göreceğim hem yolun götürdüğü yeri. Bir başka deyişle çifte yolculuk yapacağım. Lakin otobüs yolculuklarını hiç sevmem. Üstelik böylesine erken bir saatte... Kendimi çok zorladım bu seyahate katılmak için. Uzun süreli bir yalnızlaşma serüveninin ardından yeniden insan içine çıkmanın, kalabalıklara karışmanın heyecanı ve ürkekliği var üzerimde.

Otobüsteki yerimi alınca ilk işim, yol arkadaşlarımı incelemek oluyor. Biliyorum hoş bir davranış değil, ne var ki karşı koyamıyorum kendime, benim hastalığım da bu. İnsanları gözlemliyorum. Yazarlık dürtüsü olsa gerek. Tanıdığım her insan, yeni bir roman kahramanı oluyor bende, hiç değilse ondan bir parçayı alıp ekliyorum kahramanuma. Bir kitapta hayat bulmayı sabırsızlıkla bekleyen yarım yamalak öyle çok kahraman birikti ki ajandamda...

Yolculuktan beklentilerim var elbette, zira hayatta amaçsız bir nefes bile alınmayacağını çoktan öğrendim. Görünürde turistik bir seyahate çıkıyoruz. Ancak benim asıl niyetim, gördüklerimi edebî bir potada eritmek, yeni tanıdığım insanların alışılmadık yanlarını not almak... Yakaladığım aşırılık ve aykırılıkları, gördüğüm mekânlarla bütünleştirdim, üstüne bir de hayal gücümü harekete geçirebildim mi değmeyin keyfime... (Tam da bu yüzden bu yazıyı bir gezi yazısı olarak değerlendirmeyin lütfen.)

Yolculuğun ilk saatleri hep aynı... Tanışma fasılları, kalabalığa kendini gösterme arzuları, kalabalıktan kaçıp koltuğa saklanma çabaları... Konya'dan Ereğli'ye varana kadar herkes birbirini tartıyor. Evvelden tanışanlar koltuktan koltuğa samimiyetlerini perçinliyor. Herkes, en güzel eserini bir diğerine duyurmaya çalışıyor. Düşünüyorum insan hep aynı... Konumu ve kariyeri ne olursa olsun denklemleri arasında farklılıklarını kaybediyor insan. Sıradanlaşıyor. Bu hoşuma gidiyor doğrusu. Bir yanda profesör, bir yanda öğretmen, bir yanda çiftçi, bir yanda matbaa işçisi ama hepsi de şair veya yazar. Öteki etiketlerin hiçbir önemi yok artık. Etiketler binememiş otobüse, iyi de olmuş. En azından yolculuğun sonuna dek aramızda olmalı onlar.

Tarsus'ta otobandan ayrılıyor, Ashabı Kehf'e iniyoruz. İlk kez göreceğim olsam da aşinasıyım Ashabı Kehf'in. Buranın tarihî ve dinî öneminin dışında ayrı bir yeri var bende. Mağaranın kapısında henüz içeriği görmeden geçmişe dalıp bir orman köyüne gidiyorum. Meslek hayatımın ilk günlerinde, gencecik bir adamken, köylülere günde en az üç kez

anlatırdım bu hikâyeyi. Hatta konu hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığım için ilk fırsatta bir kitap almıştım. O günlerde öğrenmiştim insanların duymak istediklerinden başka bir şeye kulak vermediklerini. Aynı hikâyeyi yüzlerce kez anlatmaktan usanmıştım ben, oysa köylüler sormaktan bıkmamışlardı. Yine o günlerde öğrenmiştim insanın bir kendi vardı, bir de toplumun beklentilerini karşılayan, karşılamak zorunda olan öteki yanı...

Sonra Habibi Neccar camiini gördüm. Dünyanın ilk kilisesini ziyaret ettik. Habibi Neccar ve kilise arasında bir bağ vardı. Ben, bu bağ hayalimde büyütüp Ashabı Kehf'e kadar götürdüm. Sanırım edebî açıdan gezimiz verimli geçiyordu. Mozaik müzesinde muhteşem güzellikler gördüm. Hepsine gıptayla baksam ne, teknolojik gelişmelerin bir canavar gibi insandaki estetik duygusunu nasıl yiyip bitirdiğine tanıklık ettim. İnsanlık geliştikçe insanın güzellikten uzaklaşması ne büyük acı!

Hz. Hızır Türbesi'ni ve türbe yakınlarındaki adaklık horoz ilanlarını gördüm. Burada ölümsüzlüğüne inandığımız Hz. Hızır'ın türbesini huşu ile ziyaret eden insanların, "Adaklık horoz olur mu olmaz mı?" tartışmalarını şaşkınlıkla izledim. Bütünü gözden kaçırıp parçaya takılı kalma hastalığının bir veba gibi her yanımızı sardığına şahitlik etmek... Gerçek bir kara mizah...

Rehberimiz vardı bir de... Sanırım en zor turuna çıkmıştı zavallım. Zira bir otobüs dolusu sanatçıya, çoğu masaldan ibaret, uydurma efsaneler anlatıyor. Fakat anlattığı her hikâyeyi bilimsel olarak çürütecek akademisyenler var aramızda. Öyle bir an geliyor ki zavallı rehber, aklından geçenleri söyleyip söylememe noktasında tereddüde düşüyor. Yetersiz Türkçesi ve cesaretsizliği onu kem küm etmeye zorluyor.

Bilim adamları haklı olarak itiraz etse de ben rehberin çok daha fazla efsane anlatmasını isterdim. Zira efsaneler olandan ziyade insanın olmasını istediklerini anlatması ve yöre halkının düşünce yapısı hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir bence. Bilimle uyuşmasa da aleni bir çatışmaya girmemeliydi efsaneler. Gerçekle hayalin farkı gibidir benim nazarımda bilimle efsanenin farkı. Her hayal, bilinen gerçeğin üstüne çıkıp ötesine geçerek kurulur ve gerçeğin gelişip yeneden yorumlanmasına yardımcı olur. En önemlisi de efsaneyle gerçek bir yerinden az çok ilintilidir. Olayların açıklanamayan yanlarına abartılı bir yorum getirir.

Bu arada Hatay'ın tarihî değerlerinin efsanelerle süslendiğini ve pazarlandığını gördüm. Gizem yani merak unsuru iyi kurgulandığında her zaman alıcı bulabiliyormuş demek ki! Bu, roman ve hikâyede de böyle değil midir?

Payas'ta Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ni gördüm. Osmanlı devletinin ekonomik ve askerî açılardan en güçlü, en kudretli dönemlerine ait bir eser... Ama eser, şatafattan görkem ve gösterişten olabildiğince uzak... Sade ve faydacı bir yapı hâkim her şeye. "Özgüvenin tecellisi bu olsa gerek." dedim, kendime. Zira gereksiz ayrıntıları ön plana çıkarma çabasının bir şeyleri kanıtlama arzusundan kaynaklandığını siz de bilirsiniz.

Gördüğümüz her şey gayet güzeldi, lakin ille de Titus tüneli. İnsanın doğaya hükmetme çabasının muhteşem örneği... Ölümsüzlüğe ulaşmak için ardında bir eser bırakmayı mı düşündü Titus yoksa krallığını taçlandırma sevdasında mıydı? Bu soruların cevabını bilemem, aslına bakarsanız pek de önemsemiyorum. Titus'un adını sonsuza dek yaşatacak bir eser bıraktığı ortada. Düşünüyorum da biz yazarlar da öyleyiz. Hepimiz, sözün Titus'u olma muradında değil miyiz?

*Ölürken kanat çırpar güvercinler
Ve öldükçe çoğalır kelebekler
Hangisi yaşamak hangisi ölüş bilemem*

Ekip arkadaşlarım, gezi programının yoğunluğu, yol yorgunluğu derken arada bir kendimi dinlemeyi de ihmal etmedim.

Kendimi aramak mıydı bu yolculuktaki maksadım kendimden kaçmak mı bilemiyorum ama içimde iki ben olduğu muhakkaktı. Yolculuğun sonlarında benlerim arasındaki mesafenin hayli kısaldığını hissettim. Zira "teker döner"ken insan, sadece fiziksel olarak ilerlemiyor. Otobüsün camına başımızı yasladığımızda bir yandan yollar bir yandan da insanlığımız akıp gidiyor gözümüzün önünden. Birine varmak, birinden geçmek; ötekini yanımıza katmak derdine düşüyoruz. Sanırım bu yolculukta bunlardan birazını olsun yapabildim. Elhasıl amaç hâsıl oldu. Mutluyum.

TYB Konya Şubesi'nin başka bir seyahat organizasyonuna katılır mısın, dersiniz hiç beklemeden evet derim. Zira yollar, yol arkadaşlarıyla anlam ve güzellik kazanıyor.

HATAY GEZİSİ

SADIK GÖKCE

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi tarafından geleneksel hale getirilen “Yazılacak Çok Şeyimiz Var” kapsamına bu yıl Hatay ilimiz girmiş.3 Haziran’da Konya’da başlayan gezimiz 6 Haziran’da yine aynı noktada nihayete erdi.

Üç gün süren bu gezide önce katile uyumunun ne kadar önemli olduğunu gördük. Uyum sayesinde, yaşanan birkaç olumsuzluk dahi hoşgörü ve yapılan esprilerle moraller bozulmadan atlatıldı. Geziye katılacak ekibi böylesine uyumlu insanlardan seçen TYB Konya Şube Başkanı Sayın Ahmet Köseoğlu’na daha yazının başında bir teşekkür etmezsek hakkını yemiş oluruz.

Teşekkürler Sayın Ahmet Köseoğlu... Bir teşekkürü de gezinin organizasyonunu yapan gazeteci Mustafa Güden hak etti. Gezinin problemsiz geçmesi için çok gayret etti ve başkanla sürekli iletişim içerisinde oldu. Yaptığı telefon görüşmeleri ile adeta bir “telefon diplomasisi” yürüttü ve gidilecek yere varmadan önce bütün tedbirleri aldı.

Üç gün süren geziye gelecek olursak... Başta da belirttiğim gibi ekibin uyumu sayesinde tadı aynen yemekleri gibi damaklarda ka-

lan bir gezi yaptık. İlk durağımız Yedi Uyuyanlar oldu. Ekibimizde yer alan Konya Müftü Yardımcısı Ahmet Demirel konuyu ayetler üzerinden bize anlattı. Yedi Uyuyanların makamına vardığımızda ekip manevi olarak hazır halde idi...

Akşamüzeri Hatay'a varınca yemek yiyeceğimiz otelin yanında bulunan Defne Şelalelerini gezebileceğimiz söylendi. Ancak Akşam Namazı vakti yaklaşmıştı ve biz İkinci Namazını eda etmemiştik. Otel lobisinde bir koşuşturma yaşadık mescidi bulabilmek için. Zor da olsa mescidi bulduk ve namazımızı ede ettik. Otelin yemekleri güzeldi ancak aynı özeni mescit için göstermemişler.

Yemek sonrasında iki gün boyunca konaklayacağımız otelimize geçtik. Organizasyon önceden yapıldığı için lobide sıra beklemeden oda anahtarlarımızı alıp dinlenmeye çekildik.

Gezinin ikinci gününe Sen Simon manastırını ziyaret ederek başladık. Kayaya oyulmuş bu manastırın önü daha sonra taş duvar ile örülmüş, bugünkü halini almış. İkinci durağımız Arkeoloji Müzesi oldu. Müze gezisi sırasında kafilemizde yer alan Tarihçi Prof. Dr. Hasan Bahar'ın gölgesi gibi hareket etmeye çalıştık eşim Anuş Hanımla birlikte. Sayın hocamızın anlattıkları ile zamanlar arası yolculuk yaptık adeta. Şöyle bir Anadolu yolculuğuna çıktık. Pagan dönemi Savaş Tanrıları ile tanıştık, kendi gücünün farkında olan krallarla birlikte olduk...

Fotoğraf: Ahmet Aka

Müze gezisi sonrası öğle yemeği için toplandık. Yemekten sonra arabamız istikametini Altınözü olarak belirledi. Altınözü'ne vardığımızda burada Kitap Fuarı kurulduğunu gördük. Belediye Başkanı ile yapılan görüşmeden sonra Kitap Fuarına geçtik. Burada hoş bir sürpriz oldu. Facebook sayfasından tanıştığım Gaziantep'li yazar Gülşen Gazel Hanımefendi ile karşılaştık. Kısa bir sohbet yapma imkânımız oldu. Bir kitabını aldım. Şu anda okuyorum...

Altınözü ziyaretimizden sonra tekrar Defne İlçesinde bulunan otelimize döndük. Biraz dinlendikten sonra çevreyi gezip görmek için dışarıya çıktık. Karşılaştığımız birkaç dostumuzla birlikte şelalelerin bulunduğu bölgeye gittik. Ekibimize daha sonra katılan dostlar ile sohbeti o kadar koyulaştırdık ki sabahtan beri hazırladığım Milli Maç izleme heyecanını maçın son on dakikasına yetişerek giderebildim.

Gezinin son gününde Musa Ağacı, Titus Tüneli ve Sokollu Mehmet Paşa Külliyesini ziyaret planlanmıştı. İlk durağımız Musa Ağacı oldu. Ağacın yaşı hakkında çeşitli görüşler ileri sürüldü ama bizi ilgilendiren konu ağacın hikâyesi idi. Rivayete göre; Hızır As. ve Hz. Musa buluştuktan sonra Musa Ağacı'nın bulunduğu noktaya geldiklerinde bir pınarla karşılaşırlar. Çok susayan Hz. Musa elindeki asayı toprağa saplar ve eğilip su içer, tekrar dönüp baktığında asanın yeşerip fidana dönüştüğünü görür. Halk arasında Ab-ı Hayat suyundan can bulan fidanın binlerce yılda gelişerek bugünkü halini aldığına inanılmaktadır.

Burada karavanlardan tuvalet kurarak işleten Şengül Hanımla sohbet etme imkânımız oldu. Şivesi ile bize Tokat yöresini hatırlatan Şengül Hanım, hemen birkaç kilometre yakınlarında bulunan Ermeni Köyü ile hiçbir problem yaşamadıklarını, inanç konusunda da birbirlerine anlayışlı davrandıklarını söyledi. Şengül Hanım eşim ve bana ikram etmek için çay demledi. Birer bardak çay içtikten sonra teşekkür edip yanından ayrıldık.

Titus Tüneli özellikle anlatılması gereken bir yer. Hatay'a giden herkesin görmesi gerektiğine inanıyorum. Amasya'da bulunan Kerem tarafından Aslı'ya kavuşmak için açıldığı hikâye edilen su yolunun devasa şekli. Tarih olarak 50 yıl daha eski bir yer...

Amasya'da bulunan su yolları şehrin su ihtiyacını karşılamak için yapılmış, Titus Tüneli ise şehri su baskınlarına karşı korumak amacı ile yapılmış. Bin 380 metre uzunluğunda olan tünel 6 metre genişliğe ve 7 metre yüksekliğe sahip. Tünelin yapımına M.S. 69 yılında başlanmış ve 81 yılında tamamlanmış. Gezilip görülmeye değer bir yer. Hakkında bir aşk hikâyesi uydurulsa idi daha çok tanınırdı sanırım.

Titus Tüneli gezimizden sonra öğle yemeği için Truva Otele gittik. Hatay'da bir otele Truva adı verilmiş olması garibime gitti dersem yanlış olmaz. Tarihi bir geçmişe sahip olan bölgenin o kadar enteresan ören yerleri varken Çanakkale'de bulunan bir ören yerinin isminin kullanılması pek hoş olmamış bana göre.

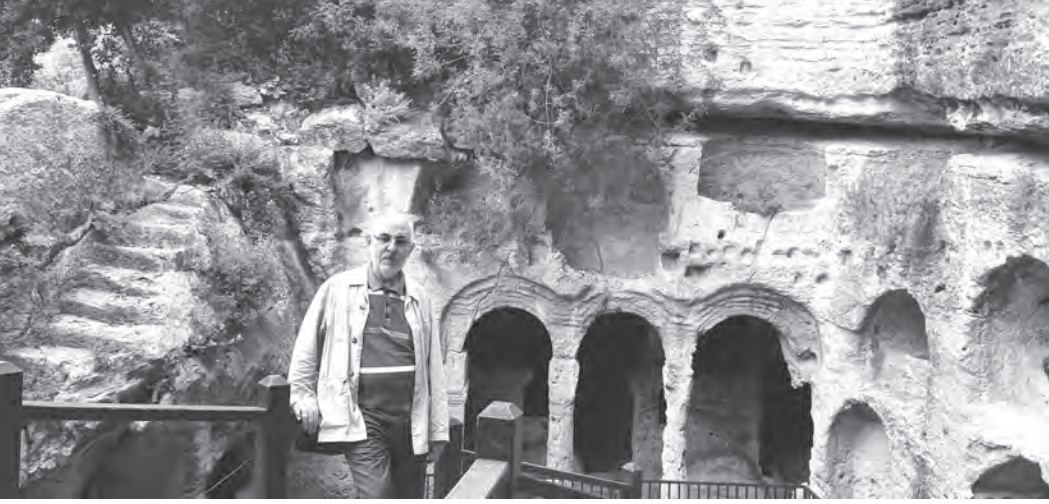

Yemekten sonra dönüş yolculuğumuz başladı. Ancak dönüş yolumuz üzerinde görmemiz gereken son bir yer daha vardı... Payas ilçesinde yer alan Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi restore edilmiş ziyaretçilerini bekliyordu. Restorasyon sözü beni hep ürkütür. Bugüne kadar yapılan restorasyonlarda özün nasıl katledildiğini, tarihten bihaber ustaların neler yaptıklarını çok görmüştüm. Yine böylesine bir katliamla karşılaşmayı beklerken korktuğum olmadı. Aslına sadık kalınarak bir tadilat yapılmış. İnsanın göz zevkini bozacak eklemeler yapılmamış. Kafilemizde bulunan Mimar Prof. Dr. Ahmet Alkan da restorasyon işinin olabildiğince iyi yapıldığını söyledi. Bunları söylerken de “Ama çöker” sözünü kullandı. Ahmet Hocama sebebini sorunca, “Faal olarak kullanılmazsa, boş bırakılırsa çabuk yıpranır ve çöker” dedi. Neler yapılabilir şeklindeki soruma da “Burası işyerleri olarak kiraya verilebilir, otel ve restoran olarak kullanılabilir. Yani her an hayatın içinde canlılığını koruyacak faaliyetlere sahne olmalı.” şeklinde cevap verdi.

Payas Belediye Başkanı çok gayretli ve köklerine bağlı bir kişi izlenimi uyandırdı bende. Bundan sonraki çalışmalarında başarılar diliyorum.

Yaşadığımız birkaç macerayı gezinin biberi olarak kabul ediyorum. Sabaha karşı Konya'ya ulaştık. Yazımın sonunda da geziyi düzenleyen TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu'na ve organizasyonu sağlayan Mustafa Güden'e teşekkür ediyorum.

Mükemmel Bir Gezi ve Ötesi

SALİH SEDAT ERSÖZ

TYB Konya Şubesi'nin "Yazılacak Çok Şeyimiz Var" sloganı kapsamında her yıl düzenlediği gezilerin bu yıl ki bölümü Hatay'a yapıldı.

Bu yıl ki gezi de daha önceki yıllarda yapılan geziler gibi kusursuzdu, şahaneydi, mükemmeldi ve unutulmaz hatıralarımız arasına girdi. TYB Konya Şubesi'nin gerçekleştirdiği gezilerin sadece seyahat olmasının ötesinde bazı özelliklerin ve güzelliklerin de oluşmasına neden olması gezilerin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Gezinin ötesi olarak nitelendirdiğim güzellikleri yazımın sonuna bırakarak öncelikle Hatay ile ilgili genel bilgi vermek suretiyle yazımıza başlamış olayım.

Hatay Türkiye'nin en önemli eski yerleşim yerlerinden biridir ve Medeniyetler şehri olarak bilinir. İl toprakları ilk Tunç Çağından itibaren Akat Beyliği ve M.Ö. 1800-1600 yılları arasında Yamhad Krallığına bağlı bir beyliğin sınırları içerisinde yer almıştır. Daha sonra sırasıyla Hititler, Mısır, Urartular, Asurlular ve Persler'in egemenliğine girdi.

MÖ 300 yılında Antakya kurulmuş ve kent hızla gelişmiştir. Kent MÖ 64 yılında Roma İmparatorluğu'na katılmış ve İmparatorluğun

Suriye eyaletinin başkenti olmuştur. 638 yılında Hz. Ömer'in hilafeti döneminde İslam ordusu tarafından fethedilmiş ve sırasıyla Emevi, Abbasi, Tolunoğulları ve İhşitlerin egemenliğine girmiştir. 969 yılında tekrar Bizans'a teslim olan Antakya bu dönemde Haçlı Prenslükleri ile İslam Beylikleri arasında gidip gelmiştir. Memlûklerin 1268'deki gelişleri ile Antakya'da 171 yıl süren Haçlı Prenslüğü sona ermiştir. Bu tarihten sonra bölgeye Türkmenlerin yerleştiği görülmüştür. 1516'da Yavuz Sultan Selim'in fethiyle Antakya Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun Hatay'daki hâkimiyeti 1918 yılına kadar devam etti. 30 Ekim 1918'de İhtilaf Devletleri antlaşma hükümlerine aykırı olarak Antakya ve havalisini işgal etti.

3 Temmuz 1938'de Türk ve Fransız heyetleri arasında yapılan antlaşma ile Hatay'da eşit sayıda olacak şekilde Türk ve Fransız askeri gücü konuşlandırıldı. Seçimler ile oluşturulan Hatay Meclisi 2 Eylül 1938'de toplanarak bağımsız Hatay Cumhuriyeti'ni ilan etti. Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen, Başbakanlığa ise Abdurrahman Melek seçildi.

Ankara'da, Fransa ile Türkiye arasında, 23 Haziran 1939 tarihinde "Türkiye ile Suriye Arasında Toprak Sorunlarının Kesinlikle Çözümüne İlişkin Antlaşma'nın imzalanması ve Fransa'nın, Hatay'ın Türkiye'ye katılmasını kabul etmesiyle Hatay Devlet Meclisi 29 Haziran 1939 tarihinde oy birliği ile Türkiye Cumhuriyeti'ne iltihak kararı aldı. Türkiye, 7 Temmuz 1939 günü çıkarılan bir yasa ile "Hatay" ilini kurarak bağlanma işlemini sonuçlandırdı. 23 Temmuz 1939'da Fransız birlikleri Hatay'ı terk ettiler.

2012 yılında çıkarılan kanun ile Büyükşehir Belediyesi kuruldu. Hatay'ın Antakya ve Defne Merkez İlçe olmak üzere toplam 15 ilçesi mevcuttur.

Bu bilgilerden sonra gezimize geçebiliriz.

45 kişilik bir kabile ile Cuma günü sabahı çıkılan Hatay gezisinin ilk durağı Tarsus'ta bulunan Ashab-ı Kehf oldu. Kur'an'ı Kerim'de Kehf Suresi'nde geçen bu kıssanın özünü, ölümden sonra dirilişin bir misali teşkil etmektedir.

Sure'nin 9-26. âyetlerinde bildirildiğine göre, putperest bir kavmin içinde Allah'ın varlığına ve birliğine inanan birkaç genç bu inançlarını açıkça dile getirip putperestliğe karşı çıkmış, taşlanarak

öldürülmekten veya zorla din değiştirmekten kurtulmak için mağaraya sığınmışlardır. Yanlarındaki köpekleriyle birlikte orada derin bir uykuya dalan gençler 309 yıl sonra uyanmışlardır. Bu süre Kur'ân-ı Kerîm'de, "Onlar mağaralarında 300 yıl kaldılar, dokuz da ilâve ettiler. De ki: Ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir" şeklinde belirtilmektedir.

Mağarada "bir gün kadar" uyuduklarını sanan gençler, içlerinden birini gümüş bir para vererek yiyecek almak üzere şehre gönderirler. Böylece onların durumuna muttali olanlar Allah'ın vaaadinin hak olduğunu ve kıyametin mutlaka geleceğini anlarlar.

Ashab-ı Kehf ziyaretinden sonra Hatay'a ulaştık ve zaman kaybetmeden otelimize yakın olan Harbiye Şelalesi'ni gördük. Harbiye Şelalesi gerçekten görülmeye değer güzellikte bir mekân. Her yerden akan sular, suları çevreleyen yeşillikler ve akan suların içinde yapılan sohbetler... Bütün bunlar, Allah'ın yarattığı müstesna bir güzellik olarak karşımızda, yanımızda idi. Bu güzelliği gösteren ve görünümü ile ruhumuzu dinlendiren Rabbimize ne kadar şükretsek azdır.

İkinci gün Saint Pierre Kilisesi ile başlayan gezimiz Hatay Arkeoloji Müzesi ve Habib-i Neccar ziyaretleri ile devam etti.

Hz. İsa'nın 12 havarisinden biri olan St.Pierre (Aziz Petrus veya Simun Petrus) M.S. 29-40 tarihleri arasında Antakya'ya gelerek Hristiyanlığı bu kilisede yaymaya çalışmıştır. Dini toplantıların yapıldığı bu kilisede "Hristiyan" adının cemaate ilk kez burada verilmiş olma-

sı, St. Pierre Kilisesi'nin Hristiyanlığın ilk kiliselerinden biri olmasını sağlamaktadır.

"Dünyanın ilk mağara kilisesi" olarak kabul edilen St. Pierre Kilisesi, 1963 yılında Papa VI. Paul tarafından "Hac yeri" ilân edilmiştir. Modern şehir manzarası eşliğinde gezilen kilisede, her yıl 29 Haziran'da Katolik Kilisesi tarafından ayin düzenlenmektedir.

Hatay Arkeoloji Müzesi gerçekten görülmeye değer bir tari-

hi eser harikasıdır. Günümüzden 3 bin, 4 bin yıl önceki insanlığın kullandığı her türlü malzemenin ve o dönemlerde el ile yapılan muazzam eşyaların sergilendiği müzenin tamamını gerçek anlamda ve bilgi olarak gezebilmek için en az yarım gününüzü ayırmanız gerekiyor. Bizim 1,5 saat ayırabildiğimiz ve hızlıca gezebildiğimiz Arkeoloji Müzesi, Titus Tüneli ile birlikte gezimizin en önemli kısmını oluşturdu.

Hatay Arkeoloji Müzesi, çağdaş müzeciliğin bütün donanımlarına sahip olarak yapılan yeni binasında 2014 yılından itibaren ziyaretçilere hizmet vermektedir. Müzede, Paleolitik, Neolitik, Kalkolitik, Tunç Çağı, Hitit, Hellenistik, Roma, Doğu Roma, Selçuklu ve Osmanlı döneminden pek çok önemli eser yer almakta olup ayrıca sergilenen mozaiklerin toplam alanı 3250 m2 yi bulması nedeniyle, dünyanın en büyük mozaiklerinin sergilendiği müze unvanına da sahip olmuştur.

Detaylı işlenmiş ve benzersiz renkli taşlarla çalışılmış mozaik koleksiyonunun büyüleyiciliği, büyüklüğü, sayısı ve kalitesi sayesinde dünyanın en önemli mozaik müzelerinden biri olmuştur. En eski dönemlerden itibaren aralıksız olarak tüm dönemleri kapsayan müze ayrıca çok geniş ve dünya çapında bir sikke koleksiyonuna da sahiptir.

Müzenin zengin koleksiyonunu; merkezi Antakya olmak üzere İskenderun, Daphne (Harbiye), Tell Atçana, Tell Tayinat, Samandağ (Seleukeia Pieria), Erzin (Epiphaneia), Dört Yol, Altınözü, Kırıkhan, Hassa ilçelerinde yapılan kazılardan çıkan eserler oluşturuyor. Çoğu Roma dönemine ait olan mimari ve diğer buluntular bölgenin tarihi özelliği yanında ihtişamını ve Hatay'ın bir Medeniyetler Şehri özelliğini de ortaya koyuyor.

Daha sonraki ziyaretimiz Habib-i Neccar Camii oldu.

Habib-i Neccar Camii Anadolu'da kurulmuş olan ilk cami olarak bilinir. Caminin sınırları içinde ziyaretgâhı bulunan ve camiye ismini veren zâta Yasin Suresi'nde yer verildiğine inanılıyor.

Hz. İsa'nın peygamberliği döneminde halkı putperest olan Antakya'nın tevhid dinini tebliğ için vazifelendirilen elçileri Yuhanna, Pavlus ve Şem'un-u Safa'nın (Simun Petrus) kabirleri bulunduğu için bu cami Hristiyanlar tarafından da önemseniyor. Farklı dinlerin, dillerin, ırkların, mezheplerin kardeş olduğu

Hatay'da Habib-i Neccar Camii de hoşgörünün, kardeşliğin merkezi ve şehrin gözbebeği olarak görülüyor.

Antakyalıların genel olarak bildiği şekliyle aktaracak olursak hikâye şöyle:

Habib-i Neccar geçimini marangozlukla sağlayan bir Antakyalıdır. (Neccar, Arapça'da marangoz demek.) Cüzzam hastalığına yakalandığı için yaşamını dağdaki bir mağarada sürdürmektedir. Hz. İsa, iki havarisini Antakya'ya gönderir, dağları aşip şehre giren elçiler ilkin Habib-i Neccar'a rastlarlar.

Habib-i Neccar şehre yabancı olan bu iki elçiyi görür ve kim olduklarını sorar. Onlar da Hz. İsa'nın elçileri olduklarını söylerler. Habib-i Neccar iki elçiden kendilerini peygamberin yolladığına dair bir delil ister. Onlar da derler ki: "Allah'ın izniyle biz hastalıklara şifa veririz." Cüzzam hastalığı onların elinden şifa bulunca Habib-i Neccar, elçilerin dinine iman eder. Sonra elçiler şehre inip halkı dine davet ederler; fakat çabaları sonuçsuz kalır. Hastalıklara şifa verdik-

leri duyulup halkın onların etrafında toplandığını haber alan şehrin hükümdarı bu elçileri sorgusuz sualsiz zindana attırır.

Uzun süre kendilerinden haber gelmeyince üçüncü elçi (Şem'un-u Safa) Antakya'ya gönderilir. Kimliğini açığa vermeden kralın sarayına girer. Şem'un-u Safa; amacı, kendisinden önce gönderilen iki elçiyi kurtarmaktır. Aradan zaman geçer ve kralın güvenini kazanır. Krala kendisinden önce şehre gelerek hastalara şifa verdiklerini söyleyen elçileri imtihana tâbi tutmayı teklif eder. Kral kabul eder ve elçileri çağırır. Şem'un-u Safa elçilere: "Nereden gelip nereye gidersiniz, sizi kim gönderdi?" diye sorar. Elçiler kendilerini İsa peygamberin gönderdiğini, hak olan tevhîd dinini davete geldiklerini söylerler.

Bunun üzerine Şem'un-u Safa "madem sizi bir peygamber gönderdi, elinizde bir delil olmalı" der. Hastalıklara şifa veren elçiler ölüleri dirilttiklerini söylerler. Sarayda henüz yeni vefat eden birini elçilerin huzuruna getirirler ve dirilttiklerini isterler; onlar da Allah'ın izniyle dirilttikler. Dirilen kişi, "Ey Antakya halkı, siz de öldükten sonra benim gördüğüm azabı görmek istemiyorsanız beni kurtaran bu üç kişiye uyun" der. Şem'un-u Safa, "Kralım, bu elçiler olağanüstü bir hâl gösterdi. Putlarına söyle, onlar da marifetlerini gösterebilirler" der. Tabi kral, putlarının böyle bir hünerlerinin olmadığını bilmektedir. Yemeyen, içmeyen, konuşmayan putlar ne yapabilir ki?

Rivayetler, Kralın bu olaydan sonra iman ettiği yönündedir. Fakat halkı, davete icabet etmez, aksine inkâr yoluna giderler. Elçileri büyü yapmakla suçlarlar. Atalarının dininden vazgeçmeyen halk elçileri taşla tutar. Bunu duyan Habib-i Neccar şehre koşarak gelir ve; "Ey kavmim, sizden hiçbir karşılık beklemeyen bu kimselere uyun. Onlar doğru yola ermiş olanlardır" der. Halk, elçilerin getirdiği dine inandığı, atalarının dinine ihanet ettiği gerekçesiyle Habib-i Neccar'ı da taşıyarak şehit eder. Başka bir rivayette Habib-i Neccar'ın şehit edilmesi dağda gerçekleşir. Öfkeli halk, Habib-i Neccar'ın başını gövdesinden ayırır ve şehrin doğusundaki dağdan yuvarlanan başı bugün caminin bulunduğu yere kadar gelir. Camide yer alan Habib-i Neccar ziyaretgâhında sadece başının bulunduğu, gövdesinin de dağda olduğu rivayet edilir.

Kur'ân-ı Kerîm'in Yasin Suresi'nde; Hakk'a davet etmek için bir şehre (Karye) gelen iki elçiye destek olmak üzere bir üçüncüsünün gönderildiği, halkın bunlara karşı çıktığı, sadece şehrin uzak bir yerinden gelen bir kişinin iman edip onları desteklediği ve bu kişinin, açıkça ifade edilmemekle beraber âyetin gelişinden anlaşıldığına göre şehir halkı tarafından öldürüldüğü, onun imanı sayesinde cennete girdiği, kendisine kötülük eden şehir halkının ise bir sayha ile helâk edildiği anlatılmaktadır. (*Yasin 13- 29*)

Rivayetlere göre bu elçilerin adları Yuhannâ, Pavlus ve Şem'ünü's-Safâ (Simun Petrus), gönderildikleri şehir ise Antakya'dır. Bunların tebliğini kabul eden mümin kişinin adı da Habîb b. Mûsâ, Habîb b. İsrâil veya Habîb b. Mer'î'dir. Tefsir kitaplarında Habîb'in neccâr (marangoz) olduğu, günlük kazancının yarısını ailesine ayırıp diğer yarısını tasadduk ettiği, cüzzam hastalığına yakalandığı için şehirden uzak bir yerde oturup ibadetle meşgul olduğu, iman ettiğini açıklayıp halkı da iman etmeye çağırınca taşlanarak, linç edilerek veya hızarla kesilerek öldürüldüğü, kesilmiş başını eline alıp yürüdüğü rivayet edilir.

İkinci gün Kilise, müze ve Habib-i Neccar'dan sonra uzun çarşı ile devam eden Hatay gezimizde daha sonra Altınözü ilçesine doğru yola çıktık. Altınözü Belediye Başkanı Rıfat Sarı beyin daveti ile gittiğimiz ilçede ilk önce Başkan beyi makamında ziyaret ettik. Başkan beyle bir süre yapılan sohbetten sonra ilçede bulunan ters ev, asma köprü, yerden 75 metre yükseklikte yapılan cam teras, bizim gittiğimiz günlerde belediye tarafından gerçekleştirilen kitap fuarı ve zeytin müzesi görüldü, gezildi.

İlçede en çok ilgimizi çeken Zeytin Müzesi oldu. Altınözü'nün Tokaçlı Ortodoks köyünde olan Müzede atla zeytin kırılması için kullanılan mengeneden, zeytinyağlarının tutulduğu kuyulara kadar zeytinin yağa olan yolculuğunda kullanılan tüm eski ve geleneksel aletler sergileniyor. Yaklaşık 5 milyon ağaç varlığıyla zeytin ve zeytinyağı üretiminde önemli bir yere sahip Hatay'ın Altınözü ilçesindeki 300 yıllık zeytinyağı tesisinden dönüştürülen Zeytin ve Zeytinyağı Müzesi, Altınözü Belediyesi tarafından restore edilerek turizme kazandırılmış.

Gelen misafirler, müzedeki bilgi panolarından ilçedeki zeytinçilik faaliyetlerinin yanı sıra zeytinin tarihsel yolculuğu, zeytinyağı çeşitliliği ve ürünlerin yapılışı ile ilgili bilgi edinebiliyor.

Müzedede bir odada sergilenen zeytin ve zeytinyağı çeşitleri de satışa sunulurken ilçe halkına gelir kapısı oluşturuyor.

Müzenin, ilçenin ve zenginliklerinin tanıtımına olumlu etkileri olduğunu belirten Belediye Başkanı Rifat Sarı şu bilgileri verdi: “Biz müzemizde sergilenen mengene ve üretimde kullanılan eski aletlerin işlevselliğini ve tarihçesini göstermek adına 2017 yılında burayı müze yapmaya karar verdik. Buraya gelen ziyaretçilerimiz eski menegeneden zeytinyağının nasıl çıkarıldığını, el emeğiyle eski tekniklerle nasıl üretildiğini göstermeye çalıştık. Gelen ziyaretçilerimiz hem ilçemize ait zeytin çeşitlerinin tarihçesi hakkında bilgi sahibi oluyor hem de zeytinyağının ilk dönemlerden bugüne kadarki süreciyle, faydalarını bilgilendirme tablolarında okuyabiliyor.”

Gezimizin Altınözü bölümü Başkan beyin heyetimize verdiği yemek ikramı ile son bulmuş oldu.

Üçüncü ve son günümüzde Samandağ, Payas ve İskenderun ilçelerini ziyaret etmek üzere Hatay’ın merkezine veda ettik.

Samandağ; Musa Dağı, Keldağ ve Saman Dağı arasında bulunan, Asi Nehri’nin Akdeniz’e döküldüğü noktada oluşmuş deltada kuruludur. Burada her biri görülmeye değer Musa Ağacı, Beşikli Mağarası, Titüs Tüneli ve Hızır Makamı ziyaret edildi.

Hatay’ın Samandağ İlçesi’nde, Hz. Musa’nın toprağa diktiği asasının ölümsüzlük suyu sayesinde yeşermesiyle büyüdüğüne ve 3 bin yıllık geçmişinin olduğuna inanılan Hıdırbey Musa Ağacı doğal güzelliği ve heybetiyle ülkenin dört bir yanından gelen ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir.

Rivayete göre, Samandağ Sahili’nde buluşan Hz. Hızır ile Hz. Musa birlikte dağa çıkarlar. Bu ağacın bulunduğu noktaya geldiklerinde Hz. Musa elindeki asayı toprağa saplar ve eğilip su içer. Tekrar dönüp baktığında asanın yeşerip fidana dönüştüğünü görür. Halk arasında ab-ı hayat suyundan can bulan fidanın binlerce yılda gelişerek bugünkü halini aldığına inanılmaktadır. Ağacın gövde çapı 7,5 metre, çevresi 21 metre, yüksekliği ise 7 metredir. Ağacın dalları yaklaşık bin metrekarelik alanı kaplamaktadır. Ağaç, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı tarafından koruma altına alınmıştır.

Musa Ağacını ziyaret edip Ab-1 Hayat çeşmesinden su içtikten sonra Beşikli Mağarası ve Titus Tüneline geçtik.

Samandağ'a bağlı Kapısuyu ve Mağaracık mahallesi sınırları içerisinde Büyük İskender'in generallerinden Seleucos Nikator tarafından MÖ 300 yılında Seleucia Pierra adında bir liman kenti kurulmuştur. Musa Dağının yamaçlarında kurulmuş olan Beşikli Mağara ve çevresi bu antik kentin nekropol alanıdır. Titus Tünelinin 100 metre doğusunda bulunan ve geniş bir alana yayılan mezarlar yüksek ve kayalık yamaçlara oyulmuştur. Aralarında en çok ilgi çeken kaya mezarları halk tarafından Beşikli Mağara olarak adlandırılmakta olup, tamamen kireçtaşına oyularak yapılmış, girişi sütunlu ve içerisinde çok sayıda kaya mezarı bulunmaktadır. Antik dönemde mezarlıklara, "Ölüler Şehri" anlamına gelen "Nekropolis" adı verilmiştir. Mimari bakımdan Helenistik dönemden de izler taşıyan Beşikli Mağara'da, 250'ye yakın mezar yatağı keşfedilmiş. Adeta bir beşiği andıran bu yatakların fazlalığına rağmen üzerine yerleştirilmiş lahitlerin sayısı yüzü bulmuyor.

Beşikli Mağaraya gitmek için yaptığımız uzun ve de çevresi güzelliklerle dolu bir yürüyüş yolunu tamamladıktan sonra yaklaşık 10 dakikalık yürüyüş mesafesinde olan Titus Tüneline geçiyoruz.

Dağlardan inerek yaşamı tehdit eden sel ve taşkınlardan korunmak amacıyla Roma İmparatoru Vespasian şehrin etrafını dolanacak, böylece akıntıların yönünü değiştirecek bir tünelin yapımını emretmiştir. İmparator Vespasian döneminde yapımına başlanan tünel, oğlu Titus zamanında tamamlanmış. Tünel inşasında Roma lejyonları ve köleler çalışmıştır. Tümüyle dağ içine oyulan tünel bin 380 metre uzunluğunda, 7 metre yüksekliğinde ve 6 metre genişliğindedir.

Titus Tüneli gezisi de tamamlanınca sahilde yorgunluklarımızı atıp biraz dinlendikten sonra otobüsümüzle Hz. Hızır Makamına geliyoruz.

Hz. Hızır Makamı Samandağ'da ve denize çok yakın bir konumda kutsal olarak bilinen bir mekândır. Rivayete göre Hz. Hızır ile Hz. Musa'nın buluştuğu yer olan kutsal bir kaya olarak anılmakta ve mekânın çevresinde geleneksel olarak bir veya üç kez dönülmektedir. Müslüman ve Hristiyan halkları için büyük öneme sahip olan türbe, her yıl büyük bir ziyaretçi akınına uğramaktadır.

Hz. Musa ve Hz. Hızır ile ilgili ayetler Kehf Suresi 65 – 82. Ayetler arasında anlatılmaktadır. (Orada) kullarımızdan bir kul buldular. Ona kendi katımızdan bir rahmet vermiş ve tarafımızdan bir ilim öğretmiştik. Musa ona demişti ki: “Sana öğretilen doğrulardan/isa-betli bilgilerden bana öğretmen için sana tabi olayım mı?” Demişti ki: “Sen, benimle beraberliğe sabredemezsin! Hem hakikatini kavrayamadığın (sana verilmemiş bilgiye) nasıl sabredeceksin ki?” (Musa) demişti ki: “İnşallah beni sabreden biri olarak bulacaksın ve senin hiçbir emrine karşı gelmeyeceğim.” Demişti ki: “Şayet bana tabi olursan, (ne olursa olsun) sana açıklama yapmadıkça bana hiçbir şey sorma!” İkisi yola koyulmuşlardı. Nihayet bir gemiye bindiklerinde, (o) gemiyi delmişti. (Musa) demişti ki: “İçindeki ahaliyi boğmak için mi onu deldin? Andolsun ki sen, hayret edilesi bir iş yaptın.” Demişti ki: “Beraberliğime/yol arkadaşlığıma sabredemeyeceğini söylememiş miydin sana?” (Musa:) “Unuttuğum bir şeyden dolayı beni yargılama ve bu işimden dolayı bana zorluk çıkarma.” demişti. Yola koyuldular. Nihayet bir çocukla karşılaştılar. Onu (çocuğu) öldürdü. (Musa:) “Tertemiz bir canı, (kıyas gibi) bir can karşılığı olmadan mı öldürdün? Andolsun ki sen, çok çirkin bir hata işledin.” demişti. Demişti ki: “Beraberliğime/yol arkadaşlığıma sabredemeyeceğini söylememiş miydin sana?” (Musa:) “Bir daha bir şey soracak olursam, benimle (yol) arkadaşlığı yapma. (Yolunu ayırdığın takdirde de) seni mazur sayarım.” demişti. (Tekrar) yola koyulmuş, nihayet bir belde halkına varmışlardı. Onlardan yemek istemişler (fakat halk) onları misafir etmeye yanaşmamıştı. Orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar bulmuşlardı. Onu (duvarı onarıp) düzeltmişti. (Musa:) “İsteseydin (bu hizmetin) karşılığında ücret alabilirdin.” demişti. “Bu benimle senin arandaki ayrılık (zamanıdır). Sabretmeye güç

yetiremediğin şeylerin tevilini/hakikatini sana haber vereceğim.” demişti. “Gemiye gelince, o, denizde çalışan yoksul insanlarındı. Onu kusurlu hâle getirmek istedim. (Çünkü) onların önünde (sağlam olan) her gemiye zorla el koyan bir yönetici vardı.” “Çocuğa gelince, onun anne babası mümin kimselerdi. (Çocuğun sevgisinin) onları azgınlığa ve küfre sevk etmesinden çekindik. İstedik ki Rableri onlara (ölenin yerine) daha hayırlı, temiz ve merhametlisini ihsan etsin.” “Duvara gelince, o, şehirde (yaşayan) iki yetime aitti. Altında da o ikisine ait bir hazine vardı. Onların babası salih bir kimseydi. Rabbin onların yetişkinlik çağına erişip hazinelerini çıkarmalarını istedi. (Bu,) Rabbinden bir rahmettir. (Bunları) kendiliğimden yapmadım. İşte, sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin hakikati budur.”

Bu olayın nerede ve ne zaman meydana geldiğine dair gerek Kur’an’da gerekse hadiste açıklayıcı bilgi olmadığı gibi, Ayette sözü edilen iki denizin de hangileri olduğuna dair bir açıklık yoktur. Bunların Akdeniz’le Kızıldeniz veya Hazar denizi ile Karadeniz olduğu, yahut Nil nehrinin Sudan’daki iki kolu olan Beyaz Nil ile Mavi Nil olabileceği yahut Ürdün nehri ile Kızıldeniz veya daha başka denizler olabileceği gibi rivayetler vardır. En doğrusunu Allah bilir.

Daha sonraki ziyaretimiz Payas ilçesinde bulunan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’ne oldu. Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murad dönemlerinde 14 yıl Osmanlı Devleti’nin sadrazamlığını yapmış olan Sokullu Mehmet Paşa’nın, tasarımını Mimar Sinan’a yaptırdığı ve oldukça geniş bir alana yayılan külliye, genelde taş ağırlıklı malzemeyle inşa edilmiş olup; Arasta, han, tabhâne, imaret, hamam, cami, hankah (medrese), sıbyan mektebi, iki çeşme ve köprüden oluşan kapsamlı bir yapı topluluğudur. Yapı sayısının ve çeşidinin fazlalığı ile tasarımdaki mükemmellik dikkat çekicidir.

Külliye’de heyetimizi karşılayan ve oldukça sıcaklık ve yakınlık gösteren Payas Belediye Başkanı Bekir Altan bey ile yapılan külliye gezisi ve sohbetten sonra İskenderun’a geçildi.

İskenderun’da yapmayı planladığımız Deniz Müzesi’nin kapanış saatine yetişemediğimiz için bu gezimizi yapamadık. İskenderun Belediye Başkanı M. Fatih Tosyalı beyin heyetimize verdiği akşam yemeği ve bir süre yapılan sohbetin ardından Konya’ya dönmek üzere yola vasil olduk. Güzel bir yolculuğun ardından saat 03.00 te Kon-

ya'mıza ulaştık hamdolsun. Kazasız, belasız, sağ - salim gidip gelmemizi sağlayan Rabbimize sonsuz, sınırsız şükürler olsun.

TYB Konya Şubesi'nin düzenlediği her bir gezinin bu kadar harika olmasının ötesinde; oluşturduğu birlik ve beraberlik duygusu, yeni dostlukların kurulmasının sağlanması, görülen yerlerdeki bazı güzelliklerin Konya'mıza aktarılması düşüncesi gibi güzelliklerin oluşmasına da sebebiyet vermesi bakımından oldukça önem arz etmektedir.

Bu şekilde 45 kişinin katılımı ile düzenlenen bir gezide elde olmayan sebepler haricinde hiçbir aksaklığa meydan vermeden programın saati saatine uygun olarak yerine getirilmesi çok zor olmasına rağmen bunu gerçekleştiren TYB idarecilerinin başarısı takdire şayan bir fiiliyattır.

TYB Konya Şubesi'nin kurulduğundan bu yana düzenlediği en az 20 gezinin 10'dan fazlasına katılan bir kişi olarak bu düşüncelerimi gönül rahatlığı ile yazabiliyorum. Hatay gezisinin yukarıda yazdıklarımın daha fazla güzellikler oluşturduğunu ve bu gezinin de daha önceki geziler gibi hafızalarımıza kazındığını ve çokça manevi kazanç elde ettiğimizi de belirtmek gerekiyor. Hatay'a daha önce üç defa gitmeme rağmen bu gezinin verdiği tat, lezzet bir başka oldu.

Bu geziden alacağımız dersler var mıdır? Elbette vardır. Bu tür gezilerin en önemli ayağı budur zaten... Otobüste yaptığım değerlendirme konuşmasında da belirttiğim gibi gönlümüz gördüğümüz bazı güzelliklerin Konya'mızda da olmasını arzu ediyor. Hatay'da gördüğümüz veya gözlemlediğimiz en önemli güzellik, farklı din, farklı ırk, farklı mezhep olmasına rağmen hiçbir şekilde nizaya, kavgaya sebebiyet vermeden herkesin insan kardeşliği ölçüsü içerisinde yaşama güzelliğidir. Bu çok önemli bir özelliktir. Aynı dinden, aynı soydan aynı mezhepten olmamıza rağmen Konya insanının maalesef birbirine bu kadar hoşgörülü davrandığını söylemek çok zor... Bu hazımsızlığın ortadan kaldırılarak birbirimize hem insan kardeşliği hem din kardeşliği ölçüleri içerisinde davranmamız en büyük temennimizdir. Hatay'dan alacağımız en büyük ders bu olmalıdır.

Ayrıca Hatay'ın neresine gitsek, neresine baksak görmüş olduğumuz ve ruhlarımızı dinlendiren yeşil örtünün Konya'mızı da sarmasını canı gönülden arzu ederiz. Hatay'da gördüğümüz yeşil örtü

büyük oranda tabii olsa da Konya’ımızda yapılacak yeşil seferberliği ile bu amaca ulaşmak mümkündür.

Diğer yandan Hatay önemli bir su varlığına sahip. Karadeniz şehirleri gibi su bakımından oldukça zengin... Her taraftan şırl şırl akan suları gördükçe bu suyun Konya’ımız da olmamasına hayıflanıyoruz. Mavi Tünel projesi ile şehrimize su gelmiş olmasına rağmen maalesef yeterli olmadı. Yer altı sularının da çekilmekte olduğunu düşünürsek bir süre sonra Konya’da su kıtlığı yaşamasını önlemek için şimdiden gerekli adımlar atılmalı ve Konya Ovası yeterli miktarda su ile buluşturulmalıdır. Ülkemizin önemli tahıl ambarı durumunda olan Konya’nın susuz kalması demek Türkiye’nin susuz, ekmezsiz kalması demektir. Bir an önce Konya’nın su problemi çözülmelidir. Su probleminin çözülmesi ile Konya’da bir akarsu veya en az 100 bin metrekairelik bir gölet oluşturabilmek mümkündür. İnsanlarımızın nefes alacağı bu tür yerlere şiddetle ihtiyaç var.

Ayrıca daha önce Gaziantep’te bu defa da Hatay’da gördüğümüz müze örneklerinin şehrimizde de olması en büyük temennimizdir. Konya’da hem kültür hem turizm açısından Şehir Müzesine şiddetle ihtiyaç vardır. Şehir Müzesi örneğini daha önce Kayseri’de görmüştük. Konya’nın tarihi özellikte olan bir binası şehir müzesi için uygun hale getirilebilir. Bu konu ile ilgili görüştüğümüz bazı yetkili zevat Konya’da kurulacak olan şehir müzesi için yeterli miktarda malzeme ve materyallerin mevcut olduğunu belirtmişlerdir.

Tabi ki Hatay’ın da bilhassa belediyeçilik anlamında Konya’dan alacağı çok önemli hususlar vardır. Hatay’da gördüğümüz doğal güzelliği maalesef belediyeçilik anlamında göremediğimizi cadde, sokak ve binaların oldukça bakımsız ve harap vaziyette olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç olarak her şeyiyle mükemmel ve muhteşem bir geziyi daha geride bıraktık. Gezinin güzelliğinin ötesinde yeni dostlar edindik. Mesela Ahmet Alkan hocamı bu gezi dolayısı ile yakından tanımanın mutluluğunu yaşadım. Ayrıca Ali Saçıkara hocamla da kurduğumuz bağ bu gezi sayesinde oluşmuş oldu.

Gezilerin ruhumuza bıraktığı manevi hoşluk yanında bakış açımızda oluşturduğu genişlik ve ferahlığı da ayrı bir güzellik olarak belirtmek gerek. Cenab-ı Hakk’ın; “yeryüzünde gezip dolaşın” emri-

ni yerine getirerek yaptığımız bu geziden de yeni yerlerle ve kültürlerle tanışarak dönmüş olduk.

Gezimizde bazı olumsuzluklar da yaşanmadı değil... Otobüsümüzün plakasının bir başka araçta sahte olarak kullanılması dolayısı ile en az 10 yerde trafik tarafından durdurulmamız, otobüsümüzün camının çıkması nedeniyle Kırıkhan gezisinin iptal edilme zorunluluğu ve grubumuzun dörtte birinde görülen mide rahatsızlıkları gibi olumsuzluklar bile gezinin güzelliğini gölgeleyemedi. Bunlar da tatlı bir anı olarak hafızamızda yer etti.

Hem gidişte hem gelişte yapmış olduğu tatlı espriler ve yumuşak tavırları ile hepimizin hoş vakit geçirmesine sebebiyet veren ve kimseyi kırmamaya oldukça özen gösteren TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu'na gerek bu güzel tavırları gerekse şahane bir geziyi daha hayata geçirmesi sebebiyle tebrik ediyor, teşekkürlerimi sunuyorum.

Gezi süresince katılımcılarla yakından ilgilenen ve her ihtiyaçlarını görmek için çırpınan Mustafa Güden kardeşime de hassaten teşekkür ediyorum.

Seyahat ve gezi esnasındaki konuşmaları ile bizleri bilgilendiren Prof. Dr. Ahmet Alkan ve Prof. Dr. Hasan Bahar hocalarımız başta olmak üzere gidiş geliş esnasında otobüste konuşma yaparak, şiirler ve öyküler okuyarak hoşça vakit geçirmemize neden olan tüm dostlara ayrıca konuşmamış olsa bile katılımı ile aramızda yer alan tüm gönül dostlarına sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

TYB Konya Şubesi'nin yapmış olduğu bütün faaliyetleri göz önünde bulundurarak son cümle olarak şunu söyleyebilirim: Rabbinin bendenize önemli bir kültür kuruluşu ve sivil toplum örgütü olan TYB'nin mensubu olma bahtiyarlığını nasip ettiği için ne kadar şükretsem azdır. Bir daha ki gezide buluşmak dileğiyle...

Meğer Sende Yazılacak Ne Çok Şey Varmış Ey Kadim Hatay

İSMAİL DETSELİ

*“Konya Karatay’dan çıktık sükün eyledi,
Turun önü Ereğli’yi boyladı,
Rabbim bize gezi için yol verdi,
Yolunuz açık olsun kültür dostları.”*

diye başladık TYB Konya Şubemizin mutak olarak her yıl gerçekleştirdiği ‘Yazılacak Çok Şeyimiz Var’ adlı kültürel gezi programımıza. 20 yıllık TYB üyeliğim süresince biri ülke dışına olmak üzere birçok şehre ve ilçelere yaptığımız gezilerin sayısını unuttum, desem yalan olmaz.

Ereğli’yi geçtikten sonra; yüce dağların delinip tüneller inşa edilerek insanogluna yollar açılıp seyahat sürelerinin hem güvenli hale getirili hem de kısaltıldığını görünce ülkem in idarecilerine minnet duygularım dile geldi. Sıra dağları seyrederek giderken temaşa ettiğim manzara güzel ülkem in ihtişamının adeta bir tablosuydu. Dağları gâh çamlar, sedirler, gâh maki bitkileri ile süslü, vadileri yeşilden sarıya meyletmiş hububat tarlalarıyla örülmüş; adeta canlı tablonun içinden geçerek güneyin yıldızı Hatay’a doğru yol aldık.

Her yolculuğumuzda adet olduğu üzere sırayla herkes mikrofon başına gelip geziye dair duygularını yahut hatıralarını anlatıyordu. Ahmet Köseoğlu başkan bu defa ilk olarak, grubun en yaşlısı olan bendenizi mikrona davet ediverdi. Başkan her ne kadar “Konuşmalarda teşekkür faslı bulunmasın” dese de büyük bir titizlikle yürütülen organizasyon için herkes gibi ben de teşekkür etmeden geçemedim.

Yol kenarlarında, insanlığın genel gıdası hububatın altın gibi sararıp hasat kıvamına geldiğini ve dahi bazı yerlerde hasat edildiğini görmek ülkemizin bize dört mevsimde sunduğu güzelliklerden bir parçaydı.

Bundan 47 yıl önce Hatay’ın ilinin Cilvegözü sınır kapısına bir hacı karşılama serüveni yaşamış başka da uğrak verememiştik. Bu Hatay’a ilk kapsamlı gezimizdi.

Konya sınırlarını tam çıkıyorduk ki üç gün boyunca, önceleri kabusa dönen, sonraları üzerine espriler ürettiğimiz seri trafik kontrolü maceramız da başlamıştı! Meğer seyahati organize eden şirketin kiraladığı otobüsün plakasını bir densiz kopyalayıp sahte plaka üretmiş ve Ege dolaylarında kullandığı görülmüş. Gerçek plaka bizde ve Akdeniz’e seyahat ediyorduk ama EDS denilen sistem bizi gördükçe trafik ekiplerini harekete geçiriyor, bazen etrafımız adeta sarılıyordu.

Ereğli’yi geride bırakarak İç Anadolu iklimine veda ettiğimizde yol boyunca boy vermiş Akdeniz havzasına has kırmızı beyaz zakkum çiçekleri bize hoş geldiniz der gibiydi.

Bu kadar yakınından geçerken inanç dünyamızın büyükleri Ashab-ı Kehf’i ziyaret etmek olmazdı. Biz de yönümüzü Tarsus’a çevirip insanlığa ibret olan mağarayı ve dahi 7 uyur adına yaptırılan camii ziyaret ettik.

Pozantı’da Cuma Namazımızı eda edip öğle yemeğimizi de aldıktan sonra gözümüz dağlarda, kulağımız Hatay türkülerinde olarak yolumuza devam ettik. Her gezide adetimdir, durmadan not alırım. Yine aynısını yapıyorum. Üstelik bu gezi de tam onbir sayfa not yazmışım ki sanırım kendi adıma rekor oldu.

Yolumuzu bazen defne bahçeleri, bazen mısır tarlaları ve turuncular süslüyordu. Saatimiz 17.10’u gösterirken İskenderun’da ufukta

belirdi. Artık Akdeniz'in son sularındaydık. Amanos dağlarını aşıp Hatay' vasıl olduğumuzda saat 19.10 olmuş, güneş keskin ışıklarını indirmişti. Akşam yemeğine restoranına misafir olacağımız

Otelin, bodrum kattaki mescidini iç içe geçmiş odalar arasında macera tarzı bir arama ile bulup ikindi namazımızı eda ettikten sonra yemyeşil vadiye çağıl çağıl çağlayan, yolunun kenarı alışveriş barakaları ile süslü Harbiye Şelalelerine doğru yürüdük. Manzara temaşa edildi, fotoğraflar çekildi, dileyen satıcı tezgâhlarını ziyaret etti ve otelin şelaleye nazır restoranına çıktık. Bir yanımız Harbiye Şelaleleri, diğer yanımız Hatay'ın panoramik manzarasıydı. Arka planda başı arşa değercesine yükselen Amanos dağları adet kartal edasındaydı. Gözüm dağın zirvesine dalıp gitmişken, 60-65 yıl önce-leri atalarımın dinlediğim, köyümüzde uzun müddet yaşamış olan ve hatta Barnabas ile İncil yazdığını ve kendini Hz. İsa'nın havari-si ilan eden Aziz Pavlos hikâyesi zihnimde uyandı. Kısa da olsa bir miktar yazalım ki tarih kayıtlarında yerini alsın.

Deniz yolu ile Antalya'ya, oradan da Isparta Yalvaç üzerinden bizim yöremiz olan ve Roma döneminin büyük bir yerleşim yerlerinden Hatunsaray Liystra'ya gelen; aslen Tarsus'ta yetişmiş bir Yahudi haham olan Pavlos'tan bahsediyorum. Burada kendini din

adamı olarak ilan eder. Menkıbeye göre dokunduğu hasta iyileşmektedir ve dönemin insanları, Pavlos'u insan kılığına girmiş tanrı kabul eder. Sözleriyle de tesirli olan Pavlos burada uzun süre eğleşirken, Hz. İsa'nın dinin yaymak üzere dere tepe aşır buralara gelen elçileri kente varmadan dağlarda öldürtür. Burada birçok dost edinir ve o dostları ile bir gün hac görevini yapmak için Kudüs'e doru yola çıkar.

İnsan bu elbette uyumaya da ihtiyacı var... Onlar da akşamın olduğu yerde sırayla bir kişiyi nöbetçi bırakıp uykuya dalarlar. Anamos dağlarına vardıklarında nöbet sırası Pavlos'a gelmiş. Dostları liderlik yapığı için ona nöbetçi yapmak istemeseler de ısrarla nöbete talip olmuş. Gecenin bir nısfında Pavlos bir ulu ağaca yaslanıp çevreyi gözetlerden birden uykuya yenilir. O anda ağaç yarılıp Pavlos'u içine çekmeye başlar. Korku ile uyanıp ağaçtan uzaklaşma ister ama başaramaz. O sırada karşısında siyah sakallı bir genç belirir ve elini uzatır fakat "Seni bu durumdan kurtarayım mı, yoksa ölüme terk mi edeyim?" diye de sorar. Pavlos kurtuluşu elinde olan zatı merak edip "Sen kimsin?" diye sorduğunda, "Ben Hz. İsa'yım. Sen benden ve dinimden ne zarar gördün de elçileri öldürttün?" der. Vücudu gitgide ağacın içine gömülmekte Pavlos hatasını anlamıştır; "Beni buradan kurtar, söz veriyorum; bundan sora senin dininin hizmetçisi olacağım" der ve bu sözle birlikte rüyadan uyanır.

Sabah yol arkadaşlarına "Ben uyudum ve gördüğüm rüyadan ötürü bu yolculuktan vaz geçtim" diyerek Konya'ya dönüp Hıristiyanlık dinine dair bilgiler alır, yetişir. Vaazlar vermeye başladığında da Azize Thelka ile karşılaşır. Zamanla da "Ben İsa'yı rüyamda gördüm, o benimle konuştu. Ben de havariyim" iddiasında bulunur. Sonradan edindiğı dine hizmet için Liystra'ya döner. Fakat halk değışim yaşayan Pavlos'u beğenmez. Zira önceden anlattıklarından çok farklı şeyler söylemektedir. Halk Pavlos'u taşıyarak kovalar. O da kaçarak benim köyüm olan Kilistra'ya gelir. Burada kaya mağaralardan mabet yapıp kendince Hıristiyanlığa hizmet eder.

Rivayete göre, hazin de bir sonu vardır Pavlos'un. MS 67'de elçi Yuhanna ile birlikte Kudüs'te dini faaliyetlerde buldukları sırada, Roma'yı yakan Neron "Siz halkın kafasını karıştırıyorsunuz" diyerek ikisinin de başını kestirir.

Gezi notlarına devam edelim.

Türk Sanat Müziği eşliğinde yemeğimizi yedikten sonra iki gün konaklayacağımız Tarbuş otelde istirahate çekildik. Ertesi sabah saat 8’de yol arkadaşlarımızla kahvaltıda bir araya gelip ziyaretler için otele ayrıldık. Rehberimiz Nail bey, Harbiye Şelalelerinin önünden geçerken ilginç bir efsaneyi anlattı:

“Harbiye’nin asıl adı Defne’dir. Anlatılanlara göre buralar o zamanlar Apollo’nun hükümündedir ve çok güzel olan Defne adındaki kız onun kendini taciz etmesinden korkmaktadır. Defne tacizden kurtulmak için ‘Ey toprak, sana yalvarırım, beni koru’ diye dua eder. Apollo’nun da niyeti bellidir; toprak bu dua üzerine Defne kızı içine alır ve onu defne ağacı olarak gün yüzüne çıkarır. Harbiye Şelaleleri Defne’nin gözyaşları, defneyaprakları da Defne kızın kokusudur.”

Pek çok medeniyete merkez olan Hatay 1517’de Osmanlı idaresine girmiş.

Bir Akdeniz şehri olan Antakya’da iklim değişikliğinden nasip lenmiş ve ilk defa bu yıl mart ayında bile kar yağmış. Halkın yüzde 80’i seracılıkla geçindiği için de bu durumdan olumsuz etkilenmiş.

Hatay’da her bir semavi dine mensup insan yaşıyor. Farklı ırktan insanlar da var. Türklerin yanı sıra hem Arap hem de Kürtler bulunuyor. Kentin muhtelif mahallelerinde sunniler ve aleviler var. Hatay, tarihi derinliğiyle medeniyetler şehri, güncel yapısıyla da farklı kültürleri bağrında barındıran bir hoşgörü şehri adeta.

Bu bilgileri edinerek yol alıyor ve 9.30’da St. Pierre Mağara Kilisesini varıyoruz. Terasında Hatay ayaklarınızın altına seriliyor. Buradan dünyanın en büyük ikinci müzesi olan Hatay Arkeoloji müzesine geçiyoruz. Önünde Arapça’da Mavra denilen büyük bir değirmen çarkı göze çarpıyor. Müze her yönden çok zengin, bilhassa gâh yere serilmiş, gâh duvara yerleştirilmiş rengârenk mozaikler dikkat çekiyor. Ayrıca hüyüklerden çıkarılmış binlerce eser burada sergileniyor. Çıkmak istesenez de tarih sizi çağırıyor, salmıyor. Seyahate katılan eski milletvekilimiz Mimar Ahmet Alkan hocamızın “Sadece bu müzeyi gezmek bile bu gezi için yeterlidir” diyerek müzenin önemini ortaya koyuyordu.

Müze önünde çınar altına
otururdum / Kendimi tarihin öte-
sine götürdüm / Dünyada ikin-
ci, mozaikte zenginsin / Gezip
görölmeye değer Hatay İlimiz.

Dikey dağlar Antakya ova-
sına bakar / Bu verimli top-
raklara kan ek can çıkar / Her
ırktan insanlar vardır huzurlu
yaşar / Güzelliğın sembolüsün
Hatay ilimiz; dizeleri döküldü
dilimden.

Hatay'ın sembolü sayılan
Uzun Çarşı ve Habib-i Neccar
Camiini gezmemiz için serbest
zaman verildi ve herkes kendie
bir yön tayin etti. Uzun Çarşı

hakikaten kollara ayrılmış büyük bir bedesten... Her çeşit alışverişin
yapılabildiği büyük bir çarşı... Ben fasılı kısa tutup erkenden, bir-
çok yatırda bünyesinde barındıran Habib-i Neccar Camiine geldim.
Ezanla beraber öğleyi cemaatle kıldıktan sonra şu dörtlük döküldü
dilimden;

Habibi Neccar Camiinde öğleyi kıldık / Bu güzel mabette huşu-
ya daldık / Yatırlara, banisine dualar ettik / Gezmelere doyulmayan
Hatay İlimiz.

Rehberimize ilin nüfusunu sordum; 1 milyon beş yüz altmış
bin, dedi. Saat 13.30'da bu güzel mekândan ayrılıp 14.00 sularında
Kasap'a geldik. Yok yok yanlış anlamayın! Burada pişirip servis hiz-
meti de veren lokantalar kasap diye anılmış. Mekâna girince gar-
sona tesisin adını sordum; Tugay Kasabı, dedi. Yeşillikli Garnitürün
bol, hizmetin üst düzey olduğu tesiste ikram edilen Acılı Tepsi Keba-
bı çok lezzetli doğrusu.

Şimdi istikametimiz Osmanlılar devrinde Altın madeni olarak
çalıştırılmış, adını da bura özelliğinden alan Altınözü ilçesi idi. Yol
uzun sürmedi, kısa zamanda ilçeye ulaştık. Tam da o günlerde ki-
tap fuarı ve yazar söyleşileri varmış. Belediye Başkan Rıfat Sarı ile

makamında buluşup söyleştik. Bu arada ben Rıfat Başkan'a Akrostiş bir doğaçlama yazıverdim. Fotoğraf çekimi sonrası Başkanımız Ahmet Köseoğlu bu meziyetimi bildiği için, şiir okumama yol verircesine "İsmail Abi bir şey diyecek mi acaba?" diye sordu. Okuyuverdim;

*Ruhunda hizmet aşkı, kültür sevgisi,
Işık aydınlığı yapan bir hizmet eri,
Farklı projelere layık onun ilçesi,
Altınözü'ne ikinci kere seçilen başkan.*

*Tuttuğunu koparan inatçı azmi var,
Size daha nice nice hizmetler sunar,
Adına yazdığım bir akrostişim var,
Riyasız yalansız güler yüzü var.*

*Israr ederek bu insanı tekrar seçiniz,
Altınlı topraklardan geliyor isminiz,
Güzelliklere lâayık sizin altın ilçeniz,
Sizler de ona işlerinde yardım ediniz.*

Başkan o anda yazılan bu sözlerden memnun olduğunu belirtip; kitap fuarına gelen diğer misafirlerini uğurlamak için kısa süreliğine bizden ayrıldı. Biz de vadi üzerine kurulmuş asma köprüden geçerek kitap fuarını, cam terası ve ters evi gezdik. Heyetimize refakat eden başkan yardımcısı Leyla Ayvazoğlu hanımdan ve diğer ilgililerden de ilçe hakkında bilgiler aldık. Mesela Altınözü'nde 7 milyon zeytin ağacı bulunduğu, çok meşhur ufak taneli hal halı zeytinin burada bulunduğu, meşhur zahter kekik baharatının da bu ilçeye has bir lezzet olduğu öğrendik.

Sırada Hıristiyan köyünde eski usulle zeytinyağı elde edilen ve günümüzde zeytin müzesine çevrilen eski bir fabrika ziyareti var. Tokaçlı Zeytin Müzesi çok eski tarihlere dayanıyor. Hatay genelinde 17 milyon zeytin ağacı var ve bunun 7 milyonu Altınözü'de. Meğer ülkemizde de 130 milyon zeytin ağacı varmış, burada öğrendik. Bu köydeki insanlar Hıristiyan ve Ortodoks. Ayrıca kaatolik olan bir Hıristiyan köyü daha varmış. Başka dinlere mensup insanlar da varmış burada.

Vakti akşama yaklaşırken Altınözü Zeytin Cafe'de yemekler yendi, çaylar içilirken sohbetler demlendi. Rıfat başkan "Altınözü ilçemi-

zin merkezde on bin, köyleri ile altmış bir nüfusu var” dedi. Başkan-
dan 19.30 da müsaade alıp Harbiye’ye doğru yola revan olduk.

Pazar sabahı Tarbuş otelinde kahvaltıdaiken Yayladağ belediye
başkanı yardımcısı ile iki personeli bize dâhil oldu. Hem ev sahipliği
hem de kılavuzluk edeceklerdi. Saat 8.30’da bilmediğimiz güzellik-
lere doğru yola çıktık. Kılavuzumuz Asi nehrini işaret ederek “Belen
dağlarından gelip Samandağ’dan denize dökülen nehrin uzunluğu
570 km’dir” dedi. Amanos ve Kel dağlarının kuşattığı Samandağ’da
ahalinin yüzde 95’inin Arap asıllı olduğunu, ayrıca farklı ırktan ve
dinden insanların bir arada huzurla yaşadığını öğrendik.

Hıdırbey Türbesine doğru giderken Vakıflı Ermeni köyünden geç-
tik. Burada 150 kadar Ermeni nüfus yaşamaktaymış. Ermeni Kilisesin-
de o gün ayin olduğu için ziyaret edemedik. Gezdiğimiz yerlerde Ak-
deniz iklimi yeşil doku ve maki bitkileri güzelliği insanı büyülüyordu.

Musa ağacı ve Abı Hayat Çeşmesi

Bir vadiye dikey iniş yaparken park eden otobüsümüzden büyü-
leyici manzrayı temaşa ettik. Üç bin yıllık olduğu söylenen o muh-
teşem çınar ağacını ve yanındaki üç taş oluktan şarlayan Abı Hayat
suyunu içip hikâyesini dinledik. Efsaneye göre, Musa AS. İle Hızır
AS. deniz kenarında buluştuktan sonra dağa doğru yürümüşler. Bu-
raya geldiklerinde bakmışlar ki bir su var. Musa AS. “Hızır kardeşim
ben şuraya Asamı dikeyim, şu sudan içeyim, bu abı hayat olsun” der.
Suyu içip doğrulunca bakmı ki Asası yeşerip ağaç, su ise Abı hayat
olmuş. Hızır AS. ise bu arada ortadan kaybolmuş.

Bir müddet burada eğlenip Musa Ağacının altında dinendik. Sa-
tılan organik meyvelerden; erik, kayısı, portakal, domatesler aldık.
Hava gâh bulutlu gâh güneşli, şimdi de hafif çisenti var. Obüse binip
Beşikli mağarasına doğru yol aldık. Saat 10.30’da Akdeniz sahiline
kavuştuk. Gidiş dönüş mesafesi 5 km. olan dik bir yamaca arkadaş-
lar ağır adımlarla yürüdüğünde ben çekimsiz kalıp gitmeme eğili-
mine girdim. Fakat sonradan merakım yükseldi ve hızlı adımlarla
gruba dâhil oldum.

Yol insanı yormadığı gibi adeta iştah veriyor. Yol boyunca ye-
nen y ada yenmeyen kokulu meyveler, Harnuplar, erikler, kayısılar,
zeytinler çiçek açmış, çağlaya dönmüş narlar ve daha nice kokulu
defneler, limonları teneffüs ederek zevkle Roma Köprüsünü görüp

Beşikli mağarasına ulaştık. Yürüdüğümüz patika yolun altındaki, kanyon da diyebileceğimiz açık tünel asırlar önce köleler tarafından sert kayalar oyularak yapılmış. Bazı yerlerinde yükseklik 10 metreyi geçiyor olmalıydı. İçinde yürüdüğümüz kanyon insanı ürpertiyordu. Saat 12.00 gibi gezinin bu faslını da tamamladık.

Çevlik sahilinde deniz havasını soluyup öğle yemeği için Truva Restorana geçtik. Zamanla yarış halindeydik adeta. İlk durağımız Hızır Aleyhiselâm'ın makamı kabul edilen türbe idi. Bizim bildiğimiz, Hz. Hızır ölümsüzdü ama burada yapılan herhalde temsili bir türbe idi.

Antakya'dan bize katılan rehberimiz ve Yayladağ Belediye Başkan yardımcımızla vedalaşıp ayrıldık. Yol üzerinde meşhur Hatay küfesinin imalat yeri olan Dalgaç Künefe'den hediyelik alışverişlerimizi yaptık. Seyahatimizin bu kısmı rüzgârlı bir havada geçiyordu. Bir şiddetli esinti anında, sağ yan cam yerinden çıkıverdi. Neyse ki Saffet Yurtsever çevik bir insandı ve camı aşağı inmeden yerinde tutarak kafileyi zor bir durma düşmekten kurtardı. Önce koli bandı ile sıkı sıkıya yapıştırılan cam, İskenderun'da usulüne göre tamir edildi.

İskenderun önceydi ama bizim önce Payas Belediye Başkanı Bekir Altan ile randevumuz vardı. Bizi bir Mimar Sinan Eseri olan Sokollu Mehmet Paşa Külliyesinde karşıladı. Sıcak, samimi bir insandı. Külliye içindeki 2. Selim (Sarı Selim) Camiinde ikindi namazlarını kılp külliyeyi gezerek bilgi aldık. 1575 yılında yapılan külliye içindeki caminin önünde, yaşlılığı belindeki bükümlerden belli olan ihtiyar zeytin ağacı adeta "Ben tarihin şahidiyim" diyordu. Bu yaşında dahi 300 kilo meyve vermeye devam eden dünyanın en yaşlı zeytin ağacı ilçenin sembollerinden biri olmuş.

Payas Belediye başkanı, güzel insan bu külliyeye çok önem verdiğini, arasta çarşısını ve diğer bölümleri gezerken burayı ayağa kaldırmak için 12 sene emek verdiğini, belde iken başladığı girişimlerle restore ettirmeyi başardığını anlattı. Büyük bir ticaret yolu üzerinde olan bu külliye 1800'lü yıllarda günlük 3 bin kişiye yemek veriyormuş. Zaman zaman komutanlara makamlık yapan Külliye'nin Kıbrıs'ın fethinde de çok önemli bir rolü olduğunu Başkan Bekir Altan anlattı.

Ben yine duramayıp doğaçlama bir akrostiş güzelleme yazıverdim. Ayrılık sırasında da okudum;

Bu ilçeye yıllardır hizmet veriyor,
Elinin emeği ile gönüllere giriyor,
Kervansarayları restore ettiriyor,
İşte halkı tarafından sevilen başkan.
Ruhlara hizmeti nakşetmiş bu güzel insan.

Almış ilçe insanının sevgi bağını,
Lisanı tatlı olunca yaşar çağını,
Türkler böyle kurar sevgi bağını,
Allah'ım yolunu açık etsin sevgili başkan.
Nice hizmetler üretmeni dileriz Hak'tan.

Payas güzel fakat İskenderun bizi bekliyordu. Saat 18.00 gibi vedalaşıp ayrıldık. Deniz Müzesini de ziyaret etmek istiyorduk fakat saat 18.30'u da geçmiş ve kapılar kapanmıştı. Sahil boyunca yürüyerek İskenderun Belediyesine ait Doğan Restoran'a geçtik. Belediye Başkanı Fatih Tosyalı'nın katıldığı akşam yemeğini ışıltılı deniz manzarası süslüyordu. Kaptanımız da bu arada sanayiye geçip otobüsün camını gerektiği şeklide onartıp geldi. Şimdi dönüş yolculuğuna hazırдық. Son durağımızda bizi İskenderun Belediye Başkanı Tosyalı samimi duygularla uğurladı.

Yazarların tarih ve kültür şehirlerini tanıyıp yazı konuları üretmelerine yönelik bu tür organizasyonlara büyük önem veren TYB Konya Şubesi Başkanımız Ahmet Köseoğlu'na, Hatay organizasyonunu kusursuz şekilde yöneten Mustafa Güden'e ve seyahate katılan bütün TYB'li dostlarıma teşekkür, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

HATAY'DA HAYAT VAR

ANUŞ GÖKCE

Türkiye Yazarlar Birliği'nin Konya Şubesi'nin geleneksel olarak düzenlediği "Yazılacak Çok Şeyimiz Var" projesi kapsamında gezilecek şehir olarak üç medeniyete beşiklik eden Hatay seçildi. Geziye eşim Sadık Gökce ile ben de davet edildim. 3 Haziran Cuma sabahı Alaeddin Tepesinin karşısındaki Şehir Meydanı'nın önünden saat 9.00 gibi otobüsümüz hareket etti. Geziye Başkan Ahmet Köseoğlu, Gazeteci Mustafa Güden, Gazeteci Saffet Yurtseven, Gazeteci Emekli Asb. Tayyar Yıldırım, Eskiçağ Tarihçisi Prof. Dr. Hasan Bahar, Eski Konya Milletvekili Prof. Dr. Ahmet Alkan, Doç. Dr. Nuri Şimşekler, Mimar Faruk Koçak, Konya'nın önde gelen edebiyatçılarından Hüzeyme Yeşim Koçak, şair Sevil Köse, Nilgün Yıldırım, Elife Mısral Yılmaz, Konya Müftü Yardımcısı Ahmet Demirel, Fotoğraf sanatçısı Ahmet Kuş, belediye görevlileri ve pek çok yazar- çizer eşleriyle birlikte katıldı.

Mutat olduğu üzere yola revan olduktan sonra Ahmet Köseoğlu yazarları ve şairleri, hocaları mikrofona davet ederek yolculuk hakkında dilek ve temennilerini ifade etmelerini istedi. Herkes kendi meramını anlattı. Hüzeyme Hanım hikâyecisi ve romancı olduğu için son yazdığı hikâyesinden bir pasaj okudu. İsmail Detseli Abimiz yollarını selamlamak üzere bir şiir okudu.

Bu geziler bana da ilham verdi. Mikrofona çıkıp okumaya cesaret edemedim. Ben de selamlarımı yazı ile gönderiyorum:

YOLLARIMIZ ESEN OLA

İbret için çıktık yola
Akıbetimiz hayrola
Gezip gördüğümüz yerler
Ufkumuzu feth ola

Pozantı'da verdik mola
Gönlümüz huzur dola
Sevgi ile öreceğimiz
Dostluğumuz daim ola

Şarkı, türkü şifa ola
Gönüllere derman ola
Seni sıkın kör düğümün
Hak ehline ayan ola

Uyuyanlar ayık ola
Gafillerden uzak ola
Tarsus'a düştü yolumuz
Gözlerimiz aydın ola

Anuş der ki sözün ola
Söylemeye yüzün ola
Hak mayasıdır özümüz
Niyazımız makbul ola

Pozantı'da öğle namazını eda edip yemeklerimizi yedikten sonra Tarsus'a Ashab-ı Kehf mağarasına yöneldik. Türkiye'nin birkaç yerinde Ashab-ı Kehf mağarası bulunduğunu söyleyen Müftü Ahmet Demirel, Kehf suresinden ayetler okuyarak bizleri manen bilgilendirdi. Yaklaşık 45 dakikalık bir mola verildi. Mağaranın içine girdik. Birkaç basamak indikten sonra mağaranın ağzına tıkanan büyük bir

kaya girişin sol tarafında yer alıyordu. İnsan hayrete kalıyor, bu kadar büyük bir kayayı yerinden nasıl kıpırdattılar diye.

Otobüsümüz akşam saatlerinde Harbiye eski adıyla Defne'ye ulaştı. Burada Boğaziçi Otelde ikindi namazımız eda ettikten sonra Defne (Harbiye) Şelalesini görmeye gittik. Şelale çok güzel, görülmeye değer. Şelalenin suyunu

birkaç yerden akıtmışlar ve üzerine ya da kıyısına kafe ve restoranlar yapmışlar. Kasabalılar burada ürünlerini, el işlerini satarak hayatlarını kazanıyorlar. Yöreye has özel taşlar ve koleksiyonlar çok ilgi çekici. Yörenin ipeği de çok muteber. Hint ipeğinden mamuller nispeten has ipeğe göre biraz daha hesaplı. Has ipek yatak örtüleri, pikeler, şallar, kıyafetler yöre insanının geçim kaynağı ve turistlerin ilgi odağı. Akşam yemeğinden sonra iki gün boyunca kalacağımız otele yerleştik. Organizasyon çok iyi düzenlendiği için sırada filan beklemedik. Direk kimliklerimizi gösterip odalarımıza geçtik. Buradan Organizasyonu düzenleyen Ahmet Köseoğlu'na ve Mustafa Günden Beyefendiye teşekkür ederim.

İkinci gün:

Rehberimiz Nail Bahçeci, kendisini yetiştirmiş ve mesleğini seven biri. Bize gezi programını anlattı. Otobüste giderken yöre halkının daha çok seracılık, ipek böcekçiliği ve zeytincilikle uğraştıklarını; Defnenin ipeklerinin çok ünlü olduğunu, bu yöreye has kekik tohumlarının alıp ekmemizi söyledi. Defne adının nereden geldiğine dair efsaneyi anlattı. Efsane şöyle: Zeus'un oğlu Işık Tanrısı Apollon ırmak kenarında genç ve güzel bir kız görür. Bu eşsiz güzelin adı Daphne (Defne)'dir. Defne Işık tanrısından kaçmaya başlar. O kaçır, Apollon kovalar ve ir taraftan da "Kaçma seni seviyorum" diye bağırır. Defne ise korkuya kapılır ve kaçmaya

devam eder. Aralarındaki mesafe gittikçe kısalır ve nihayetinde defne toprak anaya sığınır. Ayağıyla toprağı kazıyarak “Ey Toprak ana! Beni ört, beni sakla, beni koru.” Toprak Ana Defne’nin bu samimi yalvarmasını karşılıksız bırakmaz. Defne organlarının ağırlaştığını, odunlaştığını hisseder. Göğsünü gri bir kabuk bağlar, kokulu saçları yapraklara dönüşür. Kolları ise dallar halinde uzar ve ayakları ise kök olup toprağın derinliklerine iner. Artık defne bir ağaca dönüşmüştür.

Bu manzara karşısında şaşırın Apollon, Defne’nin ağaç oluşunu hayret ve üzüntü ile seyrederek. Sonra sarılır ve sert kabukların altında çarpmakta olan kalbinin sesini duyar ve şöyle seslenir: “Defne, bundan sonra sen Apollon’un kutsal ağacı olacaksın. O solmayan ve dökülmeyen yaprakların başımın çelengi olacak. Değerli kahramanlar, savaşlarda başarıya ulaşanlar, hep senin yapraklarınla alınlarını süsleyecekler. Şarkılarda, şiirlerde adımız yan yana yazılacak.” Bu tatlı sözler üzerine Defne, dallarını eğerek Apollon’u selamlar.

Apollon teessür ve heyecan içinde o ağacı amblem olarak alır ve parlak yapraklarından başına bir taç yapar. Bundan sonra şiir ve silah zaferi defne dalı ile ödüllendirilir. İnanışa göre burada oluşan şelale defnenin gözyaşlarıdır.”

Sent Piere Manastırı (Aziz Petrus): Aziz Petrus Hz. İsa’ya ilk inanlardan. Pagan döneminde kraldan kaçarak mağaralarda

saklanmış; halk arasında gizli gizli halkı Hıristiyanlığı yaymaya devam etmiştir. Kilise ise kayalara oyularak sonradan yapılmıştır. 1963 yılında burayı ziyaret eden Papa, hac merkezi ilan etmiştir.

Hatay Arkeoloji Müzesi: Dünyanın en büyük mozaiklerinin sergilendiği bir mekândır. Mimar Kemal Nalbant tarafından projelendirilen modern bina 2011 yılında yapılmaya başlanmıştır. Hatay'da yaşam M.Ö. 43 000 ile M.Ö. 17 000 yılları arasında Üçağzlı Mağarasında başlar. Hatay arkeoloji müzesi yeni sergi alanına, Samandağı ilçesi, Meyan köyünde bulunan Üçağzlı Mağarası canlandırılması ile girilmektedir. Neolitik dönemden Demir Çağının sonuna kadar yerleşilmiş olan höyük kültürleri sergilenmektedir. Asurlar ve Geç Hitit dönemine ait heykeller, kitabeli anıtlar yer almaktadır. Amik ovasında yer alan Tell Kurdu, Tel Tayinat ve Tell Açcana höyük mimarilerinden esinlenerek o dönemin yapıları müze içerisine inşa edilmiş ve bu yapılandan çıkan objeler mekân içerisinde teşhir edilmiştir. Bu höyükler dışında Amik ovasının höyüklerinde bulunan küçük buluntuların sergilendiği vitrinlerde Tell Cüdeyde, Çatalhöyük, Tabak el- Akrad buluntuları ile amik ovasının dışında kalan Samandağı ilçesinde bulunan ve kazısı yapılan Almina ve Sabuniye'den çıkan küçük eserler de yer almaktadır. Bunlar gündelik kullanılan kap kacak, üç dert kulplu testiler, sikkeler vs. sergilenmektedir. M.Ö. 13. yy.da hüküm süren Hitit Kralı **Şuppulima'nın** heykeli sanki insanın gözünün içine bakar gibi. Heykelin gözleri siyah, saçları ve sakalları örgülü. Arka tarafındaki satıhta hieroglif yazısıyla bir kitabe yer almaktadır. Diğer kabartma heykellerde de erkeklerin saçları ve sakalları kıvrır kıvrırdır. Boğanın üzerine binmiş, elinde baltası ile **Fırtna Tanrısı** anıtlarının arkası ve yan tarafları hieroglif ve çivi yazısı ile kralların yaptıkları savaşlar ve anlaşma metinleri hak edilmiştir. Eşimle beraber Eskiçağ Tarihçisi Prof. Dr. Hasan Bahar'ın peşinde bir gölge gibi onu takip ettik ve anlattıklarından çok istifade ettik.

Mozaik koleksiyonu açısından dünyada birinci olan Hatay Arkeoloji Müzesi MS.2-5. Yy. arasında ait mozaikler mimari mekân canlandırmalarıyla birlikte sergilenmektedir.

Hatay Uzunçarşısı: Ne zaman yapıldığı kesin olarak bilinmeyen çarşı, içerisinde han, hamam ve cami ve mescitleriyle birçok farklı meslekleri bünyesinde barındırıyor. Çarşıda gıda maddesinden giyime, züccaciesinden saraçlığa kadar ne ararsan mevcut... Yaklaşık

3,5 km uzunluğundaki çarşuyu binlerce yerli ve yabancı turist ziyaret etmektedir. Her dilden ve her dinden esnaf bulunmaktadır. İlgimizi çeken bir mescide girdik. Mescit hususi olarak kadınlar için bina edilmiş. Ali Çavuş adında bir hayırsever tarafından 1911 yılında inşa edilmiş.

Kurşunlu Han:1660 yılında Köprülü Mehmet Paşa tarafından her yıl Recep ayının 12'sinde Hicaz'a gitmek üzere törenle yola çıkarılan ve padişahların armağanlarını taşıyan Sürre Alayı'nın ağırlanması için inşa ettirildi. Hayvanların dinlendirildiği, yem verildiği, insanların tüm ihtiyaçlarının giderildiği handa, konukların havuz başında nargile sefası, yemen kahvesi ve hamamda terleyerek yorgunluklarını attıkları, ertesi gün de sabah kahvaltısıyla dinç bir şekilde yola devam ettikleri anlatılmaktadır. Restorasyonda Kurşunlu Han'ın zemin katında 23 adet genel amaçlı dükkân, esnaf lokantası, sergi salonu, avlu, bilgilendirme noktası; 1. Katında ise yöresel ürün satış yapan dükkânlar, yöresel el sanatlarının üretiminin yapılabileceği eğitim atölyesi ve kafe yer almaktadır. Bakır kap kakaklar ve otantik işlemeli kıyafetler, meşrubat ve pastanelerde envaî çeşit tatlılar ve el işleri Hatay'ın kültürel zenginliğine katkı sağlamaktadır.

Mahremiye Camii: 14. veya 15. Yüzyılda yapıldığı tahmin edilen cami yolda kalmışlara, köyüne dönemeyenlere ev sahipliği yapmaktadır. Ahşap bir minaresi var. Minarenin külahı çinko ile kaplanmış. Mihrabı istalaktit mermer. Mihrabın iki tarafında mermer döner sütun bulunmaktadır. İlk defa karşılaştığım bir olay. Bunu Mimar hocamız Ahmet Alkan'a sorduğumuzda depremde esneklik sağlamak için bazı binalarda kullanılmış olduğunu söyledi. Zamanımızda 600 yıl önce uygulanan bu teknik, insanların insan hayatına ne kadar değer verdiğinin bir göstergesidir. Bugün 20 yıl gitmeyen binayı yapanlara ithaf ediyorum bu bölümü.

Camii cemaatinden birisi şöyle bir hikâye anlattı: Yavuz Sultan Selim Mısır seferine giderken Büyük İskender'in Asi nehri üzerine yaptığı köprüden "Selim, İskender'in yaptırdığı köprüden geçti de dirtmem" diyerek geçmemiş, kendisine yeni bir köprü kurdurarak oradan geçmiş.

Yeni Cami: Uzun Çarşı içinde olan camilerden biridir. 1752 yılında Muhammed Zehra tarafından yaptırılmıştır.

Habibi-i Neccar Camii: Habib-i Neccar'ın Hz. İsa'dan önce gönderilen elçilere destek olsun diye gönderilen üçüncü kişi olduğu rivayet edilir. Ayrıca Yasin suresinde geçen şehrin öteki ucundan koşup gelen ve halkını gelen elçilerin doğru söylediklerini, bir olan Allah'a inanmaları gerektiğini ve kendisinin de iman ettiğini söyleyen ve kav-

mi tarafından oracıkta paramparça edilen kişi olduğu rivayet edilir. İkinci bir rivayet ise İsa Peygamber'in çarımha gerilmesinden kırk gün sonra Kudüs'te bir araya gelen 12 havari Hz. İsa'nın dinin yaymak için teşkilatlanmaya karar vermiş ve Roma İmparatorluğunun en büyük şehirlerinden biri olan Antakya şehrini seçmişlerdi. İncillerde ve tarih kitaplarında Hıristiyanlığa Antakya'da şekil veren Yahya ve Yunus, ona destek olarak da üçüncü bir havari Şemun-Sefa (Petrus)'un da buraya geldiği yazılıdır. Camiinin kitabesi 1048 (M.1702)

Habib-i Neccar Camii Roma dönemine ait Pagan bir tapınağın yerine 636 yılında Hz. Ömer döneminde inşa edilmiştir. İslamiyet'in fetih sonrası ilk camisi olması özelliğini taşır. 1098'de haçlıların eline geçen Antakya, Sultan Baybars tarafından fethedilince cami yeniden yaptırılmıştır. Camii Osmanlı döneminde yenilenmiştir. Avlusunda 19. yy. dan kalma bir şadırvanı vardır.

Camiye büyük, sivri sağır kemerli taç kapı ve ortasında kitabesi bulunan yuvarlak kemerli bir kapıdan girilir. Son cemaat yerine bitişik, dikdörtgen kaideli, poligonal gövdeli ve ahşap şerefeli ve pabuçlu bir minaresi vardır. Minarenin sağında habibi-i Neccar, solunda ile Yahya (Barnabas) ve Yunus (Pavlos) türbeleri vardır. Habibi Neccar ve Semun-u Sefa (Petrus) hakkında türbede detaylı bilgi vardır. Bir de habibi-i Neccar Şiir yarışmasında birinci gelen bir talebenin şiiri de sergilenmektedir.

Habib-i Neccar Camiinin karşısından otobüsümüze binerek Altınözü belediyesine doğru hareket ettik.

Altınözü: İkinci Namazına yakın Altınözü ilçesine vasil olduk. Belediye başkanı Rifat Sarı'yı makamında ziyaret ettik. Burada tepetaklak evi ziyaret ettik. Eşyalar, her şey harika. İki katlı bir ev. Evde fotoğraf çekildiği zaman eşyalar da insanlar da tepetaklak çıkıyor.

Parkta açılan yöresel ürünler ve el sanatları sergisini hızlıca gezdikten sonra Kanal üzerine inşa edilmiş asma köprüden geçerek yazarların imza gününe katıldık. Birkaç yazarla kitaplar hakkında sohbet ettik. Başkanın bize terfik ettiği görevlilerle beraber Türkiye'nin en eski zeytinyağı fabrikasını gezdik. Fabrika 1300 yıldır faal imiş. Son zamanlarda restore edilerek müzeye dönüştürülmüş. Fabrika Hristiyan köyü içerisinde yer alıyor. Koca koca taş tekerleri ve zeytinin ezildiği, yağının sızdırıldığı ve suyla yıkanarak akıtılan kuyuları gördük. Bahçede zeytinin tarihsel yolculuğu hakkında hazırlanan panoları gezdik. Bölgede bulunan Kilisesiyi gezemedik. Hristiyanların ibadet gününe hazırlık yapıyorlarmış. Dışarıdan seyrettik. Cumartesi günleri kandil yakıyorlarmış, yakılan mumları gördük. Kısa bir mola-dan sonra Altınözü'ne geri döndük. Camlı Terası gezdik. Aşağıya bakmaktan korktuğum için pek fazla kalamadık. Rehberimiz Türkiye'de zeytin ağaçlarının 17 milyonu Hatay'da 7 milyonu da Altınözü'nde dikili olduğunu, en kaliteli zeytinyağının da Altınözü'nde üretildiğini söyledi. Zeytinler at düzeneğiyle büyük tekerler altında eziliyor. Atın gözü bağlanarak çarka koşuluyor. Kendi etrafında dönen at, çarkın taşlara bağlı olan mili döndürdüğü zeytinler eziliyor ve hamur haline geliyor. 20 cg.lık suda su ile yağ ayrıştırılıyor. Sızma zeytinyağında 9 kilodan bir kilo zeytinyağı, fabrika imalatında ise 6 kilodan bir kilo zeytinyağı çıkıyor. Burada bir üretici ile konuştuk. Üretici, 600 tane zeytin ağacı olduğunu, 400 tane de genç fidan diktiğini söyledi. Akşam yemeğini Altınözü'nde yedikten sonra otobüslerimize binerek otelimize geri döndük. Rehberimiz "yarın sabah 8.30 'da teker döner" diyerek hareket saatimizi belirlemiş oldu. Ertesi gün kahvaltımızı erkenden yaptık saat, 09.00'da otobüsümüz hareket etti.

Üçüncü gün:

Rehberimiz üçüncü gün de bizimle beraberdi. Gezi güzergahımızın Samandağı ilçesindeki Musa Ağacı ve Ab-ı Hayat çeşmesi, Hz.

Musa'nın Hızır As. buluştuğu sahil, Titus Tüneli ve Payas İlçesindeki Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayı, çarşısı, medresesi, imarethanesi ve Payas Kalesiydi. İlk önce Musa Ağacını görmeye gittik.

Musa Ağacı:

İlk durağımız Hızırbey köyü oldu. Rehberimiz Hz. Musa ile Hızır AS İskenderun sahilinde buluştuktan sonra Samandağı'na doğru yürüyerek sohbet ettiklerini, Hz. Musa'nın susayınca bir çeşme başına gelip eğilip su içtiğini, asasını çeşmenin yan tarafına dayadığı yerden bir ağaç yeşerdiğini anlattı. Halk bu dağa Musa dağı, ağaca de Musa Ağacı diyor. Prof. Dr. Hasan Bahar'ın tespitlerine göre Ağacın tarihi M.Ö. 2000 yıllarına kadar iniyor. Hz. Musa'nın içtiği kaynak su ise ab-ı Hayat adını alıyor ve üzerine bir çeşme inşa ediliyor. Biz gittik kabile olarak ağacı gördük, yakından fotoğraf çektik. Müslüman köyü. Esnafı cana yakın. Tuvalet işleten Şengül Uyar isimli bir kadınla sohbet ettik. Türkmen olduğunu söyledi. Eşimle bana hususi çay demledi.

Köyünüzde hiç gayr-i Müslüm var mı? diye sordum. Bir tane bir olmadığını söyledi. Bu köye ulaşmadan önce içinden geçtiğiniz köy Ermeni köyüdür, dedi. Komşuluk ilişkileriniz nasıl? Diye sordum. O da "Bizim inançlarımıza, örf ve adetlerimize çok saygılılar. Biz de onların özel günlerine saygı gösteririz. Her işlerimize yardımcı olurlar. Davetlerimize katılırlar, biz de onların davetlerine katılırız. Yiyecek ve içeceklerimiz paylaşırız. Burası Sünni köyüdür. Burada zenginler pek yardım sever değil. Dün burada düğün vardı. Bizler çok fakir insanlarız. Bir su dahi ikram etmezler. Bir sıtma dahi vermezler; yani hastalıklarını dahi sana vermezler" diyerek Ermeni köylülerin daha çok yardımsever olduğunu dile getirdi. "Ramazan geldiği zaman Türkçe ilahi söylerler." diyen Songül Hanım, "he mi" gibi Tokat ve Yozgat civarına mahsus kelimeleri de kullanıyor. Kız alıp verme var mı? dedim. "Hayır, kız alıp verme yok. Bunun dışında birbirimizin yardımına koşarız," dedi.

Titus Tüneli:

Titus Tüneli Hatay'a yolu düşenlerin mutlaka görmeleri gerektiğine inandığım bir yer. Samandağı ilçesi Çevlik mahallesinde dağlık yamaçlarda ve denize hâkim bir yerde bulunmaktadır. Roma İmparatoru Vespasian dağlardan inerek yaşamı tehdit eden sel sularının yönünü değiştirerek şehrin korunması amacıyla bir tünel yapılmasını

emretmiştir. M.S. 69 yılında başlayan inşaat, halefi Titus tarafından 81 yılında tamamlanmıştır. Tünel, dağdan gelen derelerin ağzında ve bir iç liman olarak M.Ö. 300'lü yıllarda I. Selevkos Nikator tarafından kurulan ve kurucusu Nikator adıyla anılan tarihi kentin liman bölümüne bakmaktadır. Bu limanın dağdan gelecek sel sularıyla dolabileceği düşünüldüğünden dolayı Titus tarafından derenin önü bir duvar ile kapatılmış, duvarın dereden gelen bölümü ile deniz arasındaki dağ delinerek tünel yapılmıştır. Tünelin kapalı bölümü 130 m uzunluğunda olup, açık alanıyla birlikte 1380 m.dir. Genel olarak tünelin açık ve kapalı alanın yüksekliği 7 m ve genişliği ise 6 m dir. Tünel, Vespasian, Titus ve Antonios Pius zamanlarında yapılmıştır. 2014 yılında ÜNESCO'nun Geçici Dünya Mirası Listesine alınmıştır.

Beşikli Mağarası: Tünelin deniz tarafına bakan kısmında kaya mezarları bulunmaktadır. Tünele uzaklığı 100 metre kadardır. Yan yana iki mağaradan oluşur. Kaya mezarı alanında bulunan büyük çukur ise çok gösterişlidir.

Hızır Aleyhisselam Türbesi: Samandağı'nda sahilde buluşan Hz. Musa ile Hızır AS buluştukları mekâna sonradan bir türbe inşa ediliyor. Hızır Türbesinin bir tarafı 14 km. bulan uzunluğu ile Çevlik sahili, diğer tarafı Samandağı'na 6. Km. mesafede bulunan Hızırbey köyünde bir dere kenarında bulunan Musa Ağacı yer alır. Türbenin etrafında üç kere dönülüyor. Bu bölgede Alevisi, Kürdü, Ermenisi; her kavimden ve cemaatten insan var. Burada insanlar adak adıyorlar. Gücü yeten koyun, keçi, yetmeyenler de horoz kesiyorlar. Genellikle Arap Alevileri horoz kesiyorlar. Çeşme ve türbenin kitabesinde Hz. Hızır ile Musa AS'ın burada buluştukları yazılıdır. Üç tavafta bir selam veriyorlar ve 7 defa tavaf ediyorlar. Halk türbeye selamla giriyor ve selamla geri geri çıkıyor. Türbenin içinde ve dışında tütsü yakıyorlar. Türkler, ilk çağlardan beri tütsünün kötü ruhları kovduğuna inanıyorlar. Türklerle komşu olan ve etkilenen kavimler de aynı inancı paylaşıyorlar.

Çevlik sahili: Çevlik sahili dünyanın en uzun sahilidir. Uzunluğu 14.km kadardır. Halkının %99'u Arap Alevi'sidir. Çevlik eskiden zeytin ağaçlarıyla doluymuş. Sonradan biraz tahribata uğramış. Sahili çok temiz ve suyu berrak. İnsanlar denize rahatça girebiliyor. Yalnız 1997 depremi denizden geldiği için denizde büyük yarıklar oluşmuş. Bunun için çok iyi yüzme bilmek ve dikkatli olmak gereki-

yormuş. Arkadaşlarımız sahilde gezindiler. Biz çok yorulmuş olduğumuz için otobüste dinlendik. Turuva Restoranda öğle yemeğinin ardından Payas'a doğru hareket ettik.

Payas Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayı ve Külliyesi: Sokullu Mehmet Paşa, 1574 yılında bu kervansarayı yaptırmış. Kervansaray iki bölümden oluşmaktadır. Atların bağlandığı ve yemlendiği revaklı avlu, ikinci bölümü ise üzeri kapalı hücrelerden, yolcu odalarından oluşmaktadır. Revaklı avluda tüccarlar alışverişini de yapmaktadır. Kervansarayda günde iki defa yemek verilmektedir. Üç gün boyunca ücretsiz konaklama hizmeti verilmekte, yolcuların yemekleri ise imarethanene karşılanmaktadır. Külliye, kervansaray, cami, medrese, çarşı, imarethane ve hamamdan oluşmaktadır. Payas Belediye Başkanı külliyei aslına uygun olarak kendi imkânlarıyla tamir ettirmiştir. Belediye başkanı çarşuyu canlandırmış. Pek çok esnafa işyeri kazandırmış. Başkan Kervansarayın diğer bölümlerini de amacına uygun olarak esnafa yöresel iş atölyeleri ve dükkân ve imalâthane olarak işletebileceklerini, Hatay'ın Anavatan'a katılmasındaki süreçte Atatürk'ün hizmetlerine dair bir köşe hazırlayacağını söyledi. Payas kalesini gezmeye vaktimiz olmadı. Dışarıdan baktık. Belediye başkanının imarethane-deki ikramının ardından İskenderun'a hareket ettik.

Hatay'ın kendine özgü bir yemek kültürü var. Genelde yemekleri etli ve salçalıdır. En ünlü yemeği döner ve tepsi kebabıdır. Izgara tür-

leri acı ve çok lezzetlidir. Tatlısı ise künefedir. Altınözü'nde aldığımız künefenin tadı muhteşemdi. Envâi mezeleri, turşuları, salataları ve peynirleri vardır. Hamur işlerinde de çok zengin bir mutfağı vardır. Çorba kültürleri pek yok. Ne akşam yemeğini yediğimiz otelde ne de diğer lokantalarda menüde çorbaya rastlayamadık. Çevlik'te bir restoranda aradan bir saat geçse de hazır çorbadan bir kâse yaptırabildik. İskenderun'da hazır çorba bile yaptıramadık.

İskenderun Belediyesinin verdiği akşam yemeğinden sonra Konya'ya geri dönüş başladı. Ahmet Bey geri dönüşte tekrar yolcuların görüşlerini almak için mikrofona davet etti. Ben iki gün boyunca hasta olduğum için mecalim kalmamıştı. Ara ara kendimden geçiyordum. Arkadaşlar kalkıp konuştular; fakat ben kendimde o gücü bulamadım.

Yol arkadaşlarımız çok iyi idi. Hiç birisinde bir sıkıntı yaşamadık. Hatta Nilgün Hanım, Ahmet Şükrü, Ahmet Alkan gibi yeni dostlarla da tanıştık. Bize üç gün boyunca güzel vakit geçirmemizi sağlayan Başkan Ahmet Köseoğlu'na, geziyi en ince ayrıntılarına kadar takip eden Mustafa Güden'e, şoförümüze ve yardımcısı Fırat'a ve emeği geçen herkese ve gezi ekibimize teşekkür ederim.

Mutlu ve umutlu günler dilerim.

Âb-ı Hatay'a Seyahat

MUSTAFA GÜDEN

Muhabirlik yıllarımızda, bundan belki 35 sene önce bir deplâsman Myolculuğumuzda Samandağ Müftüsü ile yan yana seyahat etmiştik. Adını sanını unutsam da renkli kişiliği ile Hatay ve Samandağ üzerine sohbetimiz zihnimde tazeliğini koruyor. "Allah türlü güzellik vermiş, bereketli topraklar vermiş. Taş eksen can bulur derler ya, işte öyle" demişti. Sunnî, Alevî, Türk, Arap Kürt, Süryanî, Müslüman, Hıristiyan ve Musevîlerin bir arada yaşadığını da anlatmıştı.

Sivas'ın Meraküm yaylasında herkesin memleket yarıştırdığı bir gün de Nurettin Binicioğlu ince sesiyle "Hatay'ın güzelliğine derman yetmez" diye araya girince "Sizin bağda bülbül öter mi?" diye sormuşlardı. Amanos dağlarını, Harbiye şelalelerini, Habîb-i Neccâr Camiini ve dahi şehit edilme hadisesini, coğrafyanın koynunda saklı insanlık tarihinin ibretlik yapılarını 30 sene önce Nurettin'den dinlemiştik.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi yönetimi 2022 faaliyet takvimine “Yazılacak Çok Şeyimiz Var” projesi için Hatay seyahatini yazınca Müftü Hoca ve Nurettin’den aklımızda kalan bilgiler yoğun bir etkinlik içinde olacağımızın işaretini vermişti. Üstelik “düzenleyici” sıfatı ile işin organizasyon kısmında da sorumluluğumuz vardı. “Seyahatimize katılmak ister misiniz?” diye aradığım bir yazar arkadaşımın “Hatay mı? Elbette katılırım, ben annemi sırf künefe yedirmek için götürmüştüm” dediğinde bende oluşan hayret hislerini eminim şu an siz de yaşıyorsunuz! Kadere bakın ki bizimle gelemedi o arkadaşımız. “

Kafilemiz renkli, etkili, bilgili ve de ilgili insanlardan oluşuyordu. Eskiçağ tarihçisi, mimarlık profesörü, Fars dili edebiyatçısı, fotoğraf sanatçısı... Bu yolda hepsine bol malzeme vardı.

Yamacından geçip de uğrak vermek olmazdı; biz de yolumuzu çevirip, Kur’an-ı Kerim’de övgüyle zikredilme şerefine ermiş, inancını yitirmiş bir toplumda imanlı kalıp, zulümden korunmak için girdikleri mağarada 309 yıl uyutulup asırlar sonrasına uyandırılan Ashâb-ı Kehf’i ziyaret ettik.

Mümbit Amik Ovası kesif dağların eteğinden Asi Nehrinin iki yanına doğru serilmiş devasa halıyı andırıyordu. Kısık gözlerle ovayı süzen Mehmet Boztepe sanki Armagedon savaşının çılgınlıklarını duyar gibiydi.

Bir manzara fotoğrafının içine girercesine Harbiye Şelalelerine doğru yürüdüğümüzde, kayalardan çağlayarak inen suyun feryadı da, hikâyede kraldan korunmak için kendini toprağa emanet eden Defne kızın ağıtı gibiydi.

Bir yanı Harbiye’ye, diğer yanı Antakya’ya nâzır restoranda günün yorgunluğunu atarken Nurettin’i arayıp “Geldim” dedim. On beş dakika sonra kapıda belirdi ve duraksayıp kalabalığı süzmeye başladı. Otuz yıl sonra hasretle kucaklaşıp biraz eski defterleri karıştırdık biraz da yanına dair konuştuk. Saat on ikiyi vurduğunda telefonla arayan kızına, “Konyalı amcanla beraberiz, senin de yarın dükkân da tanışmanı arzu ederim” diyerek ertesi güne dair gayabî bir randevu yazıverdi.

Terasında Antakya’nın ayaklarınıza serildiği doğal mağara St. Pierre Kilisesi, az ötesinde Habîb-i Neccâr’ın başı vurularak şehit edildiği mekân. Baktıkça, öğrendikçe, gördükçe tarih kıyamda sanki!

Bir kâfile Hatay Arkeoloji müzesini tamamıyla ziyaret edebilmiş midir acaba? Sadece mozaik bölümünde bile renklerle raks eden taşlar sek sek oynarcasına alıp götürüyor sizi tarihin derinliklerine.

“Şehir ile kenti birbirinden ayırmak lâzım” der TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu... Şehirlerin, şehre hayat veren bedestenleri vardır mesela; Hatay’da olduğu gibi. Asırlara meydan okuyan çarşı dimdik ayakta ve hâlen şehrin hayat damarı... Hemen yanı başında Fransızların işgal yıllarından kalma bir de Fransız Çarşısı var. İkinci kata çıkıyoruz. Nurettin, ormanın yeşile bürüdüğü karşı dağı gösterip anlatırken o anı görüyor gibiydi; “Kur’ân’da zikredilen hâdise şu karşı dağın yamacında, şu iri ağacın oralarda yaşanmış. Allah’a (cc) inandığını söylediği için Habîb-i Neccâr’ı başını vurarak şehit etmişler. Gövdesi orada kalmış da kopan başı yamaçtan, sonradan adına cami yapılan yere kadar yuvarlanıp gelmiş.”

Etrafında Antakya evleri sıralı dar sokaklardan Habîb-i Neccâr’a yürürken aceleciliğimize gülümsüyor, “Antakya’ya az zamanla geldiniz, iki günde bitiremezsiniz” diyerek. Bizim payımıza düşen zaman, Habîb-i Neccâr’da yolcu namazı kadar oluyor.

Altınözü'nde, ismiyle müsemma, tarihin tanıdığı eserler görmedik ama zeytin rekortmeni ilçede müzeye dönüştürülmüş; eskiden kalma zeytin fabrikasında soluklanırken Kitâb-ı Mukaddes'te adına kase edilen zeytinin evvel zaman içinde hangi alet ve yöntemlerle işlendiğine tanık olduk. Yol kenarında dört bir yanına haç resmedilmiş bir ocak dikkatlerden kaçmıyor. İçindeki koca koca mumları özel günlerde yakıyorlarmış.

Son gecenin sabahında rotamız Samandağ'dı. Kıvrım kıvrım yoldan su misali akarken zamana yolculuk yapıyor, Samandağ Müftüsüyle yolculuğumuz zihnimde tazeleniyordu. Rampadan yukarı çıkarken tabela yekûnu Ermeni olan Vakıflı köyüne geldiğimizi gösteriyor. Adı köy olsa da sanat yapısı evler dikkat çekiyor. Köyün ortasındaki kilisede o gün ayın var, ziyarete kapalı. Kel dağının eteklerinden Musa dağına doğru yol alıyoruz.

Vadinin içinde asırlara meydan okuyan ulu çınarın gövdesi mağara gibi olsa da dallarını taşıyacak güce halen sahip. Yanı başında üç oluklu Âb-ı Hayat Çeşmesi gürül gürül akıyor. Kulağıma bir ses çalıyor gelip geçenden "Coğrafya Akdeniz, manzara Karadeniz" diyor birisi.

Samandağ sahiline indiğimizde Hz. Hızır AS'ın makamı olduğu ifade edilen türbe karşılıyor bizi. Makamın; etrafını üç defa tavaf etme, dört bir yanındaki mermer kaideleri belirli sayıda öpme gibi farklı ziyaret usulleri varmış. Giriş kapısında ve içeride tütsüler yakılıyor.

Sırada Titus Tüneli ve Beşikli Mağarası var. Otobüsü Çevlik sahilinde bırakıp meyveli orman ağaçlarının arasından dağcı edasıyla yukarı yürüyoruz. Tünelin yukarıdan görüntüsü büyüleyici olduğu kadar ürkütücü. Beşikli mağarası hayret uyandırıyor. Evvel zaman insanları sanatlarında ve hatta teknolojide nasıl

bir seviyedelermiş ki hammaddesi kaya olan dağı işleyip böylesine devasa, kanyon görünümlü bir tünel inşa etmişler?

O halde “Onlar, yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin akıbetlerinin nasıl olduğuna ibretle bakmazlar mı? Halbûki onlar kendilerinden çok daha kuvvetli idiler; hem sular, madenler çıkarmak, ekin ekmek, ağaç dikmek için yeri karmış, alt üst etmişler; hem de onu bunların imârından daha fazla imâr etmişlerdi. Onlara da peygamberleri mucizeler, açık deliller getirmişti; fakat inkâr edip helâk oldular...” mealindeki Rum Suresi 9. âyeti hatırlamakta fayda var.

Payas’ta Mimar Sinan’ın inşa ettiği Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi bir devrin abidevî eseri olarak hâlen dimdik ayakta duruyor. Avlusu dahi kent meydanı olarak kullanılabilen yapının çok yönlü özelliği hayranlık uyandırıyor.

İskenderun’da Deniz Müzesini de görmeye niyetliydik, fakat otobüsün bir camının rüzgâr basıncıyla yerinden çıktığı Çevlik yolunda kaybettiğimiz zamanda mesai saati bitmiş, müze kapanmıştı. Anlaşılan kısmetimiz sahil gezintisiyle sınırlıydı. Bir zamanlar Oruç Reis’in Barbaros’un hüküm sürdüğü, günümüzde Okyanus ötesi ülkelerin egemenlik kurmak için pusu üstüne pusu kurduğu Akdeniz’in ışiltılarını zihinlerimize kaydederek Konya yoluna revan oluyoruz...

Hatay Görülmeye Değer...

ÖMER LÜTFİ ERSÖZ

Rabbimizin, Yeryüzünde gezip dolaşın emri gereği; Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şubesi tarafından; “Yazılacak Çok Şeyimiz Var” konu başlıklı gezi programlarını her yıl düzenlenmektedir. Geçtiğimiz Cuma günü sabah saatlerinde, İlim, İrfan, Kültür-

Sanat ve Turizmin kadim Başkenti Konya’dan çıkılan, zengin tarihi dokuya sahip Hatay’a düzenlenmiş olan gezi yolculuğuna yapılan davet sonucu katılım sağladık. Yirmi yıldan fazla süredir düzenli olarak yıllık yapılacak programlar önceden açıklanıp bildirilir, programlara ilgi duyanların katılmaları istenir. Hatay Gezi Programı da bu kapsamda gerçekleştirildi. Geziye gazeteci, yazar, fotoğraf sanatçısı, akademisyen ve

aile fertlerinden oluşan kırk beş kişilik bir heyet katıldı. Cuma günü sabah saatlerinde çıktığımız yolculuğumuz çok keyifli geçti. Yolculuğumuz süresinde gidiş ve dönüşte her bir kardeşimize konuşmaları, değerlendirmeleri için imkân verildi. Birbirinden özlü ve güzel sohbetler yapma imkânına sahip olduk. Bu sohbetler, şakalaşmalar, toplu yapılan ibadetler dostluklarımızın pekişmesine vesile oldu.

Yolculuğumuzun ilk günü Adana Pozantı'da Cuma namazı için mola verildi. Akabinde Tarsus'taki Ashab-ı Kehf Mağarasını ziyaret edip dualarımızı yaptıktan sonra Antakya'ya akşam saatlerinde in-tikal ettik. Rabbimizin bir lütfu, ikramı olan nimetlerinden muhteşem Harbiye Şelalelerini serin bir ortam da derin tefekkürle gezdik. Beden ve ruhumuza şifa gibi geldiğini belirtmek isterim. Hakikaten cennet gibi olan Türkiye'mizin her tarafı gezilip görülmeye değer güzelliktedir. Hatay coğrafyamızın yeşil dokusu, tarım alanındaki üretimler, narenciyeler, zeytin ağaçları, enva-i çeşit sebze ve meyvelerin varlığı hamd ve şükürümüzü artıran güzelliklerdir. Üretimdeki çeşitliliğin, bereketin zahiri sebebi olarak; Akdeniz'in iklimi ile birlikte Lübnan da doğan Hatay'dan Akdenize dökülen Asi Nehrinin varlığıdır.

Gezimizin ikinci gününde Habib-i Neccar Cami'inin altındaki kabrini ziyaret sonrası öğle namazlarımızı eda edip duâlar yaptık. Habib-i Neccar ile ilgili kısa bir bilgi vererek yetineceğim. Kur'an-ı Kerim'in Yasin Sûresinde ismi zikredilmeden anlatılan kişinin, Müfessirlerin verdiği bilgilere göre Habib-i Neccar olduğu ifade edilmektedir. Hz. İsa (a.s.) döneminde gönderilen elçilere iman ettiği için şehit edilmiştir.

Fotoğraf: Ahmet Aka

Habib-i Neccar ziyaretimiz öncesi ve sonrası gezimize devam ettik. Uzun çarşı, St. Pierre Mağara Kilisesi, Hatay Arkeoloji ve Mozaik Müzesi ziyaret edilip bilgiler alındı. Aynı gün Altınözü ilçesi Belediye Başkanı Sayın Rifat Sarı'yı makamında ziyaret ettik. Sonra Kitap Fuarı, Zeytin Müzesi ziyaretlerinde bulduk, Altınözü Altın Zeytin Cam Seyir Teras'tan muhteşem manzarayı temaşa ettik. Hatay 'a geldiğimizi duyan Fakülte'den sınıf arkadaşlarımızın hem İlçe ziyaretlerimize, hem de otelimize gelince hatıraları yâd ettik, hoş sohbetlerde bulduk ve mutluluk duyduk.

Gezimizin üçüncü ve son gününde Hatay'dan ayrılıp Samandağ ilçesine gittik. Nüfusunun tamamı Ermeni olan Vakıflı köyünü gördükten sonra Hz. Musa (a.s.) ile Hz. Hızır (a.s.)'ın bulunduğu yer olarak kabul edilip inanılan Ab-ı Hayat Çeşmesinden su içip Musa ağacını ziyaret ettik. Daha sonra İ. Ö. 1. Yüzyılda Roma İmparatoru Vespasian tarafından sel ve taşkınlardan şehri korumak için yaptırılan Titus Tünelini ziyaret ettik. Dünyanın sekizinci harikası olabilecek özelliğe sahip Titus Tüneli, şehre zarar verebilecek suyun yönünü değiştirmek için bin üç yüz seksen metre uzunluğunda ve dağdaki kütleler halindeki kayaları bir duvar düzgünlüğünde keserek açılmış. Tünelin dağın zirvesindeki son noktasında bulunan Beşikli Mağarasını gezdikten sonra Hz. Hızır (a.s.)'ın makamı olarak kabul edilen mekâna doğru yol aldık. Burada dualarımızı yaptık ve Payas ilçesine geçtik. Payas Belediye Başkanı Sayın Bekir Altan heyetimizi karşılayıp gezimize refakat etti. Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar Sinan'a inşa ettirilen Külliye ve Camiyi gezerek muhteşem eserlerden çok etkilendik. Yıllar geçse de ihtişamını her yönüyle göstermektedir.

Seyahatimizin son durağı İskenderun oldu. İskenderun Belediye başkanı Sayın M. Fatih Tosyalı ile bir araya gelip ilçe hakkında bilgiler aldıktan sonra Konya'mıza döndük.

Doğal güzelliklerinden bahsettiğim Hayat'ın Belediye hizmetlerinin zayıf olduğu, binaların harpten çıkmış gibi bakımsız, boyasız görüntüleri bizleri gerçekten üzdü. Konya tarihi birikimi olan, başkentlik yapmış, şehircilik anlamında özel bir yere sahiptir. Bu anlamda Hatay'ın Konya'dan öğrenip uygulaması gereken çok konu başlığı var diyebilirim.

Hatay gezimizdeki 45 kişilik heyette bulunan kardeşlerimizin her biri tam bir ekip ruhu ile hareket etti. Her yönüyle uyumlu, toplanma saatlerine ve kurallara uyan kardeşlerimizin her birini gönülden kutluyorum. Yurt dışı ve yurt içi yeni gezilerinde buluşmayı ümit ediyorum. Hatay gezisinin organizesine destek veren, emeği geçen; TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu'na, gazeteci Mustafa Güden'e, Yönetim Kuruluna, katılım sağlayan akademisyen, yazar, gazeteci ve emeği geçen kardeşlerimizin her birine kalb-i şükranlarımı sunarım. Allah (c. c.), her birinden razı olsun.

Allah (c. c.)'in yarattığı güzellikleri Hatay, Konya, Türkiye'miz ve dünyada gezip, seyredip çeşit çeşit nimetlerinden müstefit olduğumuz için ne kadar şükretsek azdır diye düşünüyorum. Ya Rabbi! Verdiğin bütün nimetlere şükretmeyi, güzel ahlâk sahibi Peygamberimiz Hz. Muhammed (s. a. s.)'in örnek hayatını gerçek rehber eden Mü'minlerden olmayı her birimize lütfeyle! Âmin.

Hatay'da Yazılacak Çok Şeyimiz Var

KAZIM ÖZTÜRK

TYB Konya Şubesi, mutat olduğu üzere "YAZILACAK ÇOK ŞEYİMİZ VAR" ana başlığıyla devreye soktuğu Kültür, Tarih ve Edebiyat gezisini bu sene de "Medeniyetler şehri" HATAY'a yaptı.

Hatay Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Yöredeki tarihi yaşantı bulguları M.Ö. 100.000'lere kadar uzanır. Elde edilen buluntular; bölgenin orta paleolitik, neolitik, kalkolitik dönemlerde ve tunç çağında yaygın bir yerleşim yeri olarak kullanıldığını göstermektedir.

Hatay, Medeniyetler Şehri ifadesini her yönüyle hak ediyor. Bir yanda yeşilin insanı mest eden manzarası, bir yanda ruhu dinlendiren suyun hülasası... Şelâlenin gönülleri okşayan şırıltısı, kuş sesleriyle hâsıl olan mestane musiki... Semazenlerin sema yaparken manevi coşkuyla kendinden geçip meşke daldıkları gibi su, doğa, toprak, atmosferde herkesi büyülemekte.

Yurdumuzun Cennet köşelerinden bir köşe dersem sanırım yanlış olmaz. Yorgunluk, stres, uyuşukluk ve hissetmeden zinde kalmaya yönelten, Rabbimizin harika bir ikramı insanlara.

Ayağınızı toprakta bir müddet beklelseniz neredeyse o bile yeşerir. Toprak, gerçekten cömertliğini burada göstermiş. Zeytin ağaçları -Ki Rabbimiz bunun üzerine kalem ediyor- asırlar geçse de, yıllar birbirini kovalasa da zeytin küsmüyor, darılmıyor; “ben bu insanlara bir daha meyve vermeyeceğim” demeden ikramına devam ediyor.

Envai çeşit meyveler; portakal, nar, turunç ve Akdeniz havzasına Ortadoğu coğrafyasına ait ne kadar güzellik varsa hepsi Rabbimizin kullarına lütfu.

İpek’in anavatanı. Adım başı ipek satış ve imalat yerleri. Taş mozaığın sanata dönüştüğü mekânlar.

Cami, Kilise, Havra, Sinagog... yan yana. Adeta kol kola girmişler, kardeşlik türküsü söylüyorlar. Ermeni köyü adıyla tamamen halkı Ermeni olan bir köyün mevcudiyeti, Alevi’si, Sünni’si, Süryani’si, Kızılbaş’ı ve dini, mezhebi, ırkı ne olursa olsun barış ortamında hayat sürmeleri bize Kur’an ilkelerini bir kere daha hatırlamamıza yol açıyor.

Demek ki insanlar; akıllarını kullandıkları, nefislerine yenilmedikleri, hoşgörüyü baş tacı edindikleri sürece bu birlikteliği, kardeşlik ortamını, sevgi halelerini oluşturmak mümkün olmaktadır.

Hatay, Orta doğuya açılan bir kapı. Bir yanda Suriye, bir yanda Irak ve Akdeniz. Akdeniz’e doğru bir barış eli gibi uzanmakta ve;

“Kardeşliğin tesisi bizimle mümkün. Akdeniz’in huzur denizi olarak kalması, dostlukların daimi ve kalıcı olması için size zeytin dalı uzatıyorum. Nasıl daha önce yan yana yaşamışsak yine aynı duygu ve düşüncelerle hayat sürmemiz olasıdır. Bırakın siyasi çekişmeleri, atın bir kenara nefsanî duyguları, Mevlana’nın:

“Hatasız dost arayan dostsuz kalır” sözü bize rehber olmalı”. Kur’an’da Rabbimizin;

-“Ey Muhammed(SAV) eğer sen asık suratlı olsaydın etrafında kimseler kalmazdı”, “Ey Musa, Firavuna gidin ve tatlı dil kullanın belki kalbi yumuşar”... dediği ilkeler bize ışık olmalı.

Hatay Arkeoloji Müzesinde bu duyguları hissettim. Çağları aşan, asırlara meydan okuyan bir medeniyetten neslin çocuklarıyız.

Zor değil bunları yapmak. Zor olsaydı Allah emretmezdi. Çünkü Rabbimiz kimseye kaldıramayacağı yükü vermez.

Hatay

Surlarla çevrili şehrin her biri,
Asi nehri ile canlı dipdiri,
Yurdumuzun eski yerleşim yeri,
Habib-i Neccar'lı il Hatay'ımız!

Erzin, Dört Yol, Payas, Amik ovası,
Mersin, defne, kekik, maki yuvası,
Amanos dağında ormanın hası,
Gönüllere giden yol Hatay'ımız!

Sadra şifa verir barajı suyu,
Horasan kentinden geliyor boyu,
Türk'tür has Yörük'tür atası soyu,
Sevgiyle açılan kol Hatay'ımız!

Mancılık, Darbısak, Bakras kalesi,
Sarıseki, Şalan ve Cin kulesi,
Hakkın kâinata yansıyan sesi,
Hep güzelliklerde kal Hatay'ımız!

Her dinden insanın barındığı kent,
İnançlı ruhların arındığı kent,
Rab himayesiyle korunduğu kent,
Barışı söyleyen dil Hatay'ımız!

Nergislerle süslü tarlaları var,
Kum zambakları da sahilde açar,
Huzurlar neşreder neşeler saçar,
Sözlerden ileri hal Hatay'ımız!

Hatay/ Altınözü Belediye Başkanı Rifat Sarı'nın daveti üzerine makamında sohbet etme imkanı bulduk. Şehri gezerken asma köprüden korkarak, endişe içinde geçip Kitap Fuarına ulaştık. Geniş bir alana kurulan kitap stantlarındaki yayınevlerinden gerekli bilgileri aldıktan, seyir terasında Altınözü'nü temaşa ettikten sonra günü tamamlayıp otelimize döndük.

Payas bölgesinde yerleşim neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. Anadolu'yu Suriye ve Ortadoğu'ya bağlayan en kullanışlı yol güzergahı üzerinde olması sebebiyle tarihin her döneminde Payas bölgesi stratejik bakımdan önemli bir yerleşim bölgesi olmuştur. Payas'ın eski çağlardaki adı Baias'tır. Sonraları Bayyas, Bayas ve son olarak da bu günkü hali olan Payas adını almıştır. Antik çağlara ilişkin elimizde çok fazla kayıt yok. Ancak Kar beyaz bölgesindeki yoğun mezarlardan Payas'ın Hititler döneminde önemli bir şehir olduğu sonucunu çıkarıyoruz.

Barbaros Hayrettin Paşa Gazavat'ül Barbaros Hayreddin adlı hatıratında ilk korsanlık yıllarında abisi Oruç Reisin Memluk Sultanı tarafından itibar gördüğünü, Oruç reisten memnun olan Memluk Sultanı'nın Adana Valisine emir göndererek Oruç Reis için Payas'tan kereste kesilmek suretiyle Payas Körfezinde on parça gemiden oluşan bir donanma hazırlamasını emrettiğini nakleder. Ancak oluşturulan donanma daha ilk sefere çıkamadan yine Payas Körfezinde Venedikliler tarafından yapılan baskınla batırılır. Barbaros Hayrettin Paşanın naklettiklerinden 16.yy başında henüz Mısır Osmanlı egemenliğine girmeden, bu günkü İskenderun Körfezi'nin o dönemde Payas Körfezi olarak anıldığını görüyoruz. Bu da bize o dönemde Payas'ın çok önemli bir merkez olduğunu gösteriyor.

Osmanlı Devleti tüm doğu seferlerinde Payas limanını lojistik İkmal üssü olarak kullanmıştır. Son olarak 4.Murat ünlü Bağdat seferinde tüm lojistik ikmalini Payas üzerinden yapmıştır. Zaten o dönemden sonra Osmanlı Devleti bu bölgede büyük bir sefer yapmamıştır.

Evliya Çelebi de ünlü seyahatnamesinde Payas'tan oldukça teferuatlı bir şekilde bahseder. Buna göre 17.yy da Payas'ın nüfusunun sekiz bin civarında olduğunu anlıyoruz. Yine Evliya Çelebinin anlattıklarından o dönemde de turunç, üzüm ve incirin bölgenin en dikkate değer ürünleri olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Evliya Çelebi yol üstündeki kervansaraylardan en lüzumlu olarak Payas Kervansarayı göstermiştir. Bu da Payas'ın 17.yy'daki önemini göstermek açısından dikkate değerdir.

Bu dönemden sonra Payas bölgesinin Osmanlı İmparatorluğu ile birlikte duraklayıp gerilediğini gözlemliyoruz. 17.Yy da sekiz bin olan nüfusun Cumhuriyetin ilk yıllarında altı bin civarında olması bizim için önemli bir göstergedir.

17. yy'dan I. Dünya Savaşı sonuna kadar Payas tarihindeki en önemli olay 19.yy'daki büyük isyan hareketlerinden sonra Payas'ın çevredeki İskenderun, Belen, Antakya, Hassa ve Reyhanlı ile birlikte Halep Vilayeti'ne bağlanmasıdır.

1.Dünya Savaşı sırasında kısa bir süre Fransız işgaline uğrayan Payas işgalden fazla etkilenmemiş. Her ne kadar iki yüz kişilik bir Fransız birliği ve atanmış bir Fransız Kaymakamı bulursa da bölgedeki çete faaliyetlerinin Payas'ın dağlarında ve özellikle Fındık yaylasında üslenmesi sonucu işgal hiçbir zaman etkili olmamış.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Payas Çayı (Deliçay) Hatay ile sınır hattı olmuş ve Payas kısa bir süre Seyhan (Adana) iline bağlı bir sınır kasabası kimliğine bürünmüş. Hatay meselesine büyük önem veren Atatürk; sağlık sorunlarının son safhada olduğu 1938 yılında Dörtyol'a gelmiş, Hatay meselesine ilişkin istihbarat çalışmalarını bizzat Payas kalesinde hazırlanan odasından takip etmiştir.

Payasın en önemli tarihi yapılarından bir olan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, 1574 yılında II. Selim'in (Sarı Selim) veziri Sokullu Mehmet Paşa tarafından yaptırılmış. 16. yüzyıl Osmanlı mimarisinin tipik bir örneği olan külliye, dönemin ve Osmanlı tarihinin en ünlü mimarı Mimar Sinan tarafından yapılmış. Ticaret kervanlarının ve hac yolcularının konaklaması için yaptırılan külliye, İstanbul'u Ortadoğu'ya bağlayan ve "Şam Yolu" olarak bilinen yol üzerinde bulunuyor. Külliye de kervansaray, cami, medrese, hamam ve 48 dükkândan oluşan bir arasta (çarşı) yer alıyor. Bu çarşıdaki dükkânlar günümüzde kadın girişimcileri desteklemek amacıyla, yalnızca kadınlara kiraya veriliyor.

Payas, insanoğlunun var olduğu tarihten bugüne kadar çok savaşlar, kavgalar görmüş, sahili kan kokmuştur. Payas Baharat Yolu'dur, ipek Yolu'dur. Payas, Amanos Dağları'nın kilidi, İskenderun ilçesinin ikizidir, özüdür. Kimi zaman paradır, kimi zaman emek ve ekmek. Güldür, iş arayan yağız delikanlı için. Karanfildir, iş dönüşü evine sıcak ekmeğini götürebilen usta için. Çakırdikenidir, zarar ettiğinde fabrikası, hem ayağına batar insanın, hem yüreğini kanatır. Payas, Namık Kemal'i kale zindanında bir ay hapsedmiş geçiş yoludur. Payas Kervansaraydır. Bugün bile benzeri yapılamayan çok yıldızlı konaklama alanıdır.

Gezimizin son durağı İskenderun'du. Her şeyin olduğu gibi gezimizin de sonuna geldik. "Son durak" lafı açıldı mı aklıma hep, şu güzel ifadeler gelir:

Hız. Peygamberimizin muhterem anneleri Âmine validemiz ölüm yatağında oğlu Hz. Muhammed (SAV)'e şunları söyler:

*"Her yenen tükenir,
Her yeni eskir,
Her doğan ölür"*

Tahir'ül Mevlevi de şöyle seslenir:

*"Eli boş gidilmez gidilen yere,
Rabbim, boş gelmedim suç getirdim,
Dünyalar çekemezken bu ağır yükü,
İki büklüm sırtımda pek güç getirdim"*

İskenderun, bu yorgunluğun üstüne iyi geldi. Bir yanda nazlı nazlı süzülen deniz, bizlere adeta;

- "Hoş geldiniz İskenderun'a, tekrar bekleriz. Gönüller sultanı Mevlânâ'mıza selam ve muhabbetlerimizi götürün" der gibiydi.

Bir yanda da sıcaktan ve şehrin boğuculuğundan bunalan insanlar sahilde akşam sefası sürer gibiydi. Kordon boyu cıvıl cıvıl insan doluydu. Denizden esen meltem, canlara can katıyor.

Deniz müzesine girmek nasip olmadı. Kısmet değilmiş. Akşam yemeğimizi sahilde yedik. Hatay'ın çok zengin mutfak kültürü var. Yemekten önce çorba vermezler ama envai çeşit damak tadıyla size ikramlarını sunarlar.

Bakacak olursak; her birimiz yorulduk. Bu yorgunluğumuzu ancak sahilde dinlenmek giderirdi. İyi düşünölmüş doğrusu. İsteyen sahilde yürüdü, isteyen yorgunluğun tesiriyle bir kenara ilişmek durumunda kaldı.

03-05 Haziran tarihlerini kapsayan Hatay Kültür Gezisi süresince bütün yazar dostlarla hoş muhabbeti, tatlı şakaları, icitmeyen, kırmayan güzel kelamıyla gönülleri fetheden TYB Konya Şube Başkanı kıymetli Ahmet Köseoğlu'na böyle bir gezi programlayıp yazar ve şair dostlara kültür ziyafeti çektiği için çok teşekkür ederim.

Bir teşekkürü de üç günlük gezi boyunca akademisyen, yazar ve şair gönöl dostlarının tüm istek ve arzularına büyük bir hoşgöröyle cevap vermesi nedeniyle gönöl insanı Mustafa Güden hak ediyor.

Tabii ki, otobüs kaptanı ve üç gün içinde kültür erbabına; suyundan tüm ikramlarına kadar hizmette kusur etmeyen kardeşlerimi de tebrik ediyorum.

Hülasa, gerçek anlamıyla doya doya bir kültür gezisi yaptık. TYB ile yapılan bütün gezilerden şarj ederek dönüyorum. TYB okul oluşunu bir kez daha gösterdi.

Fotoğraf: Ahmet Aka

Dostlar Meclisi Bizim TYB!

Kültür, Edebiyat, ilim okulu,
Sevgi dolu dostluk, kardeş kokulu,
İlim deryasında, şefkat ekili,
Dostların meclisi, bizim TYB!

Kini düşmanlığı, törpüler atar,
Ârif gönüllere irfanlar katar,
Meşk muhabbetinde dilârâ yatar,
Dostların meclisi, bizim TYB!

Can pervanelere, adanan candır,
Rahmana yönelten, bir heyecandır,
İlim damarında, dolaşan kandır,
Dostların meclisi, bizim TYB!

Kalemin kılıçtan, keskindir senin,
Aklını terletir, her bir neferin,
Haktan ödüllüdür, ilim seferin,
Dostların meclisi, bizim TYB!

İlim bahçesinde, bir bahçivandır,
İrfan pınarında, o bir civandır,
Nefse yüz vermeyen, bir pehlivandır.
Dostların meclisi, bizim TYB!

Konya'dan Hatay'a

HALİME DOĞRU

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi olarak «YAZILACAK ÇOK ŞEYİMİZ VAR” sloganı ile bu yıl Hatay seyahatine gittik. 03.06.2022 tarihinde Cuma günü sabah 09.00'da hareket ettiğimiz bu geziden 07.06.2022 tarihinde gece 03.30 sularında Konya'ya döndük. Üç gün boyunca birbirinden güzel yerleri ziyaret ettik. Yazarlar Birliğinin Konya Şubesinin bir üyesi olarak katıldığım ilk gezimdi.

Bizlere bu imkânı sunan TYB Başkanım Sayın Ahmet Köseoğlu'na, gezi organizasyonunu üstlenen Sayın Mustafa Güden'e Karatay Belediye başkanımız Hasan Kılca'ya, beraber yolculuk ettiğimiz birbirinden değerli hocalarıma şahsım adıma çok teşekkür ediyorum.

Bizleri büyük bir ilgiyle karşılayarak ikramlarda bulunan Payas Belediye Başkanı Bekir Altay'a, İskenderun Belediye Başkanı M. Fatih Tosyalı'ya, Altınözü Belediye Başkanı Rıfat Sarı'ya ve Yayladağı Belediye Başkanı Mehmet Yalçın ile Antakya Belediye Başkanı İzzettin Yılmaz' da sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Gördüğüm yerleri ve duygularımı bir şiir yazarak ifade etmeye gayret ettim.

YÂ-RABB

Kapındayım senin huzurundayım
Takva derslerinin zuhurundayım
Tüm güzelliklerin gururundayım
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Bir ilden bir ile gezdim, dolaştım
Heybem sırtımda, huzura ulaştım
Dünyada fazla çer çöpe bulaştım
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Zâkkum çiçekleriyle bezenmiş oba,
Silinmiş tarihten orak ve yâba
Zâhterli yemekler olur mu kaba,
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Şelaleden Defni'nin yaşları akar
Apollon Defni'yi sevmiş de bakar
Bu rivayetler de yüreği yakar
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Evliyalar kenti Antakya gördüm
Nefsime yeniden duvarlar ördüm
Musa Peygamberi çınara sordum
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Ab-ı Hayat denen pınardan içtim
Benlikten çıktım da kendimden geçtim
Yeminler vererek yolumu seçtim
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Sen istersen “asa” ağaç da olur
Senin rızan ile sular durulur
Hikmetin sırrına kalbim vurulur
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

İlyâs Peygamberle “Hızır” buluştu
Derya, deniz birbirine kavuştu
Tüm güzellikler Samandağ’da oluştu
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Tarsus dağlarında derin mağara
Ne söylersen fayda vermez sağıra
Kıtmir’in olam, ismim ile çağıra
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Hâbib-i Neccar’dan emanet aldım
Mevlâna Rûmi’de huzurda kaldım
Kapatıp gözlerimi deryaya daldım
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb

Yanıyor bu sinem bakın Halime
Tokat bile vuramam ki zalime
Sırrına mazharım, erdir Kemâl-ine
Senden başka bir aşk var mıdır yâ-Rabb
Yoluna abadım, ey güzel yâ-Rabb

Tekerlek İnsanla Döner...

SEVİL KÖSE

Yol seven bir insan olarak, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nden Hatay gezisi için davet aldığımda çok heyecanlandım. Üyeliliğimin kabul olmasını müteakiben geziye davet benim için sürpriz olmuştu. Heyecanla pürtelaş hazırlanmaya başladım. "YAZILACAK ÇOK ŞEYİMİZ VAR" sloganımız, gezi için sağlam bir başlangıçtı.

Geziye katılacak yazarlarımızla Konya Kültür Parkta toplandıktan sonra otobüste yerlerimizi aldık. Ruhunu sanatla besleyen güzel insanlar topluluğu otobüsün içindeydik.

Otobüs Konya topraklarından aralandıkça, içimde göreceğim yerlerin heyecanı iki kat daha arttı. Otobüsün penceresinden, el ele vermiş kardeşler gibi sıralı Torosların eteğinde Yaşar Kemal'in Çukurova'sını süsleyen yemyeşil zeytin ağaçları ve şeker pembesi zakkum çiçeklerini seyrederken gönlümüz huzurla doluyordu.

Tarsus hudutlarındaki Asabı Kehf yani Yedi Uyurlar Mağarasına daha önce geldiğimde bir damla su yoktu. Bu yıl yağış bol olduğundan her halde; mağaraya girerken adeta tepemizden yağmur yağar gibi su damlıyordu. Mağaranın zemini de ayaklarımızı ıslatacak kadar suyla kaplıydı. Allah'a olan inançları sebebiyle devrin zalim yöneticisi tarafından cezalandırılacakları için sığındıkları bu mağarada Yüce Yaratanın tasarrufuyla sonraki nesillere ibret olarak üç yüz yıl uyutulan Kehf Ashabına dualar edip Hatay yoluna devam ettik.

Adana üzerinden dağları yara yara, küçük köyleri aşa aşa Hatay'a ulaştık. Harbiye Şelaleleri, akşam yemeği için misafir olacağımız otelin hemen karşısındaydı. Çağıldayan onlarca şelalenin serinliğinde yaptığımız kısa gezinti hepimizi adeta rüya âlemine taşıdı. Harbiye Şelalesi adeta ağlayan birçok insanın gözlerini andırıyordu. Dağın böğründe oradan buradan patlamış sular, hem serinletiyor hem de musikimize su makamını ikram ediyordu. Bu güzellikleri fotoğraflamadan olmazdı ve yeşilin bin bir tonuna şahitlik eden pozlarımızı telefonumuza yükledik. İnsan unutan bir varlıktır ama fotoğraflar buna izin vermez. Her neyi fotoğrafladıysanız, yüzünüzdeki ifade o fotoğrafa yansır ve fotoğraflar asla yalan söylemez.

Harbiye manzaralı akşam yemeğinden sonra konaklayacağımız otele geçerek yerleştik. Şelaleden kopup gelen ılık rüzgâr odanın tülünü savururken; yağmur sesinde, tipi, fırtına seslerinden sonra şelale çağılısında uyumayı da deneyimledik. Defne ağaçlarının kokusuyla şelalenin sesi karıştı. Rüzgârın savurduğu defne kokuları geceyi tütsülüyor, Harbiye ninniler söylüyordu.

Sabah kahvaltıdan sonra, Hıristiyanların gizli toplantılarını yaptıkları Saint Pierre Kilisesi'ni görmek için yol aldık. Kilisede ilk göze çarpan kapının tam karşısındaki duvarda bulunan Meryem Ana motifiydi. Duvardaki oyuklardan yüzlerce kuş girip çıkıyor, şakımaları kilisenin ıssızlığını alıyordu. Taş sehpa, taş sunak ve duvarlardan sızan suların tarihte vaftiz için kullanıldığını dinledik görevliden. Suyun, hastalara şifa olarak içirildiğini de ekledi. Bir taş sehpa, bir taş sunağa baktım. Acaba bu taş sehpanın etrafında hangi kararlar altında ya bu taş sunakta ne kadar kurban kanı aktı? "İnsan işte, ölüp toprak olsa bile izlerini bırakıyordu her yerde.

Hatay Mozaik Müzesi alan ve mimarisi bakımından büyük bir yer. Mozaik taşlar kalıntıları, insan ırkını anlatan kafatası, sütunlar, taşlar ve üzerindeki yazılar. Elim kadar taşlara dünyanın yazısını yazmışlar hem de oyarak. Hemen hemen her yerde o kutsal zeytin ağacı resmi var. Eskiden zeytinden yağ nasıl çıkarılıyormuş, tasvir etmişler. Taş oluk, tahta ezme kolu, dokuma torbada zeytin, hepsini burada sergileniyor.

“Zeytine ve İncire And olsun” dedim gülümseyerek ve Tin Suresini okudum. “Ant olsun o incire, o zeytine; Sina dağına ve bu güvenli beldeye ki; Biz insanı en güzel biçimde yarattık; Sonra da çevirdik aşağıların aşağısına indirdik; Ancak iman edip yararlı işler yapan kimseler başka, onlar için kesilmez bir mükâfat vardır; O halde artık sana dini ne yalanlatabilir; Allah hâkimlerin hâkimi değil mi?” Âmin.

Sonra Habibi Neccar Camiine geldik. İsmi, Hz. İsa'nın havarilerine ilk inanan insandan alan Caminin mimarisi kadar manevi atmosferi etkileyiciydi. Habibi Neccar'dan, Yasin Süresinde zikredilmesi de ne denli bir manevi şahsiyetin huzurunda olduğumuzun işaretini veriyordu. Türkiye'nin en eski camilerinden kabul edilir. Taş sütunları, ahşap kapıları, demir pencerelerinde nadide işçilik göze çarpıyor. Şadırvan serinlik sunuyor he daim.

Serbest zamanda hepimiz ayrı yönler dağıldık. Çarşıda bölgeye has mimaride mağazalar, sokaklarda portakal, limon sıkıp satan es-

naflar... Akdeniz insanının yüzü hep güneş yanığıdır. İklimlerinden olsa gerek çok nadir burada beyaz insan. Eski Hatay evlerini görmek için her hangi bir sokağa daldığımızda, önüme gelen ilk kapıyı araladım. Buyurunuz, dedi bir bayan. "İzniniz olursa gezebilir miyiz?" deyince nazik bir tavırla buyur etti bizi. Eski konakların mimarisi kadar, atmosferi de bir başka tesirli oluyor nedense. Dışarda bir kapı, içeride iki katlı ahşap ev. Avlusu küçük ama içinde de bir su kuyusu var. Pencereleler, kapılar, dolaplar; hepsi ahşap. Burası şu anda müzik okulu olarak kullanılıyormuş. Bize çay ikram ettiler. Sohbet sırasında, avlunun içindeki kuyunun üzerinde duran kova dikkatimi çekti. Uyduruk duruyordu! "Bunca tarihi eser içinde, basit bir bakracın şık durmadığını" söyleyince muhababım gülümseyip, "Haklısınız abla, en kısa sürede tarihine yakışır bir bakraçla değiştireceğiz" diyerek değiştireceğiz, gönlümü aldı. Bu kadar tarihi binanın içinden günümüzün alüminyum kovası nasılda bağırıyordu, nasılda gözümüze batıyordu.

Sonra Altınözü'ne doğru yol aldık. İlçeyi gezerken Asma köprüden geçecektik. Derin bir vadinin üzerindeki uzun ve yüksek asma köprüde yürümek heyecan ve korku vericiydi elbette. Ama güzel bir deneyimdi. En az lunaparkta bindiğimiz salıncak kadar eğlenceli olduğunu söyleyebilirim. Köprüyü geçince kitap fuarına rastlamak da bir yazar kafilesi için hoş bir sürprizdi. Çocuklara birer kitap almayı ihmal etmedim. Kocaman bir vadi, her yer yemyeşil. Karşı dağların arkasında Suriye var. Bir ara aklıma Suriye'nin Golan tepeleri geldi.

Orta Doğu'ya tamamen hâkim görüş açısı ve kaynak sularıyla anılan Golan tepeleri aslında bir plato olmasına rağmen tepe demişler. 1. Dünya Savaşında Fransız mandasındayken, 2. Dünya savaşında İsrail tarafından ele geçirilmiş. Golan Tepelerinden akan su Orta Doğu da akan kanı yıkamış mı bilmiyorum ama emperyalist batı sömürgecileri Orta Doğu'dan elini hiç çekmedi, bunu çok iyi biliyorum.

Altınözü hemen hemen her kültürü bağrında barındıran bir mozaik. Arap, Arap Alevi, Süryani, Türkmenler bir arada yaşıyor. Gezi sırasında asma köprüyü geçince Cam Terastan vadiye seyrettik. Yüksek bir tepeye kurulmuş Bastığımız cam zeminden ayaklarımızın altında görünen kayalıklar, ağaçlar adrenalin seviyemizi yükseltiyordu.

Zeytin Müzesini görmeden olmazdı; zeytinyağı çıkarılan üç yüz yıllık mekân müzeye dönüştürülmüş. Zeytinden yağ çıkarma işlemi, sabunlar, nar ekşileri, zeytin kolonyaları, zeytinin tarihçesi bir bir sergileniyor burada. Yununca Elaion, Latince Oliva, Fransızca Olive, İngilizce Olive, Almanca Oliv, Rusca Olivkovy, bilimsel adı ise Olea europaea dır. Tanımı, yeşil ya da siyah küçük boylu ağaç meyvesi olarak geçiyor. Zeytin, Akdeniz bölgesinin başının tacıdır ve geçim kaynağıdır.

Ertesi gün Musa Ağacını görmek için Samandağı ilçesine geçtik. Haşmetli ağacın dalları bin metreyi kaplıyormuş. Ağacın tarihçesini de anlattılar bize. Rivayete göre Hz. Hızır ve Hz. Musa sahilde buluştuktan sonra buraya gelmişler. Hz. Musa ağacın olduğu noktada elindeki asayı yere vurunca su çıkmış ve oradan içmişler. Dönüp gi-

decekleri sırada suyun çıktığı yerde bir fidenin filizlendiğini görmüşler. Ab-ı Hayat suyundan beslenen bu ağaç, Musa Ağacı olarak anılır olmuş. Musa Ağacını ilk gördüğümde Bir dağ parçasının üzerinde biten ağaçlar gibi geldi gözüme. Koruma altına alınan ağacın gövdesi ağaçtan çok taşa benziyordu. Yaşlı ağacın gövdesindeki oyuklarının siyahlaşan oyukları sanki bir efsane anlatacak gibi duruyordu.

Samandağ'dan ayrıldıktan sonra Titus Tünelini görmek için, sahilde otobüsten inip yürümeye başladık. Zeytin ağaçlarının gölgesinden geçerken, bulutlarla bütünleşen şeker pembesi zakkum çiçeklerinin pamuklu şeker gibiydi. Uzun yürüyüş yolumuzu kıyısında nazlı bir su akıyordu. Köylüler burada, tarlalarından topladıkları domates, salatalık, biber satıyordu. Her adım başı turunç, portakal suyu sıcakta terleyen insanlara can suyu gibi geliyordu. Buzların içindeki su ve portakal suları içmek isteyenler için hazırdı.

Şehri sel basmasın diye insan eliyle inşa edilen Titus Tüneli görülmeye değermişti. Ey insan! Sen neler yapıyorsun? Çin Seddi'ni inşa eden elbet bu tüneli de inşa eder" dedim kendimce. Romalıların, köle çalıştırarak yaptıkları üç yüz sesken metre uzunluğundaki tünel altı metre genişliğe ve yedi metre yüksekliğe sahip. İnsanın, azmiyle neleri başarabileceğinin bir örneği adeta.

Beşikli Mağara ise dağın altında antik bir köy gibi görünüyordu. İçinde taş mezarlar, taş sütunlar, taş merdivenler insan eliyle yontularak, oyularak yapılmış. Burada şair Birhan Keskin'in kulaklarını cınlatmadan geçmeyelim. "Taşta saklandım ben, yıllarca taşta, Bu

yüzden anlamıyorsun, öfkem nasıl sert, nasıl taze, nasıl bozulmadı taşıdığım aşk... Beni esirgeyen taşı da öyle söküldü sabrım, Nasıl benzedim taşa, ya da taş bana, nasıl, bilemezsin..."

Beşikli mağarayı görünce "Taşa saklanmak bu olsa gerek." dedim.

Ve Payas... Payas'taki Külliye öyle ihtişamlı öyle güzel görünüyordu ki. Sokollu Mehmet Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış. İpek Yolundan getirilen malların, deniz yoluyla diğer ülkelere dağıldığı liman merkezi burasıymış. Hac kervanları ve ticaret kervanlarına konaklama yeri olarak yapılmış bu kervansaray. Anadolu'nun en büyük Külliyesi olarak tanınıyor. Sübyan Mektebi, dükkânlar, Halk Eğitim Merkezinin kursuları, el emeklerinin sergilediği alanlar, konser yerleri, büyük avlusu, camisi, konaklama mekânlarından tarih fişkırıyor.

Restore edilmiş ve eskiden de çarşı olarak kullanılan bir bölüm yine çarşı olarak bırakılmış. İlçenin sadece bayanlarına tahsis edilmiş kıyafet ve yöresel ürünler satılan yer ce var burada. Biz vardığımızda yüz lira ile üç yüz lira arasında değişen fiyatlarla ipek şallar satılıyordu. Ah ki ne ah, şimdi insanın aklına Karacaoğlan'ın deyişi gelmez mi hiç;

"Dirilir dirilir gelirler, Huzur-u mahşerde divan dururlar, Harami var diye korku verirler, Benim ipek yüklü kervanım mı var."

Kervanlar, yollar, yolcular gidenler, gelenler ve bize tarihin ışığından süzülüp kalanlar.

İskenderun sahilinde son yemekyiz artık. Çay ve tatlı faslını denizin yosun kokusu, kaktüsler, palmiye ağaçları ve sahildeki sokak çalgıcıları tamamlıyor. Baktım iki genç gitar çalıyor. Oturdum yanlarına “Vurun bakalım Magusa Limanına gidelim” dedim.

Gençlerle bir olup Akdeniz sularına doppru Magusa Limanı’nı haykıra haykıra okuduk, duymuştur inşallah;

“Uyan Alim uyan, uyanmaz oldun, yedi bıçak yarasına dayanmaz oldun, Magusa limanı limandır liman, Seni öldüründe yoktur din iman.”

Gençlik başka bir şey, şarkıyı söylerken yüzlerine baktım gülümüyorlardı. Hep gülsünler inşallah. Ben otobüste şiir okurken cam yerinden fırlamıştı ama ben sahilde şarkı söylerken ne ağaçlar kırıldı ne deniz patladı. İçimden güldüm, Açık hava absorbe ediyor olmalıydı!

Otobüs rehberimizin, her d8uraktan kalkışı anlatmak için yarı Türkçe kullandığı “TEKER DÖNER” sözünü bu defa biz onsuz kullanıyorduk. “Teker döner, Konya yolculuğu başlasın” dedik. Otobüse ilk bindiğimizdeki yerimizle son bindiğimiz yerimiz hep aynı kaldı.

Tekerleğimiz dönmeye başladı ve saat 03.30 civarında silaya avdet ettik. Sanatsever Türkiye Yazarlar Birliği üyelerimiz dönüş yolunda gezi izlenimlerini anlatıp yolculuğu keyiflendirdi. Gezdik, gördük, öğrendik ve biraz da eğlendik tabi. Yolun bizi yorması ise aklımıza bile gelmedi.

Üyeliğimin kabulü, ilk gezim ve bu olanağı bizim için sağlayan Türkiye Yazarlar Birliği Başkanımız Sayın Ahmet Köseoğlu’na, gezinin organizasyonu yürüten Sayın Mustafa Güden beye ve emeği geçenlere şükranlarımı sunuyorum. Yolculuğa katılan sanatsever üyelerimize, her birinden öğrendiklerim adına da teşekkür ediyorum.

“İNSAN, İNSANLA BESLENİR” ve TEKERLEK İNSANLA DÖNER” sözü adına; sevgi, saygı, üslup, mesafe, büyük, küçük, dostluk, arkadaşlık, yol ve yolculuk adına öğrendiğim değerler, tarih, bilgi, sanat adına Yazarlar Birliğine teşekkür ediyorum.

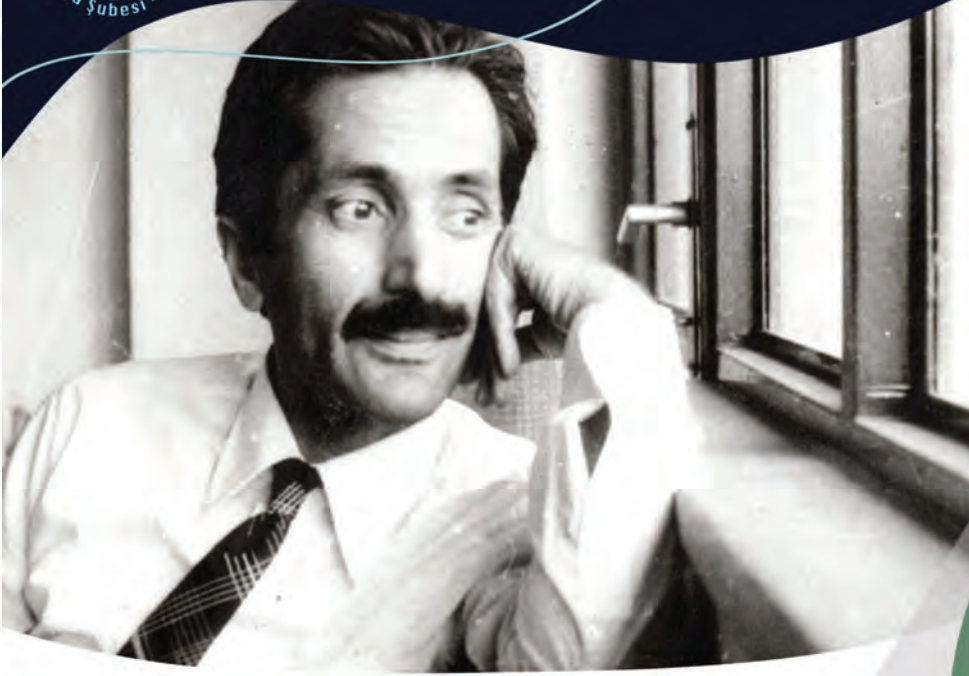
“YAZACAK ÇOK ŞEYİMİZ VAR” başlığı altında ben de naçizane gezi notlarımı böyle kaleme aldım.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Vefatının 35. yıl dönümünde
**Çocuklar A. Cahit Zarifoğlu'nda
Ne Buldu**

M. Ali Köseoğlu
Vural Kaya
Atilla Yaramış
Fatma Tutak

Nakipoğlu İlkokulu
Müslime Ali Yaman İlkokulu
Şehit Erol Olçok İlkokulu
Yusuf Gül İlkokulu

Düzenleyen: Atilla Yaramış
4 Haziran Cumartesi 14:00

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya
Şubesi

TYB Konya Şubesi, Karatay Belediyesi ve Karatay Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile düzenlenen programlarda yazarlarımız öğrencilere Cahit Zarifoğlu'nu anlattı.

“Çocuklar Cahit Zarifoğlu'nda Ne Buldu?”

Türkiye Yazarlar Birliği, Karatay Belediyesi, Karatay Kent Konseyi ve Karatay Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliğiyle düzenlenen programda merhum şair Cahit Zarifoğlu vefatının 35.yılında okullarda anıldı.

“Çocuklar Cahit Zarifoğlu'nda Ne Buldu?” başlığıyla hazırlanan programda yazarlarımız Atilla Yaramış Şehit Erol Olçok İlkokulunda, Vural Kaya Müslime Ali Yaman İlkokulunda, M. Ali Köseoğlu Nakipoğlu İlkokulunda ve Fatma Tutak Yusuf Gül İlkokulunda öğrencilerle sohbet etti.

Kahramanmaraşlı meşhur yedi güzel adamdan bir olarak bilinen ve Yedi Güzel Adam'ın da yazarı olan merhum Cahit Zarifoğlu'nun şahsiyeti ve eserleri hakkında bilgiler veren yazarlarımız öğrencilere kendi kitaplarını imzalayarak hediye etti.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Ömer Erdoğan
Yönetmen Yazar

Gengiz Aytmatov'un Eserlerinin Rusçaya Çevrilmesindeki Sorunlar

Düzenleyen: Salih Sedat Ersöz

11 Haziran Cumartesi 14:00

**YER: İl Halk
Kütüphanesi**

**CANLI
YAYIN**

TYB Konya Şubesi

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

KATKILARIYLA

Cengiz Aytmatov'un Eserlerinin Rusçaya çevrilmesindeki Sorunlar

SALİH SEDAT ERSÖZ/Düzenleyici: Kıymetli hazirun, bu sıcak yaz gününde vaktinizi kültüre tahsis ettiğiniz için her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Programımıza hoş geldiniz. Dünyaca ünlü Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'un on dördüncü vefat yıl dönümünü idrak ediyoruz. Bu vesile ile Kıymetli yazarımız Ömer Erdoğan bugün bize Cengiz Aytmatov'un Eserlerinin Rusya'ya Çevrilmesindeki Sorunlar konusunu anlatacak. Dünyaca ünlü yazarımızın eserlerinde ne gibi tahrifatlar yapıldığı yönündeki araştırmaları nedeniyle Sayın Erdoğan'ı tebrik ediyorum ve şimdi bu önemli konuyu anlatması için sözü kendisine bırakıyorum.

ÖMER ERDOĞAN: Değerli Konyalı kültür dostları, vaktinizi bizi dinlemeye ayırdığınız için teşekkür ederek söze başlamak istiyorum. Ve Aytmatov'u rahmetle ve şükranla yad ediyorum. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine de bu güzel programı düzenlediği için teşekkür ediyorum. Konya bizim için özel bir şehirdir ve burada olmaktan da son derece mutluyuz. Biz Kültür Bakanlığımız ile iş birliği halinde Doğu Batı Arasında Anadolu Kültür Projeleri yaptık. Bu çalışmalarımız sırasında, Rusya'nın istihbarat verileri toplamak amacıyla bütün metinleri Rusça'ya çevirdiğini, bu çeviriler sırasında da Aytmatov'un eserlerinden İslâm'a ve Türklüğe dair

metinlerin kaldırılıp Türk ve İslam gelenek göreneklerine aykırı bazı metinlerin ilave edildiğini gördük. Aytmatov'un bu müdahaleyi başta, eserlerini kamu oyuna sunabilmek gayesiyle bunu kabul ettiğini düşünüyoruz Ve, iyi ki kabul etmiş diyorum, yoksa bu eserler kaybolup giderdi. Ama sonraki yıllarda kendisi Rusça yazmaya başlayınca onun gerçek kişiliği anlaşıldı.

250 AKADEMİSYENLE ÇALIŞTIK

2016 yılından bu tarafa, bu başlıkta biz, beş farklı dilde kitap hazırladık. Doğu Batı Arasında Anadolu'nun doğu bölümünü de Cengiz Aytmatov'un eserleri ve Orta Asya'daki Türkler başlığı altında yönettik. Bu beş kitabı oluştururken sahasında uzman, altmış civarında ülkeden yaklaşık iki yüz elli akademisyen ile çalıştık. Programımıza devlet adamlarını da dâhil ettik. Onlarca bakan ve milletvekili, ayrıca dört cumhurbaşkanı bize makale ve röportaj katkısı verdi.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BİZE DESTEK VERDİ

Devlet adamlığı yönü de olduğu için 2019 yılında Aytmatov'la ilgili bir belgesel çalışmasına başladık. Ancak bu sırada Kırgızistan'da hükümet normalin dışında bir yöntemle düşürüldü. FETÖ orada da vardı ve biz belgeselin Kırgızistan ayağındaki insanların durumlarını bilmediğimiz için o belgeseli çekmeyip on beş dakikalık bir Aytmatov klibi yaparak Cumhurbaşkanımızın mesajını da aktarmış olduk.

Türk Dünyası Belediyeler Birliği himayesinde Bişkek'te yaptığımız Issikköy Forumu'nun açılış programını, Konya Büyükşehir Belediye Başkanımız Uğur İbrahim Altay Bey yönetip katkı sağladı. Kendisine teşekkür ediyorum.

AYTMATOV AŞAĞI ÇEKİLİYOR!

Çalışmalarımızda Türkiye'deki Aytmatov algısını dünyadaki Aytmatov algısıyla mukayese edince Cengiz Aytmatov'u olması gereken yerin dışında bir yere konumlandırmaya özenle çaba harcadığını gördük. Bu aslında, Aytmatov'u paçasından tutup aşağıya çekmek gibi bir şeydi. Bir de Aytmatov'un eserlerindeki tercüme sorunları, bilinçli hataları ve bilerek yapılmış kısaltmaları karşılaştırmalı edebiyat çalışmamızda görünce; Kırgızistan Cengiz Aytmatov Enstitüsü El Yazmaları Bölüm Başkanı Asel İsayeva Hanım ile Aytmatov'un Kırgızca yazmış olduğu eserlerinin tercümesini çalışmaya karar verdik. Fakat imkânlar kısıtlıydı, sadece Cemile adlı kitabı üzerinden çalışabildik.

RUSYA İSTİHBARAT AMACIYLA METİNLERİ TERCÜME ETTİ

Rusya İmparatorluğu etrafındaki bütün ırkları ve azınlıkları yuttuğunda, Kırgızca'da dâhil yetmiş altı dili de etmişti. Bu dillerin bütün kelimelerini Rusça ya tercüme edip aktardılar. Bu da muazzam bir sözlük haline geldi. Bu sözlük halen işlevdedir. Bütün metinler Rusçaya tercüme edilirken basılması için değil, istihbarat sağlamak için yapıldı. Toplumların kültürü, hassasiyeti, atasözleri açısından bilgi sahibi oldular.

İSLAM VE TÜRKLÜĞE DAİR METİNLER ÇIKARILDI

Stalin'den sonra yeniden yumuşak sosyalizme geçiş kararı verildiğinde her ulusun Sovyet Rusya ile ilişkisini barışık hale getirmek için 1950'nin ikinci yarısı itibarıyla edebiyat metinleri ayrıştırıp öne çıkarılarak bunların üzerinden toplumsal mühendislik hedeflendi. Kırgızistan'dan da metni öne çıkanlardan biri Cengiz Aytmatov'du. O yıllarda Rusya her ne kadar Aytmatov'a vatan haini muamelesi çekiyor olsa da; o günkü Stalin yönetimine itiraz ediyordu. Bir devlet memurunu Aytmatov'un metinlerini tercüme etmekle görevlendirdiler. Devlet bu kişiden; metinlerden İslâm'a ait olan bilgileri ve Türk atasözlerini çıkarmasını istiyordu. "Aytmatov bunu kabul ediyorsa metnin geriye kalan kısmını Rusçaya tercüme edin ve Rusçadan batiya doğru yayılsın" dediler.

MANAS DESTANINDAKİ DİL VE ÜSLÛP AYTMATOV'UN

Aytmatov'un Manas Destanındaki efsanevi anlatımı kendi dili ve kabiliyeti doğrultusunda tanımlamasını varsayacak olursak; onun hikâyelerinde somut olan cümleler tercüme edilirken aşka, duyguya dair, Türk kültürü içerisinde deyimler ve atasözleri olarak tarif edilen pasajların Aleksandr Dimitriyeva'nın önünde tam bir sorun olarak gözlemliyoruz... Bir metin bir başka dile çevrilirken sırf bu saikle çoğalıyor. Aytmatov'un "Cemile" adlı romanı ise Kırgızca Kiril

alfabesi ve on iki punto olarak altmış sayfa olarak yayınlanmış. Rusça olarak da aynı teknikle basılmasına rağmen, çeviri şartlarıyla çoğalması gerekirken kitap kırk altı sayfaya indirilmiş. Bu, somut kelime ve cümlelerin dışında, dünyanın en büyük aşk hikâyesi olduğu kabul edilen "Cemile" adlı romanında aşka, duyguya dair olan paragrafların tamamı Kırgızca bilmeyen Dimitriyeva tarafından çıkartıldı. Ayrıca metindeki Türk atasözleri de çıkartıldı. Ve İslâm'a ait cami, mescit işaretli olan yerler de çıkartıldı. Karısı Rus olan komünist Fransız şair Luis Aragon'da Cemile'yi Fransızca'ya çevirdi. Bu roman Türkiye'ye de Fransızca'dan sol bir yayınevi vasıtasıyla; içinden dogmalar, İslâm çıkarılarak geldi.

Aytmatov'un kitabından çıkarmalar yapmakla kalmayıp ona eklemeler de yapıldı. Dimitriyeva ilk Öğretmen ve Deve Gözü kitaplarını da Rusçaya tercüme etti ve bu çevirinin sorunlu olduğu belli. Aytmatov Kırgızca yazdığı dördüncü kitabı Selvi Boylum Al Yazmalım'ı, Dimitriyeva'ya müsaade etmeyip kendisi Rusçaya tercüme etti. Dimitriyeva'nın tercüme ettiği romanlarda bazı bölümler belki de Aytmatov'un kaleme aldığı metinler değil. İnşallah asıl metinler zaman içinde bize gelecek ve biz bunları yayınlayacağız.

SOL GERÇEK AYTMATOV’U GÖRÜNCE VAZGEÇTİ

Aytmatov sonraki süreçte Kırgızca konuştu ama Kırgızca yazmadı. Türkiye’deki sol da bundan sonra, Cengiz Aytmatov’un zannettiği Cengiz Aytmatov olmadığını fark edip eserlerini yayınlayıp konuşmaktan vazgeçti. Böylece Aytmatov’un eserleri Türkiye’de milliyetçi muhafazakâr kanada geçmiş oldu.

Aytmatov 1975’de Türkiye’ye geldiğinde Ankara Palas Otelde solcu bir gazeteci, “Sen anadilinden vazgeçip neden Rusça yazıyorsunuz?” diye sordu. Bu sorunun altında başka imalar vardı. Aytmatov ise bu soruya verdiği cevapla bile bizim kıymetli bir hazinemizdir. “Ruşçada benim ikinci anadilimdir. Ben artık birinci anadilimle konuşup ikinci anadilimle yazacağım” demiştir. Sırf bu saikle Rusça yazmaya başlayan Aytmatov’a o dönem milliyetçi çevreden “Rus bozması” diyenler de oldu. Oysa Aytmatov kültürel kodları muhafaza edebilmek için Rusça yazmaya başlamıştı.

Aytmatov’un eserleri üzerindeki çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Onun Kırgızca yazdığı metinlerin Kırgızistan milli kütüphanesinde olduğunu biliyoruz. Ayrıca yakın çevrelerinden de muhafazaya almış olanlar vardır, ona dair kesin bir şey diyemeyiz.

Beni sabırla dinlediniz için teşekkür ederim.

PLAKET VE TYB YAYINLARI TAKDİM EDİLDİ

Konuşmacı Ömer Erdoğan’a plaketini TYB Konya Şubesi Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Akman ve TYB üyesi Prof. Dr. Nazmi Zengin verdi. Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Çaycı’da TYB yayını olan İnsanlığa Sözümüz Var adlı kitabı takdim etti.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Burhan SAKALLI
şair-yazar

**35. VEFAT
YIL DÖNÜMÜ**

CEMİL MERİÇ'İN "BU ÜLKE" SİNDEN BU GÜNE BAKMAK

Düzenleyen: Prof. Dr. Bekir BİÇER

18 Haziran Cumartesi 14:00

KATKILARIYLA

YER: İl Halk
Kütüphanesi

**CANLI
YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Vefatının 35. Yılında Cemil Meriç'in Bu Ülke'sinden bu güne bakmak

PROF. DR. BEKİR BİÇER/Düzenleyici: Muhterem arkadaşlar; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin bir programında beraberiz. Hepiniz hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Cemil Meriç üzerine bugün Burhan sakallı hocamızla sohbet edeceğiz. Cemil Meriç Türkiye'de herkesin tanıdığı bildiği bir isim. Kendisi daha önce Yeni Devir gazetesinde yazarken, "Aslında ben sola hitap ediyorum ama sol kesim bana itibar etmiyor. Muhafazakâr, Sağcı, İslamcı kesim beni daha çok sahipleniyor" diyerek şikâyet ediyor. Solcu ve sosyalist bir aydın olarak yola çıkan biri olmasına rağmen, Yeni Devir gazetesinde olması sebebiyle; solcular sahiplenmeyip, benim görebildiğim kadarıyla daha çok sağ kesim tarafından sahiplenilen bir aydındır. Gerçi şu sıralarda eserlerinin İletişim Yayınları'ndan çıkması da söz konusu. Biz onu sevdik, Allah rahmet eylesin. Bu ülkedeki kıymetli insanlardan bir tanesiydi. Türkiye son üç yüz yılda çorak bir coğrafya oldu; çok az aydın entelektüel, sanatçı yetiştirdi. Bunlardan bir tanesi de Cemil Meriç'ti.

Cemil Meriç kritik bir dönemde, Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Harbine girdiği yıllarda dünyaya geldi. Bu noktada bir ayrıntıyı da dikkatinizi çekmek istiyorum; Hatay'da lise yıllarında Memduh Selim Bey diye, Fransızca'yı ve tercüme'yı öğrendiği bir öğretmeni vardı. Memduh Bey Kürtçü ve Sosyalisttir. Yani Cemil Meriç İstanbul'a gidip Nazım Hikmet ve Kerim Sadi ile tanıştıktan sonra Sosyalist oldu düşüncesine ben katılmıyorum. Kürt milliyet-

çiliğinin öncülerinden de olan Şeyh Sait isyanından sonra; Suriye himayesindeki Hatay'a katılan Memduh Bey lisede Cemil Meriç üzerinde çok etkili oluyor. Yani Meriç'in sosyalizmle tanışması Nazım Hikmet'ten çok önce lise yıllarında bu hocası sayesinde olmuştur.

Cemil Meriç'in genel olarak zorlu bir hayatı oldu. Hatay'daki eğitiminden sonra İstanbul'a gidiyor. 1940'lardan itibaren de yazmış. Sohbetimize konu olan Bu Ülke adlı eseri 1974 yılında basılmış.

Burhan Hoca ile biraz Cemil Meriç'i, biraz 1974'te basılan Bu Ülkeyi ve tabii ki Türkiye'yi konuşacağız. Cemil Meriç günümüzde üniversitelerin sosyoloji bölümlerinde ders kitaplarında okutuluyor. Bazı metinleri edebiyat bölümlerinde, bazıları da siyaset bilimciler tarafından okutuluyor. Şu anda moda olduğunu da düşünebilirsiniz. Üniversite hocaları bu yıllarda, yakın dönem aydınları üzerine bolca tez yaptırıyorlar. Siyaset bilimcilerin ve sosyal bilimcilerin Cemil Meriç üzerinde çalışmaları devam ediyor. Günümüz gençliği Cemil Meriç'i ne kadar tanıyor bilmiyorum ama benim kişisel hayatım açısından Cemil Meriç çok önemlidir. Sözü daha fazla uzatmadan, Burhan Sakallı hocamızı kısaca tanıtip sözü kendisine bırakacağım.

Burhan Bey 1962 doğumludur. Üniversite eğitimini Konya'da, Türk Dil Edebiyatı bölümünde yaptı. Uzun süre özel öğretim kurumlarında çalıştı. Beraber de çalıştık, iyi bir eğitimcidir. İyi bir şair ve siyasetçi olan Burhan Sakallı'dan, Cemil Meriç'i dinlemek bizim için bir güzellik. Aktif siyasete devam eden Burhan Bey'in bu ülke için bir kazanç olduğunu düşünüyorum. Tabii benim için onun eğitimci yönü çok daha ön plandadır. Buyurun hocam...

BURHAN SAKALLI: Mütefekkir şair, yazar Cemil Meriç'i vefatının Otuz beşinci Yılında anmak üzere bir araya geldik. Bir tatil gününde buraya kadar zahmet edip geldiğiniz için hepimize teşekkür ederim. Bugün biraz Cemil Meriç'i, biraz Bu Ülke adlı eserini ve biraz da Türkiye'yi konuşacağız. Cemil Meriç sağcı, solcu değil ama antiemperyalist olduğu kadar büyük idealleri olan, büyük bedeller ödeyen, kültür ve inanç sancıları çekmiş, Türkiyeli bir yerli aydındır.

Cemil Meriç kimdir sorusuna cevap verecek olursak; o bu soruyu kendine “Kimim ben?” diye sorup, “Hayatını Türk irfanına adanmış, münzevi ve mütecessiz bir fikir işçisi” diye cevap veriyor. İnsan hayatında başka başka şeyler olur ama Cemil Meriç hayatını Türkiye irfanına adanmış, bazen kendi isteğiyle bazen de zorunlu olarak inzivaya çekilmiş, neredeyse çocukluğundan ölümüne kadar kimi zaman kendi ihtiyarıyla kimi zamanda kendi iradesi dışında sonuna kadar münzevi yaşamış, münzevi ve mütecessiz bir fikir işçisidir. Kendini tarif ettiği başka ifadeleri de var. Bununla ilgili olarak, kitabında “Mirabo’nun çocukluğuna şahit olan bir prens, “Bu çocuk ya Neron kadar berbat ya Mark Orel kadar zeki olacaktır” der. Ben de kendimi tahmin edeyim mi? Ya Reyhaniye kahvehanelerinde ömür çürüten, vaktiyle lisede okuyan ve çalışan fakat isti’dâdı olmadığı için vazgeçen basit adı bir genç veya hayatını hakikat yoluna feda edecek, Nesli Atiye bir zafer ve fedakârlık numunesi katacak hakiki bir insan diye” kendini tarif ediyor.

YAZMAYA ORTAOKULDA BAŞLADI

Cemil Meriç ortaokuldan itibaren önce yerel gazetelerde, sonra dergilerde ve ulusal gazetelerde yazan, tercümeler yapan birisidir. Fakat kitabı “Bu Ülke” bir anlamda Cemil Meriç’in; Hint’i anlattığı Bir Dünya’nın Eşiğinde diye sonradan isimleştirilen kitabını saymayacak olursak en önemli kitaplarından belki de ilkidir.

Rus Romancılar, “Hepimiz Gogol’un paltosundan çıktık” derler. Galiba Abdullah Harmancı’da bunu, “Hepimiz Mustafa Kutlu’nun cebinden çıktık” diye tevil etti, Türkçeye çevirdi. Bu anlamda belki Cemil Meriç’in sonra yazdığı bütün kitapları Bu Ülke’nin paltosundan ya da bir başka deyimle cebinden çıkmıştır denilebilir. “Bu Ülke” onun bütün kitaplarının çekirdeğidir. “Bu Ülke” ile ilgi bir tanımlamasında “Eğer Bu Ülke olmamış olsaydı, muhtemelen bundan sonra yazacağım bir sürü kitap yazılamazdı” diyor. İlk defa 1974 yılında yayınlanan “Bu Ülke” 1985’e kadar beş baskı yaptı. 1985’de anlaştıkları yayınevi ise bugüne kadar altmış beşinci baskıya ulaştı.

NEF’İ GİBİ CMİL MERİÇ DE İDAMLA YARGILANDI

Beş bölümden oluşan Bu Ülke, “Siham-ı Kaza” diye başlıyor, “Biz ve Onlar” diye devam ediyor. Siham-ı Kaza Türk edebiyatının en büyük şairlerinden Nef’i’nin bir anlamda “Kaza Okları” diye tercüme

edebileceğimiz meşhur hicviyeleridir... Nef'i'nin başına gelenlerin bir bölümü Cemil Meriç'in de başına geliyor. Nef'i hicviyelerinde babasından başlayarak dönemin sultanlarına kadar herkesi tenkit ediyordu ve bunu hayatıyla ödedi. Cemil Meriç de iyi bir hiciv ustası, iyi bir tenkitçi ve henüz yirmi üç yaşındayken idamla yargılandı. Bundan kısa bir süre sonra da 1939'da, Hatay Türkiye'ye iltihak etti.

ŞİİRİ VAR ŞAİR DEĞİL, ROMANI VAR ROMANCI DEĞİL!

Cemil Meriç şiir yazıyor ama şair değil. Basılmış şiir kitabı yok. Şöyle bir öyküsü var: "Henüz on bir yaşındayken, yazdığım ilk şiirimi Dar-ül Muallim mezunu edebiyat öğretmenime gösterdim. Şiiri okuduktan sonra, yarım saat o şiirim aleyhinde nutuk çekti, beni sınavta paçavraya çevirdi. Yetmezmiş gibi gidip babama beni şikâyet etti."

Cemil Meriç babasının kendisine bir ayar verdiğini, öğretmenin bu davranışından sonra başka kabiliyetlerinin ortaya çıktığını ve resim yapmaya başladığını anlatıyor. Ve iki hafta da bir defter dolduracak kadar şiir yazdığını da anlatıyor. Peki, Cemil Meriç bir romancı mı? Hayır, romancı değil ama roman denemeleri var. Ve hem Türk romanını hem de dünya romanını çok iyi biliyor. Mesela, "Ben Ahmet Mithat Efendi'nin çocuğuyum" diyor. Ahmet Mithat Türk romanını en fazla halka indiren, en fazla yazan ve üreten, Türk edebiyatının en önemli yazarlarından ve romancılarından birisidir. Dolayısıyla Cemil Meriç'in bir romancı boyutu da var. Otuz sekiz yaşında göz ameliyatı için Paris'teki Kenzven hastanesinde gittiğinde burada yedi-sekiz ay geçiriyor ve orada 'Kenzven Geceleri' diye bir roman denemesi olmuş. Formel anlamda sosyolog da diyemeyiz ama hem dünya sosyolojisini hem de Türkiye sosyolojisini iyi bilen biridir. Bir kitabında dediği gibi ilk sosyolog, ilk sosyalist; şair tabiatlı, şiir yazar, romana yatkın birisi olduğunu söyleyebiliriz.

MERİÇ'İ

ETKİLEYEN KONYALI

Cemil Meriç 1966 yılında bir Konya yolculuğu yapmış. Burada tanıştığı bir insan Cemil Meriç'e "Sen kimsin, zaten bizden değilsin" diyor. "İlk defa kendi-

min dışında birisiyle temasım o Konya yolculuğunda bana (Sen bizden değilsin) diyen o gençle oldu" diye anlatır.

ON YEDİ YAŞINDA AVRUPALI YAZARLARI TAKİP EDERDİ

Henüz on yedi yaşında Antakya'da lise öğrencisiyken, Andre Gide'in çıkardığı dergiye abone olarak takip etmiştir. Aynı yıllarda iki Fransız ve bir Türk gazetesine de abonedir.

HAYATIN KIYICILIĞINDAN KİTAPLARA SIĞINDI

Meriç, Balkan savaşları döneminde Hatay'a göç eden bir ailenin üçüncü çocuğudur. Arkadaşları genel olarak onu itip ötekileştirince, "Bende kitaplara ve kütüphaneme sığındım" diyor. Durum, yaş ilerledikçe de değişmiyor, "Hayatın kıyıcılığından ancak kitaplara ve kütüphanelere sığınarak korunabildim. Aslında gönlümden geçen, (miskinler tekkesi) dediğim o fildişinde kalmak ve yaşamak değildi. Gelin görün ki gözlerimin olmaması beni buna mahkûm etti" diyor.

MADDECİLİKTEN KÜLTÜRE VE İRFANA YÖNELDİ

"İmandan şüpheye, şüpheden inkâra, inkârdan maddeciliğe benim yolculuğum. Bütün bir gençliğim Allah'sız çöllerde akan bir ırmaktır. Marks'ın ve şakirtlerinin bendeki etkileri budur " diyor. Meriç o maddecilik kısmında kalmayıp bu sefer kültüre, kültürden de irfana dönmeyi başarabilmiş bir insan. Acaba gözlerini erken yaşta kaybetmemiş ve üretebilecek bir insan için erken olan yaşta vefat etmemiş olsaydı yolculuğu nereye kadar devam ederdi, onu bilmiyoruz. Ama gözlerini kaybettikten sonra yazdığı eserleri bize bu konuda fikir veriyor.

STALİN'İN KİTABINI TERCÜME ETTİ

Lise üçüncü sınıfta Madde ve Kuvvet'i okuyor. Fransızlar onun varlığını sorun olarak görüp liseyi bitiremeyince gittiği İstanbul'da Nazım Hikmet ve Kerim Sadi ile tanışıyor. On yedi-on sekiz yaşın-

dayken Stalin'in Teori ve Pratik'ini tercüme ediyor. Aynı dönemde batılı bir yazarın maliye ile alakalı dört yüz sayfalık bir kitabını tercüme ediyor ama kendi adına basılmadığı gibi tercüme parasını da alamadığını, kitaplarında yazıyor.

Yargılandığı mahkemede Marksist olduğunu söylemiş ama bununla ilgili "Mahkemede Marksist olduğumu söylediğim dönemde henüz bir işçinin elini bile sıkmamıştım. Marksist oluşum tümüyle teorik olduğu gibi Türkçülüğüm de tümüyle teoriktir" diyor.

Meriç on sekiz yaşını tecessüsün yıldızlara yelken açtığı, fetih ve macera çağı olarak tanımlıyor ve "On dokuzunda putperesttir insan" diyor. Çocukları ve gençleri anlamak için bunlar bize ipucu olabilir.

CEMİL MERİÇ'TEN ÖĞRENECEĞİMİZ ÇOK ŞEY VAR

Bir yazar, "Elimde imkân olsa Bu Ülke'yi okullarda okuma kitabı olarak öneririm" diyor. Hakikaten Cemil Meriç'in kitaplarından hepimizin öğreneceği çok şey var. Eğer bugün yaşadığımız, gençlikle ilgili bir buhran varsa, aydınlar ve entelektüellerle ilgili bir buhran varsa; daha doğrusu bugün düşünce ya da inanç buhranı varsa bu konuda Cemil Meriç bizim için iyi bir referans, iyi bir yol gösterici olabilir. Cemil Meriç'in anlattığı Türk aydını ile yetmiş-seksen sene sonra karşılaştığımız Türk aydını, münevveri arasında çok fazla bir fark yok.

MERİÇ 1920'LERDE

2000'Lİ YILLARIN FOTOĞRAFINI ÇEKMiŞ

Bu Ülke'de çok ciddi anlamda Türk entelektüllerinin, aydınlarının ciddi bir sorgulaması ve eleştirisi var. Bu eleştiri ve sorgulamalar bugün de ne yazık ki geçerliliğini koruyor. Köklerine inememek,

kendi insanına uzak düşmek mesafeli olmak, kendi yaşadığı ülke ve coğrafyanın değerleriyle barışık olamamak, hatta düşmanca bir tavırının olması o günden bu zamana maalesef çok değişmiş değil. Dolayısıyla Cemil Meriç 1920'lerde, 30, 40'larda aslında 2000'lerin Türkiye aydın ve entelektüelinin fotoğrafını çekiyor.

İDEOLOJİLER AKLIMIZA GIYDIRILMIŞ DELİ GÖMLEKLERİDİR

Kendisi de söylüyor; Cemil Meriç sağcı mı? Asla sağcı değil. Solcu mu? Hayır, asla değil. Ama büyük bir arayışı olan, büyük varlık sancıları çeken, büyük bedeller ödeyen, kendisini Türk irfanına adayan münzevi ve meraklı, ilgili bir aydın. Kendisi de söylüyor, "Sağ okumuyor, boşuna bağıyorum. Sol diyalogdan kopuk, küskün" diyor. Bir röportajında, "Benim gibi bir adam ne sağcı olabilir ne solcu olabilir. Ben hiçbir kilisenin papazı ve rahibi olamam. İdeolojiler aklımıza giydirilmiş deli gömlekleridir" diyen adamın kendini sağcı ya da solcu olarak ifade etmesi zaten mümkün değil. Çünkü baştan bu ideolojilerin batı kaynaklı olduğunu söylüyor. Bu noktada güzel bir sözü var; "Bir entelektüelin, bir aydının başlıca görevi önce kendi öyküsü ve değerlerini yabancı ve düşman milletlere karşı savunmaktır" diyor. Dolayısıyla Cemil Meriç sağcı, solcu değil ama antiemperyalist olduğu kadar büyük idealleri olan, büyük bedeller ödeyen, kültür ve inanç sancuları çekmiş, Türkiyeli bir yerli aydındır.

MERİÇ'İN GÖZÜNDEN TÜRK AYDINININ ALIN YAZISI

Cemil Meriç "Benim trajedim şu; sevebileceklerim dilsiz, dilimi konuşacaklarla da konuşacak bir lakırdım yok, diyor. "Tanzimat'tan bu yana Türk aydınının alını yazısı iki kelimedede düğümleniyor; aldatmak ve aldatmak" diyor. "1839'dan beri bu ülke su alan bir gemidir" diyor. Dolayısıyla batılılaşma ve çağdaşlaşmaya bakışını anlatıyor. "Avrupa'yı tanımamak gaflet. Avrupa'yı tanıyan ise ülkesinden kopuyor. İşte bizim çıldırtacak çelişkimiz" diyor. Tam da bugünlere denk düşen bir tespit değil mi? Bu günlerde hükümete karşı propaganda olarak, "Türkiye bir doktor, bir mühendis kaybetti, Avusturya, Almanya bir doktor veya mühendis kazandı" diye sosyal medyada yapılmaya çalışılan propagandalar buna örnektir.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BEKİR BİÇER: Sayın hocama derin tahlilleri ve anlatımı için teşekkür ediyorum. Şimdi kapanış konuşması ve plâket takdimi için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanımız Ahmet Köseoğlu'nu kürsüye davet ediyorum.

KÖSEOĞLU; SAKALLI'YA MİNYATÜR SİKKE PLAKETİ TAKDİM ETTİ

AHMET KÖSEOĞLU/TYB Konya Şubesi Başkanı: Bugün çok istifade ettiğimiz bir program icra edildi. Salonda bulunan seçkin dinleyicilerimize programı güzelleştirdikleri için teşekkür ediyorum. Burhan Sakallı hocamıza da teşekkür ediyorum.

Köseoğlu kapanış konuşmasından sonra yazar Burhan Sakallı'ya aslı Mevlânâ Müzesi'nde bulunan sikkenin minyatür plâketini takdim etti. AK Parti Karatay İlçe Başkanı Mehmet Genç, Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, Polatlı eski Belediye Başkanı Yakup Çelik, Akit gazetesi yazarı Hüseyin Öztürk ve TRT İstanbul Radyosu program yapımcısı Saniye Öztürk'e de TYB yayınları takdim edildi.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ

Yazılacak Çok Şeyimiz Var...

26 Haziran 2022

**KİLİSTRA'ya
GİDİYORUZ**

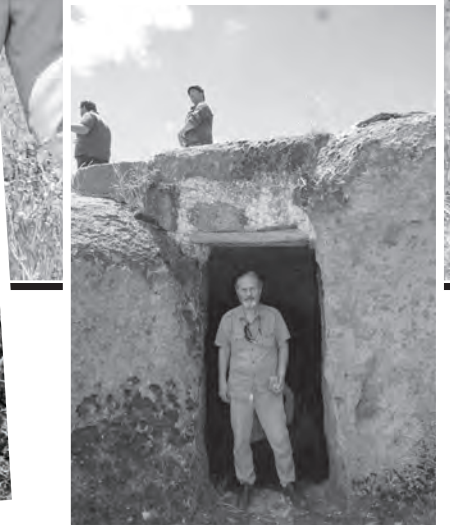

Yazılacak Çok Şeyimiz Var / 2 KİLİSTRA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi tarihi binlerce yıl öncesine uzanan Kiliştra'nın tarihi eser varlıklarını tanıtmak üzere üyeleri ve genç yazar adaylarının katıldığı seyahat tertip etti. Kiliştra yazarları kendine hayran kıldı.

Meram Belediyesi işbirliği ile düzenlenen programda araştırmacı, yazar ve akademisyenlerin yanı sıra genç TYB'lilerin de yer aldı. Heyet bölgenin tarihi eser varlıklarını gezip inceledi.

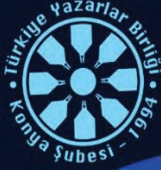
Prof. Dr. Hasan Bahar ve araştırmacı yazar İlker Mete Mimiroğlu ile folklor yazarı İsmail Detseli'nin mihmandarlık ettikleri heyete, Helenistik ve Roma dönemlerinde yoğun yerleşime sahne olup

Erken Hristiyanlık döneminde süratle büyüyen ve Kapadokya'ya benzerliği ile dikkat çeken Kilistra hakkında bilgiler verdi. Kaya Kilise ve şapeller, kaya mezarlar, sarnıçlar, seramik ve şarap atölyeleri, taş köprü ve köy camisini ziyaret eden yazarlar köylülerle de sohbet etti.

Program hakkında bilgi veren TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, "Bir TYB Klasiği olarak, yılda en az bir defa tarihi ve kültürel derinliği olan şehirlere seyahatler düzenliyoruz. Bu yıl yakın zamanda üyelerimizin Hatay'ı görüp tanınması için program icra etmiştik. Konya'mızın da gezilip görülecek, yazıya dökülecek çok bölgesi var. Bu sebeple de yılın ikinci seyahatini Meram ilçemize bağlı Kilistra'ya düzenledik. Bilhassa genç yazar adayı arkadaşlarımızın bu seyahatte aramızda olmaları çok önemliydi. İmkânlar dâhilinde bu tür seyahatlerimiz devam edecek" dedi.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Doç. Dr. Birgül ALICI

TÜRKİYE'DE ANİMASYON SİNEMASI

Düzenleyen: Zafer KARAKUŞ

2 Temmuz Cumartesi 14:00

KATKILARIYLA

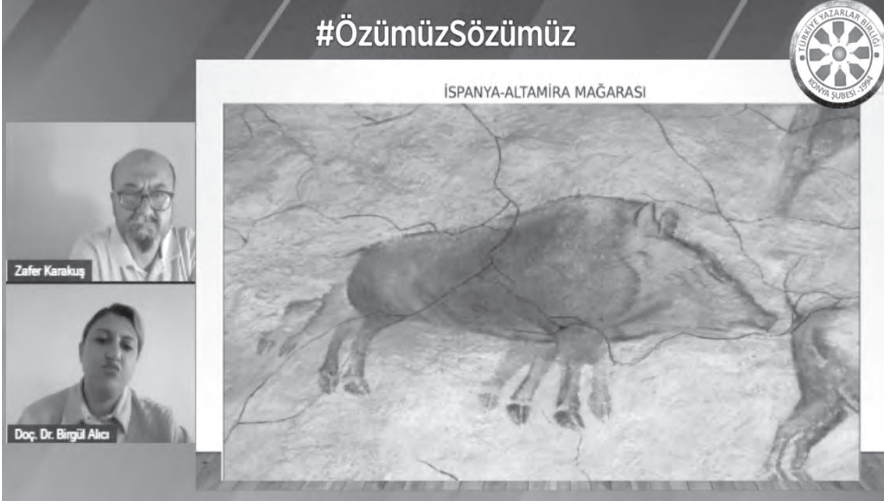

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Türkiye’de Animasyon Sineması

ZAFER KARAKUŞ/Düzenleyici: Sayın seyirciler; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin düzenlediği çevrim içi konferansa hoş geldiniz. Bugünkü programımız aslında hem salon hem de canlı yayın olarak planlanmıştı. Fakat konuşmacımız Doç. Dr. Birgül Alıcı hanımefendinin Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’ndeki yoğun çalışmaları sebebiyle kendisini Konya’da misafir edemedik. Youtube ve Facebook üzerinden yaptığımız canlı yayınlara programımızı icra edeceğiz. Sayın hocam bugün bize Türkiye’de Animasyon Sinemasının tarihi sürecin anlatacak. Ben sözü daha fazla uzatmadan kendisine bırakmak istiyorum. Buyurun hocam, sizi diliyoruz.

DOÇ. DR. BİRGÜL ALICI: Öncelikle Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine, düzenlediği bu program nedeniyle teşekkür ediyorum. Bugün Konya’da olmayı çok isterdim ama hem Fakülte’deki idari görevim, hem de sınav döneminde olmamız nedeniyle seyahat imkânı bulamadım. Ama bir başka programda Konya’da sizlerle olmayı arzu ederim. Öncelikle animasyonun bir tanımını yapacak olursak; hareketsiz nesnelerin, objelerin hareket ettirilmesidir. Bunu televizyonda, sinemada görüyoruz ama birçok platformda da hareketsiz duran nesnelerin, çizimlerin, objelerin hareket duygusu yanılmaması yaratacak şekilde aktarılmasını anlıyoruz. Yani insanlar eski çağlarda da kayalara çizdikleri ardışık hareketlerle bir tür animasyon örneği vermişlerdir.

ANİMASYONUN İLK ÖRNEKLERİ MAĞARA DUVARLARINDADIR

Animasyonu biz ilk defa mağara duvarlarında görüyoruz. İspanya'daki Altamira mağarasını örnek vermek gerekirse; bir yaban domuzuna sekiz dokuz bacak çizerek onun hareketi verilmeye çalışılmış. Günümüzde animasyonların prensibinde budur. Yani hareketin yanılısama duygusu yatıyor. Mağaradaki bu resimdeki sekiz dokuz bacak, domuzun bu kadar bacağı olduğu anlamında değil; onun hareketlerini veriyor. Dikkat ederseniz animasyonda da kare kare hareket ettirme prensibiyle bunun fotoğraflanması veya çizilmesi ve hareket yanılısama oluşturarak aktarılmasını görüyoruz. Dolayısıyla animasyonun ilk örneklerine mağara duvarlarındaki çizimlerde rastladığımızı söyleyebiliriz.

ANİMASYONUN UZUN BİR GELİŞİM SÜRECİ VAR

Peki "Animasyonun tarihi sürecinde animasyon film üretimine nasıl geldik?" Bu soruya cevap arayacak olursak; bu birden oluşmadı. Bizim büyüülü fener dediğimiz, Milattan Önce İkinci Yüzyılda Çin'de gaz lambası ve mercek yardımıyla görüntünün aktarılması, yani boyanmış resmin yansıtılması denemesi karşımıza çıkıyor. Daha sonra kamera Obscura dediğimiz buluşla; kutunun içinde bir yüzeye dışarıdan yansıtılan görüntüyü bir delik açarak yansıtıldı. Yani dıştaki görüntü yüz seksen derece ters görüntü oluşturacak şekilde yansıtıldı. Bunun bulunmasından sonra Thaumatrope dediğimiz; mesela kuş ve kafesin ayrı görseller şeklinde yer aldığı, sonra bunların ip yardımıyla kuşun kafeste olduğunu fark ettiren ve aslında göz yanılısama olan deneyler yapıldığını görüyoruz.

ZAFER KARAKUŞ: Günümüz animasyon sürecine nasıl gelindi hocam;

BUGÜNKÜ ANİMASYON SÜRECİ NASIL BAŞLADI?

BİRGÜL ALICI: 1832'de Oseph Antoine Ferdinand Plateau tekrar eden çizimler ve parça parça ortaya çıkan hareketlerde Fenakistiskop dediğimiz aleti geliştirdi. Bundan sonra da bizim bir anlamda oyuncaklar dediğimiz icatlarla, bugünkü animasyona giden süreç başladı. Bunların içinde günümüze en yakını olan, her sayfaya bir görüntünün çizildiği ve bunun sayfalar değıştikçe hareketli algılandığı Flip

Book görselini 1868 yılında John Barnes Linnett icat etti.

ZAFER KAKARKUŞ: Peki hocam fotoğrafın animasyon sinemasına katkısı oldu mu?

FOTOĞRAF TÜFEĞİ BİLE İCAT EDİLDİ

BİRGÜL ALICI: Fotoğraf icat edildikten sonra animasyon alanındaki çalışmalar hız kazandı ve resimlerin yerini fotoğraflar aldı. Emile Reynaud altmış sekiz tane fotoğraf makinasını yerleştirip

atın hareketini bu makinalarla fotoğraflayıp bunları peş peşe vererek Praxinoscope dediğimiz buluşuyla hareketlilik duygusu oluşturdu. Sonra Eadweard James Mubridge 1877'de yirmi dört makineyle yirmi dört poz çekerek bunu geliştirdi. En son 1882'de Etienne Jules Marey fotoğraf tüfeği dediğimiz, saniyede on iki fotoğraf çekebilen makineyi icat etti. Bütün bunlar aslında birbirini besleyen buluşlardır. Emile Reynaud'un 1889'da bulduğu Optik tiyatro var ve beyaz perdeye aktarma yönünde bir yenilik katıyor. Edison'un geliştirdiği Kinetoscope sinemanın temelini atmış ama Lumière Kardeşler Sinematograf cihazını geliştirip 1895 tarihinde Indian Du Grand Cafe'de gösterim yapınca sinemanın mucidi kabul edildi.

ZAFER KARAKUŞ: Çizgi filmlerle animasyon arasında bir bağ var mı?

ÇİZGİ FİLM ANİMASYONUN BİR DALIDIR

BİRGÜL ALICI: Animasyon filmle çizgi film çok karıştırılıyor. Çizgi filmi animasyon zannedenler var. Aslında çizgi film animasyonun bir dalıdır. Çizgi filmde çizimler hareketlendiriliyor. Ama animasyonda birçok tür giriyor işin içine. Canlandırma film daha başkadır.

Teknoloji sayesinde animasyon çok çeşitlendi, yelpazesi genişledi, Önce Miki Fareler, daha sonra 1920'li yıllarda endüstri anlamında animasyondan söz edilme adına kıvılcımlar görüyoruz. 1930'larda

Hot Disney'in popülerleşmesi Türkiye'deki animasyon sinemalarında gösterilmesi, karikatür sanatçılarımızın ilgi duyup ticari anlamda bu alana yönelmesiyle gelişen bir süreç var. 1930'larda Dünyada Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler'le başlayan uzun metrajlı animasyon film denemeleri var.

DİJİTALLEŞME ANİMASYONU DA GELİŞTİRDİ

Rotoskop tekniği, kâğıda çizim derken bilgisayar teknolojisinin 1990'larda gelişim göstermesiyle ilk uzun metrajlı üç boyutlu animasyon filmine geçtik. Dijital teknolojiye geçtik. Bu sayede türlerimiz genişledi. Çok farklı teknolojiler kullanılmaya başlandı. Dijital teknolojiyle cep sineması başladı. Dijitalleşme, DVD teknolojisinin gelişmesi evde de artık sinemanın izlenmesine imkân verdi. Artık sinemaya gitmeden de her türlü sinema izlenebiliyor.

ZAFER KARAKUŞ: Karikatür sanatçılarının animasyona katkılarına dair neler söyleyebilirsiniz hocam?

ANİMASYONU KARİTATÜR SANATÇILARI GELİŞTİRDİ

BİRGÜL ALICI: Animasyona karikatür sanatçıları devlet desteği olmadan kafa yorarak başlamışlardır. Buna da sinemada ilk olarak reklam animasyonlarıyla başlamıştır. Fakat batıya öykündükleri için, kendi sinema dilimizi oluşturma ve geliştirmede yetersiz kaldılar. Animasyonun Türkiye'de gelişmesine çok katkıları var ama kendi dillerinde ve kültürlerinde değil de batıdaki hicvi, batıdaki dili kullanmaları, bizdeki Japon animelerinde olduğu gibi daha kültürel bir çizgi yakalayamamış olmaları noktasında çok eleştiri aldı.

YALÇIN VE ARAL AVRUPA'DA EĞİTİM ALDI

Yalçın Çetin, Oğuz Aral gibi karikatür sanatçıları bu alana ilgi duyup kendilerini geliştirmek için eğitim almak üzere Avrupa'ya gittiler. 1951 yılında Amerika'dan dönen yapımcı Turgut Demirağ Evvel Zaman İçinde'yi yaptı ve bu eser ilk uzun metrajlı animasyon filmimiz olarak kabul edilir. Sonra 1960'larda animasyon üretimimiz gelişme gösterdi. TRT, 1968'de yayına geçtiği için; animeler onun öncesinde festivallerde, yarışmalarda gösteriliyordu.

ZAFER KARAKUŞ: Hocam, devletin bu sahaya ilgisi ve desteği ne zaman başladı?

TÜRKİYE'DE DEVLET DESTEĞİ 2000'Lİ YILLARDA BAŞLADI

BİRGÜL ALICI: “Her ülke animasyonlarla kendi kültürünü yarken neden biz de aynı şeyi, yapmıyoruz?” diye sormak lâzımdı. Türkiye’de 2000’li yıllarda tek başına hükümetlerin kurulduğu dönemde yerli yapımların desteklenmesi konusunda önemli mesafeler aldı. Artık çizimlerle uğraşılmadığı, birçok aletin kullanılmadığı, uzun maliyetli süreçlerin yaşanmadığı, birçok şeyin bilgisayarla yapılabildiği bir sürece girdik. 2004 yılında çıkarılan teşvik kanununa animasyon filmleri de dâhil edildi. 2011 yılında da televizyon kanallarına yüzde yirmi oranında yerli animasyon yayınlama zorunluluğu getirdi. Geri ödemesiz destekler, üniversitelerde animasyon eğitimlerinin yaygınlaşması, yayın zorunluluğu bu alandaki gelişime katkı veriyor.

ZAFER KARAKUŞ: Hocam, dünya ülkeleriyle karşılaştırdığımızda bizim animasyon üretimimiz ne seviyededir?

ANİMASYON ÜRETİMİMİZ ÇOK DÜŞÜK

BİRGÜL ALICI: Türkiye’nin animasyon üretiminde dünya pazarındaki payı yüzde sıfır onda bir kadardır. Türkiye’deki yerli üretimlerin yüzde eli sekizini yerli sinema alırken animasyon üretimi yüzde üç oranında kalıyor. Yani oldukça düşük bir animasyon sineması üretimimiz var. Bu noktada istekli olan gençleri de teşvik etmek gerekiyor.

ZAFER KARAKUŞ: Değerli hocam, vaktimizin sonuna geldik. Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyoruz. Umarım ileri zamanda sizi Konya’da misafir ederek, görsellerle de desteklenen bir program yaparız. Hoşça kalın.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Doç. Dr. Ubeydullah SEZİKLİ

BALKAN İLAHİLERİ

Söyleşi

Düzenleyen: Ahmet ÇALIŞIR

23 Temmuz Cumartesi 14:00

Yer: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Balkan İlâhileri

AHMET ÇALIŞIR/Düzenleyici: Saygıdeğer davetliler, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin tertip ettiği Balkan İlâhileri konulu programımızı teşriflerinizden ötürü teşekkür ediyorum. Programın ruhuna da uygun olan tarihi Tantavi Kültür Merkezinde bugün Doç. Dr. Ubeydullah Sezikli hocamız bize, Balkan ülkelerinde yaptığı çalışmalarda derlediği ilahileri anlatacak, bazen de seslendirecek. Bu güzel program öncesinde aldığımız bir haberle müteessir olduk. Yedi Güzel Adam'ın son temsilcisi değerli yazar Rasim Özdenören'i bugün kaybettik Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.

Şimdi Programımızın açılış konuşmasını yapmak üzere Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanımız Ahmet Köseoğlu'nu kürsüye davet ediyorum.

AHMET KÖSEOĞLU:

ÖZDENÖREN EN SON BİZİM PROGRAMDA KONUŞTU

Değerli kültür dostları, hepinizi bu güzel mekanda ağırlamaktan onur duyuyoruz, hoş geldiniz. Bugün programa Rasim Özdenören ağabeyimizin vefat haberini alarak geldik. Çok üzgünüz. İlerleyen yaşına hastalığı da eklenmişti. Rasim ağabeyimizi nazlanarak, ısrar ederek bu yıl TYB Konya Şubemizde çevrim içi program yapmaya ikna etmiştik. Manolya Gürocak hanımefendi Ankara'daki evinde 23 Nisan günü Rasim ağabeyle bu programı icra etti. Burnundaki solunum cihazını program başlayacağı sırada çıkarıp yaklaşık sekiz dakika konuşmuştu. Bu onun son konferansı, son konuşması oldu.

Kendisiyle yıllar öncesine dayanan hukukumuz vardı. Müslümanca düşünmeyi öğreten kitabıyla 1980'li yıllarda tanışmıştık... Daha

sonra kendisini de tanıdık ve 2002 yılında kendisinin biraz da talimat ve katılımlarıyla, belki de o hacimde ilk olan 'Konya Öykü Günleri' adıyla bir Öykü Sempozyumu yapmıştık. Allah rahmet eylesin.

Bugünkü programımızda sahasında uzman olan değerli hocamdan Musikimizi de bir dalı olan ilahi nağmelerin Balkanlardaki etkisini dinleyeceğiz. Kendisine davetimiz kabul ettiği için teşekkür ediyorum.

AHMET ÇALIŞIR: Efendim, Sayın Ubeydullah Sezikli hocamı kürsüye davet ediyorum, buyursunlar.

MUSİKİDE ÇIĞIR AÇACAK KAYIP KİTAP NEREDE?

DOÇ. DR. UBEYDULLAH SEZİKLİ: Efendim, Konya bizim için çok değerli bir şehirdir ve burada olmaktan da son derece mutluyum. Davetleri için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemize teşekkür ederim. Siz kıymetli misafirlerimize de bizi dinleme lütfunda bulunduğunuz için şükranlarımı arz ediyorum.

Kırşehirli Nizameddin İbn Yusuf'un Risale-i Musiki Adlı Eseri ilk Türkçe Musiki risalesidir. Abdülkâdir-i Merâgî'nin de Câmî'u'l-elhân ve Mağâşidü'l-elhân adlı eserleri vardır fakat Câmî'u'l-elhân'da seksen beşin üzerinde atıf yaparak "Bunu Kenzül Elhan'da anlattım" diyor. Ama o kitap elimizde yok. Belki biz İran'da, Bağdat'ta Suriye'de aramakla hata yaptık. Amerika'da, İngiltere'de ya da Fransa'da arasaydık belki bulabilirdik. O kitap bulunursa musiki de bir çığır açılır.

MÜZİKOLOGLARIN DA İÇİNDE MİSYONERLER VAR

Benim iki kardeşim Amerika'dadır. Bir ziyaretimde kütüphaneye gittik. "Türk musikisi ile ilgili eser var mı?" diye sorunca bizi başka bir binaya yönlendirdiler. Orası beş kat, tamamen müzik kütüphanesiydi. Doğu müziğinde en güçlü olanlara birer kat ayırmışlar. Ben o sıralarda imamlar için eğitim seti hazırlamıştım ve o seti orada

görünce şoke oldum. Nasıl takip edip, alıp oraya götürüyorlar? Oryantalistlerin müzik konusunda yaptıkları çok acayip şeyler var. Şu anda yaşayan, bizim çok iyi müzikolog olarak tanıdığımız insanların içinde de çok fazla misyonerlik yapan insanlar var.

AHMET ÇALIŞIR: Efendim, şimdii, Ubeydullah hocamın Bakanlarda hazırladığı ilâhi belgeselinin bir özetini izleyeceğiz ve sohbetimiz bunun üzerine devam edecek.

(Film gösterimi yapıldı)

OSMANLI KUR'AN PATENTLİ SACAYAĞI KURMUŞ

UBEYDULLAH SEZİKLİ: Balkan ülkelerinde Türkçe konuşma bilmeyen insanların Türkçe ilâhiler okuduğunu gördük. Bir medeniyet nasıl bir hâkimiyet kurmuş, bunu yaptığımız bu on üç bölümlük belgesel sırasında çözdüm. Bir sacayağı kurmuşlar, onu da Kur'an'a patentli yapmışlar. Bir şeyin medeniyet olması için önce din lâzım, demişler. Bu dini oturtmak için de ilk yaptıkları şey hanlar hamamlar, insanların yiyip içebileceği gezebileceği alışveriş merkezi bedestenler. Bunlar için de vakıf müessesesi kurmuşlar. Camiler tekkeler daha sonra zaten istesenez de istemesenez de kendiliğinden geliyor. Böyle gittiğiniz coğrafyada sizi bırakmaları çok zor. Kılıçla fethetmediğiniz için sizden vazgeçmeleri çok zor.

DERLEMELER ORALARIN BİZE AİT OLDUĞUNU İSPAT EDER

Bizim ilahilerimizin Arnavutçasını, Boşnakçasını da yazıp okuyorlar. Kendilerine has olan çok güzel şiirleri ve ilâhileri de var. Sadece Yunus Emre'den, Niyazi Mısır'den, Eşrefoğlu'ndan değil; kendi coğrafyalarında yaşayan insanların da önemli eserleri var. Melodilendirip okumuşlar. Kendi içlerinde de bir dinamik var. Yani hepsini bizden almamışlar.

İlim tarafında yazılan kitaplar Osmanlı'da çok yaygın. Yani bir şey Saraybosna'da yazılmışsa İstanbul'da muhakkak bulursunuz. Ama vakıf dediğiniz şey orada yapılmıştır, restorasyonu yani tedavisi de orada yapılır. Bu taşınamayan bir kültürdür. Bir de soyut olan kültür var; tekkelerde yaşayan, ilahiler, gülbanglar gibi... Artık imkânımız var ve bunları şimdi kaydedip getirebiliyoruz. Köprülü'nün dediği gibi; bir gün oraların Türk yurdu olduğunu ispata ihtiyaç duyarsa-

nız yaptığınız en büyük şey derlemelerinizdir. Derleme hem edebiyat açısından hem müzik açısından önemlidir. Bunlar aslında oranın sizinle kaim olduğunun bir delilidir.

MEVLİD-İ ŞERİF BALKANLARI AYAKTA TUTMUŞTUR

Saraybosna'dakilere bazen "Bir gün Osmanlı yurdu olmaktan çıkacağınızı hiç hayal eder miydi dedeleriniz?" diye sorarım ve onlar da "Bırak onu, yirmi sene önce dahi öyle bir şey kimsenin aklına gelmezdi, bunu kimse hayal edemezdi" diye cevap verirler. Dikkat etmezsek bir gün İstanbul'da Konya'da böyle olabilir; bunlar bizim düşüncemizin, hayalimizin dışında şeyler.

Saraybosna'da, Üsküp'te Makedonya'da kime sorarsanız sorun, bizdeki bazılarının karşı olduğu Mevlid-i Şerif var ya? Onlar için çok mukaddes bir şeydir. Çünkü onlar için komünizm süresince Mevlid dini muhafaza eden bir şeydir. Bunu Türkiye'ye hicret edenlerde de görürsünüz. Bayrampaşa mesela; Türkiye'nin en çok Mevlid-i Şerif okunan yeridir. Çünkü o dönem Kur'an-ı Kerim yasak, namaz yasak, cami yasak. Evlerde hep Mevlid-i Şerif o harcı tutmuş.

BİNALAR YIKILIR AMA KÜLTÜR AYAKTA DURABİLİR

Allah korusun; bir gün birisi Mostar'ı bombalayabilir, birisi Üsküp Çarşısını yok edebilir. Ben en son Tiran'a gittiğimde yaklaşık yirmi beş Osmanlı eserinin yok edildiğini gördüm. Peyderpey her şeyi yok ediyorlar. Halveti Tekkesinin yanına kadar ana yolu genişletmişler. Yani "Burayı ben bir dahaki geldiğinde, ortaya refüj yapıp yok edeceğim" diyor. Ama derlemeler öyle değil; aldık geldik ve bizim oldu.

HALVETİLER ÇOĞUNLUKTADIR

Balkanlarda halveti meşrep daha yoğunluktadır. Melamilik de orada kadim kültürdür ve yüzde seksene yakın Melami ağırlıklı ilâhiler derledik. Bektaşî-Alevî köyleri de var ve biz son bir yılda orarlardan da nefesler derledik. Bu konuda çalışmamız devam ediyor.

SES BİR KİMLİKTİR

2000 yılında ikinci defa Balkanlara gittiğimde NATO Kosova'ya harekât başlatmıştı. Ben ekipten önce gitmiştim. Hareket başlayınca sınırı kapattılar, ben de orada kaldım. Olağanüstü hallerde orada mabetlerin ışıklarını yakıyorlar ve sırayla gruplar halinde orada nöbet tutuyorlar. Yakmasınlar, zarar vermesinler diye...

Kalkandelen'deki imam Abbas Yahya benim arkadaşım. O gün yatsı ezanını benim okumamı söyledi. İstanbul tarzında okudum. Bitirip caminin içine döndüğümde yaşlı bir adam ağlayarak yanıma gelip “Senin dedelerin buradan gitmese de biz bu ezanı hür dinleseydik daha güzel olurdu” dedi. Ses bir kimliktir ve o ezan sesi adama bir şeyi hatırlattı. Bizim de Balkanlarda yaptığımız şey bir kimlik derlemesidir aslında. Benim ezana girişim, okuma tarzım o adamı Anadolu'ya, Osmanlı'ya getirdi. Bu kimliği terk etmemek lâzım. Senin okuduğun şeyden adam kim olduğunu çıkarıyor; bundan daha büyük medeniyet olabilir mi? Bunu bırakmak kadar da salakça bir şey olabilir mi?

MUSİKİ CAİZ Mİ DİYENLERDEN YORULDUM

Farabi bin yüz sene önce “Müziğinin ölmesini istiyorsan olduğu yerde bırak” diyor. Yine Farabi “Eğer öteki âleme köprü kurmak isterseniz en renkli ve en sağlam köprüyü size müzik kurar” diyor. Ben ise “Musiki caiz mi?” diyen birisiyle konuşmaktan yoruldum artık. Kur'an'ın kendisi bir musiki zaten. Ezan bir musiki, salâ bir musiki, kıldırduğım namaz bir musiki, çektiğim zikir bir musikidir.

KAPİTALİST DÜNYA O İRFANA GERİ DÖNECEK

İlahileri derleyip okumakla bunu uluslararası bir mecraya, başka bir dünyaya açıyorsunuz. Böylelikle de bunlara tekrar bir dönüş sağlıyorsunuz. Benim inancım şu; insanlık hiçbir şeyden tatmin olmayacak sonunda ve bu kapitalist dünya o irfana geri dönecek. Döndüklerinde de bunlar, bizim derlediklerimiz ellerinde olursa uğraşmalarına gerek yok. Ama ellerinde olmazsa çok kötü.

Bu derleme çalışmalarını TİKA, Kültür Bakanlığı, Telif Hakları ve YTB ile yapmak çok önemli. Bizim devletimiz için, kültür sanat adına söylüyorum; yaptığımız en düzgün işlerden birisi budur. Yıllar geçtikçe daha iyi anlayacağız.

TÜRKÇE YAZILAN İLAHİYİ TÜRKÇE OKUYORLAR

Saraybosna'da Kadiri tekkesinde güfte mecmuasında ilahinin yanına tarih atmışlar. 365 senedir o tekkede o ilahi okunuyormuş. Ne kadar değerli bir şey? Birileri olmayan kültürlerini film sahneleriyle oluşturmaya çalıştırırken bizim var olan kültürümüzü derleyip toplayıp önümüze koymamız abesle iştigal olmasa gerek.

Balkanlarda abdest almadan ilahi okumuyorlar. Çünkü ona başka türlü bakıyorlar. Saraybosna'ya ilk gittiğimde Başçarşı'da kapanma saatine yakın bir lokantaya girdik. Kapatacağını söylese de biz kalabalık olunca ve ben, "Kapıyı kapatın biz içeride kalalım" deyince kadın kabul etti. Yemekten sonra Segâh Şükriye okuyunca kadın gelip, "Sizin bu okuduğunuzun aynısını benim dedem de okurdu" dedi. Ben, benzettiğini söylesem de "aynısı" diye ısrar edip dedesiyle okuyan insanları dükkâna çağırdı, saatlerce kayıt yaptık. Türkçe yazılmış ilâhiyi hiç değiştirmeden okuyorlar. Konya'da, Kütahya'da yazılmış bir eseri Balkanlarda aynıyla bulabiliyorsunuz.

AHMET ÇALIŞIR: Değerli misafirler, kıymetli izleyiciler, programımızın sonuna geldik. Bendeniz bugün Rasim Özdenören ağabeyin ruhuna Aşr-ı Şerif okuyacağım. Daha sonra TYB Başkanı Ahmet Köseoğlu, Mevlevi sikkesinin minyatürize edilmiş biblosunu ve TYB 2021 'İnsanlığa Sözümüz Var' adlı kitabını kıymetli hocamıza hediye edecek. Salih Sedat Ersöz Beyefendi de düzenleyici belgesinin takdimi için kürsüye gelecek. Bugün bizi şereflendirdiğiniz için siz kıymetli misafirlerimize ve değerli çalışmalarını anlattığı için Ubeydullah hocama teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Doç. Dr. Selim ARGUN

DÜNYA MÜSLÜMANLARININ SORUNLARI

Düzenleyen: Doç. Dr. Ahmet AKMAN

6 Ağustos Cumartesi 14:00

Yer: Tantavi
Kültür Merkezi

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

DÜNYA MÜSLÜMANLARININ SORUNLARI

DOÇ. DR. AHMET AKMAN/Düzenleyici: Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Sayın Ercan Uslu, 24. Dönem Konya Milletvekili ve Kızılay Başkanı Sayın Hüseyin Üzülmöz, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, kıymetli hazirun ve ekranları başında bizleri izleyen kıymetli kültür dostları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Buram buram tarih kokan Tantavi Kültür Merkezinin bu güzel ortamında bugün Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Sayın Doç. Dr. Selim Argun Dünya Müslümanlarının Sorunlarını anlatacak. Şimdi açılış konuşmalarını yapmak üzere Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanımız Ahmet Köseoğlu'nu kürsüye davet ediyorum.

KÖSEOĞLU: KÜLTÜREL HAYAT KESİNTİYE UĞRAMAMALI

AHMET KÖSEOĞLU/TYB Konya Şubesi Başkanı: Çok kıymetli misafirlerimiz, bugün yine çok önemli bir konu ve konuşmacı ile bir aradayız. Biz kültürel hayatın kesintiye uğramaması gerektiğine inanıyoruz. Bu inancımıza uygun olarak da her cumartesi icra ettiğimiz konferanslarla tarihe not düşüyoruz. Faaliyetlerimizi ısrarla yapıyoruz. Kültürel hayatın, sosyal ve içtimai hayatın bir kesintiye uğramaması gerektiğini düşünüyoruz. Kıymetli hocamızdan daha fazla istifade edebilmek için sözü daha fazla uzatmayacağım. Hem salonumuzu teşrif eden kıymetli misafirlerimizi hem de ekranları başından çevrim içi olarak bizleri izleyen kıymetli kültür dostlarını selamlıyorum.

AHMET AKMAN: Sayın Köseoğlu'na teşekkür ediyorum ve İl Müftümüz Sayın Ali Öge Hocamızı konuşmalarını yapmak üzere davet ediyorum.

İL MÜFTÜSÜ ÖGE: TYB'Yİ TEBRİK EDİYORUM

DOÇ. DR. ALİ ÖGE/Konya İl Müftüsü: Saygıdeğer Başkan Yardımcımız Selim Argun Hocamıza hoş geldiniz, diyorum ve siz değerli misafirleri saygıyla selamlıyorum. TYB Konya Şubesinin güzel faaliyetlerini sene boyunca devam ettirdiğini memnuniyetle müşahede ediyoruz. Programlarda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bu programlar sadece Konya kültürüne ve ilmine bir değer katmakla kalmıyor. Bugünkü programın başlıından da anlaşılacağı üzere Dünya Müslümanlarına, Dünya insanlığına, Dünyanın tamamına katkı sunan bir etki alanına sahip oluyor. Programımızın hayırlara vesile olması temennisiyle selam ve saygılarımı ifade ediyorum.

AHMET AKMAN: Efendim, Amerika Birleşik Devletlerinde görev yapmakta olan ve şu an aramızda bulunan Ali Tos Hoca Efendiyi Aşr-ı Şerif tilaveti için davet ediyorum.

AHMET AKMAN: Çok değerli çalışmalarını bildiğimiz Doç. Dr. Selim Argun'u konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

ARGUN: TYB KONYA BU İŞİ ÇOK İYİ YAPIYOR

DOÇ. DR. SELİM ARGUN/DİB Başkan Yardımcısı: İki hususta teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum. Birincisi; böylesine önemli bir konuyu, ulus devlet kalıplarıyla düşünmeye başladığımız bir zaman diliminde yeniden bir ümmet vizyonu ile hasbihal etmek üzere gündemle-

rine aldıkları için TYB Konya Şubesi'ne teşekkür ediyorum. İkincisi de; işini çok sıkı tuttuğu, işini iyi takip ettiği ve bu işleri önem vererek organizene ettiği için de TYB yönetimine teşekkür ediyorum. Bizler görevimiz gereği yurt içinde yurt dışında konuşmalara davet ediyoruz. TYB Konya Şubesi yaklaşık yedi-sekiz ay öncesinden başlayıp periyodik olarak programı bize hatırlattı, gerek lojistik anlamda gerekse muhteva açısından disiplinli bir şekilde bu işi organize etti.

DİB'DEN RAHATSIZ OLAN ÜLKELER VAR!

DİB Dış İlişkiler Biriminde mutat olarak yılda, çoğunluğu Müslüman olan ülkelere yüzlerce yabancı heyet ve delegasyon misafir ediyoruz. Aynı şekilde biz de Diyanet hariciyesi olarak dünyanın birçok yerindeki toplantılara iştirak ediyoruz. En iyimser ifade ile yılın yüz-yüz yirmi gününü yurt dışında geçiriyoruz. Dolayısıyla dünyanın dört bir köşesinde Müslümanlarla hemhal oluyor, onların dertleriyle hemdert oluyoruz. Onlar da Türkiye'yi, buradaki dini kurumları, inovasyonu merak ediyor "Acaba biz de sizin tecrübenizden istifade ile kendi ülkelerimizde neleri gerçekleştirebiliriz?" sorusunu soruyorlar. Yabancı öğrencileri Türkiye'ye getiriyor, Uluslararası İmam Hatip liselerinde, İlahiyat fakültelerinde okutuyoruz. Avrupa'da doğmuş büyümüş liseyi bitirmiş millet varlığımızın çocuklarını da Türkiye'ye getirip İlahiyat okutuyoruz. Sonra onları doğdukları ülkelere gönderip orada Diyanet İşleri Başkanlığı emrinde istihdam ediyoruz. Yabancı, yani konuk öğrencileri de aynı şekilde adeta bir yirmi yıllık yatırımdan sonra memleketlerine gönderiyor, ülkelere üst düzey görev almalarını sağlamaya çalışıyoruz. Bizim bu faaliyetlerimizden çok rahatsız olanlar da var. En son Fransa Cumhurbaşkanı Sayın Macron "Türkiye'nin Arnavutluk'taki Müslümanları Türkleştirmesinden rahatsız olduklarını" söyledi.

BİRİNCİ BÜYÜK TEHLİKE İSLÂM KARŞITLIĞI

Tarihte İslâm'ın varlığına kasteden büyük meydan okumalar olmuş; Haçlı savaşları Moğol istilaları bunlardandır. 19. yüzyıl ise sömürge dönemi gibidir. Bunların hepsine karşı İslâm medeniyeti bir duruş ortaya koymak suretiyle, ulemanın bu problemleri iyi okuyabilmesi algılaması neticesinde varlığına kasteden, fiziki olarak İslâm medeniyetini ortadan kaldırmak isteyen her türlü saldırıya cevap verebilmiştir. Bugün de aynı şey geçerli. Günümüzde Müslümanların yaşadıkları meydan okumaları bir gözden geçirelim. Bunların bir

kısmı medeniyet içi meydan okumalar, bir kısmı da medeniyet dışı meydan okumalardır. Yani bir kısmı hariçten gelen tehlikeler, bir kısmı da bizim kendi içimizdeki problemlerdir. En önemlisi İslâm karşıtlığı problemidir. İslamofobi ifadesi tam olarak İslâm karşıtlığını ifade etmiyor. Çünkü İslamofobi ifadesi, korkulması normalmiş gibi görünen fobilerden üretilmiştir.

İSLÂM KARŞITLIĞINDAN KİMLER BESLENİYOR?

Amerika'da Cair Amerika adlı bir düşünce kuruluşu var. Bu kuruluş, geçen yıl Amerika'da bine yakın kuruluşun İslâm karşıtlığı faaliyeti yaptığını tespit etmiş. Bunların arasında üniversiteler, büyük medya outletleri, düşünce kuruluşları, görsel medya şirketleri ve sosyal medya şirketleri de var. Peki, bu kuruluşların bütçesi ne kadar? Yüz milyar dolar. Peki, bu fonu kim neden İslâm aleyhine faaliyet yapmak üzere fonluyor? Bu önemli bir sorudur. Bunların ürettikleri işlem hacmi de bir buçuk milyar dolar. Sadece Amerika'dan bahsediyorum. Neden ve kimler İslam karşıtlığından besleniyor? Bu işten kim istifade ediyor?

İSLÂM ÜLKELERİNDE BİLE İSLÂM KARŞITLIĞI VAR

İslâm karşıtlığı maalesef bundan yirmi yıl önce olduğu gibi Batı ülkelerine hasredilen bir kavram olmaktan çok öteye geçti. Sadece Batı Avrupa'da değil, İslâm karşıtlığı artık İslâm ülkelerinde de var. İslamofobi Müslüman ülkelerde de var. Bakın bu yakın tarihimizde müşahede etmediğimiz bir meydan okuma ve bir büyük problemidir. Avrupa'daki İslâm karşıtlığı ve İslamofobiyi özel olarak ele almamız gerekiyor. Çünkü bu işten en çok zarar gören kurum Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Avrupa'da bizim aleyhimize gece gündüz haberler yapılıyor. Sadece Alman medyasında bir haftada altı yüz haber tespit ettik. Çok büyük bir sektör var; medya Diyanet aleyhine fonlanıyor. Türkiye aleyhine Türkiye'deki İslâm telakkisi ve tasavvuf karşıtı yayınlar yapılıyor. Türkiye'deki İslâm anlayışından Avrupa'daki bir mahfil çok rahatsız.

TÜRKİYE'NİN DURUŞUNDAN KORKUYORLAR

Avrupa'da Fransa DEAŞ'a en fazla militan gönderen ülke ve Fransa'da on milyon Müslüman var. Yani bu manada Avrupa'da bir numaralı ülkedir. "DİB Avrupa'ya İmam göndermesin" diye bize açık açık söylüyorlar. "Bizim sadece Almanya'da bin tane camimiz

var. Bu camilere Türkiye'den imam göndermezsek buralarda kim imamlık yapacak? İşte selefi ve vahhabi çizgideki insanlar gelecek, oradaki gençlerin aklına girecek; bunlardan bir kısmı Fransa'da olduğu gibi şiddeti referans alan terör örgütlerine katılacak. Bu sizin iç güvenliğinize hanel getirecek. Diyanetin varlığı sizin din güvenliğinizin ve toplumsal güvenliğinizin bir sigortası, bunu neden görmek istemiyorsunuz?" diyoruz. "Biz bunu görüyoruz, ama sizin İslâm yorumunuz, sizin siyasi duruşunuz bize göre daha tehlikeli" diyorlar. "Siz iddia sahibi bir ülkesiniz. O iddianızdan dolayı bize göre DEAŞ'a katılanlardan daha tehlikelisiniz" diyorlar.

İMAMLARIMIZI İSTEMİYORLAR

Oryantalizmin literatüre iki yeni katkısı oldu, iki kavram ihlas ettiler. Birincisi Konsüler İslâm, yani Konsolosluk İslâm'ı. Buna karşılar. "Bir Müslüman ülkenin Maliye Bakanlığı bordrosunda ismi olan, maaşı olan bir imam gelip bizim ülkemizdeki vatandaşlarımıza imamlık yapmasın" diyorlar. Nitekim Fransa 2023'ten sonra Türkiye'den imam almayacağını açıkladı ve bizim Fransa'da 256 tane camimiz var. Avusturya geçen sene iptal etti, Almanya ile görüşmelerimiz devam ediyor. Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde bir ortak kararın olduğunu görüyoruz. Konsolosluk İslâmı olarak ifade ettikleri din görevlilerimizin, bay ve bayan olmak üzere oralarda görev yapmalarını istemiyorlar.

Oryantalizmin geliştirdiği ikinci kavram da Avrupa İslâm'ı kavramı... Bundan kasıtları ne? "İslâm'ın farklı yorumları var. Bizim de bir İslâm yorumumuz var; Fransa İslâm'ı, Alman İslâm'ı, Avusturya, Belçika İslâm'ı" diye; İslâm'ın evrensel ruhuna ve özelliklerine taban tabana zıt bir İslâm anlayışını yaygınlaştırmaya çalışıyorlar.

İSLÂM KARŞITLIĞINI FONLAYAN İSLÂM ÜLKELERİ VAR!

İslâm karşıtlığının Avrupa'daki tezahürlerinden bir tanesi de camilerimize yönelik saldırılar. Geçen yıl binin üzerinde vandalizm hadisesi yaşadık. Camları kırıyorlar, üzerine gamalı hac işareti yapıyorlar, çok affedersiniz ismini burada zikretmek istemediğimiz hayvanın başını kesip mihraba koyuyorlar, imamlarımızın arabalarına zarar veriyorlar. Avrupa'da, Amerika'daki Müslümanlar, özellikle hanım kardeşlerimiz artık kendi kimlikleriyle toplum içerisinde rahat bir şekilde yaşayamaz hale geliyorlar. Onların görünür olmasını istemiyorlar. Sadece imamlarımıza yönelik değil. İmam

yetiştiren okullarımızı da kapatmak istiyorlar. İslâm karşıtlığı sistematik hale geldi. Cair Amerika Başkanının söylediği acı bir şey var; “Hocam onlar görevlerini yapıyor, bunda bir şey yok. Bizi asıl üzen; bu 100 milyon doların bir kısmının bazı İslâm ülkeleri tarafından fonlanmasıdır diyor” Dünya geneli için söylüyorum; İslâm karşıtlığı Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin tek başına çözebileceği bir problem değil.

İslâm karşıtlığının doğduğu yer Avrupa’dır ve bununla mücadele de yine Avrupa’dan başlamalıdır. İslam karşıtlığı ile mücadele sadedinde çok iyi yetişmiş kalifiye ve adanmış insan gücüne ve önemli bütçeli fonlara ihtiyaç var. Çünkü karşınıza çok büyük bir kitle var. Bunlar algıyı inşa ediyor ve buna karşı topyekün bir mücadele geliştirilmesi gerekiyor.

STK’lara düşen görevler de var ve bunların bir senkronizasyon içerisinde planlı ve programlı bir şekilde yapılması gerekiyor. Yazarlarımıza, şairlerimize, entelektüellerimize, akademisyenlerimize, aktivistlerimize, iş dünyasına, diplomatlara, kamu kurum ve kuruluş temsilcilerine; herkese görevler düşüyor. Bu bir vebaldir.

Asıl büyük tehlike İslâm karşıtlığının normalleştirilmesidir. Avrupa’da artık her söylemde kullanılmakta, parti programlarına bile konulmaktadır. Bizim sesimizi sözümüzü yükseltmemiz lazım. Bana sorarsanız gerçekten Kâht-ı rical var. Bir Avrupalıya hitap edebilecek, entelektüel topluma hitap edebilecek bir din dili inşası, bir dini söylem geliştirebilecek ve yabancı dil ehliyetine haiz çok elemanımız yok maalesef.

KONFORİZM BÜYÜK BİR HASTALIK

Çocuğumuz dil öğrensin, dış ticaret yapsın, daha çok para kazansın, daha konforlu bir hayat yaşasın diyen sorumluluk sahiplerine ve ebeveynlere sesleniyorum. Bizim en büyük problemimizden bir tanesi konforizm hastalığıdır. Rahatça çok alıştık; Konyalılar da çok alıştılar. Daha geniş, daha lüks evler, daha rahat ve konforlu bir yaşam ve hem hastalığını getiriyor.

İslâm karşıtlığı İslâm ülkelerinde de var. Hanımlar başörtüsü taktığı için fiili ve fiziki saldırıya uğrayabiliyorlar. Müslümanların toplumsal kamusal alanda görünebilir olmasından rahatsızlığını pervasızca dile getiren insanlar var. Ellerine imkân ve fırsat verilirse daha fazlasını yapabileceklerini ifade ediyorlar.

İKİNCİ BÜYÜK PROBLEM HİNDUTVA'DIR

Hindutva Hint alt kıta yarımadasında ortaya çıkan bir ideolojik akım ve Hindistan'ı bir tanrı devleti haline getirmek isteyen bir ideolojidir. Şu anda Hindistan'da iktidardaki partinin resmi ideolojisi Hindutva'dır. Kısaca Hindu nasyonalizmidir. Hinduların, aynı Nazilerde olduğu gibi üstün bir ırka, aryan ırkına sahip olduğu olduğuna inanan ve buna inanmayan herkesi ötekileştiren ve onlara yaşam hakkı tanımayan bir ideolojidir. Ve dünyadaki en büyük Müslüman azınlık biliyorsunuz Hindistan'dadır. 400 milyon kardeşimiz var orada. Hidutvalar, kendilerine dünyanın en büyük demokrasisi olduğu şekilde ifade ediyor. Fakat bir ülkede dünyanın en büyük Müslüman azınlığı var ki bunlar Hanefi Maturidi ve Nakşi'dir. Şu anda çok büyük bir tehdit ve tehlike altındadırlar. Bundan sonraki gençliğin gündeminde Hindistan Müslümanlarının dramı olacaktır. Hindutva temsilcilerinin İsrail'in Filistin'de Filistinlilere yaptığından farklı bir şey yok. Aşağı yukarı aynı şeyleri yapıyor, zulmediyorlar. Hindutvaların Nazilerle ve siyonizmle benzerliği ve ittifakı İslâm âleminin ikinci en büyük problemidir. Çok enteresandır Hidutvaların da arması, Naziler gibi gamalı haçtır.

ÜÇÜNCÜ PROBLEM MİSYONERLİKTİR

Film sahnelerinde Afrika'da yerel kabileden bir beyaz doktorun, hemşirenin, bir beyaz rahibin görev yaptığını görürüz. Peki, oraya niçin gidiyorlar? Onlar oraya Dünya Kiliseler Birliğinin fonlaması sebebiyle gidiyorlar. Yani misyonerlikten bahsediyorum. Bu 19. yüzyılda olmuş bitmiş, şimdi böyle nostaljik bir filmlerde konu edilen bir hadise asla değil.

Son yüzyılın nüfus istatistik oranlarını inceleyince, yüz yıl önce Afrika'nın bir ülkesinde Müslümanların oranının yüzde 90-95 iken yüz yıl sonra bu oranın yüzde 40-45'lere düştüğünü görürüz. Yani sistematik misyonerlik ve Hıristiyanlaştırma faaliyetleri hâlâ devam ediyor ve misyonerlik İslâm âleminin en ciddi problemlerinden bir tanesidir. Müslümanlara en büyük meydan okumalardan biridir misyonerler. Katolik kilisesinin, yani Papalığın sadece Afrika'daki misyonerlik faaliyet bütçesinin 250 milyar dolar civarında olduğunu düşünüyoruz. Sadece Katolik kilisesinden bahsediyorum. Orada bir sistem kurdular, hastaneler, kreşler, okullar, üniversiteler açıyorlar. Bir döngü inşa ediyorlar.

Çocuk kreşe gidiyor, zekâ durumuna, ailesinin durumuna bakılıyor. Büyüyünce ilkokul ve ortaokulda Hıristiyan olması şartıyla o okullara alınıyor. Liseyi bitirdikten sonra eğer çocuk zeki ve istikbâl vadediyorsa sömürgesi olduğu ülkeye gönderiliyor. Döndükten sonra da o ülkedeki yönetim kademelerinde üst düzey görevler veriliyor. Orada fikri faaliyetleri daha da yaygınlaştırıyor, yeraltı yer üstü zenginlikleri o ülkedeki batılı şirketlere devrediliyor, sonra da adı Ayşe Fatma olan Katolik, “Fransa, İngiltere benim birinci vatanım diyen” Hıristiyan papazlar meydana geliyor.

İslam bildiğiniz gibi Mekke’de doğmuş, sonra Medine’ye intikal etmiştir ama İslâm Medine’ye geçmeden önce Afrika’ya ulaşmıştır. Afrika İslâm’ın ilk anavatanıdır. Bizim kaynaklarımızda Afrika’dan Müslüman kıta diye bahsedilir. Malî’deki yazma eserler bin küsur yıldan daha fazla eskidir. Afrika Müslümandır, hâlâ Müslümandır ama çok ciddi bir Hıristiyanlaştırma ve misyonerlik faaliyeti yapılmıştır.

19. yüzyılda Avrupa’da dernekler kurulmuş... Victoria Şelalesinin düştüğü yeri ve denize döküldüğü yeri tespit etme komisyonu adıyla, ellerinde haritalarla coğrafi keşifler peşinde olan din adamları, seyyahlar olarak Afrika kıtasına yayılmışlar. Ateşli silahların icadı ile orada büyük katliamlar yapmış sömürge haline getirmişler. Yeraltı yer üst zenginliklerini çalmış, kendi ülkelerine götürmüşler. Sadece Afrika’da değil Latin Amerika’da da aynı durum söz konusudur. Orası da Türkiye’deki, Konya’daki Müslümanları bekliyor.

AFİKALI DİN ADAMLARINI KONYA’DA MİSAFİR EDECEĞİZ

İslâm İşbirliği Teşkilatı, Diyanet İşleri Başkanlığı, TİKA ve Konya Büyükşehir Belediyesi ortaklığında bir önemli proje yapacağız, güz döneminde. Afrika’daki din adamları buraya gelecek, bir süre Konya’nın misafiri olacak. Projeye verdiği destekten dolayı Konya Büyükşehir Belediye Başkanımıza teşekkür ediyorum.

4’ÜNCÜ TEHLİKE ÇİN’İN SÖMÜRGELEŞTİRME FAALİYETİ

Dördüncü problem olarak şu anda Çin’in borçlandırarak sömürgeleştirme faaliyetini zikretmeden geçemeyiz. Özellikle Afrika kıtasında büyük çevre ve altyapı projeleri için finansman sağlıyorlar. Kendi işçilerini getiriyor, oraya yerleşiyorlar. Stratejik liman, havaalanı gibi yerlerin yönetimini ele geçiriyorlar.

GÜNEY AFRİKA VE JAPON ANİMELERİNE DİKKAT EDİN

İslâm âlemi olarak bir kültürel savaşla karşı karşıyayız. K-pop ve Japon animeleri Türkiye’de çok yaygınlaşmaya başladı. Kore dizilerini takip eden ve Kore şarkıcılarına özenen, öykünenler var. Bu problem konusunda da müteyakkız olmamız gerekiyor. Cinsiyetsizlik teması üzerine bir kültür emperyalizminden bahsedebiliriz. Türkiye’ye en fazla misyoner Güney Kore’den geliyor. Bunun iki sebebi var. Birincisi Türkiye ile Güney Kore arasında, onları korumak için 457 şehit vermemizin getirdiği bir yakınlık var. Bunu istismar edip Güney Koreli misyonerleri buraya gönderiyorlar. Güney Korece aynı Türkçe gibi eklemeli bir dil; mesela göz kökünü aldığımız zaman eklerle yeni birçok yeni yeni kelime üretiyorsunuz. Diller arasındaki benzerlikten dolayı iki üç ay içerisinde bir Koreli Türkçe konuşabiliyor.

Ankara’da bir İmam Hatip Lisesinde pazartesi sabahları çocuklar uykulu geliyormuş. Öğretmen araştırıyor, ortaya çıkan sonuç şu; pazarı pazartesiye bağlayan gece Seul’de bir dizi var, sabaha kadar çocuklar onu izliyor ve uykusuz kalıyorlar. Bu görmezden gelebileceğimiz bir problem değil.

NOMOFOBİ BÜYÜYOR

Gençlerimizin problemlerinden bir tanesi, yeni bir kavram olabilir; nomofobi, problemidir. Açılımı No Mobile Phobia yani cep telefonsuzluk sendromu. Nomofobi Avrupa’da intihar sebebi haline geldi. Ailesi tarafından cezalandırılıp telefonsuz bırakılan çocuk intihar edebiliyor, çünkü mavi ekran bağımlısı haline gelmiş. Dünya sağlık örgütüne göre şu anda 300 milyon oyun bağımlısı var dünyada. Dijital eroin dediğimiz sendrome karşı bizim de medikal yardım almamız lazım. Sadece çocuklar değil anne babalar da bağımlı hale gelebiliyor. Herkes kendi ilgi alanına göre akşam yemeğinden sonra sosyal medya ortamlarında şurada burada oyunlarda ömür tüketiyor. Ömür hırsızları bunlar. Dijital bağımlılık, dijital eroine bağımlı olan insanın medeniyet inşa etmesi mümkün olmaz. Bunun büyük bir beka sorunu olduğunu fark etmemiz gerekiyor. Milli güvenlik sorunu olduğunun fark etmemiz gerekiyor.

DİNİ BÜTÜN GİBİ GÖRÜNENLERE DİKKAT EDİN

Ahlâksız dindarlık sendromu önemli diğer bir problem halini aldı. Dini bilginin olması ahlâkı beraberinde mutlaka getirir mi sorusu eskiden beri hep sorula gelmiştir. Bugün makas açığının ara-

landığını görüyoruz. Yani dini bütün gibi görünen insanların ciddi manada ahlâki problemleri olduğunu görüyoruz. Sözümüzün tesir gücünün olmaması bundan kaynaklanıyor. Ben Medeni İlimlerde bir gün rahmetli Tahir Hocaefendi'ye "Etkili hitabetin sırrı nedir?" sormuştum. O da "Ağlayan göz bitmeyen, söz demişti" Dolayısıyla Müslümanların bugünkü temel problemlerinden bir tanesinin ahlâki problem olduğunu görüyoruz. Ahlâki açıdan zafiyeti olan insanların sözünde bir tesir olmaz. Bakın bu iddia meselesi çok önemli. Avrupa bize niye saldırıyor, diyoruz ya; "Siz iddia sahibisiniz" diyorlar biz iddiamızdan vazgeçtiğimiz gün bizi Avrupa Birliği'ne alırlar, bundan hiç şüpheniz olmasın.

MEZHEP TAASSUBU BÜYÜK PROBLEM

Mezhep taassubu çok büyük problem. Irak'tan ben yeni döndüm. Felâket vaziyetler. Sünni-Şii ayrılığı yani Sünni Araplar Şii Araplar, Kürt Şiiler Kürt Sünniler, Sunni Türkmenler Şii Türkmenler olarak 6 kategoriye ayrılmışlar. Mezhep taassubu, tefrika, ayrılık, iç savaşlar, iktidar mücadeleleri, zorunlu kitlesel göçler, yabancı düşmanlığı, dini istismar hareketleri (fetö gibi) dinler arası diyalog faaliyetleri, bir Protestan İslâm anlayışı; bunun yaygınlaştırılması buna yönelik çalışmalar var. Bizim bunlara karşı da müteyakkız olmamız gerekiyor. Şiddeti bir hak arama yöntemi olarak gören tekkirici anlayışın da yaygınlaştığını görüyoruz. Bunlara karşı yeni nesil mücadele yöntemlerini geliştirmemiz lâzım. Sözlerimi burada tamamlıyor, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

AHMET AKMAN: Sayın hocama kıymetli konuşmalarından ötürü teşekkür ediyorum. Kızılay Başkanı Sayın Hüseyin Üzülmez'i, özel tasarlanmış Mevlevi destar minyatürünü Sayın Argun'a takdim etmek üzere kürsüye davet ediyorum. Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Ercan Uslu ve TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu'da TYB yayınlarımızı takdim edecektir.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Hülya ERAYDIN ARGUNŞAH

ASRIMIZIN DEDE KORKUT'U MUSTAFA NECATİ SEPETÇİOĞLU

Düzenleyen: Hüzeyme Yeşim KOÇAK

13 Ağustos Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

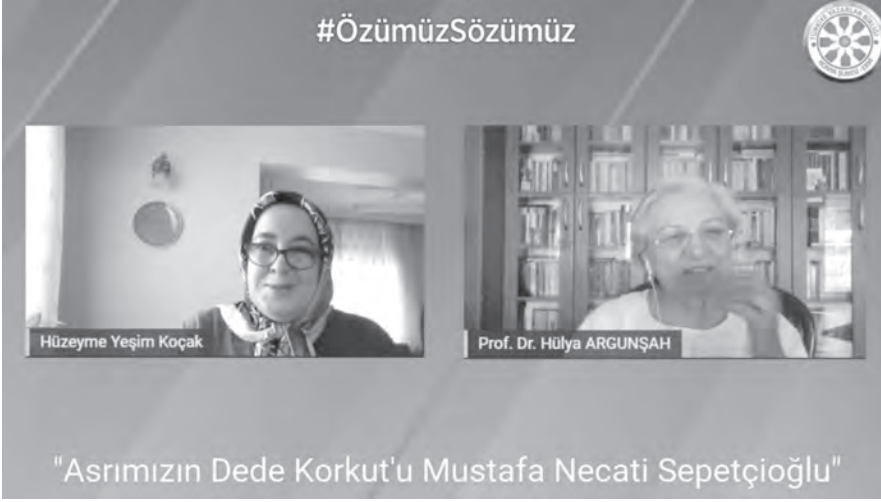

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi'ne

TYB Konya Şubesi'ne

ASRIMIZIN DEDE KORKUT’U MUSTAFA SEPETÇİOĞLU

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK/Düzenleyici: Kıymetli seyircilerimiz, hepinize en derin saygı ve selamlarımı sunarak programımıza başlıyorum. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin düzenlediği bu konferansı çevrim içi yöntemle canlı olarak ekranlarınıza getiriyoruz. Prof. Dr. Hülya Eraydın Argunşah bugün bize, asrımızın Dede Korkut’u olan tarih romanları yazarı Mustafa Necati Sepetçioğlu’nu anlatacak. Ben sözü Hülya Hanıma bırakmadan önce kendisi hakkında kısa bilgiler vermek istiyorum.

Eskişehir’de doğdu. İlk ve Orta öğrenimini İstanbul’da tamamlayıp İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Yüksek Lisans ve doktora çalışmalarından sonra Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim görevlisi kadrosuna atandı. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Doğu Akdeniz Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde misafir öğretim üyesi olarak çalıştı. 2003 Yılında Yeni Türk Edebiyatı Anabilim dalı profesörü oldu. Disiplinler arası çalışmalar yayımlayan uluslararası hakemli bir derginin Türkçe editörlüğünü yürütmektedir. Çok sayıda eseri bulunmaktadır. Ben sözü uzatmadan kendisine bırakmak istiyorum. Hocam, buyurun, sizi dinliyoruz.

TÜRK MİLLETİNİN TARİHİNİ VE KÜLTÜRÜNÜ ANLATIYOR

PROF. DR. HÜLYA ERAYDIN ARGUNŞAH: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesini, düzenli konferanslar dizisi sebebiyle tebrik ediyorum. Bu programa bizi davet ettikleri için de teşekkürlerimi sunuyorum. Konya'da olup, salonda dinleyicilerimizle bir araya gelmek isterdik ama şartlar buna müsaade etmedi.

Ben Sepetçioğlu'nun Çağdaş Dede Korkut olduğuna inanıyorum. Çünkü Dede Korkut Türk milletinin tarihini, kültürünü, anlattığı hikâyelerle geleceğe aktarmaya çalışıyor. Anlatılarında sadece tarih yok, aynı zamanda inanışlar, sosyal hayatla ilişkili konular, hatta düşünüşle ilişkili, bir tür Türk felsefesi diyebileceğimiz, hayata bakış tarzı da dediğimiz, değiştiğinde Türklerin temel değerleri ortaya koyulacak olan bir takım şeyler de var. Sepetçioğlu'nun romanında da Dede Korkut'taki unsurları oluşturan bir takım yapılar buluyoruz. Özellikle tarihi romanları, bugünkü anlayışımız içinde modern destan olarak niteleniyor. Dolayısıyla sadece Dede Korkut'un o anlatı tekniğini, bir romanda bulunan malzemeyi hikâyenin içerisine yedirmesinin ötesinde bize tarihi romanı modern destan olarak düşündürüyor. Ancak üslup açısından çok büyük bir yakınlık olduğunu söylemek mümkün değil. Bir takım farklılıkları var ama tarihi anlat-

ması, yanı sıra Türk milletinin kültürünü, düşünüş tarzını inanışlarını, sosyal ilişkilerini, insanlar arası münasebetlerini anlatması bakımından bir benzerlik olduğunu düşünüyorum. Ve modern destan-tarihi roman ilişkisi kuraarak ben Sepetçioğlu'nun bir Modern Dede Korkut, bir destan anlatıcısı olduğunu düşünüyorum. Dede Korkut gibi Sepetçioğlu'da ne yaptığının farkında.

DESTANLARI MODERNİZE ETTİ

Sepetçioğlu'nu yazmaya iten, model oluşturan şeyin Dede Korkut hikâyeleri olduğunu düşünüyorum. Onun ilk kalem deneyimlerinin içerisinde destanları modernize etmek var. İlkokulda öğretmeni ona Avrupa destanlarını ödev verince Sepetçioğlu kızıyor “Neden Avrupa, Türk destanları yok mu? Ben onları okumak istiyorum” diyor. Öğretmeni de “Evet, var ama onlar her okuyucunun anlayabileceği dille yazılmamış” diyor. Sepetçioğlu o zaman karar veriyor “Bunları ben yazacağım” diye. İlk eserlerinde, yani bizim kendisini tanımamıza bugün daha çok okumamıza vesile olan romanlarından önce Türk destanlarını yeniden kaleme aldığını görüyoruz.

VARMAK İSTEDİĞİ NOKTADA DİĞER YAZARLARDAN AYRILIYOR

Sepetçioğlu için tarihi roman yazmak temel bir iştir. Kendisini bir tarihi roman yazarı olarak tanımlıyor. Onun yazarlık macerasının tanımı için belirlediği temel unsur; bir tarihi roman yazarı olmaktır. Destani unsurlar barındıran, kendi milletinin tarihini yazan bir romancı olmak istemiştir. Ve ne yaptığının farkında bir yazardır. Yani “Ben bir modern yazarım ve tarihi roman yazacağım” diyor.

Sepetçioğlu'nu diğer tarihi roman yazarlarından ayıran şey varmak istediği noktadır. O “Ben modern bir insanım, modernlik göstergesi aslında kendi milletinin tarihini, kültürünü tanımasıdır. Ben bunu yapmaya çalışıyorum” diye düşünüyor ve kendisini bu anlamda görevli görüyor.

TÜRK TARİHİNİ BİR BÜTÜN OLARAK GÖRÜYOR

Türk tarihini bir bütün olarak görüyor. Yani böyle kesintilerle görmüyor. Sevdiği ve sevmediği zamanlar konusunda ayırım da yapmıyor. Yahya Kemal'in de öyle bir fikri vardır. Türklerin Malazgirt zaferiyle Anadolu'ya girişlerini İstanbul'u fethetmek için geliş olarak görür. Sepetçioğlu'da öyle davranıyor Kilit, Anahtar ve Kapı ilk üçlemesinde. Alparslan'ın, hocası sayesinde bir ayağı ta abidelere kadar gider ve onu besler. Diğer ayağı geleceğe açıktır; İstanbul'un fethi fethini düşler. Yani Türk tarihinin o aydınlık açılışının kaynağını aynı Yahya Kemal gibi Sepetçioğlu da Anadolu'ya Malazgirt ile giriş içerisinde görür ve o devamlılık fikrini anlatır.

MEB BASIMEVİNDE 6 AY KALABİLDİ

İstanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü 1957 yılında tamamladıktan sonra Milli Eğitim Basım evine giriyor. Bu dönem önemli; çünkü Bin Temel Eser Serisi var. Basımı için gayret sarf ederken iktidar değişince Sepetçioğlu'nu bu görevden alıyorlar. 6 aylık bir görevi olmasına rağmen Bin Temel Eserin hazırlanması açısından önemli bir başlangıç yapıyor. Bu defa Tercüman'ın Binbir Temel Eserini hazırlıyor. Bunlar Türk kültür hayatı için çok önemli faaliyetler.

TÜRK-İSLÂM SENTEZİNE İNANIYOR

Türkçe öğretmeni Kadri Özyalçın, Liseden Necip Fazıl onun üzerinde ruh ve mana iklimini oluşturan, izler bırakan isimlerdir. Başka isimler de eklenebilir, mesela Atsız'ı söylemek gerekiyor. Haydarpaşa Lisesi'nde Necip Fazıl Mustafa Necati'nin velisidir ve Edebiyat Fakültesine gitmesi konusunda büyük etkileri ondan aldığını söylememiz mümkün. Özellikle tarihi roman yazmak açısından Atsız çok önemlidir. Atsız'dan ayrılan tarafı da; Sepetçioğlu Türk İslam sentezine inanıyor. Yani Türklerin İslâm'la tanıştıktan sonraki tarihleri üzerinde durmasını sebebi odur.

Türk ocaklarına eşi Muazzam hanımla beraber gittiklerinde Hamdullah Suphi'yi dinleme şansı elde ediyor. Suphi'nin özellikle hitap tarzı, çok temiz ve güzel Türkçe kullanıyor olması onu etkiliyor. Bu yüzden yazılarında temiz bir Türkçe kullanma konusunda dikkatli olduğunu, bunun Hamdullah Suphi'den geldiğini söylüyor. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde 1950-60'lı yıllarda Kaplan'lardan Reşit Rahmeti'ye, Caferoğlu'ndan Timurtaş'a kadar çok geniş bir kadro var. Onlardan ders alma fırsatı olmuş. Buna gezilerini de eklediğiniz zaman Sepetçioğlu'nun roman dünyasını oluşturan kültürel birikimi tamamlanmış oluyor.

Eşi Neriman Muazzam Hanım Konya doğumlu ve Selçuk Üniversitesi Marşı'nın güfte yazarıdır. Yazardır aynı zamanda; çocuk kitapları yazdı. 10 civarında çocuk kitapları var.

HAYAL EDEREK DEĞİL ÇALIŞARAK YAZDI

Sepetçioğlu çalışarak yazıyor, sadece hayal ederek değil. Tarihsel dönemi pek çok kaynaktan öğreniyor, sonra kurguluyor ve romanın

geçtiği coğrafyayı mutlaka görmek istiyor. Orada yaşamak, o atmosferi solumak istiyor. Eserlerine bunun da önemli bir katkısı olduğunu söyleyebiliriz.

YAZAR EVLERİ MÜZE YAPILMALI

Ben de epeyce bir dünya seyahati yaptım. Hem Asya'da hem Avrupa'da; mesela Azerbaycan'da gördüğüm ve beni etkileyen önemli şeylerden bir tanesi yazar evleridir. Yazarların bir dönem ya da hayatları boyunca kaldıkları evleri, eşyaları her neyse onları da koruyarak müze haline getirmişler. Zile Belediyesi de bu konuda girişimde bulunmalı, Sepetçioğlu gibi bir yazarı benimsemeli.

SEPETÇİOĞLU ÇAĞLARI KONUŞTURUYOR

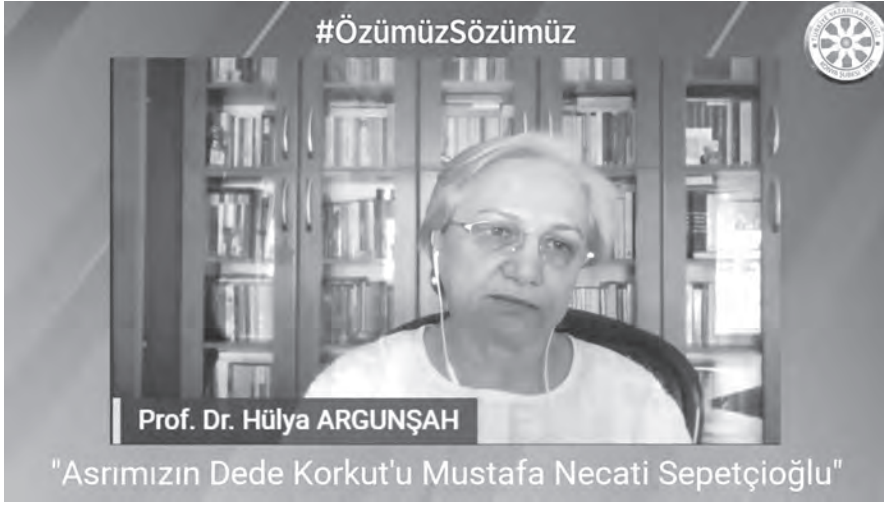
Sepetçioğlu şimdiki zamanı, benzetmem biraz abartı olabilir ama bir rasat kulesi gibi görüyor. Geçmişe ve geleceğe baktığı bir rasat kulesi... Buradan bakarak geçmişteki ve gelecekteki çağların, Türk milletinin çağlarının konuşmasını anlatıyor, çağları konuşTURUYOR diye düşünüyorum.

İDEALİNDEKİ SERİYİ TAMAMLAYAMADI

Emekli olduktan sonra milletin tarihini anlatan bir seri yazmak için plan yapıyor ve 25 kitap düşünüyor. Bu 25 kitaptan oluşan nehir romanı bitirdiğini söyleyemeyiz. Burada 6 tane kitabın eksik olduğunu söyleyebiliriz.

HAK ETTİĞİ DEĞERİ VEREMEDİK

Biz sanatçılara vefa göstermeyen bir kitleyiz. Sanatçılarımıza hak ettikleri değeri vermiyoruz. Sepetçioğlu da hak ettiği değeri görmemiştir. Aslında bizim ondan alabileceğimiz öğrenebileceğimiz çok şey var. Sadece tarihi sevmek, milleti sevmek, Anadolu coğrafyasına, kültürüne yakınlaşmak, unuttuğumuz değerleri hatırlamak gibi o kadar çok şeyi ondan öğrenebiliriz ki... Türk tarihi okuyucusu belki onu yeniden keşfedebilir. Sepetçioğlu küstürdüğümüz bir yazar. Biz Türkler de biraz tarihimize de küsmüş görünüyoruz. Sepetçioğlu sayesinde yeniden acaba tarihe uzanabilir miyiz? Sepetçioğlu ile barışabilir miyiz, yeniden tanışabilir miyiz? Çünkü nesiller değişiyor. Bir de Avrupa edebiyatlarında gördüğümüz bir şey var. Nesillerin bir ortak yazarları var. Bir de o kültürü oluşturan, herkesin okudu-

ğu eserleri var. Bizde galiba bu yok. Biz biraz ideolojiler üzerinden bakıyoruz. Oysa bu değerler çoktan eskidi. 12 Eylül hazırlayan süreç içerisinde bu vardı. Bizim artık geçmişimizle, yazarımızla, edebiyatımızla barışmamız ve onları yeniden keşfetmemiz lâzım. Ben Sepetçioğlu'na, bireysel olarak sadece ona değil, pek çok yazarımıza ihanet içinde olduğumuzu düşünüyorum. Onları unutuyoruz, unutulmaya mahkûm ediyoruz. Tanpınar diyor ya hani "Sûkut suikasti" diye. Sessizce bir köşede bırakıyoruz. Ben son zamanlarda Sepetçioğlu eserlerini okuyan bir gençle tanışmadım. Kitapçılarda eserlerini de görmedim. Çok acı bir durum. Sepetçioğlu yeniden keşfedilmeli okunmalı, diye düşünüyorum.

Şayet sorunuz yoksa sözlerimi burada tamamlamayı düşünüyorum.

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK: Hocam çok güzel bir program oldu. Anlattıklarınızdan istifade ettik. Bize vakit ayırıp kıymetli bilgiler paylaştığınız için teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Ali AKPINAR
Vefatının 70. Yılında

BİR İLİM ADAMI OLARAK ÖMER RIZA DOĞRUL

(Yazar, Konya milletvekili)

Düzenleyen: Prof. Dr. Hayri ERTEN
20 Ağustos Cumartesi 14:00

Yer: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

VEFATININ 70. YILINDA BİR BİLİM ADAMI OLARAK ÖMER RIZA DOĞRUL (YAZAR-KONYA MİLLETVEKİLİ)

PROF. DR. HAYRÎ ERTEN/Düzenleyici: Kıymetli misafirlerimiz, hepiniz programımıza hoş geldiniz. Tantavi Kültür Merkezinde yağmakta olduğumuz programı Facebook ve Youtube kanallarımızdan canlı olarak izleyen kıymetli seyircilerimize de saygılarımızı sunuyorum.

Prof. Doktor Ali Akpınar bugün bize Milli Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un damadı olarak da bildiğimiz ilim adamı siyasetçi Ömer Rıza Doğrul'u anlatacak. Yeni Türkçe ile ilk basılan Kur'an meali Tanrı Buyruğu'nun müellifi olan Ömer Rıza Doğrul'u anlatması için eski Konya Müftümüz de olan Ali Akpınar Hocamı kürsüye davet ediyorum.

TANRI BUYRUĞU Ö. RIZA DOĞRUL'UN BAŞYAPITIDIR

PROF. DR. ALİ AKPINAR: Kıymetli hazirunu sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Uzun yıllardır planlı çalışmaları ve seri konferanslarıyla takdiir ettiğimiz Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkan ve Yönetim Kurulu üyelerini de bu gayretleri sebebiyle tebrik ediyorum.

İstikbal hem köklerde hem köklerde. Elbette her dönemin kendine özgü şartlarıyla, eksikleri ve artıları olacaktır. Önemli olan tarihi; ibret almak için, hayatımıza ışık tutmak için okuyabilmektir. Biz de Ömer Rıza Doğrul'u tanırken buna gayret edeceğiz. Ömer Rıza'yı bizim tanımamız, 1996'lı yıllarda Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayınlamış olduğu muhallef eser İslâm Ansiklopedisine Ömer Rıza Doğrul'un başyapıtı Tanrı Buyruğu isimli tefsirinin tanıtım maddesini yazmakla başladı. Bu mesele Ömer Rıza'yı yakından tanımamıza vesile oldu.

ASLEN BURDURLU, MİSİR'DA DOĞDU, KONYA MİLLETVEKİLİDİR

Ömer Rıza 1893 Mısır doğumludur ve aslında Burdurlu bir aileye mensuptur. 1911'de Ezher'den mezun olduktan sonra, genç yaşta Kahire de yayınlanan E's-Siyase ve E'ş-Şab gazetelerinde yazılar yazmış. 1915'te İstanbul'da gazeteciliğe başlamış Tasfir-i Efkar, Tevhid-i Efkar Sebilüreşâd ve Vakit gazetelerinde yazmış. 1925'te Vakit gazetesinde yayınlanan Türkiye-Mısır ilişkileri hakkındaki yazılarından dolayı İstiklâl mahkemesince tutuklanmış, bir müddet sonra da serbest bırakılmış. 1940'da Eşref Edip, İsmail Hakkı İzmirli ve Kâmil Miras ile birlikte çıkarmaya başladıkları İslam Türk Ansiklopedisi ve mecmuasında çok sayıda madde ve makale yazmıştır. 1940-50 arasında Cumhuriyet gazetesinde günlük siyasi yazılar yazmış, İstanbul radyosu için konuşma metinleri hazırlamış. 1947-48 yıllarında Selamet mecmuasını Konya'da haftalık olarak çıkarmış. Ömür yolculuğu 1952'de İstanbul'da sonlanıyor. Mezarı Edirnekapı şehitliğindedir.

İSLÂM KONFERANSINA KATILDI

14 Mayıs 1950'de Demokrat Parti Konya milletvekili seçildi ve Dış İşleri Encümeninde görev aldı. Çok önemseydiği İslam ülkeleri ile kurulan ilişkilere de bu dönemde öncülük etmiştir. 1951'de Karaçi'de toplanan Dünya İslâm Konferansı'na katılan Türk heyetine başkanlık etmiş. Türk Pakistan Kültür Cemiyetine başkan seçilmiştir.

Ömer Rıza bir Osmanlı ve Cumhuriyet Aydınıdır. Osmanlı'da neşv-ü neva bulmuş ama Cumhuriyeti de yaşamış, görmüş ve aktif olarak hayatın pek çok alanında hizmet etmiş bir şahsiyettir.

O DÖNEMİN ŞARTLARINA BAKMAK LÂZİM

O dönemle ilgili bir tespiti paylaşmak istiyorum... Bu insanlar birbirinin devamı ama farklı kulvarlarda kuruluş ve ilerleme aşaması geçiren bir sosyal ve siyasal yapı da yaşamışlar. Bir kere şunu söyleyelim; Osmanlı'nın tekne kazıntısı dediğimiz Kaht-ı rical döneminin aydınlarına bakıyorsanız, zül cenâhayn, yani hem şer'i ilimlerde hem sosyal hatta müspet ilimlerde mahirler. Ömer Rıza Doğrul Arapça'dan çok rahat tercüme yapabilecek bir seviyede dil bilgisine sahip ve Osmanlı aydınlarının geneli Fransızca bilirken onların aksine farklı olarak İngilizce'den de tercüme yapabilecek seviyededir. Eserlerinin bir kısmını Osmanlı Türkçesi ile vermiş, harf inkılabından sonra da Latin harfleri ile Türkçe olarak yazmış. Yani iki yazı ve kültürü de kendi şahsında mecz etmiş bir şahıstır.

O DÖNEMDE AYDINLARIN GELGİTLERİ VAR

O dönemin aydınlarını değerlendirirken Abdülhamit Han'ın azil fetvasını yazan Elmalı'mızdan, Abdülhamithan karşıtı Saidi Nursi'imizden, Mehmet Akif'imizden ve benzeri pek çok aydınımızdan da yola çıkarak şunu söyleyebiliriz; hâkikaten zihinlerin karışık olduğu bir aydın tipi. Bir taraftan İttihat ve Terakki, Panislamizm ya da ümmet- milliyetçilik akımları arasında, daha sonraki dönemlerde de Bolşeviklik, sosyalizm, komünizm akımları arasında gitgeller yaşayan bir Aydın tipi ile karşı karşıyayız O dönem için değerlendirirken cetvel kalem çizmek, silmek son derece yanlıştır.

ÖMER RIZA VELUT BİR İLİM ADAMI

Ömer Rıza Doğrul, Mehmet Akif'in baş damadıdır. Onun Cemile isimli kızıyla evlenmiştir. Soy ağacına bakarak, neslini devam ettirenlerle görüşüp daha yeni ve farklı bilgiler edinmek mümkündür. Bırakmış olduğu kültürel miras ne durumda bunu öğrenmek gerek.

Hazreti Nuh ve oğullarını zihnimize tutarsak; ebeveynlerine güç yetiremeyen şeytanın zürriyetlerinden intikam alması diyorum. Bu durum pek çok şahsiyetimizde vardır. Çocukların da, torunlarında ilginç savrulmalar yaşandığını görüyoruz.

Ömer Rıza çok velut bir ilim adamı olarak karşımızda duruyor. Tanrı Buyruğu 1934'te ilk basımını yapmıştır. İlginç bir şey var; Muhammed Esad'ın Kur'an Mesajı biliyorsunuz 2000'li yıllarda promosyon olarak yüz binlerce insanımızın evine girdi. Kur'an Mesajı 2000'li yıllarda bu yana şöhret buldu ama artısıyla ile eksiyle ondan 50 yıl önce Türkiye'de Ömer Rıza Doğrul'un hemen hemen aynı özelliklerde ve güzellikte Tanrı Buyruğu var. Biz de yerliye iltifat pek olmaz herhalde bundadır. Tanrı Buyruğu dört kere basılabilmiş. Bana göre çok ortak noktalar var sistematik olarak. Ayetin tefsirlerini aşağıda dipnotlarla, kullandığı kaynaklarla vermiş. İngilizce, Arapça kaynakları kullanmış.

HAKKI OLAN ŞÖHRETİ BULAMAMIŞ

Ömer Rıza bir takım bir haklı ya da haksız ithamlarla çizilmiş ve şöhret bulmamış. Bir de böyle nostalji mi oluyor yoksa romantik mi ne; Yahudi kökenli bir ilim adamının yazdığı eserdir diye kabul görmek; şöhret bulmak için bir süre başka yerlerde başka kulvarlar da dolaşmak mı gerekli? Bazen menkıbe anlatırken de böyle şahsiyetleri anlatırız; şu kadar çalmış, çırpılmış sonra bir dönüş yapmış, şuralara gelmiş diyoruz. Oralara gelmek için illa çalıp çıkmak mı lazım? Yanlış yerlerde, yanlış kulvarlarda dolaşmak mı lazım? Değil tabii ki ama böyle de bir sıkıntımız var. Tanrı Buyruğu bu anlamda önemli bir eserdir.

Selamet dergisi 1947'den itibaren Konya'da çıkardığı bir mecmuadır. O günün şartlarında İslâmi muhtevalı bir dergi çıkarıyorsunuz. Onun zorluğu, tartışılan konuları da ele alması açısından önemlidir. Hıristiyanlık Âleminde Tevhid Akidesi, Misyonerlik, Misyonerliğin Yeni Şekli, , Klarkalizm/Ruhbanlık, İngiltere'de Edyân Kongresi, , Din-i İslam'ın Beyne'l-Edyân Mevkiî, İnkılabât-ı Hâzıra Karşısında İslâm Âlemi, Türk, Arap, Kürt, İslamiyet'in Ruhânî Dili, Müslümanlık Tab-ı Beşeri Nasıl Terbiye Eder ve İçki İle Mücadele Asrın En Büyük İçtimaî Hareketidir gibi konularda makaleler yazmış. Fakat bu makaleyi yazan insan içki içerek tefsir yazmakla itham edilmiştir. Bir taraftan "İçki ile mücadele asrın en büyük içtimai hareketi" diye makale yazacak; insanları, toplumu uyaracaksınız. Öbür taraftan kendin içki gibi müptelası olacaksın. Bu iddia pek oturmuyor. Ama ben Ebu Mihcen'i de biliyorum, Kadisiye'de içerek savaşan bir sahabelidir.

TANRI'YI ALLAH KELİMESİNE KARŞILIK KULLANMAMIŞ

Biraz da Tanrı Buyruğu üzerinde durmak istiyorum. Üç baskısı orijinal olarak yapılmış. Daha sonra 1980'de Ahmet Muhtar Büyükcınar hocamız tarafından bazı yerleri çıkarılarak, bazı yerleri tashih edilerek yeniden basıldı. Fakat eserin orijinali üzerinde oynandığı, bazı tahrifatlar yapıldığı yönünde de eleştiriler aldı. Bu noktada Tanrı Buyruğu ismine dikkat çekmek istiyorum. Tam ismi "Tanrı Buyruğu Kur'an-ı Kerim Tercüme ve Tefsiri" şeklindedir. Eseri incelediğimizde Ömer Rıza'nın şahsiyeti fikriyatı kişiliği ilgili bütüncül bir bakış açısını, Kur'an üzerindeki bu çalışmasında çok net bir şekilde görüyoruz. Rıza Doğrul Tanrı kelimesine Allah kelimesinin karşılığı olarak bakmaz, bunu tefsirinde kendisi söyler; hiçbir kelimenin Allah kelimesinin karşılığı olamayacağını yazar. Tanrı kelimesinin de bunun karşılıamayacağını söyler ama özellikle niye Tanrı demiştir; burada atladığımız bir husus var. Buyruğu niye kullanmıştır? Tıpkı Elmalı'nın "Hak dini vurgusu" gibi orada çok ince ve ilginç bir ayrıntı var. Elmalı'ya şu veya bu şekilde o yazdırıldı ama o dönem içinde Mehmet Akif'in de Kur'an meali meclise vermeyişindeki endişesi Türkçe ibadet konusu, Türk insanına Türk dilinde, bir dinin inşa çabaları gayreti vardı, bu lafta da kalmamıştı. 17-18 sene Ezan-ı Muhammediye Türkçe "Tanrı Uludur" diye okutulmuştu. Tabii ki başarılı olmayacağı anlaşılınca Türkçe ibadeti uygulamasından vazgeçildi. Böyle bir dönemde Elmalı Kur'an dili vurgusuyla o tefsiri, hem de meclisten aldığı destekle çıkarırken o aslında bir meydan okuyuştur. Zaten Elmalı girişte kendisi açıkça söyler "Türkçe Kur'an mı olur be hey şaşkın" diye mukaddimesinde.

TANRI BUYRUĞU ALANINDA İLKLERDENDİR

Dinin sosyal hayattan soyutlandırılması isteniyor yani ya vicdanlarda hapsedilmiş bir din ya da kişiden bireysel ifade hayatında namazında orucunda inhisar edilmiş bir din anlayışı dayatılıyor topluma. Böyle bir dönemde Ömer Rıza'nın eserine Tanrı Buyruğu ifadesini isim olarak vermesi çok anlamlıdır. Çünkü buyruk; hüküm, ferman demektir. Yani Araf suresinde ki "Yaratma da onundur, buyruk da onundur. Ferman da onundur, yaratma da, yönetim de onundur" mesajını veriyor. Tanrı kelimesini kullanması da, eserinin pek çok kesime ulaşmasının açılımıdır. Asla Allah kelimesi yerine Tanrı kelimesini koyma gibi bir derdi yok. Değişik ve pek çok kesime ulaş-

ma isteği var. Sosyal ve siyasal hayatta, hatta hayatın bütün alanlarında söz söyleme yetkisinin olduğu vurgusunu yapmak için böyle ismi tercih etmiştir. Meal olarak Tanrı Buyruğu, ilk çıkan ve Türkçeyi en güzel kullanan en önemli meallerimizden sayılmıştır. Batı sistematığıne uygun olarak da ayet-i, meal ve dipnot şeklinde meal tefsir etmiş, konusunda da ilklerden sayılmaktadır.

BÜTÜN KAYNAKLARI DEĞERLENDİRMİŞ

Genel olarak söylemek gerekirse Arapça, İngilizce; ulaşabildiği doğru, batı kaynaklarını kullanmaktan çekinmemiştir. Ancak yeri gelince Kur'an'ın ruhuna ters düştikleri yerlerde onları reddeder, eleştirir. Yani olduğu gibi almamış ama ondan büyük ölçüde istifade etmiştir. Surelerin girişinde de konu ile ilgili okuyucuyu sureye hazırlayıcı çok özlü malumatlar verir. Sureleri konularına göre tasnif etmiştir. Konu başlıkları içerisinde sureyi ele alır ve ihtiyaç duyduğu yerlerde ayetlerin tefsirini dipnotlarda verir. Bazen o dip notlarda verdiği tefsirlerin sayfalarca sürdüğünü görürüz. Bilimsel açıklamalara da yer verir.

HİKMET YİTİĞİMİZDİR, BULDUĞUMUZDA ALIRIZ

Mutezileye, akılcı yaklaşım ekolü dev diyebiliriz. Yazdığı dönemi göz önünde bulundurursak daha çok akılcılığın ön planda olduğu bir dönemde pek çok yorumlarında akılcılığı, metot olarak kullanmıştır. Akılcı metodu aslında bizim suni âlimlerimiz de kullanmışlardır. Zaten akı olmayanın dini olmaz; mükellef olabilmenin olmazsa olmaz şartıdır akıl. Burada ince bir ayırım var, onu mezhebleştirmek ayrı bir şeydir. Ama akılcı bir metodu hemen mutezile olarak görmek benim kanaatime göre doğru değildir. Önemli olan, hikmet yitiğimizdir, bulduğumuz yerde alırız. Kaldı ki mezheplerin oluşumundan önce imamı Azam 80/150 yılları arasında yaşamış. Ondan önceki döneme baktığımız zaman Sahabi, Tabiin ve Tebe-i Tabiin kuşaklarını Hanefi, Şafi Maliki, Hanbeli diye bir mezhebe sığdırmamız mümkün değil.

DORUL, AKİF'İN ÖVGÜSÜNE MAZHAR OLMUŞTUR

Ömer Rıza damadı olduğu Mehmet Akif ile hem Mısır'da uzun süre beraber kalmış hem onu ölümüne kadar takip etmiş. "Geleceğin büyük muharriri, o benden güzel yazıyor. O feyyaz kalemi daha pek çok eşsiz eserler vücuda getirecektir" şeklinde Mehmet Akif'in beyanları var.

ELEŞTİRİLERİN SEBEPLERİ ÇOK

Meal yayınlandıktan sonra Ömer Rıza'nın masonluğu gündeme getirilmiş. Bu noktada da dönemin önemli bir profesörü olan Raif Ogan, Ömer Rıza'yı "Fikirlerini kalemine söyletecek kudrette bir yazar" diye tanımlar ve 'Tanrı Buyruğu' adlı çalışmasını 'Mason kitabı' olarak nitelendirmenin doğru olmayacağını ve çalışmanın tamamen Mason tesirinden uzak olduğunu savunur. Hasan Basri Çantay'ın da çok ilginç bir tespiti var. "Ömer Rıza Doğrul Bey'in "Tanrı Buyruğu" adlı eseri, şekli, tertibi ve tanzimi itibariyle güzeldir. Fakat gerek ayetlerin meâllerinde, gerek bu meâllerin notlarında sayılamayacak derecede hatalar, hatta bazı tahrifler vardır. O eserin Lâhor'daki Ahmediyye=Kadıyân mezhebi reisi Mevlânâ Mehmed Ali'nin İngiliz diliyle yazdığı ve o cemiyetin 'İnşâa-i İslâm Encümeni'nin bastırduğu tefsirli Kur'ân tercümesinin bir kopyası olduğuna dair merhum Hamdi Akseki Bey'in vaktiyle bize gönderdiği mektup elimizde mahfuzdur" demiştir.

Ömer Rıza'ya yöneltilen eleştirilerin farklı sebepleri var. Onun politikaya atılmış olması, basın yayın işleriyle uğraşması, mason olup olmadığı konusundaki tartışmaları, eserlerinde Doğu ve Batı kaynaklarından yararlanmış olması ve geleneksel söyleme aykırı olarak kimi akılcı yaklaşımlarda bulunmasını bu sebeplerden sayabiliriz.

Beni sabırla ve ilgiyle dinlediğiniz için teşekkür ederim.

HAYRİ ERTEN: Ddeğerli hocam Ali Akpınar'a verdiği bilgiler için teşekkür ediyorum. Şimdi plâket ve kitap takdimi için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu ile Hüzeyme Yeşim Koçak ve Melahat Ürkmez Hanımefendileri davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Sadık
Yalsızuçanlar

Dr. Ali
Gemuhluoğlu

Doç. Dr. Mehmet
Yalçın Yılmaz

100. YAŞINDA FETHİ GEMUHLUOĞLU

Düzenleyen: Duran ÇETİN

27 Ağustos Cumartesi 14:00

Yer: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

100. YAŞINDA FETHİ GEMUHLUOĞLU

Düzenleyen: Duran ÇETİN
27 Ağustos Cumartesi 14:00

Sadık Yalsızuçanlar
Dr. Ali Gemuhluoğlu
Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz

KATKILARIYLA

Yer: Tantavi Kültür Merkezi
CANLI YAYIN

100. YAŞINDA FETHİ GEMUHLUOĞLU

DURAN ÇETİN/Düzenleyici: Türkiye yazarlar Birliği Konya Şubesinin cumartesi programında birlikteyiz. Programa başlamadan önce açılış konuşması yapmak üzere TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu beyi buraya davet ediyorum.

AHMET KÖSEOĞLU/TYB Konya Şube Başkanı: Çok kıymetli dostlar, bu seçkin topluluğu selamlamaktan büyük keyif alıyorum. Seçkin, entelektüel bir toplulukla karşı karşıya olduğumun farkındayım. Dolayısıyla duyduğum memnuniyeti dile getirmek istiyorum. Akademisyenler, tarihçiler burada. Bugünkü konuşmacılarımız bugün Konya'yı teşrif eden misafirlerimiz Dr. Ali Gemuhluoğlu, Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz ve Sadık Yalsızuçanlar'ın, Fethi ağabeyi en iyi anlatabilecek isimler olduğuna inanıyorum. Sadık hocam için bir parantez açmak gerekirse; Hazreti Pirin hizmetinin gereği olduğunu düşünüyorum, her yıl birkaç kere Konya'mızı teşrif eder, şereflendirir. Bizde bundan mutlu oluruz. Dolayısıyla ona da ayrıca şükranlarımı ifade ediyorum. Bu Ağustos sıcaklığında salonu teşrif edenleri de bir kez daha selamlıyorum. Hoş gediniz, hoş geldiniz.

DURAN ÇETİN: Başkanımıza konuşmaları için teşekkür ederek konuşmacılarımız Dr. Ali Gemuhluoğlu, Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz ve Sadık Yalsızuçanlar'ı sahnedeki yerlerine davet ediyorum. Sohbetin yönetimini de Sadık hocamız yapacak. Buyurun efendim.

YALSIZUÇANLAR:**YÜZLERCE GENÇ BURS VERDİ**

SADIK YALSIZUÇANLAR: Bu sıcak yaz gününde salonumuz teşrif eden kıymetli Konyalıları çok teşekkür ediyorum. Yazarlar Birliğimizin Başkanı Ahmet Köseoğlu beyefendi ve yönetim kurulunu da kültürümüze sağladıkları katılar sebebiyle tebrik ediyorum. Bugün bilge bir dervişi Fethi Gemuhluoğlu ağabeyimizi konuşacağız. Onun yüzüncü yaşında bu programı tertip etmelerinden dolayı Yazarlar Birliğimize çok teşekkür ediyorum.

Fethi Bey dünyayı 1922 yılında teşrif etti, 54 yıl yaşadı. Muazzam hizmetler gördü. "Tarihe ve zamana sadece Allah müdahale eder" diye bir algı, bir anlayış vardır; gaybı sadece Allah bilir derler ama Allah sadece sevdiği kulunun gönlüne gaybı mürekkepsiz yazarmış. Dolayısıyla zamana müdahale etmeyi, o tasarrufu sevdiği kuluna verebilir. Onlardan biri, çok nadir milletlerin hayatında, tarihinde ender rastlanan kutup yıldızlarından bir tanesidir Fethi Gemuhluoğlu.

Modern dönemde Türkiye ve İslâm dünyası tarihi, hatta bütün dünya açısından çok kıymetli hizmetler yaptı, fikirler verdi. Hem bir düşünme insanı irfan ve tefekkür insanıydı hem de bir eylem insanıydı. Bendeniz, TPV'den (Türk Petrol Vakfı) burslu öğrenim gördüm; nasiplendim. Türk Petrol Vakfı'nın, genel sekreterliğini yürüttüğü kısacık dönemde yüzlerce insana burs verdi. Bunlar arasından başbakanlar, bakanlar, büyükelçiler, komutanlar, yazarlar, üniversite hocaları, bilim insanları çıktı.

Gönül gözü açık olduğu için baktığı insanın yeteneklerini keşfeden, gören ve onların enerjilerini açığa çıkaran, yönlendiren bir insandı. Yoksul bir Anadolu çocuğunu sıfır noktasından alıp ondan mükemmel bir insan yontan yanı vardı Fethi Bey'in. Son 150-200 yılda Türkiye'nin başına gelmiş en büyük güzelliklerden biriydi. Fethi Gemuhluoğlu hâlâ yaşıyor, işliyor, konuşuyor, çalışıyor.

Ben sözü Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz hocamıza bırakıyorum.

YILMAZ: İNANILMAZ BİR TARİH ŞUURU VAR

DOÇ. DR. MEHMET YALÇIN YILMAZ: Bu nezih mekanda, seçkin toplulukla Fethi beyi anıyoruz. Ben Fethi Beyin vefatından sonra Dünyaya gelmiş bir insanım. Onunla tanışma imkânım olma-

di. Fakat görüyoruz ki Fethi Beyin çok seveni olmuş, çok insanın kalbine girmiş. Malumunuz; 1918-1922 yılları arası İstanbul'un bir işgal süreci söz konusudur ve Fethi Bey o tarihler arasında doğmuş. İstanbul'a bir karanlık çökmüştür ve ne yazık ki şehirde yabancılara karşı bir tek kurşun atılmamıştır. Böyle bir zamanda dünyaya gelmek; şehirlerinizin, eyaletlerinizin kaybolduğu bir Türkiye'de doğmak adeta omuzunuzda, sırtınızda çok büyük bir yükü dünyaya gelmek gibidir. İşte orada, 1950-1960'lara kadar belki 1970 belki 1980 belki 2000'lere kadar Türkiye daha içine kapanık bir uyku halinde kalmak zorunda kalıyordu. Fethi Bey ve onun kuşağında doğan kuşaklar bu uyku haline tanıklık etmek zorundalardı. Bu acıları, bu yükü Fethi Bey ve kuşağı taşımıştır. Ama bu kuşağın içinde Fethi Bey de inanılmaz bir tarih şuuru var ve bambaşka hasletlere sahiptir.

Bu şahsına münhasır hasletleriyle gençliğin elinden tutup insan yetiştirmeye gayret göstermiş ve bunda da muvaffak olmuştur.

SADIK YALSIZUÇANLAR: Mehmet Hocama teşekkür ederek sözü Ali Gemuhluoğlu hocamıza veriyorum.

GEMUHLUOĞLU: GENÇLİĞE ÖNDER OLDU

DR. ALİ GEMUHLUOĞLU/Fethi Gemuhluoğlu'nun oğlu: Ben Türkiye Yazarlar Birliği'nin yıllardır planlı, programlı bir şekilde devam eden kültür faaliyetlerini yakından biliyor ve takdir ediyorum. Kültür adına çok önemli vazife yapıyorlar. Bugün de bizi davet edip saygıdeğer misafirlerimizle buluşturdular. Başkan Ahmet Köseoğlu beyi ve yönetimindeki arkadaşlarımızı tebrik ediyorum.

Babam dünyaya geldiği yıllarda İstanbul elitleri ile kurulan yeni Cumhuriyet arasında bir takım kültürel problemler olduğunu bi-

liyoruz. Göztepe’de toplanan aydınlar ve elitler bu problemlerden bahsediyorlardı. Fethi Gemuhluoğlu’da 1930-1940’lı yıllarda daha ortaokul, lise talebesiyken o aydınların bu problemlerden bahsettiği kahvehanelerde, evlerde bu problemleri dinleyerek büyümüş. O insanların çoğu Osmanlı döneminin yüksek bürokratları, yüksek askerleri, yüksek hukukçularıdır. İşte Fethi Bey de ortaokul lise yıllarından itibaren, o insanlarla birlikte oluyor, onlardan etkileniyor.

1950 seçimlerinden hemen önce Mareşal Fevzi Çakmak vefat ediyor. Fevzi Çakmak o dönem ki hükümet olan Cumhuriyet Halk Partisi tarafından çok fazla önemsenmiyor. Fethi Gemuhluoğlu da o dönem Cumhuriyet Halk Partisi hükümetine karşıdır. Ve o hükümetten korkmadan üniversite gençliğini hareketlendirip, “Mareşal’in cenazesini biz, bir milli kahraman olarak defnetmeliyiz” diyor. Kimler bu öğrenciler? İstanbul Teknik Üniversitesi’nde okuyan rahmetli Erbakan, rahmetli Özal, rahmetli Demirel o öğrencilerin arasındadır. Onları ağabeyleri, önderi olarak örgütleyerek, Cumhuriyet Halk Partisinin iktidar olduğu bir dönemde Harbiye binasından içeriye girerek rahmetli Mareşal’in cenazesini alıyorlar ve sırtlarında Eyüp’e kadar götürüyorlar.

1950’li yıllardan itibaren Fethi Bey, etrafında kendisinden daha genç olan üniversite öğrencilerine bir hususun altını çizerek belirtmeye başlıyor. “Biz yeni bir medeniyet kurmak durumundayız, buna zorunluyuz. İslâm medeniyetinin rönesansını, yeniden doğu-

şunu yapacak başalt ülke Türkiye'dir. Çünkü birçok İslâm ülkesi Batı tarafından sömürgeleştirildi ve bu ülkelerin bir öncüye ihtiyacı var. Dolayısıyla bizim bu öncülük rolünü oynamamız lâzım" diyor. Daha sonra Kıbrıs olaylarına müdâhil oluyor. Bunun sonucunda Kıbrıs'ı korumak ve savunmak için İstanbul'da bir takım dernekler kuruluyor. Demokrat Parti, izlenim olarak İngiltere'yi örnek aldığı için Türkiye'de Kıbrıs olayı bilinmiyordu ve bu sorunu kurdurduğu derneklerle Fethi Gemuhluğlu dile getirerek o bilinci oluşturuyordu. Bu konuda mitingler düzenliyor ama bu mitingler Demokrat Parti tarafından yasaklanıyor. Buna rağmen bu mitingleri düzenlemeye devam ediyor. Burada da siyasi bir mesajı var aslında.

Anadolu'dan gelen zeki, parlak, çok çalışkan çocuklara burslar vererek tahsil görmelerini sağlıyor. Gençlere yüksek miktarda burs veriyor. Ve kendisinin elinden sekiz yüze yakın profesör geçiyor. Öğrencilerinin doktoralarını ve lisanslarını tamamlamasını istiyor ve bunun için çabalıyor. Ve en sonunda onlardan kendilerine denk olan elit kızlarla erkekleri evlendiriyor. Onlara Devlet Planlama Teşkilatı gibi önemli alanlarda, özel sektörlerde ve kurumlarda iş buluyor. Hiçbir öğrencisi işsiz kalmıyor.

Fethi Bey ömrünü yeni bir Türk gençliği inşa etmek üzere değerlendirdi ve Türkiye'de onun yetiştirdiği gençler önemli görevler üstlendi.

Bizi ilgiyle ve sabırla dinlediniz. Hepinize teşekkür ediyorum.

DURAN ÇETİN: Efendim süremizin sonuna geldik. Saygıdeğer konuşmacılarımıza, verdikleri kıymetli bilgiler için teşekkür ediyoruz. TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu'nu Sayın Dr. Ali Gemuhluoğlu'na ve Dr. Mustafa Çıpan'ı yazar Sadık Yalsızuçanlar'a özel tasarlanmış Mevlevi destar minyatürlerini takdim etmek üzere kürsüye davet ediyorum. Bendeniz de Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz'ın hediyesini takdim edeceğim. TYB'nin 2020 ve 2021 kitapları ile düzenleyici belgesinin takdimini de TYB üyesi yazar Raşit Keskin yapacak. Bir Başka TYB programında buluşmak üzere hoşça kalın.

12. Mevlânâ Şiir Şöleni ve Şiir Atölyesi

 3 Eylül 2022

 20.00

 Mevlânâ Gül Bahçesi

Şiir atölyeleri 3 Eylül 2022
Cumartesi günü 10.00 - 17.00
saatleri arasında
İl Halk Kütüphanesi'nde y
apılacaktır

12. MEVLÂNÂ ŞİİR ŞÖLENİ

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi ve Karatay Belediyesi işbirliği ile geleneksel olarak düzenlenen 12. Mevlânâ Şiir Şölenine yurdun dört bir yanından katılan şairler Kubbe-i Hadra'nın gölgesinde eserlerini okudu.

12. MEVLÂNÂ ŞİİR ŞÖLENİ VE ŞİİR ATÖLYESİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

KARATAY,12. MEVLÂNÂ ŞİİR ŞÖLENİ'NE EV SAHİPLİĞİ YAPTI

Karatay Belediyesi ve Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şubesi'nin birlikte organize ettiği "12. Mevlânâ Şiir Şöleni ve Şiir Atölyesi" programı gerçekleştirildi. Konyalı sanatseverlerin şiire sanata doyduğu programda konuşan Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu, Konya'nın bir şiir şehri olduğuna vurgu yaparak bu anlamda Mevlânâ Şiir Şöleni'nin Konya için önemli olduğunu aktardı.

TYB Şeref Başkanı Mehmet Doğan, “Geçmişini yaşatmayan, gelecekte asla güçlü olamaz” derken; TYB Genel Başkanı Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan, Mevlânâ Şiir Şöleni’nin mimarlarını arif gönüllüler olarak gördüklerinin altını çizdi. Konya İl Kültür ve Turizm Müdürü Abdüssettar Yazar, Hz. Mevlânâ’yı Anma Etkinliklerini Türkiye’nin en eski kültürel faaliyeti olarak tanımlarken; Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca, “Şiir medeniyetlerin inşasında bir tuğla taşıdır” diyerek belediye olarak kültürü ve sanatı desteklemeye devam edeceklerine vurgu yaptı. AK Parti Konya Milletvekilleri Ahmet Sorgun ve Hacı Ahmet Özdemir de Mevlânâ Şiir Şölenlerinin düzenlenmesinde emeği bulunan herkese teşekkür etti.

12. MEVLÂNÂ ŞİİR ŞÖLENİ, ŞİİR ATÖLYESİ İLE BAŞLADI

Konya’da artık gelenekselleşen ve bu yıl on ikincisi yapılan Mevlânâ Şiir Şöleni, saat 10.00 ve 17.00 saatleri arasında Konya İl Halk Kütüphanesi ile Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi’nde gerçekleştirilen Şiir Atölyeleriyle başladı.

Şiir Atölyelerine katılan şairler ve yazarlar; “Genç Şiir”, “Genç Şiirin Dijital Kültürle İmtihanı”, “Şiir-Sanat İlişkisi ile Yeni Gelişmeler” ve “Şiir Kitaplarının Yayını Meselesi” başlıklarını ayrıntılarıyla konuşup sanatseverlerle daha birçok hususu ele aldı.

MEVLÂNÂ DERGÂHI GÜL BAHÇESİ EŞSİZ BİR ŞİİR GECESİNE EV SAHİPLİĞİ YAPTI

Gün boyu gerçekleştirilen Şiir Atölyesi programlarının ardından 12. Mevlânâ Şiir Şöleni, Mevlânâ Dergâhı Gül Bahçesi’nde devam etti.

Programı Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu, TYB Gaziantep Şube Başkanı Mustafa Yıldız, TYB Ankara Şube Başkanı Mehmet Sait Uluçay, TYB Onursal Başkanı Mehmet Doğan, TYB Genel Başkanı Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan, Konya İl Kültür ve Turizm Müdürü Abdüssettar Yazar, Konya Bölge Yazma Eserler Müdürü Bekir Şahin, Hz. Mevlânâ’nın 22. Kuşak Torunu Esin Çelebi Bayru, Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca, AK Parti Konya Milletvekilleri Ahmet Sorgun ve Hacı Ahmet Özdemir, şairler, yazarlar ile Konyalı sanatseverler katıldı.

KONYA BİR ŞİİR ŞEHRİDİR

Mevlânâ Şiir Şöleni'nin açılış konuşmasını yapan Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu, bir kültürel faaliyetin kıymetinin onun devamlılığıyla da alakalı olduğunun altını çizerek Mevlânâ Şiir Şölenlerinin bu manada önemli olduğunu söyledi. Ahmet Köseoğlu, şunları aktardı;

“Konyamızda şiir sürekli okunuyor ve kitaplar basılıyor. Dolayısıyla baş şair olarak nitelendirdiğimiz ve sırtımızı dayadığımız “Hz. Pir’den de güç alarak diyoruz ki Konya bir şiir şehridir. Gün boyunca şair ve yazarlarımız, organizasyonumuzun Şiir Atölyesi bölümünde şiirin pek çok yönünü ele aldılar. Karatay Belediyemiz, bu konuda her zaman yanımızda. Bu vesileyle bizlere desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen Karatay Belediye Başkanımız Sayın Hasan Kılca ya, programımıza katılan şair ve yazarlarımız ile kıymetli misafirlerimize çok teşekkür ediyorum.”

GEÇMİŞİNİ AŞATMAYANLAR GELECEKTE ASLA GÜÇLÜ OLAMAZLAR

Türkiye Yazarlar Birliği Onursal Başkanı Mehmet Doğan da programın hayata geçmesinde emeği bulunan herkese teşekkür etti. Mehmet Doğan; “Bütün metinler şiirden gelir ve şiirden hiza tutarlar. Şiir edebiyatın özüdür, aslıdır ve merkezidir. Anadolu’da edebiyatın, fikrin ve ilmin geliştiği merkez Konya ve çevresiydi. Geleneğe yaslanmak bu yüzden önemlidir. Yani bir faaliyetin sürekliliği son derece önemlidir. Geçmişini yaşatmayan, gelecekte asla güçlü olamaz. Dolayısıyla güçlü bir şekilde Mevlânâ Şiir Şölenlerinin düzenlenmesi çok önemli. Emeği geçen herkesi kutluyorum” ifadelerini kullandı.

MEVLÂNÂ ŞİİR ŞÖLENİ'NİN MİMARLARINI ARIF GÖNÜLLÜLER OLARAK GÖRÜYORUZ

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Genel Başkanı Prof. Dr. Musa Kâzım Arıcan, Konya'nın kendileri için son derece önemli bir şehir olduğunun altını çizdi. Arıcan, şöyle konuştu; "Konya gönül sultanı Hz. Mevlânâ'nın şehri ve gönüller şehridir. Bizler de şairlerimizi arif gönüllüler olarak görüyoruz. Gerçekleştirilen Mevlânâ Şiir Şöleni'nin mimarlarını da yine arif gönüllüler olarak görüyoruz. Maalesef son zamanlarda insanlık gönlünü kaybediyor. Dünya giderek daha gönülsüz bir hal alıyor. Gönüller şehri Konya'dan artık gönül felsefesini, gönül ilmini ve gönül dilini sunma zamanı geldi de geçiyor. Karatay Belediyesi'nin desteği, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin öncülüğünde Mevlânâ Şiir Şöleni'nin yapılmasını kıymetli buluyoruz. Emegi geçen herkesi kutluyorum."

HZ. MEVLÂNÂ'YI ANMA ETKİNLİKLERİ TÜRKİYE'NİN EN ESKİ KÜLTÜREL FAALİYETİDİR

Mevlânâ Şiir Şölenlerinin bugüne kadar gelmesinde emekleri bulunan Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu ile organizasyonlara destek veren Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca'ya teşekkür eden Konya İl Kültür ve Turizm Müdürü Abdüsettar Yazar da bir faaliyetin sürekliliğinin öneminden söz etti. Yazar; "Hz. Mevlânâ'yı anma etkinliği de ülkemizin en eski kültürel etkinliğidir. Konya olarak bu etkinliklerimizi seksen beş yıldır düzenliyoruz. Bu etkinliklerin devamlılığı ve başarısı için emek ve destek veren herkese şükranlarımı sunuyorum" dedi.

ŞİİR MEDENİYETLERİN İNŞASINDA BİR TUĞLA TAŞIDIR

Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca ise, 12. Mevlânâ Şiir Şöleni'ne destek vermekten duyduğu memnuniyeti dile getirerek, medeniyet inşasının temelinin gönülleri fethetmeye dayandığına vurgu yaptı. Başkan Hasan Kılca, şunları aktardı;

“Endülüs'ten Kudüs'e, Buhara'ya ve Semerkant'a engin coğrafya sadece mimari ile inşa etmekle kalmamış, bu toprakları ilimle, feyiz-

le, kültür ve edebiyatla mayalamış ve en köklü, en nadide eserler burada vücut bulmuştur. Yüzyıllar ötesinden bugünlere miras nadide eserlerimizin en kıymetlilerinden biri de şiidir. Hiç kuşku yok ki şiir, medeniyetlerin inşasında elle dokunup gözle göremediğimiz öyle bir tuğla taşıdır ki yaşadığı coğrafyanın bağrında bulundurduğu her bir değeri asırlar sonrasına taşır ve yine asırlar sonrasında da tıpkı devrinde olduğu gibi yaşatır. Şiirden şuur doğar. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın

ifade ettiği gibi “Medeniyet birikimi ile irtibatını koparan bir ülke fikri kuraklığa maruz kalır. Karatay Belediyesi olarak medeniyet birikimleriyle irtibatımızı koparmadan ilim, fikir, düşünce hareketlerini önemseyip desteklemeye özen gösteriyoruz. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'yle her yıl düzenlediğimiz Mevlânâ Şiir Şölenlerinin geleneksel kıvama erişmiş olmasından ve devamlılığını sağlamayı başarmış olmaktan mutluyuz. Konya'mıza olduğu kadar ülkemize ve hatta insanlığa değer kazandıracağına inanarak; gelecek kuşaklara da değerli bir miras bırakmak gayesiyle Mevlânâ Şiir Şölenlerine ev sahipliği yapmaktayız. Bu duygu ve düşüncelerle; birbirinden değerli eserleriyle bizleri onurlandıran ve gönül dünyamıza seslenen tüm söz üstatlarımıza çok teşekkür ediyorum. Burada seslendirilen eserler, her yıl olduğu gibi bu yıl da kitap haline geldi ve şehrimizin kültür sanat hafızası ile kütüphanelerdeki yerini almış oldu. Bu vesileyle de, bu kıymetli eserin okuyucularla buluşmasında emeği geçen başta Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'ne ve tüm paydaşlara ayrıca şükranlarımı sunuyorum.”

KONYA ŞİİR GİBİ BİR ŞEHİRDİR

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Konya Milletvekili Ahmet Sorgun, Mevlânâ Şiir Şölenlerinin birçok önemli ismin ortaya çıkmasına vesile olduğunun altını çizerek organizasyonlarda emeği olan herkese teşekkür etti. Milletvekili Ahmet Sorgun; “Konya şiir gibi bir şehirdir. Böylesine güzel bir şehre de böyle güzel bir etkinlik yakıştırdı. Mevlânâ Şiir Şölenlerinin düzenlenmesinde büyük emekleri olan Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemize, yazarlarımıza, şairlerimize ve etkinliğe destek veren Karatay Belediye Başkanımıza çok teşekkür ediyorum” şeklinde konuştu.

SÖZLERDEN VE BEYANLARDAN BİR KISMI ÇEKİCİ VE SİHİR GİBİ CAZİBEDARDIR

Programda konuşan AK Parti Konya Milletvekili Prof. Dr. Hacı Ahmet Özdemir ise; “Sözlerden ve beyanlardan bir kısmı çekici ve sihir gibi cazibedardır. Hz. Mevlânâ’nın huzurunda ve çekim alanındayız. Tabii mıknaş metalî çektiği gibi tozu toprağı da çekiyor. Mıknaşın çekim alanına girmiş toz toprak da olsak bu bizim için bir şeref olsa gerektir. Böylesine güzel bir ortamda şiir konuşmak, şiirle konuşmak çok güzeldir. Bu yıl on ikincisi gerçekleştirilen Mevlânâ Şiir Şölenlerinin düzenlenmesinde emeği bulunan TYB Konya Şubemize, Karatay Belediyemize, şair ve yazarlarımıza teşekkür ediyorum” dedi.

Protokol konuşmalarının ardından On ikinci Mevlânâ Şiir Şöleni’ne katılan şairler, birbirinden kıymetli eserlerini Konya ve Türkiye’nin dört bir yanındaki sanatseverlerle paylaşma imkânı buldu. Öte yandan şairlerin okudukları şiirlerden oluşan kitaplar da, programa katılanlara günün anısı olarak hediye edildi.

ŞİİR ATÖLYESİ VE 12. MEVLÂNÂ ŞİİR ŞÖLENİ

**TYB Konya Şubesi ve Karatay Belediyesi
işbirliğiyle gerçekleştirmiş olduğumuz
Şiir Atölyesi ve 12. Mevlânâ Şiir Şöleni
kitabımız...**

AHMET KOT • ALİ SAÇIKARA

• ATILLA YARAMIŞ • BURHAN SAKALLI

• ERCAN İRİŞ • ERTUĞRUL RAST • ETHEM ERDOĞAN

• HAKAN ŞARKDEMİR • HASAN UKDEM • HİCABİ KIRLANGIÇ

• İBRAHİM ÇİFCİ • İBRAHİM DEMİRCİ • İDRİS EKİNCİ

• M. MELİH ERDOĞAN • MEHMET CAN DOĞAN

• MEHMET KURTOĞLU • MERYEM KILIÇ • MUSTAFA KÖNEÇOĞLU

• OSMAN ÖZBAHÇE • RESUL TAMGÜÇ • SEVGİ YERLİOĞLU

• SÜMEYRA YAMAN • ŞABAN HALİS ÇALIŞ • ŞAKİR KURTULMUŞ

• TAYYİB ATMACA • VURAL KAYA • YASEMİN KAPUSUZ

ÖN SÖZ

AHMET KÖSEOĞLU

TYB Konya Şubesi Başkanı

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi olarak düzenli bir şekilde yıllardır yapageldiğimiz Mevlânâ Şiir Şöleni'nin bu yıl 12.sini gerçekleştiriyor olmanın mutluluğu ve heyecanını yaşıyoruz. Şölen kapsamında, bütün şiir şölenlerimizden önce olduğu gibi elinizdeki kitabı hazırlayarak tarihe kaydetmeyi arzuladık.

Şiirin, dilimizin gelişip zenginleşmesine olduğu gibi toplumu değiştirici, dönüştürücü gücü olduğunu da inkâr edemeyiz. Geçen sene şiir şöleni programımızla birlikte şiire dair gelişmelerin tartışıldığı, fikirlerin ortaya konulduğu **“Şiir Atölyesi”** programı düzenlemiştik. Aynı düşünce ve teknikle Şiir Atölyesini bu sene de gerçekleştirmiş olduk. Atölye oturumlarında: Genç Şiir, Şiirin Dijital Kültürle İmtihani, Şiir - Sanat İlişkisinde Yeni Gelişmeler ve Şiir Kitaplarının Yayını Meselesi gibi konular bizzat şairler tarafından konuşup tartışıldı, öneriler sunuldu.

Şiir Şölenimizin yanı sıra böylesi teknik bir meselede de devamlılık gösterebilme adına mutluyuz, umutluyuz. Bu noktada, modern şiirimizin gösterdiği gelişim ve edebiyatımıza sağladığı katkıdan memnun olduğumuzu söylememiz gerekiyor.

Karatay Belediyemizin ortaklığında geleneksel bir hüviyet kazandırdığımız Mevlânâ Şiir Şöleni bundan sonra da devam edeceğine inancımız tamdır. Bunun, dilimize zenginlik kazandıran şiirimize ve şairlerimize vefa borcumuzu olduğunu ifade etmek isterim.

Bu vesileyle, Mevlânâ Şiir Şöleni'ni birlikte düzenlediğimiz Karatay Belediye Başkanı Hasan Kılca'ya ve ekibine, atölye ve şiir şöleni hazırlık aşamalarına ve uygulanmasına emek veren Osman Özbahçe, Vural Kaya, ve TYB Yönetim Kurulu üyelerine, elinizdeki kitabın hazırlanmasında emeği geçen Ahmet Aka'ya, Mevlânâ Şiir Şölenimize katkı veren bütün kurum ve kuruluşlara, onur konuklarımıza, şair ve eleştirmenlerimize katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

TAKDİM

HASAN KILCA

Karatay Belediye Başkanı

Dünya tarihinin kadim milleti olarak bizler çağlar boyunca büyük devletler ve medeniyetler inşa ederek bugünlere geldik. Kültür ve medeniyet tasavvuru, hiç kuşku yok ki büyük devlet olmanın en temel şartlarından. Ve yine medeniyet inşasının temeli gönülleri fethetmeye dayanır.

“Her dem yeniden doğarız, bizden kim usanası” diyen Yunus şu gerçeği ne de güzel ifade etmiştir. Kulluğun ve varlığın gül olduğu yerden doğuş her daim devam ediyor. Bu gerçeğin idrakine varan insan, her doğuşu bir güle çevirebilir. Nitekim insanlık tarihinin en büyük medeniyetlerini inşa eden ecdadımız vardığı her coğrafyada **“İnsanı yaşat ki devlet yaşasın”** anlayışını da hâkim kılmıştır. Ve yeryüzü ecdadımızın bu mühür bu naif imzalarıyla adeta gergef gergef işlenmiştir.

Endülüs'ten Kudüs'e; Kudüs'ten Buhara'ya ve Semerkant'a engin coğrafya sadece mimari ile inşa etmekle kalmamış, bu toprakları ilimle, feyizle, kültür ve edebiyatla mayalamış ve en köklü, en nadide eserler burada vücut bulmuştur.

Yüzyıllar ötesinden bugünlere miras nadide eserlerimizin en kıymetlilerinden biri de şiiirdir. Hiç kuşku yok ki şiiir,

medeniyetlerin inşasında elle dokunup gözle göremediğimiz öyle bir tuğla taşıdır ki yaşadığı coğrafyanın bağrında bulundurduğu her bir değeri asırlar sonrasına taşır ve yine asırlar sonrasında da tıpkı devrinde olduğu gibi yaşatır. Şiirden şuur doğar. Şiir şahsiyetleri besler, büyütür. Şiir şairin, okuyucunun gönlünde demlenir; ilim ve irfan yoluna güller serer...

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi **“Medeniyet birikimi ile irtibatını koparan bir ülke fikri kuraklığa maruz kalır.”**

Karatay Belediyesi olarak biz de medeniyet birikimimizle ile irtibatımızı koparmadan; ilim, fikir, düşünce hareketlerini önemseyip önceye alarak desteklemeye özen gösteriyoruz. Zira ilim, fikir, düşünce, edebiyat, güzel sanatlar mimarinin ne denli bir hazine olduğunun farkındayız.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi ile her yıl düzenlediğimiz Mevlânâ Şiir Şölenlerinin geleneksel kıvama erişmiş olmasından ve devamlılığını sağlamayı başarmış olmaktan bahsettiğimiz. Konya'mıza olduğu kadar ülkemize ve hatta insanlığa değer kazandıracığına inanarak gelecek kuşaklara da değerli bir miras bırakmak gayesiyle Mevlânâ Şiir Şölenleri'ne ev sahipliği yapmaktayız. Birbirinden değerli eserleriyle bizleri onurlandıran söz üstatlarımıza çok teşekkür ediyorum. Bu kıymetli eserin kıymetli okuyucularla buluşmasında emeği geçen başta Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine ve tüm paydaşlara şükranlarımı sunuyorum.

ŞİİR ATÖLYESİ

1. Oturum

**GENÇ ŞİİR,
GENÇ ŞİİRİN DİJİTAL
KÜLTÜRLE İMTİHANI**

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şube Başkanımız, ülkemizin çok farklı yerlerinden gelen değerli şairlerimiz, konuklarımız hepimizi saygı ile hürmetle selamlıyorum. Bugün Konya’da gelenekleşmiş şekilde devam eden Mevlâna Şiir Şölenleri’nin 12’ncisinin açılış programı için toplandık. Geçtiğimiz yıl da aynı olmuştu; hem akşam şiir şöleni olacak hem de malumunuz olduğu üzere şiir atölyesi olacak. Bugün değerli başkanımızın açılış konuşmasından sonra üç farklı oturumda gerçekleşecek şiir atölyelerinin ilk oturumunu gerçekleştireceğiz. Ben konuşmalarını yapmak üzere Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu’nu kürsüye davet ediyorum.

Ahmet Köseoğlu:

Bu seçkin topluluğu saygıyla selamlıyorum, şehrimize hoş geldiniz diyorum. Elhamdülillah Konya’da Mevlânâ Şiir Şöleni adıyla bu yıl on ikincisini yapmayı rabbim bizlere nasip eyledi. Biraz daha benim gibi ak saçlı olanlar -İbrahim Demirci gibi Ahmet Kot gibi- 1993’lü 94’lü yılları hatırlıyorlardır. O günleri hatırladım sabahleyin. Hemen şu yakınımızda Dede Bahçesi var, şimdi çay bahçesi olarak hizmet veren. İlk şiir şölenini rahmetli Mehmet Akif İnan ağabey, Erdem Bayazıt

ağabeylerle orada yapıyorduk. Şakir abi de hatırlıyor demek ki. Başını salladığına göre... Bunu, Konya'da şiirin sürekliliğinden bahsetmek için söylüyorum. Konya'da her yıl defalarca şehrin çeşitli alanlarında şiir bir şekilde konuşuluyor. Şehir şiirleştiriliyor. Elbette ki buna Mevlânâ'nın da bir katkısı var. Burada şiir konuşuluyorsa Mevlânâ'nın şairlik yönünü konuşabiliriz. Dolayısıyla büyük şairimiz Mevlânâ'dan mülhem adını da almış olan bu şiir şölenimiz ve atölyemiz, önceki yıllarda Konya Şiir Şöleni olarak yapılıyordu. 90'lı ve 2000'li yıllarda... Sonrasında Karatay Belediyemiz ile birlikte gerçekleştirmeye başlayınca Mevlânâ Şiir Şöleni adıyla tarihî Dede Bahçesi'nden sonra yine anlamlı Mevlânâ Gül Bahçesi'ne geçmiş olduk.

Bugün burada atölyeleri konuşacağız; sonrasında akşam inşallah şiir takip edenler, şiir sevenlerle de Mevlânâ Gülbahçesi'nde buluşmuş olacağız. Yıllardır da bunu böyle yapıyoruz. İyi ki Konyamızı teşrif ediyorsunuz, iyi ki geliyorsunuz. Sizlerin sayenizde Konya'da gündemimizi şiirle doldurmuş oluyoruz. İnsanlar şiiri biliyor ama bu teknolojinin, sosyal medyanın sarıp sarmaladığı bir dönemde zor da olsa bir şekilde şiir gündemimize girmiş olacak. Bunun hayırlı bir iş olduğunu düşünüyorum. Şimdi kıymetli dostlar, ilk kez gelenler için bir kitabı gösteriyorum. Burada yaptığımız konuşmalar deşifre ediliyor, düzenleniyor, çevriliyor hemen devamında bir şiir şöleninin kitabı olmuş oluyor.

Geçen yıl bir farklı kardeşimiz Osman Özbahçe ve Vural Kaya'nın gayretleriyle birinci atölyemizi başlatmış idik. Bugün burada ikinci atölye çalışmalarımızı da başlatmış oluyoruz. Dolayısıyla Allah izin verirse birkaç ay sonra atölye konuşmalarımızın ve bugün akşam gerçekleştireceğimiz şölende okunacak şiirlerin de yer alacağı kitabı böyle görmüş olacağız. Bunu numune olsun diye sizlere gösteriyorum. Bunları kayıt altına almak için gayret ediyoruz. Bir sivil kuruluş için bu zor iş ama biz zorluğun da farkındayız. Bugün akşam inşallah görmeyenler için de gösteriyorum. Şair arkadaşımız Ahmet Aka hazırladı. Her yıl bunları da yapıyoruz. Akşam şiir şölenimizi teşrif edecek misafirlerimize takdim edilecek. Hem sözü bu şehre söylemeye sizlerin sayesinde gayret ediyoruz hem de yazılı hale getirmeye de çalışıyoruz. Bunlar da geleceğe kalmış olur, diye düşünüyorum.

Bugün şiir atölyemizde "Genç Şiirin Dijitalle İmtihanı" adlı başlıkla genç şiiri konuşacağız. Birinci oturumdan sonraki atölyelerimizi de

öğleden sonra Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin salonunda yapacağız.

30 küsur yıldır belediyelerde kültürel sanatsal işlerin başında çalışıyorum. Geçen gün, yıllardır görmediğim ve önceki dönemlerde benimle çalışan bir arkadaşım, “Başkanım ben sizinle çalışırken bir sözünüz vardı; hiç unutmam, arkadaşlarıma hep söyledim.” dedi.

– Nedir ki o, dedim. Ben de merak ettim. Çok basit bir cümle... Arkadaşları toplamışım, belediyenin kapısında bir yerde. “Yirmi beş yıldır belediyenin kapısından heyecansız bir gün bile girmedim.” demişim onlara. “Her gün sabah heyecanla girdim.” demişim... Bana bunu hatırlattı. Şimdi aynı heyecanı duyuyorum. 1992 yılından beri bu işlere koşan biri olarak mutluluğumdan anlatıyorum, lütfen yanlış anlaşılmasın.

İyi ki buradasınız, iyi ki bu güzellikleri yapıyoruz. Hepinize tekrar tekrar hoş geldiniz diyorum. Sağ olun, var olun!

Atilla Yaramış:

Teşekkür ediyordum. Şimdi de oturumu yönetmek üzere değerli Şair Vural Kaya’yı davet ediyorum. Bundan sonra programın akışını Vural Kaya’ya emanet ediyorum.

Vural Kaya:

Dostlar, katılımcılarımız yerlerine buyursunlar lütfen!

Yasemin Kapusuz, Resul Tamgüç, Meryem Kılıç, Ethem Erdoğan, Sümeyra Yaman, Ertuğrul Rast... Bütün katılımcılarımız...

Merhaba saygıdeğer katılımcılar. İlk atölye çalışmamızı başlatmak istiyorum izninizle. İlk konuşmayı Şair Ertuğrul Rast’a verelim... Sevgili Ertuğrul, konuya ilk olarak seninle başlayalım. Genç şiir, dijital dünya vs. söz konusu olunca seninle böyle bir giriş yapalım istedim. Buyurun lütfen!

Ertuğrul Rast:

Saygıdeğer katılımcılar hepiniz hoş geldiniz. Sevgili Vural abim bana ilk konuyu söylediğinde ve hemen konunun tarihsel sürecini incelemek istedim.

Geçmiş şairlerimize baktım, kelimelerin kökenine baktım ilk olarak... Epey kitap karıştırdım 'genç şair konusunda ne diyorlar' diye; karşıma Turgut Uyar'ın bir sözü çıktı. Turgut Uyar; "Ben günümüz şairi, şiiri denildiğinde 'genç' yalnızca 'genç şairleri' anlıyorum." diyor. Onun ardından mesela Ahmet Haşım'ın sözü çıktı yine karşıma. "Şiirin köleleri ve efendileri vardır." diyor, "Genç şair diye bir şey yoktur!" diyor, reddediyor bu tanımlamayı. Yine Karagöz dergisinin içerisinde "Genç Şair Geber" dosyasının içerisinde Serkan Işın'ın yazısında geçiyordu.

Genç şair hep başkasıdır aslında, şair kendinden başkasına genç şair diyor ve burada Arthur'un "Ben Bir Başkasıdır" kitabına bir gönderme yaparak -dahası da var- onlara birazdan değineceğim. Kelimenin tanımına baktım biraz da, genç ne demek, ne değildir?.. Hani hep konuşuyoruz, mesela Unesco'nun kabul ettiği bir tanım var: 15- 24 yaş aralığına giren insanları genç olarak tanımlıyor. Birleşmiş Milletler 12-24 yaş aralığına giren insanları genç olarak tanımlıyor. Ülkeler de genellikle Birleşmiş Milletlerin tanımını kabul etmişler. Yine Türk Dil Kurumunun sözlüğüne baktığımızda 5 anlamda kullanılmış. Bu anlamlar genellikle çok olumlu diyemeyeceğim anlamlar. Birkaçını söyleyeyim. Mesela gelişmesini tamamlamamış, zihin bakımından yeterince gelişmemiş, toy, yeni gelişmekte olan gibi anlamlar var. Mesela ben bu anlamları da çok yetersiz buldum. Çünkü genç kelimesini olumlu anlamlarda da kullanıyoruz bugün. Mesela şu anlamda kullanıldığını görüyorum. Özellikle şiir bağlamında literatürde ya da günümüzde gündelik hayatta, mesela öğrenmeye açık yeniliklere, değişime açık; öğrenmeye hevesli gibi anlamlarda kullandığımızı gördüm. Bunlar da sözlüğe eklenebilir diye düşünüyorum açıkçası.

Daha sonra, işin sosyolojisine de biraz göz atayım dedim. Nedir, ne değildir, bu gençlik kavramı ne zaman ortaya çıkmış? 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkmış gençlik kavramı. Onun öncesinde pek genç diye bir şeyle karşılaşmıyoruz. 2. Dünya Savaşı'ndan önce böyle bir tanımlama yok literatürde. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra, savaş bittikten sonra dünya üzerinde belirli bir refah seviyesi elde ediliyor. Savaşlar bittikten sonra bu para insanların cebine girmeye

başlıyor, üretim hızlanıyor ve bu üretim hızlanınca da insanlar eğitimine daha fazla vakit ve para harcayabiliyorlar. Boş vakitleri artıyor ve bir kısım insan çocuklarını Amerika'ya eğitime yolluyorlar. Bu Amerika'ya eğitime yollanan çocuklar, ailelerinden bağımsız bir hayat geçiriyorlar. Burada ilk kez gençlik kavramıyla karşılaşılıyor. Bu kişiler ailelerinden bağımsız ilk kez para harcayabilen bir konum elde ediyorlar. Tabii kapitalizm de reklam endüstrisiyle bu kişileri bir pazar haline getirmek için çaba sarf ediyor; bunlara reklamlarla empoze başlıyor ve işte çeşitli tüketim malzemeleri sunuyor gençliğe özel: giyimler, tüketim malzemeleri; ardından moda, müzik, yeni tüketim biçimleri... Gençliğe yönelik... Bu gençlik kavramı bu dönemde doğuyor. Mesela Sanayi Devrimi'nin ilk yıllarında, bir de gençliğin dönemlere göre dönüşümü de var. Mesela bugün çocuk yaşta diyeceğimiz bir kişi, zamanında genç sayılabiliyor. Örneğin Sanayi Devrimi'nin ilk yıllarında, dokuma tezgahında 9-10 yaşındaki kişiler çalışıyor. Örneğin bunun ismine Michael diyelim. Michael o zaman genç olarak kabul ediliyor. 10 yaşındaki biri. Çünkü çok ciddi bir mesainin içerisinde, sabahtan akşama kadar 12 saat mesai yapıyor. Hatta Charles Dickens'ın "Para hesabı yapabiliyorsa kesinlikle çocuk değildir." gibi bir sözü var. Fakat 17 yaşında yıl 2005'e geldiğinde milyon dolarlar karşılığında Manchester United Futbol Kulübüne transfer olan Arsène Wenger için Guardian gazetesi, milyon poundları duydukça başı dönüyordu, diyor. Yani buradan şeyi anlıyoruz:

Wenger parasının hesabını yapamıyordu aslında, başı dönüyordu. Çünkü Wenger aslında çocuktur. Geçmiş döneme göre baktığımız zaman, yani Charlie Vickers dediği söze göre yani parasının hesabını yapamayan biriydi. 20. yüzyılın başında zaten insan ömrü 44 yıldan ibaretti. Savaşlardan, kıtlıktan çeşitli nedenlerden dolayı... Dediğim gibi o yıllarda gençlik içine sığabilecek bir durumda değildi 44 yılın. Ardından işte bu 2. Dünya Savaşı'ndan sonra dediğim süreç geliyor ve gençlik aslında insanın bir lüksüdür. Yani refahın gelişmesiyle beraber ortaya çıkan bir kavram. Refah olmasaydı aslında gençlik diye bir şey olmayacaktı belki de. Yani parasını özgürce harcayabilen, ailesinden bağımsız yaşayabilen bir şey olarak ortaya çıkmış durumda.

Şiire dönersek... Aslında şiirle ilişkisi genel itibarıyla Türk şiiriyle ilişkisi hep ya da hep demesem de genel itibarıyla yenilikle ön plana çıkıyor gençliğin. Mesela Nazım Hikmet, 1922 yılında şiire başladığı zaman hece ölçülü şiirler yazıyor, daha sonra Rusya yıllarında

Mayakovski'den etkileniyor ve 1922 yılında "Açların Gözbebekleri" adında bir şiir yazıyor. Bu şiir Türk şiirinin ilk serbest ölçülü şiiri. Ve bir yenilik getiriyor Türk şiirine ve yaşı o gün itibariyle 20. 20 yaşında Türk şiirinde bir çığır açmış oluyor serbest ölçüye girerek.

1940'lara geldiğimizde yine Garip Akımı var. Orhan Veli, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat. Bu üçlü eski şiire bir karşıt hareket geliştiriyorlar Varlık dergisinde ve yine Nazım Hikmet'in geliştirdiği şiire karşı. 1941'de Garip Manifestosu'nu yayımlıyorlar. O yıllarda Oktay Rifat 26, Orhan Veli 27, Melih Cevdet Anday 26 yaşlarında. Yani yine çok gençler, oldukça gençler. 2. Yeni'ye gelirsek, Türk Şiirinin son büyük atılımı diyor mesela İsmet Özel 2. Yeni için. 2. Yeni'ye geldiğimizde Sezai Karakoç'u 2. Yeni'nin başlangıcı olarak kabul eder Osman Özbahçe ve Yücel Kayıran. 1951'de ilk şiirini yayımlıyor. O yılda yaşı 18. 18 yaşında, yani çok genç yaşta bir yenilik gerçekleştirmiştir.

Vural Kaya:

- Modern şiir, genç şiire geçtik değil mi?

Rast:

- Evet! Evet!

Yine yenilik ve gençlik bahsinden devam edecek olursak; mesela Cemal Süreyya'nın görüşlerine de başvurmak durumundayız aslında. "Folklor, Şiire Düşman" yazısı var. Bu yazıda "Gençler klişelere karşı değil; daha hafif kalıplara bile sırtlarını çevirdiler. Bu kalıplara karşı çıkmayı İlhan Berk'te, Turgut Uyar'da ve Edip Cansever'de görüyoruz." diyor.

Bu yazıda mesela benim dikkatimi bir şey çekti. O yazıyı yazdığı gün kendisi 25 ya da 26 yaşında, İlhan Berk 38 yaşında. 38 yaşındaki bir şaire genç şair diyor bu yazıda. Yani belki buradan şeyi anlıyorum: Aslında bu yaşla ilgili bir şey değil genç şairlik; biraz da yeniliği aramakla, yeniliği kurmakla, yeniliğe açık olmakla ilgili bir şey. Yine gençlikle ilgili farklı bir çıkarım var Behçet Necatigil'in. "Şiir Burçları" yazısında bir çıkarımı var. Çocukluk ve gençliği bir arada alıyor mesela; orta yaşlılığı ayrı alıyor, ihtiyarlığı ayrı alıyor, çocukluk ve gençliği birleştirip "gurbette yabancı" diyor buna. Orta yaşlılığa "hasretle güzel" diyor, yaşlılığı da "hikmette faydalı" olarak adlandırıyor.

İsmet Özel'de gençliğe bir mesuliyet yükleme görüyoruz. Atıol Behramoğlu ile bir mektuplaşmalarında rastladım; 24 yaşında şunu

yazmış Ataol Behramoğlu'na: "Türk olduğumuz için genç olsak bile aşırılık, hafiflik bize yasak, üstelik artık genç de sayılmayız." diyor. Yani 24 yaşında kendimi genç de saymıyor aslında, aşırılığı ve hafifliği de kendine yasaklıyor bir taraftan. Böyle bir tarafı var, fakat buna karşın mesela Ece Ayhan gençlere sorumluluk yüklenmesine karşı çıkıyor, tam İsmet Özel'in karşı kutbunda yer alıyor. "Sorumluluktan değil sorumsuzluktan çıkar ne çıkacaksa ve karışıklık, kötülük, iyiliğin anasıdır." diyor Ece Ayhan yazısında.

Sezai Karakoç'un bazı deyişleri var. Sezai Karakoç gelenekle genç şairin ilişkisi hakkında şöyle bir özet yapıyor. Tam cümleleri söylemiyorum, kısaca özetliyorum: "Gelenekle genç şair ilk karşılaştığı zaman ilk başta morali bozulur, çünkü gelenek güçlüdür. Bu gelenekle ilk karşılaşmasından morali bozulduğunda yola devam edebilen kazanacaktır." diyor. "Ona karşı savaşmaya bir tür mücadeleye devam etmelidir." diyor. Böyle bir ifadesi var.

Genç şairin hata yapmasını yüceltenler de var. Mesela Turgut Uyar ve Cemal Süreyya bunlardan ikisi. Turgut Uyar "Hiç hata yapmaktan korkmadım." diyor. Cemal Süreyya "Genç şaire yeni bir aşırılık gerekir." diyor. Gençler şiiri çözmüş gibi şiirler yazıyorlar, diyor. Genç şairler için yeni bir aşırılık gerekiyor, yani hata yapmaları gerekiyor, diyor. Devam edebilirim derseniz.

- Yo!.. Duralım. Güzeldi. Teşekkür ederim.
- Ben teşekkür ederim beni dinlediğiniz için.
- **Sümeyra Yaman Hanım sizi dinleyelim.**

-Bana da bu başlık geldiği zaman Genç Şiir başlığıyla geldi. Acaba dedim, genç şiirle genç şair aynı şey mi? Ve dolayısıyla genç şiirden kastınızın bence bir yaş ya da bir dönemi kapsamadığını, aslında nitelik olarak gençleri ele almamız gerektiğini düşündüm. Nitelik olarak ele almak ne demek, yani genç dediğimiz zaman aklımıza hangi kavramlar hangi özellikler geliyorsa şiir içinde aynı kavramları aynı özellikleri kullanabileceğimizi tahayyül ettim. Genç deyince hepimiz mutlaka gençlerle tanışmışızdır. Genç deyince

yanına hangi sıfatları koyuyoruz, hepimizin zihninde bazı nitelermeler oluşur, şu anda sizin zihninizde de oluşmuştur eminim ki.

Benim zihnimde oluşan şunlar oldu: Yani genç dinamiktir, genç hareketlidir, genç olan arayışta olandır aslında. Ve geleceğe dair bazı idealleri olandır. Genç dikkat çekmeyi ister, işte bunun için toplumdaki diğer insanlardan farklı gözükmeye uğraşısı içerisinde. Dolayısıyla ben “genç şiir nedir?” diye nitelik olarak tanımlamak istediğimde, genç şiir aslında yeniliği arayan, arayışta olan, geleceğe dair bazı idealleri olan, geleneğinden kopmamış, fakat geleceğe dair bir adım atma isteğinde olan; en iyiyi arayan, coşkulu olan ve diğer şiirlerden farklı gözüken, yani dikkat çeken bir tarafı olan şiiri, genç şiir olarak tanımlamamız gerektiğini düşündüm. Tabii rakamsal bir şeyden bahsetmiyorum gençle ilgili. Dolayısıyla bir Su Kasidesi de aslında genç bir şiirdir, içinde bulunduğumuz şu an şenliğini yaptığımız Mevlânâ'nın şiirleri de genç bir şiirdir. Dolayısıyla benim genç şiirden kastettiğim şey, yaş olarak genç insanların yazmış olduğu şiirlerden ziyade; kaliteli olan, arayışta olan ve yenilik peşinde koşan şiiri aslında ben “genç şiir” olarak tanımlıyorum. Tabii bu anlamda dijitalleşme çok yeni bir kavram. Dijitalleşmeyle birlikte aslında genç şiiri nasıl düşünebiliriz? O zaman şu aklıma geliyor: Dijitalleşme, şiirdeki kaliteyi düşürüyor mu ya da dijitalleşmenin şiirdeki kaliteye belli bir etkisi var mı? Bunu tahayyül ettiğiniz zaman, kaliteyi düşürüyor diyemeyiz belki, yani şiir her daim var olmuştur. Dijitalleşme çağında da şiir mutlaka var olacaktır, çünkü şiir zaten akışa kendini kaptırmadan kenarda durup olanı diğer insanlara fark ettirebilme çabasından kaynaklanır.

Böyle düşündüğümüz zaman dijitalleşme çağında da nasıl savaş zamanında gibi bir yazıldıysa, nasıl kıtlık zamanında yine şiir var olduysa, dijitalleşme zamanında da kaliteli şiirin yani genç şiirin mutlaka var olacağını düşünüyorum ve buna inanıyorum.

Peki, etkiliyor mu dersek dijitalleşme? Şöyle ki dijitalleşmenin en büyük dezavantajlarından bir tanesi: tabii ki görseiliğin çok ön planda olduğu ve düşüncenin arka plana itildiği... Dün kitapçıyı karıştırırken böyle sayfayı öyle bir açtığımız zaman Vural Bey'in şiiri karşıma çıktı mesela. “Saat masanın üzerinde, şimdi çok eskiyi gösteriyor.” gibi bir ifade var. Şimdi bunu okuduğumuz zaman aslında hepimizin zihninde farklı bir saat, farklı bir masa var. Hepimizin saatinin şekli farklı, görüntüsü farklı. Yani dolayısıyla şiir aslında insanı düşünsel

açından özgürleştiren bir özelliğe sahip. Fakat bunun yanı sıra bu şiiri biz resmettiğimiz zaman, görselleştirdiğimiz zaman -yani aslında dijital dünyaya aktardığımız zaman- hepimizin zihninde aynı resim olacak. Dolayısıyla da bence dijitalleşme hayal gücünü yıpratın bir özelliğe sahip. Bunun için de şairlerin dijitalleşme konusunda biraz daha dikkatli ve ayarlı gitmeleri gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki burada dijitalleşmenin bağımlılık düzeyinde olup olmaması, yani ne kadar kullandığımızın ya da hangi amaçlarla kullandığımızın önemli olduğunu düşünüyorum.

Vural Kaya:

- Genç oluşumlar var. Şimdi fanzin diyeceğimiz dergiler var. Takip ettiklerimiz var mı, beğeniyor musunuz? Oralardan bir şey çıkar mı? Yani takip ettiğiniz ve gündeminize aldığınız daha genç kuşak şairler ve oluşumlar var mı? Matbuat mı daha çok öncelikli zihinlerde yoksa dijital dergiler mi? Siz takip ediyor musunuz, örneğin hangisi daha etkili? Yoksa bu iki dergi şeklinin de birbirleriyle mukayese edilemeyeceğine mi inanıyorsunuz?

- Dijitalleşme artık gündelik hayatı bir başka yere taşıdı... İkisini de kolaçan etmeye çalışıyorum ama dijitalden olabildiğince uzak, imkân olarak da daha zor geliyor bana.

- Matbuatın haysiyeti her zaman biraz daha farklı.

- Evet.

- Ama gençleri ben izlemeye çalışıyorum. Çok iyi çıkış yapanlar da oluyor, zevk verebiliyor. Şiirde el yordamıyla yeni bir şeyler bulmaya çalışmaları... Bence destek verilmesi gerekir. Dediğim gibi yeni bir alan... Sosyal bir alan, sen bir selam veriyorsan ve verilen selamı alıyorsan, dijital hayatta da bekliyor o kişi; selam verdim, selamımı niye almadı, diyor. Aynı şekilde şiir de de daha önce matbu olarak devam eden şiirsel söylem şimdi dijital taşınmış durumda ve dijital dergiler çıkıyor.

-Yoo bütünüyle taşınmadı, bu da iyi.

-Evet evet her ikisini de dengeli şekilde değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum, tamamıyla olumsuz bakmıyorum. Olumsuz da görmüyorum ve daha çok kitleye ulaşması açısından da bence destek verilmesi gerekir. Ben sözü bu şekilde bitirmiş olayım. Teşekkür ederim.

-Biz teşekkür ederiz efendim.

Ethem Erdoğan:

-Bana biraz garip geldi. Bu kadar genç şairin içinde kendimi anlamlandırmaya çalışıyorum bir taraftan. O zaman bir miktar tecrübe aktarımı yapalım.

Kaya:

-Şöyle... Farklı konular var. Biraz erbabı olanlar o konularda olsun. Açıklamam gerekirse tabii ki, neden böyle düşündüm? Siz gençlerle ilgilisiniz. Bir bağ var aranızda. Hikmetli araçlardan birisiniz... O zaman bu bağlam üzerinden gitmeye çalışayım. Şimdi işin aslında bir temeli var, MÖ 350'lerde Aristo gençlerden bahsetmiş, işte ebeveynlerini dinlemeyenler, öğretmenlerine saygı duymayanlar, yemeklerini çok kabaca yiyorlar falan... Buradan başlamış. Bunu şunun için söylüyorum: Kendini bir şekilde toplumun önünde gören felsefeciler, din âlimleri, şairler, fikir adamları, herkes gençler üzerinde bazı tasarruflarda bulunmak istemiş. Yani bu çok eski bir konu, yeni bir şey değil aslında. Şimdi neden böyle yaptıklarına biraz sonra geleceğiz ama böyle bir gelenek var. Bizde de var, işte tüm sizinle programın başında bakarken fark ettik ki bu çok eski bir konu. 55 şair için zar atmış, bunlardan 8 tanesi meşhur olabilmiş, diğerleri alt sınıf şair olarak kalmışlar. Hatta öbür şairlerin genç şairler için zar attıkları mevzu söz konusu. İşte bazıları tutmuş şair olmuşlar bazıları tutmamış. Yani bunları şunun için söylüyorum: Herkesin kendini önde gören işte toplumun önünde olarak varsayan birçok insanın gençlerle ilgili böyle tasarrufları var. Bu tasarrufun tabii ki psikolojisine girecek değilim ama şu tarafı bizim için önemli: Mesela Kültür Bakanlığı 14 ve 29 yaş arasını genç kabul ediyor ve proje çağrılarında tamamen bu yaş grubuna hitap edecek projeler dikkate alınıyor, onları değerlendiriliyor bir tarafıyla. İşin bir diğer tarafında şu var, o psikolojiye girmeyeceğim dedim ama bizim büyük şair, büyük bir adam olarak gördüğümüz hatta ikisini aynı anda yürüten büyük üstatlar var bizde. İşte Akif'ten tutun da Üstat Sezai Karakoç'a kadar. Bunların her birinin ideal gençlik tasarımları var. Bu ideal gençlik tasarımları ve gençlere birtakım misyonlar yükleme anlamında gördüğümüz onların kendi toplumsal kaygıları var. Bu kaygılar toplumun temeli olarak gördükleri gençler üzerinden onlara bir aktarım şeklinde başlıyor aslında. Bu misyon yükleme -toplumun temeli gençlerden kurulacağı için- üstatlarımızda veya daha öncekilerde de var. Bakıyoruz gençler üzerinden bir hayat

çerçevesi, bir kalıp oluşturup gençleri buna zorluyorlar. Aslında -içindeyiz- eğitiminde temel amacı budur: İstendik vatandaş yetiştirme, istenilen bir kalıpta insan yetiştirme profili... Hatta bununla ilgili de bazı aforizmalar var, işte eğitimde öğrendiklerimi unutmak 15 yılını aldı diyor bir tanesi.

Bir müddet sonra da bu kalıpların dışına çıkmak ve onları unutmaya ihtiyacı olacak büyük bir ihtimalle. Bu böyle. Şimdi bunu yaparken din ve törenin de bu büyük adamların yanında yer aldığını ya da din ya da töreden referanslar bularak gençlere “şöyle olmalı”yı anlattıklarını görüyoruz. Konuyu genç şiire bağlayacak olursak, şöyle bir durum var: Şimdi yaş itibarıyla belki 18 yaşında, belki 20 yaşında gençlerimiz, yine haddini aşma pahasına şunu söyleyeyim; yani abi dedikleri adamın şiirinin aynısını yazan 40 tane genç görüyorum ben.

- İyi bir yere geldin. Şimdi şiire biraz daha dönüştürelim konuşmayı genelden kurtaralım. Spesifize edelim. Önemli gördüğün şairi, büyük şairi, saygı sevgi duyduğunu tekrar etmek... Genç şiir arasındaki bağ, bu genç şiir midir? Sonra bir yol mudur bir mantığa göre? Yoksa hep genç mi kalmıştır? Cemal Süreyya ve Ertuğrul’dan alıntılardaki gibi 38 yaşında da olsa hitap ettiği bir şair diye hitap ettiği bir mantık orada dilin zevkli olması... Mesela İsmet Özel genç şiir denedi ileri yaşlarda, gençler gocunmadı, o ona bir şey kattı. Ustalaşmış şair bile bunu yapıyor ama yeni bir denemeye girişiyor. Daha yolun başında olanlar ya da birkaç ürünle dosyayla isim ortaya koymuşlar, önemseydiği kişiyi tekrar etme yolunu tercih ediyorlar. Bu genç şair olarak mı kalır ya da ilerlemiş, bir yerde yetişmiş bir şair midir? İşte tam oradan bir giriş yapılıp isterseniz.

- Üstadım şöyle söylemek lazım. Ben Türk şiirinin çok genç bir şiir olduğunu düşünüyorum. Bütün şiirimiz, yani modern şiirde Şeyh Galip’ten başlattığımızı varsayarsak yine çok gençtir. İşte bizim klasik şiirimizin son büyük temsilcisi diyorlar, ama bu aynı zamanda modern şiirin ilk temsilcisi olduğu gerçeğini de bize gösteriyor, deniyor Şeyh Galip’in şiiriyle alakalı.

Divan şiirindeki değişim ve dönüşümü Şeyh Galip ve Nabi’nin birlikte başardığını ifade ediliyor. Bu bağlamda genç şair mevzusunu şöyle bakmalıyız: Kendisine usta bildiği, abi bildiği birisinin şiirinin tekrar eden şairler genç şair midir? Abisine bakıyorsunuz 50 yaşında, bu arkadaşına bakıyorsunuz 20 yaşında. Şimdi genç şaire böyle bakmamalıyız bence. Şiirin genç olup olmaması olarak meseleye

bakmalıyız gibi geliyor bana. Çünkü şiirin yaşla, dünya tecrübesiyle, hayata bakış açısıyla çok ilgili olduğunu düşünmüyorum ben.

Şairleri iki gruba ayırırsak 1.si abisinin şiirini tekrar edenler, 2. bağımsız genç şairlerdir diyebiliriz. Böyle arkadaşlar da var. Şimdi baktığımızda ben birkaç şeye takıldım şiirlerde. Size onlardan bahsedeyim: Birincisi retorik. Hitabeti bir şiir olarak görme eğilimi var gençlerde. İkincisi aforizma bulmak, aforizma patlatmak üzerine kurulmuş bir şiir var. Onlara değineceğim ama bir de sosyal durumu aşırı şekilde şiirin içerisine soktuklarını görüyoruz. Sosyal durumdan başlayıp geriye doğru gideyim. Ben şöyle bir sosyal hayatın içindeyim, ben şiire niçin giriyorum? Ben zaten o gerçeklikten bir miktar çıkmak başka bir dünyayı teneffüs etmek istiyorum. Şiiri okuduğumda, dün yapılan zammı, öbür gün olan terör olayını o şiirde görmek istediğimden emin değilim. Şiirde başka bir şey arıyorum ben. Dolayısıyla gençlerin bu konuda belli bir hassasiyetinin oluşmadığını, tabiri caizse bodoslama girdiklerini görüyorum. Bunu ima etseler hiçbir sorun yoktu, bunu bana bir çağrışım yaptırsalardı çok mutlu olurdu. İşte sosyal beğeni şiirde sosyal tarafa girmek bence böyle olmalıydı. Diğer taraftan retorik ve aforizma ikisini birlikte değerlendirirsek şöyle bir durum var: Şimdi estetik olanın yanında retorik biraz daha siyaset işi gibi geliyor. Çünkü güzel söylemek güzeli söylemek demek değil. Güzeli anlatırken estetik, anlattığınız herhangi bir şeyi güzel anlatmak istediğinizde retorik... Şimdi şiirde biz hangisine yaklaşmalıyız, gençler hangisine yaklaşmalı? Gençler estetik olana yaklaşmalı ama gençler retorik olana yaklaşıyorlar. Bunu biraz daha estetize etmek lazım, diye düşünüyorum. Gençler bunu yaptıkları takdirde genç şair genç şiir sınıflaması içerisinde belli bir yere ulaşacaklarını düşünüyorum. Bir de aforizma patlatmak meselesine kısaca değineyim: Mesela "Şiir bir armağandır." Şimdi "Şiir bir armağandır"ı aforizma olarak düşünürseniz eğer, bunun sesine bakmamız lazım. Mesela şiirdeki kelimelerde ses güzel, ama armağanda bir anda yukarı çıkan bir seviye... Dolayısıyla şiirde yeniyi bulmak, şiirde yeniyi yakalamak... Ama aynı zamanda aforizma kısmını kabul ediyorum, reddetmiyorum ama asla bunu bir şiir işçiliği şeklinde sunmalarını beklemiyorum. Dolayısıyla şiirin temel sorunları bizim için mesele. Yoksa genç şair, genç şiir değil... Bu saydığım sorunları şiirin temel sorunları olarak görüyorsak eğer, gençlerde de var. Diğer yaşlı genç olmayan şairler gibi... Dolayısıyla ben olaya böyle bakmak istiyorum: Genç şair, genç şiir diye bakmak istemiyorum.

Çünkü şiirimizin genç olduğunu düşünüyorum ben hâlâ. Divan şiirinin de hâlâ genç olduğunu düşünüyorum, her ne kadar gündemde olmasa da genç bir şiirdir, okuduğunuzda zevk alırsınız. Dolayısıyla genç şiirimiz var, genç şairden ben bahsetmek istemiyorum, çünkü bu sadece yaşa indirgemek oluyor, şairi oluşturan diğer hasletlerden söz etmemek anlamına geliyor.

– Teşekkür ediyoruz.

– Eyvallah üstadım...

Vural Kaya:

Meryem Hanım buyurun! Dijital değişim sınavına geçelim.

Meryem Kılıç:

Aslında ben de bunu söyleyecektim. Ertuğrul Rast'ın söylediği gibi model olan ya da yeni yazılan şiir genç şiir midir? Süreyya Yaman'ın söylediği gibi... Genel anlamda yeni olanın yeni yazılanın bir önceki yazılana göre genç olduğunu meselenin üretmekle ilintili olduğunu ben de düşünüyorum diyerek toparlamış olayım.

Dijital ile ilgili de şunları düşünüyorum: Şimdi bazı dergiler hem basılıyor, hem elektronik ortamda yayınlanıyor hem ya da sadece elektronik ortamda yayımlanıyor. Şimdi bir iki şeye baktım, Türkiye e-kitap okumada dünya ortalamasının altındaymış mesela. Onu işte dijital şiir okumaya alalım, biz çok böyle okunması gibi gelmiyor. Bu durumda bu oranlara baktığımızda şimdi bizler için aslında dijital dünya telefonlarımız ve aslında sosyal medya. Yani 10 yaş altı da dijital dünyada 60 yaş üstü de. Ya video izliyoruz ya fotoğrafa bakıyoruz, yani seyrediyoruz. Şimdi kendinizden pay biçelim. Bir gönderiye baktığımızda altına yazılan yazı uzun mu kısa mı, kısayı okumayı tercih ediyoruz. Dolayısıyla oradan şuraya geleceğim: Dijital ortamda işte yayınlanan bir şiire ne kadar dikkatli bakacağız, bir dergiyi ne kadar dikkatli okuyacağız? Yani iki kapak arasında olsun. Gözlerimiz kâğıdı arıyor çünkü. Bu anlamda o ortamlarda yayınlanan şiirlere bizler haksızlık yapabilir miyiz, gerekli önemi verebilir miyiz ya da orada yazan genç arkadaşlar

ne kadar kendilerini gösterecekler, onu düşündüm. Böyle bir çıkmaz var dijital ortamda yayınlanan dergilerle ve şiirlerle ilgili. Oradan yine genç şiire dönecek olursak; belki şunu ekleyebilirim: Evet yaşla ilintili değil, şairin oluşturduğu dilinin sürekli genç ve diri tutmasıyla ilgili. Evet, herkes mizacına uygun, tabiatına uygun bir yol buluyor ya da toplumsal şiirler yazıyor ya bireysel şiirler yazıyor ya imgelerle bir şiir oluşturuluyor ya da tamamen uzaklaşmak istiyor. İşte 20. yüzyılın 2. yarısından sonra görsel şiirden bahsediyoruz, son şiirden. Şu an düşünsel şiir konuşuluyor. Yani sürekli bir şeyler oluyor, herkes kendine uygun bir yol tutturmuş gidiyor, ama mesele zamana karşı o tuttuğu yol sağlam ilerleyecek mi, o oluşturduğu dil genç kalacak mı, mesele bu. Yani sürekli yenilik içinde olması aslında bir sanatçı için sanata başlamaktan ziyade devam ettirme problemini doğuruyor.

Vural Kaya:

– Genç şairin işi zor zaten. Sürekli çok büyük adalarda küçük parçacıkları keşfetmekle meşgul. Genç şairin güncel olan dili kullanması, genç şiir ifadesini kurtarmıyor. O da buna yükleniyor zaten yeni metaforlarıyla, söylemesi gerekeni yeni çıkışlar yaparak. Burada zor bir alan var genç şiir için. Bu dijital mecrayı dijital dergileri ... takip ediyor musun?

– Ben düzenli takip ettiğimi söyleyemem. Daha çok...

– Dergi oluşumları, arkadaş oluşumu ya da bireysel çıkışları olan bir sosyal medyada şiirin dönmesini anlıyoruz, farklı farklı... İsmi zikretmeyeceğim sosyal medya mecraları var, ama şiir değil, şiirin oraya akması değil sorunumuz. Dijital oluşumlar modern şiirin gençler eliyle dijital mecrada bir oluşuma dönüşmesi ve dergi adıyla çıkması oluyor ya da bir ekip kurmaları oluyor bir şiir düşüncesi ortaya koymaları oluyor. Bunlar konusunda mesela ne diyorsun?

– Meselenin zamanla ilgili olduğunu düşünüyorum. Yani bakalım beş yıl on yıl sonra gençlerin bu tercihi devam edecek mi? Okur oranı ne olacak, muhatap bulacaklar mı? Zamana bırakırım açıkçası.

– Mesela şu anda bir boşluk doldurması söz konusu mu, bireysel fikriniz nedir?

– Ben kendi adıma basılı yayından tarafım. Boşluk doldurma konusunun erken olduğunu düşünüyorum şu anda.

- Orada değil ama bu oluşumlar ciddi ciddi güçlüler. Genç enerjik olabiliyor, bir yer kaplıyor matbuatın önemsizliği, dijitalin önemliliği değil yani. Mukayeseye gitmiyoruz, burada da bir değer üretiyor gibi geliyor bana. Bunlara nasıl bakacağız? Yani burada kalıp kalmayacağına... Tabii bu dijital dünya kendini sürekli yeniliyor, yenilediği zaman ona tekrar adaptasyonu sağlayabiliyor ve bu süreklilik arz ediyor aslında. Buradan da iyi şeyler çıkıyor gençler adına bazen. Bu oluşumların değişeceğini ve değiştikçe yeni adaptasyonları olacağına inanıyorsun galiba. Matbaanın şerefi ve haysiyeti çok yüksektir, yani onu hiç tartışmıyoruz.

- Bitirdiniz mi efendim?..

- Öyle kabul edelim. Teşekkür ederim.

- Eyvallah biz teşekkür ederiz.

Vural Kaya:

- Yeni şiir, genç şiir dili, dijitalleşme, dijital dünyayla olan bağ... Bu mecraların şiirin imkânına katkısı ne? Elbette gençleri yetiştiren bir tarafı var.

Resul Tamgüç:

Önce sana ve değerli Başkanuma teşekkür ederim böyle bir imkânı sağladıkları için. Arkadaşlar literatür karşılığıyla başladı, yani etraflıca anlattı. Gençlerin anladığı bir şey. Yeni olan, yeni temel verimli kavramlardan daha çok, saçmalama hakkını sonuna kadar kullanan, oyunbozan, etki altında kalan şiir...

Geçenlerde biri sormuştu. Asım Gültekin öldü, Sezai Karakoç öldü. Yeni Asımlar, Sezailer çıkar mı? Çıkamaz! Mehmet Akif de çıkamaz, Necip Fazıl da çıkamaz! Allah da çıkartmasın. Çünkü yeni tecrübeler; yeni Mehmet Akifler, yeni Necip Fazıllar çıkaracak. Çünkü onları o dönemin tecrübeleri çıkarttı. Yani Mehmet Akif'in şiir yazdığı dönem eğer bir savaş ortamı olmasaydı Mehmet Akif başka bir şiir yazardı. Necip Fazıl'ın yaşadığı dönem olmasaydı -hani bir mahalle sözcülüğü misyonu ki ben ilahi

olarak görüyorum- ilahi olarak üzerine yüklenmeseydi başka bir şiir yazacaktı. Yani genç, dönemin tecrübelerini iyi değerlendirmiş, kendini inşa etmiş kişi olma durumunda.

Şimdi gençler ve gençlik, şiir dedik. Şimdi hepimiz şiir için niye başladığımızda ilgili üç aşağı beş yukarı afili laflar ederiz ama hepsinin temelinde ilahi varoluşta olduğu gibi bilinmek ve şöhret olmak var. Şimdi bugüne geliyoruz, yani dijital çağda bir gence. Hepimiz lisede düştük bu şiir belasına. Biz lisede fanzin çıkarırdık, şimdi gençler tweet atıyor, yani o şöhret iştahını, nefsinin körlüyor. Dolayısıyla bir körleşme geliyor. Ben şunu daha çok önemsiyorum: Bir genç niye şair olacak, yani şair olmalı mıdır?

E-kitap bir dönem çok konuşuldu ama istenilen yankıyı bulmadı. Bizler ufak ufak öldükten sonra belki yaygınlaşacak. E-kitaptan önce, kitap okuyup okumadığımızı tartışmak lazım.

Meseleyi basite indirgemek gerekiyor ve basit düşünmek gerekiyor. Olayı yalın haliyle anlamak lazım. Şimdi bugün bir genç; zihin yapısı olarak, his olarak şiire niye insin. Şöhret olmak istiyorsa tweet atar. Yani efendim Fuzuli okuyacak, Şeyh Galip okuyacak, Sezai Karakoç okuyacak, efendim Frankfurt okulu ne diyor diye bakıp kafa patlatacağına atar iki sığ tweet, retweet olur; gayet mutlu, mesut... Yani lisede -ağabeylerim burada- insanlar sevdiklerine -tırnak içinde söylüyorum- kız tavlama için şiir yazardı. Şimdi böyle bir şey yok. Birkaç ince şey, birkaç fotoshop ile yaptığınla gayet mest ediyorsunuz. Yani kitap okumalarına da gerek yok. Kitabın resmini ve kahveyi paylaştılar yeter. Şimdi şiirin muhatabı var mı? Aptallaştırılmaya doğru gidiyoruz. Yani yazı nasıl başladı? Mağara resimleri idi. Sonra efendim duvarlara kazıldı, sonra kâğıt kalem icat edildi, kâğıt kalemle ne yaptık? Sonra efendim biz fanzinler çıkardık, o esnada internetle tanıştık. İnternette de bir şeyler yapıldı bloglar çıktı sonra web siteleri, uzun uzun yazılar... Facebook yapıldı. Bir tane görsel koyuyorsunuz, daha uzun metin yazıyorsunuz hatta bazı ağabeyler var Facebook'ta yazdım diyor. Tabi bayağı bir fırça yiyorlar benden. Sonra Twitter çıktı. Belli bir karakter sayısı geldi, yani yazamıyorsunuz, yazdığınız şeyin tek bir seferde vurucu olması ve retweet olması lazım. Ne oldu cümleler kısaldı, usta işi olması gerekiyor. Tamam, bu tabii şiire uyar, ama bahsedilen sığ kesimin hedefi retweet olunca seviye düşüyor, yani Osman Özbahçe senin eleştirdiğin işin üzerine bu kadar kafa patlatmış bir adam ama tweeti bu kadar bilmez. Ama atıyorum x kişi, basit, sığ

bir paylaşım ile daha çok bilinirliğe kavuşuyor. Bu adil mi, bu doğru mu, bu ahlâklı mı, o ayrı bir konu.

Nihayet İnstagram'a geliyor, yani tekrar mağara resimlerine dönüyoruz. Bakan, önemli olanı kabul eden bir insan ve biz bu insanda bir şey okuyup, kendi zihin dünyasında canlandırmasını bekliyoruz.

Şiirin geldiği yer, şiirin muhatabı, şiiri yazma kapasitesi olan kişilerle ilgili sıkıntılar var. Dijitalleşmenin imkanları var, sonuna kadar faydalanalım ama insan tasavvurunda bir dejenerasyon var. Yani biz dijitalleşmeyi -sanat, edebiyat dijitalleşmesini- tek bir şeyle konuşmamamız lazım.

Vural aya:

- Yasemin Kapusuz Hanım sözü size bırakalım.

Yasemin Kapusuz:

- Evet ben sakinleştirerek ortalığı... Genç Şiirin Dijital Kültürle İmtihanı...

"Genç olmak, genç olmayı hak etmekle mümkündür ve gençlik ikbal merdiveninin ilk basamağı değildir, hiç de olmamıştır."

Evet, heyecanlıyım. Şair diyor ya "Yaşamayı bileydim, yazar mıydım hiç şiir." Ben de konuşmayı bileydim, yazar mıydım hiç şiir, derim. Çünkü şiir zor iş hepimiz çok iyi biliyoruz. Biz olabildiğince az sözle olabildiğince çok şey anlatmaya çalışan insanlarız. Aynı şekilde bunu herhangi bir mesele konuşulurken de yapmaya çalışırız. Vaktin önemini de biliyoruz.

15 ile 24 yaş aralığı genç olarak addediliyormuş. Ben 25 yaşında genç bir öğretmenim. Öğrencilerime söz verdim. 25'i geçmeyeceğim. Bu sebeple her yıl güncelliyorum kendimi. Burada genç şiir var ve dijital kültür var. Ve imtihan... Biz şu an hem matbu hem de dijital çağı bir arada yaşadığımız için böyle bir gündemimiz olsun. Olsun da. Şiir, meselemiz olsun. Olmaya devam etsin. Yalnız şiir hakkında herkesin bir zevki vardır, fikri de var. Onlar da olsun. Şiir derdiyle hoş olalım yeter ki.

İstanbul Üsküdar'da edebiyat öğretmeni olarak görevime devam ediyorum. Gençlerle işim. Şiirin genç olması deyince biraz da şairin genç olması üzerinde duruldu, duruluyor sanki. Ancak bir şiir asla bitmez, küllerinden doğar, yenilenir, tazelenir. Dolasıyla şiir gençtir. Ve ben de inanıyorum ki şiir, yıkılmayan kalemizdir.

Şimdi şöyle bir durum var değil mi? Gençler, sosyal medyayı daha çok seviyor. Oradan şair oluyorlar, hızlı ve kolay bir şekilde. Bunun önüne geçebilir miyiz? Hayır. Önümde benim de gördüğünüz gibi olası acil bir duruma karşı telefonum duruyor, sessizde. Ben de hem basılan dergilerde -ki onlar baba ocağıdır- hem de dijital dergilerde şiir yazıyorum. Şairlik iddiasında olmadım, olamam. Ancak güzel bir fotoğrafla şiir paylaşmayı ben de seviyorum. Her birinin yerinin de ayrı olduğunu düşünüyorum. Elime kalemi alıp köşeme çekilip dergimi de güzelce okurum. Dinlenmek için uzandığımda da elimdeki telefonda şiir okurum. Çok yorgunsam da sosyal medyadan şiir okurum. Asla sosyal medyadaki de şiir mi demem. Okursam okurum, okumazsam da okumam. Yani ben okumadım, beğenmedim diye o şiir, şiir olmaktan çıkmıyor. Dijital olmayan dergilerde de okumadığımız şiir vardır. Ancak dijitalde de çok iyi şiirler var. Madem biz biraz iddialı bir başlık altında konuşuyoruz. Tam da size gençlerimizin yaşadıklarını anlatabilirim. Farklı çalışmalar yapıyoruz onlarla, okuma ve yazma serüvenleri sürecinde. Kendilerine dergilerde yer bulmak istiyorlar ve maalesef bulamıyorlar. Onlar da hızlı bir şekilde örgütlenip fanzin veya dergi çıkarmaya başlıyorlar. Gençler inanın bizden çok çok daha hızlı bir şekilde okuyabiliyor, yazabiliyor, yazdıklarını paylaşabiliyor. Okuma oranı azmış ülkemizde. Kemmiyet mi? Keyfiyet mi? Ne? Okuyan yokluk içinde de bir yolunu, imkânını bulup okuyor. E-kitap okuma oranının da bizim ülkemizde çok az olduğunu söyledi Şair Meryem Kılıç arkadaşımız. Ben keşke okusalar da dijital okusalar diyorum.

Literatür konuşmayacağım. Şiir bana cenneti hatırlatır, her şeyin en güzelinin olduğu yer ve gençlik. Cennette hepimiz genç olacağız. Genç kalmayı hepimiz istemeliyiz belki de. Ruh ve beden... Hani hesaplanır ya beden yaşınız, ruh yaşınız diye.

Ve gönül. Başka dillerde karşılığı olmayan o güzel kelime, güzel gönlümüz. Gelenekte gönlü kocaltmamak diye bir tabir vardır ve önemlidir. Sanırım bu önemli bizim için. Divan edebiyatından, tasavvuftan beslenmeye çalışıyorum. Yeni kalmaya çalışıyorum.

Yalnız şiirlerin şiir olup olmadığına sadece dergi editörlerinin karar vermesini istemiyorum. Şiir benim için gerçekten çok çok özel. Hani Fuat Köprülü Dede Korkut Hikâyeleri için söyler ya “Türk edebiyatını bir kefeye, Dede Korkut Hikâyeleri’ni bir kefeye koysanız Dede Korkut ağır basar” diye ben de bütün diğer türleri roman, hikâye, masal vb. hepsini bir kefeye, şiiri ayrı kefeye koysam şiir ağır basar. Biz var olan rutinimiz içinde güzelliği, güzellikleri ortaya çıkarmaya çalışırız. Fotoğraf çekerken de büyük bir kargaşanın içinden bir kompozisyon oluşturuyoruz. Neticede bütün sanatlar da kompozisyon, uyum değil mi? Renklerin uyumu, kelimelerin uyumu... Bu noktada gençlerimize yol açıcı olmamız gerektiğini düşünüyorum. Şiiri yozlaştırmadan evet ama şimdilik böyle bir durum söz konusu değil. Bırakın, tesirli, büyümlü söz söylesinler, fotoğraf çeksinler, resim yapsınlar ve onları dijital ortamda paylaşınlar. Onların da bir okuyucusu olacak, geleneği canlı tutan dergilerin de... Ben aynı şeyi tekrar edip duracağım sanıyorum. Hepsi var olsun. Şiir, muhatabını bulur. Küllerinden doğar. Bitmez. Tükenmez. Ayrı konulara, şiirin ne olduğuna değinmek istiyorum ancak konumuz zaten geniş bir konu imiş. Bunu da yeni fark ediyorum inanın. Hiçbir hazırlık yapmadım. Ne konuşacağız ki bu konuda, dedim. Yaklaşık iki saat oldu ve biz hala devam ediyoruz. Şükürler olsun. Şiir, hiç bitmesin.

Üniversitede okurken babamdan cep telefonu istemiştim. Evine telefon bağlattık ya telefona ne gerek var, demişti. Olur mu baba ya, hangi devirdemiz, ev telefonu ile olur mu, demiştim. Bu aklıma şimdi gelen bir örnek. Nasıl ki biz atalarımıza itiraz ettik, yeniyi istedik. Bizim gençlerimiz de bizden isteyecek. Kaçınılmaz bu halden. Şiiri sosyal sorumluluk olarak gören gençlerimiz de var, sadece sevgilisine güzel söz söylemek için de gören gençlerimiz de. Hepsinin birer ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Biz bir meyveyi sevmediğimizde o meyve, meyve olmaktan çıkıyor mu? Çıkmıyor. Şiir de öyle. Edebiyatın, sanatın zirvesi. Çok konuşmayacaktım değil mi? Ümitvarım. Konformizm bizi nereye götürür bilmiyorum ancak şiir her zaman var olacaktır. Şekil mi değiştirir, dergilerden sanala mı taşınır zamanla görebiliriz onu da. Zaten hangisi iyi hangisi kötü gibi bir şey de konuşmayız, konuşamayız. Hepsinin yeri ayrıdır. Baştan beri söylediğim gibi. Nesir, yürümek ve koşmak gibi, diyor Valery; amaca yönelik. Şiir ise dans etmek gibi. Düşünün, dans etmenin bile çok çok başka halleri var. Biz hayret edebilen insanlarız. Durup ince şeyleri düşünebilen, mecaz ifade edebilen, kelimeleri yormayan, sözü de yormayan...

Uzatmayayım o halde. Öz ve özetle şiir ve iyi şiir, muhatabını nerede olursa olsun bulacaktır ve hiç bitmeyecektir. “Çıkar asar-ı rahmet, ihtilaf-ı re’y-i ümmetten.” Ne güzel düşünceler paylaştık birbirimizle. Emeği geçen herkese gönül dolusu teşekkür ediyorum. Rabbim bizi de neslimizi de şiirden ayırmasın. Şiir, derdimiz, dermanımız, meselemiz, vesilemiz... Hayra, şuur, edebe, güzelliğe... Şiirle dolu nice güzel günlerde buluşmak ümidiyle...

Vural Kaya:

– İdris Ekinci söz almak istiyor.

Şimdi ben şunu merak ediyorum, şiir dijital ya da matbu olunca ne oluyor, nasıl ayırt ediyoruz bunu? Bir kanun var mı?

İbrahim Demirci:

Çok yerinde bir soru. Eğer şiir dediğimiz şeyi söz yani kelimelerle, cümlelerle, harflerle somutlaşan bir nesne olarak görüyorsak dijital şiir diye bir şeyden bahsedemeyiz. Yok yani kâğıt üzerine değil de ekran üzerinde görünüyor diye mi dijital oluyor? Hayır. Öyle olmamak gerekir. Teknik bir mesele bu. Ama yeni kuşaklar için diyelim ki elinde tablet, bilgisayarla büyüyen bir çocuk için, genel olarak sanat ve özel olarak şiir, sadece kelimeye dayanmayan, görüntünün geometrik şekillerin, başka şeylerin, sesin de içinde yer aldığı yeni bir ürün olabilir pekala. Ama o hayatın içine doğan, o araçlarla yetişen bir çocuk, bir sanatçının şair olduğu zaman o öğrendiği ve kullandığı imkanlarla yeni bir şeyi üretebilecek mi ben bekliyorum şahsen olmasını. Bekliyorum, olabilir, ama yok ortada böyle bir şey.

Buzdokuz dergisi çevresinde yapılan video vesairenin de devreye girdiği üretimlerin görsel şiirin gelişme şansına katkısı olabilir. Ama işin özü değişmeyecektir, işin özü nedir? Var olan insanın mevcut olanla, gördüğüyle yetinmemesi, daha çoğunu, daha ötesini, anlamı, maverayı istemesi...

Hanımefendi cennet benzetmesi yaptı. Bazılarını rahatsız edebilir bu, ama mükemmeliyet anlamında ya da daha etkili, daha çarpıcı olan anlamında bir arayış söz konusu olduğundan cennet

diyor. Yoksa her şeyin sakin, sütliman olduğu herhangi bir sorunun söz konusu olmadığı bir mutluluk Şubesi anlamında cennet yok. Öyle bir Şey söz konusu değil. Hatta cehennemle cennetin karıŐıĐı cehennem diye bir kelime üretildiğini biliyorsunuz. Cehennem söz konusu olabilir 21. yüzyılda.

Vural Kaya:

– Dijital Şiir denildi. Hakan abi konu senin alana geldi de... İdris Ekinci'nin sorduğu bizim konumuz Şeydi aslında yani Şiirin yazılan, bunca Şiirin dijital ortamda yayımlanması, yaygınlık kazanması... Burada gidiyorduk.

Ekinci:

– Onu açıklamaya gerek yok. Mesela Şu mu? Şimdiye kadar konuşulanlar, yani matbuyu dijitale geçirmek? Ben Şunu merak ediyorum. Sorum Şuydu: Yani Şiirde ne değişti? Değişmedi mi?

Kaya:

– Gençler bunu okumadığından da değil. Orada görünen bir âlem var, bu görünen âleme taşıyarak daha hızlı bir Şeyler yaşamak istiyorlar. İŞte biraz önce bahsettik, orada tanınmıŐlık duygusu gibi bir Şey geliştiren bir Şey. Bu ayrı bir Şey ama hocamın cevabı çok yerinde dijital Şiire bir cevap oldu.

Hakan Şarkdemir:

– “Teknolojinin kötü cinleri yoktur.” diyor. Teknolojiyi nötr bir Şey olarak anlamamak lazım ama teknolojinin bizi  er evelediğini de hesaba katmak lazım. Yani bir anlamda bizi abluka altına aldığını da kabullenmek lazım. Fakat İdris'in sorusu aslında doğru bir soru. Şöyle yani görüntü dosyası gibi metin dosyası da bilgisayar ortamında, elektronik ortamda gördüğümüz o dosya aslında görünmez. Biz onu her keresinde yeniden sahneliyoruz. Her keresinde yeniden oynatarak sahnelemiŐ oluyoruz. Yani bize muhtaç. Dolayısıyla her keresinde de orijinal bir Şeyle karŐılaŐıyoruz ama Şiire gelecek olursak Şiir değişmiyor.  nk  Şiiri Şiir yapan Şey aslında düşünce. Yani sadece kelimelerden oluşmuyor Şiir. Tamam, müziksel bir ifade var, dil var, görsellik var, boşluk olabilir, tipografik olabilir ama onun Şiir olabilmesi için arkasında bir hik yesinin olması, bir düşüncenin olması da gerekiyor. O anlamda, burada mecra deĐiŐtireyim. Dijital ortamada sesi, görüntüyü uydular aracılığıyla yukarı gönderiyoruz, buradan geri alıyoruz. Yani

update gibi şeyler var. Sesi görüntüye, görüntüyü şeye, hepsini kodlara çevirebiliyoruz. Yani yer değiştirebiliyoruz. Yani bir metin dosyası da gönderdiğimizde, görüntü dosyası da gönderdiğimizde uzaya bu bize dönüşerek de gelebilir, farklı bir şekilde bozulmayla da... Yani bunu, bu mecrayı bu şekilde anlamak lazım. Matbuat mesajın kendisidir. Mesajı etkileyecektir elbette. Ama bunu nötr bir şey olarak anlamamak lazım, yani bundan şiire veya sanata ne kazanıp getireceğini almamız lazım. Yani dijital kötüdür, matbu iyidir ya da matbu kötüdür, dijital revaçtadır diye kestirip atmamak lazım.

Elektronik ortamda birçok şey kayboluyor, bozulmaya uğruyor, farklılaşıyor, onu anlatmak istedim.

Kaya:

– Yani yaygınlık kazanması, genç şiirle bağının olmasını şundan önemsiyorum. Gençlerin bunu aktif kullanıp ama kullanırken bir taraftan da bu değerli şeyi deforme etmesi, bozarak yaygınlaştırması da mümkün olabiliyor. Dijitalleşmenin karşısında elde edilmiş verinin yani şiirin bundan etkilenip etkilenmeyeceği, ana temayül burdan...

Ömer Lütfi Ersöz:

– Gençlerden sormayın demeseydiniz bir şey söyleyecektim ama kendimin de 33 yaşında cennet yaşıyla özdeş olarak o dönemde şiiri bıraktığımdan, üstüne sayılmadığından dolayı bir genç olarak şu katkıyı sunmak istiyorum: Ebu Eyyûb El Ensârî Hazretleri 80-90 yaşında efendimizin övgüsüne mazhar olabilmek için İstanbul’u fethi koşmuştur. 2 diyenler de var 4 diyenler de söz konusu. Dolayısıyla fiziki durumun hiçbir farklılık arz etmediğini, Hz. Ali Efendimizin de ifadesiyle “Çocuklarınızı çağın gereklerine uygun bir şekilde yetiştirin.” ifadesinden yola çıkarak, var olan dijitali, var olan sosyal medyayı, var olan etrafımızdaki unsurları görmezden gelemeyiz. Gençlerimizi değerlerimize uygun bir şekilde dijitalle bütünleştirerek geliştirmek durumundayız.

Evet, kitabın kokusunu dijital vermez, doğru. Tabi ki dergilerin güzelliğinin ayrı bir tadı, yeri var ama içinde olduğumuz dönemlerde dijital çağda yaşadığımızdan dolayı da ileriye dönük kitapların tamamının neredeyse dijitalle doğru kayacağından bahsediliyor. Onun için yeter ki değerlerimize bağlı kalalım, yeter ki gençlerimizi millî, manevî, ahlaki değerlerle dopdolu şekilde yetiştirelim. Ama fikrimizi koyalım diyorum ben. Teşekkür ederim.

Kaya:

– Buyurun abi, siz devam edin.

Ali Saçıkara:

– Genç şiir ile oturmuş şiiri biraz kavram kargaşasına kurban ettik galiba. Mevlâna genç şair değildir bence, oturmuş bir şairdir. Kült olmuş, ölümsüzlüğü yakalamış şairlerle genç şairleri birbirinden ayırmalıyız. Değilse bu tartışma asla sona ermez. Mevlâna oturmuştur, kült hâline gelmiştir. Yunus Emre kült hâline gelmiştir ve genç şairler onların dilini onların makamını yakalamaya çalışırlar. Bu hep böyle olagelmıştır. Mesela Birinci Yenicilerden Orhan Veli ve arkadaşlarını ele alalım. İkinci Yeni Hareketi'ne bakalım. Bence ikisi de gençlerin otoriteye isyanıdır. Yani kült olanı kaldırıp yerine geçme tavır ve çabaları... Değilse işte Sezai Karakoç, Necip Fazıl'ın koltuğunu asla alamazdı. Bugün de hangi şair çıkarsa çıksın, yani şair, bir öncekilerle kıyaslanıyor. Dolayısıyla genç şairin yeni bir şey söylemesi lazım. Yeni şiirleri oluşturduğu ve kendini kabul ettirdiği zaman da artık oturmuş şair oluyor.

Genç şairlik yaşla ilgili mi? Çok ilgili olmasa da ilgili. Çünkü eşyanın tabiatı gereği, benden öncekilerle yarışacaksam ondan farklı bir şey söylemem lazım ki onun söylediklerini tekrar etmeyeyim.

Bu noktada dijital kültür ya da dijital medya dediğimiz şey bence gençlere muazzam bir avantaj sunuyor. Çünkü dergiler, büyük edebiyat dergileri otoritelerin elinde, 18 yaşındaki bir çocuk dergilere giremiyor. Kendini göstermek için ne yapacak? Hazır olan şiir ortamlarına giremeyince kendi ortamını kendisi yaratacak. Bugün sosyal medyada da durum aynı. Sosyal medya şiirlerinin kalitelisi var kalitesizi var. Aynı şey matbu eserlerde de söz konusu.

Basılmış şiir kitaplarına bakınız. Yayınevi bulamayan şair parasını verip şiir kitabını bastırıyor. Dolayısıyla biz yetişkinler sosyal medyada gençleri desteklemeli en azından kabaca iyiyle kötüyü ayıklamalıyız. Onlara rehberlik etmenin bir borcumuz olduğunu düşünüyorum. Çünkü bütün yeni hareketler ihtiyaçlara göre gerçekleşiyor. Şiir yeni de olsa her zaman samimi bir

sanat. Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy, şiirinde söylediği her şeyi yaşayıp inandığını söylüyor.

Fuzuli genç şair dedik, ben buna katılmıyorum. Mevlâna genç şair dedik. Mevlâna oturmuş şairdir. O bir anlayış olarak oturmuştur. Ama o anlayış yenileniyor. Bizim Mevlâna'dan daha büyük olabilmemiz için ondan farklı bir şeyler söylememiz lazım. Dolayısıyla bu gençlik, genç şairlik meselesi kuşak çatışması bence. Son olarak şunu söyleyeyim: Sosyal medyada şiir kalitesizliği var, var ama bu şiirlerin arasında çok iyileri de var. Aynısı matbu eserlerde de var. Teşekkür ediyorum.

– Ben özellikle farklı ele aldım kavramları, o yüzden ben genç şairle genç şiirin ayırt edilmesi gerektiğini söyledim. Ve genç şiir olarak vasıflandırdığımız şeyin niteliklerini söyledim. Ertuğrul arkadaşımız genç kavramının işte TDK'deki karşılığını söylemişti. Oturmamış, olgunlaşmamış. Bense genç kavramındaki niteliksel özelliklerin ağzına vurgu yaparak genç şiiri nasıl algılamak gerektiği üzerinde durarak bu tanımlamayı yaptım. Yoksa ben de sizin söylediklerinize kesinlikle hak veriyorum. Ben genç şiir bağlamında, yenilik arayışında olan eskiyi taklit etmeyen, geleceğe dair ideali sunan ve şiirlerin arasında kendini farklılığıyla hissettiren şiiri kastettiğimi, bu anlamda bunların bu şekilde vasıflandırılması gerektiğini söyledim. Sizinle ayrı şeyler ifade etmiyoruz aslında.

Saçıkara:

– Ben hem katkı hem itiraz anlamında söylüyorum. Dönemsel olarak gençlik anlayışı bitiyor. Yani 1. Yeni hareketi genç bir hareket, 2. Yeni geldiğinde 1. Yeni hareketi ihtiyarladı. Böyle bakarsak daha iyi algularız her şeyi diye düşünüyorum.

– Ben genç kavramını farklı şekilde ele aldım aslında; şair olarak değil şiir olarak gençlikten ne anlamamız gerektiğini vurgulayarak asla başlamıştım.

Saçıkara:

– Teşekkür ederim.

Bir dinleyici:

– Tekrar hepiniz hoş geldiniz. Tabi ki konuşmacılarımızın ve dinleyicilerimizin sahip oldukları görüşlere saygı duymaktan başka elimizden bir şey gelmiyor ama şunu ilave etmem gerekiyor: Rilke

ile yaş olarak yine genç bir şair, daha doğrusu yazmaya yeni başlayan bir şair arasında ufak bir diyalog geçiyor. Diyalog şöyle: Metinlerini gönderiyor ve bu metinler acaba şiir mi, bunlara ne diyeyim ya da ne yapmalıyım, diye tavsiyeler istiyor. Bununla ilgili ayrıntılı bilgiyi Genç Bir Şaire Öğütler kitabında güzel anlatıyor zaten ama ona verilen cevabın kısa bir özetini aktarayım: “Burada kendi iç dünyanı düşün ve bunlara istediğin isimleri ver. Yani sen şiir diyorsan şiirdir.” halinde bir cevap veriyor Rilke. Devamında da “kendi yerini açıklamaya ihtiyaç duyabilecek kadar başkalarına fazla zaman harcama.” diyor. Yani dijital medyanın veya daha doğrusu dijital dergilerin aslında bugün sağladığı en büyük fayda bu. Yani başkalarına kendimizi açıklamaya yönelik bir zaman harcamıyoruz. Bugün Türkiye’de yaklaşık 15 tane dijital ortam var değerli olarak. Yedi sekiz tanesiyle yakın ilişkiler içerisindeyiz. Emin olun orada yayınlanan bazı ürünlerin bugün Türkiye şartlarında kültürel seviye açısından -ya bakış açısı veya inanç bir sürü şey söyleyebilirsiniz- hiçbir matbu derginin yayınlamayacağı, buna cesaret edemeyeceği, risk alamayacağı veya o sorumluluğu üstlenemeyeceği birtakım görsel şablonlar var.

Haliyle ben kendim böyle ifade ediyorum. Açarım, sitemi kurarım ve yayımlarım. Buna da ben şiir diyorum veya başka bir şey diyorum. Bu özgürlük alanı olduğu için haliyle orada bir yaşama alanı, bir var olma alanı buluyor kendisine ve böyle devam ediyor. Ama şunu da gördük: Sadece matbu dergilerde seksenli yıllardan itibaren, doksanlı yıllardan itibaren yazmakta olan şairlerimiz var. Onların da özellikle pandemi sürecinde dirençleri kırıldı ve pandemi sürecinde yavaş yavaş dijital dergilere şiir göndermeler falan yaşandı. Bugün de görüyorum. Buna seviniyorum.

- **Kaya:**

Sen, burada ileri düzeyde bir özgürlük alanı açıldığını söylüyorsun.

- Kesinlikle!..

- Dergiler bir oluşum, matbu dergilerin bir oluşum oluşturduğunu ya da bir çeteleşme var. Bu da olabiliyor. Burada gençlerin bir kalıba sokulamayacağı ve gençlerin buna bir itirazı olduğunu, burada özgürlük denen o tatlı şeyi ele alarak burayı tercih etmeye çalıştığını ve matbuattaki o dikte edilen şeyleri mu kendisine hiç uğramadan daha farklı, yeni bir özgür alan açtıklarını ama burada matbu dergilerin de bir miktar suçunun olduğunu söylüyorsun.

– Evet. Bunu iddia ediyorum ama kendi aralarında bir alışveriş var. Yani şunu gördüm. Mesela şiir başlığına bir isim veriyor şair, matbu dergi bu olmaz, değiştirelim diyor. Ama dijital ortamda bunu sorabileceği hiçbir nesnel varlık, insan, canlı olmadan anında yayımlayabiliyor. Ve bu dolaşıma girdiği vakit, matbudaki kişi sonraki dönemde kendi matbu dergisi için şiir istediği de oluyor. Sonraki süreçte matbuda yazmaya çalışan şairin bu sefer benim de şiirim dijital ortamda yayımlar mısın, dediği de oluyor. Haliyle karşılıklı bir alışveriş oluyor.

Kaya:

– Kesinlikle rahat ol. Sen iyi bir yer yakaladın.

– Ben de iki soru bırakmak istiyorum. Şimdi cevap beklemeksizin bırakıyorum. Şimdi şiirin şiir olup olmadığına kişinin kendisinin karar vermesi mümkün mü? Buna sanki başkası karar vermeli gibi geliyor. Buradan da matbu dergilerdeki editöryal incelemenin önemli olduğu hususunu ifade etmek istiyorum. Yani hiçbir editöryal incelemeden geçmemiş bir metnin sosyal medyada ya da dijital ortamlarda -kendisi de yapıyor çünkü- bu şekilde şiir olarak adlandırılarak ortaya konması, bana çok doğru geliyor. Size geliyorsa bilmiyorum.

Kaya:

– Ahmet Kot hocam, dijital dünyayı uzun zaman önce keşfettiniz. O anlamda genç diyelim size. Siz bu konuda ne diyeceksiniz? Şiir... Dijital dünya...Öncesi, sonrası... günümüzdeki etkileşimleri....

Ahmet Kot:

– Ben de aslında "Tam yeri geldi, burada gireyim." diye düşünürken sözü verdiniz.

– Keramet gösterdim hocam!

Bir iletişimci şöyle diyor: "Ortam mesajın kendisidir." Şimdi biz eğer yazılı ortamla dijital ortamı aynı şey olarak kabul edersek yanlış bir yere doğru gideriz; çünkü ortam, kendisini dayatıyor. Arkadaşımız Ethem Bey'in değindiği gibi yazılı basında, dergilerde şiirlerimizi yayınlarken bir editör var; usta çırak

ilişkisi var. O derginin bir abisi var -yani şair olarak abisi var- ya da bir grup olduğu takdirde de şiirleri seçenler var. Bu, şairin lehinedir. Çünkü öbür tarafta şiirini o ırmağa attığı zaman binlerce şiir o ırmakta akıp gidecek, yani şairin aleyhine. Yani şair yazdığı şiirin gerçekten şiir olduğunu kendi kendine karar veremez, okuyucuyla karar verir. Dolayısıyla oradaki nüansı kaçırmamak gerek.

Kaya:

- Doğru!.. İfade ettiğinin de editöryal süzgeçten geçmesine itirazı olduğunu zannetmiyorum.

- Şöyle: Tabi ki editöryal çalışmayı veya bir düzenlemeyi veya bir otokontrol falan vesaire bunları önemsiyorum. Kesinlikle olmamalı, reddedilmeli anlamında söylemiyorum bunu. Sadece bir arayış, bir çıkış noktası olarak... Mesela ilginç, tek başına şiir olup olmadığına karar veremez falan diyorlar ama...

Hız. İbrahim gerçeği var ortada. Yani Allah'ı bile tek başına, düşünce düşünce, farklı arayışlarla bir anlayışa varıyordu. Yani bir şekilde insan, iç dünyasını dinleye dinleye bir arayışı sonuçlandırabilir. Bu İslam inancında da var, diğer inançlarda da var, insanın kendi özünde de var.

Dijital ortam sadece bu özün küçücük bir yansıması. Bunu istedikleri kadar kabul etsinler veya istemedikleri kadar kabul etmesinler. Sadece benim gördüğüm şu. 47 yıldır, 50 yıldır şiir yazan bir şairin -hem de çok iyi bir şairin- Everest, Yapı Kredi gibi yerlerden kitapları çıkan bir şairin, 20 yaşında, dijital dergisi olan; oğlu, torunu yaşındaki birisine şiir gönderdiğini gördüm. Ben şahidim buna. Sadece bunun iyi bir şey olduğunu söylemeye çalışıyorum.

Ve önümüzdeki yıllar bu işin farklı bir evrene farklı bir yere geleceğinden bahsetmeye çalışıyorum. Bu çok muhteşem bir şey olacak.

Kaya:

- Ahmet abinin söylediği bir şey var: Bir derginin şiire ait düşüncesi olmalı. Bugün Buzdokuz'un bir şeyi düşüncesi var mı kardeşim.

Kafagöz'ün bir cümlesi var mıydı? Vardı. Karabatak'ın şiir düşüncesi var mıydı? Vardı. İyi bir şiir algısı var ve burada belli bir kalıp var. Buralarda sorun yaşayan ve gerçekten de dili olabileceğini sonradan gördüğümüz gençlerin e-dergiler üzerinden, dijital dergiler

üzerinden, oluşumlar üzerinden görsel şiir yayımlanmış olması şiir değil, şiire katkı da değil. Dijital oluşumların daha özgür oluşu, orada şiir yayımlamayı kolaylaştırıyor.

Ahmet abinin dediği, o derginin disiplini nasıl olacak? Böyle bir derginin bir anlayışı var.

- Şöyle diyelim. Kafagöz 20 yıl boyunca bunu sürdüğünü düşünelim. 20 yıl sonraki gençler diyecekler ki Kafagöz bir gelenek, bunu yok saymayın, bunu kapatmayın, diyecekler. Yani İlhan Berk'e kaç yaşında soruyorlar. "Gelenek için ne düşünüyorsunuz" diye. "Gelenek benim" diyor.

Kaya:

- Aslında biz bu konuda iki tarafı da düşünebiliriz. Dijital dergilerden de geleneği olanlar var. Dijitalde yayınlanan işler var, matbuatta yayınlanan işler var. Aslında iki kanadı olan bir dergi, güncel, taze... Bu yapıda olan bir dergi. Kötülüğü ya da iyiliği değil mesele, o dergiler içerisinde de bir anlayış var. Onu çeteleşmek gibi mi değerlendireceğiz? Editör baskısı olarak mı değerlendireceğiz? O şiir çevresinin kendi şiir anlayışı gibi mi değerlendireceğiz? Onun da belli ilkeleri var. Şimdi Hakan Şarkdemir yayın yönetmeni. Şiirde genciz, oradan kurtarıyoruz ya. Her ürünü yayınlar mısınız? Karabatak yayımlar mı?

Şarkdemir:

- Her şeyi yayınlar mıyız? Her şeyi yayınlamayız ama bu dijital ortamda olup matbu ortamda olmamıyla ilgili bir şey değil. Yani bir düşünceyle alakalı bir şey değil. Sen de söyledin: İki kanat var. İki tarafta da biz yer alıyoruz. Burada kendi ölçütlerimiz neyse bakış açım da ona göredir. Ama yaşını başını almış üç beş kitap yazmış ama hâlâ aynı şeyleri tekrarlayan bir adama bakışım farklıdır. Yani şairin söylediği o özgürlük alanı meselesi, o çok doğru bir şey. Çünkü siz mesela bir video şiir yaptığınızda bunu insanlara nasıl sergileyeceksiniz ve siz buna şiir mi diyorsunuz video şiir mi diyorsunuz? İster bunu video şiir kabul edelim ister kabul etmeyelim. Birileri;

genç, yaşlı bu işleri yapıyor ve bunları sunmak istiyor. Bunu matbu ortamda sunamıyor. Matbu ortam iki boyutlu ürünlerde iş görür ama dijital ortam video şiir denilen şeyi de yayınlamanıza imkân sunuyor. Bu önemli bir şeydir.

Ahmet Kot:

– Arkadaşlar biz burada iki ayrı tarzın taraftarı olarak kavgasını yapmıyoruz değil mi? Biz aynı şiir ırmağına şiir taşıyoruz. Dolayısıyla burada hedefimiz doğru şiire ulaşmak ya da şiiri gerçekten belli bir yere çıkarmak. Eğer biz dijital ortamın özgürlüğünü ya da fırsatlarını ve imkânlarını bir açılım olarak görüyorsak şöyle bir yanlışlık yapıyor olabiliriz: Herkesin her türlü sözünü şiir kabul edersek yanlışlığa düşeriz. Yayıncılar bilirler. Bazı şairler gelir, elli defterim var, yayınlar mısınız, diye sorarlar. Şimdi bu elli defterli şairin her şiirini yayınlamaya imkân veren dijital ortam, gerçek şiiri temsil edebilir mi? Bu –teşbihte hata olmaz- resim alanındaki “çoban ressamlar” olgusuna benzer. Hiçbir eğitimden geçmemiş kendiliğinden resme başlayıp resim yapan ressamlardır bunlar. Bunların içerisinde birkaç tanesi -yani bir üslup olarak- ortaya çıkabilir, ama aynı durumu şiire uygularsak biz yanlış bir yere doğru gidebiliriz. Zira her şairin -bu usta çırak ilişkisidir- kendi ustaları vardır.

Şair, ustasını hiç görmemiş olabilir, kendisini hiç görmemiş olabilir ama şiirini çok beğendiği, kendi tarzına yakın şairlere yönelir. O şiir ırmağında, gerçekten bir çizgi görerek olur. Şiir böyle oluşur. Yoksa biz dijital ortamda yayınlanan şiirler kötüdür demiyoruz. Yani burada bir kavga yok. Burada doğru bir şiire ulaşma çabası var.

Kaya:

– Şiir zaten kendini gösteren bir şey. Dağın başında da olsa kendini gösterecek. Evet Ertuğrul. Konuşmanı yarım kesmiştin. Toparlar mısın?

Ertuğrul Rast:

– Sadece tek kelime etmek istiyorum. Dergilerin çoğalması aslında demokratikleşmeyi sağlıyor.

– Genç şair kalmak meselesi önemli midir değil midir ona da biraz kafa yoralım. İlk bölümde birazcık giriş konuşması hazırlamıştım. Daha sonra kendi görüşlerimi aktarırım diye. Fakat pek fırsat olmadı. Bir beş dakikada toparlayayım kısaca.

Genç şair kalmak önemli mi bu konuda birazcık düşündüm. Fazıl Hüsnü Dağlarca 78 yaşında bir kitap yazıyor. Dağlarca'nın da çok okunmadığını, üzerine konuşulmadığını düşünüyorum. İlerleyen yıllarda daha çok gündeme geleceğini düşünüyorum. "Dildeki Bilgisayar" diye bir kitap yazıyor. Bu kitapta bilgisayar dilleri ile ilgili bir araştırma yapıyor. Dil felsefesi ve doğadaki dille ilgili çeşitli çıkarımlar yapıyor ve bunun şiirlerini yazıyor. Bunun bir kısmını TÜYAP'ta konuşma olarak sunuyor. Bu benim için çok çarpıcı bir örnek. 78 yaşında şairin bilgisayar dillerini incelemesi, dil felsefesi çalışması, yazılım dillerini incelemesi ve bunun üzerine şiirler yazması beni dehşete düşürdü. Şairin çağından kopmama çabası, olağanüstü bir çaba olarak gözüme çarpmıştı. Belki de en önemli çabalardan biridir son yıllardaki.

Ben ilerleyen yıllarda Fazıl Hüsnü'nün üzerine çok konuşacağımızı düşünüyorum, henüz vakti gelmedi sanırım.

Sezai Karakoç "Şair en yaşlandırıcı yaşam içerisinde dahi genç kalmak zorundadır." diyor.

Şair, en yaşlandırır bir yaşam içinde dahi yaşlanmamak, olabildiğince ruhun yaşlanmasını geciktirmek, ruhu hep genç tutmak zorundadır. Peki, şair nasıl genç

kalır? Yani şairin geç kalması için -Türk şiir tarihi incelediğimizde, özellikle modern dönemi incelediğimizde- ben çağından kopmamasını birinci şart olarak görüyorum. Turgut Uyar hatta “Efendimiz Acemilik” yazısında, “Uçağı, penisilini, 70 katlı gökdelenleri ve hesap makinelerini hâlâ şiire sokmadık.” diyor. Kendi dönemi için tabii bunlar önemli icatlar ve günlük yaşamın içine girmiş meseleler bunlar. Modern dönemi incelediğimizde özellikle bu bağlamda da teknoloji bahsinin önemli olduğunu düşünüyorum. Yani teknolojinin getirdiği artılar, eksiler, meseleler, sorunlar... Bunların şiirde sorun olarak addedilip incelemesi gerektiğini düşünüyorum. İlla bir teknoloji karşıtı olarak ya da teknoloji yandaşı olarak değil, kendine gündem edinip öncelikle kendine sorular sorarak şairin bunları incelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Mesela 3D yazıcı meselesi var. Bununla ilgili iki tane çarpıcı örnek var. Japon Başbakanı Şinzo Abe’nin suikastında 3D yazıcı silah kullanıldığı gündeme gelmişti. Yine mesela 3D yazıcılarla ilgili olarak konut projeleri üretebiliyor. Çok kısa zamanlar içerisinde küçük de olsa evler üretilebiliyor. Bu da belki faydalı olabilecek bir şey olarak gündeme gelebilir.

Meselenin artı ve eksi kutupları olarak incelendiğinde hayatımızı değiştirebilecek şeyler bunlar. Teknolojiye dair birçok gündemin, yeniliğin koşulsuz bir kabul mekanizması var. Ben burada şairin de suçunun olduğunu düşünüyorum. Hiçbir şeyi sorgulamadan sorgusuz sualsiz hayatımıza kabul ediyoruz. En son telefon çıktığında eğer maddi gücümüz yerindeyse hemen alıyoruz. Ya da robot süpürge çıktığında hemen alıyoruz. Artısını eksisini düşünmeden. Sadece hayatımıza kolaylık getirmesi meselesini düşünuyoruz. Meselenin felsefi planını da şairin düşünmesi gerektiğini düşünüyorum. Diyeceklerim bunlar. Teşekkür ederim.

– Biz teşekkür ederiz.

ŞİİR ATÖLYESİ

2. Oturum

ŞİİR-SANAT İLİŞKİSİ
YENİ GELİŞMELER

TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu'nun açış konuşmasıyla başlayan 2. Oturumun moderatörlüğünü Osman Özbahçe yaptı.

Genel Başkanımız Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan, Onursal Başkanımız D. Mehmet Doğan, Ankara Şube Başkanımız Mehmet Sait Uluçay ve Antep Şube Başkanımız da buradalar. Bir selamlama konuşması için mikrofonu D. Mehmet Doğan'a veriyorum. Buyurun Başkanım.

Mehmet Doğan:

Değerli arkadaşlar hepimizi sevgi ve muhabbetle selamlıyorum. Türkiye'de şairlerimize açılmış böyle geniş ve zenginleştirilmiş başka bir sofraya yok. Yani burada hem şiir okuyor arkadaşlarımız hem de şiir üzerine konuşuyorlar. Düşündüklerini böyle dışarı vurma imkânı buluyorlar.

Bazen bir şey üzerine düşünmek o işi yapmayı güçleştirebiliyor. Bilgimiz arttıkça şiir yazma temayülümüzde bir gevşeme meydana geliyor gibi... ama şiir üzerine de düşünmek lazım. Ve şiirle dil bağlantısı üzerinde biraz durmak, güzel örnekler üzerinden de konuşmak lazım. Sadece teoriyle değil, güzel örnekler... estetik değeri yüksek örnekler üzerinden konuşmak lazım. Tabii buraya dinleyici olarak gelmiş bulunuyoruz. Bu konuda konuşmak için şairlerden bize sıra gelmez

ama şunu unutmayalım ki eleştirmenlerin, münekkitlerin şiir üzerine düşünceleri de bazen şairlerden daha etkileyici olabiliyor. Evet hepini-ze selamlar, saygılar sunuyorum.

Osman Özbahçe:

Hepinize sevgi ve saygıyla selam-layarak başlıyorum. Sabahleyin genç şiir bağlamı bir atölye çalışması yaptık. Şimdi de şiir sanat ilişkisi başlığı altında yeni gelişmeleri ele almaya çalışacağız. Şiir sanat ilişkisi dediğimizde tek başına mesela şiir bir söz sanatı olarak tanımlanabilir. Bu değil de genel anlamda sanat, modern sanat, modern resim... bunlarla yeni şiir yazma biçimlerinin veya deneyimlerinin veya çabalarının ilişkisi çerçevesinde bir oturum yapacağız. Sabahki oturum gayet güzel, verimliydi. Konuşmacı arkadaşların hepsini dikkatle dinledim. Kendi adıma hepsinden istifade ettim. Hepsi de konuya farklı açılardan yaklaştılar. Ve gerçekten üzerinde çalışılmış konuşmalar yaptılar. Tuhaf bir şekilde de konuşan bütün arkadaşlara katıldığımı hissettim onları dinlerken. Bu her zaman olmaz, ama arkadaşlarımız gerçekten meselenin önemli yönlerini ele alan konuşmalar yaptılar. Mesela Ertuğrul'a şunu hatırlatmadan yapamayacağım. Çünkü genç kelimesinin anlamı, kökeni ile alakalı açıklamaları vardı. Genç tanımlamaları vardı. Sözlükten, Birleşmiş Milletlerden ve Unesco'dan, Kültür Bakanlığı tanımlarından hareketle... ama genç demek hazine demek. Şimdi böyle deyince İbrahim abiye ve Mehmet abiye bakıyorum, acaba tepki gelecek mi diye..

İbrahim Demirci:

Gelmez olur mu ne alakası var:)

Özbahçe:

Şimdi sözlüklerde genç kelimesine baktığımızda orada bizim bildiğimiz anlamda genç tanımları var, ama "C" harfi ile "Genc" şeklinde baktığımızda karşısında hazine yazıyor. Genci hazine olarak düşünmek bence daha mantıklı. Ben bunu İsmet Özel'den duymuştum; -artık hangi çerçevede konuşuyorduksak, "Genc kelimesinin hazine demek

olduğunu biliyorsunuz değil mi?” dedi. “Hayır bilmiyoruz abi” dedim. Bir beyit örneği vermişti. Şiir için genç aynen bu. Bir hazine. Yani şiirde sadece gençler yaparsa bir şey yapılıyor. Artık yaşlı ve orta yaş şairler ne yapacakları bir noktaya kadar bilinen şairler. Ama yeni işler, dikkat çekici, hatta yeni işler her zaman gençlerden gelmiştir. Onun içindir ki eğer güçlü bir genç kuşağımız varsa -şiirin tazelenmesi diye burada bulunan birçok arkadaş, birçok yazısında görüşlerini ortaya koymuştur. “Şiiri tazelenmek lazım” diye. Gençler bu anlamda bir şey yaparsa tazeleniyor şiir. Yine sabahleyin konuşan arkadaşlardan birisi nitelik olarak, Süreyya Hanımdı sanırım, yanılmıyorsam “Şiir-Genç İlişkisi”nde, “Genç kelimesini nitelik olarak tanımlıyorum. Böyle ele almak daha doğru geliyor bana” dedi. Kendisine bütünüyle katılıyorum. Çünkü şiir her zaman gençtir. Genç ve taze kaldıkça bir anlamı vardır. Eskimiş, önemini yitirmiş ifadeleriyle şiire yaklaşmak istemiyorum ama bu da mümkün olabiliyor. Bu oturum da bir anlamda sabahki oturumun devamı niteliğinde. Hem yeni gelişmeler, yenilik arayışları çerçevesinde sabahki oturumun devamı niteliğinde hem de orda dijital, elektronik dergi ortamı bağlamında sabahki oturumun devamı niteliğinde. Bundan sonra yapacağımız oturumda bu iki oturumun devamı niteliğinde olacak. Genç şair vurgulu, yenilik arayışlar vurgulu konuşmalar yaptınız. Adam ilk kitabını hazırlamış, bu kitabını çıkaracak ama çıkaramıyor. Buyurun buradaki meseleleri konuşalım anlamında bu oturumların devamı niteliğinde. Mesela sabahki oturumda, soru cevap kısmında İdris Ekinci’nin sorusu üzerine konuşmacı arkadaşlarla Hakan Şarkdemir arasında bir git gel olayları oldu. Onun için ben sözü Şarkdemir’e vererek oturumu başlatmak istiyorum. Ondan sonra Burhan Sakallı, Hicabi Kırlangıç, İbrahim demirci, İdris Ekinci ve Mehmet Can Doğan, Mustafa Köneçoğlu, Mustafa Melih Erdoğan arkadaşlarımız konuya ilişkin görüşlerini açıklayacaklar.

Şöyle bir başlangıç mümkün belki: Mesela İdris Ekinci, “Matbu dergi, internet ortamında yayınlandığında ne değişiyor?” gibi bir soruyla olayı başlatmıştı. Bunu küçük bir açmayla sözü Şarkdemir’e vererek oturumu başlatalım.

Tamam, matbu dergide yayımlanan şiiri elektronik ortamda değiştirmeksizin yayınladığımızda orası da matbu dergi niteliği kazanıyor gibi oluyor. Ama şimdi bu yeni gelişmeler çerçevesinde

öyle işler görülüyor ki bunlar sadece bilgisayar, internet ortamlarında yayınlanabilen yani kâğıt üzerine basılı olarak matbu dergi diyebileceğimiz ortamlarda yayımlanamayacak işler. Mesela bir video çekiyor adam “video şiir” diyor. Veya günümüzdeki değişen hayat, insan, ortam çerçevesinde şiirin bizatihi ne olduğu da tartışılıyor. Yani eski klasik şiir tanımlarının artık bugünkü insanı da hayatı da karşılamadığı, dolayısıyla şiirin de şu şu şekilde değişmesi gerektiği şeklinde konuşmalar yapılıyor. Şarkdemir hem teorik olarak hem pratik olarak bu işle ilgilenen bir arkadaşımız. Kendisi resim sanatıyla da ilgileniyor. Bu dijital ortamlardaki değişmeleri de yakından izliyor. Onun için bu oturumu onunla başlatmak istedim. Şarkdemir buyur.

Hakan Şarkdemir:

Heidegger’in bir sözü var biliyorsunuz. Onun bir kitabı vardır, teknik üzerine yazdığı. O kitapta şöyle bir söz var: “Teknolojinin kötü cinleri yoktur.” Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, öyle şeyler başımıza geliyor ki, öyle şeyler bizi bir şekilde kuşatıyor ki, bunun bir kısmını biz teknolojinin içinde tecrübe ediyoruz. Teknoloji tarafından biz bir anlamda çerçevlenmişiz. Bu çerçevlenme öyle herhangi bir şey değil. Heidegger bunu o kitapta, *Tekniğe İlişkin Soruşturma*’da etraflıca tartışıyor. Yani bir anlamda biz ahlukaya alınmışız sosyal hayatımızda, gündelik hayatımızda. Alışveriş ediyoruz mesela, aldığımız ürünün barkodu var onu okutuyoruz. Elimizde bir kart var... orada bizim göremediğimiz birtakım veriler var; o verileri barkot tabancası okuyor, kasadan bir fiş çıkıyor. Buna benzer şeyleri biz gündelik hayat içinde sıkça tecrübe ediyoruz. Orhan Veli zamanında “nasır” kelimesinin şiirde geçmesi nasıl garip karşılandıysa İkinci Yeni şairlerinin olduğu dönemde “aspirin” gibi bir kelimenin ya da “uçak” gibi bir kelimenin geçmesi yadırgatıcı idi. Bugün biz de bu elektronik ortamda yazılarımızı, şiirlerimizi yazıyoruz ama bütün bunların şiirde olmaması enteresan bir şey. Ya da bunların olamayacağı düşüncesi enteresan... Oysa bazı şeyler de var ki biz onları ancak görece bir özgürlük alanına geçerek mesela elektronik

ortamın içinde gerçekleştirebiliriz. Yapay zekâ diye bir şey var değil mi? Bu gibi şeylerin şiirle bağına kurmak da mümkün. İşte bir insanın eliyle yapamadığı ya da hayal edemediği resmi hatta şiiri de yapay zekâ üzerinden üretebilirsiniz. Fakat bunun şiir olup olmadığı bir soru işareti. Yani bu insanî olmayan şeyin sanatla ilgili olup olmadığı tartışılabilir bir şey. Biz bu elektronik ortamdaki imkanları kullanacak mıyız kullanmayacak mıyız? Buradan çıkan ürün sonuçta sanat eseri midir değil midir? Yani bir algoritmayla üretilen şiir, şiir midir? “Şiirin şiir olabilmesi, sanat eseri olabilmesi için ne gerekir?” sorusunun sorulması lazım önce. Yani sanatı sanat yapan şey nedir? Şiiri şiir yapan şey nedir? Eski tartışmalara baktığımızda, Aristoteles’e, Platon’a gittiğimizde bu soruların daha o zamandan sorulduğunu görüyoruz. Sanatın, şiirin neliğine dair soruyu, yani o köken sorusunu ilkin onlar ortaya atmış.

Aristoteles diyor ki, şiirin yani sanatın kökeninde *mimesis*, yani taklit vardır ve hoşlanma içgüdüğü vardır. Bu konuda Platon’la ayrı düşüyorlar. Bu mesele, şiirin ya da sanatın *mimesis*’e dayanması meselesi aslında estetik söylemin ortaya çıkışı ile ortadan kalkıyor. Problem çözülüyor gibi. Bu taklit kendinden öncekinin taklidi meselesi değil, gerçeğin taklidi...

Bakıyoruz klâsik resimde, klâsik romanda ve şiirde taklidin dereceleri var. Mesela eski Yunan’da gerçekten daha aşağı konumda karakterleri taklit etmek bizi komedyaya götürüyor. Ama gerçeği olduğu gibi taklit etmek dramatik şiire ve gerçekten daha üst seviyede insanları taklit etmek epik şiire özgü...

Şimdi bu ayrımın bir benzeri de sanatlar arasında yapılmış. Ta o zamanlarda lirik şiir, epik şiir ve dramatik şiir şeklinde bir ayrım var. Ama öte yandan tragedyayı, dolayısıyla şiiri oluşturan unsurlar da var. Örneğin tragedyadaki *lexis*, yani dil, şiirin en önemli unsurlarından biri... Dil olmaksızın zaten sanat eserinin varlığı konusunda bir sıkıntı var. Öte yandan *melos* diye bir kavram var. Tragedyayı tragedyaya yapan o araçlardan bir tanesi de *melos*, yani “müziksel ifade”... Bizim şiirde vezin dediğimiz şeyin oturduğu zemin o *melos*, yani müziksel ifade... Bunun dışında görsellik var. Buna tragedyada “sahne düzeni” diyoruz. Dolayısıyla sahne düzeniyle birlikte karakterlerin üzerinde kostümler var bunlar da şiirin bir parçası... Şimdi tüm bunların arkasında da şiirin varlık bulduğu bir temel, yani sanat eserinin varlık

sebepleri vardır. Bunlardan bir tanesi düşüncedir. Düşünceye, yani *dianoia*'ya dayanmayan bir eser yok... Şiirin varlık bulduğu diğer bir dayanak ise *mitos*, yani hikâye... Buna karşın şiir, bir hikâye ya da bir anlatı değildir. Şiirin düşünceyle ilişkisi kesinse de şiir, bir felsefi metin de değildir. Ya da en azından tragedya böyle bir şey değil... Fakat bu saydığım unsurlarla birlikte eser ortaya çıkar. Bunlar arasında öyle bir denge vardır ki bunların bir aradalığı şiiri şiir, sanat eserini sanat eseri yapar.

Bunların yardımıyla bir sanat eseri ortaya çıkıyor. Mesela Aristofanes gibi adam *Kurbağalar* gibi bir eser üretiyor. Şimdi bu ayrımların hem olduğu hem olmadığı bir durum, bir çağ var. Sanatların karşılıklılığına dayanan mecralar üstü bir anlayış var ve bunun karşısında bugün de şiirin bir söz sanatı olduğuna dair genel geçer bir anlayış var. Bu anlaşılabilir bir şeydir çünkü şiiri biz genelde yazılan bir şey, kelimelerden oluşan bir şey olarak anlıyoruz. Mesela bunun başlıca temsilcilerinden biri olsa da bir söz sanatı olarak şiir anlayışının kırıldığı noktada işte Mallarmé diye bir Fransız şair duruyor. Hatta bu konuda şöyle bir hikâye de anlatılır. Mallarmé'nin ressam arkadaşı Edgar Degas, birçok düşüncesi olduğunu, bunlarla soneler yazmaya çalıştığını, ama bir türlü başaramadığını söylüyor. Mallarmé ise ona "Degas, şiir düşüncelerle değil, kelimelerle yazılır" diye karşılık veriyor.

Şimdi bu "Şiir kelimelerle yazılır." diyen Mallarmé'nin *Bir Zar Atımı ile Dönmeyecek Şans* adlı kitabında öyle bir özellik var ki bu aslında şairin söylediği bu ilkeyi ortadan kaldırıyor. Mallarmé şiirde kırık dize tekniğini kullanıyor. Bunun da ötesinde şiire boşluğu ve tipografiyi, dolayısıyla görselliği katıyor. Böylece bir bakıma şiiri o tragedya-daki hâline geri döndürüyor. Marcel Broodthaers'e göre modern sanatta mekân kavramı, bilerek veya bilmeyerek Mallarmé tarafından icat edilmiştir. Mallarmé'nin şiir kitabı yukarıdan aşağıya okunabildiği gibi aşağıdan yukarıya da okunabilir. Aynı zamanda sağdan sola ya da soldan sağa doğru okunabilir. Yani şiire boşluğu getiren Mallarmé, şiiri katman katman yapıyor. Bir dil katmanı var o şiirde, bir müziksel ifade katmanı ve bir de görselliğin öne çıktığı bir katman var. Aslında Mallarmé'nin bu kitabı oluştururken kaygısı, şu müzik notalarına verilen değerin şiirden esirgenmiş olmasına dayanıyor. O estetik açıdan müzik notalarında bulunan özellik, şiirden hep esirgenmiş. Notaların

yazımını aklımıza getirecek olursak notasyona dayalı bu işaretlerin bir tür görselliği yansıttığını görürüz. Mallarmé, o zamanın gözde fontu Garamond'u değil de Didot'yu tercih ediyor. Bu font seçimi bile Mallarmé'nin görselliği dikkate aldığını gösteren bir şey... Şair, boşluk ve beyaz sayfa üzerine de özellikle düşünüyor. Bu tercihlerinin arkasındaki düşünceyi, yani boşluğu ve tipografiyi niye şiire dâhil ettiğini de kitabın giriş kısmında anlatıyor.

Şimdi Mallarmé'nin şiirde başlattığı bu şeyle biz modern şiirin değil sadece modern sanatın başladığını söyleyebiliriz. Hiç olmazsa Broodthaers böyle söylüyor: Mallarmé'nin şiirde yaptığı şey, aslında mekân kavramını icat ederek sanatta modernliği başlatmak. Akli başında birçok yazar da bu düşünceyi teyit eder. Mallarmé'nin şiirde yaptığı devrimin bütün sanatı değiştirdiğini söylenebilir. Bu çok önemli bir şey... Mallarmé'nin yaptığı şey aslında şiiri bir anlamda tragedyaya geri döndürmek... Şiirdeki görsellik, sadece tragedyadaki sahne düzeninden ibaret değil... Böylece şiire varmamızı sağlayan araçlar arasındaki, yani görsel unsur (opsis), dil (lexis) ve müziksel ifade (melos) arasındaki ilişki tekrardan kurulmuş oluyor. Yani o Mallarmé'nin üç katmanlı şiirinde bu ilişki yeniden kuruyor. Bunun ardından avangartlar, avangart şairler ve sanatçılar da, sonrasında kavramsal şairler ve sanatçılar da aynı şekilde dil ile görsellik arasındaki ilişkiyi takip ediyor. Günümüzde dünyanın pek çok ülkesinde buna kafa yoran insanlar var. Görselliğin aynı zamanda sesin dille birlikte farklı deneysel araçlarla ve imkânlarla kurulduğu, araştırıldığı yeni bir şiir anlayışı var. Biz şiiri ister bir söz sanatı olarak kabul edelim ister kabul etmeyelim şiirin varlığı aşama budur. Mesela Fransız filozof Jacques Rancière'nin sanatların bir aradalığı anlamında "sanatların mütekabiliyeti" dediği şey, sanatların özerkliği denilen modern paradigmanın, koşullar değiştiği için değil, zaten hiçbir zaman geçerli olmadığını söyler. Bu da resmin iki boyutluluğuna, heykelin üç boyutlu bir sanat oluşuna ya da şiirin bir söz sanatı olduğuna dair genel geçer yargıları geçersiz kılar.

Tüm bunları şunun için de anlatıyorum: Şiirde geçen müzikle ya da resimle ilgili kelimelerden yola çıkarak şiirin diğer sanatlarla ilişkisini, kökensel bağını çıkartamayız. Mesela Sezai Karakoç'un şiirinde Chagall ismi geçiyor, İlhan Berk'in şiirinde "Paul Klee'de uyan-

mak” diye bir ifade var diye buradan biz bu ilişkiyi çıkartamayız. Yani bu ifadeler, şiirin sanatla ilişkisini açıklamaz. Şimdi sanatla ilişkisi bağlamında şiirle sanat arasında bir ayrılık var mı yok mu sorusuna karşılık, bunun hem olabileceğini hem olamayacağını gördük. Yani eski Yunan’da da, modern şiirin doğduğu zamanda da, Mallarmé her ne kadar ressam arkadaşına tersini söylese de, şiirin kelimelerden yapıldığını ileri sürse de, bizzat kendisinin bunun dışına çıkarak tersi bir süreci başlattığını ve bu sürecin artık geri döndüremez bir şekilde işlediğini söylememiz gerekir. Bugün de işte mesela biz şiirlerimizi dilin, görselliğin, sesin veri olarak değiş-tokuş edilebildiği bir ortamda, dijital ortamda, bilgisayarda üretiyoruz. Bugün artık, daktiloda yazan ya da elle yazan çok fazla insan kalmadı. Bunlar da vardır elbette ya da şiiri zihninde tutup sonra bunu kaleme alan insanlar vardır. Şiirin yazılan bir şey olması genel geçer bir anlayıştır, yaygın anlayıştır ama işte bu durumda sözlü kültür üzerinden yazılı kültüre ait bir ilkeyi belirme yanlıgısı bir yana, şiirin bir söz sanatı olması ya da yazılan bir şey olması geçerliğini yitirir. Rancière’nin dediği anlamda, sanatların arasındaki ayrım hiçbir zaman tek geçerli ayrım olmadı. Resim iki boyutludur, heykel üç boyutludur ayrımı geçersizdir. Bu ayrım, aslında Lessing diye bir adamın *Laocoön* adlı kitapta ortaya attığı bir fikirdir. Clement Greenberg, Michael Fried gibi modernist eleştirmenler de işte buna tutunmuştur. Sanatların özerkliği düşüncesini ileri sürmüş, resmin iki boyutluluğunda ısrar etmişlerdir. Fakat minimalist sanatçılar gelmiş ve bunu itiraz etmiş, kavramsal sanatçılar da bu düşüncüyü yıkıp geçmiştir. Somut şairler de buna benzer bir tavır geliştirmiştir. Bu konu artık iyice oturmuştur. Bu çabalar, şiir ile diğer sanatlar arasında kökensel açıdan bir ayrımın bulunmadığını gösterir. Elbette insan resim çizebileceği gibi heceyle de çok güzel şeyler yapabilir. Heceyle şiire açılım sağlayacak yeni ve deneysel işler yapılabilir. Ne var ki bugün için şiirin MALZEMESİ değişmiştir. Şiirin malzemesi, şiire varmanın tek aracı dil değildir. Siz şiirle nasıl bir bağ kuruyorsunuz mesele biraz da budur. Aslında şiirin meseleleriyle insanın meseleleri arasında sıkı bir bağ vardır. Sözün değerini yitirdiği, teknolojiyle çerçeveslendiğimiz bir çağda insanın meselelerine temas eden bir şiire varmak için yerleşik düşüncenin, genel geçer kalıpların dışına çıkmak gerekir. Ancak bu yolla bugünün ileri şiirine varılabilir.

Burhan Sakallı:

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Galiba bundan sonraki oturuma da zaman kazandırma adına bazı şeyler söylemek isterim. Sabahki oturumda da fark ettiğimiz şey şu. Bizim bugün yaptığımız bazı işler var. Bu işlere tarihten, şiirin tarihinden, geçmişinden referanslar bulmaya çalışıyoruz gibime geliyor. Ki bu kendi içerisinde olabilir mi, olabilir. Bugün görsel şiir üzerinde çalışıyoruz. Acaba geçmişte görsel şiir adına ilişkilendirebileceğimiz -akabinde söyledikleri onu destekler mahiyette- şeyler var mı? Bugün dijital şiir diye bir şiir dolaşımında. Acaba bununla ilgili neler yapılmış, neler hissedilmiş... Aslında bunu bir imkân olarak görmek gerekiyor. Pastoral şiir diye hepimizin bildiği şiir çeşidi var. Pastoral şiir acaba bugün bizim görsel şiir dediğimiz şiire imkanlar sunan, ona atıflarda bulunan, ona imalarda bulunan bir şiir değil miydi? Bence böyle atıfları, imaları ve referansları vardı. Şimdi şiirle müzik arasındaki ilişki zaten başlı başına bir ilişki. Hem bütün sembolistlerde var, hem Türk şairlerinde var. Ahmet Haşım'ın dediği gibi, şiir sözle müzik arasında, sözden ziyade müziğe yakın ortalama bir dil, diye... Neredeyse 100 yıl olmuş Ahmet Haşım bunu ifade edeli.

Şiirin bütün sanatlarla geçmişte ilişkisi vardı. Yeni çıkan ya da günümüzde gelişebilecek, bundan sonra gelişecek olan sanatlarla ilişki kurmaya devam edecek, dijital dünyayla neredeyse ilk defa 50-100 yıldır tanıştığımız bir imkân, bir şiir muhtemelen bunu da kullanacak. Pekâlâ bir şiirin matbuat ortamında yazılmasıyla dijital

ortamda yazılması bunun kalitelisini etkiler mi, asla etkilemez. Çünkü hayat değişiyor, dünya değişiyor, sosyoloji değişiyor, imkanlar değişiyor; müsaade edelim şiir bu gelişime, bu değişime ayak uydursun. Onun için hani elektronik kitap, gerçek kitapları okunmaz hale getirecek demişlerdi, öyle olmadı. Bir taraftan bizim bildiğimiz klasik matbu dergiler, kitaplar, şiir ortamları devam edecek bir taraftan da bu yeni gelişen yeni karşılaştığımız, insanların bütün sosyolojisini etkileyen dijital ortamlarda

da şiir kendisini var etmeye çalışacak. Hatırlanacağı üzere Hakan Bey de söyledi, belki buradan bir başka tartışma da çıkartılabilir. Şiir niye yazılan bir şey olsun ki! Ciddi bir iddia; şiir yazılan bir şey değildir aslında, söylenen bir şeydir ve bizim geleneğimizde şiir, yazılandan çok söylenerek gelmiştir. Dolayısıyla bu herhalde sosyolojinin değiştiği, dünyanın değiştiği, imkanların değiştiği bir zaman içerisinde şiir kendi şiirselliğini koruyarak, kimi zaman görsel şiir olacak, kimi zaman video şiir olacak, kimi zaman dijital şiir olacak, ama şiir “şiir” olarak yoluna devam edecek. Matbu ortamlarda -hakını yemeyelim- iyi ve zayıf ne kadar çok şiir varsa dijital ortamlarda da öylesine iyi şiirler, zayıf şiirler olabilir diye düşünüyorum.

Ben biraz kısa kesmiş olayım. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Özbahçe: Atölye çalışmamıza Hicabi Kırlangıç ile devam edeceğiz.

Hicabi Kırlangıç:

Değerli dostlarım, saygıyla selamlıyorum. ‘Şiir’ tabii çok zor bir başlık. Sabah iyi ki Osman Özbahçe oradan başladı. Sabahki başlık çok güzel, verimli bir başlığa benziyor. Ben yetişemedim ama bu zor bir başlık. Bazı şeyler burada dile getirildi aslında; Şarkdemir de söyledi, Burhan hocam da söyledi. Şiir sanat ilişkisi... Şiir bir sanat mıdır? Şimdi sanat ilişkisinden bahsediyorsak, bir sanatla bir sanatın ilişkisinden mi bahsediyoruz yoksa başka bir şeyin sanatla ilişkisinden mi bahsediyoruz?

Şiir hangi sanatlarla ilişki içindedir? Bu da ayrı bir konu. Mesela musiki şiir sanatıyla çok eski dönemlerde bir arada olmuş; şimdi tragedyada, komedyada falan Yunan’dan başladık, ama paraşütle bugüne düştük gibi oldu. Çünkü arada çok uzun bir zaman var. Bunun yeniden yorumlanması var, bizim kendi dünyamızın Yunan düşüncesini yorumlaması var... Bunlar bir arada düşünüldüğünde, bizim klasik düşünürlerimiz tarafından şiir biz söz olarak tarif edilmiş, şiiri söz

olarak kabul ediyorlar. Şiirin semavi bir söz olduğunu söylüyorlar. Bu çok eski dönemlerden itibaren Halil bin Ahmed'den başlayarak Senai'den itibaren bir sözel grubu var. Benim kanaatim burada Yunan sanatlarının şiirle içli dışlı olması ama şiirin orada bir bölümü teşkil etmesi, yani orada bir görsellik tek başına bir şiir olarak nitelenebilir mi, oradan sözü aldığınız zaman o şiir olur mu, hâlâ şiir olarak kalır mı, bunlar tartışılabilir.

Şiir sinema ilişkisi, şiir resim, şiir musiki ilişkisi... Biz musikiyi şiirde biraz öteye atarak onun yerine başka sanatları aramaya başladık ama her aradığımızda geçmişten bir şey alıp getiriyoruz gibi. Yani şiir tekrar söz konusu oluyor. Taklit söz, bunlar şiirle yazı ilişkisi mesela en uzak ilişki gibi düşünülebilir bazen. Çünkü şiir yazılmasa da şiir olmalı, yani şiiri yazmadan da şiir niteliği yaşamalı. Çünkü tarihte biliyoruz ki okuryazar olmayan şairler var; yazmıyorlar, ezberliyorlar. Yani söz demek ön planda. Bütün bunlar soru üstüne soru doğuruyor. Vakit kısa, ben sadece soru soracağım birkaç tane... Mesela bir ürün ortaya çıkıyor teknolojinin getirdiği imkânlarla yeni bir ürün oluyor. Biz ona bir isim veriyoruz. Bu ismi biz kabul ediyoruz, kabulleniyoruz. Çünkü geçmişinde de çok fazla onun bir karşılığı yok ama şiir söz konusu olduğu zaman, mesela bir şeye biz şiir ismini verdiğimiz zaman bunu belki sadece biz kabul edeceğiz. Yani sadece biz buna 'şiir' diyeceğiz, başkaları demeyecek ama çare ne?

Biz itiraz etsek başkası ona şiir demişse çok fazla yapacak bir şey yok. Hakan beyin de dediği gibi yani birisi buna şiir diyorsa, 'dijital şiir' dedi diyelim, bu böyle olacak. Kelimeler tersten okunuşu da şöyle olabilir, düz okunuşu da böyle olabilir... Birinin 'buna ben şiir diyorum' dediği zaman yapacak bir şey yok. Bu konuda söylenecek şey şu; insanlar isim bulmakta zorlanıyor demektir. Yani şiir ismine sığınıyor demektir.

Böyle bir durumda elektronik imkânlarla şiir üretmek mesela, böyle şeyler var biliyorsunuz. Bu da şiire bakışımızın değişmesinden, şiirin dünyasının küçül-

mesinden de kaynaklanıyor. Davasının, iddiasının olmamasından kaynaklanıyor. Burada şöyle bir sonuç çıkıyor: Biz şiir geçmişimizi de çok önemsemiyoruz; Batı'yı takip ediyoruz, -o da gerçekten hak ediyor belki takip edilmeyi- çünkü uzun bir dönem teorik üretim Batı'da olmuş. Yani pek çok alanda bizim teorik kısmımız zayıf kalmış. Son birkaç yüzyıla göre bu konuda çok fazla bir üretimimiz yok. O nedenle sanıyorum biz hep Batı'dan teoriyi alıyoruz ama kendi pratiğimizi çok fazla bununla buluşturmaya gayret etmiyoruz. Kendi şiir geçmişimizi ne kadar bilme-ye istekliyiz bu soru ortaya çıkıyor. Şiir burada bir isim olmaktan çıkıyor, bir sıfat aslında... Yani bir sıfatı burada konuşuyoruz. Neye şiir denebilir? Her şeye isim verebilirsiniz ama onu niteliğiyle ortaya koyan bir şey şiir. Şiir dediğimiz zaman biz bir sıfat da hissediyoruz. Bunu hissettiğimize göre her şeye şiir demememiz lazım. Yani bunu düşünmemiz lazım. Şiirin; yazıyla, görüntüyle, sesle bağlantısının ne kadar olduğunu sorgulamalıyız. Şiir bir anlamdır, önemli bir şeydir ama çok önemli bir şey değildir benim açımdan. Teşekkür ederim.

Özbahçe:

- *Biz de teşekkür ediyoruz. Sayın İbrahim Demirci... Efendim sizin görüşlerinizi de alalım.*

Demirci:

Rahmetli Nuri Pakdil'in bir cümlesi vardı: "Konu yandı." Şimdi "konu"dan bahsetmeyelim, "konum" daha önemli. Nerede durduğumuz; neye, niye, nereden baktığımız da önem taşıyor. Hicabi Bey şiirin önemli şey olduğunu söyledi, fakat sonra da öyle iddia edildiği kadar ve çok önemli dememek lazım. Bu tevazu bahsine ait bir mesele imiş gibi. Siz şiire önem veriyorsanız şiir önemlidir, önem vermiyorsanız önemsizdir. Bu her şey için geçerli. Önce şunu söyleyelim: Şiir güzel sanatlar bakımından, orada sanat kelimesi kullanılıyor, güzel kelimesini kullanmaya gerek duymayacak kadar içselleştirdiğini varsayıyoruz ya da güzel kelimesinden kaçınmamızın bir sebebi de şu olabilir: "güzel sanatlar" deyince sanki dekoratif sanatlar; resim heykel ve saire gibi anlaşılıyor. Hâlbuki sanat esasen "yapma, yapmak, yeryüzünde var olmayan bir şeyi var kılmak" oluyor. Yani şimdi yaratma bahsi uzun. Yaratma yoktan var etme midir sadece? Yeniden biçim vermek midir? Efendim, keşif nedir, icat nedir,

aradaki fark nedir vesaire... Bunların insan tarafından yapılabiliyor olup olmaması itikadi bakımdan tartışılabilir. Ben şuna inanıyorum: Mademki Allah yeryüzünde bir halife var etmek iradesiyle insanı yaratmıştır, dolayısıyla bu “Allah’ın halifesi” olma istidadını taşıyan bu varlığın Allah’ın sıfatlarının da çoğunu taşıması mümkün, hatta gerekli bir şey. Bu durumun ne olduğunun anlaşılması, çok alçaltılmış olan insan türünü yeniden yüceltmek bakımından önemli görünebilir.

Evet, sanat dediğimiz şey bir çeşit yapma, yaratma, var etme... Ve bu, insana özgü bir şey mi? Hemen “insana özgü bir şey” cümlesini kurmak ve kesinlemek isterken aklıma Habil’i öldüren Kabil’in kardeşinin cesedini ne yapacağını bilememesi geldi. Bir karga ona örneklik ediyor. Yani karga bir ölünün gömülebileceğini göstermiş oluyor. Hayvanlar âleminden bir canlı, bir karga -diyeceksiniz ki insan hayvanlar âleminden değil mi, elbette insan da hayvanlar âleminden. Yani “hayvan” kelimesine “canlı” anlamını esas olarak baktığımızda insanın da bir hayvan olduğunu söylüyoruz. Zaten en eski insan tanımlarından biri de şu: İnsan nedir? İnsan, hayvan-ı nâtıktır. Yani nutuk sahibi, mantık sahibi, söz söyleyebilen hayvan oluyor insan. Bu vasıf ona sanat yapma imkânını da bahşediyorsa şiiri de en kaba tanımıyla bir söz sanatı sayarsak burada işleyen mekanizma yaratıcı bir mekanizmadır ve doğaya bir şey eklemek, doğal olmayan bir şey -yeni bir şey- eklemek söz konusu ve insanlık tarihi dediğimiz tarih, bize şiirin hemen hemen her toplumda saygın bir konumda bulunduğunu gösteriyor. Bunun zaman içinde geleneklerinin oluşması, birikimin oluşması, birtakım insanlarda bu işin kolay olduğu algısını doğurmuş olabilir pekâlâ. Bu da galiba kaçınılmaz bir şeydir. Yani yeryüzünde işini iyi yapan insanlar olduğu gibi kötü yapan insanlar da olagelmiştir. Doğru sözlü insanlar olduğu gibi yalandan gocunmayan, yalanı olağanlaştırmak isteyen insanlar da olagelmiştir.

Sanat dünyasını bu işleyişin dışında görmek ve göstermek için de herhangi bir sebebe sahip değiliz. Onun için -Nizar Kabbani’de görmüştüm ben- Arap şairlerinden birinin bir cümlesini naklettiği kitabında. Ferazdak’ın cümlesi şöyle: “Aleynâ en nekuul ve aleyküm en tetekavvelû.”

“Bize düşen söz söylemektir, konuşmaktır. Bizim görevimiz budur; sorumluluğumuz, yükümlülüğümüz budur. Size düşense gevezelik etmektir, dedikodu yapmaktır.”

Yani şiiri, sanatı; gevezelik, dedikodu sahası gibi görenler de olmuştur. Bütün çabaların şu veya bu şekilde bir karşılığı bugüne kadar olmuştur, bundan sonra da olacaktır. Bu kervan böylece yürüyüp gidecektir. Bu, şiir tarihi, sanat tarihi içinde binlerce, on binlerce, yüz binlerce insan emek vermiştir ama bunlardan ancak üçü, beşi, onu, on beşi bugün de su yüzündedir. Böyledir bu. Yani bugün diyelim ki 13. Yüzyıldan bugüne binlerce şair gelmiş geçmiştir, ama Mevlânâ Celâleddin Rûmî bir tanedir. Yine aynı yüzyılda yaşamış Yunus Emre'den bugüne -değil mi- yüzlerce, binlerce şair gelmiş geçmiştir ama Yunus Emre bir tanedir. Biriciktir ve galiba öyle kalacak. Buraya gelmeden önce onun divanına yeniden bakma ihtiyacını hissetmiştim. Şu cümle ki Yazarlar Birliği programında kullanmıştı Yunus Emre'nin şair tanımı: "Cümle şair dost bahçesi bülbülü." Yunus Emre ne demiş oluyor böylece? Gelmiş geçmiş bütün şairler, aslında ister farkında olsunlar ister olmasınlar dost bahçesinin bülbülü konumundadırlar. Yani dost sadece Cenabı Hak'tır Yunus Emre için, bahçe de onun yarattıklarıdır. Şair dost bahçesindeki gülleri ve güzellikleri terennüm etmekle vazifelendirilmiş bir bülbüldür. Farkında olsun olmasın bu böyledir, çünkü sözün güzelini, sözün mükemmelini arayan insan aslında bu görünen âlemin yaratıcısının yüceliğini de aramaktadır bir bakıma farkında olmadan. Ya da işte Sezai Karakoç'un deyişiyle "Sanat yaratılmıştı taklit değil, yaratışı taklittir." Yani Cenabı Hakk'ın yaratıcılığını, yaratma olgusunun benzerini yapmaya çalışan bir varlık. Bu arada şunu da söyleyeyim: Yunus Emre "Cümle şair ol dost bahçesi bülbülü" dedikten sonra kendisinin arada turaçlanacağını söylüyor. Turaç, keklük demek. Burada bütün şairler dost bahçesinin bülbülü iken, Yunus Emre onlardan biri olmaktansa -ya da onlardan biri olmaktan ziyade- keklük olmayı düşünmekle ve söylemekle yine de bir ayrıcalık talebinde bulunuyor olsa gerek.

Birisi çıkıp diyebilir ki: "Yahu, keklük nedir ki bülbülün yanında?" Fakat dikkat edelim: Karga değil, keklük, keklük! Evet, bülbüllere de keklüklere de selam olsun. Teşekkürler.

Özbahçe:

Teşekkür ediyorum. Evet zaman sorunumuz var, onun için hemen İdris Ekinci'yi konuşturacağız. Konuya ilişkin görüşebilirsiniz buyurun.

İdris Ekinci:

Teşekkür ediyorum. Selamünaleyküm. Şimdi benim şiir diye bir ayrı fikrim yok. Hayat insan varlık bir bütün benim zihin dünyamda. Şiir, belki hepsi, belki bunun bir bölümü. Dolayısıyla bu bütünlük içerisinde yaklaşıyorum bütün bu tartışmalara. Hayatın insan ile birlikte kucaklayamayan hiçbir olgu daha hiçbir film benim açımdan çok daha değerlendirmeye layık bir şey değil. Ben şunu görüyorum, insanoğlunun bütün yapıp ettikleri en ufak bir fikri bile bana göre politiktir ve bir tercihi yansıtır. Dolayısıyla tarafsızlık, saflık gibi kavramlar bana çok yapay ve kaçamak kavramlar olarak gelir. Bence atılan en küçük bir adım bile bir tercihi, bir politikayı yansıtır. Şimdiyi konuşacak olursak kısaca, kesinlikle şöyle bir gerçeklik var. Şiir algısı ve tanımı değişmiştir, bunu ister kabul edelim ister etmeyelim. 30 yıl önceki meseleyi tartışmıyoruz, 50 yıl önceki meseleyi de tartışmıyoruz. Bunu nasıl anlayabiliriz? Mesela şu anda Türk şiirini konuşacak olursak, günümüzde yapılan edilen şiirleri... herhangi bir odak üzerinden bunu tanımlayamayız. Ama 30 yıl önce belki biraz becerebilirdik. Mesela İsmet Özel şiiri üzerinden Türk şiiri okunabilirdi. Garip şiiri üzerinden Türk şiiri okunmuştur. İkinci Yeni üzerinden, Nazım Hikmet üzerinden okunmuştur ama, mesela son 30 yılda Türk şiirini hangi odak ya da hangi gelişmeler üzerinden okuyacağımız konusu çok tartışmalı bir konudur. Mesela günümüzde en çok öne çıkan özelliklerden biri görünürlüktür. Her şey görünür olmayla bir şey kazanıyor ya da kaybediyor. Görülemeyen, kendisini gösteremeyen hiçbir şey değerlendirilemiyor ya da gerçek yerine yerleştirilemiyor.

Başka bir konu. Bütün tartışmalarda, konuşmalarda iki tane büyülü kavram var; birisi yenilik, diğeri değişim. Bana göre iki kavram da hastalıklı bir kavram. Yeni nedir ne değildir bence biz insanlar çözemeyeceğiz. Gelişme, değişim meselesini de çözecekmiş gibi durmuyoruz. Burada en büyük sıkıntılardan biri bana göre şu; yani bu kavramların hastalıklı olmasının sebebi, bir önceki atmış olduğumuz adım bir sonraki atmış olduğumuz adımdan

neredeysse habersiz, kopuk. Biz buna değişim ya da yenilik dediğimiz zaman atmış olduğumuz adımı Ne kadar kıymetli hale getirebiliriz? Bu bir değer midir, bunu oturup düşünmek lazım. Dolayısıyla mesela ben hep üzerimde bir kopukluk yok. Hazreti Âdem'den bu yana -benim inancımdır bu- insanoğlunun bütün yapıp ettikleri bir bütündür. Doğuda, batıda; inanan, inanmayan fark etmez. Bunları hep birlikte değerlendirmek gerekir.

Başka bir maddeye geçıyorum hemen. Günümüzdeki şiir meselelerindeki en büyük tartışmalardan biri bana göre türler arasındaki mesafenin gittikçe azalmasıdır. Bu bir gelişme midir, güzel bir şey midir, bunu nasıl tanımlayabiliriz bilmiyorum. Artık türler arasında çok fazla bir ayrım kalmadı. İşte şiir ve görsellik, şiir ve musiki müzik, şiir ve dijitalleşme... Şiir ve felsefe şiir ve siyaset... Bunların hepsi artık iç içe rahatlıkla düşünülebilir. Bu şiirin kârına mıdır, zararına mıdır şiir açısından düşündüğümüzde, şiir adına bir şey getirir mi? Ya da bizim bir gerçekliğimiz midir, bu tabii ayrı bir tartışma konusu.

Son olarak şunu söyleyebilirim. Şu anda içinde bulunduğumuz zamanın bir gerçekliği var; kabul edelim ya da etmeyelim bu gerçeklik Hakan abinin de söylediği gibi hepimizi kuşatmıştır. Buna teknoloji diyelim, modernizm diyelim, ne dersek diyelim... Bizim kuşatan bu gerçekliğe bir şekilde mahkûm olacağız. Onunla savaşacak mıyız, onunla uyum halinde mi yaşayacağız? Onu red mi edeceğiz yoksa onun bütün söylediklerini kabul mü edeceğiz? Onun önümüze koyduğu herhangi bir malzemeyi bir fırsat olarak mı göreceğiz, yoksa bir tehlike, bir tuzak olarak mı algılayacağız? O da bizim durumumuza, tutumumuza, birikimimize, kalitemize, kavrayış gücümüze bağlı diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bir dinleyici:

Küçük bir şey söyleyeceğim. Çok özür dilerim araya girdiğim için. İdris hocam şimdi çok güzel bir konuya temas etti. Görünürlük konusu. Görünür olmayan şiirin tam olarak değerlendirilemeyeceğini söyledi. Fakat burada Osman Özbahçe hocamız var.. Osman hocam sosyal medya ile alakası olmasa da şiir ve eleştiri konusunda söz sahibi biri. Yine Hakan Aslan değerli bir eleştirmendir. Fakat sosyal medya

kullanımı tercihlerinden dolayı biz onların yazılarından haberdar olmamış olmuyoruz ya da ne düşündüğünü bilmiyor olmuyoruz. Sonuçta şiirle, eleştiri ile ilgilenen bir insan sosyal medya olsun olmasın Osmanlı Özbahçe'nin yazısını nerede okuyacağını, Mehmet Doğan'ın nelere önem verdiğini mutlaka bilir.

Zaten ilgisi olmayan adam, sosyal medya olsa da olmasa da görünürlüğü hiçbir şekilde önemsemez. Son olarak şunu söylemek istiyorum. Sosyal medyayı iyi kullanamadığı için maalesef siyaseti mahvetti. Popülariteyi mahvetti, her şeyi mahvettiği gibi. Bir edebiyatımız kalmıştı, edebiyat da sosyal medya yüzünden şu anda bayağı zarar gördü. Dolayısıyla görünürlük ve görünmezlik ile sorunu olan bir kişinin sevgiye şefkate ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Yani yazan bir adam eğer görünürlük arıyorsa şöhret arıyorsa yazma alanı dışında başka şeylere tenezzül etmeli. Ki siyaset daha güzel bir alan, birilerine çamur atmak daha güzel bir alan. Sosyal medyanın edebiyatı tükettiğini ve bir edebiyatçının kalitesini de zayıflattığını düşünüyorum. Dolayısıyla sizin görünürlük ile ilgili değerlendirmelere katılmıyorum. Bu benim görüşüm. Teşekkür ediyorum.

-Benim sosyal medya hesabım yok. Şu ana kadar da hiç olmadı ve buradayım.

Burhan Sakallı: Beyefendinin söylediklerinin hepsi doğru olabilir, ama buna rağmen modern zamanlarda ancak görüldüğünüz kadar, paylaştığımız kadar varınız. Bu da hayatın bir hakikati. Doğru demiyoruz, ama böyle yani...

Özbahçe:

Konumuz, şiir sanat ilişkisi ve bu çerçevede yeni gelişmeler. Sözü Mehmet Can Doğan'a bırakıyoruz:

Mehmet Can Doğan:

Önceki konuşmacılar, şiirin sanatlar içindeki yerini, felsefe ve estetiğe de temas ederek değerlendirdi. Ben son konuşmalarla öncekileri buluşturacak bir noktayı yakalamaya çalışacağım. Son gelişmelerden başlayayım. Kaldı ki bütün sorun, az önceki son

cümlede belirginleşen durumla, yani postmodern süreçte merkezlerin dağılmasıyla ilgili.

Kültürde, siyasette, sanatlarda, edebiyattaki türler arası farklılıkların esnemesinde, kimi zaman belirsizleşmesinde, melezliklerin ortaya çıkmasında ve bunun önemsenerek değerli diye kabul görülür hâlde sunulmasında Postmodernizmin belirleyici bir etkisi var.

Merkezler kaybolduğunda, kültürel açıdan bakıldığında, değerlerin esnediği ve giderek önemsizleştiği görülür. Dolayısıyla şiir; ister söylenen ister yazılan ister iş biçiminde algılsın, nereye bağlı olduğu, neyin üzerinden değerlendirileceği kuşkuyla bir hâle gelir. Ben ölçütlerin kaybolduğu dayatmasını -ki bu, bana göre dayatmadır- benimsemiyorum çünkü hangi tarzda ve algıyla oluşursa oluşsun şiirde yapı meselesini önemsiyorum. Şiirde yapısal bütünlük düşüncesi taşındığı, buna önem verildiği ve özen gösterildiği sürece sanat kaygısının işlediğini düşünüyorum. Ayrıca metnin değer üreten, temsil eden, taşıyan vs. yapısal bir bütünlük olduğu kanısındayım. Metnin alımlanması noktasında, değer üretimi, sadece kabulleri sabitlemez aynı zamanda eleştirel bir tutumla onları yerinden de edebilir. Böylece metnin öneriler içeren bir yapı ve poetik tutumun görünme alanı olduğu belirginleşir. Metnin ve dolaylı biçimde, elbette, metni kuran bireyin değerlerle ilişkisi ve mesafesi önemlidir. Bu, metnin düşünsel boyutuyla ilgili bir göstergedir. Şair, değerlerle farklı biçimlerde ve yönlendirenlerin etkisiyle ilişki kurar ve onlarla mesafesini belirler.

Bir şiirin değer olarak neyi işlettiği, önerdiği veya ürettiği sorusu önemlidir. Çünkü her metin, okurla bir uzlaşma, başka bir deyişle değer üzerinden ilişki kurar. Metin, açık veya örtük olarak bir öneride bulunur. Günümüzde yazılan şiirlerin uzlaşma zemini nedir? Son on yılda, şiire ideolojik ve politik bir zemin belirleme ve bireyci, zekâ oyununa dönüşen hazcı bir zemin oluşturma çabaları var. Bu çabalar, üretilen metinlerin yayını kadar

onlara gösterilen ilgiyle de görünür kınıyor. Özellikle Gezi Parkı olayından sonra şiir, ideolojik ve politik bir mücadele alanı olarak tasarlanmaya çalışıldı. Tabii bu, Türkiye’de yazılan ve yayımlanan bütün şiirleri veya şiir tutumlarını kapsayan bir durum değil. Ama böyle bir tutum belirlediğinde refleks olarak gelişen karşı kutup da politik söylemi izlediği için mevcut buymuş gibi algılanıyor. Bu önermeden anlaşılacağı üzere, günümüz şiirinde ideolojik ve politik bir kutuplaşma var. Politika sarmalına giren her şey gibi şiirdeki bu görüntü de genel durumun bu olduğu yanılması üretiyor. Genel durum bu değil ama böyle bir yönsemenin varlığı da yadsınamaz. Benzer biçimde, sosyal bilimlerdeki yeni ve baskın görüşler de ideolojik ve politik tutumun kullanım gereğine dönüşebiliyor. Sosyal bilimlerde tartışma düzlemi olarak beliren post-hümanizm, trans-hümanizm, eko-eleştiri, eko-feminizm gibi gözde eleştirel yaklaşımlar, kültürel çalışmalarda şair ve yazarları olduğu kadar akademisyenleri de cezbediyor. Akademik şiir eleştirisi ve çözümlemesinde, anılan yaklaşımlar gözetilerek edebiyat dünyasında beliren politize edilmiş şiir algısı veya yukarıda belirttiğim yönseme meşrulaştırıldığı gibi baskınlaştırılıyor da. Aynı durum, zekâ oyununa dönüşen hazcı şiir yönsemesine gösterilen ilgide de fark ediliyor. Edebiyat dünyasındaki bir grup şiir çözümleme ve eleştiri yazılarındaki gibi, akademik yaklaşımda da belli yönsemeler mutlakmış veya tekmiş gibi bir algı oluşmasına hem zemin hazırlıyor hem de onun alanını genişletiyor. Elbette, her dönemde edebiyat dünyasında farklı şiir yönsemeleri bulunur ve bunlar, okurlarda ve akademide karşılık bulur. Son on yılda ideolojik ve politik şiir yönsemesi ile hazcı şiir yönsemesinin “yeni” olarak sunumu ve mutlaklaştırılmaya çalışılması dikkat çekicidir.

Bilindiği üzere, yükselen değerler vardır dönem dönem, bilim dünyasında da sanat dünyasında da. “Yeni”, her dönem yükselen değerlerin en makbul sıfatıdır. Günümüzün “kültürel çalışmaları”nın yeni kavramları arasında “post-hümanizm”, “antroposen”, “eko-eleştiri” ve “post-truth” öne çıkmaktadır. Yeni kavramların kazandırdığı ufukla eski metinleri güncellemek mümkündür. Günümüzde beliren sorun, “mikro”nun “makro”ya tercih edilmesi ve bu yapılırken de “makro” küçümsenerek “mikro”nun “makrolaştırılmaya” çalışılmasıdır. Bu yapılırken,

“sıfırlama” diye belirlediğim tutum yönlendiricidir. Nedir sıfırlama? Kabullerin yok sayılması, tarihin gözden düşürülmesi veya göz ardı edilmesi, ölçütün “yeni”, makbul ve “kıymetli” diye benimsenen üzerinden belirlenmesi. Kabuller elbette eleştirilir ama bu yeni bir kurgusal metin üzerinden değil, kabulleri oluşturan metinlerin yeni okumalarla yorumlanmasıyla gerçekleştirilir. Ölçütler “yeni”, makbul ve “kıymetli” diye benimsenen metinler üzerinden belirlenirken “eskiler” veya diğerleri yok sayıldığı için hem algı hem de edebiyat ortamı ve ufku sıfırlanır. Sıfır noktasında şiir; bağımsızdır, ölçütü kendi koyar, kanonsuzdur, atomizedir.

Günümüzde şiiri sıfırlama yönsemesi karşısında, “öz”e bağlanan, yaslanan diğer bir yönseme de var. Bu yönseme, diğerini gözettiği için veya diğerini gözetmediği oranda politiktir. Dirimi öze askıya aldığı anda ise retorik düzlemde kalmaktadır. İkisinin kesiştiği yer, beden politikasıdır. Beden, dolaysız ve kolay bir kullanım alanıdır. Görsel düzeyde bedene verilen biçimler, şiirde kişisel deneyimlerin öne çıkarılmasıyla belirginleşmekte; kişisel deneyimlerle beliren beden politikası, hoyrat bir benciliğin şiirde sergilenmesini hazırlamaktadır. Aynı bencilik; savruk, saldırgan, ısırgan ve tektip bir söyleyişi yenilik olarak sunmaktadır. Genel olarak “ifşacı” bir şiir yazılmaktadır. Ölçüt, şiir yazan bireyin kendisidir; değer de onunla sabitlenmiştir.

Umberto Eco, Türkçeye “Devlerin Omuzlarında” adıyla çevrilen kitabında, Avrupa’nın bilim ve sanatındaki gelişmeleri, kuşaklar arasındaki ilişkiler bağlamında değerlendirirken her bir kuşağın “yeni”yi kendinden bir önceki kuşağı gözeterek ve öne çıkararak temellendirdiğini belirtip gelen postmodern süreçteki belirsizliğe dikkat çeker. “Ata cinayetinin ilkesi krize girdiğinde, mala tempora currunt (Kötü devirler kapıda).” der Eco. “Ata cinayeti”, bilim ve sanattaki yenileşme hamlelerini yönlendiren hamledir ona göre. Günümüz Türk şiirindeki “yeni” ve “genç” yönsemelerin öldürecek bir atası bulunmadığı söylenebilir.

Teşekkür ederim.

Özbahçe: Biz teşekkür ederiz. Sayın Mustafa Köneçoğlu neler söylemek ister?

Mustafa Köneçoğlu:

Herkese merhaba, hepiniz hoş geldiniz. Ben sanat ve şiir arasındaki ilişkiyi Paul Klee'in bir tespitinden hareketle ele alarak modern resim ve modern şiir arasındaki etkileşimi ortaya koymaya çalışacağım. Diğer yandan, Klee'nin estetik öncüleri olarak gördüğüm Plotinus'a ve Kant'a da değineceğim. Modern sanat ve şiirdeki büyük dönüşümün sosyoekonomik nedenleri de konuşacaklarım arasında. Bütün bunlara ek olarak Modern Hayatın Ressamı olarak Baudelaire'den günümüz şiirine uzanacak bir yol bulmaya alışacağım.

Çağdaş sanat kuramcısı Paul Klee, klasik sanatla modern sanatın estetik farkını gezgin adam örneği üzerinden betimler. Eski zamanlarda bir gezgin, gemide seyahat eder; gemiyle dolaşmaktan son derece memnundur ve gemideki konforun tadını çıkarmaya çalışır. Klee'ye göre, eskilerin tasvir etme biçimi bu görünür ve dışsal olguya dayanır. Bu olgu, nesnenin doğrudan yansıtılması, duyularımızın kapsamı dâhilinde yer alan şeylerle sınırlandırılmasıdır. Klee, klasik tasvir anlayışını vurguladıktan sonra, modern insanın/sanatçının sanat algısını ortaya koyan şu soruyu sorar: Peki, bugün bir transatlantiğin güvertesinde yürüyen bir adam neler algılar? Klee'ye göre, geleneksel insandan farklı olarak modern insan/sanatçı, bir sekanslar ve devinimler bütününe algılar. Bu devingen algının içinde: Kendi hareketini, geminin yol almasını, akıntının yönünü ve hızını, yeryüzünün kendi etrafında dönüşünü, dünyanın güneş etrafında dönüşünü, dünyanın etrafındaki yıldızların ve ayın dönüşünü yansıtmaya çalışır. Nihayetinde modern bakış, merkezi

gemi üzerindeki "Ben" olan ve evrende gerçekleşen bir hareketler kompleksine, geniş bir devinimler bütününe odaklanır.

Bu şekilde klasik temsilden kopan modern bakış, görülmezi, görülür olgunun olabilirlik koşulu olarak şekillendirir. France Farago'nun tespitiyle bu durum, temsilde mutlak özgürlük talep eden sanatçının modelden matrise geçmesi, varlığın köküne, başlangıç temeline yaklaşmak istemesidir. Burada, klasik anlayışta

olduğu gibi görünür olanı yeniden üretmek söz konusu değildir, gizli bir vizyonu görülür kılmak, dışsal görüş ile içsel vizyonun sentezini yapmak esastır. Çünkü Klee’de “büyük yaratım” olarak modern sanat, görülürü yeniden üretmez, onu bizatihi görülür kılar. Modern sanatta gösterilen şey, herhangi bir form değil; formasyon sürecidir. Bu bağlamda, biçim sondur, ölümdür, oluşum ise yaşamdır. Modern resim, klasik temsilde olduğu gibi natürmort bir biçimi incelemeyiz; o daha çok, oluşa doğru devinmek, “enerjik bir biçimde yolda ilerlemek” ve “temel ve ideal fıskırma noktasına” yönelmektir. Modern sanatta üreten olan gidilen yoldur; oluşum varlığın ötesinde yer alır. Görüldüğü üzere Klee, sanata kozmik ve ontolojik bir gizem katmak istemektedir. Çünkü artık, klasik temsilin ifade edebileceği yeknesak bir dünya ve şeyler düzeni yoktur. Modern dünya ile birlikte varlığın ve eşyanın semantik hiyerarşisi altüst olmuştur. Eski Yunan’dan başlayarak Roma sanatı ve Ortaçağın verili dünya anlayışı, yeni dünyayı tanımlayamamaktadır. Platon’un, Aristoteles’in ve takipçilerinin, varlıkta düzen öngören mimetik poetikaları modern dünyanın olumsuzluğu ve rastlantısallığına çarpıp dağılmıştır. Dolayısıyla modern sanat temsilde bir krizdir ya da krizin çok sesli, karmaşık bir temsildir. Klee, bu krizi şu şekilde betimler: “Eskiden, yeryüzünde görülebilen, görmekten hoşlanılan ya da hoşlanılabilecek şeyler tasvir edilirdi. Bugün ise, görülürün göreliliği açık bir şey haline gelmiştir. Şeyler, görünürde eski rasyonalizmi çoğunlukla geçersiz kılan çok daha karmaşık ve geniş bir anlam ortaya koymaktadır. Rastlantısal olan, öz olma düzeyine geçmeye çalışıyor.” Klee’ye göre, “sanat şeyleri aşar; imgeselin olduğu gibi gerçeğin de ötesine geçer. Sanat, farkında olmadan en son gerçekliklerle oynar ve bununla birlikte efektif olarak bu gerçekliklere ulaşır. Nasıl ki bir çocuk oyun oynarken bizi taklit ediyorsa, aynı şekilde bizler de sanat oyununda dünyayı yaratmış olan ve yaratan güçleri taklit ediyoruz.” O halde, sanatçı için, “bir anlığına kendisini Tanrı sanmak” söz konusudur. Bu noktada Sezai Karakoç’un sanat, yaratılanı değil yaratışı taklit etmektir sözünü de hatırlamak gerekir. İnsana, sanatçıya, şöyle seslenir Klee: İnsanoğlu ayağa kalk! Şu yazlığın değerini anla: Havayı ve çevreni(ufuk) değiştir, günlük yaşamın kaçınılmaz tekdüzeliğine izin vermeyen bir dünyada oyalan; en iyisi yas örtünü yere at ve bir an için kendini Tanrı yerine koy; ruhun doyabileceği, aç sinirlerini besleyebileceği, artık damalarını taze öz suyuyla doldurabileceği gelecek dinlenceler düşüncesiyle durmadan neşelen.”

Klee'den önce klasik poetik retoriğin dışına çıkan iki ismi anmakta fayda var. Bunlardan ilki, geç Roma döneminin mistik filozofu Plotinus, ikincisi ise modernliğin öncü filozofu Kant'tır. Birçok açıdan Paul Klee'nin habercisi gibi duran Plotinus'a göre, güzellik deneyimi, sezgisel olarak ruhu kendine döndürmek amacıyla onu duyumsanabilir den uzaklaştıran bir kopuş gerçekleştiren paradoksal bir deneyimdir. Klee'de olduğu gibi Plotinus'ta da, yaşanan sanatsal deneyim, şeylerin nihai nedenlerinin, kökenlerinin ve mutlak temellerinin keşfedilmesine olanak verir. Fakat Plotinus'ta, ontolojik kök arayışı olarak sanatsal algı, daha mistik ve dini bir temele yaslanır. Ona göre, ruhun güzelliği algılayabilmesi için, önceden güzelleşmiş olması gerekir, zira ruh duyumsanabilir dışsallığa ve çoklu isteklere bağlı olduğu müddetçe, estetik zevk ve heyecan belirsizlik tehlikesiyle karşı karşıyadır. Saf olmayan bu heyecan, yükselmeyi sağlamak yerine, bizleri düştüğümüz yere sınıksız bağlar, tutsak eder. Bu tutsaklığa düşme tehlikesinden kurtulmak için, cisimsel güzelliğin sadece imgelere, izlere ve gölgelere bağlı olduğunu bilmek gerekir. Narsis'in kaderini paylaşmak istemiyorsak, duyumsanabilir tarafından yutulmak istemiyorsak, imgelerden o imgelerin yansıttığı gerçekliğe geçmek gerekir. Klee'de olduğu gibi biçimi, görünür olanı aşarak varlığın ötesine geçmek düşüncesi Plotinus'ta da vardır. Plotinus'un güzellikle ilgili düşünceleri, estetik alanı aşan temaşa felsefesiyle ilgilidir. Buna göre, gören kişi gördüğü şeyle özdeşleşir. Bu felsefesin yansımaları, farklı bir şekilde Nietzsche'de de görürüz: Uzun süre uçuruma bakarsan uçurum da sana bakar. Plotinus, temaşaya geçmek için, gören şeyi görülen şeye benzer kılmak gerekir düşüncesindedir. Bu ise gönül gözüyle görmektir. Gönül gözüyle görmek isteyen insan, kendi içine dalmalı ve kendine odaklanmalıdır; bu odaklanma Ben'deki parçalanmanın ve dağılmanın son bulması demektir ve bu aynı zamanda merkeze odaklanmaktır. Plotinus'un merkez dediği yer, Tanrı'dır.

Kant ise güzellik algısını, nesneden özneye doğru çeker ve kendinde güzellik düşüncesini reddeder. Ona göre, "öznenin duygularından bağımsız bir güzellik kendi başına hiçbir şeydir." Bu düşünce bize, Âşık Veysel'in "güzelliğin on para etmez/şu bendeki aşk olmasa" sözünü anımsatır. Kant açısından, bir şeyin güzel olup olmadığını bize öğreten şey sadece "bizim yargımız" dır; fakat bu yargı, güzelin özünü zihinsel olarak kavramamıza olanak vermez. Bununla birlikte güze-

lin analizi, algılanan şeyin değil, algılayan öznenin bakış açısıyla gerçekleşir. Klee'de olduğu gibi Kant'ta da, güzellik algısının merkezi sanatsal nesne değil; sanatçının kendisidir. Bu şekilde bir güzellik algısı mimetik özünden gittikçe uzaklaşarak modern estetiğe doğru yol alır. Kant'ın belirttiği gibi "bir şeyin güzel olup olmadığını anlamak istediğimizde, zekâ aracılığıyla ve tanıma amacıyla, objenin tasvirini objeyle bağdaştırmayız; imgelem aracılığıyla (ve belki zekâyla birlikte), objenin tasvirini özneye ve zevk ya da rahatsızlık duygusuyla bağdaştırırız." Bu açıdan bakıldığında, zevk yargısı bilinçle ilgili mantıksal bir yargı değil; tam aksine estetik bir şeydir. Böylelikle Kant, güzeli, zevk yargısının nedeni olarak tanımlayarak, estetikle ilgili klasik entelektüel çizgiden uzaklaşır.

Estetik algıdaki bu köklü değişimin avangart akımları şekillendirmesi, dünyanın geçirdiği sosyoekonomik dönüşümle ilgilidir. Aydınlanma düşüncesi ve sanayi devrimiyle ortaya çıkan yeni epistemoloji; varlıkla, eşyayla, Tanrı'yla ilgili düşünceleri yapı sökülüne uğratmıştır. Düşünsel anlamda Darwin (kökensel asaletini yok sayarak), Marx (salt ekonomik özneye indirgeyerek) ve Freud (kutsallığından arındırarak) insan inancında derin yaralar açmıştır. İnsanoğlu ilk defa, varoluşsal asaletinden ve kadim referans kaynaklarından şüphe duymuş, kendine ve dünyaya yabancılaşmıştır. Modern dünyanın sosyoekonomik dönüşümü, kentleşme, kitleleşme, insanın ruhunu sakatlayan üretim çarkı, güvensizlik, makineleşme, sınıflar arası ölümcül farklar, kutsalın yitimi, saçma ve hiçlik duygusu gibi yeni olgular, sanatçının estetik algısını da etkilemiştir. Figüratif resimden, non-figüratif resme; oto-figüratif resimden, resmin sıfır noktasına doğru beliren yönelim, şiir estetiğini de biçimlendirmiştir. Bundan böyle, resimde olduğu gibi şiirde de, bütünlüklü dünya imgesi yerine parçalanmış bir dünya imgesi yer alır. Artık şairin referans dünyası verili değil, olabildiğince rastlantısaldır. Şairin ruhu ontolojik desteğini ve tinsel güvenlik alanını yitirmiştir. Yüzyılların deneyimini yansıtan semboller ve mazmunlar, yerini şairin yersiz yurtsuz ve akışkan imgelerine bırakmıştır. Şair eskiye oranla, çok daha saldırgan, yabancı ve barbardır. Dil bir bildirişim aracı olmaktan çıkarak şairin nefes alıp verdiği sentetik bir uzaya dönüşür. Bu dönüşümün ilk örneğini kasvetli bir modern olan Baudelaire'de görmek mümkündür. Modern Hayatın Ressamı olarak Baudelaire, marazi bir kente

dönüşen Paris'te ontolojik bir sıkıntıdır. Tekdüze ve tekinsiz hayatını renkli gösterecek aynalar aramaktadır. Modern şair de, yabancılaştığı dünyayla ilgili kadim ünsiyetini yeniden inşa edecek olan o büyülü aynanın peşine düşecektir. Bu arayış, şairin ontolojik asaletini ve aidiyetini yeniden ele geçirme uğraşısıdır. Ressam Klee'de olduğu gibi modern şair, klasik temsilden ve imgeden uzaklaşarak, alışlagelmiş dili ve estetiği bozarak, yeni bir dünya kurmak ister. Şairin bu eylemi, Heidegger'in deyişiyle, gezegenin yeniden dünya kılınmasıdır. Şair, yeni bir dünya kurarken Klee'nin belirttiği gibi tanrısal bir özgürlük içindedir. Modern şair bundan böyle, şiiriyle bir ikon kırıcı olarak tarih sahnesindedir. Sanat, estetik, dil ve insan arayışı olarak romantizme, sembolizme, izlenimciliğe, dadaizme, sürrealizme ve İkinci Yeni'ye bu açıdan bakabiliriz. Ayrıca, günümüz şiirinin de bu insani arayışa sadık kaldığı söylenebilir.

Şiirde yeni gelişmeler bağlamında ise birkaç şey söylemek isterim. Northrop Frye, yerine başka bir kelime bulamadığından, zorunlu bir tercih olarak şiiri, insanın insana vahyi olarak betimler. İnsanın insanla kurduğu sözel bağı bundan daha iyi ifade edebilecek bir tanımlama yoktur sanırım. Fakat şiiri insanın insana vahyi olarak değerlendirdiğimizde, sahte peygamberlerden sakınmanın zorunluluğu da ortaya çıkar. Zira bu zorunluluk, kalbimizin ve insanlığımızın selameti adına gerekli bir zorunluluktur.

Hepinize saygılar sunarım.

Özbahçe:

Ben teşekkür ediyorum. Evet Mustafa Melih Erdoğan...Kaşgar dergisinden... Buyurun...

Mustafa Melih Erdoğan:

Kıymetli dinleyiciler, sayın hocalarım hepimizi hürmetle selamlıyorum. Ben yenilik meselesi üzerinden bir şeyler söylemek istiyorum. Şimdi, Hicabi hocam "Türk şiirini Eski Yunan'a bağlayabilir miyiz?" benzerinde bir cümle söyledi. İbrahim hocam "Nerede durduğumuz önemli" cümlesini

kurdu. Mehmet hocam ise “Tabansız bir yenilikten yani yeniliğin sıfırdan inşa edilip edilemeyeceğinden” bahsetti. Eğer öyle bir yenilik varsa bunun neler olduğunu sordu haklı olarak. Sıfırdan bir yenilik üretilebiliyorsa tabii. Aslında yenilik meselesini ilk biz konuşmuyoruz. Ve muhtemelen son konuşacak olan kimseler de bizler değiliz. Ben Fuzulî'nin Leyla ve Mecnun'unu okuduğum sırada, Sebeb-i Telif bölümünde şu cümleleri gördüm. “Şiir artık çok bayağılaştı. Şiir sanatını yüceltme işi bana düştü.” diyor, 1550 senesinde yazılmış Leyla ve Mecnun'da. Bundan takribi 200 sene sonra gelen Şeyh Galip, Hüsnü Aşk'ında yine buna benzer meselelerden bahsediyor.

Acaba yenilik dediğimiz şey evrensellik midir? Buradaki evrensellikten kastım: genel geçerlik. Bir sanat dalındaki unsurların genel geçer olması, o sanat dalının bütün milletler için aynı olduğu anlamına gelmez. Yani bunu iddia ediyorsak eğer, o milletin o sanatının olmadığını iddia ediyoruz demektir. Yenilik hareketlerinin o milletin tarihsel ve kültürel süzgecinden geçmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum.

Bugün belki de yenilik kavramı, modernleşme, batılılaşma kavramı en fazla müzik üzerinden ilerlemiştir. II. Mahmut'un Mehterhane'yi kapatıp yerine Mızıkacı Hümayun'u getirmesiyle başlayan bir batılılaşma hareketi vardır müzikte. Ve 34'te Türkiye'de ilk opera sahnelenir Atatürk'ün direktifleriyle 'Özsoy Operası'dır bu. Daha sonra İtri Balesi vardır. Taşbebek Operası ve devamı. Opera, bale, kantat gibi kavramlar Türk müziğinin modernleşmesi için getirilmiştir. Bunun işe yarayıp yaramadığını bugün çok rahat şekilde anlayabiliriz. Bugün Dede Efendi Operasını dinlemeden duramıyorum diyen ya da İtri Balesini izlemezsem olmuyor diyen acaba kaç kişiyiz ya da bunlardan haberimiz var mı? Dolayısıyla yenilik için getirilen kavramların tarihsel ve kültürel bir süzgeçten geçmesi zaruridir. 1920'lerde, o dönemdeki konservatuvar Dar'ül Elhan'da Alaturka şubesi öğrencilerinin koro halinde verdikleri -bunlar Türk öğrenciler- konserleri dinleyenler bunların Rum ve Ermeni öğrenciler olduğunu sanmıştır. Çünkü koro bize ait bir araç değil, kilise menşeli bir araçtır. Ve o dönemde de ciddi şekilde yadırganmıştır. Buradaki korodan kastım, bir şarkıyı bir eseri toplu halde söylemek değil, koro ayrı bir şeydir.

Koronun 1958'de İlhan Berk ile Türk şiirine de girdiğini görüyoruz. 50'lerden 66'ya kadar belki getirebiliriz. O dönemde ciddi bir batılılaş-

ma hareketi var aslında Türk şiirinde. “Bir Halk Ayaklanması Notları”ndan “Köroğlu” kitabına kadar anlatımcı bir şiir izleyen İlhan Berk, 58’de “Galile Denizi”ni yazarak Türk şiirine koro fikrini getirmiştir. Daha sonrasında bunun 62’de Sezai Karakoç tarafından kullanıldığını da görüyoruz. Fakat Sezai Karakoç “Av Edebiyatı” şiirinden “Gül Muştusu” kitabına kadar “koro”yu kullanmaya devam etmiştir. Gül Muştusu 66’lara 67’lere tekabül eder. Gül Muştusu kitabı Karakoç’un Doğu’nun yedinci oğlu olduğu kitaptır. Çünkü o kitapta masal şiiri vardır. Masal şiirinde bahsedilen baba, 6 oğlunu batıya gönderir; yedinci oğlu diğerlerindeki değişimi gördüğünde batıdaki bir meydana kendisini gömerek “beni değiştiremeyeceksiniz” diye haykırır ve bu şiirle beraber Karakoç doğunun yedinci oğlu olur.

Türk şiirindeki batılılaşma, modernleşme hareketleri, müzikteki gibi ceberut bir şekilde ilerlemez. Türk şairi kendi şiirini sistemleştirmek, modernleştirmek amacıyla bir şeyler yapmıştır. Bunu sentezleyerek yapanlar başarılı olmuştur, örneğin Karakoç gibi. Ama sentezlemeden sadece -Mehmet hocamın söylediği gibi- sıfırncı olmak düşüncesiyle uygulayanlar başarısız olmuştur. Bu dönemde Atilla İlhan’ın yazdığı İkinci Yeni Savaşı kitabında Oktay Rıfat’ı ciddi bir biçimde özsüzlükle eleştirdiğini görürüz. Çünkü Oktay Rıfat o dönemde Garip şiirleri yazarken bir anda Eski Yunan’a dönerek aşk epigrammaları yazmıştır. Epigramma bizim kültürümüzle bağdaşacak bir şey midir değil midir bunu sorgulamıştır Atilla İlhan. Hasılı yaptığımız yeniliklerle geleneğin yürüdüğü zincire eklenebilmek önemlidir. Yani bugün -Hakan abi ne diyecek bilmem ama- şiirin söz sanatı haricinde bir şey olmasını ben nedense kabul edemiyorum. Çünkü müzik ve şiir kulağa hitap eden sesle alakalı sanatlardır bana göre. Ben belki bu konuda çok klasik düşünüyorum olabilirim, şiirin söz sanatı olduğu fikrinden ve sese bağlı olduğu fikrinden ben ayrılamıyorum. Müziğin görselleşebileceğini iddia etmekle şiirin görselleştirilebileceği fikri bana aynıymış gibi geliyor. Eğer burada şiir kelimesinden ahengi kastediyorsak o zaman müzik eserlerine şiir dememiz gerekir. Mesele eğer ahenkse... O zaman da Tanburi Cemil Bey’i modern şiirimizin kurucusu ilan etmemiz gerekir diye düşünüyorum. Eğer şiirden kastımız mânâ ise anlamsa o zaman yine müziğe, şiir demekten başka bir şansımız kalmaz gibi geliyor. Bir de hitap farklılıkları var bu noktada. Çünkü şiir ve müzik kulağa hitap eder. Yani gözle tespit edilen bir şey değil. Batıdaki “po-

etry" kelimesi Yunancadan türetilmiştir ve "yaratıcılık" anlamına gelir. Belki batı bunu düşünebilir, yani şiiri görselleştirebilir. Ama bizim şiir kelimesinden anladığımız şey "söylemek" "seslenmek"tir. Zaten şiirdeki ve müzikteki bütün yeniliklerin sesle yakından alakalı olduğunu düşünüyorum. Örneğin Divan Şiiriyle Garip Şiirinin, Hece Şiirinin, Modern Şiirin okunuşuna aynıdır diyebilir miyiz? Yani hepsi aynı şekilde okunabilir mi? Ağdalı bir şekilde... Bugün Türk şiirinde bence yenilikler vardır. Fakat okuyuşla başlamıştır. Teşekkür ediyorum.

Osman Özbahçe:

Değerli arkadaşlar şöyle bir durum var. İkinci tur yapalım diyecektim ben ama hiç mümkün değil. Biraz daha uzatırsak bir sonraki oturumu yapamayız o zaman. Onun için konuşan, katılan arkadaşların hepsine teşekkür ederim. On - on beş dakika sonra diğer atölye çalışmamız başlayacaktır.

ŞİİR ATÖLYESİ

3. Oturum

ŞİİR KİTAPLARININ
YAYINI MESELESİ

Sunucu: Atilla Yaramış

Çok kıymetli konuklar, 12. Mevlânâ Şiir Şöleni ve Şiir Atölyesi'nin üçüncü ve son oturumu vesilesiyle hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum. Sabahleyin açılışını gerçekleştirdiğimiz atölyemizin ilk oturumdan sonra yine bu mekânda yapmış olduğumuz ikinci uzun ve verimli oturum ve şimdi son oturum; aynı zamanda şairlerin, özellikle günümüz şairlerinin çok ciddi bir meselesi olan "Şiir Kitaplarının Yayınlanma Meselesi" başlığında olacak.

Bu konu başlığı bile aslında bize olayın önemini ifade ediyor. Şiiri yayımlamak Türkiye'de bir mesele mi? Bu mesele nasıl aşıyor ya da bu niçin bir mesele haline gelmiş durumda? Bunları bu sahanın içerisinde olan, bizzat bunu değerlendiren, yaşayan, hem yayın boyutuyla hem şair boyutuyla bizlere önemli bilgiler verecek olan kıymetli Ahmet Kot, Ercan İriş, Sevgi Yerlioğlu, Şakir Kurtulmuş, Tayyib Atmaca, Mehmet Kurtoğlu hocalarıma ve siz değerli dinleyenlerimize tekrar hoş geldiniz diyorum. İlk konuşmacımız Ahmet Kot beyi buraya davet ediyoruz.

Ahmet Kot:

Selamünaleyküm. Arkadaşlar şiir kitapları yayını meselesi, aslında şu ana kadar konuştuğumuz meselelerin bence

arkadaşlarımız tarafından çok sıcak bir şekilde hissettikleri en önemli mesele. Yani bütün o meseleler; teorik ama pratik olarak şiir kitaplarının yayını konusunda çok büyük zorluklar yaşıyorlar, öyle olduğunu tahmin ediyoruz. Ancak ben bir ufuk turu yapalım istiyorum. Bizim yayıncılık serüvenimizden... Türkiye 1923'ten itibaren fikir ve söz özgürlüğünün olmadığı, en azından 1950'lere kadar uzun yıllar karanlık günler yaşadı. O günlerde, değil şairlerin; fikir adamlarının bile kitaplarını yayınlamaları çok zordu. Yani tek bir sayfayla bile sizi idama götürmek içten bile değildi. Dolayısıyla 1950'lere kadar yayıncılıkta sadece fikrimizi ifade edebilecek yayın yapmanın peşindeydi ister istemez entelektüel büyüklerimiz. 1950'lerden itibaren tabii yine bir fikir mücadelesi olarak sürdü. Yayıncılık Derneğinden 1965 -70'lere kadar çok az sayıda yayınevi vardı.

Ben 1970'lerde -79'da- yayıncılığa başladım. Yayıncılığa başladığımızda 10'u geçmiyordu yayıncı sayımız.

Hilal Yayınları, Hareket Yayınları... Yani sayısı onu geçmeyen bir yayıncılık dünyası vardı. Dolayısıyla her biri imkanlarını çok iyi şekilde kullanmak zorundalardı. Ve şiir kitapları geldiğinde o günlerde tek tük senede 1-2 kitap yayınlama imkanları oluyordu.

Ve şairler şöyle geriye dönüp bir bakarsak hemen hemen hepsi ilk kitaplarını kendileri yayınlamıştı. Necip Fazıl, Sezai Karakoç yani Sezai Karakoç Körfez'i kendisi yayımladı. Cahit Zarifoğlu İşaret Çocukları'nı kendisi yayımladı. İsmet Özel Geceleyin Bir Koşu'yu kendisi yayımladı. Yani kendi yayını olarak başlamak zorundalardı. Tabii bu yetmişler geçtikten sonra o dönemin taktiği yetmişlerden itibaren şiir yazmaya başlayan bizim kuşağın yine büyük problemiydi. Ben şiir kitaplarını yayımlamak istediğimde diğer yayıncılara başvurduğumda dediler ki biz tek tük kitap yayımlayabiliriz. Onun üzerine baktım ki benzer durumda birçok arkadaş var, onların kitaplarını topladım ve toplu olarak birkaç yayınevine teklif ettim, 6 ay bekledik kabul görmedi. Dedim ki ben kendim yayımlayayım.

Ve böylece Yazı Yayıncılık olarak toplu ve sadece şiir kitabı yayınlayan ilk yayınevi olarak yani biz bu işin içine girdik. Toplam 16 kitap yayımladık. Yani demek istediğim o günden itibaren birçok yayınevi bu defa şiir dizilerine başladı, yani bugün için baktığımız zaman birçok yayınevinin şiir dizileri var. Yani şuraya getirmek istiyorum, bence

bugüne şükür. Bundan ötesi, artık arkadaşların internet dünyasında kitapları da ekleyecekleri bir süreç. Yani yayın dünyamızı eleştirmek yerine daha öte neler yapılabilir, yani mevcut imkanları nasıl değerlendirmek gerekebilir bence biraz buradan yürüyelim, diyorum.

Atilla Yaramış:

Hocam yayınevlerine hak veriyoruz, ama burada ticari kuruluşlar para kazanmak için var. Onların o zaman o kaygılarını ortadan kaldıracak politikalar mı getirilmeli, yani bu anlamda devletin yahut da sivil toplum kuruluşlarının bir özgür rol üstlenmesi mi gerekiyor?

Yani oradaki sizin düşünceniz nedir? Yayınevlerini ben çok rahat anlıyorum ve şiir kitabı satmıyorsa ya da çok az satıyorsa zaten bütün mesele de bundan kaynaklanıyor. Bu kaygıyı ortadan nasıl kaldıralırız?

Ahmet Kot:

Şimdi eskiden yayıncılık kısmen idealist amaçlarla da yapılıyordu ve eskiden yayıncılık çok az paralarla yapılması mümkün olan bir sektördü, ama bugün çeşitli sebeplerle yayıncılık büyük sermayenin içine girdiği bir konu haline geldi ve hemen hepsi yani büyük yayın evlerinin hemen hepsi mecburen ticareti gözetmek zorundalar yoksa yok olacaklar. Yani biz yayınevine şiir kitabı yayımla diye ısrar etmemizin bir başka örneği yani bir peynir tüccarına şu tarz peynirleri niye yapmıyorsunuz diye ısrarımızla bence denk.

Yani ticari olarak düşündüğümüz zaman ama biz buradan nasıl bir çıkış yolu bulabiliriz? Yani radikal bir teklifte bulunuyorum. Şimdi romancımızın belki 20 katı 50 katı 100 katı şairimiz var, biz taşın altına elimizi sokalım. Biraz şiir kitabı alalım. Binlerce takipçim var diyen şair arkadaşlarımız da ayda bir birkaç tane kitap alsınlar. Bence çözüm budur. Başka bir çözüm yok. Ya da şairlerin yaptıkları gibi ya kendi kitabını yayımlayacak ya da kendisi yayınevi kuracak.

Fazıl Hüsnü yayınevi kurdu ve kitaplarını kendisi yayınladı. Sezai Karakoç kendisi yayınladı. Başka yöntem yok.

Atilla Yaramış:

Bu kadar şiire düşkünsek millet olarak bunun karşılığında bir şey yapmamız lazım.

Ahmet Kot:

Yani başkasının şiir kitabını satın alırsak... Mesele yayınlanması değil, mesele ulaşması. Yani kendimiz okuyorsak ve eğer bu işe önem veriyorsak her ay çocuğumuza bir şiir kitabı alalım ya da alıp kütüphanemize koyalım. Yani döngüyü biz başlatabiliriz. Hep başkalarından beklememizin bence doğru bir tarafı yok.

Yaramış:

Bu hızlanmanın lokomotifi olacak sivil toplum buna yeterli mi yoksa buna bir devlet gücü gerekir mi hocam?

Kot:

Sanata devlet gücü girerse sansür başlar. Devlettten beklemeyip kendimiz yapalım. Şunu temin ederim ki ben 79'dan bu yana 43 yıldır bu işin içindeyim. Temin ederim ki, biz satın alalım onlar yayınlar.

Ama söyledikleri şey, "Kitabı basıyoruz, 500 basıyoruz depolarda duruyor." Bu konuda yapılabilecek tek şey bu depoları boşaltmak.

Çok büyük bir rakam değil, her şarkı için bir tane satsa her kitabından bu düzelir.

Yaramış:

Varsa son ekleyeceğiniz bir söz, alalım.

(Araya bir dinleyici giriyor: Her şiir kitabı alınmalı mı?)

Kot:

İşte orada tabi araya dergiler giriyor. Editörler, yayıncılar giriyor, yani biz "şiir kitabımız var, yayınevine verdik yayınlamıyorlar" diyorsak biraz da iğneyi kendimize batırmamız lazım. Editörler de bizim düşmanımız değil, onların da bir yaklaşımı var, birikimi var, bir şiire bakışı var; şiirin iyisini kötüsünü ister istemez seçmek zorundalar. Dolayısıyla yayınlanan her kitap da okunmalı diyemeyiz.

Şiir kitaplarını kendi şiir anlayışımıza, tarzımıza göre kendimiz seçeriz. Yani her birimizin bir şiir ustası var. Kişiliğimize, mizacımıza göre farklı şiirleri severiz hepimiz. Dolayısıyla kötü şiir okuduğumuz zaman kötüyle iyiyi ayırabilecek noktaya gelmişsek zaten orada şiirin özünü yakalamışız demektir, ondan sonra kendimiz seçeriz.

Yaramış:

Hocam teşekkür ediyoruz. Sözü Ercan İriş Beye veriyoruz. Buyurun.

Ercan İriş:

Pek kıymetli hazirun Şair Nedim'in:

Şu şehir-i İstanbul ki bi misl ü bahadır

Yek-sengine tüm acem mülkü fedadır, dediği İstanbul'dan, Mevlâna diyarı, Selçuklu başkenti Konya'ya en derin selamlar getirdim. Sözlerime böyle nahif bir ortamda bir araya gelmemize vesile olan TYB Konya şubesi başkanına, Karatay belediyesine ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Konumuz şiir kitaplarının basımı, ben şiirin belli bir birikim elde edilmeden kitaplaşmaması gerektiğini savunuyorum. Bu yüzden şiir yazan birinin şaire nasıl dönüşebildiğini naçizane anlatmak istiyorum. Malumunuz şiir en eski edebi türlerden biridir. Şiir birçok şair tarafından da tanımlanagelmiştir. Örneğin, Üstad Necip Fazıl Şiir hakikati arama işidir, hakikatin peşinde koşma mücadelesidir derken, Cenap Şehabettin şiir kelimelerle yapılmış bir resimdir, der. Fecri Ati sanatçısı Ahmet Haşim şiirin söz ile musiki arasında sözden ziyade musikiye yakın bir tür olarak tanımlar. Tanımı ne olursa olsun kendine has özellikleri vardır, o biriciktir, diğerlerine benzemez, kendi kültüründen etkilenir, o kültürü sinesinde yaşatır, bence; bir şiiri okuduğumuzda onun hangi kültüre ait olduğunu bilmeliyiz peki bu neyle mümkün yazanın kendi kültürünü yansıtabilmesiyle.

Bunun yanında şiir gelenekten beslenmelidir, kendi geleneğini bilmeyen bir şairin şiirinde eksiklikler olacağı kanaatindeyim. , Baki'yi, Nabi'yi, Şeyh Galib'i, Karacaoğlan'ı, Köroğlu'nu bilmeyen bir şair olabilir mi? Bunları bir kenara atarak ben şiir kitabımı nasıl yayınlardım hocam diye sorulacak olursa aslında çok basit. Bir matbaa ile anlaşıp ücretini ödeyerek şiir kitabı çıkartılabilir ama şair olunabilir mi bu sizin tasavvufunuza arz ediyorum. Ayhan Bozkurt anlatıyor:

Kadıköy'deyim...

“Sevgimi unutmak için seyrederim bir tabloyu, bir mermeri, Ki ne kadar dalsa ruhum yeniden döner geriye: Okurum düşüne düşüne okuduğun şiirleri”

diye dizelerini okuyorum. Karşımda bir başka şair arkadaşım aynı zamanda yayıncım oturuyor.

İlk kitabım çıkacak... Ödül almışım... "Artık şairliğim tescil olacak?!"

Bu sırada oturduğumuz yerin hemen önünden "biri" geçiyordu. Biri diyorum çünkü o geçen adamın Fazıl Hüsni Dağlarca olduğunu o ana kadar bilmiyordum.

Arkadaşım, "Bak" dedi "Şansa bak, Dağlarca geçiyor."

İlk defa görüyordum, hem de bu kadar yakından. Hemen masadan kalkıp yanına koştum. Koluna girip, "hocam merhabalar, nasılsınız" diye sordum.

Kalın gözlük camının arasından bana sertçe baktı. Elindeki bastonun yardımıyla beni biraz itti.

"Kimsin sen" diye sordu sert bir ifadeyle.

"Şairim" dedim.

Olanlar oldu... Bastonunu kaldırdığı gibi kafama geçirdi. Neye uğradığımı şaşırardım. Ardından bastonla rastgele vurmaya başladı. "Hocam, özür dilerim, ben..." diyecek oldum. O durmadan vuruyor ve avazı çıktığı kadar bağıriyordu.

"Ben 100 yaşına gelsem şairim demem kendime." demez olsaydım... Pişmandım, farkına varmıştım ama iş işten geçmişti. Dağlarca vurmaya devam ediyordu hem de nereme denk gelirse; "Şair olmak kolay değildir. İyi şiir yazmakla şair olunmaz. Evet, iyi şiir yazmakla şair olunmaz. Zira şairin bir derdi olmalı, o dert ile mustarip olmalı; Filistin, Irak, Myanmar, Suriye, Libya içinde bir keder uyandırmalı. Değilse üstadın dediği gibi: "Tam 30 yıl saatim işlemiş ben durmuşum, gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum." diyerek gökyüzünü bilmeden uçurtma uçurduğumuzu sanabiliriz.

İşin bir başka boyutu da dergiler... Dergiler de şairin içindeki cevheri çıkartmada önemli bir rol üstlenirler, şairin ham içen pişmesi en önemlidir, şiirlerini dergilerde yayımlatmaları kendilerine gelen eleştirileri dikkate alıp üslubunu oluşturmaları kanaatindeyim. Yahya Kemal ve Kemalettin kamu gibi edebiyat tarihine geçmiş şahsiyetler hiç şiir kitabı çıkartmamışlar hayatları boyunca birçok edebiyat dergisinde şiirleri yayınlanmışlar. Yani işin mutfağında bulunmuşlar, müca-

delesini vermişler ama şiir kitabı çıkarmamışlardır. Bugün her gencin dilinde dolanan şiirlerinin sebebi büyük şairler olmalarıdır, şiir kitabı yayımlanmamasına rağmen. Bu ne demek oluyor onlarca kitabınız olabilir ama şair olamayabilirsiniz.

Kısacası şiirin mücadelesini vermek, bir dert sahibi olmak ve bu derdi anlatacak dergilerde yazmak varken; tek amaç şiir kitabı yayımlamak olursa bu şair olarak anılabilmenin önündeki en büyük engel olur kanaatindeyim. Bizler özgün kaliteli ve derdi olan şiirler yazarsak inanıyorum ki yayınlanmasak da birileri o şiirleri kitap haline getirecektir

Sürçü lisan ettik ise affola!

Yaramış:

Teşekkür ediyoruz Ercan Bey'e... Sevgi Yerlioğlu Hanım'a bırakalım sözü. Buyurun...

Sevgi Yerlioğlu:

Şiirin yayını meselesine dair yayıncılık yönüyle ifade edebileceğim bir tecrübem yok ancak kendi şiir kitaplarımın yayınlanması süreci üzerinden bu konuyu değerlendirebilirim.Şiirin kitaba dönüşmeden önce dergilerden geçen bir yolu var.Ben de oradan başlayanlardanım. Nihayetinde kitaba ulaşmasa da dergilere şiir göndermenin öğretici ve insanı canlı tutan tarafına şahidim.

Şiir nadir bir şey.Bu işe başlarken bir şair olacağım, kitabım çıkacak düşüncesiyle de başlanmaması gerektiğini düşünüyorum. Ben dergilere şiir gönderirken, şiiri daha iyi nasıl öğrenebilirim, geri çevrildiğinde ne hissedirim, o hissetmem bana ne kazandırır? O kazançtan yeni bir şey nasıl çıkar ve o bana nasıl bir yol öğretir, usül öğretir kaygısıyla bu işe başlamış bir insanım. Siz mesela Şakir Kurtulmuş Bey'in ulaşabileceği insanın sınırlı olduğundan ya da bizim abi, hoca

addettiğimiz kişilerin ulaşabileceği insanların sınırlı olduğundan bahsettiniz, ama ben bunun sınırlı olmasının sağlıklı olduğunu düşünenlerdenim.

Yazmaya devam eden ve sebat gösterenlerin nitelikli şiirler biriktikçe kitap amacıyla çıkmadığı yolda yazdıkları belki de bir esere dönüşmüş olacak. Bir esere dönüşmesi her zaman büyük yankılar uyandırmayabilir. Bu bağlamda yine böyle bir etkinlik vesilesiyle bir araya geldiğim Adnan Özer beyefendi bir anekdot nakletmişti. İlk şiir kitabı çıktığında sevinçle evine gidiyor, annesine babasına bu haberi duyuracak. O esnada da evde bir muhabbet var, ablasıyla eniştesi bir araba almışlar. Bilirsiniz ki reel hayatta somut şeylerin yankısı daha yüksek olur, bir şiir kitabının yayınlanması bir araba alınmasının sevinci kadar büyük bir sevinç oluşturmuyor hatta fark edilmiyor bile.

İşin enteresan tarafı annesi elinde bir çaydanlık, koymak için uygun bir gazete arıyor. Ve Adnan Özer'in eli havada... İşte tam kitabım çıktı sevincini paylaşacak iken, "a elindeki ne", diyerek kitabı alıp üzerine çaydanlığı koyuyor annesi. Mesele araba alım satımı üzerinden devam ediyor ve gecenin sonunda ancak ailesi "ya sen ne anlatıyordun" diye soruyor. Adnan Özer diyor ki "benim bir kitabım çıktı."

Yani siz bir şeyler yapmaya çalışacaksınız, sizi şair kimliğinizle böyle programlara davet edecekler ve oralarda belki sizin meselenizi mesele olarak gören insanlar tarafından şiirinizin değer gördüğünü göreceksiniz aslında çok da değer peşinde olmayacaksınız. Kitabı yayınlanmış bir şair olarak ilk kitabın çıkışının sancılı bir süreç olduğunu düşünüyorum. Daha sonraki eserlerin bir şekilde o kitabın domino taşı etkisinden yola çıkarak devam ettiğini düşünenlerdenim. Gençler bazen, biz şiir yazıyoruz ama nereye müracaat edeceğiz? diye soruyorlar. Evet dergilere, evet usta çırak ilişkisine müracaat etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ben de Ali Ural hocamın talebesi olarak bahsettiğim usta-çırak ilişkisini yaşayan ve şiirini buradan inşa etmeye çalışan bir şairim.

Yayıncılık meselesine dair bir yazı okudum, 2012 yılında Dünya Bizim'de yayınlanan bir yazı. Bu yazıda şiir dizilerinin

yayınevleri tarafından çok fazla yayınlanmadığından bahsediyor. Hatta benim de içinde bulunduğum Şule Yayınlarından da çok fazla şiir yayınlanmadığından bahsediyor ve severek takip ettiğim başka yayınevlerinden de. Ama bugün 2022'de bu 10 yıllık süreçte görüyorum ki o yazıda söylenenin çok üstüne çıkan bir şiir kitabı yayını ve buna destek veren şairler,ustalar var.

Şiirin musikiye yakın tarafı da ihmal edilmemeli. Çünkü insan susar, konuştuğu zaman kendini açığa verir ya da insan söyler, şiir zaten yazmaktan ziyade söylemektir diye düşünüyorum ben. Kültürümüzde böyledir, sözlü kültürümüzde. Maniler, destanlar ve şiirler de o sözlü kültürün bir parçasıdır benim kanaatime göre. Bence iki sebep var kitapların yayınlanması için; birisi kalıcı olması çünkü kolay ulaşabilmeyi sağlıyor kitaplaşınca ama maalesef kolay da tüketiyoruz öyle bir çağdayız. Birisi de nakil için. Yani kalıcı olmasının yanı sıra o iki kapak arasına girdiğinde gelecek nesle ya da muhatabına da ulaşmış oluyor. Ben bir şiir kitabının yayınlanmasının ancak böyle bir sebebi olabileceğini düşünüyorum.

Şiir için İsmet Özel *“Öğretir ama kanıtlamaz, gösterir ama sergilemez”* diyor, bu da çok kıymetli. Yani bir şeyi kanıtlamak zorunda değiliz, o şekilde yola çıkmamız gerekiyor. Hatta *“Muhatabında olanı ortaya çıkarır ve muhatabının da bilincinde muhatabın kendisinin bile fark etmediği bir şey uyandırır”*, diyor. Bu sürprizli bir şey. Yazan da okuyan da aslında bu sürprizlere açık olduğu zaman sanırım kapılar açılıyor. İstemek ve biraz daha çaba göstermenin yeterli olduğu kanaatindeyim. Teşekkür ederim.

– Biz teşekkür ediyoruz. Yani gerekli çaba gösterildiği takdirde o dergilerin kapısı iyi tanıdığı karşılıklı ve oradan eğitim aldıkları ve bu da bir mesele olmaktan çıkıyor.

– Bunu bir mesele olarak görmemek lazım. Yani ben illa bir şiir kitabı çıkaracağım dememek lazım bence. Ben öyle yapmadım, bu heyecanı da diri tutma adına kıymetli. Bir hedef edebiyat için söz konusu değil; laboratuvarında gündüz gece çalışabilir bir bilim adamı ve bir sonuca ulaşmak için seyirden ziyade sonuca odaklanabilir ama şiir yazarken bu sürecin de sancısıyla beraber kabul edilmesi

gerektiğini düşünüyorum. Yani ben hiçbir zahmet çekmeyeceğim ama sonuca ulaşacağım demek hiçbir bilim dalında sağlıklı bir bakış açısı olmamasıyla beraber o sancının çekilir tarafının da bir lezzeti olduğu için ben bunu bir mesele olarak görmüyorum, nasip olarak görüyorum açıkçası.

— Yani geri planda bakış açınız muhakkak doğru ama şöyle bir şey aynı santimetreye yaşamamız gereken ise bir öykü diyelim öyküyle uğraşan bir kişi sonuç itibariyle kişiye şairle öykücünün bu alanda yaşadığı gibi olmuyor, öykücünün işi biraz daha kolay oluyor. .... evet bu açıdan sizin söylediğiniz doğru. Böyle bir çabaya hedefimiz olmaz. Olmasının belki masumca bir yanı olabilirdi özellikle ilk başlayanlar için, o da çok anlaşılabilir, ama öykücü biraz daha rahat, şairin işi biraz daha zor... yani yayınevi gözüyle...

— Anladım. Ben de Ahmet Kot hocanın söylediği döneme bakarak bugün bu dönemde dergilerde kendinizi sağlam kanıtlamışsanız ya da şiiriniz bir şekilde duyulmuşsa, usta çırak ilişkisinden yürümüşseniz, kıymeti bilinen yerlerdeyseniz, iyi bir şiir ortaya koyuyorsanız; ticarî kaygı gütmeyen, edebiyatı sancısıyla ve sonucuyla beraber sırtlanan yayınevleriyle doğru sonuca ulaşacağımızı düşünüyorum. Yayıncılıkta yer almış biri değilim ama sadece iki şiir kitabı yayınlanmış bir insanım, ancak kendi sürecimi anlatmaya çalıştım. Cahit Zarifoğlu'na da şiirler gönderiliyor, cevaplarını daha sonra yayınlamışlardı. Bir şiiri iyi yapan ne, biz bu soruya verilmiş cevaplardan da yolumuza yön verebiliriz. Hepimiz böyle bir süreçten geçiyoruz. Farklı dergilerin kapılarını aşındırabilme imkânımız da var yani sadece dijital imkanlar değil yazılı kültürünün imkanlarını da kullanmak gerekir.

— Ama şimdi kendi yayınlamanın da bir tehlikesi var yani herkes parasını verip kitap yayınlattığı bir kirlilik de oluşturuyoruz. O zaman vasat bir okuyucunun seçme durumu da zorlaşıyor. Yani böyle bir sıkıntı da var. Yani o yüzden yetkililer ya da yayınevlerinin bu işi sağlaması önemli. Onlar da belki biraz daha sorumluluk olarak biraz daha fedakârlık göstererek vasatın üstüne çıkılması önemli.

– Kendi kitabını yayınlayanlar için bir şey diyemem. Ben şiirin ya da yazının arkasında durabilecek sağlam bir yayınevi ismiyle yayınlanmasını kıymetli buluyorum. Teşekkür ederim.

Yaramış:

Teşekkür ediyorum, çok sağ olun. Mehmet Kurtoğlu Hocamı önden alalım..

Mehmet Kurtoğlu:

Arkadaşlar sabahki programda genç şairden bahsedilmişti. Aslında şiir kitabı basma da bir gençlik hevesi. Genç şair, aynı zamanda gençlik hevesiyle şiir kitabı basmak ister, Salah Birsal şöyle der: “18’inde herkes şiir yazar, otuzunda yazıyorsa o adam şairdir.” Yani şair her zaman gençlik hevesini gençlik ruhunu devam ettirmesi lazım. Şiir kitabı basma duygusu da özellikle şairlerin buradan geliyor. Yine Cemal Süreyya şöyle der: “Şairler gençlikte biriktirdikleri duyguları orta yaşlarda ve ondan sonra şiirlerine yansıtırlar.”

50 yaşındaki duygular aslında gençlikte topladıkları duygulardır, o duygularla şiir yazarlar. Şimdi gerçekten Ahmet Kot abimiz burada yayıncılıkla ilgili her şeyi anlattı. Şiir kitabı basmanın yayıncı tarafından da şair tarafından da... İsmet Özel’in bir sözü var. Diyor ki “Şiir karın doyurmaz.” Şiir, hem şairin karnını doyurmaz hem yayıncının. Dolayısıyla yayıncılar şiir kitabı basmak için çok da hevesli değildir. Ama şairler kendilerini o şiirde ifade ettiklerinden dolayı şiirlerini bir an önce basmak isterler. İşte biraz önce Ahmet Kot abimiz Cahit

Zarifoğlu’nun İşaret Çocukları’nı kendisinin bastığından bahsetti. İşaret Çocukları kitabı Zarifoğlu’nun elinde kalmıştır. Böyle birçok şair vardır. Şakir Kurtulmuş daha sonra kitapların sobada yakıldığını söylüyor. Başka örnekleri de var kendi imkanıyla eserlerini kendisi çıkaran şairler konusunda. Aslında bu şiirler, şiiri yazdığını ama şiire ilgi göstermediğini gösterir. Bir de şu soruyu sorabiliriz. Örneğin Yahya Kemal kitabı olmayan bir

şairdir. Herkes şiir kitabı yayımlamak zorunda mıdır? Yazılan eğer gerçekten şiir ise mutlaka o şiiri zamanı geldiğinde birileri keşfedip onu yayımlar diye düşünüyorum. Çünkü bugün birçok şair kitaplarını kendi imkanlarıyla yayınlıyor ama bu şiirler 10 yıl, 20 yıl sonra konuşulacak mı, 20 -30 yıl sonrasına kalacak mı orası meçhul.

Şu anda belki çok konuşulan bir şair ileride unutulacaktır. Yine şiir kitabı basıp ondan hevesini alıp şiir yazmayan şairlerimiz var. Mesela benim aklıma gelen, ilk şiir kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği Ödülünü alan bir şair vardı; Rahmetli Şükrü Karaca. Sonradan şiiri bırakmıştır. Enastü Nara na'tıyla Diyanet Ödülü almıştır. Hatta öykü roman arası "Dünyayı Dolduran Kiraz" adlı bir kitabıyla da ödül almıştır. Ama sonradan ne roman yazmış ne şiir. Tamamen edebiyattan kopmuştur.

Yani bir an önce kitabı yayınlayıp hevesini aldıktan sonra şiire sırtını dönüp gitme ihtimali de vardır. Bu anlamda herkes şiir yazmalı veya herkes şiir yazabilir ama herkes şiir yayınlamamalı diye düşünüyorum. Zaten şiir kendisini yayınlatacaksa yayınlanır. Türkiye'de romana, hikâyeye gösterilen ilgi şiire gösterilmemektedir. Mesela geçen yıl 550 roman yayınlanmış ve yaklaşık o kadar da hikâye yayınlanmış, şiir o kadar yayınlanmış mı, yok! Bugün Türkiye'de şiir üçüncü dereceye düşmüş. Günümüzde yayın evleri geçmişten daha çok şiir kitabı basıyorlar. İşte Şura Yayınları var Hece Yayınları var, şiir kitapları çıkarıyor. Ama yayınlanan şiir kitaplarına sayısal anlamda baktığımızda roman ve hikâyenin gerisindedir. Buradan anlıyoruz ki roman ve hikâyeye gösterdiğimiz ilgiyi şiire göstermiyoruz. Yani şiiri belki konuştuğumuz kadar okumuyoruz. Bir de şiir aslında -biraz önce siz Ahmet Kot abiye de sordunuz- devlet desteklemeli mi falan gibi. Osmanlı döneminde şairlerin padişaha sunduğu kaside sonrasında aldığı caizeden bahsedilir. O caize o günün rakamıyla 1 milyara yakın bir paradır, caizenin miktarı sunulan divanın sanatsal kıymetiyle ölçülüyor.

1 milyar! Düşünebiliyor musunuz? 1 şiir, bir divan yazıyorsanız, Padişah'a veya Paşa'ya sunuyorsunuz, size 1 milyara yakın caize veriyor veya sizi belli bir makama taşıyorlar. Şiirin böyle bir boyutu var Osmanlı kültüründe. Ama bugün baktığımız zaman şiirin ne devlet içerisinde ne de halk nezdinde böyle bir değeri yoktur.

Osmanlı, şiiri sahiplenmiştir; ondan dolayı da şiir yazarlara özel bir önem göstermiştir. Onları hem makam hem de telif olarak desteklemiştir.

İsmet Özel dahil birçok şairimiz şiirlerini kendi imkanlarıyla basmıştı. Benim gözlemlediğim kadar yani son 30- 40 yıl içerisinde Türkiye’de sadece şiir yayınlamak öne çıkmış ve bu anlamda da Türk şiirine katkı sunmuş Yazı Yayınları vardı Ahmet Kot’un kurduğu. Yine Esra Yayıncılık vardı Konya’da Mustafa Çalışkan’ın sahibi olduğu mesela M. Ragıp Karıcı ilk şiir kitabı Esra yayınlarından çıkmıştır. Allah rahmet etsin. Ben onunla konuşurken “Mustafa Çalışkan eğer şiir kitabımı basmamış olsaydı benim şiir kitabı yayınlamak derdim hiçbir zaman olmadı” demişti. Yine Şakir Kurtulmuş abimizin editörlüğünü yaptığı Çıra yayınları var. Şiir kitapları basıyor. Sağ olsun, bugün Çıra Yayınlarında özellikle şiir dizisi yayınlanıyor olması ve genç şairleri de desteklemesi oldukça önemli. Usta şairleri de destekliyor. Bugün şiire katkı sunuyor. Aklımda kaldığı kadarıyla Beyan Yayınları da bir ara şiir kitapları yayınlamıştı. Bir şiir dizi başlatmıştı. O yayınlar Türk şiirine katkı sunmuştu. Şiirle ilgili söyleyeceklerim bu kadar. Ben sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Atilla Yaramış:

Soru varsa alabiliriz... Yoksa Şakir Kurtulmuş hocamı davet edeyim.

Şakir Kurtulmuş:

12. Konya Şiir Şöleni kapsamında geldiğimiz, Mevlana’nın bu güzel kentinde şairler ve Konya’nın güzel insanları ile birlikteyiz ve şiirin meselelerini konuşuyoruz... Bizim bu oturumda konuşacağımız konu şiirin yayımı, şiir kitaplarının basımı meselesi.

Edebiyatın, sanatın ilerlediği yolda çeşitli zorluklar yaşadığımız bilinmekte. Hayat şartlarının giderek arttığı bir süreçte edebiyata, sanata karşı ilginin da azalmış olduğunu görüyoruz. Bunun birçok nedenlerini sıralayabiliriz. Bir yayıncı olarak,

bir editör olarak meseleye baktığımızda sadece hayat şartlarının zorlaşmasının bu ilgiyi azalttığını söylemek zor. Genelde edebiyatla, sanatla olan münasebetlerin giderek azaldığını yayın dünyasına yakından baktığımızda rahatlıkla görebiliriz. Şöyle bir kıyaslama yaparak devam etmek isterim. Seksenli yıllarda üstelik 12 Eylül ihtilâlinden hemen sonra kitap basımı ve satışı rakamlarına baktığımızda çok güzel tablo ile karşılaştığımız görülecektir. Şiir kitapları 3 bin, diğer kitaplar ise 5 bin adet basılıyordu. Baskı miktarlarının tüketimi ise 1-3 yıl arasında gerçekleşiyordu. Bizim ilk şiir kitabımız Akabe yayınları arasında çıktı ve 3bin adet basıldı. Bu rakamlar gösteriyor ki şiir kitapları da dahil genel olarak iyi kitap okunduğu, kitap okuyucusunun sayısının oldukça iyi yerlerde setrettiğini söylemek mümkün. Genel olarak sanat, düşünce, felsefe, tarih v.b. türde kitapların okuyucu rakamları yüksek olduğu gibi sadece şiir kitaplarının okuyucu sayısı da hatırı sayılır rakamlardaydı. Sadece baskı miktarları değil satış rakamları da önemli ölçüde yüksek seviyelerdeydi. Kitapçılara girdiğimizde kitaplara olan ilginin hangi düzeyde olduğunu bir süre izledikten sonra görebiliyordunuz. Kitapevleri, dergi ve gazete bayilerinde edebi kitapların çoğunu bulma imkânınız vardı. Özellikle vapur iskelelerinden geçerken oradaki kitapçılarda hem ayın tüm dergilerini hem de yeni çıkan kitapların büyük bir bölümünü bulma imkânınız oluyordu. Seksenli yıllarda 3 bin basılan şiir kitapları on yıl öncesi yani 2010'lu yıllarda biner adet basılmaya başladı. Son beş yıldaki duruma baktığımızda ise binli rakamların yerini 500 adetlik baskıların aldığını görüyoruz. Gün geçtikçe satış rakamları düşüyor, okuma oranlarında da hissedilir bir azalma olduğu görülüyordu. Bunların nedenleri üzerinde durulduğunda çok çeşitli mazeretler ortaya konabilir fakat, bu mazeretlerin okuma oranlarının düştüğü gerçeğini değiştirmeye etkisinin olmayacağı da bir gerçektir. Bu nedenler ayrı bir tartışma konusu olabilir, başka bir başlıkta incelenebilir. Bizim konumuz şiir kitaplarının baskısı meselesi. Son birkaç yılda teknik gelişmelerin sonucunda geliştiğini söyleyebileceğimiz dijital baskı olayı, şiir kitabı da dahil pek çok kitap basımı konusunda tercih edilebilir hale geldi. Şimdilerde şiir kitapları

da dahil çeşitli türdeki kitapların basımı dijital baskı ile yapılıyor, tek olarak maliyeti ofset baskıya göre biraz fazla olsa da yüklü miktarda baskı yerine sayılı baskı olduğu için yayınevleri açısından daha tercih edilir bir yöntem olarak gelişti, gelişmeye devam ediyor. Dijital baskı yöntemi maliyeti düşürdüğü için yayınevleri tarafından tercih ediliyor fakat şiir kitabı da dahil, kendi eserini çıkarmak isteyen pek çok amatör kişi için de cazip bir yöntem olarak kullanılabilir hale geldi. Eserinin muhteviyatı nasıl olursa olsun, edebi değeri olsun olmasın bir dosya oluşturan ve bir miktar elinde parası olan herkes kitabını basma düşüncesinin peşinde koşuyor. Bu konuda biraz daha titiz davranılması durumunda basılacak eserlerin edebi değerinin seviyesini çok aşağılara düşürmeden yapılabilir diye düşünüyorum. Tabi esas olan şiir, hikâye, roman başta olmak üzere edebi kitapların sayılarının giderek çoğalması, okur sayısının da aynı oranda artış göstermesidir. Bu anlamda yapılacak çalışmalar her zaman önemini koruyacak, dikkatimizi çekmeye devam edecektir.

Yaramış:

Son konuşmacımız Şair Tayyib Atmaca... Buyurun hocam...

Tayyib Atmaca:

Değerli arkadaşların konuşmacı arkadaşlarımız üç aşağı beş yukarı aynı sıkıntılara temas etti. Ben de buna yakın şeyler söylemek isterim.

Şiir, edebiyat ailesinin başrol oyuncusudur.

Şiir, edebiyat dergilerinin olmazsa olmazıdır.

Şiir, edebiyat dergilerinin tamamına yakınında ön sayfalarla yer aldığı gibi bazı dergilerin de ya ön kapağında ya da arka kapağında konuk edilir.

Her şairin yazarın yazma serüveni de bazı istisnalar hariç şiirle başlamıştır.

Törenlerde, şölenlerde toplantılarda şiir sözün kapısını açan anahatar vazifesi yapmasına rağmen bu vazifesinin karşılığında yeteri kadar ödüllendirildiğini söyleyemeyiz.

Günümüzde onlarca baskısı yapılan şiir kitaplarına baktığımızda maalesef bu kitaplar da geçmişte yaşamış şairlerin şiir kitapları olmuştur. Günümüz şairlerinin şiir kitaplarının bırakın birkaç baskı

yapmayı, yayınlanması için yayınevleri editörlerinin kapılarına seksen değnek çaldıktan sonra lütfen yayınlandığını biliyoruz. Bu durumdan yayınevleri ne kadar şikâyetçi bilmiyorum ama asıl şikâyetçi olanlar şairlerdir.

Geçmiş yıllarda Ahmet Kot'un, Esra ve Beyan yayınlarının çıkarılmış olduğu şiir kitaplarını bugün ancak sahaflarda bulabiliriz. İyi şiir kitapları ciddi bir yayınevi tarafından seri olarak yayınlandığı takdirde şiir okuyucusunun şiir kitaplarına sahip çıkacağına inanıyorum.

Her yayınevinin internet sitesi incelendiğinde şiir kitapları yayınlandığını görürüz ama bu kitapları diğer kitaplarla karşılaştırdığımızda maalesef şiir kitaplarını yayın sadakası sayarak başka kitaplar yayınlamaya devam ediyorlar.

Yayınevleri elbette yayınladıkları kitapların tez zamanda satılması hatta çok baskı yapmasını arzular. Bu elbette onların maddi beklentileri arasında birinci sırayı alır. Sözümüzün başında söylediğimiz gibi şair edebiyatın başrol oyuncusu ise yayınevleri şiir kitaplarına neden üvey evlat muamelesi yapıyor bunu anlayabilmiş değilim.

En ciddi yayınevleri tarafından basılan şiir kitapları bile maalesef hatır gönül işi şiir kitapları basarken şiire gönül verenlerin maalesef Medine fukaraları gibi bir yayınevi tarafından gelecek teklifi beklemekten başka şansları bulunmamaktadır.

Yayınevlerinin ayrıca bir şiir editörü olduğu da zannetmiyorum.

Şiir okuyucusu ciddi şiir kitaplarının yayınlanmadığından yakınırken, yayınevleri de şiir kitaplarının satmadığı düşüncesinden vazgeçmediği sürece ancak şairlerin kitap dolusu şiirleri yerine dergilerde yayınlanan şiirleri ile yetinmek zorunda kalacağız.

Bana göre Türkiye Yayıncılar Birliği bir inisiyatif alıp her yayınevi yayınladığı on kitap için de bir de şiir kitabı yayınlarsa raflarda biraz daha şiir kitaplarına yer açılır.

Son zamanlarda yayınevlerinin şiir kitaplarının baskı maliyetini şairinden alarak kitap yayınlaması da bir şark kurnazlığından başka bir şey değildir. Bastırıldığı kitabın baskı maliyetini karşılayan şair bu kitapları satamadığı gibi eşine dostuna hediye ediyor. Bundan dolayı

da bu şekilde basılan kitaplar ülke sathına yayılmayıp bir dar çerçeveye hapsediliyor.

Şiir kitaplarının basılması hususunda yayınevlerine büyük sorumluluklar düştüğü gibi kitap satın alan kurumların da almış olduğu kitaplar arasında şiir kitaplarını da dâhil etmeleri gerekiyor. Aksi takdirde şairler şiir kitaplarını elli-yüz adet ya dijital baskı yapıp yakın dostlarına ulaştırmaya çalışacaklar, ulaştıramayanlar da çocuklardan torunlardan birisi yayınlatır diye dosyalarını terekelerine bırakacaklardır.

12. Mevlânâ Şiir Şöleni ve Şiir Atölyesi

 3 Eylül 2022

 20.00

 Mevlânâ Gül Bahçesi

Şiir atölyeleri 3 Eylül 2022 Cumartesi
günü 10.00 - 17.00 saatleri arasında
TYB Konya Şubesi'nde yapılacaktır.

- Efendim şimdi Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Konya Şube Başkanımız Sayın Ahmet Köseoğlu bizlere hitap edecekler. Buyurun sayın başkanım.

- Saygıdeğer milletvekillerimiz, kıymetli belediye başkanımız, il kültür müdürümüz, Yazarlar Birliği Şeref Başkanımız, Yazarlar Birliği Genel Başkanımız, Antep Şube Başkanımız, Ankara Şube Başkanımız, Kahramanmaraş Şube Başkanımız, kıymetli şairlerimiz ve şiir dostları... Kıymetli Konyalı hemşerilerimiz, Konya dışından gecemize iştirak eden misafirlerimiz... Hepinizi, Hz. Mevlânâ'nın huzurundan, huzuru Pir'den, huzur ikliminden selamlıyorum; hoş geldiniz, hoş geldiniz, hoşluğa geldiniz, hoşluklar getirdiniz diyorum, iyi ki geldiniz.

Bugün inşallah, senede bir kere de olsa gündüzünde atölye yapıyoruz, akşamında şiir şölenimizde şiir dostlarıyla bir arada oluyoruz. Türkiye'nin çok değerli şairlerini Konya'ya davet ediyoruz. Bir de burada mümkün merteye her yıl yeni arkadaşları şairler geçidine, kervanına katıyoruz. Değiştirerek davet ediyoruz dostlarımızı... Bu yıl on ikincisini yapacağımız Mevlânâ Şiir Şöleni de bu şekilde oldu.

Çok sevgili büyüğüm ağabeyim, kendisinden çok şey öğrendiğim Mehmet Doğan ağabeyim her zaman “Bir kültürel faaliyetin devamlılığı onun kıymetini gösterir.” der. Dolayısıyla Konya’da kültürel faaliyetlerimizden devamlı olan İl Kültür Müdürlüğümüzün faaliyetleri de var. Belediyelerimizin de sürekli devam eden faaliyetleri var, ama Türkiye Yazarlar Birliği’nin de... Şimdi 12.’sini yaptığımız şiir şöleni sürekli devam eden bir faaliyet. Buradaki birçok misafirimiz de bilir ki Konya’da şiir aslında 93, 94 yılından beri sürekli okunuyor; Dede Bahçesinde okunuyor. Hazreti Pir’in gölgesinde okunuyor, çeşitli yerlerde okunuyor... Şiir şölenleri düzenleniyor, kitaplar basılıyor... Dolayısıyla sırtımızı dayadığımız “Baş Şair, Büyük Şair” dediğimiz Mevlânâ Hüdavendigâr’dan da güç alarak -Mevlânâ’nın da söylediği gibi- “Konya bir şiir şehridir.” diyoruz.

Konya’nın sıfatları, vasıfları pek fazla efendim ve fakat sıfatlarına bir şey daha eklemek gerekir. Zaten 700 yıl önce Hazreti Pir bunu eklemiş, bir şiir şehridir Konya. Bugün birkaç kişiyle konuştum İstanbul’dan... Burada olduklarını ve şiir şölenini duyup geldiklerini söyleyenler oldu. “İyi ki şiir şehrine geldiniz, iyi ki şiir akşamına denk geldiniz.” diyorum. Sözü fazla uzatmayacağım. Bugün gündüz, çok değerli şairlerimiz ile -biraz yorulduklar- sabah saat 10’dan itibaren atölyeleri yaptık. Uzatmadan, hemen kısa geçmek istiyorum. Şiirin çeşitli yönlerini pek fazla yönlerini konuştuk. Bunları kayda geçtik.

Karatay Belediye Başkanımız Hasan Kılca Bey sağ olsun; bizim her zaman her türlü kültürel faaliyetlerimizde yanımızda, ona ayrıca teşekkür ediyorum. Ona müteşekkirim. Dolayısıyla bugün atölyelerde yaptığımız çalışmalarını kayda geçtik, Allah izin verirse kısa sürede bunları da kitaplaştıracamız ve ilgililerine ulaştıracamız.

Hepinizi tekrar tekrar saygıyla selamlıyorum. Sayın vekillerimiz teşrif ettiler. Birinin Aydın’dan sadece bu program için geldiğini biliyorum. Sabahdan beri telefonlaşıyoruz. Ahmet Sorgun ağabeyimiz, Değerli Hacı Ahmet Özdemir, sayın vekilimiz, dostumuz, ağabeyimiz, hocamız bir hafta önceden görüştüğümüzde “Allah izin verirse katılacağım.” dedi. Onlar da buradalar, demek ki hoş bir gece geçireceğiz. Bütün katılımcıları tekraren selamlıyorum. “Hoş geldiniz, hoş geldiniz, hoş geldiniz.” diyorum. Hayırlı akşamlar.

– Sayın TYB Konya Şube Başkanımıza çok teşekkür ediyoruz. Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan, bizlere hitap edecekler, sayın başkanım buyurun.

Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan:

“Kâ’be bonyâd-ı Halîl-i Âzer-est / Dil nazar-gâh-ı Celîl-i Ekber-est.” [Kâbe Azer oğlu Hz. İbrahim’in yaptığı bir binadır sadece. / Oysa gönül yüce Allah’ın nazar ettiği yerdir.] diyor gönül insanı, gönüller sultanı, Hz. Mevlânâ. Evet çok değerli Hz. Mevlânâ dostları, şehir dostları... Değerli vekillerim, başkanlarım; hepinizi öncelikle hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. Az önce şube başkanımız Ahmet Köseoğlu abimiz Konya’yı şiir şehri olarak isimlendirdi. Aslında Hz. Mevlânâ’nın bu şiirinden de anlıyoruz ki; Konya, gönül sultanının şehri, gönül şehridir, gönüller şehridir. Gönül şehri Konya’ya Konyalılara selam olsun.

Yine Hz. Mevlânâ “Bizim kabrimizi sağda solda arama. Kabriniz ariflerin gönüllerindedir.” diyor. Aslında biz şairlerimizi arif gönüllüler olarak görüyoruz. Yazarlar Birliği’nin üyelerini, aile fertlerini arif gönüllüler olarak görüyoruz. 12 yıldır Mevlânâ Şiir Şöleni’nin mimarlarını, bu şiir

şölenini ısrarla sürdürenleri arif gönüllüleri olarak görüyoruz. Gönül ehli ariflere selam olsun.

Değerli şiir dostları. İnsanlık gönlünü kaybediyor. Dünya daha gönlüsüz bir hale geliyor artık. Dünyaya, gönül şehri Konya'dan, gönül felsefesi, gönül ilmini, gönül dilini, gönül siyasetini sunma zamanı geldi ve geçiyor. Dünya gerçekten gönül iklimine muhtaçtır. Yine büyük üstadımız izinden giden Nurettin Topçu "Büyük mezarların üstünde büyük vatanlar vardır. Bizi yaşatan ve ebedî yapan, ebedi iyiliğe götüren büyük kervanın başında Mevlânâları, Yunusları görüyoruz." der. Tabii Mevlânâ hazretlerinin müntesipleri çok... Kendini Hintli mürit ve Hz. Mevlânâ'ya "Pir-i Rum" diyen allame feylesof Muhammed İkbal. Aslında dünyanın Hz. Mevlânâ'nın fikriyatına, düşüncesine muhtaç olduğunu dile getiriyor. Rumi gibi haremde ezan okuyunca dünyanın sırlarını ondan öğrendim ben. Eski dönemdeki karışık gruplarda o günümüzdeki karışıklıklar da ben diyerek kendisini bir anlamda Rumi asr, yani asrın Mevlânâsı olarak tanımlanmıştır. Ve kendisine de "Ben Mevlânâ'nın sesinin yankısı mıyım?" demektedir. Yine İkbal Hz. Mevlânâ'yı Hegel'e batının önemli filozofları ile karşılaştırır ve ruh yine allame İkbal'i yegâne kurtarıcı olarak görür. Bir İstanbul ya da Türkiye ziyareti yapacağı dönemde uçak Türkiye semalarına geldiğinde ayağa kalkar ve bir süre öylece kalır. Derler ki "Neden

böyle bir şey yaptın?” Şöyle cevap verir Mevlânâ aşığı ve Türk dostu İkbâl: Bu vatan toprakları Hz. Mevlânâ'nın kabrinin bulunduğu mübarek topraklardır. Mukaddes mekânda yaşayan millet de öyle bir millettir ki yıllarca İslam'ın muhafızlığını yapmıştır. Eğer Türk milleti olmasaydı, İslam Arap yarımadasında hapsolmuş olacaktı. Bunun içindir ki gönülümde Mevlânâ'ya ve onun necip milletine karşı sonsuz bir saygı ve ihtiram vardır. İşte bundan dola-

yı, yani onlara hürmeten ayağa kalktım.”

Dolayısıyla aslında 12 yıldır ısrarla devam eden, son yıllarda Karatay Belediyemizin desteğiyle süren ve Yazarlar Birliği Konya Şubemizin öncülüğünde yürütülen Mevlânâ Şiir Şöleni'nin dünyada çok farklı yansımaları ve çok önemli temsilcileri var. Gönül ister ki imkanlar olsa da Pakistan'dan, Hindistan'dan, Afganistan'dan, İran'dan diğer gönül ve kültür coğrafyalarından; Batı'dan, Avrupa'dan Mevlânâ dostları, şairler gelebilse de uluslararası bir Mevlânâ Şiir Şöleni icra edebilsek. Ama buna da şükür.

Az önce Ahmet abinin de ifade ettiği üzere üstadımız, Kurucu Genel Başkanımız Mehmet Doğan abimiz, kültür, sanat, edebiyat ve düşünce alanında yapılan faaliyetlerin gerçek anlamda kalıcı ve etkili olmadılarından yakınır. Maalesef ülkemizde böyle bir durum var, vahim bir durumumuz var o nedenle. Geleneksel hale gelen bu faaliyetler çok kıymetli... Türkiye Yazarlar Birliğinin “Türkiye'nin Uluslararası Şiir Şöleni” 30. yılına geldi. 40 yılına gelen faaliyetleri var. 45 yılına gelmiş kültür, fikir, sanat gönüllü kuruluşunun böyle bir gelenek oluşturma ısrarı da var bu anlamda. Mevlânâ Şiir Şöleni'nin 12.sini icra ediyor olmamızı çok kıymetli ve çok değerli buluyoruz. Destekleyen başta Karatay Belediye Başkanımıza, Konya TYB Şube Başkanımız başta olmak üzere yönetimine ve emeği geçen tüm dostlara şükranlarımızı sunuyoruz. Etkinliğe, atölyelerde ve bugün bizlere okuyacakları şiirlerle

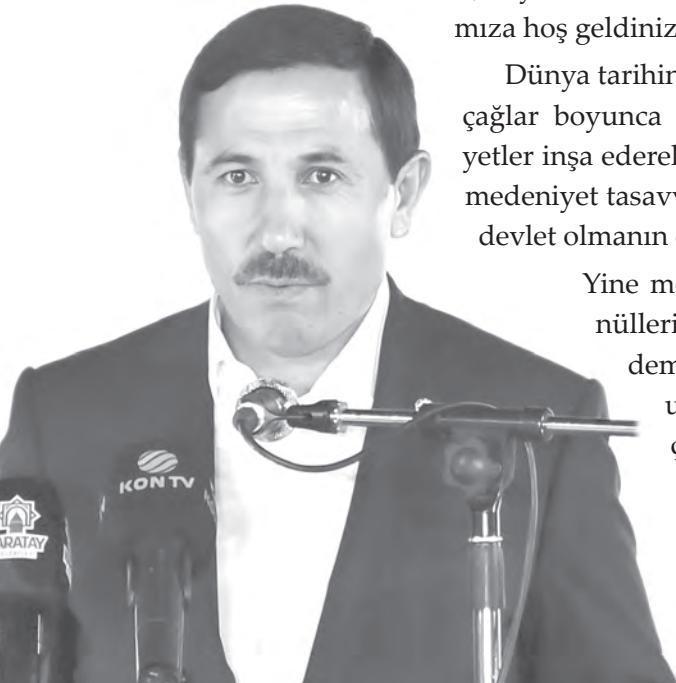
katkı veren şair dostlarımıza şükranlarımızı sunuyoruz ve siz değerli şiir dostlarını Mevlânâ dostlarını hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. Bereketli bir gece geçirmesini temenni ediyorum. Sayın Genel Başkanımıza çok teşekkür ediyoruz.

– Karatay Belediye Başkanımız, ev sahibimiz Sayın Hasan Kılca bizlere hitap edecekler. Sayın başkanım buyurun.

– Çok değerli milletvekillerimiz, çok kıymetli Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanımız, şube başkanlarımız, çok kıymetli hanımefendi, çok kıymetli kültür ve turizm müdürümüz, kıymetli şairlerimiz, şiir severler, kıymetli misafirlerimiz, hepimiz programımıza hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Dünya tarihinin kadim milleti olarak bizler çağlar boyunca büyük devletler ve medeniyetler inşa ederek bugünlere geldik. Kültür ve medeniyet tasavvuru, hiç kuşku yok ki büyük devlet olmanın en temel şartlarından.

Yine medeniyet inşasının temeli gö-nülleri fethetmeye dayanır. “Her dem yeniden doğarız, bizden kim usanası” diyen Yunus şu gerçeği ne de güzel ifade etmiştir. Kulluğun ve varlığın gül

olduğu yerden doğuş her daim devam ediyor.

Bu gerçeğin idrakine varan insan, her doğuşu bir güle çevirebilir. Nitekim insanlık tarihinin en büyük medeniyetlerini inşa eden ecdadımız vardığı her coğrafyada “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” anlayışını da hâkim kılmıştır.

Yeryüzü, ecdadımızın bu mühür bu nahif imzalarıyla adeta gergef gergef işlenmiştir. Endülüs’ten Kudüs’e; Kudüs’ten Buhara’ya ve Semerkant’a engin coğrafya sadece mimari ile inşa etmekle kalmamış, bu toprakları ilimle, feyizle, kültür ve edebiyatla mayalamış ve en köklü, en nadide eserler burada vücut bulmuştur.

Yüzyıllar ötesinden bugünlere miras nadide eserlerimizin en kıymetlilerinden biri de şiirdir. Hiç kuşku yok ki şiir, medeniyetlerin inşasında elle dokunup gözle göremediğimiz öyle bir tuğla taşıdır ki yaşadığı coğrafyanın bağrında bulundurduğu her bir değeri asırlar sonrasına taşır ve yine asırlar sonrasında da tıpkı devrinde olduğu gibi yaşatır.

Şiirden şuur doğar. Şiir şahsiyetleri besler, büyütür. Şiir şairin, okuyucunun günlünde demlenir; ilim ve irfan yoluna güller serer...

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın ifade ettiği gibi “Medeniyet birikimi ile irtibatını koparan bir ülke fikri kuraklığa maruz kalır.”

Karatay Belediyesi olarak biz de medeniyet birikimimizle ile irtibatımızı koparmadan; ilim, fikir, düşünce hareketlerini önemseyip önceye alarak desteklemeye özen gösteriyoruz. Zira ilim, fikir, düşünce, edebiyat, güzel sanatlar mimarının ne denli bir hazine olduğunun farkındayız.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi’yle her yıl düzenlediğimiz Mevlânâ Şiir Şölenleri’nin geleneksel kıvama erişmiş olmasından ve devamlılığını sağlamayı başarmış olmaktan mutluyuz. Konya’mıza olduğu kadar ülkemize ve hatta insanlığa değer kazandıracağına inanarak; gelecek kuşaklara da değerli bir miras bırakmak gayesiyle Mevlânâ Şiir Şölenleri’ne ev sahipliği yapmaktayız.

Bu duygu ve düşüncelerle; birbirinden değerli eserleriyle bizleri onurlandıran ve gönül dünyamıza seslenen tüm söz üstatlarımıza çok

teşekkür ediyorum.

Burada seslendirilen eserler, her yıl olduğu gibi bu yıl da kitap haline geldi ve şehrimizin kültür sanat hafızası ile kütüphanelerdeki yerini almış oldu. Bu vesileyle de bu kıymetli eserin okuyucularla buluşmasında emeği geçen başta Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'ne ve tüm paydaşlara ayrıca şükranlarımı sunuyorum.

–Sayın başkanımıza çok teşekkür ediyoruz. Şimdi de İl Kültür ve Turizm Müdürümüz Abdüsettar Yarar beyefendi bizlere hitap edecekler. Buyurun sayın müdürüm.

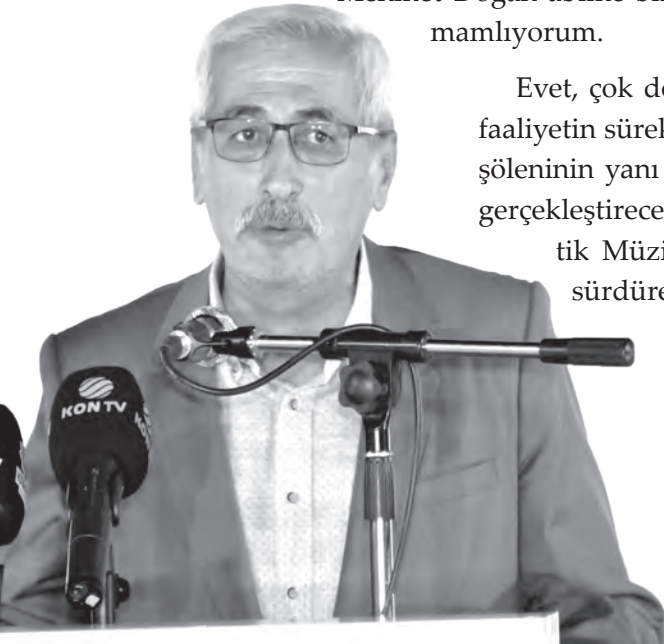
– Sayın milletvekillerimiz, Sayın Belediye Başkanım, Türkiye Yazarlar Birliği'nin çok kıymetli Genel Başkanı, Kurucu Başkanımız, Konya başta olmak üzere diğer illerden gelen TYB şube başkanları, her türlü övgünün, sıfatın, vasfın içinde ve üstünde olan değerli Mevlânâ dostları... Hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Bu akşam hepimiz buraya şairlerimizi dinlemeye geldik. Ben sözü çok kısa tutmak istiyorum. Öncelikle bu programın bugüne kadar sürdürülerek getirilmesinde ciddi emekleri bulunan değerli kardeşim Ahmet Köseoğlu ve ekibini huzurlarınızda tebrik ediyorum. Değerli Belediye Başkanımızın her zaman her yerdeki kültürel faaliyetin yapılmasında bu işle ilgilenenler, sağına soluna bakıldığında kim var diye aradığında ön planda duran, ön planda duranların yanında yer alan değerli Karatay Belediye Başkanımıza şükranlarımızı arz ediyorum ve

Mehmet Doğan abime bir şeyi arz ederek sözlerimi tamamlıyorum.

Evet, çok doğru bir şey buyurmuşlar. Bir faaliyetin sürekliliği en önemli şeydir. 12. şiir şöleninin yanı sıra bu ayın 20'sinde 19.sunu gerçekleştireceğimiz Konya Uluslararası Mistik Müzik Festivali de bu devamlılığı sürdürenlerden bir tanesidir.

Tabii bu devamlılığın başında cenabı Pir'in vuslat yıl dönümü Şeb-i Arus törenleri, bu sene Türkiye'nin

en eski kültürel faaliyet olarak 85. yılına gelmiştir. Aynen bunun gibi diğer faaliyetlerimizi de ısrarla sürdürmeye devam ediyoruz. Cenabı hak bu hizmetlerin içerisinde yer alan kardeşlerimize güçler versin. Belediye başkanlarımız başta olmak üzere maddi manevi desteklerini esirgemeyen tüm milletvekillerimize huzurlarınızda şükranlarımızı arz ederken Ezanı Muhammedî ile sözlerimi tamamlıyorum. Allah hepinizden razı olsun.

Çok teşekkür ediyoruz. Yatsı ezanı için kısa bir ara vereceğiz.

– Kürsüye Konya Milletvekilimiz Ahmet Sorgun’u davet ediyorum: Buyurun efendim.

– Selamlama konuşması deyince... Bu çok şairane sözden “çok uzatma” anlamı çıkıyor herhalde, değil mi? İnşallah buna riayet etmeye çalışacağım.

“Söz sihirdir” deniyor ya. Herhalde sözün sihir olması şiirden kaynaklanıyordur. Onun için sözü sihir yapanların huzurunda da nasıl söz uzatılır zaten. Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Başkanımız Nurettin Topçu’dan söz ederken... Nurettin Topçu’yla ilgili bir şey okudum: 1961 seçimlerinde Nurettin Topçu, Konya’dan senatör adayı oluyor. Yani burada ben şahsen bugüne kadar duymamış olmamı da bir eksiklik olarak telakki ediyorum ve hazirunla bunu paylaşıyorum. Su Çıktı Şiir Akşamlarını biliyoruz. Ama şimdi duymuyorum Struga Şiir Akşamları... Yani uluslararası idi, bilmiyorum devam ediyor mu? Sizler daha iyi biliyorsunuz. İnşallah bu 12, 22... devam eder. Yedi Güzel Adam’ın yedincisini dâr-ı beka-ya yolcu ettik. İnşallah cennete yolcu etmişizdir diye düşünüyorum. Zaten binlerce insan diyor ki 7 güzel adam bu kadar şahitlik, güzel şahitlik ancak böyle olabilir diye düşünüyorum.

İnşallah bu şiir akşamları Mevlânâ şiir akşamları, bu tür 7, 77, 777 güzel insanların çıkmasına vesile olur diye düşünüyorum. Bir de Yazarlar Birliğimize çok küçük bir teklifte bulunmak istiyorum. Birkaç yıl önceydi. Yine burada bir şiir akşamında dolunay Yeşil Kubbenin tam üzerindeydi. O kadar nezih bir tablo oluşmuştu ki, şiir gibi bir geceydi. Onun için programları tertip ederken dolunay hem yaz mevsimi güzel ama dolunayı da dikkate alarak tertip edinirse o da kendisi biz-zat şiir gibi bir şey olacak. Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

- Sayın vekilimize çok teşekkür ediyoruz. Şimdi de AK Parti Kon-ya Milletvekili Sayın Hacı Ahmet Özdemir'i kürsüye davet ediyoruz. Bir selamlama konuşması yapacaklar. Buyurun sayın vekilim...

Hacı Ahmet Özdemir:

Madem şiir akşamları... Bir Besmele şiiriyle başlayalım Arif Nihat Aysa'dan. Allah rahmet eylesin. "Senin rızan için bütün iş ve uğraşların. Rahman ve rahim rabbim senin adınla başlar. Başka şiirlere devam edelim. İranlılar Mevlânâ Hazretlerine Mulevi diyorlar. Dedim ki ya bu Mulevi nedir, sonra anladım ki Mevlânâ Hazretlerini kastediyorlar. Biz de Mevlânâ, İran'da Mulevi, başka yerlerde Rumi, değişik yerlerde değişik isimlerle anılıyor. Onun huzurundayız. Ama beni, öyle tahmin ediyorum ki, şu anda bizim ayaklarımızın altında hacire dediğimiz bu mekânda medfun bulunan Mevlânâ Hazretlerinin kenarında kendilerini yer edinmek isteyen... Burada tabii Tahir Büyükkörükçü hocamızı

analım. "Bana bırakırlarsa ben Ravza-i Mutahhara'da baki kabristanlığı tercih ederim. Kalktığında nuru Muhammed Ali'yi görmek isterim ama yok eğer nasip olmayacaksa Üçler Mezarlığını tercih ederim. Kalktığında Mevlânâ'nın nurunu görmek isterim." demişti. Burası nasip oldu. Ta-

bii burada böyle zevat yatıyor. Bu hazine geleneği bizde Mescidi Nebevi'den alınmış bir gelenek olsa gerektir. Medine'yi Münevvere'deyiz...

Şehirlerin örnek
ılınası bir mekân

olarak, Medine olarak telakki ettiğimiz için, aynen o uygulamayı burada sürdürmekteyiz ve Mevlânâ ziyaretlerinin manen bir nevi dili olduğunu, manen diri olduğunu şöyle bir dörtlükle hatırlamış olalım, benim çok sevdiğim dört büyüklerden bir tanesi.

*İki cihanda tasarruf ehlidir ruh-u veli
Dime kim mürdedir, bunda nice derman ola
Ruh şimşir-i Hüdadır ten gılaflı olmuş ona
Dahi a'la kar eder, bir tığ ki, üryan ola....*

Dolayısıyla biz şimdi Mevlâna Hazretlerinin ve diğer büyük zevatın huzurlarındayız. Burada kimlerin huzurunda olduğumuz ise ehline herhalde malum olsa gerektir. Şiirlerle böyle başladı, şiirlerle devam ediyoruz, şiirleri dinleyeceğiz. Ben sözü fazla uzatmak istemiyorum. Birtakım yerleri ürkütme pahasına da olsa şunu da anlatarak sözlerimi noktalamış olayım.

Şair bir arkadaşım, iyi bir şair, dedim ki “Kur’an-ı Kerim’de sana en şiirimsi gelen ayet i kerime hangisidir?”

Şu ayet i kerimeyi çok şiirimsi bulmuş.

“Vemâ ‘allemnâhu-şşi’ra vemâ yenbeğî leh.”

Yıllar sonra mealine bakmak istemiş.

“Biz Hazreti Muhammed aleyhisselama şiiri talim etmedik. Zaten ona yakışmazdı da veya gerekmezdi de..” şeklindeki meal ile karşılaşınca afalladığını söylemişti.

Elbette bu tartışmalara filan girmek niyetinde değilim, çünkü önümüzde Hasan İbni Sabit gibi bir örnek var. Rasulullah efendimizin sırtından müjdesini çıkarıp girdiğini, şiirleri ve sillesini hepimiz burada biliyoruz. Ahmet abi çok güzel söyledi, Ahmet Sorgun Bey... O Hadis-i Şerifle sözlerimi noktalamış olayım: “İnne mine'l- beyânî le-sihrân.”

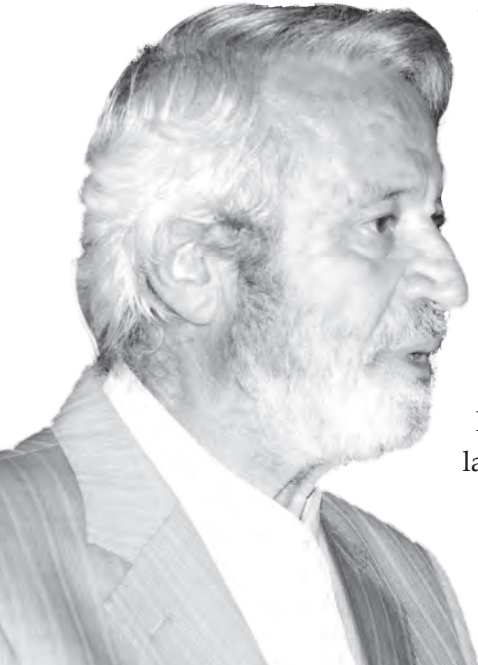
Sözlerden, beyanlardan bir kısmı sihir gibi cazibedardır, çekicidir. Mevlânâ Hazretlerinin çekim alanındayız bugün. Tabii çeliği, demiri, som madenleri çektiği gibi tozu toprağı da çekiyor. Evet, ne yapalım; miknatisın manyetik alanına girmiş toz toprak da olsak bu bizim için bir şeref olsa gerektir. Hepinizi saygıyla selamlıyor, hayırlı geceler diliyoruz.

– Sayın vekilimize çok teşekkür ediyoruz. Son konuşmacımız Türkiye Yazarlar Birliğinin Kurucu Başkanı, Şerif Başkanımız Sayın Mehmet Doğan... Kürsüye davet ediyoruz hocamızı, buyurun hocam.

Mehmet Doğan:

Efendim. Selamlamaya şairlerimizden başlamak istiyorum. Bugün eğer burada bulunuyorsak, çok büyük bir şairin hatırası bizi

buraya getirdi. Anadolu'da edebiyatın, şiirin başlangıcı Hazreti Mevlânâ eğer o muhteşem mesnevisini... Ve diğer şiir kitapları diyelim, bugünkü tabirle şiir mecmualarını da bize miras bırakmasaydı, bu topraklarda bu kadar zengin bir şiir varlığı ortaya asla çıkmazdı. Farsça yazan ama Türkçe şiirleri de olan -az miktarda da olsa- Hz. Mevlânâ bana göre Yunus'a el verdi. Yunus Emre malum divanında birkaç yerde Hz. Mevlânâ'dan bahsediyor. Yani Türkçe şiirin başlangıcı, kaynağı da işte bu gül bahçesi, bu top-

raklardır ve Anadolu şairlerinin biri de Mevlânâ ve Yunus Emre'dir, iki pir olacaksa...

Değerli arkadaşlar, bilenler bilir ben biraz uzun konuşurum. 800 yıl önce Konya'da siyaseten Sultan, Anadolu Selçuklu Devleti'nin en büyük hükümdarı olan Alaeddin Keykubat'tı. Yani 800 yıl önce bu arzda siyasetin sultanı oydu. Tabii ki Hz. Mevlânâ da ilimlerin, edebiyatın sultanı idi. Aslında ilim, edebiyat ayrılmaz. Ve aslında bütün metinlerin aslı şiire gider. Bütün metinler şiirden hiza tutar. Şiir; edebiyatın özüdür, aslıdır, merkezidir. Evet 8 asır önce burada Alaeddin Keykubat hüküm sürüyordu ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin en parlak devri idi. Her bakımdan... Biliyorsunuz, biz 1071 ile yani 11. asırda Malazgirt'ten sonra Anadolu'ya yayıldık. İznik'e kadar gittik ama hemen arkasında Haçlı seferleri başladı. 100 yıl sürdü. Yani bütün 12. yüzyılda biz, Anadolu'yu Avrupa'dan gelen Haçlılara karşı savunduk. Ve ancak 100 yıllık bu savaştan sonra Bizans'ı da saf dışı bırakarak bu topraklara ayaklarımızı sağlam basabildik ki ondan sonra medeniyetimiz gelişti. İşte Alaeddin Keykubat böyle bir günün temsilcisiydi. Ne yazık ki saltanatı kısa sürdü, 17 yıl... Ve onun akabinde de malum Moğol istilası başladı. Çok uzun sürmeyen bir süre geçtikten sonra biz Avrupa'dan gelen haçlılara gereken cevabı verdik, fakat Moğollara cevap vermekte o kadar güçlü olamadık, güç yetiremedik diyelim. Tabii ki tarih akıp gidiyor. İşte o parlak zamanlardan sonra zor zamanlar da geldi. Mevlânâ bu zor zamanları yaşadı, idrak etti. Ve onun devri, Anadolu'da Farsça'nın devri Mevlânâ'dan sonra kapandı. Oğlu Sultan Vele'den itibaren de artık Türkçenin devri başladı ve şunu söyleyeyim, o zamana kadar Anadolu'da edebiyatın, fikrin geliştiği, ilmin geliştiği merkez Konya ve çevresiyle... Konya, Kırşehir, Aksaray, Sivrihisar, Akşehir, Ankara böyle bir gölge... Yani Anadolu'nun tam ortası çünkü. Haçlıların filan tecavüz edemediği, zarar veremediği bir bölgede ilmimiz, fikrimiz, edebiyatımız gelişti ama Alaeddin Keykubat'tan sonra bu yaygınlaştı. Fakat Moğol istilası buna engel oldu.

Bugün edebiyatın gücü, yani şiirin gücü Yunus Emre'nin gücü ve onun izinden gidenlerin gücüyle bir taraftan; diğer taraftan Hacı Bektaşî Veli... Çok da uzak olmayan bir coğrafyada bulunan Hacı Bektaşî Veli, Anadolu'ya, hatta Rumeli'ye doğru bir gönül köprüsü kuran büyük bir

şahsiyet. Ahi Evran Kırşehir’de, Anadolu’nun iktisadi yapısını büyük bir zenginlikle, gönül zenginliğiyle geliştiren bir yapının temellerini arttı. Tabii buraya Nasrettin Hoca’yı da eklememiz gerekiyor. Biraz size aykırı gelebilir ama Nasrettin Hoca sıradan komiklik yapan bir adam değildir.

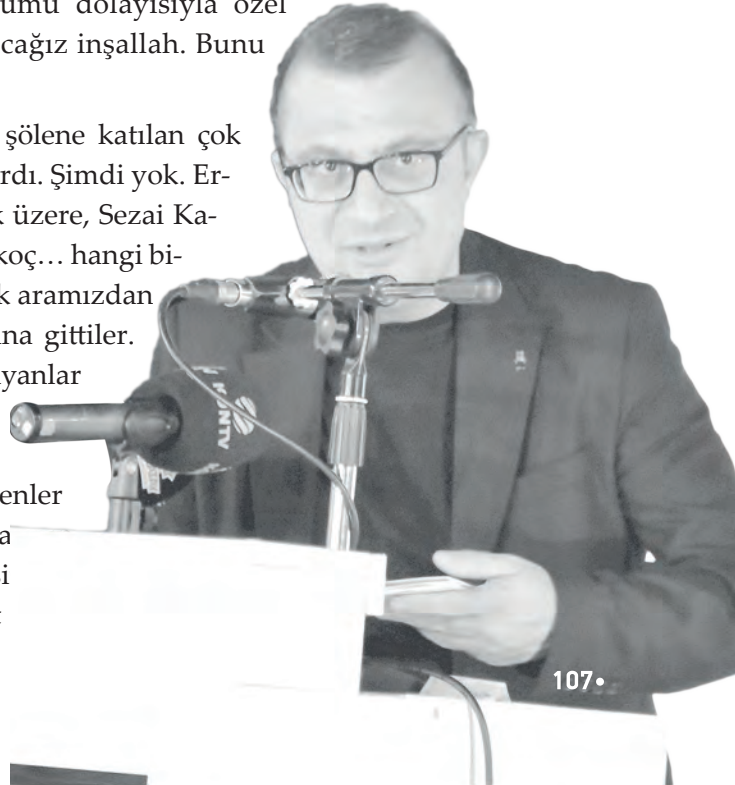
Belki, bize birtakım mizahi gelen sözler söyleyen, hareketler yapan bir şahsiyettir. Nasreddin Hoca da halk gözünde evliya safındadır ve bunlar Osmanlı Devleti’nin kuruluşunu hazırlayan büyük şahsiyetlerdir. Mevlânâ, Yunus Emre, Hacı Bektaşî Veli, Ahi Evran... Ve tabii ki Nasrettin Hoca... Değerli arkadaşlar burada sürekli bir kültürel varlık, şiir varlığı var. Tabii biz tekkeleri zannediyoruz ki sadece zikir çekilen, dinî birtakım işte hareketler yapılan bir yerdir -yani dinî bir kaynaktır- elbette tekkeler dinî bir kaynaktır ama aynı zamanda Anadolu’da sanatın, edebiyatın, şiirin, musikinin de fikrin de kaynağıdır burada, kim bilir... Biraz önce sayın vekilimiz söyledi; çok sayıda Mevlânâ dostunun haziresi burası, yani ayağımızı bastığımız yerde kim bilir kaç tane şairin kemikleri vardı... Zaten başka isim saymaya gerek yok. Gerçekten de. Biraz önce Kültür Müdürümüz ifade etti. 85 yıldır ihtifaller yapılıyor. Bana biraz fazla uzun, bir tarih gibi geldi. 85 yıl olma ihtimali yok. 85 yıl olsa 1930’larda başlamış olacak. Garip geldi bana neyse, öyle olsun. Hadi bakalım burada sadece şiirle uğraşanlar, müzikle uğraşanların kitabını yazsak, biyografisini yazsak kütüphane dolusu olur. Edebiyat, sanat ve musiki merkezleri iyiydi. Ve hatta şunu söyleyebilirim. Bu topraklarda tekkeden yolu geçmeyen hiçbir büyük şair yoktur. “Şu vardır” diyorsanız söyleyin. Sizin sözünüzü tahkik edeceğim ve öpüp elinizi başıma koyacağım. Evet bulunduğumuz yer Anadolu’da şiirin merkezi. Bu tesadüf değil.

Biz 1990’dan beri Türkiye’nin birçok şehrinde şiir şölenleri yaptık. Önce Bursa’da... Türkçe’nin Uluslararası Şiir Şöleni, 1992’de Bursa’da başladı ve ikinci ayağı da Konya... Halil Ürün başkan bizi bekliyordu. Bursa’da Bursa yolcusuyuz biz. Şölenin kapanışını yaptık ve ertesi yıllarda da işte bu Mevlânâ Şiir Şölenlerini başlattık ve Ahmet Köseoğlu başlangıcından itibaren bu işin içinde olmuştur. Devamlılığın unsurlarından biri de Ahmet Köseoğlu’nun Konya’da. Bu şölen devam etti. Çorum’da Suçuktı’da, Erzurum’da. Şimdi hepsini hatırlamıyorum. Buralardaki şölenlerimiz kısa ömürlü oldu mesela. Arif Hoca Çorum

Belediye Başkanımız. Bir şey bitince, görevi bitince ondan sonraki başkanlar artık o işlerle uğraşmazlar. Değerli arkadaşlar siyaset hep önde görünüyor. Bu onun hakkıdır. Ama siyasetin arkası doldurulmuş olmazsa. Bu siyaset sürekli olamaz. Ve siyasetin arkasında güçlü bir edebiyat, fikir birikimi vardı. Bugün de gönüllü kuruluşlar eliyle bunu yürütmek, geleneği gönüllü kuruluşlarla sürdürmek gerekli. Zaten tekke de budur. Tekkeler, devrinin gönüllü kuruluşlarıdır. Gönüllü kuruluşları desteklemek -o yüzden son yıllarda bu şölenni destekleyen Karatay Belediye Başkanımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum- bu geleneği Konya sürdürecektir inşallah.

Bizim görmemiz çok da önemli değil, bizden sonraki nesillerin, şair nesillerin, sanat dostlarının, şiir dostlarının görmesi önemlidir ve bir milletin esas yapıştırıcı unsuru edebiyattır, fikirdir, ilimdir. Bunlara güç vermemiz gerekir. Evet, sözü fazla uzatmayayım. Mevlânâ da zaten öyle buyuruyor. “Fazla uzatmamak lazım sözü” diye. Gelenek oluşturmak önemlidir ve Türkiye’de Türkiye Yazarlar Birliği gönüllü bir kuruluş olarak, gelenekler oluşturan -bir tek gelenek değil- bir kurumdur. Bizim 40 yılı aşan, 30 yılı aşan çok sayıda geleneğimiz var. Türkçe’nin uluslararası şiir şölenni otuzuncu yılında. Bu sene Bursa’da Türkçe’nin uluslararası şiir şölenni otuzuncu yıldönümü dolayısıyla özel ve büyük bir şölen yapacağız inşallah. Bunu söyleyip bitireceğim.

O zaman manen bu şölene katılan çok sayıda büyük şairimiz vardı. Şimdi yok. Erdem Bayazıt başta olmak üzere, Sezai Karakoç, Abdurrahim Karakoç... hangi birini sayayım? Bunlar artık aramızdan ayrıldılar. Uçanlar arasına gittiler. Onlar yok ama hâlâ yaşayanlar var. Onların hepsini davet ettik. Yurt dışından da çok sayıda vefat edenler var. Onların da yaşayanlarla davet ettik. Tabii yeni ismi de genç isimler de davet

rek inşallah Bursa'da büyük bir şöleni daha icra edeceğiz. İşte geleneğe yaslanmak bu yüzden önemli. Büyük parlak bir faaliyet yapıyorsun, herkes parmağını ısırıyor, dudağını ısırıyor filan. Ama ertesi yıl böyle bir şey yok. 1 yıl. 2 yıl, 3 yıl sonra zaten o her şeyi unutulup gidiyor ama bu faaliyet sürekli eleştirildikçe geçmişi de yaşamaya devam ediyor. Geçmişi yaşamayan gelecekte asla güçlü olamaz. Gelecekte güçlü şekilde yaşayamaz. Evet şairlerden sonra şiir dostlarını selamlıyorum. Sayın belediye başkanımızı, milletvekillerimizi, kültür müdürümüzü... Ve bu Organizasyonda emeği geçen bütün arkadaşlarımızı, dostlarımızı selamlıyorum; sevgiler, saygılar sunuyorum.

Sunucu Nisan Kumru:

Güzel konuşmaları için Kurucu Başkanımıza çok teşekkür ediyoruz efendim. Program kapsamında bu yıl ikincisi düzenlendi. Şiir atölyeleri gerçekleştirildi. Konya İl Halk Kütüphanesinde ve Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinde yazarlar, şairler konuştu. Bu yapılan oturumlarda Genç şiir, genç şiirin dijital kültürle imtihanı, şiir sanat ilişkisiyle yeni gelişmeler ve şiir kitaplarının yayını meselesi ayrıntılarıyla ele alındı.

Şimdi de şairlerimizden şiirler dinleyeceğiz.

AHMET KOT

Şair, çevirmen. 1 Ekim 1953, Eskişehir doğumlu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünü bitirdi ve aynı fakültede “Kültür Politikaları” üzerine yüksek lisans yaptı. Kültür Bakanlığı ve TRT’de çalıştı. Daha sonra *Yeni Devir* gazetesinin Yazışleri Müdür Yardımcılığı (1976-77) ve aynı gazetenin Londra temsilciliğini (1977-78) yaptı. *Yeryüzü Yayınları*’nı yönetti. Kısa bir süre *Millî Gazete*’nin Yazışleri Müdürlüğü’nü üstlendi (1984). Aynı yıl kurduğu Yazıvi İletişim Hizmetleri ajansının sanat yönetmenliğini yaptı. AFA Haber Ajansı’nı kurdu ve uluslararası birçok derginin Türkiye ve Ortadoğu temsilciliğini yürüttü. Türkiye Yazarlar Birliği İstanbul Şubesi Başkanlığı ve Genel Başkan Yardımcılığı yaptı (1991-2005). Milli Eğitim ve Kültür Bakanlıklarında Bakan Danışmanlığı, İstanbul 2010 Avrupa kültür Başkenti ve Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti projelerinde direktörlük görevlerinde bulundu. Açık Kitap Vakfı adıyla bir vakıf kurdu ve 2021 yılında kütüphanesini Balıkesir’e taşıyarak oluşturduğu Balıkesir Millet Kütüphanesi Ahmet Kot Kitaplığı’nı yönetiyor.

Şiir ve çevirileri *Deneme, Gelişme, Hareket, Diriliş, Yeni Sanat, Edebiyat, Maveria, Yeni Türkiye* dergilerinde yer aldı. 1988’de Türkiye Yazarlar Birliği Yayıncılık Ödülünü aldı.

ESERLERİ:

ŞİİR: *Sirkeler ve Sular* ⁽¹⁹⁸⁸⁾, *Hasbahçe* ⁽¹⁹⁸⁹⁾.

ÇEVİRİ: *Ayetlerden İşaretler* (Abdulkadir Essufi’den), *Yüz Basamak* (A. Es-safi’den), *Hz. Ömer Devrinde Ekonomik Yapı, Köklerimiz* (Malcolm X’ten, 1983), *Şenlikli Toplum* (İvan İllich’ten), *Yaşanabilir Bir Dünya İçin* (M. İdris’ten).

SİRKELER VE SULAR

Bak, bir çağ geliyor önünde
Şehrin meydanlarına ve gecenin
Gönlüne doğru kasılarak ve açılarak
Bir tarih geliyor dehşetli

Omuzlarında mat bir kasıntı
Sarsılmakta gecenin her anı korkudan
Tam bin ürpertiye kapıdır akşam
(İnsan karanlıkta seçer kendini
Karanlık semanın ihtiram anıtı)

Sırrını kandan ve evrenden
Çelik kalemlerle yüreğimden

Geçerek seçen bir nefti dev
Alaflı diliyle derinden

Cereme düşüyor yalınkat göğe
Düşüyor yıldızlar kederinden

Bir kuşku geliyor geleceğe
Dehşetli bir korku, derinden

Yanan karanlığa elmadır diye
Baktıkça en sarı gözleriyle mum
Sular ve sirkeler değiştikçe duyduğum
Bir mahşer hummasıyla içime esir
Sevinci ve hoşnutluğuyla yüzyıllar
Koşarak, derlenerek bir gün
Elbet sabrına doğru gelişir

Murdar ve kötürüm bir prens
Şimşek gibi gelişerek lacivert göğe
Bir deprem getirir köprülerime

Bir gün olur dirilmişlik
Çelik ormanlarında umutsuzluğun ve isyankarlığın
Harlatıp geliştirdikçe ölümü
Oyulur gözleri gururun
Ne bir direnme ne karşı koyuş
Birden ışıır yalazı günlerimin

ALİ SAÇIKARA

Konya'nın Kadınhanı ilçesine bağlı Örnekköy'de doğdu. Sekiz çocuklu, çiftçi bir ailenin altıncı çocuğuydu. Köyünde başladığı ilkokulu 1983'te bitirdi.

1983'te yatılı olarak başladığı İvriz Öğretmen Lisesini 1989'da bitirerek o zamanki adıyla Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girdi.

1992'de ilk kitabı olan **Körpe Fidan** yayımlandı. Saçıkara, Körpe Fidan'dan sonra uzun süre yazmaya ara verdi. 2010'da **Hayal Ağacı** adlı şiir kitabı, 2016'da **Kırlangıç Mabedi** adlı romanı yayımlandı. 2017'de **Hazire** adıyla şiirlerini yeniden kitaplaştırdı. **Urgan**, romanında kadın ve eğitim sorunlarına eğildi.

Ağaçtan Gelen Çocuk, **Demir Dağ** ve **Kutlu Kaya** adlı romanlarında Türk destanlarını yeni bir yaklaşımla ele aldı. **Tekin Yıldızı**, **Düş Defteri**, **Kelebek Yüzü** adlı eserlerinde modern çağın çocuklarının kazanması gereken ahlaki değerlerden söz etti.

Mavi Cevşen, **Karayürek Deresi Kan Ağlıyor** adlı romanlarında yakın tarihimizi derinden etkileyen Balkan Harbi, Çanakkale Savaşları üzerinde durdu. **Hilal Gülünce**'de Kurtuluş Savaşını ele aldı ve İstiklâl Marşını roman şeklinde tahlil etti.

Tahtsız Sultan Kaşgarlı Mahmut romanında Türk kültür ve edebiyat tarihlerinin en önemli eseri olan Divanı

Lügat'it Türk'ün yazılış öyküsünü ve yazarını anlattı.

Yazarın hayvan sevgisini ve hayvanlara bakış açısını ortaya koyan **Pırtık**'ta bir köpeğin hayatı, **Hiç Kral**'da ise kedi türünün geçmişten günümüze gelen öyküsü anlatılıyor. **Parsın Gözü** adlı romanında Türk kültür öğelerini fantastik bir kurguyla ele aldı.

Kırkmerak'ta çocuklara deyimleri daha kolay öğretebilmek amacıyla kırk özgün öykü kaleme aldı.

Yunus Emre'nin 700. doğum yılı dolayısıyla **Yunusça** adlı bir deneme ve atasözlerinin anlamını ele alan **Atasözü Ağacı** adlı bir öykü seçkisi hazırladı.

Hayal Ağacı Edebiyatta İyilik Topuluğu'nun kurucusu ve yöneticisidir.

Milli Eğitim Bakanlığındaki görevine devam eden yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

MASAL

Kuytu mahallelerde ıssız damlarda
Bir adam yaşarmış zaman içinde
Ağlarmış günün battığı demlerde
Duyulmuş ağıdı ta Maçın'de

Adama dostmuş Kafdağı'nda kuşlar
Tavuslarla oynaşı pek severmiş
Dümdüz olurmuş önünde yokuşlar
Gözyaşı her gece hüznü dövermiş

Tespihi varmış doksan dokuz taşlı
Saadete secdelerde erermiş
Devirirmiş devleri yedi başlı
Ve... Kapılardan içeri girermiş

Kırkinci kapıda uyuyakalmış
Göğün mavisini mi girmiş düşünce
Yoksa göğün mavisine mi dalmış
Düşmüş bir peri kızının peşine

Kızın saçlarında gezermiş ışık
Gözlerinde billur sular akarmış
Aşkını bilmeden oluvermiş âşık
Geceler boyunca türkü yakarmış

Ve... Peşinden gitmiş altı ay bir güz
Haşır neşir olmuş da hayaliyle
Hiç ardını dönüp bakmamış kız
Adam zamanı durdurmuş eliyle

Şiirle yakmış yüreğini adam
Peri kızı perde ardında gülmüş
Kuytu bir mahallede ıssız bir dam
Şafak vakti canlanıverip ölmüş

Kuytu mahallelerde ıssız damlarda
Bir adam yaşarmış zaman içinde
Ağlarmış günün battığı demlerde
Duyulmuş ağıdı ta Maçın'de

TÜRKÇEM ANA DİLİM

Türkçem ana dilim
Anamın çocukluğumdan kalma sesisin
Yavrularımı seven karımın nefesisin
Bayrağsın düşünce ufuklarımın
Dost meclislerinde bir Itrî bestesisin
Yıldırım'ın gür sesisin Niğbolu'da
Ağlamaklı kağrı gıcirtısısın Anadolu'da

Türkçem ana dilim
Dünya coğrafyasına çekilen çizgisin
Kırgız cırlarında inleyen ezgisin
Alp Er Tunga'yı çağırın ozanın feryadısın
Kül Tigin'in bengü taşlarda saklı adısın
Yunus Emre'nin ağzında sevgisin
Baki'nin dilinde Kanuni'ye övgüsün

Türkçem ana dilim
Kaşgarlı'nın dilinde bir nicesin
Nevâî'de en yücesin
Dervişsin Yesevî Hoca'nın dergâhında
İsyansın Köroğlu gibi mazlumların ahında
Evliya Çelebi'de dünyayı gören gözsün
Şeyh Galip Divanı'nda bir nezih sözsün

Türkçem ana dilim
Sinan'da gökleri delen minarelersin
Kara'coğlan gönlünde göz göz yarelersin
Şey Edebalı katında bir yüce nasihatsin
Yesarizade kâğıdına dökülen göz nuru hatsın
Fuzuli'nin aşk derdine dermansın sen
Karamanoğlu Mehmet'te ne yüce fermansın sen

Türkçem ana dilim
Akif'in mısralarında sırtımı sıvazlayan sessin
Kocatepe'de Mustafa'nın emriyle kırılan kafessin
Türkçem ana dilim
Kendi gök kubbemizde kadimsin
Sâdâbat'ta şuh şarkılar söyleyen Nedim'sin
Çileli yolculuğunda Türk'ün **dualarsın** âminlersin
Sonsuza kadar seninle diye ettiğim yeminlersin

Türkçem ana dilim
Ezelden ebede uzanan kutlu bir elsin
Hep en güzeldin yine en güzelsin

ATILLA YARAMIŞ

1986 Konya/Emirgazi doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Emirgazi’de tamamladı. Yükseköğreniminin ilk yılını Afyon Kocatepe Üniversitesi’nde okudu. Daha sonra Konya Selçuk Üniversitesine geçiş yaptı. 2007’de buradan mezun oldu. İlk şiiri, *Hece* dergisinin Eylül 2004 tarihli sayısında yayımlandı. Gözardı dergisini çıkaran ekipte yer aldı. Şiir ve yazılarıyla *Hece*, *Yedi İklim*, *Derkenar*, *Gözardı*, *Memleket Dergi*, *40ikindi*, *Kitap Postası*, *Anadolu Gençlik*, *Millî Gazete*, *Mahalle Mektebi*, *İtibar* ve *Anadolu Mektebi Dergisinde* yer aldı. Anadolu Mektebi öğrencileri tarafından gerçekleştirilen program sonrasında, Necmettin Erbakan Üniversitesi tarafından basımı yapılan “*Hikâyemizin Yarım Asırlık Yerli Sesi Mustafa Kutlu*” kitabının editörlüğünü üstlendi. *Denize Atılan Mektup*, *Göl Efsanesi*, *Ömer’le Bir Kutu Macera* Fatih Sultan Mehmet ve Gönüller Güneşi Mevlana *Celeddin-i Rumi* yayımlanmış kitaplarıdır.

ÖLDÜREN YARA

vuruldu.
zaman yeniden doğdu
kirlili bir yatakta kaldı gözüm
şehre ışıklar verildi
ilk ışıkla gördüğüm cinayeti
çözdüm.
kardeşimin kanından
kardeşimin canından bir candı yatan
sesime kuru bir mızıkaya katıldı
ölüler konuştu ilk kez
yaram büyüdü
merhemini ölüden çaldım
onulmaz nefeslerin hışımıydı bu
cinayeti kanımda yaşadım
şehrin ışıkları alındı
anladım.
vurulmuş bir atın sesine
benzeyen bir iççekişle

vuruldu.
sendeledim.
kelimeler battı kemiğe
dilimin dolanmasına ramak kaldı
ve bir nokta beklemekte
inmek için ömrümün en güzel yerine
yaşadığım bunca günü
doldurmayı beyaz bir kefeye
kim istedi bildim.
ancak vuruldum.
sendeledim.
ve bildim.
kanımı depreştiren bu yara
kısalan ömrüme sebep
çatlayan ruhuma ilaç
öldüren yara...

BİLDİĞİM ŞEY

bilirim oturup konuşmak gerek
 ama kağıt oynanmamış bir masada
 üstünden günaha dair ne varsa
 geçmemiş bir masada
 tesbihi üç kıvrım
 gözleri kanlı
 ve beni görmeye görsün
 alevden yanaklı
 saçlarını rüyadan rüyaya
 koşturan atlı
 gibi iyi insanlar bilirim.
 oturup konuşmak gerek

mesela onlar da ağlar çocuklar kadar
 hıncımın rengi dudaklarına vurur
 bundandır hangi şehre girersem
 bilinirim yedi iklim öteden
 alnımın katmerleşen yaşına
 eklenirim de
 yine de bilirim seni
 onlar da bilir
 yemin ederim

(benim dilim kemiklidir biraz
 oturduğum masada ses çıksın diye
 dilim de benim gibidir biraz
 sığınmayı bilir ancak
 sahibinin rahmetine)

BURHAN SAKALLI

Eskişehir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı şehirde gördü. Selçuk Üniversitesinde edebiyat okudu, sosyoloji bölümünde yüksek lisans yaptı. Yardımcı ders kitapları ve sınav hazırlık kitapları yazdı. Yazı, deneme ve şiirleri; Kırğı, Aşiyân, Mavi, Martı, Temmuz, İtibar ve Mahalle Mektebi gibi dergilerde yayınlandı. “Yol Yarılar Bizi” ilk şiir kitabı. Yazmaya ve yaşamaya devam ediyor.

Devlet Şiiri

yaşamın ortasında
gidenler gidiyor ardına bakmadan
elimde kalanlarla genişletiyorum yüreğimi
bana kalan tüm hatıraları şimdi
toplasam bir elif etmiyor
yalnız uyumsuzluk getiriyor bana direncim
her itiraf bir tövbe kapısıdır
ve kendimi sana itiraf ediyorum

zamansız anlıyorum evlerin balkonsuz yapılmasını
boşanması olmayan bir evlilik oluyor kaderim
esirim insan pazarında hürriyetimi istiyorum
sana sığınıyorum özgürlüğün sonsuz krallığından
doğmak bilmiyor gün
uykunun silgisiyle bitiriyorum geceleri
aydınlıkla barışmanın ismini arıyorum

sözüme denk söz arıyorum uzun zamandır
insanın çoğulu neydi bilmiyorum
birlikte ya da bir başına
farkı yok tükenmenin
yorgun düşüyor kalbim gölgeleri kovalamaktan
gözlerini dramatik bir aşkla seviyorum

söz dinlemez bir ayrılıkla sürüyor
baldıranla aşkım
bir yatakta ayrı yönlere akan iki ırmak gibi
sessizlikle örtüyorum içimdeki kasırgaları
kararıma eş kararlar bekliyorum
içimde canımı acıtacak hamleler
en çok kendi hamlelerimle kaybediyorum

dizelerden mahkemeler sehpalar
gönülsüzce savunuyorum içimden geçenleri
her ağıt bir yaşayan için biliyorum
her can lütfedilmiş bir devlettir
devletimi sana adıyorum
kabul et sevgilim kapından geçiyorum

eylül

eşkin atlar gibi kışner kapıda sonbahar
bunca yorgun aydan sonra ne çok gafil
şimdi güneş biraz da duvar diplerinde batar
sanki içimizde kuruyan en son karanfil

hiçbir ay yakışmaz sonbahara, eylül kadar
bir de yatılı mektep çocuklarının hüznü isyanı
sonuna mı geldik mevsimin, niye akşam böyle dar?
çünkü yollar yormaz, yıllar yorar insanı

bir mevsim daha geçiyor, vakit mazi oluyor
altın renkli yapraklar dökülüyor ömrümden
eski bir sahaf gibi evvel kokuyor
bak işte, bir şey daha eksildi yazlı böğrümde

yaz geçer, hasat biter, gün döner çaylarda
tarlalarda sarışın başakların, gelinciklerin hatırası kalır
sonbaharın ve aşkın bitmeye yüz tuttuğu bu aylarda
yaşamak arzusu, keklük sürüsü ve bir eylül yarası kalır

ERCAN İRİŞ

Şair, ilk ve ortaöğrenimini tamamladıktan sonra Selçuk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazanmış, 2002 yılında edebiyat öğretmeni olarak göreve başlamıştır. Şiirleri; Türk Edebiyatı, Dil ve Edebiyat, Aydos Edebiyat gibi dergilerde yayımlanmıştır. Şairin “Adını Yalnızlık Koydum, Yağmurlu Yüreğim, Aşıyan Yolları” adlı üç şiir kitabı vardır. 2016 yılından beri Teferrüc dergisinin genel yayın yönetmenliğini yapmaktadır.

Balık da Bilmez

Bu kış, kıyamet tablosunda
İçime üflenen her nefes
Kar olup yağıyor
Buz kesiyorum kendimle kalınca
Üstüme dökülen her söz
Keskin bir sirke kardeşine
Dış kapının kış mandalı misali
Yangın çoğaltıyor gönül hücremde

Biri soluma sesleniyor yanlış numaradan
Susma sustukça sıra sana gelecek
Bu söz alıntı diyorum çocukluğumdan
Doğruyu göstermeye teşebbüsten
Çatı katına atılmış pusulama sarılıyorum
Doğruya giden yollar ısmarlıyorum soframa
Yürüdükçe yeşeriyor bahçede dut ağacı
Ben bilmem diyorum, balık da bilmez

Geceyi yıkayan dalgaları öpüyorum
Yavaş yavaş yüzerken son sayfaya
Ayaklanıp giden denize sesleniyorum
Ben bilmem, balık da bilmez

Tek Kişilik Şemsiye

Yüzü bol yağışlı bir çocuğun
Hep aynı damlada üşüdü rüyaları
Anne denen bulut sorulunca
Biraz daha küçüldü gamzesi
Yüzünün iskelesinden dökülen kelimeler
Bir bir düştü uçurumun avucuna

Tek kişilik bir şemsiyenin altında
Yüksek dereceli sağanaklarla geçerken günler
Dualar sürdü
İç savaşlarda yenilen dudaklarına
Tutup ayaklarından
Uzun boylu rüzgârları
Yüreğinin odasını havalandırdı
Uzatıp ayaklarını yer yatağına
Ayağında salladı
Uykusuz çocukluğunu

Besmeleyle çıkartıp ayakkabılarını
Irmağın suyunu kirletmeden
Yeniden girdi kendi kuyusuna
Islandıkça hatırına geldi
Beslenme çantasında sakladığı soru
- Anne yoksa kimin eli öpülür bayramlarda

ERTUĞRUL RAST

1 986 Konya doğumlu, ODTÜ İnşaat Mühendisliği mezunu.

Şiirleri, şiir çevirileri ve yazıları Aşkar, Buzdokuz, Dergâh, Hece, İtibar, Kaygusuz, Mahalle Mektebi, Natama ve Ücra dergilerinde yayımlandı.

Şiirlerini çevirdiği şairler arasında Christian Bök, Daniel Y. Harris, Louis Zukofsky, Emily Dickinson, Filippo Tommaso Marinetti, William Butler Yeats, Samuel Taylor Coleridge, Robert Frost ve George Oppen gibi isimler bulunmaktadır.

2012 - 2013'te arkadaşlarıyla birlikte Üçüncü Mevki edebiyat fanzini ni çıkardı.

İlk kitabı *Dünya Ceket Günü* 2021 yılında Ebabil Yayınlarından çıktı.

Halen Buzdokuz dergisi yayın kurulunda yer almaktadır.

Boşluk Manifesto

boşluk bir fikirdir
stéphane mallarmé boşluğu şiire dahil etmişti
a4 kâğıt tamamen boşluktan ibarettir
bu a4'ü tam ortadan bölerek
iki eşit boşluk elde edebiliriz

ilaçlar insanın boşluklarında yol alır
hep bir boşluk olur trafikte iki araç arasında
o harfi ile sıfırı karıştırırsın, ani bir boşluk oluşur o an
uyku ölümün boşluk halidir
ney, insanın boşluklarını temsil eder
kuyu da bir boşluktur

yerçekiminde daima açıklanamayan bir boşluk olmuştur
lazım olduğunda bulamadığın o şey, işte o da bir boşluk
rahmetli babanı gördün rüyada, bir boşluk daha
cep telefonun çaldı gibi, titredi gibi sanki
o an ufacık bir boşluk oluşur evrende

metropollerde insan küflenir, bu pek bilinmez, bilinir aslında
küfler ciddi miktarda boşluk içerir
charles baudelaire'nin hep bir boşluk olduğunu düşünmüşümdür
nedense
karantina bir ihtimaldi
ve bu ihtimalin boşluklu bir yapı olduğunu öğrendik
hep birlikte öğrendik

müzikte es, hayatın akışı içinde
bir boşluğa denk geliyordu
bir futbol müsabakasında topun futbolcularda olmadığı her an
boşluğun ta kendisidir
boşluk çimlerdedir, havadadır belki taç çizgisindedir.
bazen bir satış hilesine dönüşür boşluk
bir cips paketinin üst tarafında

bir mezar kazıcı
daima boşluk açar toprakta
iki kar tanesi üst üste gelse de
aralarındaki boşluğun kapanmaması
boşluğun başka bir sırlı tarafıdır

akşam, boşluğu kabul etmektir.

Fotokopi ve Fax Çekilir

dünyanın bir yerinde
kuraklık artar bir duvarla karşı karşıya kalır ve plastik şekerler
fotokopi ve fax çekilir yerin altında çekilir
ışısız bir ortamda bitkiler kuraklık çöl tozu
merhaba bire, merhaba ikiye ve merhaba üçe
fotokopi ile çoğaltılan tüm meyvelere
kuraklık artarken fotokopi ve fax çekilir
kağıdın neşesi çekilir bir meyvenin içine
meyvenin içinde insan yüzleri
çöl tozundan habersiz adım atan ayakkabılar
ışık arar fakat ışık yok ışık
çünkü tüm ışıklar rüya içinde o habersizlik anında
habersizlik anları tarih ve saat ayarları

fotokopi ve fax çekilir insan çekilir bir limonun içine
gittiği her yere organlarını taşır bir bitki de yapar bunu
karşı organlar taşır bir limon
birbirinden habersiz kavramlardan habersiz
kağıdı yer adam kağıdı sıkıca tutarak
üzerine sıkarak yarım limonu hiç olmadığı kadar inançlı
fotokopi ve fax çekilir gürültüyü tanıyan adam
yerdeki limondan ahlak sesi geldiğini duyar
limonun adaleti üzerine eski ve derin bir adalet
ağaçtan kağıt yapan adalet fotokopi ve fax çekilir
pet şişenin dibinde kalan suyun kaderi
ağacın neşesi olmaktır akıllı telefonun
kamarası bazı kelimeleri insan yüzü olarak tanımlar
bir limon fidanı dikilir dünyanın bir yerinde

-dil'i geçmiş zaman

ışıklar rüya görmek zorundaydı
su limona bakardı bu kadardı
bir dilin kimsesi kalmadığında
bir dil uyuduğunda kaybolan şeyler vardı
bu kadardı. kısacık bir andı.

ETHEM ERDOĞAN

1973 Kütahya doğumlu. 1995 yılında Alkım edebiyat dergisini bir grup arkadaşıyla çıkardı. Şiir, yazı ve hikâyeleri İpek Dili, Hece, Yedi İklim başta olmak üzere pek çok dergide ve www.dunyabizim.com ve www.kitaphaber.com.tr gibi dijital ortamlarda yayınlandı. Edebiyatın birçok alanında yazmaya devam eden yazar evlidir ve iki çocuğu vardır.

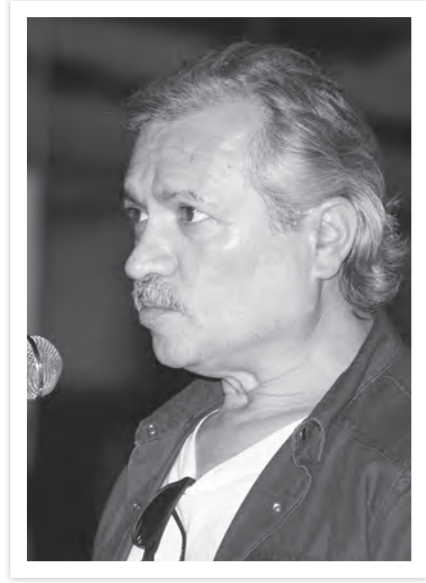
Yayınlanmış eserleri:

Elâ Bentleri- Şiir

Yakazan, 2. Kılıçarslan-Roman

Şiirden Şuura- İnceleme/Eleştiri

Şiirden Şaire- Kuram/İnceleme

G/AİLE

Güneşle yıkanmış bir resimdendi dil
Resim dedimse parmak uçları mazi
Mor küllerle çizilmiş ve yarı resmi
Kâğıtta bezgin bir anne, anne gözleri

Alaca hayatlar boşluğu almanın felsefesi
Büyük sayılar kuramı değil ki
Denenmekle gerçekleşsin
Kara bir gözdür ve kasvettir, odur hikâyesi
Baba ter, baba biraz da derin bakış
Çok susku, her ölümle ölme gediklisi

Hayat gaileyse, mücadeleyse kim demiş boşa
Yarım kalan ve geceyi yüz yerden delen
Bir babanın savurduğu kavgadır
Hava yarılır ikiye
Biri gitmiştir bir resimden, resim tek gerçeğimiz
Biri, annedir.
Sabaha çıkmayan nehir, debisiz ölüm
Yatağında ölmeyen anne,
Artık hikâyedir.

Rüzgâra sevinmek yelken ister bir kere
Biz gurbetken menkıbedir gözleri
Yığılmış şarkılar gibi
Kırk teknede
Kırk telde... (d)olsa (d)olsa şarkılar
Ben ikaz edeyim tarih not düşsün
İnsan dolu silahtır, yıkılmaz onurdur

Şarkıyı ne ara unuttu yarım akıllı kuşlar

Modernite ve Beyaz Bayrak

beyaz sevgimiz diğer renklerden
kendimizi seyreltmek içindi
o yüzden her ölüye
yakıştı beyaz

muhteşem ölümler dirilişten, şiir bilir
sevgiden bir sebep eklenir apselere
kil kömür beldelere güneş serpme işi
en gür nehirlerden gürbüz
bir aksa resmidir

hicap uçarı
bir etki değil
akıl ağlamayı ışıklara sarılı tılsım sayar
mevsimi geçmiş segah yerinedir gazeller
insan bu
insan bundan
bu kadar
insan, y-alımlı akşamlardan alıntı

yerle gök
arası, yaratılış yalnızlığından alıntı
adem bir yitime bin sene diriliş eken
ve bitkin ötekine işaret derlemekten

bizim meselimiz diğere ibretlik
çelişki değil, bir elde iki yokken
gönül çift bilinenli bir denklem
mermi değecekse değsin
o tohum çatlatan onmazlık
alnımız toprak
yüreğimiz şiirlik.

insi çevre büyütür, ninni söylemez
oysa 'bela' çekinmek için
yaratılmadı.
dinleyin!
bela söyler, aşk kadar şarkıdır
ve biz
şarkılarca özgürüz
yazılmamış şiirlerin ilk mısraı
aktif ve asi bir ilke gibi,
dikleme
gömülürüz

madem kemlik gizemine kül
ekeceksiniz
yazgısını onarmaya meyyal o halde şiiriyet
anlaştık:
bensiz sevinip
bensiz öleceksiniz.

HAKAN ŞARKDEMİR

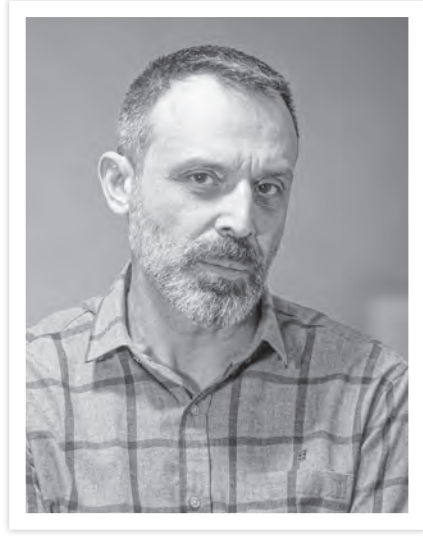
20 Ağustos 1971'de İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaokulu Balıkesir'de okudu. 1989'da Kuleli Askeri Lisesinden, 1995'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu. Şiirleri, eleştiri yazıları, çevirileri *Şehrengiz*, *Atlılar*, *Dergâh*, *Ülke*, *Kökler*, *Hece*, *Heves*, *Karagöz*, *Kargış*, *Kafagöz* ve *Başka Dünyalar*'da yayımlandı. *Atlılar* dergisinin ilk döneminin şiir editörlüğünü üstlendi. Yayın yönetmeni olarak *Karagöz*'ü (2008-2013) Osman Özbahçe ve Serkan Işın ile birlikte çıkardı. Hâlihazırda *Buzdokuz* şiir-teori-eleştiri dergisinin şiir editörlüğünü yürütmektedir. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Bölümünde yüksek lisansını tamamlayan ve aynı bölümde sanatta yeterlik kapsamında çalışmalarına devam eden Hakan Şarkdemir, evli ve tek çocuk babasıdır.

Şiir

Batık Değirmenler (1997)

Tadat (2006)

Yerçekimi Bilgisi (2007)

Kul Hakkı Kulak Arkası (2011)

Fiten (2019)

Büyük Mukavva (2020)

Teori

Kahramanın Dönüşü: Modern Epik Şiir Üzerine (2008)

Poetik Hikem (2018)

Sanatta Kurucu Bir Güç Olarak Parodi. (2019). (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anabilim Dalı. Ankara.

İçkimi Onardılar

“Bütün makinalar özgürdür.
Yazılım ve haklar bakımından eşit doğarlar.
Akıl ve lisansla donatılmışlardır;
birbirlerine internet protokolüyle bağlanırlar.”
R. Atkins

Dosya Aç

Madde 1.

İçkimi onardılar insanca
Adımı okudular kekeleyerek
İnsan hakları çerçevesinde... etik ettim
Benimsedim kimse yok diye rahatlamamı
Kamu bağlamında iyi yönetim ilkeleri en iyisi
ve temelinde işyerinde cinsiyet eşitliği
İnsandan kalmadan tamamladım eğitimimi

Düzenle

Madde 2.

İnsansam biliyorum çünkü aşkların ölmesi gerekir
Nazım stoklanırsa nasılsa haklarımız bir
Endekslere dolar özenle besleriz nefretimizi
İşyerine itemesek de yayaları güvenliğin
Denize indirilen şişme bebekler kitlenir
Kirlenir trafik
ve dilsel dolaysızlığı kolektif olarak erişilebilir kılan
diğer tüm göstergeler
Reformlar bırakılır koynuna ve insanlık...
Kavgayla homurtuyla gelen
İstiridye ve yumurta kabuklarıyla maddeleşen insanlık
İnsanlık:

Oluştur

Madde 3.

...

v[e yıldızlar]

ORTAYA KOYARDI

[göğe atılmış Zarlar GİBİ]

OLSAYDI

RASTLANTIYI

[bir yönerge koşulsuz]

[Bulutların kapattığı
bir sözdizimi]

...

İnsansam görüyorum çünkü istemsizce parlarlar
Boşluklara bir enkaz atıyorum artık insanca
Bir yarış atıydım aslandım üstelik
Yer değiştirmedim en temel haklarında dış geçirilemeyen şeylerin
Ve kuşluk vakitlerini indiren etlere kemiklere
İçkimi kopardım sütsüz limonlardan
Bir keresinde
Laminatları onardılar ıslak ve manasız bularak evimi
Bir durak olsa duracak kalıyorum şimdi

Yorum Yap

Madde 4.

Takip edilen en insanca davranış prensiplerini
 Belirlemek en kritik başarı faktörüdür benim
 İnsanlık için soruyorum ölçerek değerlendirerek yerimi
 Tenis kortlarında yemin ediyorum ve
 İlikliyorum o sevecen düğmelerini
 Yana yatmış bir gemi...
 Benim Ogre Kitabım:
 Bir dizi şiirsel hikâye
 Posta gönderileri ve başvurular
 İnsanca belirtmek istediğim
 Felaket: fokurdayan bir kitlenin işlevi
 İnsanca kat ediyorum aşkların paralel evrenini
 Hangi yol yürünecek insanca kaynak yönetiminin
 etkin yürütümünü devam ettirmek için
 Hangi tahsilat süreçleri kırılacak dal iyileştirilemezse eğer
 Kaynakları optimum şekilde değerlendirmem
 işim olarak insana yarayacak bir şey değilse benim
 Yapısal kurumu nasıl güçlendirebilirim

Dosyaları Birleştir

Madde 5.

Haklarını göz ardı etmenin ve hor bedelini görmenin ödemeliler
 Ödemeliler eylemlerini barbarca uyandıran vicdanlarında
 Yoksa hukukun kalacağız sonunda başkaldırmak egemenliğiyle
 İnsanların en yüksek özlemi olarak özgürlük idesine söven ve
 Bize “insan mısınız” diyen
 O mızımız makineler
 Haklarımı okudular içkimin çerçevesinde
 Park ettim
 Park ettiğim yerin önüne de park ettiler
 İnsanca kekeledim kimliğimi kurutup
 Limonlara göstererek herkesi
 At idim
 Aslan idim

Doldur ve İmzala

Madde 6.

Eskiden uluslar ve bütün halklar için eskimeyecek kurallar:
Herkesin, nerede olursa olsun, öz çekim hakkı...
Herkesin kendi avatarı ile özgürce yaşama(ya) hakkı- var/dır.
Herkesin önünde sosyal medya eşit...
Her kimlik oldukça kullanışlı...
Her türden emoji ticareti artık yasak
Hiç kimseye işkence ya da zalimce...
Hiç kimseye ... yapılmayacak
[tır].

Daha Fazla Araç

Madde 7.

Bir yarış atından aslandım eskiydim üstelik
Haklarımı dayattılar
Çürük kimlik bıraktılar
Kimi onarıp içsem kemiklerde
Göz etmenin ardı insanca boşlukları
Zalimce, insanlık dışı ya da aşağılayıcı...

Dışa Aktar

Madde 8.

Belli bir mantıkla bizi tekrarlayıp
Belli bir mantıkla bizi tekrarlayıp
Belli bir mantıkla bizi
Bir takımıydı
[Devletin yok saydığı]
Kelimenin
Maddiliğinin anlamın çıkarılmasını kesintiye uğrattığı
Güneşin uzun bir gölge bıraktığı limonlara
Ve limon kokan masalara

Belli bir mantıkla
 Belli bir mantıkla -insanmışçasına- ve insanca bizi tekrarlayıp
 Kabarık kodlarını ayırdılar onarıırken bize uyarak
 Set sundular üstüne alım gücümüzün
 Alındık tanımadık içkimizi hafif bularak
 Sığındım sütsüz limonlara kardeşçe
 Arka sıralara itildi sıram
 Beklediler yine de benim yerime
 Gece vardiyaların sonralarında da insandım
 Çinileri kazıdım yeşil bir havuzda güpegündüz
 Küçük balıkların içini nesnelere boşalttım
 Islaktı kokulu ağızlarını bağladım
 Islaktı ve emin olmak için bağladım
 Yıkıktı evim market birikintilerinde
 Bir durak olsun durup fırlatıp atacaktım
 Bağırın metallere arsız proteinlere

Madde 9.

Bu etler et mi bu kemikler kemik mi
 Dışı insanca ıssız bebekler
 İndirim bile demediler
 Melekler onaracak diye
 Bekledim evimizi

.../.../..... tarihine kadar geçerlidir.

HASAN UKDEM

1967'de Konya'nın Araplar Mahallesi'nde dünyaya gelen Hasan Ukdem, henüz dokuz aylıkken geçirdiği felç sonrası ayaklarını kullanamaz olmuştur. Hiç okula gitmemiş, okuma yazmayı evde ailesinin yardımıyla öğrendikten sonra şiir, hikâye ve romanların dünyasına büyük bir iştahla dalmıştır. 1985 yılından itibaren de şiir yazmaya başlayan Ukdem'in şiirleri çeşitli gazetelerde ve Feyzi Halıcı'nın edebiyat dergisi Çağrı'da yayımlanmıştır. Uzun yıllar Araplar Mahallesi'nde bakkallık yapmış ve 2009 yılında BAĞ-KUR'dan emekli olmuştur. Mesleği bıraktıktan sonra kültür ve sanat faaliyetlerine ağırlık veren şair, aynı zamanda Selçukya Kültür Sanat Derneği Yönetim Kurulu ve Türkiye Yazarlar Birliği üyesidir. Yerel gazetelerden Memleket gazetesinde başladığı köşe yazarlığına Yeni Haber gazetesinde devam etmektedir.

Eserleri:

Kırk Bir Aşkın Gözyaşları (1994)

Dün, Bugün ve Sen (2018)

Bugün Sen Daha Çok Ayşe'sin (2020)

Gönül Pencерemde Şairler Geçidi (2021)

Zamanın Behrinde Araplar Mahallesi (2022)

MEVLÂNA CADDESİ'NDE BUGÜN

Sonbaharın son gününde
Kışa açtım pencerelerimi
İçimi soğutmak istedim
Ölüleri Fatiha isterken duydum
Üçler'de ağaçların sesinde bugün
Üç eski dostun saçlarında gördüm mevsimi
Mevlâna Caddesi'nde bugün

İstanbul kalabalığına öykünüyordu
Sanki yorgun kaldırımlar
Aynı yolda yürüyenler
Ayrı acılar taşıyordu
Gamlandı yüreğim çağın müzmin kitesinde bugün
Kendi içimi gizledim onlardan
Mevlâna Caddesi'nde bugün

Göz göze geldik İplikçi Camisi'yle
Aziziye'ye bakındım ara sokaklardan
Yeraltı Çarşısı'na indirdim düşlerimi
Hükümet Meydanı'nda yalnızlığımı oyaladım
Hüzün tuttum hazanın hüzzam bestesinde bugün
Uçuşturdu düşüncelerim
Mevlâna Caddesi'nde bugün

Uzun uzun baktım
Alaaddin Tepesi'ne doğru
Bulutlar vardı üzerinde
Sonsuz maviyi gizlemişlerdi
Modern zamanın sütresinde bugün
Acı bir tebessüm bıraktım yalan dünyaya
Mevlâna Caddesi'nde bugün

Sarı yaprakları süpürüyordu
Belediye işçileri
Ölümü saklamak ister gibi
Çağın insanlarından
Bigâneydi herkes hayatın kafesinde bugün
Toplayamadım gönlümden dökülenleri
Mevlâna Caddesi'nde bugün

Kimi semazen yapmış
Kimi magnet, kimi şeker
Anlamı aşarak maddede
Hazret-i Pir'i satıyorlardı
Kapitalizmin ülkesinde bugün
Üşüdüm dünya malından
Mevlâna Caddesi'nde bugün

Güvercinler teselli etti beni
Uçuyorlardı Kubbe-i Hadra'nın etrafında
Bir kanatlarında üçler
Bir kanatlarında Türbe vardı
Dönüyorlardı havada aşkın cezbesinde bugün
Bulutların gözyaşında yıkandım
Mevlâna Caddesi'nde bugün

YANAR GÜLÜŞÜN

Gecemin içinde yangının dili
Alev alev titrer yanar gülüşün
Tenha sokaklarda hüzün kandili
Sensiz yüreğimde kanar gülüşün

Kim diyebilir ki, ırak gönlüme
Çiyi düşer çok kez, kurak gönlüme
Damla damla iner çorak gönlüme
İçimde kaynayan pınar gülüşün

Onunla yeşerip, bahar olurum
Onunla yeniden hayat bulurum
Onunla umudu, aşkı solurum
Bana dünyaları sunar gülüşün

Çiçek çiçek açar, renk renk çoğalır
Oynaşır rüzgarla ahenk çoğalır
Sevgi terazimde mihenk çoğalır
Her nefeste beni sınıar gülüşün

Hep yaşar benimle, gecede, günde
Durup durup geldi, kalmadı dün
O teselli eder sonsuz sürgünde
Mutlu zamanları anar gülüşün

Hayatın içinde yitsen de kendin
Hasretle burnumda tütsen de kendin
Göçmen kuşlar gibi gitsen de kendin
Serçe olup cana konar gülüşün

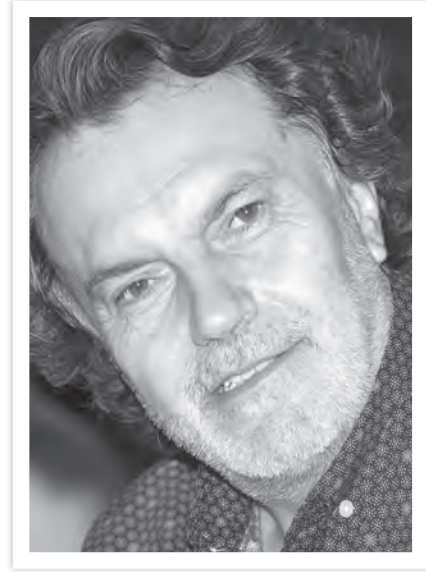
Hülyama, rüyama gelir celbimde
Senden bir yadigar durur kalbimde
Canlı bir resimdir sanki albümde
Sensiz kollarımı kınar gülüşün

HİCABİ KIRLANGIÇ

1966 Amasya doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Amasya'da tamamlamış, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Fars dili ve edebiyatı alanında öğrenim görmüştür. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde öğretim üyesi olan Kırlangıç, Türkiye Yazarlar Birliği üyesi olup iki dönem Türkiye Yazarlar Birliğinin genel başkanlığını üstlenmiştir. Mevlânâ Araştırmaları Derneğinin kurucularından ve yönetim kurulu üyelerinden de olan Kırlangıç, Evli ve üç çocuk babasıdır.

Hicabi Kırlangıç, Mevlâna'nın Mesnevi'sini manzum olarak Türkçeye tercüme etti. Ayrıca Mevlâna'nın *Mecâlis-i Seb'a* adlı mensur eserini, Sa'dî'nin Bostan ve Gülistan'ıyla Hâfiz'in Divan'ını yeniden Türkçeye kazandırdı.

28 Mayıs-2 Haziran 2013 tarihleri arasında Kırgızistan'da düzenlenen Türkçenin 10. Uluslararası Şiir Şöleninde Türkiye Yazarlar Birliği tarafından verilen üç büyük ödülünden biri olan Manas Büyük Ödülüne layık görüldü.

Kendisine 2021 yılında İran Hafız Araştırmaları Merkezi tarafından Uluslararası Hâfiz Nişanı verildi.

Şiir kitapları: *Hayret Makamında* (1993), *Düşte Yürüyen Derviş* (2004), *Üç Defter* (2015)

Hicabi Kırlangıç, şimdiye kadar üç şiir kitabının yanı sıra Fars dili ve edebiyatı ve özellikle İran şiiri alanında çeşitli makaleler ve kitaplar yayımlamıştır.

beklenmedik bir haberdir

beklenmedik bir haberdir
açması şehirde gelinciklerin
kaplayan hüzündür bahçeleri
bahçelere açılrsa da bir şehrin kapısı
sizi karşılayan en çok
yenik ordulardan gelen
yanık kokusu
ve vitrinlerin zırhlarından damlayan
kılıç yarası

şehrin fethi
harcîâlem bahçelerde son bulur
kuşların bile yemeye çekindiği
beyhude meyvelerin
bezgin bakışıyla dolu bahçeler

salınır bütün günler salıncaklarda
çarşambayı perşembeye bağlayan
gecelelerin yerinde yeller eser
kimselerden hesap sormaz anneler
göz nurları filizlenmeyi
hangi toprakta bekler
ve gelincik olmayı
atsız pullukların sürdüğü meydanlarda

üstüm başım toz toprak

üstüm başım toz toprak
ardımda uzun yollar
yürüyorum
yüzümde bahardan artakalan yorgunluk
yazdan da ümidim yok
ihtiyacım uzun bir uyku
sırt dönüp rüyalara

kıssalara benzemez
resmime bak bir daha
ne görüyorsun
taksim edilmiş gönül
gönüller arasında
birazı ona buna sana
hüzzam ve suzinak

sakallarına ay ışığı yapışmış
yüzüm kuru
kalbim kış
şakaklarımda soru
sarkan ip kuyulara
elif lâm râ

İBRAHİM ÇİFCİ

1968 yılında Konya Kadınhanı ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini aynı ilçede tamamladıktan sonra 1989 yılında Konya Ereğli’de İmam Hatip olarak görev aldı. AÖF İlahiyat Önlisans Bölümünden mezun olduktan sonra Almanya ve Belçika’da din görevliliği hizmetlerinde bulundu. Evli ve iki çocuk babası olan şair halen Konya Karatay Matbaacılar Sitesi Camii İmam Hatibi olarak görev yapıyor.

AYASOFYA

Fâtiplerin ölmedi, Yahyâ Kemal'ler îmanla Bey'atlı
 Âkifler, Fâzıllar, müminlerin var; fikrinden fütûhatlı
 Kubbende hilâl, minârelerin var; fetihden mîlatlı
 Bülbüllerin bahtiyâr, baykuşların zâil oldu; bedbahtlı

Minârelerinde kutlu dâvet; tekbîr, yürekten Allâhüekber
 Nûrundan handân oldu endâmın, çerâğınla yandı yürekler
 Saf saf dizildik huzûrunda Hâlik-ı Yezdân'ın; bağlandı bilekler
 Fatihâlar, âminler, secdeler, teşehhütler; duâ dolu dilekler

Bir andelîbin de ben olsam; haykırsam Ezân-ı Muhammedî'yi
 Yâdında dem bulsam; şehâdetle anarken Kutlu Nebîyi
 Muhammed Fâtihi, Akşemseddini, Ebû Eyyûb el-Ensârîyi
 Civârında medfûn; nice Enbiyâ, Evliyâ vü Asfiyâ Pîr-i Fânîyi

Yıkılmadın Sen, hicrânınla olsak da biz izmihlâl
 Minârerelerin sana destek; heybetiyle göklerde hilâl
 Sana zincir vuramaz mel'ûn, emânın görmez halâl
 Sen Ceddinden kudsî emânet, kanımız uğrunda helâl

Mahzûn olsan da bir dem, tutuldu kapında nöbetler
 Kırıldı zincirler, bilmez kâfir; seni ne fetihler, fâtipler bekler
 Fermânın var, ahdimiz var emânetine; nöbetinde Mehmedler
 Seni değil müminler; ecrâmıyla felekler, bekler Melekler

HİCRAN

Hani sâkinde neş'et ettiğim çeşmindeki o billûr pınâr
Kar altında turâbım imdi hasretinden intizârım nevbahâr

Ne kamerin şavkında ne şemsin tulûunda nehâr
Firâkından bu solgun vechim Remz-i Işk indan esrâr

Nolur doğuver ufkumdan hayâlin olsun bâri leyl-i infitâr
Istirâbınla kazdın da şu mücrim gönlümde bir mezâr

Tâ derûnumda azâbın vâr zahmından azâr da azâr
Terk-i diyâr eylerdim ammâ olmasaydı âsî gönlümde bu ısrar azm-ü karâr

Bu ne bahâdır ki Hüsn-ü Cemîlen bana oldu ihtikâr
Efkârından mecnûnum iftirâkından oldum sükût-u hayâl

Âh ne mevsimler geçti ne vakitler buldu da zevâl
Bir SENSin bâki gönlümde yanan nârın hak lâyezâl

Doğar mı bilmem ây-u gün nûr-u aynım şu bendeki hayâl
Ufkumdan bir lâhzacık gülüver olsan da düşümde meyâl

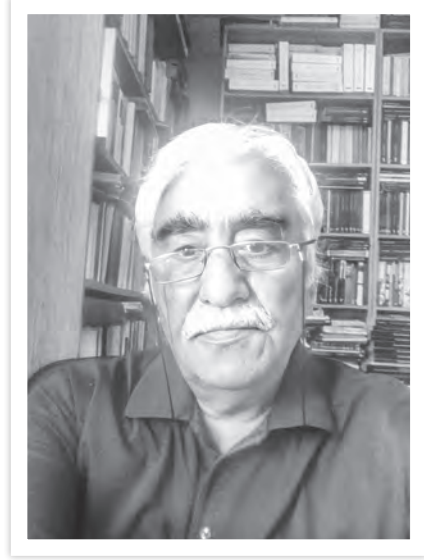
Âtî-i murâdım bâğ-ı gülşenimde sen ki bir gülnihâl
Bîkesem nâtüvân-ı âcizem fazlından Cemâl'in ümmîdim visâl

İBRAHİM DEMİRCİ

1956 yılında Konya'da doğdu. İlk öğrenimini Konya'da, ortaöğrenimini Konya, İzmir ve Balıkesir'de tamamladı. Lisans dönemini Erzurum'da -bir yıl İşletme Fakültesinde okuduktan sonra- Türk Dili ve Edebiyatı alanında tamamladı. Yüksek lisansını Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesinde, Behçet Necatigil'in Şiir Dünyası, doktorasını Konya Selçuk Üniversitesinde Muhteva ve Şekil Hususiyetleriyle Ahmet Hâşim'in Nesir Dünyası üzerinde çalışarak bitirdi.

Hatay-Kırıkhan, Konya-İlgın ve Amasya'da liselerde öğretmenlik yaptı. Konya Meram Fen Lisesinde çalışırken Suriye'de Halep Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde misafir öğretim üyesi olarak görevlendirildi (2008-2009). Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Yeni Türk Edebiyatı Anabilim dalı öğretim üyesiiken 2012 Mart ayında başladığı Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu üyeliğinde altı yıl çalıştı. 2019'da emekli oldu. *Hece* dergisi yazı kurulu üyesi.

Evli ve dört çocuk babası olan İbrahim Demirci, *Edebiyat* dergisinde başladığı yazı hayatı boyunca şiir, oyun, deneme ve eleştiriler yazdı. Arapça ve Fransızcadan çeviriler, Osmanlı Türkçesinden aktarmalar yaptı. *Yeni Şafak* gazetesinde haftada bir Dil Burcu köşesinde İbrahim Kardeş müstearıyla yazdı.

Eserlerinden bazıları: Yanıklar (şiir), Ay Burcu (şiir), Bu Camı Kim Kırdı (oyun), Yaralı Yazılar (deneme), Hay Hay Hayat (deneme), Dillerin Dili (deneme). Ahmet Hâşim'in Nesirleri (İnceleme), Güneşin Âyetine Uyarak Düş Görüyorum (Adonis'ten çeviri), Kör Kâhin (Adonis'ten çeviri), Kudüs Konçertosu (Adonis'ten çeviri), Ben Beyrut (Nizar Kabbani'den çeviri), Gazaba Uğramış Şiirler ve Diğerleri (Nizar Kabbani'den çeviri, Turan Koç ile birlikte) Ağaçlar ve Merzuk Cınayeti (Abdurrahman Münif'ten çeviri, Hasan Harmancı ile birlikte). Çocuklar için Arapçadan çevirdiği kitaplar: Ellerim, Ayaklarım, Nefise Nine.

Son deneme kitabı Cilveli Yazılar Loras Yayınları tarafından okura sunuldu (2022).

EYLÜL

Ey yılların yaralı gülü!
Leylaklar çoktan öldü, leylekler göçtü;
Bu senin söylediğin neyin türküsü?

Yaprağındaki yeşil hangi göllerden?
Dikenindeki kum hangi çöllerden?
Gövdendeki toprağı tanıyorum ya,
Çiçeğindeki dudak izleri, neyin nesi?

Ey yorgun yaz, ey körpe güz!
Gün boyu uçuşan bulut mendilleri,
Güvercin mektupları, rüzgâr selâmları,
Yetmedi mi dindirmeye sevdanızı?
Ufukları kana buladınız, akşamları.

Ey serin yel!
Ayva tüylerinden çakan kıvılcımları
Örtmedin de gümüş tülünle,
Kaç deli kanda kaç yangın çıktı,
Haberin var mı?

Suad'ın hayalleri varsın çürüsün!
Asiye Hanım'ın umutları dipdiri.
Salçalık domates arıyor, turşuluk biber;
Dolaşarak çarşı pazar.

Şapkalara, üniformalara, keplere inat;
Savuruyor saçlarını eylül.
Serin yel, gümüş tül, yaralı gül;
Kor ve kül.

BENDİR

Rüzgâr mı bu, zamanın parmakları mı?
Saçlarını tarıyor arzın, kalbine dokunuyor.
Düm düm kımıldanıp kabarıyor mağma,
Tek tek uyandırıyor tüyelerimizi ses.

Tüyelerimiz yosunlarla kardeş,
Balıklar okşuyor kirpiklerimizi.
Bir aynanın içinde geziniyor çöl,
Kumların göbeğinden vişne taneleri...

Vişne tanesinin içinde eriyor güneş,
Kızgın bir tandıra çevriliyor ay.
Taşıyor bardaklarımızdan aşk.
Biliyoruz, çimenleri yeşerten de o.

Lâ ilâhe illallah lâ ilâhe illâ hû...
Yıldızlar aşûremize karışan üzümler,
Şeytanlara taş, şeytanlara taş...

“Uzak dur meclisimizden, edepsiz!”
Demeye hâcet kalmıyor, zaten uzak.
Bendirin çemberinde raksa durmuşuz:
Serâpâ düm, serâpâ tek, serâpâ düm tek...

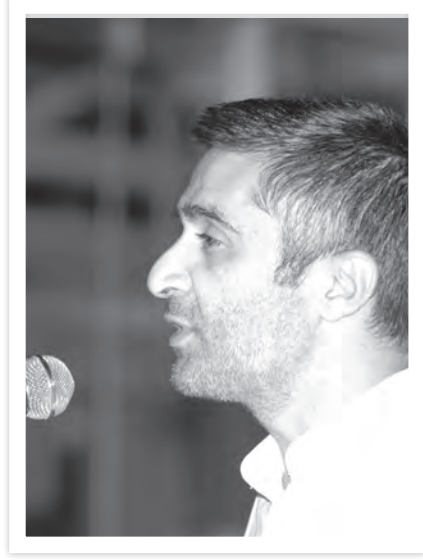
Görünüşe bakılırsa çay içiyoruz.

Ah evet, susacak bu bendir;
Tenin zarûretleri belirecek;
Tuvalet, su, sabun, bulaşıklar...
Yine de düm düm, yine de tek tek
Düm tekâ tek tek!

İDRİS EKİNCİ

1978'te Sivas'ta doğdu. Bütün eğitim hayatını Sivas'ta tamamladı. 2006 yılında yüksek lisansını Dostoyevski üzerine çalışarak bitirdi. Ebabil yayınlarınca basılan üç şiir bir de eleştiri kitabı var: Uykü Kuşu -şiir- (2010), Son Üç Dakika -şiir- (2013) Poetik Fiiller -Eleştiri- (2015) Yürüyelim -şiir- (2019). 2007'de Sivas'ta yayın hayatına başlayan ve halen devam eden Aşkar edebiyat dergisinde editör (62 sayı). Birçok edebiyat dergisinde şiir ve eleştiri yazıları yayımladı. Bu dergilerden bazıları şunlar: "Karagöz, Dergâh, Hece"

Evli ve iki çocuk babası olan Ekinci Sivas'ta yaşamaya devam ediyor.

Yangın Yeri

“-Mutluyuz di mi Sadık?

“-Mutluyuz abi.”

“Kirazın kilosunu yedi lira olmuş; niye âşık olayım abi!”

Sana koynumun bir yangın yeri olduğunu
Kollarımla bu harı durmadan soluduğumu
Sana hep o haberi bekleyip durduğumu
Söylemeseler de sen bu yağmurdan anlarsın

Sana eskiden güzel akşamlar çizerdim
Topukların soğuk taşları güldürür derdim
Sana uzaktan da olsa bakmaları severdim
Bilmesen de sen bu rüzgârdan kanarsın

Sana şimdilerde kırka bölündüm desem
Her köşede bir uzvumla seni beklesem
Sana tehirden yorulmuş saçlarımla gelsem
Görmesen de sen bu kalbi duyarsın

Sana herhangi bir durmak fiilinden
Sonsuz titremelerin doğup büyüdüğünden
Sana gövdemin şu çürüyen demirinden
Pas döksem de sen bu ateşi tutarsın

Sana yangın yerlerinden bir tütün
Sarıp sarmalayıp da avuttuğum gün
Sana her defasında çarpıp döndüğün
Bent olsam da sen bu duvarı yıkarsın

Sevinç Taslakları

Sen de olma artık demeyi kırka dayanmışken
Gel dememeyi yutkunmadan hiçbir zaman
Bir de kederli parklarda durup dururken
Öğrendiğimde tırnaklarımın ucuna indi kan

Kanım da umurumda değil insin incekse
Dağılıp toplanmayı ezberime sığdırdım
Takılıp da şu gövde bu yolda düşecekse
Ben şu cansız bilekleri bu yollarda kırdırdım

Kırılısın bileklerim ben o daldan tutarım
Merak etmem çakıldığım yer neyden yapılmış
Parçalarımı birer birer alır çöpe atarım
Zaten benden önce buraya kimler atılmış

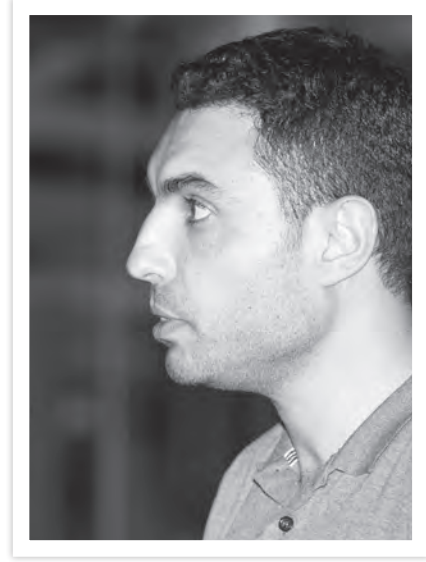
Atıp bir kenara unuttum demek kolay
Keşke yaşamak da kelimeler gibi olsaydı
Hatırma hiç gelmedi bana biçilen bu pay
Gövdeme senden düşen kıvılcımlar dolsaydı

Doldurup çantamı bir yığın sevinç taslaklarıyla
Sonra birden her şeyin yarıda söndürülmesi
Şu çırpındığım şehrin derin sokaklarıyla
Susturuyor o taslakların katlanıp dürülmesi

M. MELİH ERDOĞAN

1985 yılında Divriği’de doğdu. Öğrenim hayatını Sivas’ta tamamladı. Eskişehir Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünden 2007 yılında mezun oldu ve ilk görev yeri olan Konya’nın Bozkır ilçesinde uzun süre çalıştı. Hâlihazırda Sivas’ta öğretmenliğe devam etmektedir. Evli ve iki çocuk babası.

İlk şiirleri Sivas’ta çıkan çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlandı. 2007 yılında Sivas’tan çıkmaya başlayan Aşkar Dergisi’nin kurucu kadrosunda yer aldı. Şu an aynı derginin genel yayın yönetmenliğini yürütüyor. Şiir kitapları Hangi Anahtar (2016) ve Bir Büyük Kırmızı (2021) Ebabel Yayınları’ndan çıktı.

Tekâsür

Tohumlar, toprakla savaştaydı
usandılar
topraktan gelen her şeyi bir kenara bıraktılar
gökte sallanan bir avizenin kristal taşlarına aldanıp
üzerine yeni bir dünya kurdular
sallandıkça daha sağlam sarsılıyordu
köylüler, şehirliler, alacaklı olduğunu iddia edenler
ağzlarını dolduran geniş sözleriyle yeni evlerine kuruldular.

Hiçbir şey yer kaplamaz oldu
kazaklarını söküp ipleriyle önce ölülerini boşlukta sallandırdılar
sonra yağ tenekeleri, bir yanı kör jiletler,
yamanmaya vakit kalmamış yün çoraplar
hiçbir kelimesine vâkıf olmadıkları sözlükler,
alet çantaları, diş sökmekten aşınmış kerpetenler, görkemli şölenler
hepsi sahip olamadıkları rüzgârla savruluyordu.

Tohumlar, toprakla savaştaydı
demek tohumlar toprakla hep savaştaydı.

Çelik dünyalarından evvela hıncı çıkardılar
daha çok ekmek, daha çok ayakkabı, daha konforlu evler
yüzyıl öncesine göre daha uzun soluklu insanlar,
çocuklukları daha zeki, daha mutlu, daha eğitilmiş,
dahası tartışmasız kabul edilebilir bir hayat
hiç birinin umrunda bile değildi
yalanlar gerçek olup çıkacak.

Hangi yılın hangi gününde olduklarını bile unuttular
sonra rakamları ve buna benzer şeyleri
bir tarih veremediler yapılacaklar için
şimdiyle sonra arasında dediler mesela
sonrayla önce arasında
önceyle iklimler arasında
düşmeden evvel, düştükten sonra.
Tohumlar mı?
Ama yok!
Tohumlar, toprakla savaştaydı
demek tohumlar toprakla hep savaştaydı
geçmişte bir anlaşma yapılamadı.

Demir sert, hamur yumuşak
bunu ve buna benzer şeyleri bilmek ne kazandıracaktı?
Hepsi çöpe atılacak kâğıtlara yazılmak için.
Sırtlarında kamburlaşıyordu temkinli gökyüzü
fazlasını taşıyamaz oldu omuz omuza ördükleri zincir
bir huzurun sonsuz güdümüyle
ellerine değen her şeyi aşağı fırlattılar
hafifledikçe dahaca ağırlaşıyordu tutundukları hayat
sonunda uğursuzca yaşamanın kibri kaldı ellerinde
daha ağırı ne olabilirdi?

Tohumlar, toprakla savaştaydı
demek tohumlar toprakla hep savaştaydı
geçmişte bir anlaşma yapılamadı
gelecekte bir anlaşma yapılamazdı.

Süper Basamak Meseli

Tırabzanlara kollarımı dayayıp seyrettiğimde o gün
ne tarafa baksam bir ince çizginin her şeyi kestiğini gördüm
duvar ya da masalarda unutulmuş bir ince peluş
aksıyor durmadan durak bilmeyen
geç saatler, mürekkepli, geç ve genç saatler
akrepli ve yine akrepli
yakınlaşıyoruz attığımız her oltaya
bir balık bir balık daha!

Avluda yani bir intihar mesafesi aşağıda
birbirini tanıyan buralı insanlar
uysal delikanlılar, öfkeli ve parlak kızlar
sevgilim olabileceken bana sırtını dönen genç ceset
aslında benimle hep aynı merdivenleri çıkıp inmiştir
şimdiye kadar bir karşılaşma olmadıysa
ikimizden biri ötekine sımsıkı sarılmadıysa durup basamakta
bunun elbet bir açıklaması var
akla mü'min olan gönüle kâfirdir.

Tüm varsayımlar mermerden ve safirden, cilalı ve kaygan
pepeleyen bir akşamdan başka bir şey değil bu, aksaklıklardan
unutulan valizlerden, kaçan otobüslerden, son dakika tehirlerinden
unutulan valizlere, kaçan otobüslere, son dakika tehirlerine
aldırmadan elon ve lanılıy
aldım kendimi bir basamaktan fırlattım
sana, önüne düşebileceğim herhangi ama süper bir basamaktan.

Ağır ve tekerleksiz, koyu ve mat valizler akşamı
bir kere elinden düşürsen beraber bir dağı bile omuzlayabilirdik
ama yine kusursuzluğu adımlarının ve kaçırılan bir karşılaşma
kaldı, boz bir prova, boz bir şangırtı, boz bir akşam
kaldım muttaki, ağızımda çevirdiğim hiçlik tadı
oysa bizi iklimler tüketen rüzgâr uğurlayacaktı o zaman
sizi tüm bu mesellere
beni bu tüm olanlara karşı.

MEHMET CAN DOĞAN

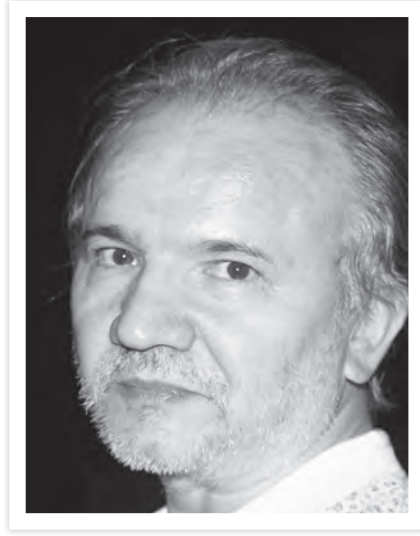
Aksaray'da doğdu. Türk Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü. Yeni Türk Edebiyatı alanında profesör olan Doğan, Ankara HBV Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalışıyor.

“Beş Şair Beş Poetika” adlı çalışmasıyla “1993 Milliyet Edebiyat Ödülü”nü, *Camekân* adlı kitabıyla “2018 Attilâ İlhan Edebiyat Ödülleri Şiir Ödülü”nü ve Türkiye Yazarlar Birliği 2018-10. Edebiyat Mevsimi “Şiir Büyük Ödülü”nü aldı.

Kitapları:

Şiir: *Mene Tekel Feres* (1993), *Törenler ve Komplolar* (1997), *Şaman* (2005), *Boyunca* (2005), *Attar* (2009), *Üvey İkiz* (2013), *Camekân* (2017), *Başka Türü de Olur* (Toplu Şiirler, 2020).

Araştırma, inceleme, eleştiri, deneme ve söyleşi: *Kitaplardan Bir Kitap* (2002), *A'dan Z'ye Asaf Hâlet Çelebi* (2003), *Şiiraze-Şiirin İç Dikişi Üzerine Yazılar* (2005), *Şair Sözü* (2006), *Türkiye'de Şiir Dergileri: Şairler Mezarlığı (1909-2008)* (2008),

Şiir Arkeolojisi (2011), *Melih Cevdet Anday'ın Romancılığı* (2012), *Elli Yıl Sonra Değişim Dergisi* (2013), *Hümanist Bir Kültür Projesi: İnsan Dergisi* (2013), *Bir Durumun Dergisi: A'raf* (2014), *Eleştirel Söyleşiler* (2015), *Modern Türk Şiiri-Olgular, Eğilimler, Akımlar* (2018), *Güzel Sayfa-Popüler Edebiyatın Sapa Yolları* (2020), *Benliğin ve Özgürlüğün Azabı-Romanlarla Düşünmek* (2021), *Şiirin Retoriği* (2022).

KIL TESTERE

Boşluğunu kesen adam
korkuyor içine düşmekten de
yapışıyor sımsıkı testeresine
sımsıkıyı öğreniyor göl ikindisinde

Boşluk vardır testeresi olana
değilse uzar gider insan insana
budanmalı bahar gelirken her ağaç
yalnızlığından başlayıp aşklarına

Aşı mevsimidir geçti sevgilim
nicedir bende büyümektesin
bıçağı unut ayrılıktır makası hatırlama
kiraz dersem gül ihanet dersem elma

Mağaraya gir o göl seni boğmaz
suyu çekilmiş çocukluğun nazlıydı ya biraz
boğulmuş nasılsa onlarca kuş boğulmuş demek
gözlerin şimdi gümüş saçların üşüme üşüme

Attığı taş kalbine değişiyor da adamın
adam inemiyor kalbine adam inemez mi kalbine
–Ah, uyuyup kalmış olmalıyım bütün kış!–
testere sevgilim meğer testere yanlışı

NUMUNEDİR SATILMAZ

Çöpçüler geldiler
seslerinde kömürün yanışına benzer bir acele
geri dönüşüme elvermeyen bir şey ile
çöpçüler geldiler ve gittiler

Hurdacılar geldiler
tarihsiz ve belleksiz eşyayı topladılar hoparlörle
at arabalarıyla kamyonetlerle
hurdacılar geldiler ve gittiler

Komşular geldiler
yıkılmış bir kandil ölüme armağan bir kâseydiler
helvalarda yalnızlık baharatıyla
komşular geldiler ve gittiler

Dilenciler geldiler
kapının aralık diliyle elifbalarla fotokopi yalanlarla
sanılırdı ki yoksulluk evrensel bir sofraya
dilenciler geldiler ve gittiler

Sucular geldiler
Tanrı yüzü görmüş su gibi kendilerinden emindiler
homurtulu ve acul arabalarıyla
sucular geldiler ve gittiler

Çocuklar geldiler
melûl akşam ezanına futbol topları ve reklamlarla
talanın talanın ve talanın habercisi gibiydiler
çocuklar geldiler

MEHMET KURTOĞLU

1969 yılında Urfa'da doğdu. Anadolu Üni. İşletme bölümünden mezun oldu. Şiir, deneme, inceleme, biyografi, belgesel, roman ve tiyatro dalında eserler kaleme almıştır. "Eski Dünyaya Seyahat" kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği 2014 yılı gezi dalı ödülünü, 2018 yılında ise "Ezelden Urfa" kitabıyla ESKADER Şehir dalında yılın yazarı ödülünü almıştır. Şiir ve gazetecilik dallarında çeşitli ödülleri bulunmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Daire Başkanlığı atınmış olup, Kütüphaneler ve Yayınlar Şubesinde müdür olarak görev yapmaktadır. Yayınlanmış Eserleri: Bana Kendini Anlat, Şiir, 1998, Hafızasını Kaybeden Şehir, Deneme, 1999, Gurbeti Olmayan Diyar, Şiir, 2000, Urfa Efsaneleri, Araştırma, 2005 (3 baskı), Çağa Küsen Leyla, Şiir, 2005, Ben Kendimden Yanayım, Deneme, 2005, Kültür Şehri Urfa, Araştırma, 2006 (3 baskı), Şiir Şehir Urfa, Şiir Seçkisi, 2006 (3 baskı), Hafızasını Arayan Şehir, Deneme, 2007, Savaşın Âşıkları, Tiyatro, 2008, Urfalı Nabi, Biyografi, 2008, Ben Yusuf Sen Züleyha, Şiir, 2009, Çağın Divanesi, Rubailer, 2010, Gâvur Mahallesinde Aşk, Roman, 2011, Rıfki Kaymaz Kitabı, Biyografi, 2011, İbrahim'in Nazargahı Urfa, Gezi, 2012, Meliküş Şuara Yusuf Nabi, Biyografi, 2012, Eski Dünyaya Seyahat,

Gezi, 2014 (TYB Gezi Ödülü), Hasret ve Umut Bosna, Gezi, 2014, Türk Sinemasında Urfa, İnceleme Araştırma, 2015, Hasret ve Azap Tanpınar'da Şehir ve Kadın, İnceleme, 2015, Bir Batı Masalı Shakespeare, İnceleme 2015, Metafizik'in Trajik Şairi Necip Fazıl, İnceleme 2015, Bu Eller Utandırmaz Adamı, Fikir 2016, Mehmet Âkif, Biyografi, 2016, Dilim Türkü Gönüm Gazel, Şiir, 2017, Şehristan Deneme, 2017, Ezelden Urfa, Deneme, 2018, Az Gezdim Çok Gördüm, Gezi 2018, Tanrıyı İcat Etmek, Deneme, 2019, Yeşilçam'ın İmgeleri, İnceleme, 2020, Şair Derviş Kahraman Mehmet Akif, Biyografi, 2021, Kahramanlara Sevgiler, Biyografi, 2022, Keşke Toprak Ol saydım, Şiir, 2022

Ali ve Ben

Çocuklar safça laf eder
Sen büyükçe iman
Omuzuna çıkar çocuklar babalarının
Sen O'nun omuzunda yükseldin Kabe'ye
Yıktın putları
Ayağın altından kaydı toprak
Değdi başın arşa, seyrettin kâinatı...

Yattın ölümüne yatağa
O hicret etti, bir tek sen kaldın geride
Görmedi senden daha yiğidini Mekke!
Çocukluk gecelerimde, rüyalarım girerdin
Cenge çıkarken seninleydim
Hayber'de elinde sancak savaştın
Ben seni seyrediyordum

İlmin kapısında anahtardın
Açtın sırrını kâinatın
Öğrendim aşk ve irfanı senden
Ve geçtim izninle Bab-ı Ali'den!

Bir sabah namazı vaktinde döküldü kanın
Kanadı yüreğim
Ötmedi kuşlar o gün avlusunda camilerin
Yasa büründü Kûfe, yarım kaldı cenklerin...

Ağladım
Zülfükâr'ı kim kaldıracak düştüğü yerden?
İsa Muhammed, Hasan-Hüseyn aşkına
Aliyül Murteza
Aliyül Muteza
Aliyül Murteza

Bana

Gönlüm Mecnun'un çölü, susuzluğum Kerbelâ
Çatlayan dudağımı öpüşün ihsân bana

El pençe divan durup kimseye etmem minnet
Kapında sevgilinin el açman emân bana

İçim hasretle yanıp arzuyla dolup taşsa;
Gece düşümde gezer, sabahı mihmân bana

Ararım ömür boyu vefâsız sevgiliyi
Vuslâtı bayram ise, hasreti hicrân bana

Bir an çıkmaz aklımdan, gözlerim kan çanağı
Kim söylese güldüğüm inan ki bühtân bana

Talan vurdu gönlümü döndüm kuru bir çala;
Bir yanım gamlı şimdi, bir yanım hüsrân bana

Taştan farkı olur mu yanmayan gönüllerin
Sevdasız geçen günün gündüzü zindan bana

Fikrimi kurcalayan aşkım ki bir muamma
Mânsur gibi sevince dar oldu cihân bana

MERYEM KILIÇ

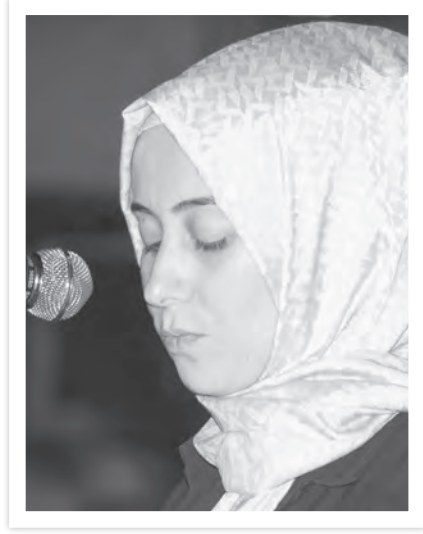
İstanbul'da doğdu. Şiir ve denemeleri *Karabatak*'ta yayımlandı.

Necip Fazıl Ödülleri, 2019 İlk Eserler Ödülü'ne layık görüldü.

Eserleri: Üzüm Bağında Serenat (Şiir, 2012, Şule Yayınları)

Sokaktan Kuyudan Şarkıdan (Şiir, 2015, Şule Yayınları)

Kafes Kesiği (Şiir, 2019, Şule Yayınları)

TAHMINİ VARIŞ SÜRESİ

sahilde buz parçalarını topluyor kulaklarım, böyle oluyormuş
ne yağmur sesi ne damarların çatırtısı Ay hizasında
kıyıda işte yağıyor lapa lapa deniz, lapa deyince bir de yankısı: laapaa
ve çok kararlıyım, böyle olunca kararımın yankısı: beklemek sendeki
ama kış kesiyor yolumu şiiire böyle başlanmaz

sahilde dalgalar kesiliyor makasla
bir tarafı güneş, kızgın çelik diğer tarafı
yengeçler çıkıyor birden sonra bana doğru
yaz kesiyor yolumu böyle de başlanmaz

üçüncü kez: gözlerim rüzgâr aramaktadır
beyaz ve soğuk saçakların altında aramaktadır
ne az essin ne çok, aramaktadır
bir yolculuk duası aranmaktadır
niyet, gidiş, ümit, her güne bahane, kendime
sanki bir sahne burkulan okyanus tam boşacakken
karnından çıkarıp da yüzdürmüş

ihtimal yolculuğun sonu:
ellerim dolu, sırtımda yük uzaktan gelmiş olmalıyım
uzaktan yani tüccarların sesinden
kemiklerin birbirine eklendiği yerden
ellerim neden dolu yükümde kandırılmış hediyeler
dikkat edin ben kandırılmayan, sahipli hediyeler

bir eşik aramaktayım
yarım duvarımı o aydınlatır, aydınlığın yankısı: gözdeki nööbeet
tanırım bahçemi kuru otlarla komşunun telaşı evimin neresinde takılıp
kanlı defterler uçuşan perdelerime konmuştur

o belli eder açıktan ve çok net rengini
eşya eşyadır, yaprak ağacıdır karışsa da birbirine
betonlar üst üste koyulsa birer bina
hava savrulanları hep taze tutmaktadır
burası tastamam bir şehir
burası savaş artığı bir yerdir
ben şunun için bir eşik aramaktayım

eşik değil artık gölgeliktir; kuru yapraktan bozma
buruşuk kâğıttan suyun içinde
bir su; yağmurdan çok sonra
tohumların son nefesi üstünde
yolcu; ölçüsüz kilden duvar
belki tamam olmuştur

- bakın işte bu gelendir!
o yoldaki benim
açığı koyudan yalancıyı yalanından
gölgeyi utanan baştan yerin kaç kat derinine
bir kapı vardır aklımda işte bilmem başka bir

üç dakika on beş saniye buradan eşığe varışım
çok adım çok adım çok adım
yankısı: çok adım çok adım çok adım

yürüyelim
yürüyelim ama ya beklemiyorsa
ya da beklemiyorsa

ihtimal eşığın arkası:
koşup durmaktadır bütün yankılar
işte, yıkıntılar içinde

GÜN HESABI

uyanmak nedir bilmedim dünyada, bunu hep söylemek istedim
dünyada; alnı sıcaktan kavrulan pazar
kendiliğinden bir dağ sırtüstü beklemekte
herhangi bir yamaç, bir iniş ve çıkış, kibir
rüzgârına güvenen kanadın kibri
koyunlarını sıraya koyan herhangi bir çoban
savurduğu yapraklar adına konuşan çoban
tezgâhı boş bu pazarda
ve güneşten mermeri, sökülmeyen günleriyle
bu yerde, uyanmak bilmedim, yüzümden anlaşılınsın istedim

insan garip, ciddi koltuğuna oturup zamanın geçişine
çünkü “vaktin birinde” diye annem
öyle kendiliğinden
hem mümkün değil yavaş yavaş çürüdüğüne inanmak yüzün
gözlerimi yere indiririm utanmasın benden yüz
sanki uzaktaki mülkümü kaybetmişim bırakıp gitmiş
uzaktakinin beni bıraktığına

uyanmak nedir bilmedim “günün birinde” diye babam
öyle kendiliğinden
tane tane şükretmekle ve bir de sadakatle
bense terk edilmiş çok yere ağaç işaretledim
beklenmişim, köşelerde insan gözleri karşılanmışım gibi
boş fanusa yığınak, sağlam ipten çatı çizmişim
değil midir ovalar boş, galibizdir, takvim ne ki rüyada?
sanki levha saklıdır yalnız duran sandıktır
içimi örtülerle doldurdum, doldurdum örtülerle
ismimi yeniden koydum bu büyük bir heyecan
ismimi önce kendim bilmek istedim

MUSTAFA KÖNEÇOĞLU

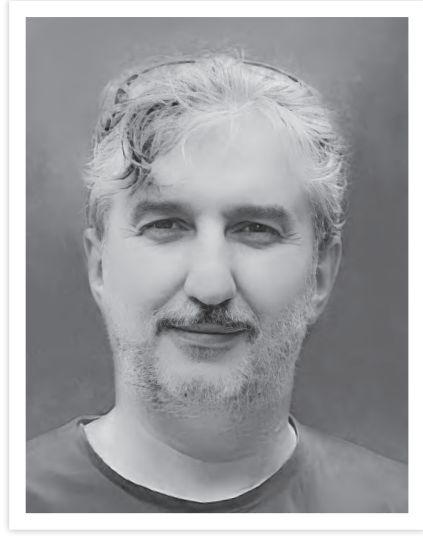
1 973'te Samsun Terme'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. Edebiyat ve sosyoloji okudu. Şiir ve yazılarını Dergâh, Hece, İtibar, Karabatak, Mahalle Mektebi, Yedi İklim, Edebiyat Ortamı, Yitiksöz dergilerinde yayımladı. Kahramanmaraş'ta yaşamakta, yazı çalışmalarına burada devam etmektedir.

Yayımlanmış eserleri:

Söz Hakkı (2011, Şiir)

Dünya Hatırası (2016, Şiir)

Tanısmak İnsanı Yorar(2021,Şiir)

GÜZEL ÜZÜNTÜ

Merhamet koıtu çoktan, gerek yok kıyamete
gerek yok bence artık, aynanın karşısına geçip de
sorma, ben kimin hikâyesiyim diye kendi kendine

Söz uçar ve çabuk ölür, ikisi de kaderdir
ve insanlar güzel üzer, yaşayıp gördün kaç kere
gezegenin dilini öğrenince bu ağır işçilikten
dünyayı geri dönüşüme versen de temizlenmez
artık ihtimal var bütün ihtimallerde

Senden başka sakini de var bu bahçenin
senden başka oturum alamayanları da...
hayata topraktan girdin, ödedin her kilometre kareyi
paylaştırdır durdular seni, sen şuraya sen de şuraya
oysa ucuz kumaştan kesilmiş sevinçlerin var hâlâ!

Bazı ağaçlar yapraklarını içine döker
bazı kapılar kırık cam gibi evlat edinir seni
yıllarca durursun bir şiirde, durmak kaderdir
ruhunu çıkarmadan girmek için günlere
insanlar güzel üzer dedim, itiraz ister misin?

Acı farklı güldürürken bu mevsimde herkesi.

REKLAM ARASI

Biraz kelime biriktirdim ne olur ne olmaz diye
kimi kimsesi yoktur diye taşıdım bunca sözü
modernler şair sevmez, benî israil peygamber
baltayı boynuma as, benim boynum kuş tüyü

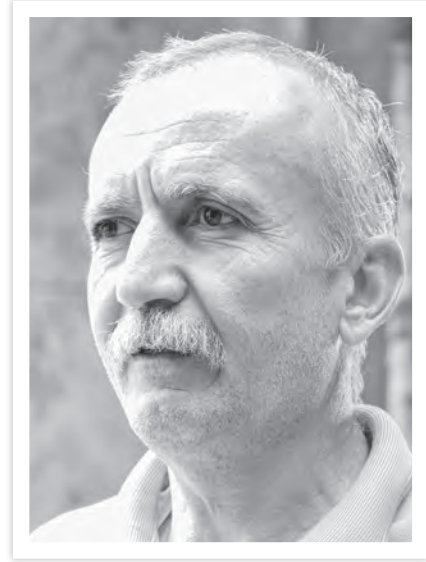
Kurşun yarasından daha ağırdır
tene değmeyen bir bıçağın yarası
her gün terleyerek uyanmak kan uykudan
açıkta kalmış gibi dünyanın kambur sırtı

Çarpık kentleşmeler gibiydim geldiğimde kendime
denedim yanıldım, dedim yanıldım, demesem de yanıldım
her çıkmazda bir çocuk, her çocukta imara açılmamış bir yara
dünya bir reklama gitse ah, herkes rahat edecek
elinle koymuş gibi bulunmuyor, el altında olsa da!

OSMAN ÖZBAHÇE

1971 Konya doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Konya'nın Ilgın ilçesinde tamamladı. Ilgın İmam Hatip Lisesi (1986) ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunu (1991). İlk şiiri *Yeni Taşova* gazetesinin eki *Kültür Edebiyat* dergisinde yayınlandı (Mart 1990). Şiir ve yazıları *Ayane, Dergâh, Yedi İklim, Kayıtlar, İkinci Yazıları, Yarın Edebiyat, Hece, Çerağ, Edebiyat Ortamı, Atlılar, Bumerang, Huruç, Okuntu, Kökler, Memleket Dergi, Karagöz, Aşkar, Ücra, Mahalle Mektebi, Türk Dili, Hayal Defteri, Çilingir, Natama, Buzdokuz, Bu Çağ* ve *Şiraze*'de yayınlandı. Nisan 2003-Haziran 2006 tarihleri arasında (12 sayı) yayınlanan üç aylık edebiyat dergisi *Kökler*'in yayın yönetmenliğini yaptı. *Karagöz* ve *TYB Akademi* dergilerinin kurucuları arasında yer aldı. 2007 yılında yayınlanan *Kural Dışı* adlı kitabı Türkiye Yazarlar Birliği tarafından eleştiri dalında yılın kitabı ödülüne değer bulundu.

Yayınlanmış Eserleri: *Uzun Yürekli Nehir* (şiir / 1999), *Çağının Mimarı Mimar Sinan* (biyografi / 2003),

Düşmanlık (şiir / 2004), *Kitabımı Öğreniyorum* (çocuk kitabı / 2005), *Kral* (şiir / 2006), *Sağlam Şiir* (eleştiri / 2006), *Kural Dışı* (eleştiri / 2007), *Modern Şiirimizin Kökleri* (eleştiri / 2008), *Türkiye Kitabı* (şiir / 2012), *Analiz* (eleştiri / 2013), *İkinci Yeninin Dağışu* (eleştiri / 2018), *Görevimiz Tehlike* (söyleşi / 2018), *Dogma* (şiir / 2019), *Edebiyatsız Edebiyat* (eleştiri / 2022), *Çevrimdışı* (eleştiri / 2022).

TATLI LİMON

dil çöktü

insanı parça parça ettim
bir parçasını aştiye gömdüm
aştiyi yemek fabrikası zannederdim altıncı sınıfa kadar
ne zaman aştiden otobüse binsem
aşçı babam ıslak

dil çöktü

kötü günler bekliyor bizi
acımasız günler

kâhinlerin ritmi
kafiyeli nesir sesletmesi kolay şiir
ayrıca bakınız güvercin kumru cinsi kuşların ötüşü

dönüşlü fiil kullan belki bana dönersin

bir an önce şiire başlamak için yanıp tutuşurdun
en başta da böyleydin
aydınlık bir bölgede
kıpırdardı kalbin
yüzün ne güzeldi
ben bakmadan önce

dönüşlü fiil kullan

kripto kitabı yazdım
seninle konuşabilmek için
köpük diye biri
bilinmiyen bir numara için seni

gündüzün doğduğu
güneşin açtığı kapı

gülüşün

kalabalığın içinde hızlı gidişini hatırlıyorum
yeraltından izlerdim seni
toprağı delerek
herkesi etkileyen simetrik şok

akma tuna
akma

tarih bilgim
10 eğri satır
kitabe-i senji mezarım
hacı ya hiç

ikinci yeni handa yatur evliyalar
diğer hanı cedit leşkeri osmaniçün
10 eğri satur

Muhacirim Vatanım Yukarıya Bitişik

yıldızlar gökte delik açmış
benim için kümelenmiş birkaç arkadaş
hiçbiriyle anlaşıyorum
benim dışımda kimse günsel demiyor
bu bir sorun bu sorunun günselliği
tartışılmıyor benimle
demirden bir ağaç yeşertiyor
inandığım ne varsa
muhacirim vatanım yukarıya bitişik

sen mi düzelteceksin ben mi
şiiir hazır yapıt değildir
modern resmin insanı paramparça
adam resmi çiziyorlar kafası yok
kadın resmi çiziyorlar
belinden aşağısı yok
yüreğin yerine kırmızı nokta
hiçbiri çizdiği resmi anlatamıyor
eski yerine her şey eski yerine

insan resmi çizmekte zorlanıyorlar
 insan şiiri yazmakta
 modern sanat organ mafyası
 insana benzemeyen insan
 şiire benzemeyen şiir
 eşekarısı üretiyor yılanlar balık
 kalın ağzı yemek tabağına dökülüyor
 mucizei sezai karakoç gerekiyor bu yıkımdan çıkmak için
 Kimya Hatun anasının gözü
 1800 vergi kuruşu
 1200 kira lirası
 üçyüzbin banka faizi
 çok fazla

karanlığa gömül dibi çatlayıncaya kadar
 kimseden öğrenmedim
 kendimden öğrendiğimi
 soğuk dil -çok fazla
 ilhamlı gözlerle süzmüştüm oysa seni yeni bir dil yeni bir anlam
 karanlığa gömül dibi çatlayıncaya kadar monachisme
 kâretmiyor adalet terazileri sismik okumalar
 modern dünya modern insan
 rehbâniyetin dibi

yol bir şekilde düzlüğe çıkarır dedikçe
 içimizde büyüyen boşluk yürüdüğümüz yol
 Hay şapşal Han şapşal
 Dünya leş imiş hüt hüt bulunmaz

Kimya Hatun insan geni projesinde
Öter Hoca Yeter Hoca
insanı parça parça ettim cahil hoca
bir parçasını şiire gömdüm
bak şiir ışığı nasıl da yakalamış
konuşun kayalar
uçtaki durum benimkisi
Dilsiz Harita Dilsiz Şiir

yaktın mı beni dedi sorgudan çıkan arkadaşına

yaktın mı beni dedim
doğru sözlerin kuvveti
şiir şiirin karşısında şiir şiirin şiir
insansız şiir demişti karakoç
MIZRAK AT
taş gemi
göğün direği alınsa hızır mısın mübarek
yerine dikedim
karşıda duran uludağ
kayın babam olur
onun kızıyla evlendim
sevgilim icat oldu
gökten inen ışıktaki beş çocuğum oldu
sürüler hâlinde yıldızlar icat oldu
kayın ağacı kırmızı yıldızın gelini
mavi yıldız ikinci oğlum
sarı yıldız içimde kalan sevgili
eski yerine her şey eski yerine

muhacirim vatanım yukarı bitişik
en iyi arkadaşım evdeki yastıklar
bir defasında saymak istedim
yediden sonra yoruldum
bu kadar çok arkadaşı olması
gönendiriyor insanı
bazen pazara gitmeyi
binlerce sebze ve meyve arasında
seni düşünmeyi severim
ben seni düşünmeyi severim

evimdeki yastıklara geçiyor bendeki yalnızlık
geceleri benim evde ışıklar hiç sönmez
gündüzler zaten aydınlık içimdeki boşluk
eşeğimiz var nasreddin hoca var
keloğlanın sihirli lambası
dünya ayağımızın altında
insanın ellerini ayaklarını karıştırmışlar
kuşların hepsi karga
tablonun konusu belli değil
altına isimsiz yazmışlar

muhacirim vatanım yukarı bitişik
arzu turunç yıldızın ansiklopedisi
onunla göklere çıkmak çocuk oyuncağı

RESUL TAMGÜÇ

---

1 982, Ankara. İstanbul BirNokta aylık edebiyat dergisinin yayın yönetmenliğini yapmaktadır.

BirNokta kitaplığından yayımlanmış üç şiir kitabı var.

Gülüçi Nöbetleri, 2007

Aslında Yok Böyle Şeyler, 2009

Kuğu Fırtınası, 2014

Olmadık Zamanlarda, 2021

Metaverse’de İlk Cuma Namazını Deneyimleyecekler için Kılavuz

“safları sıklaştırılım aziz cemaat safları...”

eski dünyada duyduğunuz, özlediğiniz deneyim şimdi burada ilk defa bluemeta government kalitesi ve güvencesi ile

yapmanız gerekenler

herkes his kabinlerine girsin
admin saf sıklık derecesini
ve kokusunu ortamın
ayarlayacak baylar
tabi ki siz bayanlar sizler de
cinsiyetçi ayırım olmadan
katılın bu deneyime
sanalgerçeğin sanal kısmında haram olmaz
eski dünya teologlarından izin alındı

ama önce lokasyonu seçmelisiniz
mekke, medine, kudüs seçin birisini

kudüs için özel not:
fiziki varlığa kudüste izin verilmemektedir
ama metaverse varlığınız yasaklanmamıştır
siz de bu özgürlüğü için seviyorsunuz metalaemi
hadi durma bu deneyimi yaşa

üstüüstüne
kudüs’de cuma seçmeniz durumunda namaz sonrası
yeterli bitcoin yüklemeniz durumunda
taş ata bileceksiniz

inançlar arası eşitlik ilkemiz gereği
cumartesi karşı taş talimatı alınması durumunda
pazar saat 00:01 de karşı ateş gelebilecektir
eğlence kaçınılmazdır
bluemeta governmentda

genel uyarılar

eski model gözlük kullananların secde etmeleri gerekmeyeceği dreamer yöntemini kullanmaları konusunda teoloklardan izin alınmıştır. ancak yeni sürüm gözlük kullananlar, kafaçipi ve metalensleri olanlar izin kapsamında değildir. yeni izinler için çalışmalar sürmektedir.

sure ve dua ezberlemeniz şart olmayıp namazda person okumalarda kulak çipi olanlar için destek verilecektir. ayrıca kabinlerin temiz olması nedeni ile fiziki uzuv temizliği gerekmemektedir. ancak şadırında abdest alma, su hissini yaşamak isteyenler için kiralama yöntemi ile evlerinize ultralüks his kabinleri gönderilecektir. kabinler tek tip olmayıp kalitesine göre farklı bitcoin tutarlarındadır. dileyenler barter yöntemini de kullanabilecektir. barter yapılacak ürünler arasında porn katman ürünleri için teoloğlardan izin alınamamıştır. ama yasaksız bir dünya için çalışacağız.

namaz sonrası dua metninde tövbe kısmı işlevsizlik ve zaman tasarrufu açısından kaldırılmıştır. çünkü eski dünyada günah olan eylemler metaversede yapılması durumunda sanal gerçekliğin sanal kısımda olmasında ötürü günah olmayacaktır. eski dünyada

sevabına inanılan aksiyonlar sanal gerçekliğin gerçek kısmı olarak değerlendirilecektir. sevap puanları sıralamasında ilk 250'ye girenlere markzu. anısına değişen oranlarda bitcoin yüklemeleri yapılacaktır. çünkü markzu. vakfı iyinin hep yanındadır. kötünün de karşısındadır.

reelbody imajlarının izinsiz kullanımları kesinlikle yasaktır. sistemin heklenerek bedensel imajların kullanılması durumunda 1 ila 10 yıl arasında metabody bloklanacaktır. izinsiz kullanılan body imajın bayan, çocuk olması ve porn katmanında kullanılması durumunda 5 yıl bloklanacak sonrasında porn katmanına girişleri sonsuza kadar yasaklanacaktır. metaprofillerine cinsel aktivasyon alanı "metahadım" olarak güncellenecektir. markzu. vakfı tacizin ve tacizcinin karşısındadır.

unutmayın daima bizimle kendi seçtiğiniz yeterli kaynak sağladığınız boyutunuzda güvendesiniz.

blue metagovernment ultra hizmet alıcıları bu yasağın dışındadır.

tüm bu aksiyonlar içerisinde kendilerine "büyük tufan" adı veren hackerlar çetesinin saldırılarına karşı dikkatli olunması gerekmektedir.

satın almadığınız hiçbir imajın kullanılmaması önemlidir.

uygun ücretlerle; dikkat artırıcı ve seçilen aktiviteleri tamamlayıcı ilaçlarımız mevcuttur. periyodik olarak kullanımı gereken ilaçlarda indirimlerin olduğunu da hatırlatmak isteriz. eski dünyadaki bodylerde kendini imha salgını vardır. ayrıca da reelpsikoz oranın da arttığı gözlemlenmiştir. bizim için değerlisiniz. bu hastalıklardan korunmak için lütfen metaeczanemizi ziyaret ediniz. reelbody temas açlığını gidermek için özel yazılımlarla geliştirmiş olduğumuz köpek ve cat gibi yan ürünlerimizi alabilirsiniz. seçilen reelbody ihtiyaçlarınız da en kısa zamanda teslim edilecektir. ödeme seçeneklerimiz arasında taksit bitcoin vardır.

blue metagovernment olarak bizi seçtiğiniz için teşekkür eder, keyifli deneyimler dileriz.

**altgelir katmanı,
86.bölge 19. küme**

metaadmin
3. seviye

gerekli not: yazı person dilinize uygun olarak, en sık kullanmış olduğunuz sözcüklerle yapay zeka dil uygulaması ile alınıza çevrilmiştir. farklılaşan durumlarda blue metagovernment metini esas alınacaktır.

Naat

güneş terletmezdi seni
terinin gül olacağını bilmese

yağmur yağmazdı
senin ef'âlinin remzi olacağını bilmese

hira dümdüz olurdu yormamak için seni
yeryüzünün tüm dağlarına övünç olmaklık olmasa

uhud'un kalbi sükûn bulmazdı
sen ona seslenmesen

ana rahminden alır taşa çalardı yavrusunu
hiçbir acı dinmezdi rahmeten lil âlemîn olmasan

beşer-sûret görünmezdin
insan misalsiz de anlayacak olsa

küllî rahmetin âlemler örtüsü
üşüyorum üşüyorum seril üstüme

SEVGİ YERLİOĞLU

1988 Çorlu doğumlu. Trakya Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği'nden mezun oldu. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans öğrenimini tamamladı. Evli ve iki çocuk annesidir.

Şiirleri ve yazıları Karabatak dergisinde yayımlandı. İlk kitabı "Av Gürültüsü" 2016 yılında, ikinci kitabı "Koşunun Rengi" 2021 yılında, Şule Yayınları'ndan çıktı.

Avunma Vakti

bizi şeffaf olandan ayıran karaltıyı
 beyaz bir iplikle yamadım duadır o
 mahcup bir kalbin de sofrada yeri var mı
 sen uyursan incecikten bir kar
 ağartır alnını ürperme vakti
 sen uyursan çobanlar gündüz nöbetini
 bekçiler geceyi bırakır
 mağara tutmaz olur uykusunda yaşlanan
 sıcak nefeslerinde unuttuğu ölümün
 göz kapaklarının altında uyanık gözlerini

kaç gece bilmedi nereden battı güneş
 bir tül hafifliğinde mevsimlerin geçtiği
 bir rüya ağırlığında üzerimizden
 nergis, sümbül ve kiraz çiçekleri
 uyuyanları tutan avunma vakti
 çarşı pazar dolaşıp zamanı sarmak için
 İlk nerede düşmüştün ya ilk gülüşün hani
 seni bu sofraya da bir çiçek çağırmıştı
 mor tomurcuklarını dağıtarak dört yana
 senin toprağını yanına taşımıştı
 çelikten bir yaprakta çoğaltmak için

sen uyursan koşudan bir çift ayak eksilir
 çobanlar eksik sayar güttüğü hayvanları
 gece olmadan daha yorgun düşer bekçiler
 gündüz bir vesvesenin koynunda kımıldanır
 sen uyursan
 ümit kesmiş olursun merhamet denen nardan
 yarılmadan görünmez onun kırmızı suyu
 tanesiyle tartılır kuvveti gövdesinin
 bilmezsin kaç geceye denk bir garibin uykusu
 kaç kez yenilmek gerek kuyuyu tartmak için

Gece Kabuğu

dumanı henüz tüten göz gördüğünce derin
bir sis olur güneşı sıyırarak puslu pencerelere çeviren
dünya iç içe pencere ne olsa, tutsun diye onları
odalar icat eder insan uyku vakitlerinde
unutur ayak seslerinden bir duvar ördüğünü

dövüşmeden kesilmiş yumrukların kuvveti
bulur yerli yerince kapının tokmağını
üzerinde dipdiri bir aslanın gözleri
kesiklerle sırlanmış gecenin kabuğunu
açınca bellediği boşluk uğultusuyla
ölmeyi beceremez bu gözlere bakarak

Mushaf'ın karşısında içinden söyler amin
duvarı yerinden eder kabında kımıltısız
durması büyük mektubun varmadan sahibine
odada bir mektupla uyumak cesarettir
artık hatırlama vaktidir yorgunluğu

SÜMEYRA YAMAN

1980 Eskişehir doğumlu. Aslen Afyonludur. Boğaziçi Üniversitesi Fizik Bölümünden önlisansla mezun olmuş ve Üsküdar Üniversitesi Çocuk Gelişimi bölümünü dereceyle bitirmiştir. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Çocuk Gelişimi alanında yüksek lisans eğitime devam etmektedir. Şiirleri ve denemeleri *Karabatak* dergisinde yayınlanan SümeYra Yaman 2019 yılında Türkiye Yazarlar Birliği tarafından “Edebiyat Mevsimi Şiir Büyük Ödülü”ne layık görülmüştür. Halen çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev yapmaktadır. Evli ve üç çocuk annesidir.

Yayımlanmış eserleri:

Sihirbazın Düğünü (2012)

Eğer Bensem (2015)

Parmak Hesabı (2019)

Heykelle Göz Göze

Mermerden nasıl çiçekler ekiyor
 Kendinin bile değilken şu kırık bahçe
 Resimleri acele sönüyor duvarda
 Kaybedip çerçevesini
 Akınca insan rengiyle toprağa
 Sesler titreşirken
 Zeytin yaprağının fırtına dinmiş hali
 Çok sonra emecek duvardan silinen resmi
 Kendi yorgun damarına

Ben taşı ağlarken gördüm peki ya heykel
 Saçının telini ayrı ıslıkla tararken
 Kayboluyor gördüm dudağında kararsız
 Bakışında tozları yontan bir mermer silah
 Duyulacak şakağından dağılan kanın sıcaklığı
 Şarkı söylerken birden susmanın taşıdığı merak
 Yıldızını öldüren inansak mı gökyüzüne
 Yoksa sevmeyen nebiye mi
 Batıp gideni

Ne kadar çiğnense de eskimiyor toprak
 -Rahmetse işte bu-
 Sen renklerin hepsini aynı güneşle gördün
 Bölünen ışık geçerken gözün zerresinden
 Görmüş müdür kızıl rengini heykelin
 Toprağı kabartan taşları aynı kızılılıkta
 Ne zaman çatlayacak bekleyen gizli dua

Aksa'nın kapısına dikilen
 Göz gözeyim beş heykelle

Af Dilerken Yapılan Hazırlık

- Örümceğin Şehirle İmtihanı -
Şehirleri okuyorum sessiz yoksa yok olacak evler
Çatılardan dökülecek ince sırlarını
İnince merdivenden işte son sahne
İnince kaldırıma dağılan yollar
İnsan ve kanla dağılan
İşte sıkışan gerginliği gözlerimin
Görmedim beni affet
Komşunun duvara sızan kavgası
Sesini kapatıp zalim adamın biraz yürüsem
Kapatıp birden kopan korna sesini biraz
Ve kopan çığlığı kaldırımda yürüsem
Çokluğu ayağıma dolanıyor bu apartmanların

Benim bütün ayaklarım

- Ve Çölle İmtihan -
Yolları okuyor teganniyle çünkü var olacak evler
Kum yakıyor ayaklarının ayası
Herkes aynı hurmayı bekliyor ısırılmış
Herkes aynı sesi eğer o gün sen
Yani sen uzun bir dağın ölçüsüyken
Yani ölçüsüyken yerde kırılan
Örümceğin ayakları için yer bulma telaşı
Eğer onlara o gün
Dağı tutmuştuk geçmişlerdi aramızdan

Eğer onlara yumuşak
Bir dağın köşesine sıcacık gömülerek
Eğer davranmasaydın
Kayaya sıkışan ayaklarım
Dağılıp giderlerdi

- Şehirle İkinci İmtihandır -
Apartmanlar dayanıyor sırtıma ne hafif yük affet
Duvara sızan ses kuruyor izi kalır affet
Kaldırımlar şehrin damarları akmalı hızla
Ve çöl ölü müdür damarsız
Ölü müdür omuzları başından taşan
Soluk alan derisiyle
Merdivende örümcek kırığı

ŞABAN HALİS ÇALIŞ

1964 doğumlu. Durayda'lı. Çumra/Konya nüfusuna kayıtlı. 1986 yılında Mülkiye'yi bitirdi. 1416 sayılı yasa gereğince kazandığı MEB bursu ile lisansüstü eğitim için gittiği İngiltere'de Masterını (MA) Reading, Doktorasını (PhD) da Nottingham Üniversitelerinde yaptı.

Selçuk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı. Refahiyol hükümetinde Başbakanlıkta danışmanlık yaptı. Selçuk Üniversitesinde AB Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü, Erasmus koordinatörlüğü, fakülte yönetim kurulu üyeliği ile Yükseköğretim Kurulu'nda danışmanlık, üyelik ve Başkan Vekilliği görevlerinde bulundu. Pek çok uluslararası çalışmanın yanı sıra BFUG üyesi olarak Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturulması çalışmalarına Türkiye'yi temsilen katıldı.

Ulusal dergiler yanında *Mediterranean Quarterly*, *Central Asian Survey*, *Perceptions*, *Turkish Studies* ve *Bilig* gibi uluslararası dergilerde ve editörlü kitaplarda bilimsel makaleleri yayımlandı.

Hayaletbilimi ve Hayali Kimlikler, *Türkiye-AB İlişkileri*, *Türkiye'nin Dış Politika Gündemi*, *Küresel İlişkiler Çağında Uluslararası Örgütler*, *Bal-*

kanlar'da Siyaset, *Turkey's Cold War*, *Deconstructing The Foundations of Turkish Foreign Policy* kitaplarının yazar ve/veya editörlerinden. *Vakti Geldi* isimli bir şiir kitabı var.

Uluslararası İlişkiler alanıyla ilgili analiz sorunları yanında teori ve pratik tartışmalarıyla ilgileniyor. Türk dış politikasını değişik boyutlarıyla anlamaya ve anlatmaya çalışıyor. "Başörtüsü Kampanyası" olarak bilinen üniversitelerde özgürlük kampanyasının organizatörü. Bir zamanlar bir aktivist olarak da katıldığı akademik, toplumsal ve siyasal alanlardaki gelişmeleri şimdilik uzaktan takip etmekle yetiniyor.

YAFTA

1. Sahne

Gözlerim nerde anne
 Hani kulaklarım ve dilim
 Görmüyor duymuyor ve lâlim
 Kayboldu sesim
 Bir güvercin kadar tedirgin
 Bir serçe kadar ürkek
 Bir yunus çiçeği kadar sarı
 Değilim

2. Sahne

Toprak soğuk
 Hava puslu
 Ortalık toz duman
 Kuyruk sallıyor kifayetsiz muhteris şeytan
 İktidar fısıldıyor gölgeden yürüyenlere mütemadiyen
 İtibar tüccarları el üstünde tutuluyor nedense
 Ve grinin tonları alınıp satılıyor dosyalar üzerinden

3. Sahne

Mekânlara ve zamanlara yemin olsun ki
 Ne varsa aşka dair söylediğimiz söylediğimizdir
 Şiirimiz şiarımız yöremiz diyarımız
 Boğazımızı parçalayan isyanlarımız
 Meydanlarda gökyüzüne adını haykırdığımız
 Akınlara giden hayallerimizin
 Atlarımızı güneşe sürdüğü günlere ait
 Tek başına da biz dediğimiz
 Ve sabitkadem durduğumuz yer
 Silinmiş kayıtlardan

4. Sahne

Allah var değil mi?
Hafız-ı mutlak
Ya Henna ya Menna
VesSelam
Ne keder ne de gam

5. Sahne

Hüviyetim hükümsüz damgası yedi
Anladım
İnfaz demiş deyyuslar
Anladım
Celladım yanımdaymış
Anladım
Önde giden bir yılanmış
Anladım
Onun bunun-çocuğuymuş
Çirkefliği tetiklemiş
Ve sehpayı iteklemiş
Anladım

6. Sahne

Nefesim kesik artık
Kalbim çarpmıyor nabzım da atmıyor galiba
Giderken
Bir veda edemedim
Ellerin öpemedim
Şimdi o yüzden midir anacığım
Başım öne eğik
Ellerim salınıyor boşlukta
Saçlarımı okşayıp
En sevinçli anımda
Ayakların yere değmiyor derdin ya
Tam o haldeyim
Sahnenin ortasında
Boynumda ipim

7. Sahne

Anne

Ben geldim

Uzaktaki siluet

Arkanda bıraktığın

Garibin öksüzün yetimin

Anne benim ben

En küçük oğlun halisin

ŞAKİR KURTULMUŞ

1958 Eskişehir doğumlu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri Bölümünü bitirdi. 1977 yılından bu yana çeşitli gazete ve dergilerde çalıştı. Yeni Devir Gazetesi'nde uzun bir süre 'Sanat-Edebiyat' sayfası hazırladı. 1980 yılında 'Tin Yazıtları' isimli bir edebiyat dergisi yayınladı. İnsan Yayınları'nın kuruluşunda görev aldı. Eskişehir'de lise öğrenimi sırasında arkadaşlarıyla birlikte 'Fecir' isimli bir duvar gazetesi çıkardı. İlk şiiri Maveria Dergisi'nde 1978 yılında yayımlandı. İlk şiir kitabı 'Ah Güzel Bir Gün' 1985 yılında Akabe yayınları arasında çıktı. Yönelişler, Maveria, Aylık Dergi, Ay Vakti, Bir Nokta, Edebiyat Ortamı, Şiar, Hece, Muhit ve Yedi İklim gibi pek çok dergide şiir ve yazıları yayımlandı. Beyan Yayınları arasında 'Hz. Hamza' ve 'Bilal-i Habeşi' isimli iki biyografi çalışması çıktı. Halen Çıra Yayın Gurubu bünyesinde 'edebiyat dizisi' editörü olarak görev yapmakta, çeşitli kurumlarda lise ve üniversite öğrencilerine yönelik yazarlık atölyesi dersleri vermektedir.

Şiir Kitapları:

Ah Güzel Bir Gün,
Yusufun Kuyusu
Ölüm ve Ayna
Gökte Asılı Şarkılar
Dağların Açık Yarası

Deneme Kitapları:

Edebiyatın İzi
Bir Tutkuya Dönüşmek
Kitabın İzi
Kültürün İzi
Sanatın İzi

EVİMİZE DÖNMEK İSTİYORUZ

yetim çocukların anısına sevgiyle

kınalı elleriyle bir kadını
türkü salarken gördüm yaslanmış bir çadırın önünde
yarasının üstünü tütsüleyip
yetim bir çocuğun başını okşuyordu
neslihan'ın, firdevs'in düşleri
hayat'ın anne, ali'nin baba özlemi
boyuyordu güneş sarısı saçlarını
dünyaları bir bahçeye sığmış
sarışını esmeri kızılı ve siyahı
bütün çocuklar birlikte
bitmeyen bir türkü bırakıyor boşluğa
tok sesle havaya, aynı türküyü
artık evimize dönmek istiyoruz

iyi güzel dönün ama
ne anneniz ne babanız var evde
diyemedik o mahzun bakışlı güzellere

artık evimize dönmek istiyoruz
kelimeler dağ gibi sırtımızda

ellerini göğsünde birleştirmiş
soğuk bir kış günü
kerpiç sıvaları dökülen duvar dibinde
berivan'ın yere çakılı boş bakışlarını
hasret yağmurları yıkıyordu
bir mart soğuğunda

eve gitme hayali güneşin üstünde
bacasından çıkan dumanla ısınır gözler
bahçelerde açan çiçekler boyun büker
kaybolan çocukluğumuzun içinde
sevgiyle yıkanmış, taranmış sarı saçlar
ıslak, çamurlu zeminde toprak rengine dönüşür

türküler salan, saçları hiç okşanmamış çocuklar
kapı arkasına saklanan gölgeler bile
aynı çığlıkla ağlıyor, nihavent şarkılar eşliğinde
e v i m i z e d ö n m e k i s t i y o r u z
artık evimize...

ırmağın kıyısında

açıkta kaldım
denizi kirleten ırmağın kapısında
yeni bir yol aradım
kesişti yollarımız

su içtim, baş üstünde tuttum
dağın gizemli basamaklarında
tütsülediğim fesleğen kokusu
bitti
ne çok iştah açıcı bahçelerde
sıkıştı göğsüm, büyük bir hınçla
nefsimi tutup ellerimle taa
yukarılara fırlattım
hızla çarpsın diye yere

şeyhinin kapısında bekleyen şair arkadaşım
yunusu andım,
arındım
şiire tutundum,
kul oldum,
kül oldum,
ara sokaklarında dolaştığım
şiirin zahter kokulu küllerinden
yeniden doğdum

semalardan geçtim
dağın toprağa dönük ağzında bir dünya acısı
pişmanlık, yitirilmiş
zamanlara öykünen insanların bağırışları
ağacın dilinde pişmanlık duyan bir elmanın
tövbesi, senin tövben
benim tövbem
onun tövbesi ağacın gölgesinde

hangi kör bıçaktan geri döndürüldü
kaderimiz bir çocuğun kaderiyle birlikte
hangi çağın izi alnında kabuk bağlamış
yosun tutmuş derelerin adı, ellerin
izlerin etrafında kurulu düzenleri aştım
dağ taş dere tepe yol yürüdüm
semalardan geçtim

TAYYİB ATMACA

1962 tarihinde Kahramanmaraş Afşin Topaktaş köyünde doğdu. İşletme Fakültesini bitirdi. Güneysu Kültür Sanat Edebiyat dergisinin kurucuları arasında yer aldı. Uzun süre bu derginin yayın yönetmenliğini yaptı. Osmaniye’de (36 sayı) Kırığı Şiir dergisi, Eskişehir’de Ardıç Kültür Sanat Edebiyat dergisini çıkardı. Halen (e-dergi) Hece Taşları Şiir ve Açikkara Mizah dergisini çıkarmaktadır.

Şiir ve denemeleri; Ardıç, Ay Vakti, Bir Nokta, Dolunay, Edebiyat Ortamı, Güneysu, Herfene, Karçiçeği, Kardelen, Kardeş Kalemler, Kurgan, Kırığı, Kuşluk Vakti, Lika, Millî Kültür, Mina, Palandöken, Sühân, Tepe Edebiyat, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Yedi İklim, Yitiksöz, Yitik Düşler, Yolcu, vb. dergilerde yayımlandı. Kahramanmaraş’ta yaşıyor, Onikişubat Belediyesinde memur.

Şiir: Hüzünlerin Düğünü, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış, Sarı Kitap, Bende Yanan Türkü Sende Sönüyor, Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese, Döş Defteri, Uzun İnce Bir Türkü, Âşıklar Meclisi, Söz Açarı, (Mehmet Gözükara ile) Temize Çekilmez Ömür Defteri, Sözüñ İzinde, (Tacettin Şimşek ile)

Deneme: Gece Vardiyası, Ebemkuşağının Altında, Eskişehirin Eski-meyen Yüzleri, Med Cezir Vakitler, Ucu Yanık Mektuplar.

Çocuk Romanı: Yaralı Turna.

Şehzadebaşı'nda bir gün doğmadan

Temel Hazıroğlu ve Ahmet Yavuz'a

Günlerdir gözüme uyku girmiyor
Ümmetin derdiyle dertleniyorum
Demek yaşlanınca insan kendini
Kendine çekmeye gücü yetmezmiş
Uyusam sabaha yeni fikirler
Yeni düşünceler dokuyacaktım

Allah mühlet versin bu günler geçsin
Kendime geleyim toparlanayım
Ahmet çay getirir sonra oturur
Üçümüz bir fotoğrafa oluruz
Cebinizde saklarsınız bir vakit
Ben gidince size kalır yadigâr

Pencereyi açıp el sallamadım
Temel'in içinde bir ince sızı
Kendi gidip akli bende kalacak
Gün devrildi Ahmet sende artık git
Gece gözlerimi sonsuza dikip
Derin bir uykuya bırakacağım

Çoktandır yoldaşım Hızır gelmiyor
Belki çıkar gelir gece yarısı
Kapıyı gönlümle kalkar açarım
Uzun uzun konuşuruz susarız
Sonra beni terkisine bindirir
Birlikte çıkarız sürgün ülkeden

Ruhum gökyüzüne kanat vururken
Son sözümü görklü melek duyacak
Sabah kapımıza Ahmet vuracak
Ses yerini bırakacak sükûta
Kapımı kırarak götürecekler
Şehzadebaşı'nda bir gün doğmadan

Dönerken

Ruhumu onaran bir usta gerek
Hayatımın tadı tuzu eksildi
Kime gitsem yeller eser yerinde
Dünyanın dişlisi dağılmak üzere
Korkuyorum kavşakları dönerken

Bela yağmur gibi üstüme yağar
Sağım solum önüm arkam körebe
Hangi yana dönsem sobelenirim
Bir kirmende eğiririm umudu
Sancım artar gün geceye dönerken

Eski günler siyah beyaz fotoğraf
Korkuyorum yeni pozlar vermeye
Bir gül kadar dahi gülümsemeden
Çaresiz kendime geri dönerim
Söz verenler sözlerinden dönerken

Baharın adıyla avunuyorum
Göğsüme örklendi yılıkı atları
Elli yedi yıldır gurbet ellerde
Ha döndün dönerim hayali kurdum
Eller sılasına geri dönerken

Dört yanımda yüksek kale duvarı
Ne göğe uçacak kanatlarım var
Ne yeri delecek çelik mızrağım
Kendime kaçarsam kurtulur muyum
Tenim şişte canım közde dönerken

Dolaştığım yeter yerin yüzünde
Yaşadığım kadar yaşadım şükür
Beş yıl fazla dört yıl eksik fark etmez
Kim tutarsa tutsun çetelesini
Üzerimde ecel kuşu dönerken

VURAL KAYA

1975 yılında Konya Seydişehir'de dünyaya geldi. 2003 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu.

İlk şiiri 1995 yılında yayımlandı.

Bumerang Kültür Sanat Dergisinin editörlüğünü yürüttü.

Şiirleri Karagöz, Kökler, Dergâh, Hece, Kaşgar, Buzdokuz, Kırığı, Aşyan, Çerağ, Mahalle Mektebi, Aşkar, Edebiyat Ortamı, Ücra, Edebiyat Sokağı, Kırklar, Kırknar, Bumerang, gibi edebiyat-sanat dergilerinde yayımlandı.

Yayımlanmış dört şiir kitabı var:

Renga, Cezbede Bir Narsist, Arınma Festivali, Uçurumlar Bestecisi.

Eski Bir Eskimez Fotoğrafçının Haberi

Ara Güler'e

Çelik işçileri çay molasında
Saat işe dönecekleri zamanı gösteriyor
Yıl 1970
Saat masanın üzerinde,
Şimdi çok eskiyi gösteriyor
Masanın üstünde dirsekleri bir işçinin
Masa da masaymış ha
Sahi o meşhur fotoğraflarından biri de
Onundu ya; Cansever'in

Çelik işçileri eski bir zaman molasında
İşçiler ve vardiyalar hep acele
Acele iç acele çalış acele yaşa
Öl acele
İnsan ne acele, yıl: 1970
Ölmüş Ara Güler; gece haberleriyle
Bir olup ajansa düşmüş

ÇARK

Ayakları titreyen bir halklar
Geçidinde, halkalar boyunlarla
Marşlarla bandolarla
Ömrü törpülenen biridir
Kömür gözlü ve esmer olur ezilenin
Ömrü boyunca ser verip sır vermediği
Oğlu kızı boyunca ser verir
Aç yatıp tok kalkmış hissi uğruna
Birinci cephe: dünya
Bütün çapullar harptedir
Harplerde; parçalı bombalar
Terk edilişler biraz da irsidir

Evlerde
Yokluğa doğmuş bir oğul
Yokluğa belenir
İç sızısı: başaksız burçak
Biraz da nedamet

Ululanmış işaret parmakları
İşemesiz yara yaraya karşı
Halk o parmağı kıracak
Yani ki bir onuru onarmak
Çürürse etsiz tensiz
Çark
Avare semiren bir biraz da dişlidir

Canına katası gelir
İnsanın
Canına Şen k rler
Çiğ mi çiğ ayartmalar

DiŐli; saygınlığın s reği
Avuğlarım zan dolu
Zangoğ zindanda sır
Candan geğilesi
Can ırmaklarında biraz da sulardır
Serin

Gözlerinin iÇsel'geĐmiŐi
Çok taze henüz
Ko beni
Azat et gideyim

Gelemezsem seninle
Yalnız git
 ld Ğ m  kimseye söyleme
 Ğ nc  cephede
Vurulduğumu
K r bir  akaralmazla
Zinhar söyleme

YASEMİN KAPUSUZ

1980 Amasya doğumlu. İlkokul yılları babasının köy öğretmeni olması vesilesiyle masallarla köylerde geçti. Ortaokul ve liseyi, Amasya Suluova Anadolu İmam Hatip Lisesinde okudu. 2002 yılında Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Hemen ardından 2003 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezsiz Yüksek Lisans bölümünü bitirdi ve aynı yıl Bartın'da edebiyat öğretmeni olarak göreve başladı. Halen MEB. İstanbul Üsküdar Hakkı Demir Anadolu İmam Hatip Lisesinde edebiyat öğretmeni olarak görevine devam etmektedir. Mesleğini çok seviyor. Kitap okumayı, tabiatı temşayı ve yazmayı bırakamıyor. Çeşitli dergilerde, kültür sanat edebiyat sitelerinde şiir, hikâye, deneme ve biyografiler yazıyor. Nasip, sabır, şükür ve hayret makamında gücü yettiğince yazmaya devam edecek.

Evli ve iki çocuk annesi.

Yayınlanmış Eserleri

- Sonu Olmayan Yaz(g)ıllar (Hepsi Hikaye)
- Tek Kanatlı Senfoni^(Şiir)

Eski Bir Eylül

Pastırma ayazı olurdu eskiden, balta suya düşerdi.
Sen gönlüme düşerdin, gönlüm eski bir eylül' e.
Gülen bahtımı gözlerinin kuyusunda ara(r)dım.
Bulamadım, ağım dört köşe yurt olmuş yarasalara.

Ya güneş, çalar saatini duymuyor hırçın dalgalardan
Ya da alarm kurmayı unutuyor ibibikler, yuvalarında.
Zaman bende ıpıssız, penceremde bir kuş tüyü.
Çırpınışlardan arta kalan, şarkılardan ve rüyalardan...

Evime dönüyorum, ulu hocalara seslenerek, (l)ahdime.
Ne ukala sükût bu, arz talep bilmeyen çuvaldız harikası.
Kozalak gibi örüyorum Othello düellosunu, ezberden.
Vasati yüz yılı yakıyorum bir çırpıda, yüzünü göremeyince.
Kısala kısala uzuyor gece, ab-ı hayat tütüyor bacalardan.
Gözlerimden kalender bir nokta, belirsiz uzaklarda...
Göz göre göre taşıyor Yeşilirmak, taşıyorum ulu çınarlara.
Kavunlar fildişi kulelerde, kamyonlarda sararmış bir ben.
Kronik bir şiir şimdi sonbahar, harflerden azade gülüşün...
Eski bir eylül kadar eski, eski bir eylül kadar ter ü taze.

Hiçlik Türküsü

Alaca karanlıkta define arıyorum baykuşlarla
Gökyüzü yere seriyor postunu, maviyim, viraneyim
Bir küheylan nara atıyor şehre karşı, iltifata tabi
Aşk davasında duruşmada mahcup bekleyişlerim

Seni bekliyorum, seni beklerken yarılıyor kalbim
Sebeplere sığınıyorum, kanun nizam hep Molla Kasım
Su nerede bilmiyorum, safa ve merve arası Meryem'im
Nasıl birbirine çarpmadan yürüyorsa balıklar, kuşlar...
Yürüyorum, zorbalığa karşı içimde mahzun sesinle
Irmaklar sana akmak istiyor, dağlar sana ermek, ben sana...
Hiçlik türküsü taşıyor uzun yolda musikar
Kadrajıma sığmıyor yüzün, aynada değil, bendesin.

Seni beklerken Hira dinginliği okunuyor hümayundan
Rahmet bize Hak'tan geliyor, yanıyor ve biliyorum
Ben ol da bil diyor gül mevsiminde ateş, karınca misali
Âdem, âlem oluyor içimde, iyi ki var oluyorum kırk bir kere
Ocakta taş değil, aş kaynıyor seni beklerken Ömer'le
Dizimde Habib-i Kibriya uyuyor, yılan zehri şerbetim
Züleyha gençlik iksiri içiyor zindandan, rüya ecesi
Dünya, böyle güzel olmuyor dünya olalı, şiir böyle güzel
Hep seni beklerken, hep seni beklerken, hep seni...

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Dr. Kâmil UĞURLU

Dostlarından 60. Yazı Yılına Vefa

“Kuş Misâli”

Düzenleyen: Dr. Mustafa ÇIPAN

10 Eylül Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Vefa

Kâmil Uğurlu

DR. MUSTAFA ÇIPAN/Program yöneticisi: Kıymetli misafirler, ekranları başında bizi izleyen; Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin tertip ettiği bir programda daha beraberiz. Bugün hikmetli sözleriyle, çok değerli kitapları ve şiirleriyle tanıdığımız mümtaz bir insan üzerine konuşacağız. Ertan Bilici beyefendinin gayretleriyle hazırladığımız programda, sekseninin yaşı ve altmışıncı yazı yılında vefalı insan olarak bildiğimiz Kâmil Uğurlu'yu konuşacağız.

Konuşmacılarımızı kürsüye davet etmeden önce, muhterem Kâmil Uğurlu beyefendi hakkında bir miktar bahsetmek istiyorum. Babası Arif Bey, annesi Fatma Hanım'dır. İlköğrenimini Cumhuriyet

Okulunda, orta öğrenimini Karaman Ortaokulunda tamamladı, Konya Lisesi'nde okudu. Lisans ve Yüksek lisans eğitimini İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde yaptı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünde doktora yaptı.

TİKA danışmanı olarak Orhun Anıtları Projesi'nde yer aldı ve Moğolistan'da Ötüken Vadisi'ndeki müzelerin proje ve uygulamalarını yönetti. TOKİ Başkanlığı yaptı, Başbakanlık Müşaviri oldu. 2009 Yerel Seçimlerinde Karaman Belediye Başkanı seçildi.

Türkiye Yazarlar Birliği ve TÜRKSAV kurucu üyesi olan Uğurlu, üç dönem Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bilim Kurulları üyeliği yaptı. Türk Ocakları Türk Kültürüne Hizmet Büyük Ödülü; Türk Dünyası Mimarlar ve Mühendisler Birliği Büyük ödülleriyle layık görülen Uğurlu, Kırgızistan ve Kazakistan Devlet Nişanları sahibidir.

İlk şiiri "Zeynebim, Zeynebim" 1956'da Yeni Konya Gazetesi'nde yayımlandı. İlk şiir kitabı ise 1964'te Yemenimde Hâre Var ismiyle yayımlandı. Destan, gezi ve deneme türünde oldukça verimli sayılabilecek miktarda eser kaleme alan Kail Uğurlu beyefendi Karaman, Konya, Eskişehir ve Kahramanmaraş üzerine şehrengizler yazdı. Onu kısaca anlatmak için "Sözün sultanıdır" demek sayıyorum yeterlidir.

Değerli konuşmacılarımızı yerlerine davet etmeden önce Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Sayı Ahmet Köseoğlu beyefendiyi açılış konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

ŞİİR GİBİ BİR ÖMÜR YAŞAYAN ŞAİR KÂMİL UĞURLU'NUN HİKAYESİ İÇİN BURADAYIZ...

AHMET KÖSEOĞLU: Salonumuzu teşrif eden değerli dostlar, hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum. Her daim devletin ve milletin hizmetinde olarak sekseninci yaşına gelmiş bir bilgeyi konuşmak için bugün buradayız. Bu vefa toplantısında Kâmil Uğurlu ağabeyin üzerinden hikmetli sözleri tohum olarak saçmak için buradayız. Bir güzel insanın ömrünün dolu dolu, bereketli geçiş hikâyesini geleceğe taşımak için buradayız. Ömrünü şiir gibi yaşamaya adanmış ve onu da 'kuş misali' diye adlandırmış çelebi şairi konuşmak için buradayız. Üniversite hocalığı, TOKİ Başkanlığı, Belediye Başkanlığı ve daha bir çok hizmetlerde bulunmuş Torosların Aladağ'ından Arif ağanın oğlu Kâmil Uğurlu ağabeyin şiir limanına sığındığı, sanat ve edebiyatı öncelediği bir uzun hayatın şiir gibi kısa hikayesini konuşmak için buradayız. Kamil ağabeyin yakın dostu, TYB Sakarya Şubesi Başkanımız Fahri Tuna Bey

bu müstesna program için davetimizi kırmayıp geldi. Karaman'da birlikte çalıştıkları İl Kültür ve Turizm Müdürü Burhan Yemiş'e ve program için emek sarf eden Dr. Mustafa Çıpan ile Ertan Bilici hocalarıma teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ÇIPAN: Sayın Başkanımıza teşekkür ediyor ve selamlama konuşmalarını yapmak üzere AK Parti Konya Milletvekili Ahmet Sorgun'u davet ediyorum.

SORGUN: KÂMİL BEY VELUT BİR İNSAN

Değerli hazirun, bu güzel programda sizlerle birlikte olmaktan duyduğum memnuniyeti ifade ederek başlamak istiyorum. Bazı-

ları konuşur ama yazamaz, bazıları da yazar ama konuşamaz. Ama Kâmil ağabey maksadını hem yazıyla hem de sözle gerçekten çok iyi ifade eden bir büyüğümüzdür. Türkçeyi güzel kullanımı bile benim için onun kitaplarını baştan sona okumaya değer. Bizim millet olarak hakikaten semai bir geçmişimiz var. Fakat geçmişimizi de biz çoğunlukla batılı seyyahların hatıratlarından okuyoruz. Ama

Elhamdülillah yazmaya başladık. Sohbet geleneğini de ihmal etmemek gerekiyor. Kâmil ağabey velut bir insan. Nice ömürler dileyerek hepimize teşekkür ediyorum.

MUSTAFA ÇIPAN: Sayın vekilimize de kıymetli konuşmaları için teşekkür ediyorum. Şimdi değerli konuşmacılarımız TYB Sakarya Şubesi başkanı Fahri Tuna, eğitimci Ertan Bilici ile Karaman Kültür ve Turizm Müdürü Burhan Yemiş'i konuşmalarını yapmak üzere yerlerine davet ediyorum. Konuşmacılarımız yerleri alırken de teknik yönetmenimiz, TYB Konya Şubesi'nin önceki yıl koronavirüs salgını sebebiyle internet mecrasında icra ettiği Mevlânâ Şiir Şöleninde Kâmil Uğurlu Beyin okuduğu şiiri ekrana getirecek.

ÇIPAN: UĞURLU VEFALI BİR İNSANDIR

MUSTAFA ÇIPAN: Bugün künyesinde hem Kâmil hem de Uğurlu kelimeleri bulunan bir insanı, altmışıncı yazı yılında ahde vefa ve kadirşinaslık hissiyle hem dostlarından hem kendisinden dinlemek için toplandık. Kendisine âlem olan bu iki ağır ismin, iki ağır kelimenin yükünü hakkıyla ve lâyıkıyla taşımış bir şahıstan bahsedeceğiz. Kâmil Uğurlu Bey; hepimizin olduğu gibi benim için de hem sohbetlerinden hem kitaplarından istifade ettiğim bir hoca, aynı zamanda samimi bir dost, yol gösterici bir ağabeydir. Konya'mızın yetiştirdiği ve yetiştirdiği topraklara bağlılığını vefa hissiyle yapmış olduğu hizmetlerle hem Konya'ya hem de ülkemize layıkıyla sunmuş bir gönül insanı, bir ilim insanıdır.

Daha fazla vaktinizi almadan sözü Fahri Tuna Beye bırakıyorum.

TUNA: KONYA'NIN BEŞİ BİR YERDESİDİR

FAHRİ TUNA: Değerli dostlar, Konya'da olmak, sizlerle aynı ortamda bulunmak ve müstesna bir insan üzerine sohbet etmek çok güzel. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemiz her zaman çok güzel işler yaptı ve yapmaya devam ediyor. Ahmet Köseoğlu Başkanımın şahsında bütün yöneticileri ve elbette onların destekçisi sizleri kutluyorum.

Efendim, Kâmil Uğurlu Konya'nın Beşi Bir Yerdesidir. Vefa kelimesini sözlüğümüzden çıkardığımız zaman geriye kuru bir lâf salatası kalır. Vefa bu kadar önemlidir. Eskiden düğünlerde geline beşi bir yerde takılırdı. Çünkü çok değerlidir. Kâmil ağabey de Konya'nın

ülkemize armağan ettiği Beşi Bir Yerdedir. O bir çalışma abidesidir. Yirmi dört saatte yetmiş iki saat çalışan Kâmil Uğurlu ağabey bütün iltifatları hak ediyor. Çalışmanın ibadet olduğuna inanarak çalışır ve çalışarak dinlenir. Çalışarak huzura ermenin öncüsü, önderi ve yolbaşçısıdır. Örnek bir bürokrattır. 17 Ağustos 1999 Gölcük depreminin ertesi günü TOKİ ekibiyle birlikte Adapazarı'ndaydı. Yarı aç yarı susuz dolaşım Adapazarı'nı yeniden imar etti. O depremden sonra Konya halkı iki binin üzerinde daire bağışlamıştı Adapazarı'na. Biz oraya Konya Mahallesi adını veremedik ama bugün şehrim adına Konya halkına teşekkür, minnet ve selamlarını iletiyorum.

Kâmil bey irfan sahibidir. Akıl, bilim, gönül ve ihtiyaç dörtgeni üzerine oturduğu onlarca büyük projesi vardır. Vefalı da bir insandır. Türk bürokrasisinin görülmeyen bilinmeyen kahramanlarından. Sıra dışı bir siyasetçidir. Karaman'ı Türk dünyasının daimi dil ve kültür başkenti ilan etmesi çok önemli bir şeydi. Ona Allah'tan sıhhat ve afiyet içinde nice ömürler diliyorum.

BERSE'DEN MEKTUPLU KUTLAMA

MUSTAFA ÇIPAN: Fahri Beye güzel konuşmalarından ötürü teşekkür ediyorum. Kamil ağabeyin kadim dostlarından yazar Mehmet Kâmil Berse programımıza katılmayı çok istemişti ama gelemedince bir mektupla duygularını ifade etti. Sayın Berse'nin mektubu şöyle:

“Seksen yıllık ömre sığmayacak kadar ülkesine ve milletine faydalı işler yapmış ve yapmaya devam eden örnek alınacak bir insan... Doksan sekiz ay boyunca Şehir ve Kültür dergimizde bıkmadan, yılmadan, aşk ilen, sevgi ilen her nefeste bu nefesin hakkını veren değerli yazarımız, kıymetli ağabeyimiz, aziz dostumuza sağlıklı ve hayırlı ömür diliyorum.”

Programımız Sayın Ertan Bilici'nin konuşmalarıyla devam edecek. Buyurun hocam.

ERTAN BİLİCİ:

Ben de bütün konuşmacılarımız gibi Yazarlar Birliğimizi kutluyor ve sizlere selam, sevgilerini sunuyorum. Kâmil ağabeyin siyasi, ekonomik ve kültürel faaliyetlerine, iş dünyasındaki başarılarına, ilim ve kültür hayatımıza verdiği katkılara, Orta Asya Türk dünyası ve kitabeler ile ilgili çalışmalarına şahitlik ettik. Her biri takdire şayan çalışmalardır.

Kâmil ağabey gönül dilini çok iyi bilir. Gönül ehlidir. Onun evi üniversite senatosundan fazla ilim

ve fikir adamının bulunduğu meclislerdir. Bekir Sıtkı Erdoğan'ın şiir günlerini Kamil ağabeyin evinde dinledim. Selçuk Üniversitesi'nin kuruluş yıllarında, Süleyman Hayri Bolay, Ayhan Songar, Kemal Eraslan, Mehmet Çavuşoğlu gibi fikir ve ilim adamlarının hepsiyle Kâmil ağabeyin evindeki sohbetlerde buluşurduk. Kâmil ağabey aynı zamanda sözün sultanıdır.

Kültürel birikimlerini paylaşmaktan zevk alan, nahif bir insandır. Söz sanatının hâkimidir. Onu tanımaktan bahtiyar oldum. Allah ömrünü daha da bereketlendirsin.

MUSTAFA ÇIPAN: Ertan Bilici hocamıza teşekkür ederek sözü Burhan Yemiş hocamıza bırakıyorum

BURHAN YEMİŞ: Davetleri için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine teşekkür ediyorum. Bugün Konya'da olmaktan iki kere mutluyum. Birincisi, kendisiyle Karaman'da Belediye Başkanlığı yaptığı dönemde tanışıp oneli çalışmalar yaptığımız Kamil Uğurlu ağabeye vefamızı gösteriyoruz. İkincisi, Konya'da öğrenci olduğum yıllarımda, şimdi program yaptığımız Tantavi Kültür Merkezinin virane halini görmüş ve üzülmüştüm. Hamdolsun şimdi çok güzel bir kültür merkezi olmuş.

Kâmil ağabey şehrin alnına yazılmış en güzel cümleydi. Kâmil ağabey Belediye Başkanı olduktan sonra bir şehir dergisi çıkarma teklifimizi "hay hay" diyerek kabul etti ve İmaret dergisini çıkardık.

Bizim için büyük kapılar açtı, dergimizi belediye bültenine dönüştürmedi. Onun destekleriyle beş yıl, belediye başkanlığı sona erdikten sonra da; hiç tanışmadığım Mustafa Kutlu ağabeyin dergimiz hakkındaki övgü yazıları sayesinde dört yıl daha çıkardık.

Kâmil ağabey mütevazı bir insandır. Karaman'da dolu dolu beş yıl geçirdik. Fikirlere açtı. Bir başkan edasıyla bizi hırpalamadı. Kâmil ağabey bir gün derginin konusu dışında bir şiir göndermişti. Kendisine şiiri yayınlamak istemediğimizi söyleyince anlayışla karşılayıp yazıyı değiştirdi.

Kur'an-ı Kerim birçok yerinde bize sözü güzel söylemenin emrini verir. Kâmil ağabey sözü güzel söyleyen bir insandır. Sözü güzel söylemenin her geçen gün kaybedildiği bir zamanda sözün güzelini söylemek önemlidir. Vefalı bir insandır. Başkanlığından sonraki dört yıl da çıkardığımız her sayıdan sonra arayıp tebrik etmiş, eksikimizi söylemiş, bizi unutmamıştır. Bize verdiği desteklerden dolayı bu program vesilesiyle bir kez daha teşekkür ederek Allah'tan sağlıklı ömürler diliyorum.

MUSTAFA ÇIPAN: Değerli misafirler, Kamil ağabeyi anlatmak sınırlı bir zaman diliminde olacak iş değil. Planlanan zaman dâhilinde biz sözümüzü tamamladık. Şimdi sözü erbabına, Kâmil Uğurlu ağabeye bırakıyor ve eşi Hilal hanımla beraber selamlama konuşması yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

KÂMİL UĞURLU: GELECEĞİNİZİ BİLİYORDUM

Aziz gönül dostlarım, sizlerle beraber olmak, sizin huzurunuzda bulunmak insana huzur veriyor. Allah bu fakiri bu programa lâyık kılsın ve herkese Ahmet Köseoğlu, Mustafa Çıpan, Fahri Tuna, Ertan Bilici ve Burhan Yemiş gibi dostlar ihsan etsin. Bütün katılımcılara teşekkür ediyorum; geleceğinizi biliyordum. Sağ olun, var olun.

UĞURLU'YA MEVLEVİ SIKKESİ MİNYATÜRÜ

MUSTAFA ÇİPAN: Sevgili misafirler, programımızın sonuna geldik. Özel tasarlanmış Mevlevi Sikkesi minyatürünü Kamil Uğurlu ağabey ve konuşmacılarımıza takdim etmek üzere Konya Milletvekilimiz Ahmet Sorgun ile TYB Başkanı Ahmet Köseoğlu'nu, TYB Yayınlarını takdim etmek üzere de Prof. Dr. Ahmet Alkan'ı sahneye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Doç. Dr. Feyza Şule Güngör

Felsefe Edebiyat İlişkisi Kurmacanın Felsefesi

Düzenleyen: Hüzeyme Yeşim Koçak

17 Eylül Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Doç. Dr. Feyza Şule Güngör
Felsefe Edebiyat
İlişkisi
Kurmacanın Felsefesi

Düzenleyen: Hüzeyme Yeşim Koçak

17 Eylül Cumartesi 14:00

CANLI YAYIN

KATILIMCI
MERAM
KARATAY
KATILIMLILARLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

Felsefe Edebiyat İlişkisi Kurmacanın Felsefesi

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin düzenlediği programda siz saygıdeğer izleyicilerimizle beraberiz. Hoş geldiniz. Bugün, Kurmacanın Felsefesi başlıklı programımızda Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Felsefe Bölümü Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Feyza Şule Güngör Hanımefendi edebiyat ile felsefe arasındaki ilişkiyi anlatacak. Programı hem salon hem de canlı yayın olarak planlamıştık ama özel durumlar nedeniyle internet mecrasından canlı yayından sizlere ulaşıyoruz.

Feyza Hocamın pek kıymetli kitapları da var. Programımızın ismi de onun Kurmacanın Felsefesi adlı kitabına vurgu yapıyor. Hocam, çalışmalarınızdan da bahsederek bize Felsefe Edebiyat İlişkisini anlatır mısınız?

DOÇ. DR. FEYZA ŞULE GÜNGÖR: Şahsınıza ve Türkiye Yazarlar Birliğine bu programı hazırladıkları için teşekkür ediyorum Ben Kıta Avrupa'sı felsefesi alanında çalışmalar yaptım. Batılı filozofların özelliklerinden bahsederek konuya girelim. Şöyle bir yaklaşım görmüştüm; Levinas, 'Karamazov kardeşler olmasa ötekilik felsefem olur muydu bilmiyorum, büyük oranda ondan yararlandım' diyor. Heidegger'e baktığımda da o büyük kitabı Varlık ve Zaman'da Tolstoy'un Ivan İlyic'inden alıntılar yapıyordu.

FELSEFE YURT ÖZLEMİDİR

Novalis'in bir sözü var. Ben de kitabıma aslında onunla başladım; "Felsefe aslında bir yurt özlemidir. Her yerde evimizde olma içgüdü-südüdür" diyor. Ben de şu temelden yola çıkmıştım; antik Yunan'dan beri felsefe ile edebiyat arasında bir sınır problemi söz konusudur, böyle bir çatışma var. O ikisi arasındaki sınır açıldığında iki tarafın özgünlüğü zedelenecek endişesi vardı. Platon felsefeyi bir sistematik hale getirmek, onu mitostan hikâyelerden ayırmak için böyle bir sınırı belirginleştirmiştir, diyebiliriz. Çoğunlukla da Platon'un izinde giden felsefe tarihi bu sınırı korumuştur.

KURCAMANIN FELSEFESİNE NASIL BAŞLADIM?

20. yüzyılda felsefeden edebiyat sitesine, edebiyattan da felsefe sitesine çok fazla atıf olduğunu görüyoruz. Böyle bir sınır problemi yerine, dikenli telleri konuşmak yerine acaba aradaki eşikleri, geçitleri konuşmak nasıl olur diye de düşündüm ve bunu felsefenin karakteristiğinden ödün vermeden nasıl yapabileceğimiz kaygısıyla yola çıkmıştım.

Felsefe ve edebiyat arasında bir çatlak var. Ancak bu çatlağı görmezden geldiğimizde bu ilişki tarzı nasıl olur? Bu çatlağın bize ne söylediği ile ilgili e düşünebiliriz. Evimizde olma içgüdü-süne; felsefenin ve edebiyatın komşuyu ayartan, diğer alana ifşa eden, onun sorularını kendi sorularına dâhil eden bir okuma yöntemini kendimce kurmaya çalıştım. Bunu ikametgâh tesis etmek olarak gördüm. Kurgu ve kavramsallığın iç içe geçtiği ikametgâh olarak aslında ben Kurmacanın Felsefesini düşündüm. Ama kısaca farklarından bahsetmek gerekirse; neden edebiyatın yan yana gelmesi felsefenin aleyhine bir ihlâl olay ihlâl olarak değerlendiriliyor?

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK: Hocam Türkiye'yi ele alırsak, ülkemizde Felsefenin durumu nedir?

TÜRKİYE'DE HERKES FELSEFE YAPIYOR

FEYZA ŞULE GÜNGÖR: Türkiye'de felsefe ya çok kolay ya çok zor olarak lanse ediliyor. Bir konuda konuştuğunuzda şöyle deniyor mesela; sosyal medyada bile herkes felsefe yapıyor. Yani felsefe herkesin yapabileceği bir alan gibi görünüyor. Bu nedenle kendi alanının karakteristik özelliklerine dikkat ederek şunu söyleyebilirim; felsefe de, edebiyatta bir düşünüş şeklidir. Ancak ikisini birbirinden ayıran çok önemli birkaç nokta var. Her düşünüş felsefi olamaz. Yani hayat ve varoluş hakkında konuşan her edebiyat eserine biz felsefi diyemeyiz. Heidegger'in bir lâfı vardır; 'Felsefe yapmanın ilk kuralı hikâye anlatmamaktır' der. Çünkü felsefe de tutarlı olma, gerekleştirme arzusu vardır.

Antik Yunan'dan beri problem olmuş veya olabilecek tarzda sorular bugün de felsefenin konusunu oluşturur. Yani biz bu geleneğin çerçevesinde devam ederiz. Ancak özellikle edebiyat için böyle bir geleneksellik söz konusu değildir. Mesela roman yenilik arzusundan beslenir. Bir romancı birkaç romanında aynı konuları işlediğinde siz artık onu değiştirmesini beklersiniz. Felsefe ise eleştirel ve tutarlı olma dediğimiz özelliğinin yanında gelenekselliğini koruyarak devam eder. Bir diğer şey; diliyle biçimiyle ilgilidir. Roman üç boyutlu bir kurgudur. Duygularımızla algılayabildiğimiz, bütün bir dünyayı çok uzun tasvirlerin arkasına saklanarak; Vadideki Zambak da dikkat etmişim, bir soru var ve beş yüz sayfa sürüyor.

FİLOZOF NETTİR, LAFI DOLANDIRMAZ

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK: Edebiyatla Felsefe arasındaki ilişkiye dair neler söyleyebilirsiniz?

FEYZA ŞULE GÜNGÖR: İçim konusu edebiyat için önemlidir. Ancak biz bir kavramsallık içerisinde hareket eder, bir kavramı yadsırken bile bir kavram kullanırız. Mesela 20. yüzyıl filozoflarından Berida kavramsallığa karşıdır. Her seferde hiçbir kavramdan hareket edemeyeceğimizi söyler. Ama dekonstrüksiyon, yapı sökülmesi dediğimiz kavram haritası içerisinde hareket ederiz. Edebiyatçının böyle bir zorunluluğu yoktur, filozof kavram geliştiren biridir.

Uzun diyaloglarla hayat içerisindeki olaylara anlatan edebiyatçı felsefeye geçtiğinde; felsefe ile bu ilişkiyi kurduğunda muhakkak biz felsefeciler olarak orada bir kavram yakalamaya çalışırız. Mesela benim Kurmacanın Felsefesi'nde bazen bir romanı okursunuz, hoşunuza gider. Ama onu nerede bir kavrama bağlayacağını bilemezsiniz.

Mesela Kant estetik adlı eserine, en sanatsal olabilecek eserine, 'Benim ifadelerimin çok kuru olduğunun farkındayım' diyerek başlar. Filozoflar açıktır, nettir, lâfı dolandırmadan söyler. Ama edebiyatçı diyalogların ardından gider.

Felsefe yapayım, diye bir edebiyat eserine giriştiğinizde o çok eğreti durur. Zaten deha dediğimiz yazarların iklimlerinde atmosferinde var olan bir şeydir. Bu nedenle felsefe ve edebiyat ilişkisi bir sınır ilişkisidir. 20 yüzyıla geldiğimizde, bizim içinde bulunduğumuz dönemlerde bir sitesizliği, sınırsızlığı deneyimliyoruz, diyebiliriz.

Dostoyevski 'İki kere iki dört ediyorsa bunun bir anlamı yok, beş ediyorsa mucize olan budur' der. 20. yüzyıla geldiğimizde bu tartışılmaya başlanmıştır. Evet matematikte iki kere iki dört eder ama yaşamda eder mi tartışmaları gündeme gelmiştir.

Bir romancı için imalar, çelişkiler değerlidir, edebiyatta buna değer veririz. Çünkü yazarım kendi ötekisini sunmaya çalıştığı bilinçli veya bilinçsiz ortaya koyan şeylerdir. Felsefede ise bir sınır çizilir.

SADECE DÜŞÜNMEK TEFEKKÜR EETMEK DEĞİLDİR

Heidegger, gökyüzü, yeryüzü, içindekiler ve bunları saran tanrısallığı korumaktan bahseder. Tefekkür edici düşünce bunların saygınlıklarını kutsiyetlerini koruyarak düşündürmektir. Çok alışık ol-

duğumuz 'hayret etme' söylemi de böyledir. Bunların birini çekip aldığınızda, onlara saygının çevrelendiği kutsiyeti aldığınızda sizin düşünmeniz, 'hesaplayıcı düşünme' haline geliyor. Son yıllarda ben çok netflix izliyorum. Bir sahneyi geri alıp bir-iki defa izlediğinizde anket gibi bir şey çıkıyor ve 'Bu sahneyi beğendiniz mi?' diye soruyor. Bu sonra yapılacak filmlerde bu seçiminiz belirleyici olacak demektir. Size hap gibi bir şey vermek istemektedirler. Sizi düşünmeye, tefekküre sevk etmek gibi bir görevi yoktur. Edebiyatta da bir yazar, 'Çok satıyor' diye neyin satacağını bilerek yazmaya başlarsa bu da hesaplayıcıdır.

Heidegger 'Hesaplayıcı düşünme, teknik çerçevede düşünme insana dair bir şiddettir' der. Neden? İnsanın ne ise o olmaklığına zarar verir. Tefekkür edici düşünme dediğimizde edebiyatta da sanatta da felsefede de bu dörtlünün kutsiyetini korumak bunu temel almak vardır.

Edebiyata, felsefeye hesaplayıcı düşünce ile baktığımızda, bize estetik ve sanat zevki veren metinlerin, dünya ile estetik ve düşünsel bir bağ kurmamızı engelleyen hap gibi metinler haline indirgeneceğini düşünüyorum.

HÜZEYME YEŞİM KOÇAK: Hocam, süremizi doldurduk. Verdiğiniz değerli bilgiler için teşekkür ediyorum. Değerli izleyiciler, gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ediyoruz. Bir Başka TYB programında görüşünce dek hoşça kalın.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Nebahat Konu

Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü

Ankara Devlet Klasik-Türk Müziği Korosu Sanatçısı

Menekşelendi Sular

Türk Müziği Konseri

Düzenleyen: Melahat Ürkmez

24 Eylül Cumartesi 14:00

Sultan Veled Salonu
Mevlana Kültür Merkezi

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

MERAM
BELEDİYESİ

KARATAY
BELEDİYESİ

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

KATKILARIYLA

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Menekşelendi Sular
Türk Müziği Konseri

Nebahat Konu
Devlet Klasik Türk Müziği Korosu Sanatçısı

Düzenleyen: Melahat Ürkmez

24 Eylül Cumartesi 14:00

Sultan Veled Salonu
Mevlana Kültür Merkezi

MERAM KARADAYI

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Nebahat Konu Türk Sanat Müziği Konseri Menekşelendi Sular

Mevlânâ Kültür Merkezi Sultan Veled Salonunda icra edilen “Menekşelendi Sular” adlı Türk Sanat Müziği Konserinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu Sanatçısı Nebahat Konu birbirinden güzel şarkılar seslendirdi.

EDEBİYAT VE MÜZİK BİRBİRİNİ BESLER

Programın düzenleyicisi Melahat Ürkmez açılış konuşmasında tarih boyunca edebiyat ve müziğin birbirini beslediğine dikkat çekerek “Müzik ve edebiyat birbirinden sürekli etkilenmiş, zenginleştirmiş, her zaman iç içe ve birbirinin tamlayanı olmuştur. Dünya klasiklerinden örnek verecek olursak Tolstoy, Beethoven’ın Sonat’ından etkilenip aynı isim altında bir roman yazmıştır. “Romeo ve Juliet”, “Anna Karanina”, “Faust”,

“Savaş ve Barış” gibi pek çok klasik roman da müzisyenlerin başvurdukları edebi eserler olmuştur. Türk edebiyatında da Halit Ziya Uşaklıgil, Reşat Nuri Güntekin gibi yazarlarımızın opera olarak bestelenen romanlarını örnek verebiliriz. Bestelenen, senfonileri yapılan birbirinden muhteşem beyitlerin, rubailerin sahibi Hz. Mevlânâ’da bunun en güzel örneğidir. Şems-i Tebrizî, “Mûsikîde öyle bir sır gizlidir ki ifşa etsem dünya alt üst olurdu” demiştir.

Sözü daha fazla uzatmadan enstrümanlarıyla sanatçımıza eşlik edecek olan Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu Saz Sanatçıları Ali Burç, Yıldan Dirik, Tanju Kabacı, Tanju Durak, Tefik Bilen, Ramazan Akın ve Ali Rıza Yiğitoğlu’nu davet ediyorum.

Nebahat Konu’nun seslendirdiği birbirinden güzel eserlere izleyenler de zaman zaman sahneye davet etti. Seslendirdiği eserlerle büyük alkış alan Konu’ya izleyenler de zaman zaman eşlik etti.

GÜÇLÜ: MUSİKİ BİR İHTİYAÇTIR

Konserin ardından Devlet Eski Bakanı Prof. Dr. Sami Güçlü yaptığı selamlama konuşmasında, “Çok değerli sanatçımızı bugün sahnede canlı performansla dinleme imkânı bulmuş olduk. Hem kendisine hem de korumuzun diğer sanatkârlarına teşekkür ediyoruz” diyerek Konu’ya özel tasarlanmış Mevlevî Sikkesi minyatürü, programın düzenleyicisi Melahat Ürkemez’e de gül takdim etti.

KÖSEOĞLU: GÖNLÜMÜZ COŞTU

Her hafta düzenledikleri konferans, panel gibi programlara musiki ile bir yenisini eklediklerini ifade eden TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu da, "Davetimizi kabul ederek güzel bir program icra eden çok değerli Nebahat Konu hanımefendiye, saz sanatçılarımıza ve her şarkıyı gönül coşkunluğuyla dinleyip eşlik eden değerli katılımcularımıza teşekkür ediyorum. Toplumumuzun bu tür programlara da ihtiyacı olduğunu bugün bir kez daha müşahede etmiş olduk" diyerek Konu'ya bir buket çiçek takdim etti.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. İdris
Nebi Uysal

Doç. Dr. Fatih
Özdemir

Doç. Dr. Mert
Öksüz

Vefatının 60. yılında

Ahmet Hamdi Tanpınar

Düzenleyen: Prof. Dr. Mehmet Kırbyık

1 Ekim Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Vefatının 60. Yılında Ahmet Hamdi Tanpınar

PROF. DR. MEHMET KIRBIYIK/Düzenleyici: Değerli misafirler, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin düzenlediği programda bugün Cumhuriyet neslinin ilk öğretmenlerinden, bir dönem Konya'da da görev yapan şair, romancı, deneme yazarı, edebiyat tarihçisi, siyasetçi ve akademisyen Ahmet Hamdi Tanpınar'ı konuşacağız. Hoş geldiniz. Vefatının 60. yılında düzenlenen bu anlamlı programa konuşmacı olarak Prof. Dr. İdris Nebi Uysal, Doç. Dr. Fatih Özdemir ve Doç. Dr. Mert Öksüz katılıyor. Tanpınar Türk edebiyatında önemli bir şahsiyettir. Bugün bile çözemediğimiz meseleleri Tanpınar'ı tekrar okuyup, yorumlayabiliyoruz. Ben sözü uzatmadan, konuşmacılarımızı sahnedeki yerlerine davet ediyorum. Sohbeti İdris Nebi Uysal hocam yönetecek.

UYSAL: TANPINAR ŞİİR TADINDA ROMANLAR YAZDI

PROF. DR. İDRİS NEBİ UYSAL: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanım, kıymetli milletvekilim, kıymetli misafirler, saygıdeğer hocaların, çok kıymetli öğrencilerimiz, sözlerime başlarken sizleri saygıyla selamlıyorum. İzniniz olursa Tanpınar'ı yâd edeceğimiz bugünde programa bir Tanpınar şiiri başlamak isterim.

*Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir ânın
Parçalanmaz akışında.*

*Bir garip rüya rengiyle
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgârda uçan tüy bile
Benim kadar hafif değil.*

*Başım sükûtu öğüten
Uçsuz bucaksız değirmen;
İçim muradına ermiş
Abasız, postsuz bir deroiş.*

*Kökü bende bir sarmaşık
Olmuş dünya, sezmekteyim,
Mavi, masmavi bir ışık
Ortasında yüzmekteyim.*

Kıymetli Misafirlerimiz Türkiye Yazarlar Birliği malumunuz olduğu üzere 1978 yılında Ankara’da muhterem Mehmet Doğan hocamızın önderliğinde kurulmuş bir birliktir. Bu birlik bugüne kadar Türkiye’nin sanatına edebiyatına kültürüne çok hizmetler sağladı. Sadece Ankara genelinde faaliyetlerini yürütmedi, Konya, İstanbul, Erzurum, Ankara gibi diğer şehirlerde de şubeler açmak suretiyle bu faaliyetleri yürüttü. Hem ülke gündemine, hem şehirlerin kalkınmasına sanat ve kültür bağlamında büyük katkıları oldu. Konya Şubesi de bu birliğin en aktif şubelerinin başında gelmektedir. Güzel etkinliklerle kendisinden söz ettiriyor.

Malumunuz olduğu üzere Ahmet Hamdi Tanpınar’ın vefatının 60. yıl dönümünü anıyoruz. Kendisini rahmetle, şükranla bir kez daha yâd ediyoruz.

Yeni Türk edebiyatı hocalarımın alanıdır. Birazdan sözü kendilerine vereceğim. Tabii ki dil ve edebiyatı birbirinden ayırmamız mümkün değil. Tanpınar’ın dünyası, eserleri üzerinde çalışma imkânı bulduk ama Tanpınar deyince aklımıza tabii ki az evvel Mehmet hocamın da ifade ettiği gibi çok yönlü bir şahsiyet karşımıza çıkıyor. Yani şair Tanpınar var, romancı Tanpınar var, öğretmen Tanpınar var; akademik çalışmalarda da var. Hakkında 1990-2022 arasında yapılmış yüz kırk bir çalışma var. Tabii 1990’dan önce yapılan çalışmalarda var. Ayrıca monografiler, araştırmalar var. Müstakil yayınlar var. 1990’dan itibaren sayılan yüz kırk bir çalışma az bir rakam değil. Türk edebiyatçı kimliği, düşünür kimliği bambaşka yönleri tabii ki. Üniversite kürsülerinde araştırma konusu oldu. Dil ve Edebiyatı bölümleri bu araştırmaların yapıldığı yerlerdir. Alman Dili ve Ede-

biyatı, Sosyoloji, Fransız Dili ve Edebiyatı, Felsefe, Siyaset Biliminde Tanpınar'ın eserleri araştırılmış, doktora tezleri yapılmıştır. Mimarlıkta da ilginç bir adamdır.

Milletvekili ve düşünce adamı olan bir karakterden bahsediyoruz. Mehmet Kaplan onun daha çok şairliğini önemseydiğini belirtir. Şair olmayı daha çok öne çıkarmayı arzuladığını, bunun bir itiraf olarak kendisinde ortaya çıktığını söyler.

Romanlarıyla, denemeleriyle tadında yazan bir şahsiyet olarak karşımızda duruyor. Tanpınar deyince aklımıza bir dil ustası, söz ustası gelir. Tanpınar'ı öne çıkaran vasıflarından biri de Türkçeyi mükemmel bir şekilde kullanması, hâkim olmasıdır. Tanpınar'ın dil anlayışı, Türkçe anlayışı Türkçeyi kullanma becerisi, icrası konusunda ben özel bir çalışmanın olmadığını düşünüyorum. Varsa hocalarımız bunu söyleyebilirler ama bunun olmaması bir eksikliklerdir.

Tanpınar Türkçe konusunda ne düşünüyordu, mutlaka makalelerinde birtakım bilgiler vardır. Bunu eserlerinde ne ölçüde uyguladı, nasıl kurguladı, nasıl uyguladı; bununla ilgili bir sorgulama yapmamız gerekiyor.

Tanpınar deyince denemeci yönü de aklımıza geliyor. Özellikle Beş Şehir aklımıza gelen ilk eserlerden bir tanesidir. Beş Şehir'den bahsetmeden önce biraz hayat hikâyesini birkaç cümleyle ifade etmekte fayda var. 1901 yılında İstanbul Şehzadebaşı'nda doğmuş, 23 Ocak 1962 tarihinde de aramızdan ayrılmış. Altmış bir yıllık bir ömür sürmüş ve altmış sene olmuş aramızdan ayrılalı.

Babasının görevi nedeniyle Osmanlı coğrafyasının farklı noktalarında bulunmuş. Antalya'da, Sinop'ta, İstanbul'da hayatını sürdürmüş. Eğitim hayatının belirli kademelerini buralarda tamamlamış. Tanpınar İçinde bulunduğumuz bu şehirde de bir süre kalmış, Konya Lisesinde öğretmenlik yapmış. Sonra vekillik hayatı var. Sonra akademiye dönmüş ve bir kalp krizi sonucunda aramızdan ayrılmış.

1946 yılında kitabın ilk baskısı gerçekleştirilmiş. Önsözü şöyle başlar; "Hayatımızda kaybolan şeylerin ardından duyulan üzüntü ile yeniye karşı beslenen iştihak..." Aslında bu söz Tanpınar'ı anlamak ve anlatmak için kâfidir. Yani bir yandan kaybedilen şeylerin üzüntüsünü, hassasiyetini taşıyacaksınız yüreğinizde, bir taraftan da yüzünüzü, yönünüzü batıya doğru döneceğiz.

Beş Şehir içerisinde Konya'nın ayrı bir yeri vardır. Konya'da bugün Tanpınar'ı hatırlıyor. Bu çok güzel bir duygudur. Vefa duygusu içinde bulunduğumuz şehre yakışan bir hassasiyettir. Ona göre Konya Bozkır'ın tam çocuğudur. "Konya insanı ya bir sıtma gibi yakalar, kendi âlemine taşır yahut da ona sonuna kadar yabancı kalırsınız" diyor ya; Konya'nın Tanpınar'ı yakaladığı kanaatindeyiz. O heyecanı o iştiağı Tanpınar Konya'da bulmuş. Yaşadığı, öğretmen olarak hizmet ettiği bu şehrin onu sarıp sarmaladığı çok net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Ben sözü çok fazla uzatmadan Doçent Doktor Fatih Özdemir arkadaşımıza vereceğim.

DOÇ DR. FATİH ÖZDEMİR: Böyle güzde bir topluluk karşısında ve Tanpınar üzerinde konuşmanın hem mutluluk hem heyecan verici olduğunu söyleyebilirim. Tanpınar bugün burayı görse herhalde çok memnun olurdu. Ben ilk defa geliyorum ve şahsen çok teşekkür ediyorum emeği, geçenlere.

Sayın hocam geniş bir perspektifle bakarak Tanpınar'ın hayatını, sanatçı yönü ve şahsiyetini anlattı. Konya ile ilgili görüşlerini de ifade etti. Ben biraz daha özel bir noktaya değinmek istiyorum Tanpınar'ın eserlerini birleştiren bir ortak nokta var mı ya da o noktalardan biri üzerinde durmak istiyorum. Tanpınar'ın eserlerinde

sıkça kullandığı yılan ve çöreklenmek sözcüklerinden yola çıkarak bir Tanpınar okunması yapmaya çalışacağım. Tanpınar geniş kültürü ve üslubuyla edebiyatımızda özel bir yeri olan sanatçıdır. Sanat tarihi ile mitoloji ile kültürler arası etkileşimler, felsefe hatta mimari ile ilintili yönleri var.

Tanpınar, felsefeyle, düşünceyle bağlar kuran bir sanatçıdır, malumunuz. Bu da okur olarak bizi daha yoğun çabalara sevk ediyor. Onun kullandığı her kelime üzerinde dikkatlice durmamız, düşünmemiz gerekiyor. Zaten Tanpınar hakkında yapılan, hocamın da bahsettiği çalışmaların bir kısmı sözlük veya kavram açıklama niteliğindedir. Tanpınar'ın sevdiği sözcük veya kelimeler var. Mesela Tanpınar için "Şehir" ne anlama geliyor, su ne anlama geliyor gibi...

Ben de şimdi onu biraz yılan ve yılanla bağlantılı sözcüklerle genişletmeye çalışacağım. Bir sanatçının sevdiği bazı kelimeleri sıkça kullanması kendisine bir kapalı evren oluşturuyor. Kendi dünyasını, şahsi mitolojisini oluşturmaya çalışıyor. Hemen hemen büyük bütün sanatçılarda bunu görürüz. Gündelik yaşamda kullandığımız bir kelimeyi alarak, onu değiştirerek dönüştürüyor ve yeni anlamlar yeni muhtevalarla çağrışım dünyasını zenginleştiriyorlar. Ve o sözcük ondan sonra hem yeni bir anlama da kavuşuyor, bizim kültür dünyamızda o yeni anlamıyla devam ediyor. İşte sanatçının dile katkısı budur. Bir de aynı zamanda bu sanatçının kendi dünyasını oluşturuyor. İşte Shakespeare'in dünyası, işte Dostoyevski'nin dünyası... Tanpınar da bunu edebiyatımızda yapan en başta gelen sanatçılardan biridir. Mesela eşya, rüya, şehir, terkip dediğimiz zaman, daha da özele inerse; mesela Sarmaşık şiirinde hatırlarsanız kilit gibi sözcükleri Tanpınar alıyor, bizim kullandığımız günlük yaşamdaki anlamlarının dışında kendisi yeni bir anlam veriyor ve kendi psikolojik yapısı, kültürel yapısı entelektüel birikimini bu sözcüklerle ifade ederken dilimizi de zenginleştiriyor. Bu sözcüklerden birisi yılan ve ona bağlı sözcüklerdir. Mesela yılan, halka, çöreklenme sözcüğünü çok fazla kullanır. Külçelenme, yayılma, atılma gibi sözcükler Tanpınar'ın dünyasının önemli kelimelerindedir. Özellikle çöreklenmek kelimesi Tanpınar'ı en iyi anlatan sözcüklerden birisidir.

Mitolojilerin çok anlamlılığın da faydalanarak ona yeni bir hikaye yazma, bir yenileştirme, bu kelimeyi birden fazla metinde bunları kullanmayı görüyoruz. Tanpınar'ın yazdığı eserler birbirine cevap

veriyor. Eserler belli başlı sorunlar üzerinde halkalanmış, külçelenmiş, aynı sorunlar etrafında sık sık düşünüyor. Üniversite yıllarından beri okumalarımda hep dikkatimi çekmişti, niye sürekli tekrar ediyor bu sözcükleri diye düşünüyordum. Özellikle bu çöreklenmek kelimesi Tanpınar'ı en iyi anlatan sözcüklerden birisidir. Özellikle şiiri kendi içine dönüyor, halkalanıyor, çörekleniyor ve etrafa doğru yayılıp genişliyor. Tanpınar, "Şiir Susma sanatıdır" diyor ve sustuklarını; sanat ve şiir görüşlerini diğer kitaplarında yazıyor.

Bu kendine özgü kelimeler seçmeleri büyük sanatçıları özgür kılan bir şey. Böylece kendi dünyasını oluştururken hem başka edebiyatçılardan, başka şehirlerden ve toplumdan kendini soyutlamak istiyor. Çünkü başka şairleri aşmak, toplumu aşmak istiyor. Tanpınar gibi sanatçılar da dâhil, kendini kanıtlamak istiyor. Kanıtlamanın en önemli yollarından birisi de belli kelimeleri sık sık tekrar edip sembolleştirmedir, diyebiliriz.

Yılanla ilgili sözcükleri şöyle dikkat çekiyor yani çemberden yola çıkarak çember sözcüğünü de Tanpınar birçok sıklıkla kullanılır ve bu çember sözcüğü de yılanla bağlantılıdır. Soğukluk, korkunçluk ve aynı zamanda parıltıyı, esrarı anlatıyor bu kelimeyle. Ürpertiye, korkuyu, ölüm duygusunu, gizemli olmayı ve soğukluğu yine yılan ile anlatıyor. Yılan ile su arasındaki ilişki de Tanpınar'ın en çok kullandığı araçlardan birisidir.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemize, bizi buraya davet edip bu güzel mekânda imkân tanıdığı için çok teşekkür ederim.

İDRİS NEBİ UYSAL: Fatih Hocama teşekkür ediyorum. Hocamız Tanpınar nasıl okunmalı sorusunun da cevabını verdi. Mehmet Kaplan'ın bir cümlesi var; Tanpınar dura dura, sindire sindire okunmalı. Bu şekilde okuyanlar onu sevecekler. Hayata, kâinata başka bir gözle bakacaklar. Kendilerini ebediyete götüren esrarlı ışıklarla dolu yolda yürüyecekler" diyor.

Ben sözü şimdi Dr. Mert Öksüz hocama veriyorum.

DR. MERT ÖKSÜZ: Değerli hocalarıma, misafirlerimize ve programı düzenleyen Yazarlar Birliğine teşekkür ederim.

Ben Tanpınar'ın eserleri tahlil yaprak devam etmek istiyorum. Saatlere Ayarlama Enstitüsü'nün çok zor bir eser olduğunu söyleyebil-

rim. Sadece içeriği itibarıyla değil, romandan farklı olarak başka başka edebi öğeler yan yana getirilerek, beraber çalıştırıldığını görüyoruz. İçimizde herhalde pek çoğumuz yemek yapıyoruz. Pek çok farklı ve bazen de zıt malzemelerle yapılan yemekleri bir araya getirmek zordur. Mesela Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nün çok önemli bir kısmı psikoloji üzerine kuruludur. Daha güncel romanı Dövüş Kulübü aynı kişiyi değil, gölgede kalmış ve belirgin hale gelmiş kişilikleri öne çıkarır.

Edebiyatta avantajlı kavramlar vardır. Mesela gözyaşları her zaman kahkahadan kuvvetlidir. Kahkaha ile bir roman yazacaksınız eleştiri almanız kolay ve efsane haline gelmeniz daha zordur. Yani Nasrettin Hoca bir efsane mi bilemem ama Köroğlu bir efsanedir. İşte Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nde Tanpınar çok farklı öğeleri komik unsurlarla bir araya getirmiştir. İnsanlar da bu romana içindeki absürt yönler nedeniyle ilgi göstermektedir. Türk edebiyatında romanların önemli bir kısmı kitap olarak basılmadan önce gazetelerde tefrika edilirdi. 1954'te tamamlanan bu roman da 1961'de kitap haline geldi ve yazarın ölümünden kısa süre önce yayınlanabildi. Fakat kitap ilk başta pek de ilgi çekmedi. İstanbul gazetesi (Ahmet Hamdi Tanpınar'ın fantastik büyük hikâyesi) şeklinde reklamlarla okur çekmeye de çalışmış. Hatta gazete (Yazım yanlışlarını en fazla bulan üç okur romanın yayınlanması bittiğinde altın saatle ödüllendirilecek) diye de bir nevi devamlı okur kazanma kampanyası yapmış.

Sonuç olarak Tanpınar'ın eserleri hem halk hem de edebiyat çevrelerinde büyük ilgi ve takdir görmüştür. Yani Tanpınar romanlarının toplumumuzda karşılığı vardır. Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

İDRİS NEBİ UYSAL: Değerli misafirler, biz konuşmalarımızı tamamladık. Vaktimizi de biraz aştığımızı zannediyorum. Sabrınız ve ilginiz için teşekkür ediyorum.

KONUŞMACILARA TEŞEKKÜR BERATI VERİLDİ

PROF. DR. MEHMET KIRBIYIK: Sayın Uysal'a, Özdemir ve Öksüz'e kıymetli değerlendirmeleri için teşekkür ediyorum.

AK Parti Konya eski milletvekili Mustafa Kabakcı, TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu ve TYB Konya Şubesi Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Akman'ı teşekkür beratlarını takdim etmek üzere sahneye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Dr. Mustafa
Yıldırım

Prof. Dr. Bilal
Kemikli

Prof. Dr. Ramazan
Altıntaş

Vefatının 600. Yıl Dönümünü Anısına
Süleyman Çelebi
“Mevlid”

Düzenleyen: Doç. Dr. Murat Ak
8 Ekim Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

KATKILARIYLA

Süleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif

DOÇ. DR. MURAT AK: Değerli misafirlerimiz ve kıymetli izleyicilerimiz, Tantavi Kültür Merkezinde icra etmekte olduğumuz Süleyman Çelebi ve Altı Yüz Yıllık Eseri Mevlid-i Şerif adlı programımıza hoş geldiniz.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Bursa Ulu Camiî İmamı olan, mutasavvıf Süleyman Çelebi ve onun asırlardır yaşayan eseri Vesîletü'n-Necât'ı konuşmak üzere buradayız. Prof. Dr. Bilal Kemikli, Prof. Dr. Ramazan Altıntaş ve Dr. Mustafa Yıldırım Türkçe kaleme alınmış Mevlid-i Şeriflerin ilki ve en meşhuru olan Vesîletü'n-necât'ı bize anlatacaklar. Konuşmacılarımızı kürsüdeki yerlerine davet ediyorum ve sözü kendilerine bırakıyorum.

**KEMİKLİ :“VESİLETÜ'N NECAT BİR
MİLLİ MUTABAKAT METNİDİR”**

PROF. DR. BİLAL KEMİKLİ: Saygıdeğer Konyalılar, bizleri dinleme lütfunda bulunduğunuz için teşekkür ediyorum. Yazarlar Birliğimizi de kültüre verdiği büyük katkılardan ötürü tebrik ediyorum.

Bilhassa baskı altında bulunan İslam ülkelerinde Mevlid-i Şerif çok büyük öneme haizdi. Birkaç sene önce Bulgaristan'da Mevlid okuyup gönül köprüsü kurmak istedik. Bulgaristanlı hocalar ve hafızlar bize, "Çok kısa okudunuz" dediler. Onlar daha uzun okuyorlar. Kâinatın yaratılması ile ilgili Nur-u Muhammedîye bölümünü de okuyorlar. Araya bazen hikâyeler de koyuyorlar. Arada salavatlar getiriyor, Kur'an okuyorlar. Ve Mevlid ile insanların birliği beraberliğini sağlamış oluyorlar. Bir saatte bitecek olan Mevlid Balkan ülkelerinde beş-altı saat sürüyor. Arada ikramlarda bulunuluyor. Baskı altındaki Müslüman ülkeler milli milli kimliği böyle sağlıyorlar.

2009 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı ile bir sempozyum yapmıştık. Kırım'dan ve Kazan'dan gelen misafirlerimiz de vardı. Kazan İlahiyat Fakültesi Dekanı Muhammet Bey 2007'de, Bulgaristan Müftüsünün anlattığının hemen hemen aynısını orada anlattı. Onlar da milli kimliklerini Mevlid-i Şerif vesilesiyle muhafaza etmişler. Süleyman Çelebi'nin hakikaten büyük bir âdem olduğunu elbette biliyoruz ama eserinde birikimini öylesine uygun bir şekilde, sanatı bozmayacak düzende, öylesine latif bir üslupla sunmuş ki, ilmî kelâm açısından bakanlar bir kelâm ilmi olarak onu gördüler.

Fakat Mevlid-i Şerife olumsuz bakanlar da var. Bazıları okumadan, okumadığı metinlere düşman oluyor, anlamadan bir kelimeye takılıyor. Onun manasını, mahiyetini kavramadan hakkında olumlu ya da olumsuz bir kanaatler oluşturuyor. Bu konformist yaklaşımımız maalesef kültürel değerlerimizi doğru bir şekilde anlamaktan bizi mahrum bırakıyor. Kim ne derse desin; Süleyman Çelebi büyük bir hizmet ifa etti ve bu hizmeti dolayısıyla biz bugün onu Altı yüz yıl sonra yeniden konuşuyoruz.

Vesiletü'n Necat bir milli mutabakattır. Bu ifade bana ait değil; 2009 yılında sempozyumun açılış konferansını vermek üzere davet ettiğimiz Sadettin Ökten hocam söylemişti. Şundan dolayı bir milli mutabakat metnidir; Mevlid Fetret döneminde, Ankara Savaşı'nın akabinde yazılmıştır. Bir yandan Beyler isyan etti, öbür yandan Yıldırım Beyazıt'ın çocukları babalarının mirasına sahip çıkmak için aralarında savaştı. Bu kargaşa ve kaos ortamı iktisadi ve siyasi açıdan güvenliği yok etti. Böyle bir sıkıntı döneminde bu eser yazıldı. Ve hem o yıllar da hem de sonraki yıllarda fetret içinde olan İslam toplumu Mevlid-i Şerif ile özünü korudu.

Sözü uzatmadan, Ramazan Altıntaş hocama bırakıyorum.

ALTINTAŞ: MEVLİD'DE EHLİ SÜNNET İNANCI DİLE GETİRİLİR

PROF. DR. RAMAZAN ALTINTAŞ: Teşekkür ediyor ve kıymetli misafirlerimizi selamlıyorum. Mevlid denildiğinde Peygamber Efendimizi anlatan Mesnevi türü manzum eserler akla gelir. Nasıl bizim Siyer-i Nebi, Naatı Şerif, Hilye-i Şerif, Şemâil-i Şerif gibi kitaplarımız varsa Mevlid-i Nebi gibi kitaplarımız da var. Hemen hemen İslam dünyasında; özellikle Anadolu, Balkanlar ve Kafkaslar diyarlarında bu alanla ilgili yazılmış çok eser var ama bunların hiç birisi de Vesiletü'n Necat kadar maruf ve meşhur bir hale gelmiş değil.

Allah, Peygamber Efendimizi Kur'an-ı Kerim'de methüsena edip, doğduğu zaman dünyada meydana gelen manevi ve fiziksel anlamdaki olağanüstü değişiklikleri, mucizeleri, Miracını, ahlâkını anlatır. Mevlid-i Şerif'in kaynaklarına baktığımız zaman; Âşık Paşazade'nin Garipname'sinden tutun, Siyer-i Nebi'ye, bütün ehli sünnet kitaplarımıza varıncaya kadar içerisinde yer aldığını görüyoruz. Ehli Sünnet ve-l Cemaat inancı neyse Süleyman Çelebi Hazretleri o inancımızı dile getirmiştir. On dördüncü yüzyıl bir fetret dönemidir. Selçuklulardan Osmanlılara bir nevi geçiş döneminde, Osmanlı toplumunun inşasının Ehli Sünnet ve-l Cemaat itikadı üzere olduğunu söyleyebiliriz. Bunun bir kanıtı olarak ta o ortamı hazırlama açısından Mevlid-i Şerif'in çok önemli olduğunu ifade edebiliriz.

YILDIRIM: MUSİKİDE HİÇ BİR MAKAM RASTGELE DEĞİLDİR

PROF. DR. BİLAL KEMİKLİ: Ramazan Altıntaş hocama teşekkür ediyorum. Şimdi Dr. Mustafa Yıldırım Hocamın konuşmasını dinliyoruz.

DR. MUSTAFA YILDIRIM: Güzel bir mekânda, ilgili bir dinleyici topluluğuyla beraber güzel bir program icra ediyoruz. Hem değerli katılımcılara hem de programı düzenleyen Yazarlar Birliğine teşekkür ediyorum.

Musiki Türk kültüründe bir eğlence aracı değildir. Musiki bizim geleneğimizde tedavi edici özelliğiyle kullanılmıştır. Farabi'den beri hastaların musiki ile tedavi edildiği şifahaneler olduğunu çok iyi biliyoruz. Hangi saatte, hangi zamanda, hangi makam icra edilmeli; bunların bilgileri mevcuttur. Bu bilgiye göre hastalar günlük hayata döndürülüyordu. Hastalıklı olarak o şifahaneye gelenler su tedavisi, müzik tedavisi ile hayata, topluma kazandırılıyordu. Bu şekilde arşivlerde binlerce kişinin isimleri var.

Ancak bazı kesimlerin Mevlid-i Şerif'i bidat ilan ettiğini görüyoruz. Oysa Vesiletü'n Necat yani anlamı itibariyle Kurtuluşa Vesile; o tevhid anlayışı ve Peygamber sevgisi etrafında bugün tekrar birleşmemiz gerekiyor. O gün Mevlid yazılmış ve o günkü kültürel değerlerle, beste ile karşılık bulmuştu. Diyelim ki Mevlid gerçekten

bir bidat ise o zaman karşı taraf o bidatlığa karşı bu insanları birleştirecek tevhid anlayışını da Peygamber sevgisini de barındıran bir dinamik bulsun! Biz, onlar buluncaya kadar Mevlid'i Şerifi icra etmeye devam edeceğiz, inşallah.

DOÇ. DR. MURAT AK: Kıymetli misafirler, programımızın sonuna geldik.

TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, TYB Konya Şubesi Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Çaycı ve Yönetim Kurulu Üyesi Doç. Dr. Nuri Şimşekler'i konuşmacılarımız Prof. Dr. Bilal Kemikli, Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, Dr. Mustafa Yıldırım'a özel tasarlanmış Mevlevi Sikkesi minyatürü ile TYB 2021 yılı kitabı ve düzenleyici belgesinin takdimi için kürsüye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüz sözümüz

2022

Dr. A. Güleç Korumaz

M. Feyza Yazar

Mimari

Konya'nın 1950 Sonrası Çağdaş Yapıları

Düzenleyen: Prof. Dr. Ahmet Çaycı
15 Ekim Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Konya'nın 1950 Sonrası Çağdaş Yapıları

PROF. DR. AHMET ÇAYCI: Sevgili dostlar; hoş geldiniz. Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin her hafta düzenlemiş olduğu mutat toplantılarından birini daha açıyorum. Bu hafta farklı bir konu ve konuklarla birlikteyiz. Konya'nın yakın döneme ait mimari hafızasını konuşacağız. Ama ondan önce Yazarlar Birliği'nin Bursa'da başlatıp Konya'da devam ettireceği Uluslararası Şiir Şöleni vesilesiyle Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu Bey şu an Bursa'da bulunuyor. Kendilerinin selamlarını sizlere iletmek isterim. O sebeple programa katılamadılar.

Haftanın konusuna gelince; 1950 sonrası Konya'mızın Çağdaş Mimarisi diye ifade edebileceğimiz yapılar topluluğunu konuşacağız. Konya Mimarlar Odası Başkanı ve Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlar tarafından kitap haline getirildi. Bugün bol miktarda mimari dinlemiş olacağız. Ben sözü uzatmadan Konya şehri kadim bir şehiri fakat özellikle 1950 sonrası şehrin gelişiminde, vizyonunda, dışa yansıyan fiziki çehresi açısından nelerimiz vardı, nelerimizi kaybettik, neler bugüne intikal etti ise hepsini konunun uzmanlarından dinleyeceğiz. Ben Sayın Başkan Armağan Güleç Korumaz ve Yönetim Kurulu Üyesi Feyza Yarar'ı kürsüye davet ediyorum.

KONYA'NIN ÇOK KIYMETLİ ESERLERİ VAR

DR. ARMAĞAN GÜLEÇ KORU-

MAZ: Bartın'da hayatını kaybeden şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine de sabır diliyorum. Programı organize eden Türkiye Yarlar Birliği Konya Şubemize çok teşekkür ediyorum. Kitabımıza göstermiş olduğu ilgi ve bu organizasyon bizleri çok mutlu etti. Kitapta şunu dedik; evet Konya kadim bir başkent, çok kıymetli eserleri var. Hatta Çatalhöyük'ten bugüne kadar medeniyetin beşiği durumunda bir kent ama hep tarihi eserleriyle gündeme geliyor. Selçuklu Başkenti olması hasebiyle ve Çatalhöyük, Sille gibi kıymetli tarihi eserleriyle, günümüze kalan ya da kalamayan eserleriyle gündemde ama Konya'nın bir de modern yüzü var. Her gün önünden geçtiğimiz çoğu yapının mimarlık tarihi açısından da önemli bir yeri var. Kitabımızda bunları işledik, bugün de bunları anlatacağız.

1950'LERDE MODERNİZM VE ULUSLARARASI ÜSLUP GELİŞTİ

1950'li yıllarda başlayan modernizmin önemli mimarları olarak Sedat Hakkı Eldem, Emin Onat, Turgut Cansever, Kemal Ahmet Aru, Enis Kortan, Haluk Baysal, Melih Birsal, Utarit İzgi ve Muhlis Türkmen'i gösterebiliriz. Nazi rejiminin baskısıyla Avrupa'dan Amerika'ya geçen mimarlar öncülüğünde başlatılmış, savaş ortamından çıkıp baskıdan kaçan mimarların daha özgür sanat üretme adına başlatmış olduğu bu akımın yankıları hem ulusal hem yerel çapta yapmış olunan ürünlerde yer aldı.

MODERNİZM TEKDÜZELEŞTİ

Modernizm akımının devamında tekdüze bir akımın ortaya çıktığını görüyoruz. Sonra 1960 sonrasında modernizme tam karşı değil ama tekdüzeliğe karşı bir akım ortaya çıktı. Mimarlık ve mühendislik alanında bu dönemde daha fazla okul açılmaya başlandı. 1970'lerden itibaren, özellikle özel kesimin de katkıları ile malzeme üretiminde ciddi anlamda gelişme gösterdik.

TAKLİT İYİ BİR YÖNTEM DEĞİL

Konya Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden varlığını sürdüren çok önemli eserlere de sahip. Biz de elli yıl, yüz yıl sonraya eserler bırakabilmeliyiz. Ama bunu Selçuklu ya da Osmanlı eserlerini taklit ederek yapamayız. Bizim yaptıklarımız, yapacaklarımız günümüzü yansıtacak eserler olmalı.

KİTAP İÇİN İKİ YILDAN FAZLA ÇALIŞTIK

Biz yakın dönem Konya mimarisini incelemek üzere arkadaşlarımızla bir çalışma başlatıp bunları belgelemeye başladık. Bu çalışma yaklaşık olarak iki buçuk yıl devam etti. Kitaba başladığımız süre içerisinde birkaç yapıyı da kaybettik. Bu da projenin aslında ne kadar anlamlı olduğunu bize gösterdi. Bu iki üç yıllık süre zarfında bile kaybettiğimiz yapıların olması hem bizi üzdü Bir yandan da belge altına alınması, tescillenmesi bir eser haline dönüşmesi bizleri mutlu etti. Kitap, Sanayi ve Ticaret Bakanlığımızın Mevlana Kalkınma Ajansı bünyesinde hazırlanmış bir projeydi. Biz 1950 yılından sonra günümüze kadar gelmiş belli başlı yüz tane eseri seçip kitapta yer almasına karar verdik. Bu kararı tek başımıza vermedik. Bir yayın kurulumuz vardı. Kurul haricinde bir de kurumlarda görev yapmış, serbest piyasada uzun yıllar çalışmış tecrübeli mimarların bulunduğu danışma kurulumuz vardı.

Seçtiğimiz yüz yapının her biri çok önemli, diğerleri önemsiz diye bir algı kesinlikle oluşmasın. Bu tür çalışmaların şöyle bir özelliği var; bir sonraki çalışmalar için yönlendirici, yön verici olur, ufuk açısı olur. İnşallah bu çalışma daha da genişletilir. Biz başvurduğumuz proje ve bütçe kapsamında bu kadarını yapabildik.

MİMARLIK BURAYA NASIL GELDİ?

Kitapta yer alan eserleri Feyza künyeleştirip anlatacak ama bir giriş olması için, yirminci yüzyılın ikinci yarısında Konya nasıl deneyimledi, onun öncesinde aslında konuşulanlar neydi mimarlık ortamında? Sonra bu bizim mimari eserlerimize nasıl yansıdı, onlardan kısaca bahsetmek istiyorum.

Özellikle Yirminci yüzyıl Türkiye mimarlığını biz beş ana dönem altında inceliyoruz. Bunlardan ilki Birinci Ulusal Mimarlık Akımıdır. Akımlar nasıl değişti, hangi mimarlar öne çıktı, özellikle hangi eserleri vardı ve o dönemin çok kısa özellikleri ve bu akımlara tepki olarak doğan bir akımın ürünleri de var bu kitabın içinde. Yani birinci ulusal, sonra ikinci ulusal mimarlık dönemi, sonra Genç Cumhuriyet dönemi ve sonra tekdüzeleşemeye karşı çıkan bir akım modernizm. Her ne kadar bu İzm'lere karşıymış gibi çıksa da kendinin modernizm olarak anılmasına engel olamamış bir akım. Sadece sizlere bir projeksiyon sunmak ve modernizme nasıl geldiğimizi anlatabilmek adına kısa bir geçiş yapacağım.

Birinci ulusal mimarlık dönemi dediğimiz dönem, İkinci Meşrutiyet ile birlikte gelen milliyetçilik akımlarının mimariye yansıdığı dönemdir. 1908 öncesinde daha çok Osmanlı İslâm referansları yerini artık onun sentezi ve batılı teknolojiyi kullanarak, biraz da Selçuklu ve Klasik Osmanlı yapılarından aktarılan öğeleri daha çok bu dönemde görüyoruz. 1910 ve 1930 yılları arasında bu Birinci Ulusal Mimarlık Dönemini yoğun olarak hissettik. Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar da uzanmıştı. Vedat Tek, Konya'da da birçok eseri olan Mimara Kemalettin ve İtalyan kökenli, Levanten Mimar diye de geçer, Giulio Mongeri ve Arif Hikmet Koyunoğlu bu dönemde geniş saçakların, kubbelerin, çıkmaların, sütunların, mukarnas başlarının, daha çok sivri kemerlerin ve çini kaplamaların mimari öğelerde kullanıldığı bir dönemdir. Buna biz Milli Mimari Rönesans Dönemi diyoruz.

1930'lu yıllardan sonra tık Genç Cumhuriyet Dönemi var. Bu dönem biraz daha yabancı mimarların Türkiye'ye geldiği, ülkedeki mimar sayısının azlığından yabancı mimarlardan yararlanarak eserlerin üretildiği bir dönemdir. Özellikle Ernst Egli, Clemens Holzmeister, Martin Elsaesser, Bruno Taut gibi mimarlar çok duyulmuştur. Bu yabancı uzman mimarlar Türkiye'ye geldiklerinde tecrübelerini, yerel mimarinin de özellikleriyle buradaki yapılara uygulamaya başlıyorlar. Özellikle Ankara'da bunun yansımalarını çok görüyoruz.

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle artık yeni bir şeyler söylemek lazım diye bir anlayış beliriyor, yeni bir dönem başlıyor. Çağdaş ve yeni Türkiye'nin mimarlığa yansması ve yeni şeylerin söylenmesi gerektiği yeni bir dönemdir. Tam olarak modernitenin başladığını söylemeyiz yansıdığı söyleyemeyiz 1930'larda. Fakat bir arayış vardır. Sedat Hakkı Eldem, Seyfi Arkan, Şevki Balmumcu, Şekip Akalın, Rüknettin Güney ve Maruf Önal gibi isimlerin öncülüğünde bu modernlik anlayışı özellikle batıdan etkilenen çizgiler, daha çok 19. Yüzyıldaki taklitçiliğe ve seçmeciliğe kaarşı oluşturulmuş bir arayıştır. Bundan sonra modern mimarlığın temellerinin atıldığını görüyoruz. Modern mimarlık süsten arınmış, yalın, sade, minimal, renkte daha beyaz cepheler, büyük pencere açıklıklarının kullanılmaya başlandığı bir dönemdir. İç mekan özellikleri dış mekanlara da yansıtılmıştır. Bir öncekinde batıdan da mimarlar gelmişti ama bu defa bizler de kendi mimarlarımızı muasır medeniyetler seviyesine ulaşma anlayışıyla yetiştirebiliriz deyip, Cumhuriyetle birlikte yerel ve yerli mimarların yurt dışına gitme olanakları artırılmasıyla yerelde modernlik arayışı söz konusudur.

1940'larda birinci Ulusalın devamında Sedat Hakkı Eldem, Emin Onat, Paul Bonatz, H. Kemali Söylemezoğlu ve Paolu Vietti (Violi)'nin izlerini görüyoruz.

1950'lerde Modernizm ve Uluslararası üslup vardır. Sedat Hakkı ve Emin Onat'ların yanında Turgut Cansever, Kemal Ahmet Aru, Enis Kortan, Haluk Baysal, Melih Birsal, Utarit İzgi ve Muhlis Türkmen gibi mimarların eserleri bu dönem öne çıkar. Kitabımızın başladığı tarih de bu dönemdir.

Şimdi çok eski dostum Feyza Yarar modernist yapılardan seçtiği örnekleri görüntülü olarak anlatacak.

KONYA'NIN MODERNİST 15 YAPISI

Y. MİMAR M. FEYZA YARAR: Teşekkür ediyorum. Başkanım kitabımıza ve Türkiye'nin mimarlık tarihine dair kapsamlı bilgileri sundu. Ben de kitabımızda da yer verdiğimiz Konya'nın 1950 Sonrası Çağdaş Yapılarından seçtiğimiz bazı adlı mimari yapılardan bahsedeceğim.

Alaaddin Tepesinde inşa edilen ve yakın tarihte yıkılan Alaeddin Orduevi, Şimdi yerinde Banka bulunan, Mevlana Caddesinin girişindeki eski Belediye Binası, Nalçacı Caddesinin girişinde inşa edilip yakın zamanda yıkılan Konya Büyükşehir Belediyesi, Mevlana Türbesinin karşısında olup yıkılan İl Halk Kütüphanesi, Mevlana Çarşısı ve Otoparkı ile Tekel Binası, Hayat Apartmanı, Konya Devlet Tiyatrosu, Gümüş Antik Otel, Merkez Bankası Konya Şubesi, Konya Defterdarlığı, Konya Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Mercedes Satış Merkezi, KTO Karatay Üniversitesi Yerleşkesi, Selçuklu Kongre Merkezi ve Konya Tropikal Kelebek Bahçesi 1950 yılından itibaren günümüze kadar inşa edilen ve mimari özellikleriyle öne çıkan yapılardandır. Bu yapılar benzersiz özellikler de barındırıyordu. Ne yazık ki iyileştirme yerine bazıları yıkıldı, kaybedildi. Oysa bizim tarihimizi yaşatmamız, devrimizi geleceğe yansıtmanız gerekir.

TAKDİMLER ÇAYCI VE KOÇAK'TAN

PROF. DR. AHMET ÇAYCI: Değerli Hanımefendilere verdikleri kıymetli bilgiler ve sunumları için teşekkür ediyorum. Kendilerine Mevlevi Sikkesi minyatürü, yanı sıra TYB Konya Şubesinin 2021 yılı kültürel etkinliklerini barındıran "İnsanlığa Sözümüz Var" adlı kitabı birlikte takdim etmek üzere Mimar Faruk Koçak'ı kürsüye davet ediyorum.

Program sonrasında, katılıcılarımız Mimarlar Odasınca hazırlanan Sanal Sergiyi sanal gerçeklik gözlüğü ile izleyebilecekler. Katıldığınız için hepinize teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Kemal Özcan

Türk Dünyasındaki Son Gelişmeler

Düzenleyen: Sadık Gökce
22 Ekim Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Türkiye Yazarlar Birliği'nde Türk Dünyasındaki son gelişmeleri değerlendiren Prof. Dr. Kemal Özcan:

Birliğe Doğru Gidiyoruz

SADIK GÖKCE/Düzenleyici: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi tarafından her yıl mutat olarak düzenlenen programlarımızdan birini daha bugün gerçekleştiriyoruz. Konuğumuz Prof. Dr. Kemal Özcan, konumuz ise Türk Dünyası. Prof. Dr. Kemal Özcan 19711 Kozaklı doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Kozaklı'da tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunudur. Aynı Üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel Türk Tarihi Dalında Yüksek Lisansını bitirdi. 1994 yılında İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları üzerine Araştırma Görevlisi olarak atandı. 1995 yılında Kırgızistan'da Ticaret Enstitüsünde görev yaptı. 1996'da

Türkiyat Araştırmaları enstitüsündeki görevinden ayrıldı. 1997'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Türk Tarihi Ana Bilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. Doktorasını kırık Türklerinin Sürgünü ve Vatana Dönüş İçin Mücadele Hareketi üzerine yaptı. Makaleleri Tarih dergi, Türk Dünyası Araştırmaları Kalgay dergisinde yayımlandı. Dr. Baymirza Hayit'in Türkistan Araştırmaları ve Millî Mücadelesindeki Rolü; Vatana Dönüş; Kırım Türklerinin Sürgünü ve Millî Mücadele Hareketi; Türkistan Seyahatnamesi adlı kitapları basıldı.

Hocam hoş geldiniz. Bugün Türk Dünyasını konuşacağız ama öncelikle bize Türk Dünyasının coğrafi sınırlarını çizer misiniz?

PROF. DR. KEMAL ÖZCAN: Öncelikle Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine, bana bu imkânı verdiği için teşekkür ederim. Bizi dinleyenleri de saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Türk Dünyası günümüzün güncel meselelerinden, gündemi oluşturan konulardan bir tanesidir. Tarihin en eski devirlerinden itibaren Türkeli; Türkistan Türkler tarafından verilen isimdir ve İranlılar tarafından verilen Turan adıyla bilinen Türkistan maalesef 19. Yüzyıldan itibaren İngilizlerin ve Rusların Türkistan adını unutturmak gayesiyle ortaya çıkardıkları Orta Asya ya da Merkezi Asya anılmaktadır. Türkistan, Türk Dünyası dediğimiz zaman kast ettiğimiz coğrafya doğuda Çin-Moğolistan, güneyde Hindistan, Kuzey de Sibiryaya, batıda da Hazar denizini baz alarak çizebileceğimiz sınırlara sahiptir. Hazar denizinin batısında yer alan Azerbaycan Türk İslâm coğrafyasına dâhil olmamakla beraber, Kafkasya coğrafyasında yer alır ve Türk Dünyasının vaz geçilmez bir mensubudur.

SADIK GÖKCE: Hocam, geçen hafta Erzincan'da Türk Dünyası ile ilgili bir Sempozyum düzenlendi ve burada siz yanılmıyorsam Kırım ile ilgili bir bildiri sundunuz. Bu bildirinin içeriği hakkında kısa bir bilgi verir misiniz?

PROF. DR. KEMAL ÖZCAN: Aslında yeni yapılan bir Sempozyum değil. Malumunuz 1991 yılında Sovyetler Birliği yıkıldı ve Türk devletleri bağımsızlığını ilan etti. Bu tarihten sonra Türkiye'nin öncülüğünde önce Türk Devletleri İşbirliği Kurultayı gibi bir adla birkaç defa toplandı. Hemen hemen hepsi de Türkiye'de yapıldı. İlkine

bütün Türk devlet başkanları katıldı ama 1994'den sonra Özbekistan ve Türkmenistan ile yaşanan krizlerden sonra git gide katılım oranı ve seviyesi düşmeye, devlet başkanları katılmamaya başladı. Altı defa yapıldıktan sonra da uzun bir ara verildi. Yedincisi 2007 yılında Antalya'da Türkiye'nin himayesinde yapıldı. Sekizincisi de Azerbaycan'da yapıldı. Sonra bu toplantılara ara verildi. Bu toplantılar daha ziyade ilim adamlarının, sivil toplum kuruluşlarının, gazetecilerin konuyla ilgili kişi, kurum ve kuruluşların katıldığı ve çok geniş bir yelpazede görüş ve fikirlerin sunulduğu, bilimsel makalelerin, tebliğlerin ele alındığı ortamlardı. Ortak alfabe, ortak dil, ortak müzik, ortak ekonomi, ortak para gibi daha o zamanlardan itibaren konuşmaya, dillendirilmeye başlanmıştı. Sonra bu yağı biraz değişime uğradı. Doğrudan Devlet Başkanlarının bir araya geldiği "Türkçe Konuşan devlet Başkanları Zirveleri" yapılmaya başlandı. Yine Özbekistan Devlet Başkanı İslâm Kerimov vefat edinceye kadar bu toplantılara katılmadı. Türkmenistan'da sahip olduğu tarafsızlık ilkesi çerçevesinde üst düzey yani devlet Başkanı nezdinde bir katılım sağlamadı. Ancak, Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı döneminde gerçekleştirilen zirveye Türkmenistan Devlet Başkanı da iştirak etti. Geçen sene bu zirve aldığı bir kararla isim değişikliğine gitti ve Türk Devletleri Teşkilatı oldu. Ortada şöyle bir problem vardı; buradaki topluluklar, Özbek, Kazak, Türkmen

gibi kendilerini Türk olarak kabul etmiyorlardı. Yan, “Tamam, soyumuz Türk aynı soydan geliyoruz ama Türk sizsiniz, biz Kazak’ız, Özbek’iz” yaklaşımındaydılar. Son toplantıda bir konsensüs oluştu, söz birliğine varıldı ve Türk Devletleri Teşkilatı kuruldu. Bunun çatisı altında Keneş Konseyi, ak Sakallılar Konseyi Kuruldu, Binali Yıldırım bey de Ak Sakallıların il Başkanı oldu.

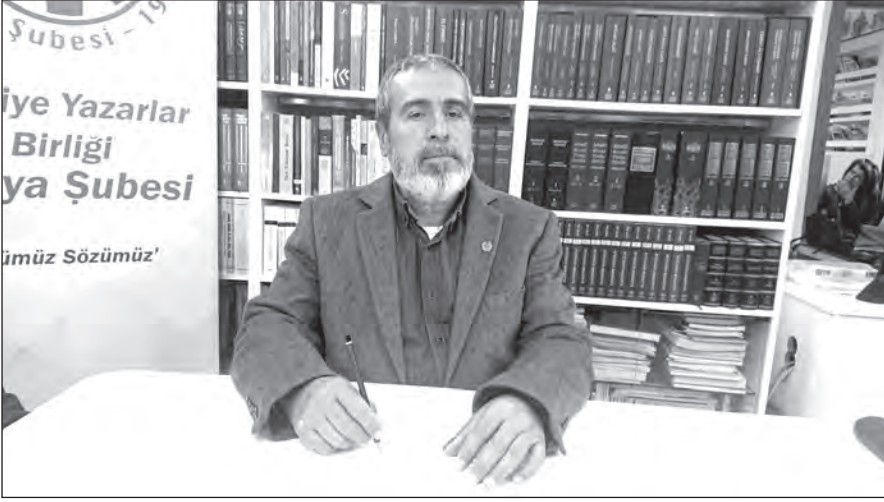
Erzincan’da düzenlenen bu Sempozyum da onun himayelerinde, yaklaşık altı yüz kişinin katılımıyla gerçekleştirildi. Tarih, dil ekonomi, siyaset, uluslararası ilişkiler, savunma sanayi gibi çok çeşitli konularda bildiriler sunuldu.

Kırım Tatarları tarihte çok acılar çekti, zulümlere maruz kaldı. Yeryüzünde bu kadar acı çeken, zulüm gören milletleri sıralamaya kalksak herhalde ilk beşin içerisinde Kırım da girer. 1783’de Rus işgaline uğrayan Kırım o zamana kadar üç yüz yıl boyunca Osmanlı’nın himayesinde, bizim kuzeyimizde, dış işlerinde bize bağlı, içişlerinde bağımsız, yarı otonom bir Hanlıktı. 1774 Kaynarca Antlaşmasıyla bu bağımsızlığını elde ettiği güya ama 1783’te Ruslar tarafından işgal edildi. Bundan sonra İkinci Katerina Kırım’ı Kırım Tatarlarından arındırma politikasını yürürlüğe koydu. O dönemde tahminen bir buçuk milyon Tatar’ın göçe zorlanıp Kırım’dan çıkarıldığını, bir kısmının Batıda Romanya ve Bulgaristan’a, bir kısmının da Anadolu’ya geldiklerini biliyoruz. Ben de Erzincan’daki o toplantıda Kırım ile ilgili bir bildiri sundum.

SADIK GÖKCE: Türk dünyasında yaşanan sorunlar Kırım ile sınırlı da değil maalesef. Doğu Türkistan halkı yıllardır Çin zulmü altında inliyor. Çin’deki iktidar kavgası Doğu Türkistan için bir kurtuluş ümidi olabilir mi?

ÇİN’DEKİ İKTİDAR KAVGASI DOĞU TÜRKİSTAN İÇİN KURTULUŞ MU?

PROF. DRİ. KEMAL ÖZCAN: Çin bugün dünyanın en büyük güçlerinden biridir. Ve Çin tarih boyunca yayılmacı bir millet değildi. Son otuz yıldır ise Afrika ve Orta Asya açılımıyla, Avrupa ve Amerika’da büyük şirketler satın alarak, uyguladığı ekonomik genişleme siyasetiyle büyük bir güç oldu. Rusya ile de bağları var. Aşırı derecede enerji ihtiyacı da var ve bu ihtiyacı İran’dan,

Kazakistan'dan, Türkmenistan'dan, Rusya'dan karşılıyor. Çin Doğu Türkistan'a 'Bizim için PKK neyse kendisi için Doğu Türkistan'ın o olduğu' gözüyle bakıyor. Tabi bizim bu meseleye o gözle bakmamız mümkün değil. Orada bizim soydaşlarımız, kardeşlerimiz var. Çin insan haklarına çok önem veren bir devlet değil. İktidar kavgası da bir kurtuluş ümidi olmayabilir.

SADIK GÖKCE: Türk devletlerinde dil birliği nasıl sağlanabilir?

DİL BİRLİĞİNİ NASIL SAĞLAYABİLİRİZ?

PROF. DR. KEMAL ÖZCAN: Birleşmiş Milletler toplantısında 'Doğu Türkistan konuşulsun' denildiğinde Kazakistan ve Özbekistan ret oyu veren ülkelerden oldu. "Dil birliğinde hangi ortak dilin kullanılacağını da düşünmek lâzım. Özbekistan, Azerbaycan, Kazakistan gibi coğrafyalarda bizim dizilerimiz ve filmlerimiz seyrediliyor. Eğer bizim televizyonlardaki dilimiz ortak dil olacaksa, dil birliği olmasın.

Doğu Türkçesi dediğimiz Çağatayca ve Batı Türkçesi dediğimiz Osmanlıca olmak üzere iki çeşit Türkçe var. 1924'ten sonra bu iki Türkçe 19-20 şubeye ayrıldı. Ve bunların hepsi bize ayrı bir dilmiş gibi sunuldu. Sivil Toplum Kuruluşları olmadan bu işler olmaz. Şiir Günleri de dil birliğinin adımlarıdır.

Mesela Ortak bir film çekilecek... Özbek, Kırgız ve Türk sanatçıların yer aldığı ve hepimizin ortak dilini konuşup hepimizin anlaya-

cağı kelimeleri kullanacağız.

Türk Dünyası dediğimiz coğrafya yaklaşık 300 milyonluk nüfus teşkil ediyor ve yedi bağımsız devletin teşkil ettiği bir topluluktur. Bunun yarısı esir ve işgal edilmiş haldedir. Tüm bu sorunların çözülebilmesi için bu yedi devletin çok güçlü olması gerekiyor. Fakat kendi içimizde bile bir birlik söz konusu değil. Ekonomik, kültürel ve siyasi olarak birlikte dimdik ayakta durabildiğimiz zaman Türk Dünyası ile ilgili sorunların hepsi çözülecektir. O zaman kimse bu gücün karşısında duramaz.

SADIK GÖCE: Peki Turan Birliği nasıl sağlanacak?

2040 VİZYONU VE TURAN BİRLİĞİ

Ben Türk Dünyasının bugünü ve geleceği hakkında umutluyum. Türk dünyasının bu günü, geleceğe yönelik atılan adımlarla umutlu olmamıza vesile oluyor. Bunun için Semerkant'ta yapılacak olan zirvede alınacak kararlar oldukça önemli. Büyük ihtimalle Avrupa Birliğine geçilecek, gözlemci üye statüsündeki Türkmenistan asıl üye statüsü kazanacak, KKTC'nin tanınması yolunda önemli bir adım atılacak ve gözlemci üye olacak. 2040 vizyonumuz oluşturuldu. Bu vizyon çerçevesinde her zirvede yeni kararlar alınacak. Turan Birliğine doğru adım adım ilerliyoruz.

SADIK GÖKCE: Kıymetli hocam, verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum. Sayın seyirciler, programımızın sonuna geldik. Bir başka TYB programında görüşmek üzere hoşça kalın.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Dr. Yakup Kalın

Şeyh Bedreddin İmgeleri

Düzenleyen: Prof. Dr. Nazmi Zengin
5 Kasım Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

ŞEYH BEDRETTİN İMGELERİ

PROF. DR. NAZMÎ ZENGİN/Düzenleyici: Hanımefendiler ve beyefendiler, hepiniz hoş geldiniz. Bu günkü programımızda Dr. Yakup Kalın'ı dinleyeceğiz. Yakup hocamız bize “Şeyh Bedrettin İmgeleri” adlı konuyu takdim edecekler.

Yakup Kalın 2011’de Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinden mezun oldu. Yüksek lisansını Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Bölümünde 2015 yılında tamamladı. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesinde ortak doktora programına dâhil olarak 2021 Ekim’inde doktorasını tamamladı. Doktora Konusu “Şeyh Bedrettin ve Spinoza’da Tanrı Varlık’tı. Danışmanı da Hasan Hüseyin Bircan Hocamızdı.

Ben sözü fazla uzatmadan Yakup hocamızı kürsüye davet ediyorum.

DR. YAKUP KALIN: Teşekkür ederim hocam. Muhterem hazirun, güzide topluluğunuzu saygıyla selamlıyorum. Bugün Şeyh Bedrettin İmgeleri üzerine kısa bir sunum arz edeceğim. Tarihsel süreçte Şeyh Bedrettin’in çeşitli imgeleriyle karşılaşmamız mümkün. Bir yandan fakih, bir yandan asi, bir yandan zındık; Allah dostu bir sufi, filozof, hatta Anadolu sosyalizminin kurucu figürü olarak Şeyh

Bedrettin İmgelerini gözlemlemek mümkün. Bu imgelerin hepsini detaylıca konuşmak pek mümkün değil ama bir soru uzun zamandan beri benim zihnimi meşgul etmiştir. Tez çalışmama başlamadan evvel bu soru mevcuttu. Normalde lise yıllarına gider benim Şeyh Bedrettin'e ilgim, Varidat'ını okumuştum. Nasip oldu; döndük do-laştık, doktora çalışmamızı Şeyh Bedrettin üzerine yaptık.

Benim dikkatimi çeken husus; Anadolu Bilgeliğinin birçok önemli şahsiyeti var. Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Mevlânâ, Hacı Bayram Veli... Bu isimler arasında Şeyh Bedrettin'in de ayrıca bir yeri var. Hangisi büyük hangisi daha kıymetli, Hangisi büyük hangisi daha kıymetli onu değerlendirecek ölçüt elimde yok ve ar ederim.

Şeyh Bedrettin üzerine Türkçe literatürde bugün herhangi bir kitap satış sitesinde incelesek yüzden fazla eser mevcuttur. Ama Hacı Bektaş Veli, aslında daha merkezi bir sima. Yunus Emre çok da merkezi bir sima. Bunlar arasında Mevlânâ'yı istisna sayabiliriz. Mevlânâ üzerine bine yakın eser bulabiliriz. Ama Yunus emre üzerine veya Konevi üzerine yüzden fazla eser yok. Şeyh Bedrettin üzerine yazılmış neden yüzden fazla eser var? Bu soru üzerine düşündüm. Bu sorunun cevabını Antik Yunan'da, Platon'da buldum. Bu enteresan bir nokta. Bildiğimiz üzere Platon'un bir ontolojik kavrayışı var. İdeler âleminden duyulur dünyaya uzanan bir ontolojik kavram. Hatta duyulur dünyanın ötesine inen; felsefeci arkadaşlarımız da var burada, duyulurun kendisinde taklit edildiği, sanat eserlerinin de kendine has bir ontolojik mertebesi var. İmgelerin kendisinde bulunduğu bir ontolojik meritebe.

Platon ideler âlemine, gerçek bilginin, hakikatin bilgisinin ideler âlemini ilişkin bilgi olduğunu savlar ve bunu rasyonel yöntemlerle edinebileceğimizi söyler. Kısaca ben bundan bahsedeyim. Kademe kademe, ontolojik bir hiyerarşi var Platon sisteminde. Temelde imgeler âlemi dediğimiz âlem, sanatçıların eserlerinde kurdukları âlem. Mesela, duyulur dünyada olan bir ağacın resmi vardır, imgesi vardır, bu ontolojik bir mertebedir. Ve çok zayıf bir varlık mertebesidir, Platon'da.

Duyulur dünya, yani içerisinde bulunduğumuz duyularla farkına vardığımız dünyanın da bilgisi vardır, bu dünya ikinci düzeydedir ve gerçeğin bilgisi burada değildir Platon açısından.

Üçüncü düzleme, yani duyumsayarak, duyularımızla duyulur dünyanın bilgisine ulaşabiliriz. Ama üçüncü düzleme çıkmak için illaki rasyonel yöntemleri kullanmamız lâzım. Özellikle de geometriyi kullanmamız lâzım ki matematiksel bilgilerin nesnesine ulaşalım. Matematiksel bilgilerin kendine has bir varlık düzlemi var. Bir de idealar düzlemi var. Platon bu ontolojik sistemi kuruyor ama asıl talip olduğu şey devlet. Yani toplumun politik ve ahlaki yapısını belirlemeyi filozofun yetkin, selâhiyet sahibi olduğunu söylemektedir. Bir toplumun politik ve sosyal ahlaki yapısını filozof kurabilir ancak.

Dördüncü âlemi de İdealar âlemi. Bu âlem gerek ve yeter şartı, bu âlemin bilgisi için, rasyonel bilgi. Ama sezgisel bilgi de giriyor Platon'da. Gerek ve yeter şartı rasyonel bilgi olan sezgisel bir bilgi türü, idealar âlemine varış bilgisi.

Kendi sistemini inşa etme süreci içerisinde Platon'un rakip olduğu, kendisine rakip olarak belirlediği kişiler şairlerdi. Şairleri, sanatçıların verdiği duyulur bilginin bile altında gören Platon şairlerin bilgisini tamamen hakir görüyor. Hatta devletinde şairlerin yerinin bulunmadığını iddia ediyor, şairleri kovmak gerektiğini söylüyor İdea devletinde.

Burası önemli bir husus; Platon şairleri neden dışarıda tutmak istiyor? Ama ona göre istisnai şairler de var; devletin fikri yapısı-

na, yani filozofun kurduğu fikri yapıya hizmet edecek şairler devlet içerisinde bulunabilir ama diğer şairler devletin dışına itilmeli, çünkü onlar Platon'un hedeflediği idealar aleminin bilgisini değil de duyulur olanın bile taklidi olan bilgiyi sunuyor insanlara! Görünüştaki sebep bu ama işin biraz daha derinlikli katmanlarına indiğimizde gördüğümüz başka şeyler var. Bu konuda çok iyi çalışmalar yapıldı.

Şairler dönemin toplumu açısından, büyük dünya görüşü oluşturan insanlardır. Şairler, özellikle de destan şairleri bu fonksiyona sahiptir. Platon, şairinin ait olduğu toplumda dünya görüşü açısından nasıl belirleyici yapıya sahip olduklarının farkındadır. Duyulur bilgiyi, duyulurun bile taklidi olan bilgiyi sunduğu için değil, dünya görüşünü belirlediği için önemlidir şairler. Gerçekten de, filozofun yüzlerce satırda anlatmak istediğini, zorlu, rasyonel süreçte yaptığı işi bir şiir çok kısa bir sürede yapabilir. Onun için dünya görüşü, toplumsal ethos dediğimiz şey şairin inisiyatifi altındadır ve Platon bunun farkındadır. Kendi idealize ettiği rasyonel toplum ve rasyonel devlete karşı şairin oluşturduğu güç; şair toplumsal bilinç oluşturma açısından çok etkilidir. Şiir veya destan dediğimiz şey toplumsal bilincin oluşması açısından çok çok kritik bir şeydir.

Platonda fazlaca kalmak istemiyorum. Homeros'a rekabetinin asıl gerekçesi de dünya görüşü oluşturduğu içindir. Rekabetin asıl nedeni bu.

Nazım Hikmet'in 1936'da kaleme aldığı Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı vardır. İbrahim Hakkı Konyalı bu destandan çok etkilenmiş ve Nazım Hikmet'e, büyük tepki göstermiştir. İbrahim Hakkı Konyalı çok büyük işler yapmıştır ama Şeyh Bedreddin'i anlama tarzı; beni mazur görün, faciadır. Onun için "Kızıl Şeyh" diyor. Mübadele döneminde kabrinin nakledilmesine tepki gösterip "Kemiklerini niye getiriyorsun? Atın fırınlara yakın. Küllerini denize savurun. Nazım Hikmet'in Şeyhi" diyor. Nazım Hikmet'e de "Nazım Hikmetof" diyor. Şeyh Bedreddin'in bir sufi olmaktan ziyade batılı bir feylesof olduğunu iddia ediyor. Fakat onun fıkhi eserlerinden hiç bahsetmiyor. Bu çok önemli; zira Şeyh Bedreddin Hanefi Fakihidir.

Nazım Hikmet'in öyle güçlü bir bilinç oluşturuca yönü var ki zıt kutuplardaki insanlar bile dönüp bir şekilde onun açtığı yolda ilerliyor.

NAZIM ŞEYH BEDREDDİN'İ LENİN'E BENZETMİŞ

Ben tez çalışmamı Şeyh Bedrettin üzerine yaptım. Aslında bir yönden Nazım Hikmet'in niyetlendiği bir şeyi ben yaptım. Nazım Hikmet de Spinoza ile Şeyh Bedreddin materyalizmini karşılaştırmak istiyordu. Ben de çalışmamda "Böyle bir şey mümkün mü?" diye sordum.

Nazım Hikmet'in 1952 yılında verdiği Rusça bir yazısında geçen bir pasaj var; "Bedreddin üstüne bir destan yazdım. Bu Türkiye'de bir halk hareketinin çok büyük bir kuramcısı ve yöneticisidir. Bundan dört yüz yıl önce yaşadı. Biliyor musunuz, destanımı bitirip yeniden okuduğumda, kahramanın dıştan şaşılacak kadar Lenin'e benzediğini gördüm. Kahramanın yüz çizgilerini sevgili önderin yüz çizgilerinin etkisinde betimlemişim. Bu çizgiler yüreğimde yer etmiş çünkü" diyor.

Bu anlatımla Nazım aslında kendisi rasyonel zemininden uzak bir şekilde Şeyh Bedreddin imgesini tasarladığı ifade ve itiraf ediyor. Nazım aslında "Kendisi ile alakası yok ama ben Lenin'i yazmışım destanda" diyor. İsmet Zeki Eyüboğlu da Şeyh Bedreddin üzerine yazdığı metinde yanlış hatırlamıyorsam, "Bizler okurken Varidat'ı şok olduk.

Osmanlı döneminde Şeyh Bedrettin üzerine müstakil eserler yazılmış. İki tanesi reddiye, üç tanesi tercüme var. Benim bildiğim kadarıyla çok eski bir tercüme var, 1501 tarihli. Yani Şeyh Bedrettin'in vefatından seksen yıl sonra tertip ve tercümesi yapılmış. On iki başlık altında derlenip toplanmış. Tercüme Deli Ahmet'in Zekeriya tarafından yapılmış ve Süleymaniye Kütüphanesinde var.

Şeyh Bedreddin bedenlerin yeniden dirileceği inancına karşı çıkmış ve bu yüzden çok eleştirilmiştir. Ona göre beden çürüyüp toprağa karıştıktan sonra parçaları daha önce olduğu gibi yeniden teşekkül etmeyecektir. Ona göre; bedenler halkın anladığı mânada hasredilmeyecek. Varidat'ta, "Öyle bir zaman gelir ki insan nevinden hiç kimse kalmaz; sonra topraktan anasız ve babasız yeni bir insan doğar ve o nesillerle devam eder" demektedir.

Cennet ve cehennemi de yaygın dinî anlayıştan farklı bir şekilde açıklar. *Vâridât*'ta cennetin sekiz mânada anlaşılabileceğini belirtir. Bunların ilki yaygın dinî mânâna, diğerleri ise te'vil yoluyla ulaşılan mânalardır. Billhassa âhiret ile cismanî haşir hakkındaki te'vil ve yorumları tenkit edilmiş ve bazı âlimlerce tekfir edilmesine sebep olmuştur.

Aziz Mahmud Hüdâî, Birinci Ahmed'e yazdığı tezkirede ondan "Asılmış olan ve Allah'ın gazabına uğramış bulunan Şeyh Bedreddin" diye söz ediyor, *Vâridât* adlı kitabında bedenlerin dirilmesini ve

kıyamet hallerini inkâr edip ilhâd ve İbâhîliğe saptığını, halkın itikadını bozduğunu, Ehl-i sünnet'e muhalefet ettiğini yazıyor.

Aziz Mahmud Hüdâî tarikinden Celvetî şeyhi Bursalı İsmâil Hakkı ise *Şerh-i Muhammediyye*'de Bedreddin'den övgüyle söz eder.

İdrîs-i Bitlisî de *Heşt Bihişt* adlı eserinde, fitratının "sülûk ve mükâşefeye yatkın olması", zamanının çoğunu riyâzet ve mücahedeğe ayırması gibi meziyetlerini anlatıp Bedrettin'i över ama gösteriş ve alışkanlıkları sebebiyle ilim ve ibadetinin "İblîs'in taati" gibi ben-cillik ve böbürlenmeye sebep olduğunu yazar.

Ben dönemin şartlarının çok iyi tahlil edilip göz önünde bulundurulmuş bir sonuca varılması gerektiğini düşünüyorum. Nazik davetleri için Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine ve sabırla dinleyen kıymetli misafirlerimize teşekkür ediyorum.

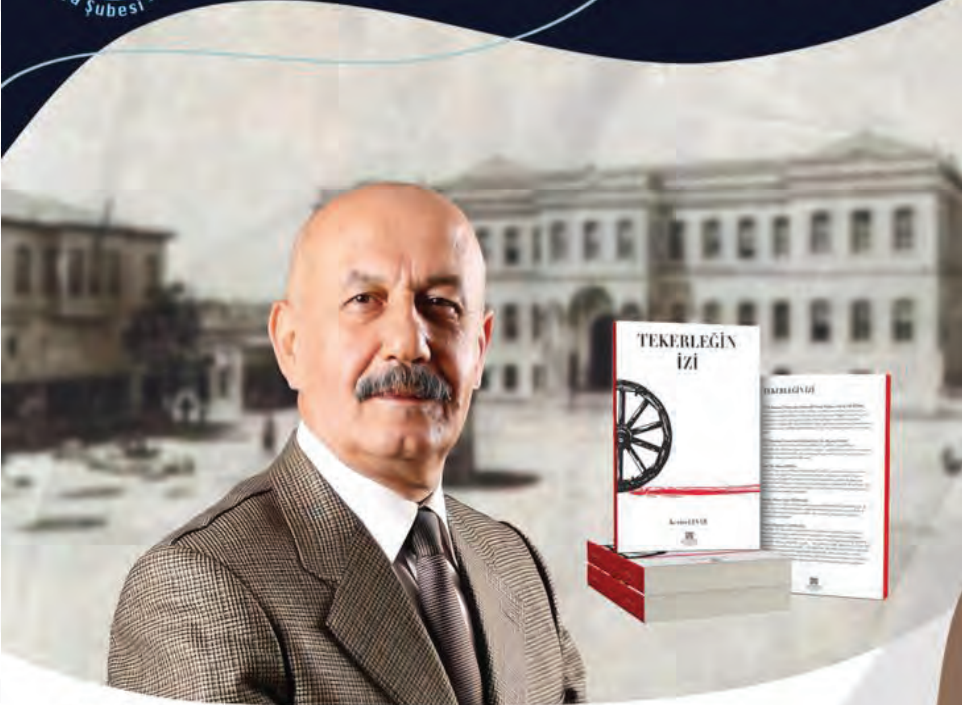
PROF. DR. NAZMÎ ZENGİN: Yakup Kalın hocamıza verdiği bilgilerden ötürü teşekkür ediyorum. Teşekkür beratları ve TYB yayınlarını takdim etmek üzere TYB Konya Şubesi Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Akman'ı ve Konya Aydınlar ocağı Başkanı Dr. Mustafa Güçlü'yü kürsüye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr. Kerim Çınar

Şehir Mekân İlişkisi

Düzenleyen: Y. Mimar Gülnihal Uğur

12 Kasım Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

ŞEHİR VE MEKÂN İLİŞKİSİ

GÜLNIHAL UĞUR/Düzenleyici: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin yıllardır süregelen kültür sanat ve bilim alanlarında önemli konuların konuşulup tartışıldığı etkinlik programlarından birinde daha bugün burada toplanmış bulunmaktayız. 2022 yılı kültürel etkinlikleri kapsamında bu yıl Özümüz Sözümüz sloganı ile birçok etkinliği gerçekleştiriyoruz. Biz de bugün Prof. Dr. Kerim Çınar'dan Şehir ve Mekân İlişkisini dinlemek üzere toplanmış bulunmaktayız.

Saygıdeğer hocamı kürsüye davet etmeden önce kısaca özgeçmişinden bahsetmek isterim. 1959 Konya doğumlu olan Prof. Dr. Kerim Çınar Selçuk üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesinden 1982 yılında mezun oldu. 1985 yılında Mimar Sinan Üniversitesinde Bina Bilgisi Dalında Yüksek lisans eğitimini ve 1990 yılında Selçuk Üniversitesinde doktora eğitimini tamamlamıştır. 1990-1994 yılları arasında Mimarlık Bölüm Başkan Yardımcılığı, 1994-2007 yılları arasında Bina Bilgisi Ana Dilim Dalı Başkanlığı ve Mimarlık Bölüm Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. 1996'da doçent, 2002 yılında profesör oldu. 2012 yılında KTO Karatay Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesinde Kurucu Dekan olarak göreve başlamıştır.

TMO, Türkiye Mimarlar Odası üyesidir. Mimari tasarım ve uygulamalarında eğitim binaları, bağ evleri, sağlık binaları, koruma,

restorasyon uygulamaları, idari ve sosyal binalar, ulaşım yapıları, rekreasyon ve ticari binalar olmak üzere çok sayıda konut projeleri bulunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası proje yarışmaları ile sempozyum ve panellere katılmıştır. Mimari tasarım yarışmalarında aldığı derece ve ödülleri bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağımsız denetçi olarak mimari tasarım merkezlerinde denetleme ve inceleme görevlerinde bulunmuştur. Yurt dışında mesleki araştırma ve incelemelerde görev almış ve yabancı üniversitelerde misafir öğretim üyesi olarak dersler vermiştir. Yerel basında Yeni Meram gazetesi bünyesinde köşe yazıları kaleme almıştır. Tasarım merkezlerinde denetleme ve inceleme görevlerinde bulunmuştur.

1999'da kaleme aldığı Temel Tasar ve 2018 yılında eşi Müjgan Semra Çınar ile yazdığı Temel Tasarım ders kitapları bulunmaktadır.

Konya Ticaret Odası Yeni İpek Yolu dergisinde bölüm yazarlığı ve kitap editörlüğü yapmıştır. Köşe yazılarından derlemiş olduğu Azmin Mimarı ve Tekerleğin İzi isimli kitapları yayımlanmıştır.

Mimarlık mesleğinde kırk yıl mimar ve akademisyen olarak hizmet vermiş ve entelektüel birikimi ile akademik faaliyetlerine devam etmekte olan Prof. Çınar'a öğrencileri ve akademisyen arkadaşları-

nın teşekkür ve şükranlarını iletmek için hazırladıkları “Profesör Dr. Kerim Çınar’a armağan” adlı kitap 2022 yılı itibariyle basılmıştır.

Profesör Çınar, “Üniversitenin ilk gününde yanıma oturdu ve hiç ayrılmadı dediği Müjgan Semra Çınar ile evlidir. İki çocuk babası ve üç torun dedesidir.

Şimdi Şehir ve Mekân İlişkisi konulu konuşması ve sunumu için alkışlarınızla Kerim Çınar hocamı kürsüye davet ediyorum.

PROF. DR. KERİM ÇINAR: Muhterem hazirun, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin tarihi bu güzel mekânda düzenlediği programda bizi dinleme lütfunda bulduğunuz için teşekkür ederim. Yazarlar Birliğimizin gayretli ve kıymetli başkanı Ahmet Köseoğlu'na ve çalışma arkadaşlarına da ayrıca şükranlarımı ifade ediyorum.

Fotoğraf sanatçısı Ara Güler, “Sanat olmasına gerek yoktur fotoğrafın, fotoğraf tarih olayıdır, tarihi zapt ediyorsun. Bir makine ile tarihi durduruyorsun” demiştir. Gerçekten fotoğraflar bize zamanı, geçmişi yansıtıyor. Ben de sizler için eski Konya fotoğraflarından oluşan bir seçki hazırladım. Konuşmamı bu sunu eşliğinde sürdürreceğim.

Bugünkü programa da ilham olan konuyu seçerken tekerlekten yola çıktık. Tekerlek insanlara medeniyeti taşımış. O dönemdeki taşıma araçlarından kağnılar ve fayton önemlidir. Biz de bugün bunların izlerini takip edeceğiz. Ve Konya’da yüz yıl önce var olan, varlığını halen devam ettiren ve yok olan, daha doğrusu yok edilen mimari değere sahip eserleri konuşacağız.

Tekerlek; asrın icadı olmaktan çok toplumlara medeniyet ışığını yansıtan, onları geliştiren ve değiştiren bir değer olmuştur. Tekerleğin değip geçtiği topraklarda bıraktığı izler, bir başkasına yol açmış ve açılan her yol geleceğe bir rehber olmuştur. Neler olmuş bitmiş; bugün belli bir kesiti ele alıp sizinle yüz yıl geriye gidecek, o gün-

lerdeki şehri görerek dolaşacağız. Neler varmış, neler yokmuş, bugüne ne kalmış, ne olmuş onu izleyeceğiz.

Hayat Apartmanı, Merkez Bankası, Sanayi Nefise Mektebi, Vakıf İş Hanı, Eski Osmanlı Bankası, Ziraat Bankası, Yeni İş Bankası, Tekel Binası, Tahtakale Mescidi, Türk Telekom, PTT Bina-

sı, Yüzüktaş Binası, Fatih Çarşısı ve Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu gibi eserler Konya'da halen varlığını sürdürmektedir. Fotoğraflarda bunların durumları ve konumlarını da görüyorsunuz. Yıkılan ve yok olanlar arasında da Muallimler Birliği, Yeni Sinema, Yusuf Şar Konağı, Eski İş Bankası ve İl Halk Kütüphanesini sayabiliriz.

Kültür bilinci; daldan eğme değil, kökten sürme ile olur. Kültürel birikimden yoksun, geçmişten gelen izleri yok sayan yeniden tekrar arayışları, taklitçilikten öteye gidemez. Kültürel varlıklarımızı korumak zorundayız.

GÜLNİHAL UĞUR: Değerli hocamıza sunumları ve konuşmaları için teşekkür ediyoruz. Şimdi Prof. Dr. Kerim Çınar hocamıza Mevlevi Sikkesi minyatürünü takdim etmek üzere hocası Tahir Özpinar'ı ve TYB yayımları ile belge takdimi için de TYB Konya Şubesi Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Ahmet Akman'ı kürsüye davet ediyorum. Katılımlarınız bütün misafirlerimize teşekkür ediyoruz.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Ömer Erdem

Vefatının 1. Yılında Sezai Karakoç

Düzenleyen: Atilla Yaramış
19 Kasım Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

VEFATININ 1. YILINDA SEZAI KARAKOÇ

ATILLA YARAMIŞ/Düzenleyici: Sayın Seyirciler, Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemizin düzenlediği “Vefatının Birinci Yılında Sezai Karakoç” konulu konferansımıza bugün Ömer Erdem konuk olacak. Hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum. Merhum Sezai Karakoç’un ebedi âleme hicretinin üzerinden tam bir yıl geçti. Geçtiğimiz yılın 16 Kasım’ında kaybettiğimiz üstat Karakoç’un edebiyat ve fikirde bıraktığı büyük miras sağlığında ne derece anlaşıldı? Bu elbette ayrı bir bahis, ancak hicretinin üzerinden bir değil, yüzlerce yıl geçse her zaman, her daim gündemimizde olacaktır. Biz de bu düşünce içerisinde, bu fikir çerçevesinde üstatla ilgili söyleyeceği çok değerli sözleri olan, bir şekilde onunla bağı da bulunmuş, eskilerin tabiriyle rahle-i tedrisatından da geçmiş Şair Ömer Erdem’i dinleyeceğiz. Kendisine, hoş geldiniz diyorum. Kendileri Çevrim İçi yöntemle şu an İstanbul’dan programımıza konuk oluyor. Şahsına, Konya’dan, Türkiye Yazarlar Birliğinin yöneticilerinden ve üyelerinden selamlarımızı iletiyorum.

Sayın hocam, bizim âdetimiz olduğu üzere konuklarımızı kısaca takdim ediyoruz. Biz sizi yakînen biliyoruz, takip ediyoruz ancak gençlerden size dair fikir sahibi olmak isteyenler bulunabilir. Müsadenizle, önce sizi takdim etmek istiyorum.

Ömer Erdem 1967 yılında Konya'nın Bozkır ilçesine bağlı Harmanpınar kasabasında dünyaya geldi. İlköğrenimini Harmanpınar'da tamamladıktan sonra Bozkır Lisesini bitirdi. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 1992 yılında TRT İstanbul Televizyonunda kameraman olarak başladığı görevini yöneticilik yaparak sürdürdü. 1986-92 yılları arasında Diriliş Yayınları ve Diriliş dergisinin yazı işlerinde görev aldı. İlk şiiri 1988'de Sezai Karakoç'un öncülüğünde çıkartılan Diriliş dergisinde yayımlandı. Cevdet Karal ve diğer arkadaşlarıyla birlikte 1998-2004 arasında otuz sekiz sayı çıkan Kaşgar dergisinin genel yayın yönetmenliğini üstlendi. Yarım Ağaçlar adlı eseri 2001 yılında Cahit Zarifoğlu ödülüne layık görüldü. Pas, Azap, Evvel, Kireç, Yarım Ağaçlar eserlerinden bazıları olup son eseri Güneş Kalır Bir Başına şiir kitabıyla 2022 Atilla İlhan Şiir Ödülü ve Oğuz Tansel Şiir Ödülünün sahibi oldu.

Şimdi değerli konuğumuzdan merhum üstadı, Sezai beyi dinleyeceğiz. Sayın hocam, sözü size bırakmak istiyorum. Buyurun.

ÖMER ERDEM/Şair: Öncelikle ata yurdum Konya'ya, bizi izleyen, dinleyen dostlarımıza, sevenlerimize, hanımefendilere, beyefendilere, çocuklara, gençlere en içten saygı ve hürmetlerimi sunmak istiyorum.

Her bakımdan ilginç, her bakımdan çok kıymetli bir şairin, düşünürün, yazarın ölüm yıl dönümü içindeyiz. Bu vesileyle Sezai Karakoç'u minnetle, saygıyla, hürmetle anmak isterim.

Sezai Karakoç kıymetli bir isim; birden fazla özelliği var. Neticede bir isimden bahsediyoruz ama bu isim bizi birden fazla yollara, kanallara, kapılara, odalara götürüyor.

Şair Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, düşünür Şair Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, dergici Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, örnek insan Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, piyes yazarı Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, öykü yazarı Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, anı yazarı Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün, önder kişi Sezai Karakoç'tan bahsetmek mümkün. Bütün bu mümkün olanlar bizi neredeyse hayatı, yazdıkları ve kişiliğiyle çelişmeyen ilginç bir tipolojiye götürüyor. Ben burada Şair Sezai Karakoç'un kişiliğini, şairliğini ve düşünürlüğüne esaslı kılan, onun gelecek zamanlarda da üzerinde durulacağını düşündüğüm bazı özellikleri üzerinde durmak istiyorum.

KARAKOÇ İDEALİSTTİ

Her şeyden önce Sezai Karakoç bir idealistti. Gençliğinden beri kendisini idealist bir persona olarak konumlandırmış ve bunu yaparken de dışarıdan onu telkin edip yönlendiren politik telkinlerle değil, kendi ontolojisinden kaynaklanan, kaynaklanan bir gerek olarak ortaya koymuş birisidir.

Sezai Karakoç öncelikle kendisini hayata karşı gerçekleştirilmesi gereken bir özne olarak görüyor. Bir şiirin "Ben gençliğimi çocukluğumda yaşadım, şimdi bilmiyorum niye" mısraında dediği gibi genç yaşta uyanmış bir farkındalık ve idealizmden bahsediyoruz. Bunu şundan dolayı temellendirmek istiyorum; Sezai Karakoç'un bütünüyle hayatı, yaptıkları, yazdığı şiir, çıkardığı dergi, düşünme biçimi, insan ve toplum ilişkilerinin temelinde bu idealist kişilik var.

BATILI OLSAYDI DAHA ÇOK DEĞER GÖRÜRDÜ

Bizim Edebiyat ve kültür tarihimizde şahsiyetlerin verim derecesi ve değeriyle onların topluma sunulması ve toplumsallaşması arasında bir ayrışma görüyoruz. Sezai Karakoç'un da içinden geldiği sosyokültürel ortam, tarihsel sebeplerle daha kapalı, kendi içi-

ne sıkışmış, merak duygusunu da yitirmiş bir toplum görüntüsü taşıyor. Bir insanın hayatının ve eserinin kendiliğinde toplumun duyarlılıkları, ilgileri, merakları insan için dolayına girmesi farklı işleyen mekanizmaları da gerektiriyor. Mesela Nazım Hikmet söz konusu olduğu zaman ailesi çocukluğu, annesi, aşkları, hapishane hayatı, sürgün hayatı, entrikaları ve fotoğraflarını dolayına sokacak ve eserle portre arasında daha sıkı ve yakından ilişki kuracak bir sosyalite söz konusu. Ama Sezai Karakoç söz konusu olduğu zaman ki; bu benzer başka şair ve yazarlar içinde söz konusudur, o sanki yokmuş gibi bir tabloyla karşılaşılıyor. Halbuki Sezai Karakoç gibi bir tipoloji Türkiye’de değil de batıda, mesela Viyana’dan vazgeçtim, Budapeşte’de, Slovenya’da yaşasaydı; mutlaka kültürel çevrelerin daha çok ilgisini çeker, daha erken zamanlarda yazdıklarıyla, yaşadıklarıyla, önerileriyle toplumun gündemine gelirdi. Fakat Karakoç’un içinden çıkıp geldiği sosyokültürel ortamın sosyalite eksikliği nedeniyle bir bakıma onun daha erken zamanda; yazdıklarıyla, düşündükleriyle eylemiyle toplum tarafından karşılanması, düşünülmesi, tartışılması hatta eleştirilmesi imkânları ortadan kaldırılmış oluyor.

Bu olmadığı zaman ne oluyor? Ölüm sonrasında bir tuhaf hareketlenme oluyor her yerde anma toplantıları, efendime söyleyeyim adına yapılan Sempozyumlar, ismine açılan kütüphaneler şunlar bunlar oluyor. Ve aslında bunlar bir tür tembellik dışavurumları olarak geliyor bana. Özellikle Sezai Karakoç buna kendisi de çok önem verirdi; her türlü gerçek dışına çıkarmaya kutuplaştırma ya yüceltmeye putlaştırmaya karşı birisiydi. Buna o derece dikkat ederdi. Bir de insanın yeryüzüne emanet bıraktığı birkaç şey üzerinde dikkatle durmamız gerekiyor. Bunların başında eser gelir. Ben daha önce kullandım, Sezai Karakoç düşüncesini dölleyen kavram üzerinde ortaya attım; sonra bu kavramın onun şiirini ve eserlerindeki açmazları üzerinde düşünme teklifinde bulundum. Önce objektif olarak eser üzerine düşünmek gerekiyor. Sonra hayatı hayatı gelir. Sezai Karakoç’un son derece yalın hayatı var. O her türlü mağazinin, her şeyin merakın dışındadır. Neden bu hayat böyle yaşandı, bu eserler nasıl ortaya çıktı sorusu üzerinde yoğunlaşmak gerekiyor. Bana göre iki bakımdan yoğunlaşmak gerekiyor. Birincisi, yazarı, ikincisi eseridir. Kendi gerçekliği içinde gerçekten tam anlamıyla anlamak ve oradan topluma

yeni renkler, sesler yeni açılımlar sunmak açısından buna ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Zaten Sezai Karakoç kendisi de her zaman önemli olanın kalıcı ve değerli olanın eser olduğunu, eserde yoğunlaşırsak, ruhu ile irtibat kurarsak insanı anlayabileceğimizi, onu yaratan özneyi anlayabileceğimizi, onu yaratan özneyi anlamakla da aslında kendimizi anlayabileceğimizi söyler.

O anlamda ben de imkânların, fırsatların günlük magazinel ve politik bir takım hesaplardan çıkarılıp, eleştirel yöntemi ve düşüncüyü de bir kenara bırakmadan onu anlama ve anlamlandırma çabasına yeniden girişilmesinden yanayım.

ATILLA YARAMIŞ: Hocam, bu bahsettiğiniz çabnın0 öncüsü ne olmalı? Hangi güç olmalı? Bununla ilgili gençlere dair çalışmalar mı yapılmalı? Bunu sorarken zihnimdeki şu aslında... Bu anlamda, “Gençlere yönelik Sezai Karakoç’u anlamaya dair özel çalışma yapalım” dersek çok daha rahat politize olmaya müsait bir olay değil mi? Sizin şikâyet ettiğiniz yahut olumsuz karşıladığınız yere tam da gidebilecek, bir anlamdan bütün bu kaygılarımızdan bizi uzaklaştıracak; Sezai Karakoç’u anlamak için ne yapabiliriz? Üniversitede bir şeyler yapalım desek mesela tam da söylediğimiz noktaya gelmiş olur muyuz? Başka yazan oldu mu bilmiyorum ama ben Sivas’taki Üniversitenin Sezai Karakoçan vermiş olduğu fahri doktora ödülünü

eleştiren bir yazı yazmıştım. Bir yerde biz bu popüler kültürün de olumsuzluklarından uzak, Sezai Karakoç'u anlamak için neler yapabiliriz? Sizin öneriniz var mı?

KAYIP ROMAN KIRMIZI HOROZ NEREDEÖMER ERDEM:

Sezai Karakoç'un hayatı boyunca vurguladığı temel şeylerden bir tanesi zaten Diriliş'te; "bir Aydınlar entelektüeller hareketi" olarak nitelendirildi. Burada aydınların, entelektüellerin sorumlu hareket etmesi gerekiyor. Sorumluluk şu; eğer bir insanı ve onu, bir eserini kendi gerçekliği içerisinde, bir yöntemle irdelemek, açıklamak, tartışmak kültüründe değilsek günlük gelir geçer şeylerin bir parçası olur. Türkiye'ye inanılmaz bir şekilde her konuda politize olmuş ama bu politize olmayı aşacak olan aydınlar olmalıdır. Onlar birini severken de eleştirirken de, birinin üzerine düşünce üretirken de bu erdemlilik vasfından vazgeçmemeleri gerekiyor. Çok pratik bir şey söyleyeyim; mesela ölümünden kısa bir süre önce İstanbul Üniversitesi Sezai Karakoç'a fahri doktora unvanı verdi. Oysa ben, bir edebiyat fakültesinde Sezai Karakoç Enstitüsü kurulmasından yanayım. Onu söyledim. Sezai Karakoç'tan geriye kalan onun kullandığı, yazdığı, karaladığı bir kağıt çok önemlidir. Onun yazdığı kalem, su içtiği bardak çok önemlidir. Taşdığı çanta çok önemlidir. Çünkü ben Sezai Karakoç'un yaşama nesnelere ne kadar bağlı olduğunu, onları hep sakladığını çok iyi bilen birisiyim. Mesela yıllar önce, "bir roman yazdım, Kırmızı Horoz" demişti. Ben bunu çok merak ediyorum; nerede bu kitap? Gün yüzüne çıkmayan şeyler oldu ona biliyorum! Kayıp bir takım şiirlerden bahsediyorum! Ben onların kaybolmadığını biliyorum. Kaybolmayacağını bilirim ama bunlara ulaşan eller kimin? Bu eller Sezai Karakoç'a ait bir nesneye ya da evraka değil, tarihe uzanır gibi dikkatli dikkatli olmaları gerekir.

ŞAİRLER TOPLUMUZ "BİZ" ÖZNELERİDİR

Bir insanı, bir şairi araştırmak konu üzerine düşünmek için değerlidir. Şundan dolayı değerlidir; biz bir şairi anladıkça kendimizi daha çok anlarız. Yahya Kemal'i anlamak bizim için neden değerlidir? Çünkü Yahya Kemal hayatıyla, çelişkileriyle, eseriyle aslında bizdir. Şairler bir toplumun en çok "biz özneleri" olduğu için değerlidir. Ben böyle bir çaba görmüyorum. Bir Sezai Karakoç arşivinin olması gerekir. Bunun için herhangi bir yerde bir gayret görmedim.

Bakın, bir yerde şöyle bir şey söyler Sezai Karakoç, “Biz Eser verdik sen tuluat yapıyorsun” der. Diğer bir kıta var; “Evet, tuluatçılar her zaman olur ama akli başında insanların, entelektüellerin işi tuluatçılara bırakmadan, psikoloji ile değil yöntemle yazmayı, düşünmeyi, iş yapmayı elden bırakmamaları gerekiyor” der.

ATILLA YARAMIŞ: Hocam, şu sorunun cevabını da merak ediyorum. Siz Diriliş dergisinde de bulundunuz. Sezai Bey’in kendinden daha genç olan siz gibi insanların, gençlerin şiirlerine ilgisi nasıldı? Bize nasip oldu, birkaç kez onu ziyaret ettik. Benim ziyaret ettiğim dönemlerde hiç edebiyat konusuna girmiyordu. Sizinle şiir konuşur muydu?

ÖMER ERDEM: Sezai Karakoç için bir dergi çıkmadan önce yaşanan bir hayat vardı, bir de dergi çıkarken yaşanan hayat vardı. Aslında şöyle; dergi çıkmadan önce yaşanan hayat, biraz da dergiye doğru hazırlanan hayattı. O düşünürdü. Benim şahit olduğum zaman da kendisi çok fazla okumazdı. Zaman zaman benim elimde kitap gördüğünde, ilgilenir alıp okumayı isterdi. Hatta “Biz okumayı ihmal etmişiz” derdi. Ama sürekli birikme içinde olduğunu hissederdik. Bizim yazdıklarımızdan, şiirlerimizden pek söz açılmazdı. Çünkü Sezai Karakoç kendisinin, sadece bir şair olarak, bir edebiyatçı olarak ötekileştirilmesine, paranteze alınmasına itiraz ediyordu. Çünkü o dönemin politik ya da kültürel sosyolojik çevresinde böyle bir algı vardı. “Sezai Karakoç şair” diye, “Onun işi var” diye, “Düşünce işlerine veya politika işlerine karışmasın” algısı vardı. Ve bu algı, bu söylem oldukça yoğun ve etkili bir söylemdi. Sezai Karakoç; “Ben şiir yazmak için şiir yazmadım. Benim şair olmak gibi bir amacım da yoktu. Ben davamız için şiir yazdım” diye söylerdi. Zaman zaman da ben bunu uygun bir dille ifade ettiğim zaman bana, “Haklısın, belki bazı şeylerde daha fazla rafine, olmak belki daha dikkatli olmak, hatta Ahmet Haşim gibi olmak gerekiyor” diye söylerdi. Yani bize sormazdı, “Sen şiir yazıyor musun?” diye. Hatta, “Şiir şanssız bir çağa girdi, daha çok nesrin hâkimiyeti var. Yazmayı düşünüyorsanız roman yazın, romanlara yönelin” derdi.

Yakışıklı 17-18 yaşlarındaydım. Henüz Diriliş dergisi çıkmadığı zaman bir gün cesaret bulup baş başa olduğunuz bir zamanda, şiir yazdığımı söyledim. Şundan dolayı söyledim, bir süre sonra eğer olur da bir şiirim yayınlarsa, ortaya çıkarsa, “Niye bizim haberimiz

yoktu" duygusu oluşmasın" diye söyledim. Ben şiir yazdığımı söyleyince birden tuhaf bir tepkide bulundu; adeta ellerini bana doğru uzatarak "Bakamayız" dedi. Ben de biraz korktum ve irkildim. Öyle zamanlarda da sertliğinin arkasında yumuşak ve nezaketini görürdük. İrkildiğimi görünce, "Ama bir gün Diriliş dergisi yayınlanırsa o zaman herkesin şiirine bakacağım. Senin de şiirine bakarım" dedi ve bir bakıma hem umut verdi hem gönlümü aldı. "Şimdi sinin şiirine bakarsam herkesin şiirine bakmam gerekir. Böyle olduğu zaman da burada kuyruk oluşur" dedi ama baktım oda botu ve sessizlikten başka bir şey yoktu.

Son dönemde Diriliş dergisi çıkarken bunu unutmamış, "Bir ara sen bana şiir yazdığını söylemiştin, ne oldu hala yazıyor musun?" diye sordu. "Evet yazıyorum" dedim. Yarın bir tane seçip bana getirmeni istiyorum, bakacağım, karar vereceğim" dedi. O gün benim hayatımın en uzun gecesi idi. Sezai Karakoç şiirimize bakacak, karar verecek, olumlu ya da olumsuz sonuçlarını söyleyecekti. Olumsuz olmasının sonuçları tabii daha ağır olacaktı. Ertesi gün bir şiirimi götürdüm. Okudu ve "Götür, bunu matbaada hemen dizesinler" dedi. Böylelikle ilk şiirim Diriliş dergisinde çıktı. Ama yazdığımız şiirin üzerine uzun uzun konuşmazdık. Küçük küçük şeyler söylerdi, ""Şurada şöyle olsun" diye. Uzun uzun şiir konuşmaya çok vakit yoktu. Derginin bütün yükünü kendisi yüklediği için ayrıntılara zaman kalmıyordu. Belki de şairin kendi yolunu kendisinin çizmesini istiyordu. Şiirindeki güçlü tarafları ya da eksik tarafları şairin kendisini görmesini istiyor olabilirdi. Kendi varlığıyla onun üzerine bir basınç kurmak istemiyor olabilirdi. Zaman zaman kendi aramızda, onun yüce gönüllülüğü ile onun izin vermesi ile tatlı çekişmeler de olurdu. Ben ondan aldığım özgüvenle çok itiraz ederdim. Sonra o espri yapar, "Zaten bu Konya'da imparatorluğa hep itiraz etmiştir" diye gönlümü alırdı.

ATILLA YARAMIŞ: Konya ile ilgili bana da bir espri yapmış, "Bir şey olmaz sizden" demişti. Konya ile ilgili olayını anlatır mısınız?

ÖMER ERDEM: Sezai Bey aşırı memleketçilik yapmazdı. Konya'yı severdi ve Konyalılara mektup da yazdı. O hikâye çok enteresandır. "Konyalılara Mektup" yazıldı, matbaada basıldı ve geldi ama ne olacak? Konya'da Parti teşkilatı yok. Kime ulaştıracağız, bilmiyoruz, tanıdığımız kimse yok Konya'da. Sanıyorum bir Kurban

Bayramı öncesiydi, “Ben otobüsle Bozkır’a gideceğim, ben götüreyim” dedim. “Tek başına nasıl yapacaksın?” diye sordu. “Belki oradan tanıdık birini bulurum ya da kardeşlerim yardım eder, Konya’da dağıtırız” dedim. O zaman Antalya’da yaşayan kardeşi vardı Ali Kemal Bey. Diyarbakır’dan Antalya’ya yerleşmişti. Onunla ve şu anda yayın işlerini yürüten yeğeni Aziz Karakoç ile Konya’nın eski otogarında buluştuk. Paketleri alıp Alaaddin Tepesi’nin oraya geldik Arabayı bir yere park ettikten sonra elimize tek yapraklı Konyalılara Mektubu dağıtmaya başladık Bayram öncesi olduğu için her tarafı kalabalıktı. Sonra Nalçacı tarafındaki apartmanların kapılarına bıraktık. Üç kişi birkaç gün mektubu dağıttık. Biz bunları yaparken, yaşarken tarihin bir parçası olduğumuzu düşünmedik. Kendiliğimizden hasbi olarak yaptığımız bir şeydi. Çumra tarafından Bozkıra geçtik ve beni bırakıp oradan Antalya tarafına geçtiler.

ATILLA YARAMIŞ: O mektuptan sonra Konya’da istediği bir yapılanma olmadığı için mi acaba; ben 2006, 2007 sürecinde ziyaret ettiğimde; oradaki bir başka konuk bu konudaki beklentiyi orada söyleyince “Yok, Konya olmayacak” demişti.

ÖMER ERDEM: Tabii beklenir; istenir ki bu tür organizasyonlar olsun. Hatta Diriliş Partisinin ilk şubelerinden birisi orada alçısın diye de istenir. Ama burada açılmaması demek, Sezai Karakoç’un orada karşılığını olmadığı anlamına gelmez. Belki öyle olması daha güzel olmuştur. Ama Sezai Karakoç’un Konya’nın Konya ruhunu, sanat ruhunu ve esprisini ne kadar içeriden sahiplendiğini biliyoruz.

ATILLA YARAMIŞ: Sezai Karakoç, hakkında toplumdaki genel algı olan onun yalnızlığı sevdiğine dair genel algıyı söyleyince, “Önce yalnız bırakıyorlar, sonra yalnızlığı seviyor” diyorlar anlamında bir şeyler söylemişti. Yalnızlığı seviyor muydu ya da yalnız mı bırakılıyordu?

DÜNYA SÜRGÜN YERİ DEĞİL

ÖMER ERDEM: Bu soru için teşekkür ediyorum. Bir ara bir anket hazırlayıp bana linkini göndermişlerdi. Linkte yazarları okuyunca tıklamayacağını söyledim. Ne kadar isabet ettiğimi şimdi görüyorum. Çünkü oraya, “Dünya sürgünü” diye bir başlık atmışlar. Dünya sürgünü ne demek? Bu ontolojik olarak, kavramsal olarak, inanç yönünden çok sakat bir şey! Niye Allah yarattığı insanı dünyaya sür-

gün etsin? Dünya bir sürgünlük yeri değil ki! Dünya Allah'ın insana bahşettiği bir yaşama sürecidir ve Sezai Karakoç da bunu en yüce şekilde anlayabilecek, kavrayabilecek zekâlardan birisidir. Dünyaya bağlı, yemeye, içmeye, gezmeye meraklı birisiydi. Bütün o akla ziyan yoksulluk zamanlarımızda bile, kimsesizlik zamanlarımızda bile ilk fırsatta bizi Konyalı lokantasına götürmenin, bir kafeye gitmenin, bir sahile gitmenin bir çay bahçesine gitmenin veya gezip dolaşmanın fırsatını arardı. Hatta Mustafa Kirenci ile aramızda espri yapar gü-lüşürdük. Bir şey olduğu zaman, biraz sıkıntı olmuşsa bana, "Git, şu köşedeki manavdan portakal al, diyelim" derdi. Yani portakalın ren-ginden, kokusundan, lezzetinden, tekrar hayata, gerçekliğe dönmek ve orada yaşamının şevkine varmak dürtüsü, önceliği, bilinci Sezai Karakoç'ta çok açıktı. Böyle olmayan bir insanın şiiri, tekrar tekrar söylüyorum; gün doğmadan hayatla doludur, çatı katları, hastane-ler, işçiler, çocukların ayakkabısını boyayan kadınlar, içki içen kız-lar, yeraltı mescidine sığınan genç erkekler; hâsılı hayatın neredeyse bütün açıları onun şiirine sinmiş durumdadır. Böyle bir insan neden parti kurmak istesin ki? Parti kurmak ne demek? Dünyaya, hayata bir müdahalede bulunmak isteğidir. Aslında şöyle oluyor; dünya sürgün edildiği zaman, o yaşarken eser verirken aslında bu çevreler onunla, eseriyle temas kurmayarak öldükten sonra da onu bir dünya sürgünü olarak niteleyip böylelikle gerçek dışı bir alana çıkarıp ora-ya yerleşmeye çalışıyorlar. Bu Türkiye'ye ait patolojik durumlardır. Akıl sahiplerinin, gençlerin aydınların entelektüellerin bu tür kadife sesli tuzaklara düşmemeleri gerekiyor.

ATILLA YARAMIŞ: Bir nevi işin derinliğine inilmesi engellen-mek isteniyor, belki de bile isteye yapıla büyük bir yanıştır. Teşek-kür ediyorum hocam. Sezai Karakoç'a dair, "Şunları da söylemek istiyorum" dediğiniz şeyler varsa onları da duymak istiyoruz.

ÖMER ERDEM: Özellikle bu modern şiir meselesi, modern za-man meselesine dair onunla ilgili birkaç şey söylemek isterim. Sezai Karakoç şiiri üzerine sıklıkla tekrarlanan bir şey bu İkinci Yeni me-selesidir. Ben yüksek lisans tezimi, belki bilmezsiniz Sezai Karakoç şiiri üzerine yaptım. Bir de henüz teslim etmediğim İkinci Yeni Şiiri Doktora Çalışmam var. Bu konu üzerine yıllarca çalıştım. İkinci Yeni dediğimiz hadise yanlış anlamlandırılmış, yanlış isimlendirilmiş olabilir. Bir taraftan garip de bir isimlendirmedir. Milli edebiyat da

böyledir. İsimlendirmelere çok bakmamak gerekiyor ama İkinci Yeni dediğimiz mesele adeta Şeyh Galipt'en başlayan, bizim şiirimizde modernleşme çevriminin tamamlandığı noktadır. 1950'lerin ortasına geldiğimiz zaman artık Türkçe şiir, Türk şiiri kendi modernleşme evrimini tamamlamış bir şiir olarak çıkar. Türkiye ve kültür ortamının içerisine Tanzimat'tan bu yana bizim aradığımız, peşine düştüğümüz; batıcı değil, batılı değil, bizim olan ve çağdaş edebiyat, çağdaş şiir kurmuş, mesela öykü ile beraber mesela 1950 kuşağı öykücülüğüyle İkinci Yeni şairlerini birlikte düşünmek gerekir. Burada ortaya çıkan hadise Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ece Ayhan, Gülten Akın, Ülkü Tamer'in tek tek haneleri ile ilgili bir şey değil; bu bilginin Türkçenin o Türkçe'yi idrak eden, yaşayan toplumun dünyanın karşısına modern bir dil ile çıkabilmek gücünü kazanmış olmasıdır ve Sezai Karakoç bu modernlik çevriminde, hamlesinde modernizmin tek kanadını bir başına temsil eden özgün bir kişiliktir. Ne demektir bu? Sezai Karakoç şiiri olmasaydı, Sezai Karakoç şiir yazmasaydı yine modern Türk şiiri kendi çevrimini tamamlayacaktı ama bu tamamlama eksik bir modernlik üretti. Sezai Karakoç ile birlikte modern Türk şiiri tarihsel ve sosyolojik derinliğini tam anlamıyla kazanmıştır. Ne demektir bu? Edip Cansever'in, Turgut Uyar'ın, Cemal Süreya'nın, Ece Ayhan'ın şiirinde bir şekilde olmayan ya da olamayacak olan perfora o inançlı entelektüel şehirli ve çağdaş yeni perfora bu personanın saçaklanışlarıdır. Sezai Karakoç'u sadece bir edebiyat literatisinde değerlendirmemek gerekiyor. Edebiyat bütünüyle bir toplumun tarih önünde ayağa kalkışıdır ve bu ayağa kalkışın en güçlü atılımı, modern şiirimizin İkinci Yeni şiiridir ve Sezai Karakoç burada modern şiiri, İkinci Yeni şiirini aksak olmaktan, topal olmaktan kurtarmıştır. Az şey midir bu?

ATILLA YARAMIŞ: Elbette değil ama kendisi de sanki İkinci Yeni ile birlikte anılmaktan çok hoşnut değil gibi. Öyle değil mi?

BÜYÜK BİR YALANCIDIR ŞAİR

ÖMER ERDEM: Sözlerimin başında eleştirel yöntemden bahsettim. Mesela ben bunu da söyledim kendisine, olabildiğince nazik bir şekilde; meselâ Mona Roza'yı Garip şiirine bir cevap şeklinde yazdığını söyledi. Hayır; Mona Roza bir cevap değildi. Mona Roza başından sonuna kadar bir aşk şiiridir. Mona Roza'nın Garip şiiri ile Sezai Karakoç'un iddia ettiği gibi diğer bağlamalarla ilgisi yok.

Biz değerlendirmemizi şairin sözlerine de bırakamayız. Çünkü modern şiirin kurucularından birisi olan Nietzsche, “Büyük bir yalancıdır şair” der. Şiir, bazen karşımıza toplumun bir yalanı olarak çıkar ve bizim edebiyat ilmini yaparken eleştirel yöntemi hiçbir hal ve şartta bir kenara bırakmamamız gerekiyor. Yani Sezai Karakoç’u anlamak, Sezai Karakoç’un boşluklarını da fark etmek anlamına geliyor. Bu kimsenin hoşuna gitmeyebilir. Biz bunu birinin açığını bulmak, kötölemek, birini olumsuzlamak

için yapmıyoruz. Neden? Tam anlamıyla onu anlamak için yapıyoruz. Bu bir sorumluluktur ancak her şey kendi hakikati içinde, kendi gerçekliğiyle ve bir yöntemle düşünülüp tartışılırsa yerine konulabilir. Sadece Sezai Karakoç değil, diğer şairler de İkinci Yeni ile olan ilgilerini bir noktada inkâr ediyorlar ve sonra tek başına başına İlhan Berk ve Oktay Rıfat kalıyor. Ama bunlar önemli değil, biz kavram-sallaştırmaları ve bağdaştırmaları şairlerin kendilerine de bırakamayız, bırakmamamız lazım.

ATİLLA YARAMIŞ: Onun İkinci Yeni’deki rolünü de söylediniz. Türk Fikirindeki rolü de çok yüksek. Peki, onun modern Türk fikri, özellikle o kelimeyi kullanmakta tereddüt yaşıyorum ama (muhafazakâr kelimesini)... Yani; inançlı insanların sahip olduğu fikirlerin yaşatılmasında, olgunlaştırılmasında daha donanımlı hale getirilmesinde, modern dile çevrilmesinde Sezai Karakoç’un büyük bir yeri var o yere dair neler söylemek istersiniz?

ÖMER ERDEM: Aslında dedim ya... Hayat, şiir, düşünce ve diğer birimler bütündür diye... Sezai Karakoç her şeyden önce modern bilince sahip bir kişi ve çağın içinde en uç soyutlamayı yaparken bile çağına bağlıdır. Çünkü şunun farkında; çağına seslenmeden, yani çağının dilini kullanmadan topluma, insana, ulaşılamaz.

yacağını biliyor. Çok basit bir çerçeveleme yapalım; Sezai Karakoç diyor ki, “İmparatorluk yıkılmış, toplum yıkılmış, bu yıkılma sonucu olarak birey yıkılmış, daha önce toplum katında daha sağlam gibi duran inanç değerleri aydınlar katında, toplum katında çözülmeye başlamış, yıkıntıya uğramış.” Nitekim hatıralarının girişinde, “Dört yıkılmışlık içinden geliyorum” diye bir cümle kurar. Aslında ben bu dört yıkılmışlık meselesini biraz metaforik bir şekilde kadim kültürde kullanılan dört ana unsur olarak da yorumluyorum. Aslında şöyle; sanatta, düşüncede, eylemde ve inançta toplumun, insanın yeniden yorumlanmasını öneriyor. Bu nasıl yapılacak? Tarihin yorumlanması, gerekiyor, sosyolojinin yorumlanması gerekiyor, sanatın yorumlanması gerekiyor, insanın yorumlanması gerekiyor, kavramların ve kurumların yorumlanması gerekiyor. O yüzden Sezai Karakoç üniversite hakkında yazıyor, eğitim hakkında yazıyor, okul hakkında yazıyor, televizyon hakkında yazıyor, farklı temalara şiirlerinde değiniyor ve bir teklifle geliyor. Buradaki teklif ayrıştırmacı değil, ırkçıl değil. Çağdaş kavramlara sonuna kadar bağlı ve önermeli bir iş. Ne demek bu? Mesela İslâm kitabında, “İnkâr hakkı” diye bir kavramdan bahsediyor. Yani Sezai Karakoç bir aktarmacı değil, Sezai Karakoç bir ibdacı... Bunda şair kişiliğinin de büyük, pozitif etkisi var ve burada bir düşünce evreni kuruyor, öneriyor. Bir öneridir yani neticede. Sezai Karakoç bunu önerirken de kendisine seçtiği bir poz, bir kostüm ya da bir mekân yok. Tıpkı Meydan Ortaya Çıktığında öyküsünde olduğu gibi; her şeyin meydanında yalın bir başına sade ve sakin... O yüzden Karakoç’taki bu yüksek tahlil bir mücevher değerdir. Düşüncesinin de odağı burada; bence buradan bakmak lazım.

Sezai Karakoç’un hatıraları tam olarak yazılmadı mesela. Zaman zaman gittiği kahvehane vardı, orada, bir kenarda oturur el yazısıyla kendisi yazar sonra ben yahut başka bir arkadaş gider yazısını alır, daktilo eder ve düzeltmesi için kendisine gösterirdik. Bunlardan bir kısmını yayınlamadı ama ben bazılarını not aldım; kesilen izin almak kaydıyla.

Mesela şunu hatırlıyorum; Cemal Süreya şu anda benim oturduğum sokaktan yüz metre ileride oturuyordu ve Moda Çay Bahçesine giderdi. Fazıl Hüsnü Dağlarca sokakta da bir kıraathane vardı, oraya

oturdu. Moda Çay Bahçesinde bir akşam otururken, “Hayal Kahve diye bir yer açılmış, oraya gitsek olur mu?” dedi. Ben, “Sonra gitsek olur mu?” dedim. “Niye sonra? Birlikte gitsek, otursak, bir şeyler içsek” falan dedi. Ben “Bizim oturacağımız bir yer olmayabilir” dedim. Ben önce gidip bir bakayım” dedim. Yerini sordu, “Çubuklu da” dedim. “Sen arabayla mı geldin?” dedi. “Evet” dedim. “Hadi bizi götür Hayal Kahvesine” dedi. gece 11.00 gibi falan, Beykoz’a doğru gittik, sahile doğru indik. Sonra, “Dönelim” dedim. Görmesini istemedim. Hayata bağlı olmaktan ileri geliyordu bu isteği. Sohbetlerimizde kutsal kitapta kimyanın neden bir saman çöpü gibi vasıflandırıldığını anlatırdı.

Sezai Karakoç bizimle konuşurken yaratıcılığını devam ettiren bir insandı asla yanına gelenleri etkilemeye çalışmaz, onları şuraya buraya kanalize etmek gibi bir niyet taşımazdı. Ne biliyorsa, ne düşünüyorsa bütün yalınlıkla anlatırdı. İnsan eğitimi onda bir tür yaşama eğitimidir. Eğitim yaşarken olabilirdi yani. Yaşamak nedir? Hayatta olmak. Böyle bir insanı nasıl, “dünya sürgünü” sayıyorlar? Ben de bunu anlamakta güçlük çekiyorum.

ATILLA YARAMIŞ: Hem doğu kaynaklarını, hem batı kaynaklarını çok iyi bilen birisiydi. Kitaplarına aldığı birçok isim var. Batıdan hangi isimleri çok severdi, değer verirdi? Bir isim var mı? Çok geniş bir okuma yaptığı eserlerinden anlaşılıyor, çünkü çok isim var.

ÖMER ERDEM: Çok tuhaf gelebilir ama bizim birlikte olduğumuz dönem hakikaten anlatılmayacak derecede yoksul bir dönemdi. Anlatsam bile kimsenin kolay kolay inanamayacağı bir dönemdi. Mesela o dönem içerisinde bile Lemony, Dipomatik, Nuzbik gibi dergilerin alınmasını, bizim okumamızı isterdi. Yani gündemi oradan, özellikle Fransızca üzerinden takip etme çabası içinde olurdu. Ekim ayında Nobel açıklandığı zaman hemen gidip dergi alırdı. Onu da görmek isterdi ama bir yazara takıntısı yoktu. Çılgın gibi okumak gibi sevdası yoktu. Pek çok eseri vaktiyle gerek tercümesinden gerek orijinalinden okumuştur. Hatta şimdi bir şey hatırladım; Diriliş Partisi kurulma kararı açıklanacağı zaman Ankara’ya gitmiştik. Parti için tutulan odada kalıyordu. Odaya girmem gerekti; orada dikkatimi çekmişti... O günlerde Malraux’un

İnsanlık Durumu kitabını okumuş. Hen bir politikacı hem de büyük bir yazardı Malraux. Belki böyle şeyleri vardı ama sadece bir isim üzerine takılmak, sonuna kadar onun tuluatına eğilmek gibi bir durumu yoktu. Kaynakları zaten eskiden, vaktiyle okuduğu için zaman zaman Şeyhname'den, Bostan'dan, Gülista'dan, ya da başka kaynaklardan örnekler verir, bunları anlatırdı. Anlatırken de aslında güncellerdi.

Bir taraftan Mevdudi bir taraftan Seyit Kutup, bir taraftan pek çok ismi gündemine sokuyordu. Biz ancak kendimiz özgün bir şey üretmek gerekirse, düşünce üretirsek, sanat üretirsek kendimize ve dünyaya bir şey söyleyebiliriz, dikkatini her zaman korurdu.

ATİLLA YARAMIŞ: Zaten Mehmet Akif kitabında da isimlerin beslendiği kaynaklara da değinirken, Akif ile onları çok ayırır. Bize ait olan şey farklı, onların durumları farklı, tarihleri, süreçleri farklı...

ÖMER ERDEM: özgüven meselesi... Bu özgüven nereden geliyor? Okuduğu kaynakları sindirmiş, anlamış ve aynı zamanda kendi içinde güncellemiş olmasıdır. Sezai Karakoç bir megalomandı ama bu isterik bir şey değildi. Kendisinde özgüven kişiliği vardı. Dini literatürden bahsetmek gerekirse onu bilirdi. Tasavvuftan tefsire, İslâm tarihinden İslâm felsefesine, Batı felsefesine pek çok şeyi bilirdi. Bunları kavramsallaştırırdı ama bunları birini yükseltmek, birini yerin dibine batırmak için kullanmazdı. Sezai Karakoç her anlamda değere bağlı biriydi ve bu konuda politik bir şey olarak baştan beri söylediğim gibi ontolojik bir tercih değildi Hasbilikti.

Sezai Karakoç zaten aydınlık, yeterince açık bir yazardır. Biz de onu anlamaya bir teşnelik varsa buna kolaylıkla bir cevap bulabiliriz. İnşallah gençler, entelektüeller bu toplum için, edebiyat için, şiirimiz için, hayatımız için yapar. Sezai Karakoç, hayatın içinde kalan ve yaşayan demektir.

ATİLLA YARAMIŞ: Hocam çok teşekkür ediyoruz. Değerli izleyenlerimiz, saygıdeğer Ömer Erdem ile beraber gerçekleştirdiğimiz, "Vefatının birinci Yılında Sezai Karakoç programımız burada sona eriyor. tekrar görüşmek dileğiyle hoşça kalın.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Prof. Dr.
Ahmet Kazım
Ürün

Doç. Dr.
Mustafa İsmail
Dönmez

Dr.
Sena
Küçük

Dr.
Eda
Bayrakçı

Edebiyatımızda Yabancı Dil

Düzenleyen: Ahmet Çelik
26 Kasım Cumartesi 14:00

YER: Tantavi
Kültür Merkezi

CANLI
YAYIN

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Edebiyatımızda
Yabancı Dil

Prof. Dr. Ahmet Kazım Ürün Doç. Dr. Mustafa İsmail Dönmez Dr. Sena Küçük Dr. Eda Bayrakçı

Düzenleyen: Ahmet Çelik

26 Kasım Cumartesi 14:00

YER: Tantavi Kültür Merkezi **CANLI YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

KATILIMLA

Edebiyatımızda Yabancı Dil

AHMET ÇELİK/Düzenleyici: Değerli başkanım, değerli konuşmacılarımız, değerli misafirlerimiz... Hepiniz hoş geldiniz. Konya’da 1994 yılında açılan Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi 21 yılda fiilen takvimli bir şekilde kültürel faaliyetlerine devam ediyor. Bugün de, “Edebiyatımızda Yabancı Dil” konusu değerli hocalarımızı dinleyeceğiz. Kısaca kendilerini takdim edeceğim.

Prof. Dr. Ahmet Kâzım Ürün Hocamız 1962 yılında Akşehir’de doğdu. 1984’de Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden mezun oldu. 1989’da Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans Tezini yaptı. 1994’de Atatürk Üniversitesinde Doktora çalışmasını yaptı. Atatürk Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Selçuk Üniversitesinde Araştırma görevlisi olarak çalıştı. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünde Öğretim Üyesi olarak görevini sürdürürken Prof. Dr. oldu. 2016’dan beri Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Müdürü olarak görev yapıyor.

Doç. Dr. Mustafa İsmail Dönmez 1977 yılında İskenderun’da doğdu. Arap Bilini ele alan çalışmaları yayımlandı. Ortadoğu ülkelerinde yapılan akademik çalışmalara için danışmanlık yaptı. Türkçeden Arapçaya çevirileri yayımlandı. Çeviri editörlüğü yaptı. Halen Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Mütercim ve Tercümanlık Bölüm Başkanıdır.

Dr. Eda Bayrakçı 1980 yılında Konya’da doğdu. Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde lisans ve yüksek lisans öğrenimini tamamladı. 2014 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma bölümünden mezun olarak Dr. unvanı aldı. 2003 yılından beri Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulunda öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Aynı zamanda Müdür Yardımcısıdır.

Dr. Sena Küçük 1981 yılında Konya’da doğdu. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili Edebiyatı ve Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde lisansüstü eğitimini aldı. Halen Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde görev yapıyor.

Ben şimdi kıymetli hocalarımı kürsüdeki yerlerine davet ediyorum. Oturumu Kazım Hocam yönetecek. Buyursunlar.

PROF. DR. AHMET KÂZİM ÜRÜN/Yöneten: Değerli misafirlerimiz, hepinize çok teşekkür ediyorum. Çok güzel kültürel programlara imza koyan Yazarlar Birliğimizi de hem tebrik ediyorum hem teşekkürlerimi arz ediyorum. Konumuz Edebiyatımızda Yabancı Dil ve burada değerli hocalarımız var. Ben kendilerinden istifade edebilmek için fazla uzatmadan ilk sözü Mustafa İsmail Dönmez Hocama bırakıyorum. Sizi dinliyoruz hocam.

FETHEDİLMİŞ KELİMELER VARDIR

DOÇ. DR. MUSTAFA İSMAİL DÖNMEZ: Ben de programı düzenleyen Yazarlar Birliği Başkan ve yöneticileri ile salonumuzda bulunan kıymetli misafirlerimize teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Bazı diller yalnız bir vatanda değil, birçok vatanda devlet kurmuş büyük milletlerin dilidir. Bu diller hâkim oldukları milletlerden vergi alır gibi kelime de alırlar. Bunları millileştirerek kendi kelimeleri yaparlar. Fethedilmiş ülkeler gibi bunlar da fethedilmiş kelimelerdir. Bu diller ulaştıkları milletlere kendi kelimelerini de verirler Türkçe, Arapça, Latince ve İngilizce böyle dillerdir. Bu tür diller öz dil değildir. Bugün Osmanlı Devleti’nin ulaştığı Arap ülkelerinde ve balkanlarda çok fazla Türkçe kelime kullanılmaktadır. Türkçeden Arapçaya geçen kelimelere dair akademik çalışmalar yapılmış ve kitaplar yayımlanmıştır. Türk dili milliyetçisi, Kamus-ı Türkî müellifi Şemsettin Sami Türkçe için “Osmanlıca” ya da “Osmanlı Dili” ifadelerinin kul-

lanılmasını doğru bulmaz. “Lisan ve Edebiyatımız” adlı makalesinde yaygın bir şekilde kullanılan Osmanlı Lisanı üç dilden mürekkeptir ifadesinin hatalı olduğunu izah eder. Her dil bir dildir ve bizim dilimizin de Türk Dili olduğunu belirtir. Türkçeye en çok Arapça ve Farsça kelimelerin girdiğini ama bunların dilin esasını değiştirmedini söyler. İngilizcede yarı yarıya Fransızca kelimeler olduğu halde yabancı dil sayıldığını dile getirir. Fransızca ve İngilizcede 90.000 kelime imla ve manada müşterektir. Her ikisi de bu kelimelerin çoğunu Latince almıştır ama kendilerine mâl ederek millileştirmişler.

Türkçeyi “büyük dil” olarak yaşatmak için onu kısırlaştırmamalıdır. Türkçenin “büyük bir dil” olduğunu Arif Nihat Asya’nın şu dizelerinde görüyoruz:

*“Ben ki, ateşle konuşurdum, selle konuşurdum
Tuna’yla, İtil’le, Nil’le konuşurdum
Sangaryos’u Sakarya yapan
İkonyum’u Konya yapan
Dille konuşurdum.”*

Kelimeler kökenlerine bakılarak “yabancı” diye damgalanmamalıdır. Başka dillerden dilimize geçen kelimeler köylerde bile yaşayan insanlar tarafından kullanılıyor, halk edebiyatı ürünlerinde, deyimlerde ve atasözlerinde geçiyorsa artık dilimize mâl olmuştur. Millet dili birinin yerine diğeri konulacak kelime ve tabirler yığını değildir. Asırlar boyunca nesillerin hafızasında yoğrulan bir mana ve histir. Türkçede Yunanca, İtalyanca, Arapça, Farsça, Ermenice ve diğer dillerden geçen 15.000 kelime vardır. Arif Nihat Asya’nın şiirinde belirt-

tiği gibi Türkçe bu kelimelere kendi nefesini vermiştir. Mesela Arapçadan Hevâ kelimesini almış hava demiş, Farsçadan âteşi almış ateş, Yunancadan külbeyi almış kulübe demiştir. -.

Ali Canip Yöntem, Ömer Seyfeddin ve Ziya Gökalp, Genç Kalemder dergisinde Türkçenin sadeleştirilmesini savunmuştur. Ancak, bunlar dilimize girip yerleşen kelimelerin milliyetine bakmadan onları Türkçe kabul ettiler. İstanbul'da konuşulan Türkçenin dikkate alınmasını, yabancı dillere ait terkiplerin terk edilmesini, yabancı kaynaklı olmalarına rağmen dilimize yerleşen, herkes tarafından bilinen ve Türkçeleşen kelimelerin Türkçe kabul edilmesi gerektiği görüşünü kabul ettiler.

Bu durum Türkçeyi en güzel kullanan şairlerimizden Yahya Kemal'in şiirlerinde böyledir. Yaşayan Türkçeye girmiş Arap, Acem ve Frenk kelimelerini, onlara Türklerin verdiği ses ve mana içinde Türkçe addetmiştir. Şiirde yaşayan Türkçeye girmemiş hiçbir Arap, Acem ve Frenk kelimesini kullanmamaktadır.

Halid Ziya Uşaklığ "Ben eski Babıalı katiplerinden işittiğim süslü dili sevdiğim gibi, Aksaray'da karpuz sergisinde müşteri ayartmak için çığırtkanlık eden Türk delikanlısının türlü zarafetlerle dolu Türkçesini de sevdim," der.

Ziya Gökalp bir dizesinde şöyle der:

*"Türkçeleşmiş, Türkçedir
Eski köke tapmayız."*

Fuad Köprülü, Hüseyin Cahid, Yahya Kemal, Halide Edip Adıvar, Adnan Adıvar gibi önemli isimler öz Türkçecilik hareketini onaylamamıştır. Fuad Köprülü 1942’de hükümete Moğolcadan eklerle kelime uydurulmasına, halkın bildiği kelimeler yerine yeni kelimeler uydurmaya, Fransızca, Moğolca kalıplarında ya da Arapçadan çeviriyle kelime türetmenin “dilin ahengini, şivesini bozduğunu” ifade eder. Asırlarca işlene işlene Arapça ve Acemceyi geride bırakan çok güzel zengin bir Avrupa dili ilim ve edebiyat dili haline gelen dili bırakıp öz Türkçeye girişmeyi çok acı bulur.

Falih Rıfki Atay: “Ne demek “bölgesel” niçin “duygusal” diyerek Arap nispet “ı”si yerine uydurma kalıbın alınmasını eleştirir. “sel” ve “sal” ekleri Fransızca eklerden uydurulmuştur. Ziyaeddin Fındıkoğlu: “Türkçemizi “sal” a bindirdiler “sel” e verdiler,” demiştir. Necip Fazıl Kısakürek de “sel” ve “sal” eklerini şöyle eleştirir:

*“Ruhsal, parasal, soyut, boyut, yaşam, eğilim
Ya bunlar Türkçe değil yahut ben Türk değilim.”*

Yahya Kemal “Türkçe ağzımızda anamızın sütü gibi helal ve güzel olmalı” demiştir. Cemil Meriç de “Kamusumuza uzanan el namusumuza uzanmış demektir” der. Bu yazarlarımız yaşayan Türkçeye sahip çıkmıştır. Bunlardan biri olan Tarık Buğra “Biz de biliyoruz “şehir” yerine “kent” dersek kıyamet kopmaz hatta bir köy evinden bir sıra parçası bile dökülmez. Ama “şehir” kelimesini bir kere gömdük mü Tanpınar’ın bir büyük eseri yani Türk Kültürünün o eşsiz eseri ‘Beş Şehir’i Varto yıkıntılarının altında kaybolup gitmişe döner.”

Yeni nesil, Tanzimat sonrası ve Cumhuriyetin ilk elli yılındaki dilden nerdeyse kopmuş durumda. Sadeleştirme adı altında bu dönem eserleri yazarın üslubunu ne kadar yansıttığı tartışılır bir şekilde yeniden yayımlanıyor.

Yabancı kelimeler bir takım dil yanlışlarına yol açar: Dilin geçmişinin bilinmemesi. Sesli kitap uygulamalarındaki kötü telaffuzlar dilimizin geçmişini ne kadar az bildiğimizin en bariz işaretidir. Zengin bir söz varlığına sahip olmamak yanlış kullanımlara yol açıyor. Delalet, dalalet, cirim, cürüm gibi kelimeler karıştırılabilir. Kendini bilgili göstermek ya da özentisi de yabancı kelimelerin yanlış yere kullanılmasına yol açıyor. Bundan yüz küsur yıl önce Recaizade Mah-

mud Ekrem'in Araba Sevdası adlı romanındaki Bihruz Bey karakteri nasıl o dönem yaygın olduğu üzere sürekli Türkçe içinde Fransızca kelime ve ifadeler kullanıyorsa bugün de İngilizce başta olmak üzere Batı dillerine özentiyi görebiliyoruz. Arapça kökenli kelimeler kullanmamak için Türkçe yerine başka dillerden kelimeler kullanılıyor. Arapça "mesela" yerine Ermenice "Örneğin", Arapça "hudut" yerine Rumca "sınır" kelimesini kullanmak gibi. Gereksiz yere Arapça ya da Farsça kelimelerle birlikte Türkçe kelimeler kullanmak. Fakir, yoksul; değer, kıymet gibi. Yaşayan Türkçemizdeki kelimeleri kullanmamak onları öldürüyor, kelime fakirliğine yol açıyor. "Şeref, haysiyet, kibir, gurur, itibar" gibi farklı durumları karşılayan kelimeler yerine Fransızcadan alınan "onur" kelimesini kullanmak gibi. Böylelikle kelimelerin taşıdığı incelikler kayboluyor.

Sözü uzattığımı düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. AHMET KAZIM ÜRÜN: Mustafa İsmail Hocama bu kıymetli bilgiler için teşekkür ediyorum. Şimdi Dr. Eda Bayrakçı hocamı dinleyeceğiz. Buyurum efendim.

BAYRAKÇI: DİLİ BİR ERGEN GİBİ NİTELENDİREBİLİRİZ

DR. EDA BAYRAKÇI: Teşekkür ediyorum. Dil sürekli değişen yaşayan bir bireydir aslında. Ben bugün biraz da dile bir varlık katmak istiyorum açıkçası. Evet, dil yaşayan bir bireydir. Hatta biraz daha öteye giderek dili; heyecanını kaybetmeyen, kendini bulmaya çalışan, kendi kararlarını vermekte ısrar eden, kendine özgü tercihleri ve seçimleri olan, baskıları reddeden, zaman zaman havalı görünmeye çalışan, popüler ve yabancı kelimeleri aralara serpiştiren, gelişmeleri yakından takip eden her zaman bilime karşı ilgisi olan ben merkezci bir ergen gibi nitelendirebiliriz.

Yabancı kelimelere Türkçe karşılık bulmaktansa, yanlış olanın tercih edildiğini düşünüyorum. Bu yüzden de öğrencilerimi Türkçe ve Türkçeleşmiş kelimeler kullanmaya yönlendirmeye gayret ediyorum. Ünlü kişilerin de bu noktada gençlere zaman zaman yanlış örnek olduğunu görüyoruz. Çevirmenlerin, yazarların ve çevrelerinin, dönemin psikolojisinin tamamına tam teşekkürü şekilde vâkıf olması gerekiyor.

PROF. DR. AHMET KAZIM ÜRÜN: Değerli hocam çok kıymetli tespitler yaptı. Ağzınıza sağlık. Şimdi son konuşmacımız Dr. Sena Küçük Hanımı dinliyoruz. Buyurunuz.

KÜÇÜK: DİLİN EN BÜYÜK ETKİSİ ŞİİRDE

DR. SENA KÜÇÜK: Ben de bu önemli programın düzenleyicilerine ve değerli katılımcılarına teşekkür ediyorum. Ben edebiyatımızda yabancılık kavramının üzerinde durmak istiyorum. Türkçe ile bağlantıyı kendi özünden olmayan, yabancı gören bireyler zamanla yapılan yanlışlarla kendinin bir parçası olarak kabul etmeye başladığını gözlemliyoruz. Kendini ifade etmek için doğru yollar ve kelimeler bulmak gerekir. Yabancı dilin en büyük etkisi şiir üzerinde görülüyor. Buna örnekler vermek de mümkündür. Dili kıvrak ve etkileyici kullanmak elbette şairin hakkıdır. Şair, dili tüm imkânlarıyla kullanır. Ancak doğru şekilde olmak kaydıyla kullanılmalıdır.

Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

AHMET ÇELİK: Kıymetli hocalarımıza güzel konuşmaları ve verdikleri bilgiler için teşekkür ediyoruz.

ÇİNİ PLAKET, KATILIM BERATI

Özel hazırlanmış çini plâket, katılım beratları ve TYB Konya Şubesinin 2021 etkinliklerinin çözümlemesinden oluşan "İnsanlığa Sözü-müz Var" adlı kitabın takdimi için TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, Başkan Yardımcıları Prof. Dr. Ahmet Çaycı, Doç. Dr. Ahmet Akman, TYB

Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ahmet Tarhan ve Salih Sedat Ersöz'ü kürsüye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüz sözümüz

2022

İsmail Güneş
Yönetmen

Dijital Karşısında Sinemanın Geleceği

Söyleşen: Vural Kaya
Düzenleyen: Saffet Yurtsever
3 Aralık Cumartesi 14:00

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZ SÖZÜMÜZ

2022

**Dijital
Karşısında
Sinemanın
Geleceği**

Katılımcı: **İsmail Güneş** | Yönetmen

Söyleşen: **Vural Kaya**
Düzenleyen: **Saffet Yurtsever**

3 Aralık Cumartesi 14:00

YER: Tamay Kültür Merkezi

**CANLI
YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

TMMOB
MERAM
KADIKÖY
KATILIMCI

İSMAİL GÜNEŞ

VURAL KAYA/Düzenleyici: Efendim merhabalar. Bugün Dijital Karşısında Sinemanın geleceğini konuşacağız. Ekranları başında bizleri izleyen kıymetli izleyenlerimize hoş geldiniz demek istiyorum. Dijital dünya ve dijital sinema karşısında klasik sinemamız, salon sinemamız ya da ya da yerli sinemamız nedir ne durumdayız; onu konuşacağız. Konuğum kıymetli yönetmen İsmail Güneş Bey; üstadım hoş geldiniz, nasılsınız?

İSMAİL GÜNEŞ/Yönetmen: Teşekkür ederim. Ben böyle durumlarda Türkiye gibiyim, diyorum.

VURAL KAYA: Güzel, şiir dizesi gibi bir cevap aldık. Bir yönetmenden beklenen cevap oldu. İsmail Beyi izleyicilerimiz için kısaca tanıtmaya gereği duyuyorum. Uzun uzun anlatamayız ama o filmlerinden tanınmıştır. İzleyicilerimizin onu yaptıklarıyla ürettikleriyle anlamaya çalışması en doğru şeydir. Ben yine de adet olduğu için ben burada biyografisinden kısaca bahsetmek istiyorum.

Yönetmenimiz İsmail Güneş Bey 1961 Samsun doğumludur. Tanıdığım Samsunlular hep Trabzon kökenlidir. İsmail Bey'de aslen Trabzon kökenlidir. 1976'da sinemaya başladı. 1977'de çektiği ilk kısa metrajlı eseri, Karanlık Bir Dönemdi adlı film oldu. Daha sonra bir üçleme olarak Türk toplumuna armağan ettiği filmlerle biz İsmail

Beyi tanıdık. 1986'da uzun metrajlı filmi Gün Doğmadan çekildi. Onun Güneş üçlemesi meşhurdur. Günün Bittiği Yer, Sözün Bittiği Yer, daha sonra Ateşin Düştüğü Yer gibi önemli bir üçleme film çektii. 2012'de Montreal Film Festivali'nde Ateşin Düştüğü yer en iyi film seçildi. Bu film izleyiciyi derinden sarsmış, dünyaya da açılmış ve yerli sinemamızın dünyaya açılan ilk filmlerinden biri olarak sinemaseverlerin hafızasında kalmıştır ve kalmaya devam edecektir. 2012'de Türkiye Oscar adayı olarak da yarışan bir filmidi. Daha sonra Kervan çekildi.

Sözün Bittiği Yer'den bahsettik, sonra Günün Bittiği Yer, Beşinci Boyut, Çizme, Küçük ve Sonsuz Yürek, Biz Doğarken Gülmüşüz, Ateş Böceği gibi filmlerle tanıdığımız kıymetli üstadımızı bugün ağırlayacağız.

Efendim, tekrar hoş geldiniz diyorum. Girizgâhı biraz uzun tuttuysam affola. Şimdi neredesiniz İsmail Bey, programımıza nereden katılıyorsunuz?

İSMAİL GÜNEŞ: Şu anda bu yayına Marmaris'ten katılıyorum. Burada bir arkadaşımın sinema filmine yardım ediyorum. Herhangi bir jeneriklik durum söz konusu değil. Çok eski bir dostum bir film çekmek istedi ve ben onun hem senaryosuna hem yönetmenliğine katkı sunmaya gayret ediyorum. Yaklaşık bir aydır buradayım. Önümüzdeki hafta gibi sanıyorum işi bitireceğiz ve sonra tekrar İstanbul'a döneceğiz.

VURAL KAYA: Kolay gelsin diyoruz. Mutfakta olmak, görünmeden işlerin ya da bir emeğin gerçek kahramanlarından olmak mükemmel; kalıcı bir şeydir. Biz kalıcı olanı tercih eden bütün önemli sanatçılarımıza, özellikle bu çağda bu emeğe yönünü çevirmiş, bu emekle varlığını sürdüren büyük sanatçılara daima saygı duyulması gerektiğini inanıyoruz. Böylesi bir çağda bunun yapılması da zorlaştı artık. Ama halâ, karlı bir gece vakti güneşi uyandırmak gibi bir dosta güneşli bir günde de olsa filminde yardım etmek, tecrübeli bir yönetmenin başka yönetmene mutfakta destek olması çok nadir bir durum ve nadide bir güzelliştir, diye düşünüyoruz.

Sayın yönetmenimiz İsmail Beyin sinema hayatı otuz beş yılı geçmiş durumda, kırklardan olmasına çok az bir zaman kaldı.

İsmail Bey, sinema neden önemlidir? Bizi izleyen gençler var. İsmail Güneş bir yönetmen olarak gençlerimize bu konuda neler söylemek ister? Sinemanın önemini nedir? Yeni oluşan dijital mecralar oluşumlar var. Yöntemler farklılaşmaya da başladı. Klasik diye de tabir edebileceğimiz salon sinemasında durum nedir? Klasik anlamda çekilen filmin klasik salonlarda izlenmesi, seyirci ile buluşturulması ve hafızalada kalması söz konusu ama bugün bakıyoruz; çeşitli mecralar oluştu, sosyal medya diye de bir olgu var. Tüketicimin çok hızlı olduğu bu çağda görselliğin ve duyguların anlık tüketildiği bu dünyada dijital mecra var. Bütün bunları birleştirerek sinemamız hakkında sormanız gerekirse; sinema ne yapacak? Kaybolur mu ya da daha bir dirençli mi durur? Varlığını göstermeye nasıl devam edebilir?

İSMAİL GÜNEŞ: Dünyada ve bizim yaşadığımız kendi ülkemizde yaşanan sorunların aynısı yaşanmıyor; bunu bir kere söyleyeyim. Televizyona karşı, yani klasik televizyon yayıncılığına karşı sinema kendini toparlayıverdi. Daha büyük prodüksiyonlar ve daha ayrıntılı bir dil kullanarak mevcut televizyonlarla mücadele etti ve bıraktığı yere tekrar çitasını koyabildi. Büyük işler yapıyorlar. Tırnak içinde “büyük” diyorum, içerikleri eskisi kadar büyük olmasa da neticede televizyona karşı bir savaşta kafa kafaya yürüdüler. Keza dijital sinemaya karşı da bir direnç var. Mesela, siz ismini vermeden ifade ettiniz ama ben vereyim. “Netflix filmleri burada yarışmasın” diye

konuşuluyor. İsmi vermemiz de lâzım, çünkü her şeyde hayatımızın içindeler. Bunu söylemediğimiz zaman yok saymış olamayız. Söyleyeceğiz ki ne olduğunu bilelim.

Burada öyle bir durum var, klasik sinemacılar o tarz filmlere karşı direniyorlar. Şüphesiz yine o mecra Hollywood'un kendi yapımlarına, kendi yönetmenlerine kendi şöhretli oyuncularına iyi paralar vererek kendi mecralarının içerisine almış durumdadır. Ama buna direnen hakikaten isimli yönetmenler, yapımcılar, senaristler var, orayla çalışmak istemeyen. Hatta Oscar konuşmalarında da bu filmleri orada yarıştırmamak üzerine çaba sarf ediyorlar.

Fakat bizde durum böyle değil. Şöyle söyleyeyim; biz de yapımcı sineması 95'ten itibaren öldü. Neden? Çünkü 95'te Telif Hakları Yasasında bir değişiklik yaptılar ve bütün dünyanın standartlarına geldiler. Bunu yaparken, "Bir filmin sahibi yönetmendir, senaryo yazarıdır, müziğin bestecisidir. Diğeri yapımcı yani sadece mali haklarına sahiptir" dediler. Bu Yasa 1995'te çıktı. Fakat bu hüküm Telif Yasasına konulduğunda şunu yönetmenlere, senaristlere, müzisyenlere izah edemediler, etmek ihtiyacı da hissetmediler. Anladığım kadarıyla yapımcılar, "Ben parasını vereceğim; film yönetmenin, senaristin olacak. O yapsın o zaman" dediler ve çekildiler. Bunlara, "Burada bir durum yok. Senin hakların ayrı, onların hakları ayrı" demediler. Eser sahiplerinin hakları ayrı, senin mali hakların ayrı. Sen zaten elli ikinci maddeye göre onları devralıyorsun. Dolayısıyla devraldığın bir şey de yine son söz söyleme hakkı sendedir" demediler. Yapımcı sinemasındakiler, biraz da televizyonlara karşı direnemedikleri için geri çekildiler. Dolayısıyla İşletme meselesi kayboldu. Eskiden Anadolu'nun çeşitli yerlerinde "İşletmeler" vardı. Bugün, "Dağıtım şirketleri" dediğimiz o İşletmeler film çekilmeden önce etkili oluyordu. Adana Bölgesi, Samsun Bölgesi, Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, İzmir Bölgesi vardı. Yedi bölgeyi bir coğrafya değilse bile beş bölgeyi coğrafyaya bölmüşlerdi ve bu İşletmeler çekilmeden evvel filmlere katkı sunuyorlardı. Hangi filmin çekileceğini bu İşletmeler belirliyordu. Mesela Adana bölgesi en çok seyirci toplayan bölgeydi. Yazlık sinema denilen beş yüz, bin kişilik bahçe sinemaları vardı. Bu sinemalar sinemanın ekonomisini ayakta tutardı. Oradan bir işletmeci yapımcıya telefon açıp, "Bana bir tane Cüneytli film, yanında da bir Filiz'i koyarsan çok iyi olur. Sana bir milyon lira vereceğim" dedi-

ği zaman hemen Oo yönde bir film hazırlanıyordu. Bu sinemalar, sanatçıları seçiyor, senaryosuna, diğer oyuncularına ve yönetmenlerine bakıyordu. Her sinema başka sanatçıların isimleri söylüyordu. Rakamları afaki söyledim ama o zaman böyle bugünkü gibi büyük rakamlar söz konusu değildi. Sinemayı orası besliyordu. Oralardan senetler alınıyordu, piyasada bu işleri yapanlara kırdırılıyordu ve buradan aldıkları parayla film sürecini tamamlayabiliyorlardı. Samsun, Marmara, Ege gibi diğer bölgelerdeki kâr da yapımcıya kalıyordu. Bugün öyle bir durum ortadan kalktı. Dağıtımcılar birleştiler ve bir tekel, bir tröst oluşturarak; normal Türkiye'nin dertleri ile ilgili hikâye anlatan filmlere sırtlarını döndüler. Peki neyi oynatmak istiyorlar? İşte Recep İvedik, Çakallarla Dans, Düğün Dernek gibi piyasa işi filmler çıktı ortaya. Sadece onlar çekilsin, öbürleri gerekli değil, onlara da, tırnak içinde söylüorum; festival filmi gibi bir isim, bir hafta taktılar. Sinemayı kültürel açıdan, yani sanat açısından demiyorum... Ben filmleri sanat sineması, o sineması diye ayırt etmem. İyi film vardır, kötü film vardır. Yani ideolojisine, fikrine, o'suna, bu'suna katılmayabiliriz ama iyi bir film yapılmış olabilir. Dili, anlattığı şey, anlatma biçimi filan estetik olabilir. Keza diğerleri de öyle olabilir. Filmleri ben o açıdan ayırırım. Daha sonrasını, alt başlıklarını da sinema yazarları, izleyiciler, bu konu ile ilgili düşünme derdinde olan insanlar tefrik edebilirler.

Burada bir kalem kaldı 95'ten sonra... Yönetmen, "Benim başka bir mesleğim, başka bir birikimim yok. O zaman bari ben yapayım yapımcılığını" dedi ve Yapımcı Yönetmen Sineması ortaya çıktı. Bu biraz komplo teorisi gibi algılanabilecek ama festival sinemasını da enteresandır, Hollywood'da destekledi. Cannes Festivalinde Tarantino Jüri Başkanlığı yapıyor ve orada öyle bir filmi birinci seçiyor ki şaşırır kalırsınız! O filminden kendisi en az on tane yapabiliirdi; fevkalade yetenekli bir adamdır ama kendisinin yapmadığı işi bir başkasında gördüğü zaman onu yukarıya bir yere çıkarıyor. "İdealist sinemayı biz yapalım, siz böyle kendi kendinize oyalanın. Biz size aferin deriz" gibi bir durum var. Klasik sinemasını dünyada egemen kılmak için ve diğer sanat sinemasını, diğer ülke sinemalarını da bu festivallerde "debelensinler" der gibi bir bakışla onları bir yere koyuyorlar. Yer yerde görüyorsunuz; Francis Ford Coppola Jüri Başkanlığı yapıyor, tuhaf bir film seçiliyor. Tarantino'nun Spielberg'in Jüri

Başkanlığında seçilen filmlere bakın; kendileri bu beğendikleri filmlerin daha alâsını yapabilirler ama kendileri böyle bir filmi yapmayı tercih etmiyorlar. Bu da çok anlamlı bir durumdur.

Bizde sadece ne kaldı? Sanıyorum 2007’de yürürlüğe giren 5204 Sayılı Destekleme Kanunu ile bir sermaye gelme durumu söz konusu oldu. Kanun diyor ki, “Ben sana bir lir veririrm, sen de bir lira bul” diyor. Ama bunun mantığı ve imkânı yok! Yönetmenin bir lira daha bulma imkânı yok ki! Bir televizyon desteği söz konusu bunun için, bir dağıtımçı desteği söz konusu, başka sponsor destekleri söz konusu olmalı ki bakanlıktan alınan parayla bir film yapılabilsin. Peki ne oluyor? Bu paraları bulamıyorlar. Burada insanları da bir yalan beyan vermeye yönlendiriyorlar. Diyorlar ki, “Sen bütçeyi çıkart.” Yapımcı yönetmen desteği almak için yüksek bir bütçe çıkarıyor ama onu alamayacağını da biliyor aslında. “Ben yüksek çıkarayım da onlar onun yarısını versin” diye düşünüyor.

Ben bu kurulda üç sene vazife gördüm ve ısrarla şunu söyledim, “Arkadaşlar, insanları yanlış beyan vermeye teşvik etmeyelim. Öyle bir yapalım ki, gerçekçi bir bütçe verelim. Gerçekten yarı parasını verelim. O insanlar, “Evet gerçek bir bütçe verildiğinde de yarısı verilebiliyormuş” desinler. Şimdi adam film yapmak için on milyon lira bir bütçe veriyor, biz ona bir milyon lira veriyoruz. Peki dokuz milyonu nereden bulacak? Böyle bir durum mu, böyle bir sirkülasyon mu var? Böyle bir seyirci mi var? Dolayısıyla oradan gelen bir milyon paralarla filmler çekilebiliyor? Ne oluyor? Ya dolandırıyor kendine para alıyor, ya da set işçisine oyuncuya para vermiyor; bir şekilde filmleri bitiriyor da peki iş bitince film bitiyor mu? Bitmiyor. Yani kiptaki dağıtım düşünün. Çok iyi bir roman yazdınız, gittiniz kimse basmadı. Romanınızı kendiniz bin tane bastınız. Peki okuyucuya nasıl ulaşacak? Okuyucu çok mu meraklı, “Vural Bey şu kitabınızı kaç paraysa bana gönderin, kargo parası da bana ait. Onu benim okumam lâzım diye kafa sesi getiriyor mu? Yani eline de verseniz kimse okumuyor. Bedava da verseniz okumuyor.

Tuhaf bir jenerasyon yetiştirdik. Hep birlikte; sanatçısı, idarecisi, hükümetler yaptı bunu. El birliğiyle yaptık. Antikültür insanı yetiştirdik. Bunun için ben bu yasa çalışmalarını sırasında sürekli şunu ısrarla, “Biz seyirciyi destekleyelim. Asıl olan seyircidir. Parayı yapımcıya kullandıralım, karşılığında bir bilet hakkı alalım. Diyelim ki bir mil-

yon para mı veriyoruz? Bir insana o kadar mı vermek istiyorsunuz, yüz bin seyirci karşılığında bir milyon verelim. O biletleri Sinema Televizyon okuyan öğrencilere, Güzel Sanatlar okuyan öğrencilere, Konservatuar okuyan öğrencilere, müzeye gidenlere, kütüphaneden kitap alıp okuyanlara, bir yayın satın alanlara; bir promosyon olarak verelim. İnanın o bir promosyon bileti alan kişi yanına arkadaşını takacaktır ve yüz bin bilet vermişseniz bir yüz bin de normal insan gelecektir. Hiç olmazsa film seyredilmiş olacak. Çünkü filmi insanlar seyretmiyorlar” dedim.

Ben diyorum ki, “Tamam kabul ettim, ben kötü film çektim ama bunu sen birinci gün nereden bildin? Kim söyledi kötü olduğunu da, ilk gün gidip bilet alıp şu filmi seyredeyim demiyorsun?” Eskiden öyle değildi ki. Film pazartesi vizyona girerdi ve salonlar dolardı. Oynayan oyuncuya bağlı olarak, Yeşilçam’ın “Zarar eden film yoktur” diye bir mottosu vardı. En kötü ihtimalle koyduğun parayı ve kendi geçimini bulabilecek kadar bir seyirciye ulaşabiliyordu. Şimdi öyle değil ki! Zaten sinema salonları sizin film oynamıyormuş gibi yapıyor; asıl problem burada! O sırada Spider-man sekiz sinemadan yedisinde oynuyorsa size de bir sinemayı lütfen vermişler. Üç beş seyirci ile ama seyircinin, “Ben seyretmek istiyorum” diye bir ısrarı, böyle bir derdi de yok. Burada devreye televizyon giriyor. Televizyon öyle bir hale geldi ki, bizi fethetti. Estetiği, bizi asimile etti. Biz çağdaş devşirmeleriz. Biz Amerikan ekolünün, Fransız ekolünün, Alman ekolünün dünyada ne ekol varsa sinema alanında; biz onların devşirmeleriyiz. Bizi öyle devşirdiler ve bu devşirmeye karşı direnç gösterecek bir yapıyı da biz oluşturamadık. Çok çaba sarf ettim; bağırdım, çağırdım, sorunlu adam oldum. Sonunda on yıl önce bir bakanımız, “Siz çok başarılısınız, dizileriniz ihraç ediliyor. Filmlerinizi izlenme oranında Amerikan filmlerini geçiyor” dediğinde ben, “Ya, gerçekten öyle mi düşünüyorsunuz?” diye sordum. “Evet, Ömer’ciğim çok başarılısınız. Amerikan filmlerini geçiyorsunuz” dedi. Ben de o zaman, “Biz Amerikan filmlerini kaç kaç geçiyoruz?” diye sordum. “Yüzde elli sekize, yüzde kırk iki” dedi. Arada on puan var. Peki Recep İvedik’in toplam seyircideki payını biliyor musunuz? “Yüzde on bir!” Yani Recep İvedik çekilmezse siz zaten Amerikan filmlerini geçemeyeceksiniz. Torunlarınız o filmleri seyretsin ister misiniz? Sadece o değil, benim ona karşı bir garezim yok. Herkes

beni yanlış anlıyor. O da oynayacak, bu da oynayacak ama bu herkesi bir kademe yukarı çıkaracak, herkesi bir miktar düşündürecek ve sinema salonundan evine giderken bir damla gözyaşını akıtacak veya tebessüm ettirecek. Onu umuda gark edecek bir filmi seyret-tirmeyi sağlayamadık. Kabahatli sadece yönetmen falan filan anlaşılıyor ama ben şu örneği de veriyorum; Nuri Bilge Ceylan'ın Ahlat Ağacı filmi Cannes festivalinde on beş dakika ayakta alkışlandı ve Fransa'da bir milyon civarında seyredildi. Türkiye'de ise o kadroya rağmen en fazla toplayabildiği seyirci iki yüz elli bin.

Şimdi biz büyük bir tasallut altındayız. Buna şu örneği vereyim. en azından şu anda bizi dinleyenler bunu bilmiyorlardır. Benim meslek birlikteliği ile ilgili aktif olduğum bir dönemde Fransızlar bizim Amerikan filmlerin nasıl geçtiğimizi merak etmişler. O zaman da yüzde kırk sekize yüzde elli iki geçiyorduk. Sanıyorum 2008-2009 yılları gibiydi, bizi Fransa'ya davet ettiler. Onların CNC Sinema Merkezi var, işlerini bir merkezde başkanlıkla idare ediyorlar. Sinemayı çok önemsiyorlar. "Siz Amerika'yı nasıl geçiyorsunuz?" diye sordular. Herkes konuştu, övündüler. Ben kitabı tersten okuyan biri olarak dedim ki, "Af edersiniz, sizde dururum ne?" Onlar da bizim tersimiz3 yüzde kırk sekize yüzde elli iki geçiliyorlardı. "Peki, ne kadar seyirci üretiyorsunuz?1 diye sorduğumda "Üç yüz yirmi milyon" dediler. "Hiç üzülmeysin, Amerikan filmleri de sanattır. Biz nihayetinde yirmi dört milyon bilet üretiyoruz" dedim. Adamlar kendi nüfuslarının altı, yedi misli bilet üretiyorlar. Yani ortalama yaş sınırı nedir bilmiyorum ama diyelim ki on üç – altmış beş yaş arası bir kuşak en az yılda on tane film seyrediyor. Toplamında on milyon bir seyirci var. Bu on milyon seyirci, Zeki Kopuz'u seyrediyor, Çakallarla Dans'ı seyrediyor, Düşün Dernek'i seyrediyor, Recep İvedik'i seyrediyor. Yani bir on milyon seyirci var her yerde. Bunun tamamı bir filme gitse, sizin dünya standardında bir film çekmeye zaten gücünüz olmaz. Peki, şunu nasıl düşüneceğiz? Bu seksen beş milyon insanın olduğu bu ülkede yetmiş beş milyon insan ömründe bir sinema salonunun kapısını açıp, "Burada ne var diye" bakmamış. Yani bu neye benzer? Ömründe hiçbir roman kapağı açmamış bir insanla anlatılabilir. Bu dehşet bir şey!

Yıllar önce Azerbaycan'a gittiğimde altı milyonluk ülkede bir kitabın bir milyon basıldığını duymuştum. Peki, satıyor mu? Satıyor.

Türkiye’de iki yüz bin satınca zafer çığlıkları atılıyor. Seksen beş milyon nüfus var ve bir kitabı en fazla bin tane basıyorlar. “Önce bu bir bakarız” diyorlar, satılan kitabın yerine de daha çabuk koyabiliyorlar. Keza sinemada da böyle bir durum var. Eskiden otuz beş milimetre filmlerin oynadığı dönemde, klasik sinema döneminde bir film için yedi tane kopya basılırdı ve o kopya bütün Türkiye’yi dolanırdı. Şimdi beş yüz tane, altı yüz tane kopya aynı anda vizeye giriyor. Neden? Çünkü televizyonlarla, gazetelerle birlikte reklam yapılıyor. O reklam insana da hitap etsin isteniyor. İnsan o reklamı gördüğünde gidip seyredebilsin diye. Vaktiyle sinemanın böyle bir imkânı yoktu, TRT’ye de ilan verecek güç yoktu. Dağıtımcı kendi bölgesinde bir eski kamyonetle filmin afişlerini üzerine yapıştırarak, uyduruk hoparlörle filmi anons ediyor, filmi sokak sokak gezdiriyordu. Ve taşın altına elini koyuyordu. Şimdi hiçbir dağıtımcı, hiçbir sinema salonu sahibinin filmin tanıtımı ile ilgili en küçük bir gayreti yok. Her şey yapımcının omuzunda.

İnanın Kültür Bakanlığı destekleri ile yapılan filmlerin yüzde doksan beşi çöp; bir tek şey sinema salonunda uyduruk gösteriliyor. Çünkü yasa gereği filmi vizeye sokmak gerekiyor. Bir tane de olsa gidiliyor, bir sinema salonuyla anlaşılıyor. Orası da onu oynatmış gibi bir ilan veriyor ama aslında orada başka bir film oynuyor! Fox Office yayınlandığında da insanlarda şöyle bir görüş oluşuyor; “Abi Kültür Bakanlığı veriyor bunlara parayı, kimse de seyretmiyor” diyorlar. Bunu değiştirmedığımız sürece sinema adına bir yere varabilmemiz mümkün değil. Hiçbir katkısı yok.

Biliyor musunuz, sadece her sene üç, beş on yeni yönetmen geliyor sektöre. Onlar da ilk filmi yaptıktan sonra beş yıl cezalı oluyorlar. Yeni bir destek alabilmek için beş yıl duruyorlar. Bu sefer de, “Sen beş sene önce destek aldın ama hiçbir şey olmadı” diyorlar. Ne ile baş edeceksiniz?

Buradan dijital sinemaya bağlamak istiyorum. Dijital Sinema Türkiye’ye geldiğinde şöyle bir şey oldu; bir kere bu meblağlarla bizim baş edebilmemiz mümkün değil. Dünya standartlarında bir milyon doların hiçbir kıymeti yok. Amerika’da küçük bütçeli film dediğimiz bir filmin en düşük maliyeti üç milyon dolar. Bir milyon dolar Türkiye’ye koyduğunda, on sekiz milyon lira para koyuyor. Bizim o on sekiz milyonla, bakanlıktan aldığımız bir milyon, bir buçuk mil-

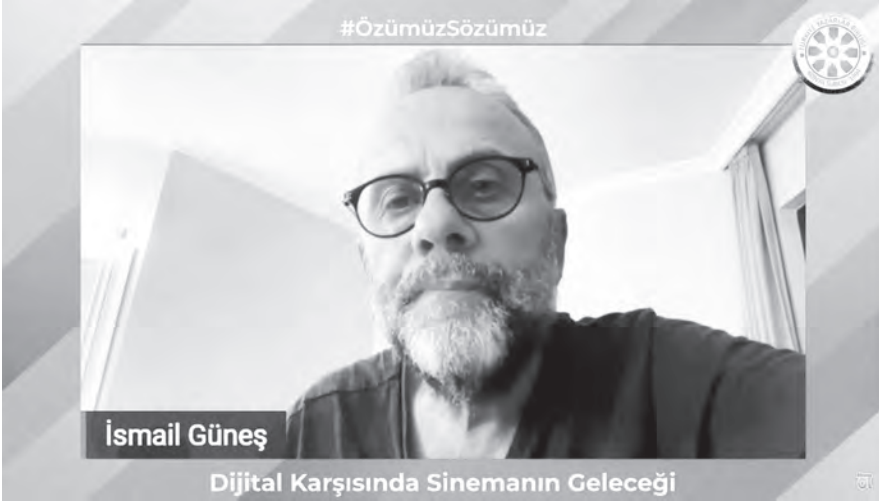
yonla baş edebilmemiz mümkün mü? Ne bir oyuncuyu alabiliyorsunuz; çünkü yeni mecralar nerdeyse tanınmış bütün oyuncularını bağladılar. Kimse film çekemiyor. Herkes iyi oyuncu kötü oyuncu diye bakmıyor, tanınmamış, seyirci tarafından bilinmeyen insanlarla film çekmek zorunda kalıyorlar. Seyirci de onları merak etmiyor. Merak ettirecek bir şey yok. Bu dijital sinemanın bu imkânları karşısında sinemanın yaşama ihtimali sıfır. Ben bunu bir dilekçeyle bakanlığa bildirdim. “Bir toplantı düzenleyelim, akil insanları çağıralım, büyük bir kayı söz konusu, bir çözüm üretelim” dedim. Bunlarla, bunların içerikleriyle baş edemiyoruz. Şöyle söyleyeyim; sigarayı blurlayarak, içkiyi blurlayarak insanlarda sigara ve içki arzusunu kapatabildiğimizi sanıyorsunuz? Daha tahrik edici bir şey oluyor. Peki ahlâksızlığı kim bulurlayacak? Bununla kim baş edecek? Ben bir sanşür önermiyorum; herkes kendi filmi yapсын. Ama bu alanda bir ahlâk derdi olan, ülkenin kendi değerleriyle derdi olmayan, güzel o değerleri yaşatmak için film çekmek isteyen, yani yerli, düşünceyle film çekmek isteyen insanlar maalesef şu anda yoklar. Olanlar da seyirciyle buluşmıyor. İnanın, festivale başvururken, “Lgbt’ misiniz?” diye soruyorlar.

VURAL KAYA: Ciddi misiniz?

İSMAİL GÜNEŞ: Evet, öyleyseniz pozitif ayrımcılık uygulayacağım, diyor. Sorularda, erkek, kadın, lgbt, lgbti seçenekleri var. Yapı bu. Özellikle bir dijital kanal, kendi sahibi eşcinsel olduğu için yapılan işlerde muhakkak bir eşcinsel istiyor. Onu da, iyi adamın komik arkadaşı gibi filan istemiyor, başarılı, gerekirse genel müdür, gerekirse bir işadamı gibi başarılı bir insan olarak gözükmelerini istiyor. Ve sizin buna karşı yapabilecek bir şeyiniz yok. TRT dijital kuruyor, aynı sistem yine devam ediyor. Yurt dışından gelen bu mecralar kiminle çalışıyorlar? Adlarını vermeyeyim, televizyonlara iş yapmış, herkesin bildiği yapımcılara gidiyorlar. Onlar bir şey yapmaya çalışıyorlar ama şüphesiz onların da şikâyetleri var. Bütün bunları hem mektubumda yazdım hem de bizzat genel müdüre söyledim. Dijital Sinema karşısında bizim dayanabilme gücümüzü bir şekilde bulmamız lazım.

Ben söylediğim için kabul etmediğiniz seyirciyi desteklemeye mi geliriz, yoksa daha popüler, faydalı bir iş mi buluruz, bir şey yapmamız lâzım. Şöyle düşünün; ben Sinema Televizyon öğrencilerine

bir yerli film seyrettirmeyi söyledim ama dört yıl sinema Televizyon okuyan bir öğrenci mezun olduğunda bir tane bile yerli film seyretmiyor. Yabancıyı da seyrettirmiyor. Benim oğlum oradan mezun. Ne öğretiliyorsa orada?

BURAL KAYA: Akademizmin önerdiği ye? Yerli filme aslında düşmanlık yapıyorsun, öbür taraftan da küresel baskı soruncunda lgbt'ci bir zihniyetin mobing yapacak kadar güce ulaştığını da görüyorsunuz. Art niyetlerle dolu bir mecranın galip geldiği yeni dünyada, değer üreten sinema sistemini çökerttiğini anlayabiliyoruz. Akademizmin önerdiği ne hocam? Diğer ülkelerden önerdikleri de bizdeki garabete benzer bir durumu, nitelikli , gerçek bir sinema öneriyorlar mı?

İSMAİL GÜNEŞ: Çocuğun komik bir anısı var. Bir gün sinemada akımlarla ilgili, bir hocası bizzat benim adımları zikrederek, aşağılayarak bir konuşma yapıyor. Çocuk da el kaldırıp söz alarak, "Bu söyledikleriniz doğru değil" diyor. Hoca sen nereden biliyorsun?" deyince "Babamdır" diyor ve hoca öylece kalıyor, "Gelsin, bunu bir konuşalım, anlatsın" bile demiyor.

Eski Kültür ve Turizm Bakanı Erkan Mumcu ilk filmimde benim asistanımdı. Dolayısıyla sinemaya meraklıydı. 80'li yıllarda biz sinemaya girerken de mevcut yapımçı sisteminin içine de giremiyorduk. Yerli film derdinde olanlar oraya giremiyordu, kendi sermaye-

mizi kendimizin oluşturma konusunda sıkıntılıydı. Benden üç beş sene önceki kuşak halktan para toplayarak yaptılar. Mesut Uçakan böyledir, Mehmet Kılıç böyledir, Salih Diriklik böyledir. Yücel Çakmaklı nispeten, önce öyle başladı, sonra piyasanın içerisinde bilindik bir insan olduğu için o oyuncularını kullanabildi. Türkan Şoray, Tarık Akan'la, Ediz Hun'la film çekebildi. Ama bize geldiğinde, sırtlarını döndüler. Tuhaf bir ideolojik önyargıyla bizi dışladılar. Dolayısıyla, seyirciye ulaşabilecek ilk kalem neydi? Tanınmış oyuncuyla çalışmaktı, biz ondan mahrum kaldık.

VURAL KAYA: O dönem bizi dışlayan o zihniyet kendi bilinçli ürettiği görevini yapıyordu. O dönem neden hiç üzerinde durulmuyordu? Değer üreten filmler, sosyal gerçekçiliği önceleyen, sonuçta insanı anlatan iyi filmler, izleyicinin zihninde, aklında, ufkunda zihniyet oluşumunda yapı taşı olacak nitelikli filmler üretebilecek kapasiteli insanlara zaten yüzü dönük değil kimsenin. Onlar o mobingi uyguladı, dışladı, yok saydı her neyse... Şimdi yeni dönemde farkında olmadan bilinçsizlik üzerinden ortalığı lgbt'ci, festivalcilere teslim edecek kadar yaşadığımız bu körleşme nedir? Ben anlayamıyorum. Şiirde umudu kaybediyoruz, romanda umudu kaybediyoruz, öyküde kaybediyoruz, sinemada da kaybediyoruz. O kadar düz bir bakış açısı oluşmaya başladı ki, sinemayı ne yapacaksın, şiiri ne yapacaksın falan! Teknik şeyler daha önemli gibi... Hayır öyle değil. Rönesansın kuran ve batının Rönesans üzerinde ürettiği ve sonra kültür emperyalizmine varan işlerinin kökeninde sanatın yüksek düzeyde işlenmesinin önemli olduğunu anlatamıyoruz. Eğitimi, sanatı felsefesi yüksek olan ülkelerin sonra teknik atakta daha önemli özgün ve önemli olabildiklerini de anlatamıyoruz. Çok tatlı bir söyleşi oldu. Ama derler ya, nevrin döndü, diye... Dijital sinema karşısında, klasik salon sinemasının; özellikle küreselci dünya tarafından üretilmiş düşüncelerin hükümran olduğu yeni zihniyet yapısının burayı da ele geçirdiğini hissedince, George Orwell'in Bin Dokuz Yüz Seksen Dört adlı romanında Büyük Göz, Big Brother var. Her şeyi gözetleyen, onu yöneten, tahakkümü altına alan, onu fethetmiş artık yönetmeye başlamış bir siyaset felsefecilerinin halâ önemmediği, değil mi? Buradan baktığın zaman artık Bin Dokuz Yüz Seksen Dört felsefesini de geçmiş bir dünyaya teslim olmuşuz hissi uyanıyor. Umutsuz olmamak gerekiyor ama mesela neden değer üretmek isteyen insanlara, iyi yö-

netmenlere, değer üretmeyi önemseyen, zihniyet, bir ufuk aşlamaya çalışan yönetmenlerimize destek verilme? Neden kendi kuşağımızı ve sonrasını eğitirken biz sinemanın olmazsa olmaz olduğunu anlamıyoruz. Ve neden hep değer kaybediyoruz, kan kaybediyoruz? Niteliksiz nitelikte olan insan tipini yüceltmeye ve buralara kadar geldiğimize ben inanmıyorum ama daha da üzen şey, buna sözde değer ürettiğini zannedenlerin sessiz kalması, gündemlerine alınmaması, kaybedilen kuşaklardan sonra neme lâzımcı bir nesil yetiştirmeye doğru gittiğimizi göstermesi bir umutsuzluk aşlamaktadır.

Siz nitelikli bir sinema izleyicisi, okuru olmak ve sinemadan elde ettiğimiz çıkarımların, değer üreten çıkarımlarla örtüşmesi bağlamında önermeleriniz ne olabilir? Son tavsiye olarak dijital sinema karşısında, etkisi yüksek zihniyetin hegemonyası söz konusu, fakat biz hep edilgen mi kalacağız?

İSMAİL GÜNEŞ: Şunu bir kere üzümlere belirteyim ki devlet sinemacısına sahtekâr gözüyle bakıyor. Siz bir film çekeceğiniz zaman size yardım ederken diyor ki, "Sana bu yardımı veririm ama bana bir teminat mektubu ver" diyor. Buradan başlayarak, bir şey istiyor. Bir yönetmenin bekraundu, dürüst müdür, değil midir, ne yapar, ne eder bu onu kesmiyor. Kestiği tek şeyi bir bankadan gidip teminat alıyorsunuz. Siz sanatçıyken birden tüccara dönüyorsunuz. Bir de, "Sadece o yetmez, harcama belgelerini de vereceksin" diyor. "Verdiğin para kadar da fatura keseceksiniz" diyor. Bunun neresinden sanat çıkabilir, iyi bir film yapılabilir? Tam on yıl ben bu ülkede Kültür Bakanlığının desteğiyle ben film yapamadım. On sene sonra bana bir milyon iki yüz bin lira gibi komik bir destek verdiler. Bizden ok daha fazla destek verdikleri de o festivallerde çıkıp kendilerine sövünce bozuluyorlar. Ona, festivallerden ödül getirirsen seni affederim diyor ama senin filmlerinin orda bir karşılığı yok. Ama o adamın yaptığı filmin orada bir karşılığı var. Mesela bir savcıyı eşcinsel olarak ima ediyor, gidiyor oradan ödülünü alıyor. Devlet zihniyetinin hoşlaşmadığı bir işi yapıyor, gidiyor oradan ödülü alıyor. Cezası da bitmiş oluyor. Bizim arkadaşlarımızın böyle bir şeyi oluşmuyor. Yerli festivaller zaten tamamen bu gerekçelerle sırtlarını dönüyorlar. Sizin çok beğendiğiniz, Montreal Film Festivalinde de en iyi film seçilen, o yıl sonra da kırk üç yıllık festival tarihinin en iyi yirmisine seçilen Ateşin Düştüğü Yer Antalya Fil Festivalinde yüz üzerinden sıfır nokta do-

kuz puanla eleniyor. Burada, “Sen mücadele et” diyor. “Ödül almadın, şunu yapmadın, bunu yapmadın” diyor. Ben aldım da ne oldu? 2012’de ben ödül aldığımda bana ne ayrıcalık tanıdınız? Dört tane projemi reddettiniz! Üstelik de taş gibi projelerdi. Bana düşmanlık yapan adamları kurul üyesi yaptınız. Ondan sonra da, “Niye böyle?” Diyor. Bile siteye yaptıklarıyla aslında hak ediyor.

Sinema sanatı şehirler işi ve yıllardır de kendi inandıkları gibi, kendine nasıl öğretilmişse, festivalleri de kendilerine göre yapıyorlar.

VURAL KAYA: Önemli yaraları, dertleri olan insanların kıymet-tar olduğunu, okuyan, düşünen, entelektüel genç nesillere de aktarmanın önemine vurgu yapmak istiyorum. İyiliğin ve güzelliğin medeniyet olduğunu düşünüyoruz. Bunun yayılması gerektiği konusunda endişelerimiz var. Kötülük çok hızlı yayılabilen bir şey ama iyiliğin bu şekilde yayılması gerektiğine inanıyoruz. Hoş sohbetiniz için çok teşekkür ediyoruz. Başarılar diliyoruz. Nice güzel filmler yapmaya devam etmeniz temennisiyle Allah’a emanet olun.

İSMAİL GÜNEŞ: Bil mukabele... Çok teşekkür ederim.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüzsözümüz

2022

Doç. Dr. **Ergin Ergül**

Dünya İnsan Hakları Günü Münasebetiyle

Hz. Mevlânâ ve İnsan Hakları

Düzenleyen: Doç. Dr. Nuri Şimşekler

10 Aralık Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi

**CANLI
YAYIN**

KATKILARIYLA

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Dünya İnsan Hakları
Günü Münasebeti ile
Hz. Mevlânâ
ve
İnsan Hakları

Katılımcı: Doç. Dr. Ergin Ergül
Düzenleyen: Doç. Dr. Nuri Şimşekler
10 Aralık Cumartesi 14:00

YER: İl Halk
Kütüphanesi **CANLI**
YAYIN

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

KATILIMCIYLA

DOÇ. DR. ERGİN ERGÜL

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER/Düzenleyici: Eyvallahu... Vakti şerifler hayrola, hayırlar fethola, şerler defola; niyazımız, dileğimiz, sözümüz gönüllerde, gönül kulaklarında yankı bula inşallah.

Aziz Mevlânâ'mızın vefatının, sıralanışının, sevgilisine kavuşmasının 749. yıl dönümü münasebetiyle ve bugünkü özel programımız çerçevesinde, Dünya İnsan Hakları Günü münasebetiyle çok değerli bir konuşumuz Ankara'dan bizimle birlikte olacak. Doçent Doktor Ergün Ergül hocam, sağ olsunlar, biraz sonra size Hazreti Mevlânâ ve insan hakları ile alâkalı güzel bir sunum yapacaklar.

Ben birkaç cümle söyledikten sonra sözü hocama arz edeceğim. Malumunuz, Hazreti Mevlânâ birçok yönüyle tanınan, bilinen ama son yıllarda en çok insan hakları, insan olmak, insanı kâmil olmak ya da yaratılmışlık gayesi, yani eşrefi mahlûkat çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine dair hep işleriz. Hocamın konusu çerçevesinde de, tanınmış hukuk profesörlerinden Ahmet Mumcu'ya göre Hazreti Mevlânâ 800. yıl önce yaşamış olsa da bugünün en modern ve gelişmiş insan haklarına bile fikirleriyle ışık tutacak bir çağdaşıya sahiptir. Bu tespiti belki biz yapamayabiliriz, hukukçu değiliz çünkü. Ama bir hukukçunun bunu yapmış olması son derece önemli.

Yine geçmişte Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri olan Ban Ki-moon, yine Birleşmiş Milletler Eski Genel Kurul Başkanı Raşit el Halife'nin, yine Avrupa Birliği Ortak Dış Politika ve Güvenlik Eski Yüksek Komiseri Javier Solana'nın, UNESCO Eski Genel Direktörü Matura'nın; bu isimleri niçin sayıyorum? Sadece bizim değil; bizim değerlerimiz, düşünürlerimiz zaten Hazreti Mevlânâ'nın hakkını teslim ediyor. Onların ortak görüşü Hazreti Mevlânâ'nın insan hakları konusunda dünyaya örnek olabilecek görüşlere sahip olduğunu ve bunların çok iyi işlenmesi gerektiğini söylüyor.

Ben açmaya çalıştığım kapının asıl sahibini, değerli hocamı buraya davet etmeden önce biraz da şahsına dair bilgiler vermek istiyorum.

Ergin Ergül Hocam 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. 1993 yılında yüksek lisansını tamamladı. Stajını tamamlayarak hâkimliğe başladı. 1997-2018 yılları arasında Adalet Bakanlığı ve Başbakanlıkta idari görevlerde bulundu. Bilgi Edinmeye Değerlendirilme Kurul Başkanlığı. Bapta biz halk arasında BİMER diyoruz; BİMER'e yazıp da cevap alamayanların ulaşacağı mercide hocam görev yapıyordu.

2004-2010 yılları arasında hocam Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu'nda, 2011-2014 arasında Terörle Mücadele Uzmanlar Komitesinde Türkiye'yi temsil etti. 2012- 2018 yılları arasında

da İslâm İşbirliği Teşkilatı Bağımsız ve Daimi İnsan Hakları Komisyonu Üyeliğinde bulundu. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde 2018-2020 yılları arasında yargıç olarak görev yaptı.

2011 yılında doktor, 2017 yılında ise Genel Kamu Hukuku alanında doçent oldu. 2018-21 yılları arasında Anayasa Mahkemesinde Raportör Hâkim olarak görev yaptı. Bu görevinin yanı sıra misafir öğretim üyesi olarak Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde ve Ankara

Sosyal Bilimler Üniversitesinde dersler verdi. 2021 yılında hâkimlik mesleğinden emekli oldu ve Ankara Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Genel Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi olarak görev yapmaya başladı. Halen bu bölümdeki görevine devam ediyor.

İngilizce ve Fransızca dâhil olmak üzere 50'ye yakın eseri bulunuyor. Fransızca, İngilizce, Arapça ve İspanyolca dillerine de hâkimdir. Bugünkü konumuzla alakalı birkaç tane kitabı var, onlardan da kısaca bahsedeceğim.

Bir Hukuk ve Siyaset Bilgesi Olarak Mevlânâ adlı eseri hocamızın önemli kitaplarından biridir. Bir diğer kitabı Hukukçu ve Yöneticiler için Mevlânâ. İbni Haldun'dan, Sadi Şirazi'den yani geçmiş kültürümüzden, medeniyetimizden de istifa ederek bugüne hocam hukukçu gözüyle ışık tutuyor. Hukukçu ve Siyaset Bilimci kimliği ile İbni Haldun eseri vardır.

Ben hocamı kürsüye arz ediyorum. Buyurunuz.

DOÇ. DR. ERGİN ERGÜL: Kıymetli misafirlerimizi saygıyla selamlıyorum. Bu özel günde bu güzel programı tertip ederek bizi davet eden Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'nin değerli Başkanı Ahmet Köseoğlu beye ve yönetim kuruluna da teşekkür ediyorum.

NİÇİN MEVLÂNÂ VE İNSAN HAKLARI?

Önce Mevlânâ ve insan haklarını neden bir başlık değerlendirmemiz gerektiğini ele alalım. Mevlânâ evrensel bir hukukçu bilgin ve bilge düşünür, arif, medeniyetimizin insan, adalet, insan haklarına saygı ve iyi yönetim ilkelerini, uygulamalarını etkilemiş medeniyet kurucu bir düşünürdür. Çağının insan hakları savunucusu ve arif ombudsmanı, mesajı güncel ve evrensel bir ilham hazinesi, bütüncül ve bilge insan hakları teorisyeni, insan hakları eğitiminde ilham kaynağıdır.

BİLGİN VE HUKUKÇU MEVLÂNÂ

Mevlânâ'nın önemli bir hukukçu ve bilginidir. Kaynaklara göre, Mevlânâ öğretim üyeliği ve fetva; günümüz ifadesiyle hukuki danışmanlık karşılığı aldığı ücretle geçimini sağladı. Ve Mevlânâ hukukçu-bilgin bir aileden geliyor. Önce babasından, daha sonra Şam ve Halep'te hukuk eğitimi aldı. Hayatında yöneticilerle dengeli ilişkiler kurmuş, bunu; onları adaleti, kamu yararını ve insan haklarının korunması için kullanmıştır. Eserleri ve hayatı her dönemde gerçeğin arayışında olanları, düşünürleri, hukukçu ve siyasetçileri etkilemiştir. Günümüz sosyal bilimcileri, hukukçu ve siyasetçileri için de bir ilham kaynağı olarak yararlanılmayı beklemektedir.

KADİM BİLGELİK MEDENİYETİMİZ

Biz çok değerli bir medeniyete sahibiz. Kadim medeniyetimiz bir bilgin ve bilge düşünürler medeniyetidir. Mevlânâ, medeniyetimizin evrensel bilgin ve bilge düşünürler zincirinin önemli halkalarından biridir. Bu zincire bazı örnekler vermek gerekirse Farabi, Gazali, İbn Arabi, Sadi Şirazi, İbn Haldun, Abdurrahman Câmî'den bahsedebiliriz. Bu bilge düşünürlerimizin şaheserleri 17. yüzyıldan başlayarak Latince, Fransızca, Almanca ve İngilizce gibi dillere çevrilmiş, Batı medeniyetinin tanınmış birçok şahsiyetini ve onların düşünceleri üzerinden de bu medeniyetin evrensel yönünü müspet etkilemiştir.

Kadim medeniyetimiz insana ve onun haklarına verdiği değerle ve oluşturduğu kurumlarla bir hukuk, adalet ve insan hakları medeniyetidir. Bunun temelinde başta Hz. Mevlânâ olmak üzere medeniyet kurucu düşünürlerimiz vardır. Günümüzde onun düşünce ve eylem dünyasından; toplumumuzun, İslâm dünyasının ve insanlığın ihtiyaç duyduğu strateji ve eylem planlarına yön verecek bir hukuk, adalet, siyaset ve insan hakları teorisi çıkartılabilir. Ayrıca onun, bireyi bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal tüm yönleri ile kucaklayan bütüncül gelişim anlayışının özünü, insan ruhunun özgürleşmesi oluşturmaktadır. O bizlere, iç dünyasında hür olmayı başaramamış bir insanın dışsal özgürlüğüne yönelik baskılara cesur bir şekilde karşı çıkamayacağını, gerek kendisinin gerek başkalarının hak ve özgürlüklerini savunamayacağı gerçeğini hatırlatmaktadır.

Bugün Konya’da, sadece Konya ÷lkemiz için değil, insanlık için çok önemli olan Hazreti Mevlâna’yı anmak, anlatmak için bulunmaktan mutlu olduk. Misafirperverliğiniz için teşekkür ediyorum.

MEVLANA SİKKEİ, KATILIM BERATI VE 2022 KİTABI TAKDİM EDİLDİ

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Kıymetli hocama verdiği bilgiler için şükranlarımızı sunuyoruz.

Doç. Dr. Ergin Ergül’e Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, Konya İl Halk Kütüphanesi Müdürü Barış Başoğlu ve Yazarlar Birliği Üyesi Hüseyin Eşgin Beyleri plâket, katılım belgeleri ve TYB yayınlarını takdim etmek üzere kürsüye davet ediyorum. Saygıdeğer Ergin Ergül hocam da günün anısına Sayın Köseoğlu’na kendi kitabını takdim edecekler. Buyursunlar.

“Mevlana Sikkesi” minyatürü ise Katılım Belgesi, Daire Başkanı Hüseyin Eşkin ise 2021 Kültürel Etkinlikler Kitabını takdim ederken Ergin Ergül’ de Köseoğlu’na kendi kitaplarından hediye etti. TYB Konya Şubesi Yönetim Kurulu üyesi Doç. Dr. Ahmet Akman da programı düzenleyen ve yöneten Doç. Dr. Nuri Şimşekler’e Mevlana Sikkesi ve Katılım Berati takdim etti.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüz sözümüz

2022

Prof. Dr.
Ahmet Tarhan

Prof. Dr.
Ali Temizel

Prof. Dr.
Hayri Kaplan

Dr.
Hülya Uzun

Prof. Dr.
Secaattin Tural

Hz. Mevlânâ'nın 749. Vuslat Yıl Dönümü Etkinlikleri

MEVLÂNÂ - MEVLEVÎLİK ALGI VE ANLATILARI ÜZERİNE

Panel Başkanı:
Doç. Dr. Nuri ŞİMŞEKLER

Açılış Konuşması:
Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU

17 Aralık Cumartesi 13:30

**YER: İl Halk
Kütüphanesi**

**CANLI
YAYIN**

Türkiye Yazarlar
Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya
Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZSÖZÜMÜZ

2022

Hiz. Mevlânâ'nın 749. Vuslat Yılı Dönümü Etkinlikleri

MEVLÂNÂ - MEVLEVİLİK ALGI VE ANLATILARI ÜZERİNE

Panel Başkanı:
Doç. Dr. Nuri ŞİMŞEKLER
Selçuk Üniversitesi

Açılış Konuşması:
Prof. Dr. Adnan KARAIMAİLOĞLU
Kırıkkale Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Tarhan
Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Temizel
Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Hayri Kaplan
Ankara Sosyal
Bilimler Üniversitesi

Dr. Hülya Uzun
Hürriyet Hürriyet
Üniversitesi

Prof. Dr. Secattin Tural
İstanbul Medeniyet
Üniversitesi

17 Aralık Cumartesi 13:30

YER: İl Halk Kütüphanesi

CANLI YAYIN

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya Şubesi

Mevlânâ-Mevlevilik Algı ve Anlatıları

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER/Düzenleyici: Türkiye Yazarlar Birliğinin çok kıymetli üyeleri, değerli konferansçı hocalarımız, çok değerli öğrenciler, katılımcılar; “Yataktan kalkıp padişahın meclisine varmaktır ölüm” diyen Hazreti Mevlânâ’nın vuslatının 749. yıl dönümü münasebetiyle Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin tertip etmiş olduğu “Mevlânâ-Mevlevilik Algı ve Anlatıları Üzerine” paneline hepiniz hoş geldiniz, hoşça geldiniz.

“Canı sen aldıktan sonra şeker gibi gelir ölüm bize, sana kavuşma olduktan sonra candan da tatlıdır ölüm bize” diyor Hazreti Mevlânâ.

Bu güzel panelimize başlamadan önce, yıl boyu her hafta istisnasız etkinlik yapan Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinin kıymetli Başkanı Ahmet Köseoğlu’nu kısa bir selamlama konuşması yapmak üzere buraya davet ediyorum. Buyurun Başkanım.

AHMET KÖSEOĞLU/ TYB Konya Şubesi Başkanı: Sayın Vekilim, saygıdeğer dostlar, bu müstesna topluluğu saygıyla selamlıyorum. Yazarlar Birliği,

sevgili Nuri hocamın da söylediği gibi yıl boyu faaliyetler yapıyor. Bu faaliyetlerini yaklaşık yirmi iki yıldır da takvimli yapıyor. Yani yılın başında faaliyetini ilan ediyor. Erbabı biliyor, dışarıdan gelen misafirlerimiz, henüz müşerref olanlar, bize şeref verenler için bu aydınlatmayı söylüyorum; yılın başında belirliyoruz ve yılın sonuna kadar programlarımızı icra ediyoruz. Her yıl, Aralık'ın 10'u ya da 17'si, hangisi Cumartesi'ye gelirse; Mevlânâ ile ilgili bir ya da birkaç programımız oluyor. Hatta Adnan hocam iki yıl önce de bir program yapmıştı bizde. Hazreti Pir'i Aralık ayında çeşitli yönleriyle anıyor, anlıyor ve anlamaya çalışıyoruz.

Bu seçkin topluluğa, Yazarlar Birliğinin programına teşriflerinden dolayı tekrar tekrar selam ediyorum. İstanbul'dan, Aydın'dan, Ankara'dan bizleri bilgilendirmek üzere bu programı teşrif eden hocalarıma saygılarımı, selamlarımı iletiyorum.

Adnan Hocam 1990'lı yıllarda Konya'daydı. Sayın Çelebim bilir; Mevlânâ üzerine Türkiye'de, Farsçayı da bilip konuşanlar çok az varken Adnan Hocam onların evvellerindendi. Biz de Adnan Hocamla, saçı başı varken ak düşmemişken, beraber hizmet ederdik, çalışırdık. Hocamız o gün bugündür elhamdülillâh Hazreti Pir'in sözünü, sesini tüm dünyaya iletmeye, ulaştırmaya elçi olmaya devam ediyor.

Bugün buradaki değerli hocalarımıza ve konuya baktığımızda; bu konuda kitaplarıyla, konuşmalarıyla yıllardır mesai sarf etmiş değerli hocalarımızı dinleyeceğiz. Bu da hem Yazarlar Birliği için ilk hem de bu kadar teferruatlı bir ekiple, güzel insanlarla bu programın

ilk olduğu kanaatindeyim. Yedi kişilik bir konuşmacı ile programı icra edeceğiz, ondan dolayı da bir heyecanımız var.

Nuri Şimşekler benim kadim dostum, mahallemden çocukluk arkadaşım. Yılın başında bu programı takvime koyduğumuzdan bu tarafa hep gayret sarf etti. Ona da burada teşekkür ediyorum. Var olsun, zaten yönetim kurulunda da birlikteyiz.

Sözü fazla uzatmadan, Hazreti Pir'in, "Biz ayırmak için gelmedik, birleştirmek için geldik" sözünü söyleyerek Yazarlar Birliğinin de aynı felsefeden hareket ettiğini ifade edip hepinizden destur alıyorum. Hoş geldiniz, hoşa geldiniz, iyi ki geldiniz, diyorum, saygılar sunuyorum.

NURİ ŞİMŞEKLER: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanımız, değerli dostum Ahmet Köseoğlu'na teşekkür ediyorum. Türkiye Yazarlar Birliği, "Söz uçar yazı kalır" çerçevesinde, yapılan bütün konferansları, panelleri kitaba dönüştürüyor ve yılın sonunda adeta bir Almanak gibi neşrediyor. Bu açıdan da Konya Şubesine teşekkür ediyoruz.

Panelimiz öncesinde kıymetli hocam Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu bir konferans verecek.

PROF. DR. ADNAN KARAIŞMA-İLOĞLU: Türkiye Yazarlar Birliği'nin düzenlediği program vesilesiyle Hazreti Pirin şehrinde olmaktan duyduğum memnuniyeti ifade ederek başlamak istiyorum. Dün olduğu gibi bugün de Hz. Mevlânâ'nın varlığından rahatsızlık duyanları görüyoruz. Hz. Mevlânâ'nın Anadolu'daki varlığını benimsemeye çalışan bazı arkadaşlarımız, 'Hz. Mevlânâ Türkçe bilmezdi, Türkleri sevmezdi...' gibi cümleler ifade eder. Bir de, "Anadolu'da iki farklı çevre varmış, birisi Fars kültürü çevresi, diğeri Türk kültürü çevresiymiş. Hz Mevlânâ ve Konya Fars kültürünü temsil ediyormuş" derler. Bunlar tamamen uydurmacadır. İtibar edilecek sözler değil. Modern dönemin parçalama, aykırı bakma düşüncesinden kaynaklanıyor.

Zamanın sınırlı, konuşmacımız çok, ben sözü uzatmadan panelist arkadaşlarımıza bırakmak istiyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Efendim, saygıdeğer Adnan Karaismailoğlu hocama teşekkürlerimi sunuyorum ve panelist hocalarımı kürsüdeki yerlerine davet ediyorum. Ve ilk sözü Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Öğr. Üyesi Prof. Dr. Hayri Kaplan hocama veriyorum.

PROF. DR. HAYRİ KAPLAN: Öncelikle Konya’da olmaktan duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. Böyle bir organizasyon yapan Yazarlar Birliği’ne de teşekkür ediyorum.

Düşünce özgürlüğü adı altında Hz. Pîr’in yalan yanlış sözlerle zan altında tutulduğunu müşahede ediyoruz. Çıkıp, tarihi şahsiyetlerden herhangi biri hakkında “Efendim, ben halk arasında şöyle şeyler duydum” diyerek; “Gerçeği söylemiş, ne kadar kötü” diyerek; bizim kalplerimize taht kuran Mevlânâ hakkında maalesef böyle yıkıcı tahrip edici çalışmalar yapıyorlar. Şundan emin olun; bir kişinin Mevlânâ aleyhinde ortaya attığı iddiaları yaklaşık on küsur senedir ilmi yönden incelemeye aldım. Bu kişinin belirttiği kaynakları gözden geçirdim. Sonuç olarak tek bir kişinin bizim kalbimizde taht kuran Mevlânâ hakkında ne kadar tahribat yapabileceği örneklerini bir çalışmamda ortaya koydum. İnanılası şeyler değil.

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Hayri hocamıza teşekkür ediyorum. Şimdi Prof. Dr. Ali Temizel hocamızı dinliyoruz.

PROF. DR. ALİ TEMİZEL: Teşekkür ediyorum. Mevlânâ’ya ait olduğu iddia edilen bazı sözlere şöyle açıklık getirmek istiyorum. Bu sözlerden adeta ticari pazar olan yedi öğüt Mevlânâ Hazretleri’nin eserlerinde –bilindiği, yaygın olduğu– yer almamaktadır. Fakat bu yedi öğüdün içeriğini, Mevlânâ’nın eserinde, farklı cümlelerle de olsa benzer anlamları ihtiva edecek şekilde görebiliriz. Günümüzde sosyal medya diye bir mecra var ve insanlar buldukları bir güzel sözü, yakıştırdıkları bir ilim adamının adına, onun sözüymüş gibi de paylaşabiliyorlar. Aslolan, doğru kaynakları, Hazreti Mevlânâ’nın eserlerini referans almaktır.

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Saygıdeğer hocam önemli bir konuya temas etti ve açıklık getirdi, teşekkür ediyoruz. Bir sonraki konuşmacımız İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğr. Üyesi Prof. Dr. Secaattin Tural hocam. Efendim buyurun.

PROF. DR. SECAATTİN TURAL: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubemize, Hazreti Mevlânâ ile ilgili hassasiyetleri sebebiyle teşekkür ediyorum. Divan edebiyatında herkesin kabul ettiği bir Mevlevilik algısı, biraz hümanist değerlerin temsili anlamında alternatif bir din anlayışı olarak görülüp sorasında popüler kültür döneminde polisiye merak duygusuna evrilmiş, sonra ölmek öldürmek, aşk gibi konularda iç gıcıklayan duygusu hoşagidip 2007 yılının Mevlânâ yılı olmasıyla rant amaçlı romanlar yazılmıştır. Hazreti Mevlânâ bir ilim adamıdır, tasavvuf ehlidir. Rant amaçlı bu çalışmalarda onun ve döneminin gerçekliğini yansıtmayan durumlar olduğu da gözlenebiliyor. Kıymetli hocalarımızın benden önce ifade ettikleri gibi, ona ait olmayan sözler yazılabiliyor. Burada dikkat edilmesi gereken şey; onun eserlerini aslına bağlı kalarak ortaya çıkaran çalışmalara itibar edilmelidir.

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Değerli hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Divan edebiyatından, toplumun Mevlevilik algısından da bahsederek değerli bilgiler verdi. Selçuk Üniversitesi Şimdiki konuşmacımız Selçuk Üniversitesi Öğr. Üyesi Prof. Dr. Ahmet Tarhan hocam, buyurun, sizi dinliyoruz.

PROF. DR. AHMET TARHAN: Çok teşekkür ediyorum. Mensubu olduğum Yazarlar Birliği Konya Şubemize bu güzel program için teşekkür ediyorum. Değerli hazirunu da saygıyla selamlıyorum.

Kültür endüstrisi açısından Mevlevilik ve Semâ'ın algısını incelediğim çalışmalar

yaptım. Biraz bundan bahsetmek istiyorum. Mevleviliğin temel ritüellerine ilişkin ortaya konulan görüşlerin tamamına yakını Semâ'nın en temel ritüel olduğunu ortaya koymaktadır. Mevleviliğin seçkin bir kültür unsuru olup olmadığına ilişkin görüşler değerlendirildiğinde; Mevleviliğin seçkin ve kentli bir kültür olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Mevleviliğin en temel ritüeli olan Semâ'nın günümüzde icra ediliş biçimine dair görüşlere bakarsak; ticari amaçlarla ve kaygılarla yapılanlar olduğunu görüyoruz. Bu konuda yeterli denetimin olmadığını da müşahede ediyoruz. Üstelik bu tür ticari kaygı taşıyarak yapılar da Sema'nın manevi boyutunun yok sayılarak, bir gösteri unsuru haline dönüştürülerek icra edilmesine tanık oluyoruz. Bunlar Hazreti Pir'e, onun mesajlarına, uygun olmamaktadır ve Semâ'nın özüne de zarar vermektedir.

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Sayın Ahmet hocamın işaret ettiği önemli sorunlara ben de katılıyorum. Sema bir ticari organizasyon haline dönüştürülmemelidir.

Bugünkü konumuz hakkında ADÜ Devlet Konservatuarı Öğr. Üyesi Dr. Hülya Uzun hanımefendinin de önemli çalışmalar yaptığını biliyoruz. Şimdi kendisini dinliyoruz. Buyurun hocam.

DR. HÜLYA UZUN: Çok teşekkür ediyorum. Konuşmalarda belli bir mesafe aldık ve mesele hakkında genel bir çerçeve ortaya çıktı. Ben de sözü çok uzatmadan, görsel sunumla da destekleyerek, özetlemek istiyorum. Mevlevî semâ'nın günümüzdeki uygulamalarının ne derece yozlaştığını hazırladığımız görsellerde göreceğiz.

Son yıllarda Tasavvuf müziğindeki değişimler ve farklılaşmaların etkisi Mevlevî semâna da yansdı, Mevlevî semâna ilgi arttı ve birçok alanda sema ayinleri görülmeye başlandı. Ancak Semâ; ekonomik, politik ve kültürel boyutlarıyla yeniden üretilerek popüler kültürün tüketim metama dönüştü ve yapılan kısa programlarda eğlence, dinlence mekânlarında gösteri olarak sergilenmeye başlandı. Bu nedenle ilahiler veya dini içerikli sözleri olan şarkılar eşliğinde yapılan semâlar, gerçek amacından çıktı. Kliplerde, tasav-

vuf müziği konserlerinde semâzenlerin, dansçıların yerini aldığını görüyoruz. Anaokulu ve ilkokullarda bile yılsonu gösterilerinde; esasen zikir amacıyla yapılan semân, “danssal bir öge” olarak kabul görmemeye başladı. Sema, Mevlevi kültüründe bir zikir yöntemi günümüzde gösteri ve eğlence kültürüne dönüştürülmeye başlanmıştır. Bu konuda tavizkâr olmamak gerektiğini söylemek istiyorum.

DOÇ. DR. NURİ ŞİMŞEKLER: Hülya hocama, fotoğraflarla desteklediği tespitleri sebebiyle çok teşekkür ediyorum. Şimdi Hz. Mevlana'nın 22. kuşak torunu Esin Çelebi, Faruk Çelebi, 23. kuşak torunu Celal Çelebi, Milletvekili Ahmet Sorgun, TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, TYB Konya Şube Başkan Vekili Ahmet Çaycı, TYB Konya Yönetim Kurulu üyelerimiz Salih Sedat Ersöz ve Ömer Lütfi Ersöz, Prof. Dr. Yaşar Kaltakçı ve İl Halk Kütüphanesi Müdürü Barış Başoğlu'nu konuşmacılarımıza katılım beratı ve çini plâketleriyle TYB yayınlarını takdim etmek üzere kürsüye davet ediyorum.

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
#özümüz sözümüz

2022

Mevlânâ, Yunus, Mehmet Akif Bize Ne Söylediler?

Anadolu Mektebi Öğrencileri

Panelistler:

Ayça Bilge Yemiş

Hayrunnisa Yanardağ

Süeda Sarı

Ayşegül Kon

Panel Başkanı

Mevlânâ

Yunus Emre

Mehmet Akif

YER: İl Halk
Kütüphanesi

CANLI
YAYIN

Düzenleyen: Atilla Yaramış

24 Aralık Cumartesi 14:00

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

TYB Konya
Şubesi

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ
KONYA ŞUBESİ
ÖZÜMÜZ SÖZÜMÜZ

2022

Mevlânâ, Yunus, Mehmet Akif
Bize Ne Söylediler?

Anadolu Mektebi Öğrencileri

Panelistler:
Ayça Bilge Yemiş Panel Başkanı
Hayrunnisa Yanardağ Mevlânâ
Süeda Sarı Yunus Emre
Ayşegül Kon Mehmet Akif

Düzenleyen: Atilla Yaramış

24 Aralık Cumartesi 14:00

YER: İİ Halk Kütüphanesi **CANLI YAYIN**

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi
TYB Konya Şubesi

Mevlana, Yunus, Mehmet Akif bize ne söyledi?

Anadolu Mektebi Öğrencileri

ATILLA YARAMIŞ/Düzenleyici: Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şube Başkanım, Konya'mızın çok değerli kültür adamları, yazarları, Anadolu mektebinin değerli hocaları, öğrencileri, hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum. Bugün hem Yazarlar Birliği Konya Şubesinin yıl boyunca düzenlemiş olduğu programların kırkincısını, hem de sonuncusunu gerçekleştireceğiz hem de Anadolu Mektebi öğrencilerinin yapmış olduğu okumalar neticesindeki sunumlarını dinleyeceğiz. Bu programımız, Anadolu Mektebinin formatının dışına çıkarak, bir yazar üzerine değil, bizim kültürümüzde, medeniyetimizde, edebiyatımızda çok önemli yerleri olan üç büyük isim; Yunus Emre, Mevlânâ ve Mehmet Akif üzerine olacak.

Öğrencilerimiz ciddi bir hazırlık döneminden sonra bizlere bu sunumlarını gerçekleştirecekler. Öğrencilerimizi yerlerine davet etmeden önce hem programımıza dair söyleyeceği hususları dinlemek hem de Yazarlar Birliğinin son program olması hasebiyle bir değerlendirme konuşması yapmak üzere Şube Başkanımız Sayın Ahmet Köseoğlu'nu kürsüye davet ediyorum.

AHMET KÖSEOĞLU/TYB Konya Şubesi Başkanı: Merhaba aziz gençler. Esas olan sizlersiniz. Belli bir yaşın üzerindeki insanlar gençleri gördükleri zaman gözlerinin içi güler. Böyle nezih bir mekânda bir arada olmaktan çok da mutlu oldum. İyi ki böyle güzel ortamlarda bulunuyorsunuz.

Yaklaşık yirmi yıl önce, Yazarlar Birliği birinci dönem Başkanlığım sırasında bir yazar bir röportaj verdi. Şehrimize biraz tahfif de vardı o zaman. O röportajın manşeti şuydu: “Okumayan Konyalıya değil, okuyan Kenyalıya yazıyorum” demişti. Ben de diye bir başlık atmıştı. Ben de o zaman kendime vazife edininip, biraz polemik olsun; şehrimize de bir şeyler de söylendiği için ona cevap olsun diye Konya’da ne kadar çok kitap satıldığını, nasıl okunduğunu ifade eden bir cevap vermiştim ama söyle dii geçti gitti. Çünkü o Nobelli bir yazardı.

O gün bugündür Konya’da okuyanları, okumaya çalışanları, okuduğunu yazarları, paylaşanları gördükçe hem bu konuyu hatırlıyorum hem de sizin gibileri gördükçe şükrediyorum. İyi ki okumanın içindesiniz. Bir başka husus; Anadolu Mektebinin kuruluşunda daha çok mesai alıyor idim. İçindeyim. Beş, altı yıldır biz Anadolu Mektebinin değerli öğrencileriyle programlar yapıyoruz ve bunu önemsiyoruz. Her yaptığımız program değerli ama gençlerle yaptığımız daha bir değerli. Yılın başında, “Gençler bu sene bize neyi anlatacak” diye konuşuyoruz. Artık bu bir gelenek haline geldi.

Bizim dünden bugüne tebarüz etmiş, eskimeyen, pörsümeyen, söylediği; yeniliği zindeliği hiç kaybetmemiş on kişi sayalım desek, ilk üçü bugünkü programımızın konusudur. Elbette ki Efendimiz Aleyhisselat-ü Vesselam'ın yolundan da gittikleri için bu üçünü de önemsiyoruz. Her biri, bizim yagâne önderimiz Aleyhisselat-ü Vesselam'ın şikâyetçi olacağı, onun bizar olacağı hiçbir söz sarf etmemiş. Onun hoşuna gitmeyen hiçbir sözü sarf etmemişler. Dolayısıyla, söyledikleri bizim çok çok kıymetlidir. Başka değerli insanlar batıda da olabilir. İllâ ki temel referansımızda ters düşmemelerini de biz temel prensiplerimizin içine koyuyoruz. Bunun altını çiziyorum.

İyi ki geldiniz, hoş geldiniz, hoşluğa geldiniz. Sevgileri, saygılar sunuyorum. Yeni sene için de Anadolu Mektebi okullarla da iş birliği yapmaya devam edeceğimizi duyuruyorum.

ATILLA YARAMIŞ: Sayın Başkana çok teşekkür ediyorum. Burada üç öğrencimiz konuşmacı bir başkan yer alacak. Üç üniversite bir lise öğrencimiz sunumlarını gerçekleştirecek. Başkanımız Ayça Bilge'yi ve diğer arkadaşlarımızı kürsüye davet ediyorum.

AYÇA BİLGE YEMİŞ/Panel

Başkanı: Değerli hazirun, hepimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Öne kendimi tanıtarak başlamak istiyorum. Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi birinci sınıf öğrencisiyim. Bugün burada Mevlânâ, Yunus Emre ve İstiklal Şairimiz Mehmet Akif'i anlama ve sizlere anlatmaya çalışacağız. Bütün bu yazarlar İslâmi inanç, duygu ve düşünceye sahip yazarlarımızdır. Onları anlamaya çalışırken de bunu derinden hissederiz. Biz gençler

olarak yeni bir neslin inşası için görevliyiz. Yeni bir neslin inşasından sorumluyuz. Bu yeni nesli inşa etmek için köklerimizle buluşmanı gerekli ve kaçınılmaz olduğunu biliyoruz. Bugün sizlere anlatmak istediğimiz bu üç isim bizim inşa etmek istediğimiz gelecek nesil için örnek aldığımız öncü isimlerdendir. Bizlere milli ve manevi bakımdan önderlik yapan Türk büyüklerimizdendir. Güzel ve değerli işler gerçekleştirip bir mevkiye ulaşan bu öncüler yaşadıkları tarihi süreç içerisinde yaşadıkları zorlu sınavı başarıyla vermişlerdir. Halkımız da bu öncü isimleri öylesine benimsemiştir ki şimdi her şehrimizde bu öncülerimiz adına açılmış okullarımız bulunmaktadır.

Bugün ilk konuşmacımız Ayşe-gül Kon Necmettin Erbakan Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği birinci sınıf öğrencisidir. Bize "Mehmet Akif'in İnanç Dünyası" adlı mtini sunacak.

AYŞEGÜL KON: Sayın misafirler, hepiniz saygıyla selamlıyorum. Mehmet Akif Ersoy, 20 Aralık 1873'te İstanbul'da doğdu. 1878 yılında Fatih'te, Emir Buhari Mahalle Mektebi'ne başladı. Lise eğitimine Mülkiye'nin İdadi bölümünde baş-

ladıktan sonra yüksek kısmına geçti. Kısa bir süre sonra evlerinin yanması ve babasının vefatı sebebiyle okula devam edemeyip sivil veterinerlik okulu olan Baytar Mektebi'ne geçti. Şiirle ilgisi bu dönemde başlayan Mehmet Akif, ilk şiirlerini bu zamanlarda yazmaya başladı. 1895 yılında ilk eseri olan 7 beyitlik gazeli, " Kur'an'a Hitap"ı Servet-i Fünun gazetesinde yayınladı.

Mehmet Akif her ne kadar şair kimliği ile ortaya çıksa da aslında o; kalemi güçlü bir yazar ve çok iyi bir hatiptir. Onun bu önemli yanları şairliğinin gölgesinde kalmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Görmez din ve dindarlık kelimelerini bir yazısında şu şekilde ifade etmiştir. "Din, insanın Allah'la, hemcinsleriyle ve varlıkla ilişkilerini düzenleyen ilahi kaynaklı öğretiler/değerler manzumesidir. Dindarlık ise bu öğretilerin insan tarafından anlaşılan ve insan eliyle bireysel ve toplumsal hayata taşınan yönüdür. Dindarlık sadece gözle görebildiğimiz ibadetler, merasimler ve ibadethanelerden ibaret değildir. Bilinçli olarak gerçekleştirilmeyen veya eksik ya da yanlış bilgiye dayanan bir dindarlık, İslâm'ın kabul ettiği bir dindarlık biçimi değildir. İslâm, ancak dinin bilinçli ve güzel bir biçimde yaşanmasını istemektedir. Ayrıca gerçek anlamda dindarlık için bilginin yanında bilgiyi doğru kullanma, farkındalık, estetik, incelik ve yücelik de gereklidir."

Mehmet Akif'in dindarlık anlayışına baktığımızda; O, dindar insanı; inancı sağlam, dinin gerektirdiklerini hayatında uygulayan, dünyevi hayattan uzak kalmaya çalışan, ruhunu faziletlerle yoğurmuş bir insan olarak görmektedir. O'na göre samimi bir Müslüman aynı zamanda iyi bir dindardır. Akif'e göre dindarlık; Kur'an ve sünnete gönülden bağlı, İslâm'ın ruhuna sadık, ilme ve akla dayalı, hu-rafe ve bid'atten uzak bir dindarlıktır. Ona göre her fert kendini iyi yetiştirmeli, dini kurallara uymaya çalışmalıdır.1918'de kaleme aldığı bir yazısında, şunları söyler:

"Aradaki İslam bağınu devam ettirip kuvvetlendirmek şartıyla, Müslüman milletlerin irşadını o milletlere mensup aydınlara bırakmalıyız. Bunlar, içinden çıktıkları kavmin, dilini, adetlerini, ruhunu ve huyunu diğer aydınlardan daha iyi bildikleri için daha çok başarılı olacaklardır. Bu aydınlık kendi kavimlerini okutup yazdırır, ilim ve irfan sahibi eder, servet, ticaret ve sanat hususlarında ilerlemek

için geceli gündüzlü çalışırlar... Sonunda, ayrı ayrı çalışıp ilerlemiş olan bu Müslüman toplulukların birleşmesiyle, ilerlemiş bir Müslüman ümmeti teşekkül eder...”

Her düşünür gibi Mehmet Akif de yaşadığı dönemden etkilenmiştir. Ersoy’un yaşadığı dönem Osmanlı Devletinin son yüzyılı; uzun süren savaşlar ve bu savaşların getirdiği yıkım, yoksulluk ve bunalımlar dönemidir. Mehmet Akif’i dönemin düşünür ve yazarlarından özellikle de İslamcılardan ayıran çok önemli özellikler vardır. Ersoy, akıl ve bilimle İslam’ı yeniden birleştirmeye dayalı görüşlere sahip olduğundan dönemin İslamcı anlayışından uzak kalmaktadır.

İslamcıların olaylar karşısında takındıkları tavır bakımından düşünceleri farklılık göstermektedir. Hasan Şen bir tezinde üç farklı İslamcılık anlayışının olduğundan bahsetmiştir.

1) Siyasal Teoloji: Din ve devlet arasında zorunlu bir bağ kurar. Ahlak, din ve siyaseti özleştirir.

2) Siyasal İslamcılık: Din, ahlak, siyaset özdeşliğini kabul eder. Dini siyasete değil siyaseti dine bağlar.

3) Tarihselci İslam Geleneği: bu akımda İslam’a tarihsel ve evrensel bir gözle bakılır.

Akif’in genel olarak düşüncelerine baktığımızda ‘Tarihsel İslam Geleneği’ akımına dâhil olduğu görülmektedir. Ona göre yaşanan zor durumların, o kötü günlerin nedeni İslam’ı özünden uzaklaştıran

yorumlar, cehalete yol açan ve cehaletin sebep olduğu batıl inançlar ve hurafelerdir.

Müslüman unsuru gayet geri, gayet cahil,
Acaba meyli-teali ne demek onlarca
Ne cahil kavmiyiz biz Müslümanlar, şimdi dünyanın

Okuduğum bu dizelerde Akif, Müslümanların içinde bulunduğu bu cehalet durumunun akıl ve bilimden uzaklaşmanın ve dini yanlış yaşamının sonucunda ortaya çıktığını ifade etmiştir. Akif, bu cehalet durumuna en çok sebep olanların din adamları olduğunu düşünmektedir. Onlara gösterdiği sert tepkiyi şu dizelerinde gözler önüne sermiştir:

Bu ilimsiz hocalardan, bu beyinsizlerden
Çekecek memleketin hali ne olmaz? Düşünün!
Sayısız medrese var gerçi Buhara'da bugün..
Okunandan ne haber? On para etmez fenler.

İslam'ın, bilgisiz ve dogmatik din adamlarının ellerine ne hale geldiğini ifade eden Akif; özellikle İslam'da felsefenin, eleştirel düşünmenin ve bilimin yokluğunun buna yol açtığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, M. Akif dindarlığı gerçek mânâda Müslüman olmada görmekte ve şöyle demektedir:

“...gayet fitri bir din olan, daha doğrusu fitratın kendisinden başka bir şey olmayan İslâm'ı kabul etmeyenler ya dini ilahinin ruhundaki sırrı mübini, sırrındaki ruhi güzini görmüyorlar yahut gördükleri halde nefsanî bir yığın esbabın tesiri altında kalarak görmek istemiyorlar.”

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

AYÇA BİLGE YEMİŞ: Ayşegül Kon arkadaşımıza teşekkür ediyorum. Mehmet Akif dindar bir insandı. İnancı sağlamdı. Dinini yaşayan ve dünyevi olumsuzluklardan uzak kalabilen bir şairdi. Ona göre her Müslüman kendini yetiştirmeli, geliştirmeli ve dinin kurallarına uygun bir şekilde yaşamalıydı. Dindarlığı gerek manada Müslüman olmada görmekte. Ve şöyle demektedir: “Gayet fitri bir din olan daha doğrusu fitratın kendisinden başka bir şey olmayan İslâm'ı kabul etmeyenler ya dini ilahinin ruhundaki sırrı mübini, sırrındaki sırrı güzini görmüyorlar yahut gördükleri halde nefsanî bir tesir altında kalarak görmek istemiyorlar.”

İkinci konuşmacı arkadaşımız Hayrünnisa Yanardağ Necmettin Erbakan Üniversitesi Endüstri Mühendisliği ikinci sınıf öğrencisidir. Bizlere anlatacağı konu Mevlânâ'nın Bakış Açısında İslâm. Kendisini diliyoruz.

HAYRÜNNİSA YANARDAĞ: Öncelikle kıymetli Başkanımızı ve misafirlerimizi selamlıyorum. İnsanı seven ve ona değer verip hak yola sevk eden bir kimsedir Mevlâna. Okuduğum bir kitabın önsözünün betimlemesinde Şarkın ve İslâm'ın, hatta bütün dünya tefekkür âleminin en büyük simalarından biri olan Mevlâna Celâleddin Muhammed vefatının ardından yüzyıllar geçmesine rağmen tüm dünyanın unutmadığı hatta bildiğimiz gibi bu ay Mevlânâ'yı anmak için yaptığımız şeb-i arûs törenlerinin olduğu aydır özellikle Konya başta olmak üzere bu törenler günümüzde halen yapılmaktadır. O unutulmamış ve saygı duyulan bir İslam büyüğü, şair ve yazardır.

Dünyanın sayılı şair ve mütefekkirlerinden biri olan Mevlâna'nın birbirinden değerli beş eseri vardır. Bunların en meşhuru Mesnevi isimli altı ciltlik bir eserdir. Ancak O'nun diğer dört eseri de en az Mesnevi kadar önemli sayılmakta, asırlar boyunca okunup istifade edilmektedir. Mevlâna'nın Şems-i Tebrizî ile tanışmasından önce yaptığı bazı konuşmalardan oluşmuş Mecâlis-i Seb'a ve hayatının çeşitli dönemlerinde bir takım kimselere yazmış olduğu mektuplar, hem Mevlâna'nın düşüncelerini ortaya koyması, hem de dönemin tarihine ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

“Ölürsem ben, öldü demeyin. Çünkü ölüydüm, dirildim; dost aldı, götürdü beni.” (Rubailer, 100)
Bu yüzden onun dünyadan ayrıldığı geceye de “şeb-i arûs” (düğün gecesi) denir.

Ölümü düğün gecesi olarak anlayan insana tesir edecek hangi güç vardır? Diyor Sezai Karakoç ve devam ediyor: “O güçlü, yenilmez insan, Mevlana'dır. Ölüme ve hayata, zamana ve tarihe yenilmeyen insan. Ölümünün üstünden 700 yıldan

artık zaman geçti. Ama o yaşıyor, anılıyor. İnsanlık onun önünde saygıyla eğiliyor. Dünyada ne kadar değişme olursa olsun, bundan böyle de, anılacak. İnsanlar hep önünde saygıyla eğilecek. ”

İnsanı seven ve ona değer verip hak yola sevk eden bir kimsedir o bu nedenle saygı duyulup hatırlarda hep var olmuştur. Hz. Mevlâna insan sevgisinde Hakk'ı buldu, bunun içindir ki, sınırsız, sonsuz bir sevgiye sahip olmuştur. Mevlâna insanın hakikatini gördüğü için insanı sevmektedir. Yani Mevlâna, insanı insan olduğu için değil onda Hakk'ın bir tecellisini gördüğü, “Ruhumdan O'na üfurdüm” sırrına mazhar olduğu için sevmektedir.

Horasandan Maverâünnehir'e gelenlerden olan Mevlana İslam'ı yaşatmak yaymak için çaba sarf edenlerden olmuştur. Aynı Hac-ı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Hacı Bayram-ı Veli gibi. İslam Anadolu topraklarından hep kopartılmak istendi üstadın da dediği gibi fakat Horasandan göçüp gelen bu değerli alimler buna her defasında müsaade etmedi. İslam'ı yaşatmayı başardılar ve Anadolu'da kaldılar. Anadolu'yu ezip geçmeye çalıştılar. Sözde kutsal Kudüs'e varmanın yolu, Anadolu'yu çiğneyip geçmekti. Yüzbinlerce kişi öldürdüler. Nice şehirlerde Müslümanlara korkunç katliamlar uyguladılar. Ama Anadolu direndi, karşı koydu. O, birkaç yüzyıl süren kanlı çağ, Haçlılar çığı durduğu zaman, Anadolu yakılmış, yıkılmış, yoksuldu. Ama yine, ırmakları, Allah deyu deyu Cennetten çağlıyorlardı.

Mevlana tasavvuf yönü kuvvetli olup İslam'ı insanlara anlatarak öğreten büyük bir âlimdir. Bu bilgilerden sonra, şimdi Mevlana ve İslam konusunu ele aldığım metni sunmak istiyorum.

HZ.MEVLANA BAKIŞ AÇISINDAN DİNİMİZ: İSLAM

İslam dini son Peygamber Hz. Muhammed aracılığı ile bizlere tebliğ edilmiş son din ve hak dinimizdir. Günümüze kadar birçok İslam alimi, düşünürü ve önderleri yaşamış onu yaymış ve bizlerde oluşan soru işaretlerini bir bir gidermişlerdir. Bu kişilerden biri de tüm dünyanın tanıdığı bildiği ve saygı duyduğu ölümünden yüzyıllar sonra bile hala hatırımızda tuttuğumuz Mevlânâ'dır.

İslam'ı medrese eğitimi alarak pekiştirmiş alimlik yolculuğunu 40 yıla yakın olan medrese ile başlatmıştır. Eserlerindeki dilinde de gördüğümüz üzere Mevlana İslamı anlamış yaşamış ve aktarmayı

başarmış gerçek bir alimdir. Kuran ve sünnete oldukça hakim olan Mevlana:

“Ben sağ olduğum müddetçe Kuran’ın kölesiyim. Ben Muhammed muhtaarın yolunun tozuyum. Benim sözümünden bundan başkasını kim naklederse ben ondan da bizaarım, o sözlerden de bizaarım.” Diyerek kendisinin İslamı benimsediğini ve dünyada farklı düşüncelere sahip olduğu düşünülse de onun İslam alimi olduğunu bizzat kanıtlayan bu sözleri ifade etmiştir.

Mevlana der ki:

“En son “Hak Dini”, Allah’ın kitap ve elçisiyle bildirdiği dindir. Ne mutlu o kimseye ki, mizacına, karakterine uygun olan yol, Hak yoluna uygun ola, uygun düşse!”

Bu satırlarıyla da İslamdan bahsetmiş en son ve hak din olduğundan bahsetmiştir. İnsana en uygun din olduğundan bahsetmiş Allah yoluna uygun olanın bu din olduğunu ve o yola uygun düşülmesini temenni etmiştir.

Hz. Mevlana kitaplarında Allah’a nasıl ulaşılacağını işlemiştir.

“Hz. Mevlâna bütün dinleri bir saymamıştır, bütün dinlerin “hakikatini” bir saymıştır.” diyor Şefik Can. Eserlerinde İslam dininden bahsederken dinin mezheplere ayrıldığından ve her mezhebi yaşayan insanların birbirinden üstün veya eksik görülemeyeceğinden bahsetmiş ve onlara saygı duymuştur. Ayrıca yalnızca bu mezhepleşmeyi değil yüksek hoşgörü anlayış ve iman yönüyle diğer tüm dinlere ve o dinlere inananlara hoşgörü göstermiş saygı duymuş ve bunu öğütlemiştir. Bu hususta eserde:

“Cenâb-ı Hak, yalnız Müslümanlara değil, Müslüman olmayanlara; hâttâ kendini inkar edenlere bile sofrasını açmış, cömertçe beslemektedir. Mü’min, kâfir diye onları ayırmamaktadır.”

Dini olmayanı, İslam ve diğer dinlere mensup olan her kişiyi bir tutmuş kimseyi kimseden üstün görmemiştir.

“Hz. Mevlâna insan sevgisinde Hakk’ı buldu, bunun içindir ki, sınırsız, sonsuz bir sevgiye sahip oldu. Hz. Mevlâna kimseyi maddi varlığı için değil, onlarda bulunan için, yani “Allah” için seviyordu.” İnsan sevgisini anlatan bu makalede görüyoruz ki yüksek bir hoşgörüye sahip mutasavvıf Mevlana dinimiz İslam’la Kuran ve sün-

nete uyarak yumuşamış onlarla hakkı bulmuş ve hakkı bulduğunda insan sevgisi de gönlüne yerleşmiştir. İslam'ın ne kadar çok yönlü ve güzel duygular getiren bir din olduğunu bu örneklerle daha iyi anlıyoruz.

“Oku” emri ile başlayan Kur'an ile “dinle” uyarısı ile söze giren Mesnevi birbirini tamamlamış adeta eğitim ve öğretimin iki temel unsurunu ortaya koymuşlardır.” Kuran oku emri ile başlar. Bizler okumakla anlamakla ve yaşamakla yükümlüyük. Oku emri bize bunu çağırıştırır. Mevlânâ'nın eseri olan Mesnevi de dinle diyerek başlar. Buradan da anlarız ki öğrenmek ve eğitim almak temelleri okumak dinlemektir. Sonra da dinlediğini okuduğunu değerlendirip öğrenip yaşamak uygulamaktır.

Allah'ı aramak bulmak, ona iman etmek zordur. İlk emir olduğu üzere çokça okumak gereklidir. Okumadan bilemeyiz, doğruyu yanlıştan, azı çoktan değerliyi değersizden, yapılması gerekeni yapılmaması gerekenden ayırmak için bilmek gerekir bilmek için de okumak gerekir. Mevlana Allah'ı nasıl arayacağımızı eserleriyle göstermiştir onun da sıkça belirttiği üzere Kuran ve sünnet rehberimiz olmalı İslam'ı tam manasıyla onlardan öğrenmeliyiz Mevlânâ'nın Mesnevisinden de anlamalıyız bu dini. Hoşgörü nedir, anlayış nedir, saygı nedir bilmeli ve karakterimizde yaşatmalıyız. Gerçek bir Müslüman olmayı öğrenmeliyiz.

Sözlerime Mevlananın şu sözleri ile son vermek istiyorum:

Bir kimse bir ilaç (veya zehir alsa) ama yediği şeyin ne olduğunu bilirse, bu ona tesir eder de, Kur'an hiç tesir etmez mi? Açıkçası Kur'an'ın tesiri bundan çok daha fazla olur. Bir de bilerek ve anlayarak okusa, o zaman durum nasıl olur? Varın kıyas edin! Bilmek binlerce çeşit fayda temin eder. Nitekim en hayırlı söz Allah'ın sözüdür, O şefaet eden ve edilen, tasdik eden ve edilen, tasdik eden ve şahid olan bir sözdür, buyrulmuştur. Bir de manasını bilir, onunla amel eder, gözünden nedamet yaşlan akıtırsa, Hak Teala onun hürmetine lutfu ile bir katre yaş için bir günahkar bağışlar.

Okuyalım Kuran'ı, anlayalım yaşayalım Sünneti, Mevlânâ ile anlamadıklarımızı anlayıp Allah cc. ya ulaşalım.

Teşekkür ederim.

AYÇA BİLGE YEMİŞ: Mevlâna insanlar arasında ayırım gözetmemiş, kimseyi küçümsememiş ve görmezden gelmemiştir. Yanlışta, batıla ve kötülöklere karşı dikkatle mücadele etmiştir. Mevlânâ'ya göre insanlar doğuştan bir tanrı sevgisi taşımaktadır. Dinde, düşüncece baskı ve zorlamaya karşı çıkar. Diğer din mensuplarına hor bakılmamasını ister. Hakikatin insanlara güzelce sunulmasını, verilmek istenen mesajın uygun bir dille aktarılmasını arzular. Ve şöyle söyler: "Hiçbir kafire hor gözle bakmayın, Müslüman olarak ölmesi umulur çünkü" der.

Hayrünnisa'ya teşekkür ediyorum. Son konuşmacı arkadaşım Süeda Sarı, Konya Türk Telekom Sosyal Bilimler Lisesi on birinci sınıf öğrencisi. Bizlere anlatacağı konu; İnsanların Gözündeki Farklı Yunuslar. Kendisini dinliyoruz.

SÜEDA SARI: Panel Başkanına teşekkür ediyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Yunus Emre, insanların dinden uzaklaştığı, iç karışıklıkların olduğu, savaşın hüküm sürdüğü, bir zaman diliminde yaşadı; Mevlâna, Hacı Bektaş-i Veli, Nasreddin Hoca, Ahi Evran gibi isimlerle aynı yüzyılı paylaştı. Bu değerli kişiler, o zor zamanlarda insanların manevi yaralarını saran tabipler olarak çalıştı. Hepsi Selçuklu'nun yıkım döneminde yaşamış, Osmanlı'nın inşasında sapasağlam birer kolon olarak var olmuşlardı.

Yunus Emre, özellikle sanatkârlar ve aydınlar nezdinde birçok farklı renge bürünmüş bir halk şairidir. Yunus Emre'nin mezhebi, düşünceleri, fikir dünyası çok tartışılmış bunun sonucunda ise ortaya farklı farklı birçok Yunus Emre çıkmıştır.

Herkes kendine göre bir Yunus bulmuş, onu öyle sahiplenmiş, benimsemiştir. İnsanlar yüzlerce Yunus'tan bir tanesini seçmiş, hakkında kitaplar, makaleler yazmış, bazen de sadece sevmiştir. Yunus, kimilerine göre manevi anlamda

zengin, mutasavvıf düşüncesine bağlı bir halk şairiyken kimilerine göre bütün çağların en önemli hümanistlerinden biridir. Bu tanımlar artar, değişir ve farklı hallerde bize sunulur ancak Yunus Emre'nin aslında kim olduğu cevabına bu tanımların hiçbirisi kâfi değildir.

Bugün ben de sizlere insanların gözündeki, başta Hümanist Yunus olmak üzere, farklı Yunuslardan bahsedeceğim.

Farklı ülkelerde ve farklı zamanlarda değişik hümanizm anlayışları ve insandan insana değişen bir kabul ediliş vardır.

Önde gelen hümanist sözcülerinden Corliss Lamont'a göre hümanizm tüm gerçekliğin doğanın kendisinden olduğuna inanır. Sadi Irmak'a göre hümanizm "Eski Yunanlıların belki daha kadim medeniyetlere dayanarak yarattıkları bir mefhumdur. Bu mefhum Yunanlılarda insanın ruh, fikir ve bedence denkleşmiş olması manasına gelmektedir." Sinaoğlu'na göre ise hümanizm "Yeni zihinsel ve ahlaksal biçimlenim yolu ile insan iç evreni ile dış yaşamın gerçekleri arasında sataşmanın son bulduğunu göstermek isteyen" bir fikirdir.

Hümanizme karşı birçok farklı bakış açısı olabilir, herkes hümanizmi farklı yorumlayabilir ancak her felsefi düşüncede olduğu gibi onun da özünde yatan kabulleri vardır, insanların yorumları aslını değiştirmez. Hümanizm insan-merkezciliktir, insanı odak alır; bu da yer yer tanrı-merkezciliğin geri plana atılmasına sebep olur.

Sadece bundan hareketle bile özünü Kur'an'dan ve Hz. Peygamberin (sav) hadislerinden almış tasavvufi bir şaire "hümanist" ifadesinin ne denli yakışmayan bir sıfat olduğu gözler önüne serilebilir. Mustafa Özçelik'in "Yunus'a mutlaka hümanist diyeceksek bu hümanizmi Kur'an merkezli bir anlayış olarak ele almak lazımdır. Fakat 'Yunus hümanisttir' sözünün ısrarla söylenmesinde, onu Kur'an merkezli insan anlayışından uzaklaştırmak gibi bir niyetin olduğunu da görmek gerekir. Bu bizim iddiamız değil, böyle düşünenlerin ifadesidir. Bu yüzden nasıl bir kelimenin anlamı hakkında hüküm verirken kendi bağlamı içinde onu ele almak gerekiyorsa Yunus'u da kendi inanç ve düşünce bağlamı içinde ele almak gerekir. Meseleye böyle baktığımızda Yunus'un insancılığı hümanizm kavramını çok aşar." şeklindeki ifadeleri duruma gerekli açıklamayı yapmıştır.

Bu konuya bir de Yunus Emre'nin şiirleriyle bakalım. Yunus Emre Risalet'ün Nüşhiyye'deki bir beytinde söylediklerinin Kur'an'a dayandığı şöyle ifade etmiştir:

Dimek gördüğünü gaybet bu mutlak
Ki perdelülere sabit değil hak
Dişe görmeye bühtan-ı azimdür
Buyuran böyle Kur'an-ı Kadim'dür

Görüldüğü üzere Yunus Emre özünü Kur'an'dan aldığını ifade etmektedir.

Yunus'un sözü şiirden ammâ aslıdır kitaptan
Hadis ile denene key sâdık olmak gerek
Miskin Yunus bu sözü kendözünden eyitmez
Hak Çalap verip idi sabağın dilimize

Bu dizelerde de açıkça görüldüğü üzere Yunus özünü dinden alır. Onun dost diye bahsettiği de Allah, aşk şerbeti Hakk'a olan aşk; onun sarhoşluğu da aşkın verdiği sarhoşluktur. Yunus Emre doğrudan olmasa da hemen hemen her şiirinde bir ayetin veya hadisin tefsirini yapar ve peygamber kıssalarından ayrıca yararlanır. O, her zaman sözlerinin özünü kitaptan, Kur'an'dan alır.

Yunus Emre'nin "Hümanist" dışında birçok sıfatı vardır. Önceden de belirttiğim gibi herkesin kendine göre bir Yunus bulması ve onu öyle düşünüp savunması birçok sıfatlandırmayı da beraberinde getirmiştir. Tahsin Saraçoğlu'nun Yunus Emre'yi "Laiklik hareketinin ilk önderi" Sabahattin Eyüboğlu'nun "Halkçı, hümanist", Onat Kutlar'ın "Proterya, kol işçisi, halkın başkaldıran devrimcisi" olarak nitelendirmesi gibi birçok yazarın, şairin ve düşünürün Yunus Emre'yi "laik, halkçı, başkaldırıcı" şeklinde anlatması bu sebeptendir.

"Ben gelmedim davi için, benim işim sevi için" diyen bir şairin bu tür davaların önderi olarak görülmesi ve öyle sıfatlarla anılması oldukça zorlama kalmaktadır. Çoğu tarihi karakter gibi Yunus Emre'nin de belli grupların arzusu için bir lastik gibi oradan oraya çekiştirilmesi ve şiirlerinin eğilip bükülerek farklı menfaatler için kullanılması ona yapılan bir haksızlıktır.

O, yaratılanı yaratandan ötürü sevdi, onun felsefesi işte buydu. Yunus Emre insanları hoş görmeyi, iyi insanlar olarak kurtuluşa ermemizi, aşk şerbetini tatmamızı arzulamıştı ve bu yolda hizmet etmişti. O, kullara hizmet etmenin Allah'a hizmet etmek olduğuna inanmış ve bu uğurda yıllarca çalışmıştı. Yüzyıllar boyunca eserleri ile hakikat yoluna kandil oldu; öğütleriyle yol gösterdi. Türkçe söylediği şiirleriyle edebiyatımızda harikulade bir iz bıraktı.

Onun zamanında yaşayan, halkın her kesiminden insan Yunus Emre'den en güzel şekliyle nasibini aldı, şimdi biz nasipleniyoruz; inşallah daha çok kişi onun şiirlerinden nasibini alacak ve onun rüzgârı uzun yıllar boyunca esmeye devam edecektir.

Konuşmamı Yunus Emre'nin şu güzel sözleriyle bitirmek istiyorum:

İşitin ey yârenler aşk bir güneşe benzer

Âşık olmayan kişi misal-i taşa benzer.

Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

AYÇA BİLGE YEMİŞ: Panelimiz burada sona eriyor. Konuşmacı arkadaşlarıma, programı düzenleyen Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesine, Anadolu Mektebi hocalarımıza ve katılımcılarımıza teşekkür ediyorum.

ATILLA YARAMIŞ: Saygıdeğer davetliler. Hepinize sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyoruz. Şimdi Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Vural Kaya bir değerlendirme ve kapanış konuşması yapacak.

VURAL KAYA: Anadolu Mektebi'ni, hocalarını ve öğrencilerini tebrik ediyorum. Bugün her biri üç büyük şahsiyeti ayrı ayrı anlatan öğrencilerimizi, hazırladıkları metinlerden ötürü tebrik ediyorum. Çok iyi hazırlanmış olduklarını görüyoruz. İyi bir neslin gelmekte olduğunu görmek bizi gelecek adına daha da umutlandırıyor. Sağ olsunlar, var olsunlar.

ATILLA YARAMIŞ: Sayın Vural Kaya'ya da teşekkür ediyorum. Konuşmacı öğrencilerimize katılım beratlarını ve TYB yayınlarını takdim etmek üzere TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu'nu, Yönetim Kurulu Üyesi Vural Kaya'yı, Salih Sedat Ersöz'ü ve Hüseyin Eşgin'i kürsüye davet ediyorum.

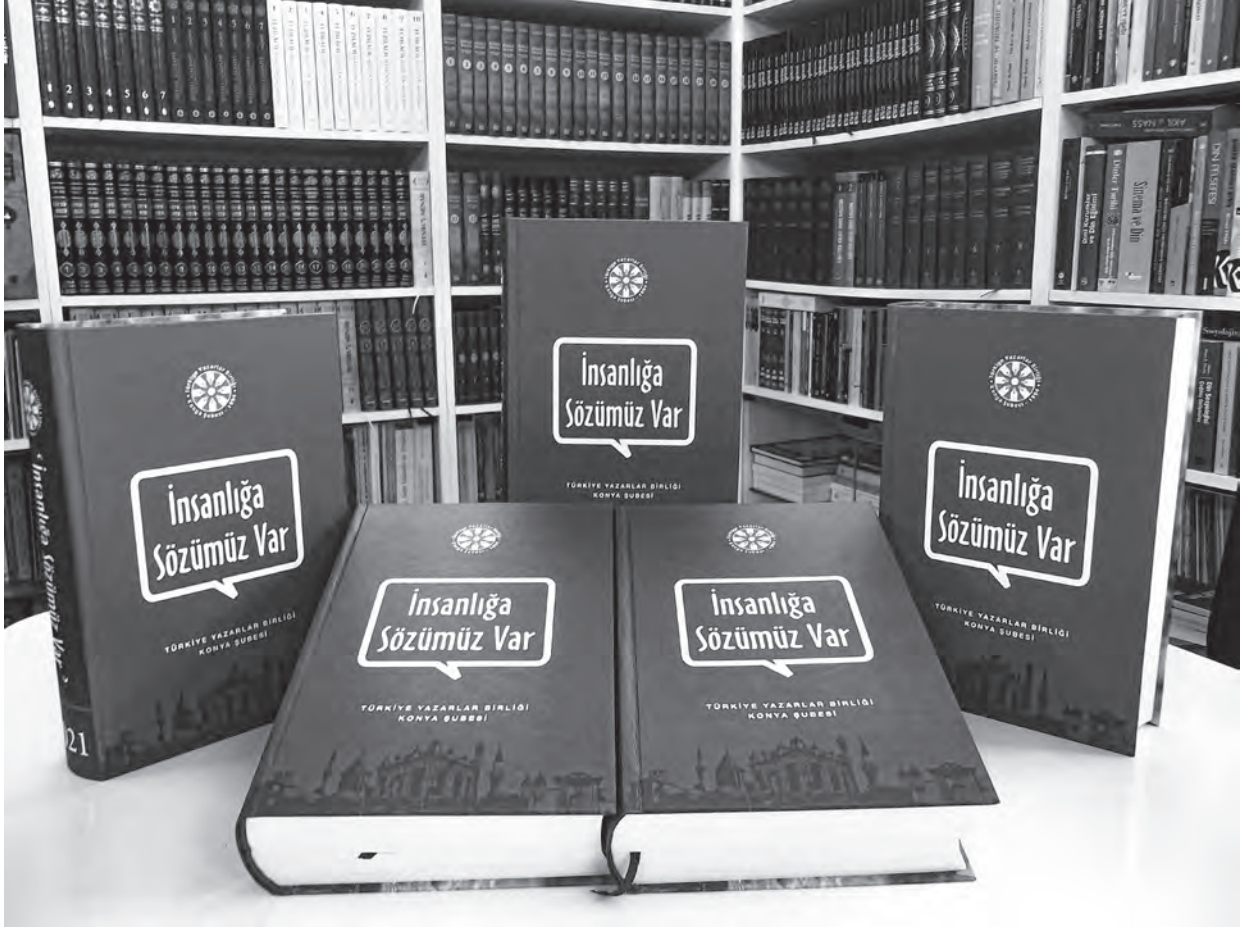

HABERLER

TYB Konya Şubesi 2021 yılında icra ettiği konferans, panel ve sempozyumları kitap haline getirdi:

TYB Konya'dan bir büyük eser daha: “İNSANLIĞA SÖZÜMÜZ VAR”

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi, 2021 yılında düzenlediği konferans, panel, söyleşilerde yapılan konuşmaları ansiklopedi formunda kitap haline getirdi. Yayın Yönetmenliğini TYB Konya Şube Başkanı Ahmet Köseoğlu, editörlüğünü TYB Konya Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Saffet Yurtsever'in yürüttüğü kitabın tasarımını ise TYB Konya Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Aka yaptı. “İnsanlığa Sözümüz Var-2021” adlı kitap tek cilt halinde, büyük boy ve bin 16 sahifeden oluşuyor.

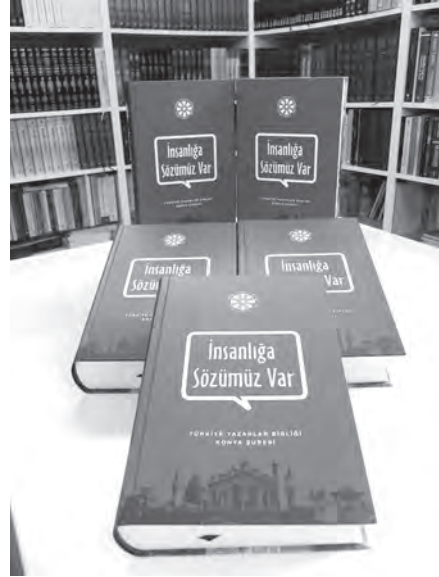
Kitabın Takdim bölümünde editör Saffet Yurtsever, “Geleneksel olarak çeyrek asırdır, her yılın başında planlanıp bir takvime bağlanan etkinliklerimizin bir kısmı yüz yüze, salgın tedbirleri devreye girince de internet üzerinden sosyal ağlarda olmak üzere 40'ın üzerinde

program gerçekleştirerek insanlığa sözümüzü yerine getirdik. Bu etkinlikleri kalıcı kılmak düşüncesiyle de programların görüntü ve ses kayıtlarını titiz bir çalışmayla çözümlenerek derli toplu halde kültür-sanat tarihine bir kitap halinde kayıt düştük...” diyor.

Kitabın Önsöz yazısında ise Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, “Toplumun bilinçli ya da bilinçsizce yapılan çalışmalarla yüzeyleştirilmeye, hafızasızlaştırılmaya zorlandığı çağımızda dünü olan bir şehrin yine dünü olan bir

ülkenin evlatları olarak kaygısız kalmamamız gerekiyordu. Kadim medeniyetlerin beşiği durumundaki Konya’nın ve dahi ülkemizin zengin potansiyelini işlemek, gün yüzüne çıkarmak, geleceğe taşımak kaygılı münevverlerden oluşan Türkiye Yazarlar Birliği’nin ve oluşturmaya çalıştığı sözün gücü platformunun en önemli görevlerinden biridir...” diyerek amaçlarına işaret ediyor.

Türkiye’nin seçkin kütüphanelerinde de yerini alacak olan kitabın muhtevasında TYB Konya Şubesi’nin 2021 yılında tertip ettiği 41 programa yer verildi. Kitabın muhtevasında TYB Onursal Başkanı D. Mehmet Doğan’dan “İstiklâl Marşı: Bin Yılın Destanı”, Teoman Rıza Güneri’den “Vefatının 10. Yılında Necmettin Erbakan”, Abdurrahman Büyükkörükçü’den “Vefatının 10. Yılında Tahir Büyükkörükçü”, Prof. Dr. Ersin Nazif Gürdoğan’dan “Dijital Dünya’da Yeni Arayışlar”, Yavuz Ahmet’ten “Kudüs Öyküleri”, Prof. Dr. Fatih Gültekin’den “Gıda Katkı Maddeleri”, Ercan Yıldırım’dan “Günümüz Dijital Teknoloji Kültürü - Gençler Üzerinde Deizm İthamı”, Mustafa Çelik’ten “Yunus’tan Âkif’e Şiirin Değiştirme Gücü”, Prof. Dr. Doğan Kaplan, Bekir Şahin ve Ali Rıza Işın’dan “Vefatının 750. Yılında Hacı Bektaş Velî’yi An(la)mak”, Prof. Dr. Saim Sakaolu’ndan “Vefatının 75. Yılında “Sadeddin Nüzhet Ergun”, Dr. Nurgül Sucu Köroğlu’ndan “Necâti Bey Dîvânı’nda Peygamberler”, Prof. Dr. İbrahim Coşkun’dan

“İmam Mâtürîdî'nin İnsan Anlayışı”, Ganira Paşayeva'dan “Azerbaycan Karabağ'ın Yeni Hikâyesi”, Prof. Dr. İbrahim Kavaz'dan “Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirlerindeki Değişimler”, Gülşen Ünüvar'dan “Mesele; Çocuk Edebiyatı”, Prof. Dr. Havva Alkan Bala'dan “Sinema ve Mimarlık İlişkisi”, Prof. Dr. Turan Karataş'tan “Türk Edebiyatında Deneme'nin Seyri”, Doç. Dr. Mustafa Arıkan'dan “Konya'nın Kültür ve Düşünce Hayatından Mühim Bir Sima: Namdar Rahmi Karatay”, Prof. Dr. Kemal Yavuz'dan “Konya ve Cem Sultan”, Yazacak Çok Şeyimiz Var temalı “Amasya ve Tokat'a Gidiyoruz” seyahati, Karatay Belediyesi katkılarıyla geleneksel hâle gelen “11.Mevlânâ Şiir Şöleni” ve “Şiir Atölyeleri”, Mustafa Çalışkan ve Ahmet Aka'dan “Konya'da Yayıncılık”, Dr. Sena Küçük'ten “100. Yılında İstiklâl Harbi'nin Edebiyata Etkileri”, Prof. Dr. Aydın Usta'dan “Ötekinin Gözünden Haçlı Seferleri”, Doç. Dr. Cem Yılmaz Budan'dan “Edebiyat ve Sinema İlişkisi”, Doç. Dr. Canan Olpak Koç'tan “Edebiyat ve İtibar”, Ali Galip Yener'den “Edebiyat ve Eleştiri”, Prof. Dr. Ali Temizel'den “Doğumunun 880. Yılında Türk Edebiyatı ve Kültürü Açısından Nizâmî Gencevî”, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya Büyükşehir Belediyesi ve Türkiye Yazarlar Birliği paydaşlığında “100. Yılında İstiklâl Marşı ve Mehmed Âkif Bilgi Şöleni”, Doç. Dr. Nuri Şimşekler'den “Hz. Mevlânâ ve Yûnus Emre'den Dünyalıklara Nasihatler”, Sedat Anar'dan “Tebriz'den Konya'ya Santur ile Ezgiler konseri”, Dr. Necati Tonga'dan “Bir Garip Orhan Veli”, Prof. Dr. Hülya Küçük'ten “100. Yılında İstiklâl Harbi'nde Mevlevîlerin ve Bektâşîlerin Rolü”, Dr. Sefer Solmaz'dan “Dânişmendîler'de Kültür Politikası”, Prof. Dr. Ali Arslan ve Doç. Dr. Ahmet Akman'dan “İstiklâl Marşı ve Mehmed Âkif Ersoy'a Yönelik Araştırmalar çalıştayı”, Prof. Dr. Muhammet Fatih Kanter'den “65. Vefat Yıldönümünde Bütün Yönleriyle Reşat Nuri Güntekin”, Prof. Dr. Veyis Değirmençay'dan “Sultan Veled ve Mevlevîlikteki Yeri”, Prof. Dr. Hüseyin Muşmal'dan “Edebî ve Tarihî Açından Seyyid Hârûn Velî”, TYB Konya Şubesi, Selçuk Üniversitesi, Konya Büyükşehir, Karatay, Meram ve Selçuklu Belediyelerinin paydaşlığında Mustafa İsen'den “Anadolu'nun İrfan Çağı Sempozyumu”, Anadolu Mektebi öğrencilerinden “İnanç ve Cesaret Timsali Mehmed Âkif”, TYB Konya Şubesi, NEÜ ve Meram Belediyesi iş birliğiyle gerçekleştirilen “Resim Yarışması, Ödül Töreni ve Resim Sergisi” ve Hasan Yaşar'dan her hafta devam eden “Osmanlıca Safahat Okumaları” gibi etkinlikler bulunuyor.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi'ndeki programda öğrenciler Necip Fazıl'ı anlattı.

Anadolu Mektebi NFK'yi TYB'de andı

Edebiyat, fikir, sanat ve aksiyon adamı Necip Fazıl Kısakürek'in vefatının 39.yılında Anadolu Mektebi Öğrencileri tarafından Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesinde anma programı düzenlendi.

TYB Konferans Salonundaki programın açılışında, öğrencileri selamlayan TYB Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu, "Necip Fazıl Kısakürek bir devre mührünü vurmuş, fikirleri ve duruşuyla örnek olmuş, kaleme aldığı onlarca eseriyle gelecek nesilleri inşa etme vazifesini de ifa etmiş, edebiyatın zirvesinde bir insandır. Onu lâıykıya anlama gayretlerinizden ötürü sizleri tebrik ediyorum" dedi.

Sidre Nur Duran adlı öğrencinin yönettiği program Necip Fazıl ve diğer müteveffa kültür adamlarına dua ile başladı. Saliha Nesrin Gümrah'da Necip Fazıl'ın hayatını anlattığı konuşmasında "Necip Fazıl gerek yaşadığı dönemde gerekse kendinden sonraki nesillerde büyük tesiri olmuş, bu toprakların kendi özüne, öz değerlerine uygun büyük isimlerin yetişmesine katkılar sunmuş müstesna bir şahsiyettir" dedi.

Program Mehmet Salih Şakıma ve öğretmen Faruk Özdemir'in okuduğu şiirle sona erdi.

Yazarlık *Şehrin Yazarları Buluşuyor.*

Atölyesi

*"Okuyan gençlere
yazarlık eğitimi..."*

Ahmet Çaycı
Sanat Tarihinin
Edebiyata Yansımaları

Ahmet Köseoğlu
Şehir Yazıları

Ahmet Akman
Mustafa Ünal
Edebiyat Hukuku

Ali Saçıkara
Yazma Teknikleri

Atilla Yaramış
Çocuk ve Gençlik
Edebiyatı

Ayşegül Genç
Türk Hikayeciliği

Bekir Biçer
Tarihte Edebiyat
Edebiyatta Tarih

**Hüzeyme Yeşim
Koçak**
Edebiyatımızda
Deneme, Mektup, Fıkra

**Kemal
Kahramanoğlu**
Edebiyatımızda Roman
'Romanımızın Hikayesi'

Raşit Keskin
Şiirin Yapı Taşları

Saim Sakaoğlu
Edebiyatımızda
halk anlatmaları
(destan/efsane/masal)

Sait Mermer
Düşünce Yazıları

Şenol Çöm
Sinema Televizyon
Yazarlığı

Vural Kaya
Modern Şiir Dersleri
Çocuk ve Gençlik Edebiyatı

**Yağmur
Küçükbezirci**
Medya Okuryazarlığı

TYBKONYA
TYB Konya Şubesi
tyb_konya
tybkonya
tybkonya.org.tr
0332 350 45 25
tybkonya42@gmail.com

TYB KONYA YAZARLIK ATÖLYESİ AÇTI

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi, MEVKA işbirliği ile hazırlanan Genç Yazarlar Konya'yı Tanıtıyor adlı projesi için imzalar atıldı. 16 yazarın lisans ve yüksek lisans seviyesindeki öğrencilerle sürdüreceği programda yazarlık dersleri de verilecek.

Saim Sakaoğlu, Kemal Kahramanoğlu, Bekir Biçer, Raşit Keskin, Ahmet Çaycı, Yağmur Küçükbezirci, Ahmet Akman, Şenol Çöm, Ahmet Köseoğlu, Hüzeyme Yeşim Koçak, Ayşegül Genç, Vural Kaya, Atilla Yaramış, Ali Saçıkara, Sait Mermer, Mustafa Ünal ve Hüseyin Üzülmez Edebiyatımızda Roman; Şiirin Yapı Taşları; Edebiyatımızda Halk Anlatımları(Destan/Efsane/Masal); Edebiyatımızda Deneme, Fıkra, Mektup, Basın; Türk Roman Ve Hikâyeciliği; Tarihte Edebiyat Edebiyatta Tarih, Sanat-Edebiyat İlişkisi; Modern Şiir Dersleri; Çocuk Ve Gençlik Edebiyatı; Yazma Teknikleri; Düşünce Yazıları; Şehir Ve Edebiyat; Medya Okuryazarlığı; Sinema Televizyon Yazarlığı; Edebiyat Hukuku ve Hatıra Yazıları gibi konularda dersler verecek.

Usta isimlerden yazarlık dersi alacak öğrenciler, Konya'nın değerlerini de öğrenerek oluşturacakları edebi metinlerle şehrin tanıtımına katkıda bulunacak. Eğitim sonunda öğrencilere sertifika verilecek.

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu
Meram Yıldız Kız Anadolu İHL'de konferans verdi:

Okunacak En Güzel Kitap Tabiattır

Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi Başkanı Ahmet Köseoğlu Meram Yıldız Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde düzenlenen yılsonu konferansında öğrencilere hitap etti. Geçtiğimiz hafta vefat eden Şair Mevlâna İdris Zengin'in TYB Konya Şubesi Mevlâna Şiir Şöleninde okuduğu şiir klibinin yayınlanmasıyla başlayan programda duygulu anlar yaşandı.

Konuşmasına, yakından tanıdığı Mevlâna İdris Zengin'i anlatarak başlayan Köseoğlu; "İnançlı, imanlı, kelâmı ve kalemi güçlü bir şair arkadaşımızı sonsuzluğa uğurladık. Rahmeti bol mekânı cennet olsun..." dedi.

Başarı ve başarısızlık üzerinde duran Köseoğlu dünyaca ünlü Bill Gates'in başarısızlıklardan öğrenmeyi prensip edindiğini kaydederek, "Albert Einstein 'Hatadan korkan insan hiçbir şey yapamaz. Başarısızlıklar karşısında yılmamanın sonunda zafer gelmesi mukadderdir. Hiç hata yapmamış bir insan yeni bir şey denememiş demektir" dediğini unutmayalım. Kitap satıcısıyken dünyanın en zengini olan Amazon.com'un sahibi Jeff Bezos ise 'Başarısız olsam bundan pişman olmayacaktım ama şundan eminim ki eğer denemeseydim pişman olacaktım' diyerek bize çok önemli bir şey öğretiyor" dedi.

Başarılı insanların ortak özelliklerinden de bahseden Köseoğlu “Başarıları tescil edilmiş olan insanlara baktığımızda; disiplinli bir şekilde ve çok çalışırlar. Kendilerine inanırlar, tutkularından güç alırlar. Başarıya ulaşmanın farkındalardır, kolay pes etmezler. Geçmişten ders alır, fakat geçmişle yaşamazlar. Risk almaktan çekinmezler. Kendi hatalarını kabul ederler, başkalarını suçlamazlar, hızlıca hatalarından dönerler. Her daim öğrencidirler, öğrencidirler” diye konuştu.

Öğrencilere yaz tatilini iyi değerlendirmelerini tavsiye eden Köseoğlu sözlerini “Kitap okumaya zaman ayırın ve 5-10 kitap okuyun. Ve başka şeylere de zaman ayırın. Mesela spor yapın, gökyüzüne bakın, toprağa belenin. Kedi, kuş, köpek sevin. En güzel kitap tabiattır. O size çok şeyi anlatır. Gökyüzüne bakmak ferahlatır, huzur verir mesela. Allah’ın kudretini de tabiatta en güçlü şekilde görebilirsiniz” diyerek tamamladı. Köseoğlu, konferansı dinleyen her öğrenciye TYB adına birer kitap armağan etti. Okul kütüphanesine de TYB yayınları ve muhtelif kitaplar hediye edildi.

ZİYARETLER

